

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

KLASİK TÜRK ŞİİRİNE AİT BİR MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Fatih KIRAN

2011-NİĞDE

T. C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

KLASİK TÜRK ŞİİRİNE AİT BİR MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Fatih KIRAN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ

2011-NİĞDE

ONAY SAYFASI

Yrd.Doç.Dr. NEVİN GÜMÜŞ danışmanlığında FATİH KIRAN tarafından hazırlanan “Klasik Türk Şiirine Ait Bir Mecmua-i Eş'ar” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Anabilim Dalı TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

17.03.2011

JÜRİ :

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Nevin Gümüş

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nealin Bakırcı

Üye : Yrd. Doç. Dr. Duygu Uğun

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Selen DOĞAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Klasik Türk edebiyatının altı yüzyılı aşan tarihi içinde, şairlerin estetik zevklerini yansıtan birçok eser verilmiştir. Bu eserlerden biri de şiir mecmû'a'larıdır. Üzerinde çalışılan mecmû'a, 06 Mil Yz A 7301 arşiv numaralı, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 470 numaralı dvd'de kayıtlıdır. Mecmû'a-i Eş'âr adlı bu eser 64 şaire ait, muhammes, musammat, tahmis, nazire, kaside ve gazellerden oluşan, toplam 647 şiirden oluşmaktadır. Bu şiirlerin büyük kısmı, divanlarda yer alan şiirlerdir. Bunun yanında divanlara girmeyen bazı şiirler de bulunmaktadır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Mecmû'a-i Eş'âr, Şiir Mecmû'ası, Şiir, Şair.

ABSTRACT

A great many of literary works, which reflected the aesthetic pleasures of poets, have been written throughout the history of Turkish classical literature for more than six hundreds years. One of such works is poem collections. The collection we study on is registered in the archive with the location number 06 Mil Yz A 7301 and recorded on the dvd with the number 470 in The Collection of Manuscripts and Rare Works in Ankara National Library. The work entitled Mecmû'a-i Eş'âr includes 647 poems belonging to 64 poets with the forms of muhammes, musammat, tahmis, nazire, kaside, and gazel. However most of these poems are available in the Divans, a few ones exist only in our collection.

KEY WORDS: Mecmû'a-i Eş'âr, poem collections, poem, poet

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının altı yüzyılı aşan görkemli tarihi seyri içinde, şairlerin yüksek estetik zevklerini ortaya koyan şiirlerini topladıkları birçok eser verilmiştir. Bu eserler, kimi zaman divan, kimi zaman tezkire, kimi zaman mesnevi, kimi zaman da şiir mecmû'ası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mecmû'alar, yalnızca şairlerin estetik zevklerini ortaya koymazlar. Onlar, aynı zamanda adı sanı duyulmamış şairlere ait şiirlerin de bulunduğu kaynaklardır. Mecmû'alarda, şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlere de rastlanmaktadır. Şiir mecmû'aları, dönemin sevilen şiirlerini bünyesinde barındırmak suretiyle devrin şiir zevkini de yansıtmaları açısından önemlidir.

Çalışmamıza konu olan mecmû'a; 06 Mil Yz A 7301 arşiv numaralı, Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda kayıtlı olan Mecmû'a-i Eş'âr'dır. Mecmû'anın muhtevası ve bu muhtevanın değerlendirilmesi bu çalışmanın problem alanıdır. Söz konusu metnin transkripsiyonlu çevirisinin ardından elimizde divanları bulunan şairlerin şiirleri karşılaştırma yapılarak -varsa- farklılıkları ortaya konulmuştur. Divanlarında yer almayan şiirleri ise ilk defa tespit edilerek dikkatlere sunulmuştur.

Mecmû'a-i eş'âr, 64 şaire ait, muhammes, musammat, tahmis, nazire, kaside ve gazel türlerinden oluşan toplam 647 şiirden oluşmaktadır. Bu şiirlerin büyük kısmı, divanlarda yer alan şiirlerdir. Bunun yanında divanlara girmeyen bazı şiirler de bulunmaktadır. Mecmû'ada bazı şiirlerin farklı varaklarda tekrar edildiği de görülmektedir.

Çalışmalarım esnasında, desteğini hep yanında gördüğüm eşim Feride'ye teşekkür borçluyum. Ders aşamasında bilgilerinden ziyadesiyle faydalandığım hocalarıma da teşekkür eder, çalışmam süresince ilgisini eksik etmeyerek yolumu açan değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Mart 2011

Fatih KIRAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	x
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	2
1.ÇALIŞMANIN AMACI VE KONUSU	2
2. MECMÛ‘A	2
2.1.Mecmû‘a Türleri ve Mecmû‘a-i Eş ‘âr.....	4
2.2. Mecmû‘a-i Eş ‘âr’ın Şekil İncelemesi	5
2.3. Şiir Mecmû‘asında Yer Alan Mükerrer Gazeller.....	10
2.4. Şairlerin Divanlarında veya Divançelerinde Bulunmayan Şiirler	22
3. MECMÛ‘A’NIN DİL ÖZELLİKLERİ	31
3.1 Mecmû‘adaki Şiir Metinlerinin Değerlendirilmesi.....	32
4. MECMÛ‘ADA ADI GEÇEN ŞAİRLER	34
5. ESERİ YENİ HARFLERE AKTARMADA İZLENEN YÖNTEM	62
II. BÖLÜM	63
1. MECMÛ‘A-İ EŞ ‘ÂR’IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ	64
KAYNAKÇA	746
EKLER.....	I

ÖZ GEÇMİŞ	766
------------------------	-----

KISALTMALAR

age.: Adı geen eser

agm.: Adı geen makale

Ank.: Ankara

bk.: Bakanız

bs.: Baskı, basım

Böl.: Bölüm

C.: Cilt

d.: Doğumu

Fak.: Fakülte

G.: Gazel

hızl.: Hazırlayan

İst.: İstanbul

İÜEF: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Ktp.: Kütüphane

ME: Mecmû'a-i Eş'âr

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ö.: Ölümü

s.: Sayfa

S.: Sayı

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TTK : Türk Tarih Kurumu

TDK : Türk Dil Kurumu

Ü. : Üniversite

vr.: Varak

vd.: Ve devamı, ve diğerleri

Yay.: Yayını, yayınları

Yz.: Yazma

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ			
آ	a, ā	ش	ş
ا	a, e	ص	s
ء	'	ذ	d, z
ب	b	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	'
ث	s	غ	ğ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k
خ	h	ن	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v(o,ö,u,ü,ū)
ژ	j	ه	h(a, e)
س	s	ی	y(i, i, î)

Farsça sözcüklerde bulunan “vâv-ı ma‘dûle”, “ˆ” işareti ile gösterilmiştir.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.ÇALIŞMANIN AMACI VE KONUSU

Klasik Türk Şiirine Ait Bir Mecmû'a-i Eş'ar adlı yüksek lisans tezi, 64 şaire ait toplam 647 şiirden oluşan bir mecmû'adır. Bu mecmû'a, XV, XVI, XVII. yüzyıllarda yaşamış şairlerin çeşitli şiirlerinden oluşmuştur. İncelenen şiir mecmû'asında mevcut şiirlerin okunup Latin harflerine aktarılması, daha önce çalışılmış olan şiirlerin mecmû'adaki şekilleriyle karşılaştırılması ve aralarındaki farklılıkların tespit edilmesi ayrıca mevcut çalışmalarda bulunmayan şiirlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Böylece şairlerin divanlarına bir şekilde girmemiş, bilinmeyen şiirleri ortaya çıkarılmıştır.

Bu çalışmayla klasik Türk edebiyatının günyüzüne çıkmamış şiirlerle birlikte tezkirelerde adları geçmeyen ancak mecmû'ada yer alan şairlerin varlığı belirtilmiştir.

2. MECMÛ'A

Arap ve Fars edebiyatlarında sıklıkla yazılan şiir mecmû'aları, “*Türk edebiyatında ilk defa XV. asırda karşımıza çıkmaktadır.*”¹ Şiir mecmû'aları, bu yüzyıldan itibaren klasik Türk edebiyatının etkili olduğu her dönemde, o yüzyılın şöhret sahibi ve

¹ Nihad Sâmi Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 2001, C. I, s. 504.

tanınan şairlerinin yanında belli bir şöhrete ulaşamamış, pek tanınmamış ve bilinmeyen şairlerin şiirlerinin de sayfalarında kendilerine yer bulduğu yazılı metinlerdir.

Dolayısıyla şiir mecmû'aları, yalnızca yazıldığı dönemin popüler şairlerinin şiirlerini bir araya getirmek suretiyle oluşturulmamışlardır. Aynı zamanda çok bilinmeyen, kıyıda köşede kalmış, fakat mecmû'a yazan kişinin estetik zevkini okşayan şiirler yazan şairlerin, şiirlerine de yer verilerek oluşturulmuşlardır.

Mecmû'a, *“Dağınık şeyleri bir araya getirmek toplamak” anlamındaki cem' masdarından türeyen mecmu'dan gelmektedir. Mecmû'alar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî-din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.*² Bu derleme kitaplar, ilk olarak Arap, Fars edebiyatlarında görülmektedir. Sonraki yüzyıllarda Türk edebiyatında kabul gören derleme kitaplarından biri hâline dönüşmüştür.

² TDV İslâm Ansiklopedisi, Ankara 2003, C. 28, s. 265.

2.1.Mecmû‘a Türleri ve Mecnû‘a-i Eş‘âr

Mecnû‘alar, yalnız bir konuyu işleyecek şekilde yazılabildikleri gibi birbirinden farklı konularda da yazılabilirler. Öyle ki bu derleme kitaplarının başka dillerde yazılmış olanlarıyla bile karşılaşılmaktadır. Bu kadar geniş bir alanda kullanılan şiir mecnû‘aları işlenen konuları bakımından şöyle tasnif edilebilir:

I. Nazire mecnû‘aları.

II. Seçme şiir mecnû‘aları (Mecnû‘a-i Eş‘ar, mecnû‘a-i devavin).

III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecnû‘alar(mecnû‘a-i ed‘viye, mecnû‘a-i tevârih, mecnû‘a-i muammeyât, mecnû‘a-i münşeât gibi).

IV. Karışık mecnû‘alar. Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.

V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecnû‘alar¹.

Şiir mecnû‘aları arasında yapılan yukarıdaki tasnife göre, çalışmamıza konu olan mecnû‘a, ikinci maddedeki seçilmiş şiirleri içeren sınıflandırmaya girer. Şiir mecnû‘aları Arap, Farslarda olduğu kadar klasik Türk edebiyatında da önemli bir yere sahiptir. “*Mecnû‘alar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurur. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir.*”² Edebiyat tarihimiz için böylesi önem arz eden mecmuaü‘aların edebiyat tarihimizdeki bu önemini şöyle sıralayabiliriz:

a. Bugün için kayıp olan bir eser, bu mecmuaların birinde ortaya çıkabilir,

¹Günay KUT, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler, İsimler, Eserler, Terimler**, İstanbul 1986, C. 6, s. 170.

² Yaşar AYDEMİR, **Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler**, Turkish Studies, Volume 2/3, s. 123. (2007)

b. Zamanında şairin herhangi bir sebeple divanına koymadığı veya daha sonra yazdığı şiir ve yazılar, kulaktan kulağa veya elden ele geçerek bu mecmualarda yer alabilir,

c. Divanı olmayan bir şairin şiirleri dağınık veya toplu şekilde bu mecmû'alarda bulunabilir.³

2.2. Mecmû'a-i Eş'âr'ın Şekil İncelemesi

Abdullah Öztemiz'den satın alma yoluyla Milli Kütüphaneye kazandırılan; 06 Mil Yz A 7301 arşiv numaralı Ankara Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu'nda 470 numaralı dvd'de kayıtlı olan mecmû'a-i eş'âr'ın özellikleri şu şekildedir: Boyut (Dış-İç): 150×100-120×85 Yaprak, sayısı: 182, Satır: 15 Yazı Türü: Talik, Kağıt Türü: Yeni ince sarı kağıt. Sırtı ve sertabı vişne rengi meşin, kapakları kahverengi meşin kaplı, mıklebli, şemseli mukavva cilt. Eser, şiir mecmû'asıdır. Rutubet lekeli. Satın alma; Abdullah Öztemiz. S.N. 1193/2-1345. Mecmû'a-i eş'âr'ın katalog kayıtlarında Usulî, Ulvî, Emrî Çelebî, İshak, Behiştî, Âhî, Mesihî, Figânî, Emrî, Remzî, Sun'î, Mecdî, Revânî, Nazmî, Rahimî, Abîdî'den şiirlerin yer aldığı kayıtlıdır. Ancak mecmû'anın tamamı incelendiğinde bu isimlere ek olarak Rahmî, Râ'yî(Re'yî), Sultan Cem, Ca'fer, Revânî, Nihâni, İyânî, İlmî, Sultân Bayezîd, Fehmî, Vâli, Fedâyi, Sûzî, Nev'î, Kudsî, Subhî, Hasbî, Ahmed Paşa, Muhibbî, Kabûlî, Hayâlî, Helâkî, Sultân Selîm, Nizâmî, Tâli'î, Harirî, Fevri Rast, Rûhî, Yümnî, Necâti, Yusuf, Amri, Kemal Paşa, Abdî, Hâletî, Celâl u Vâni, Hayretî, Salikî, İzârî, Kemâl Paşazâde, Hilâlî, Bâkî, Ahdî, 'Atâ', Makâlî, Şem'î, Beligî, Kıvâmî, Nohsânî, Vaşfî, Nâbî'nin de şiirleri bulunmaktadır. Bu şiirler dışında

³ Günay KUT, age., s. 170.

mecmû'ada müfredlere de yer verilmiştir. İncelenen metnin yazı stili hakkında katalogta ta'lik kaydı bulunmakla birlikte aralarda farklı yazı türlerine de rastlanmaktadır.

Aşağıdaki tabloda şiir mecmû'sında yer alan şairlerin isimleri ve bu şairlere ait şiirlerin sayıları verilmiştir. Toplam 64 şaire ait gazel, kaside, muhammes, musammat, tahmis ve nazire türlerinden oluşan 647 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 9 tanesinde mahlas bulunmamaktadır. Bu da şiirlerin, aynı ya da farklı şairlere ait olma ihtimaline göre incelenen mecmû'anın şair sayısını artırabilir.

Gazel

Usûlî	30	Râ'yî(Re'yî)	1
Raḥmî	53	Sultan Cem	5
Ulvî	46	Ca'fer	32
Mesiḥî	43	Mecdî	3
Revânî	22	Sun'î	39
Nihâni	2	Iyânî	3
Figânî	14	Âhî	70
Fehmî	1	İlmî	1
Vâli:	2	Sultân Bayezid ('Adlî)	1
Fedâyi	1	Sûzî	1
Nev'î	5	Kudsî	2
Behiştî	4	Nazmî	12
Muhibbî	1	Subhî	1

Kabûlî	1	Hasbî	2
Hayâlî	22	Ahmed Paşa	3
SultânSelîm	1	Helâkî	1
Nizâmî	1	Tâlî‘i	2
Harirî	1	Fevrî	1
Rûhî	1	Remzi Efendi	2
Yümnî	1	Yusuf	1
Necâtî	43	Amrî	3
Abîdî	27	Kemal Paşa	2
Abdî	1	Hâletî	1
Emrî	20	Celâl u Vânî	1
Hayretî	60	Nâbî	2
Salikî	1	Kıvâmî	1
Îzârî	1	Nohsânî	1
Kemâl Paşazâde	1	Vaşfî	1
Hilâlî	3	Beliğî	1
Bâkî	8	Şem‘î	2
İşhâk	25	Makâlî	1
Ahdî	1	‘Atâ	3

Muhammes

Figânî	1
Bâkî	6

Tahmis

Revânî	2
Bâkî	1

Nazîre

Nihânî	1
--------	---

Kaside

Ahmed Paşa	2
Bâkî	9

Gazel

Toplam	421
--------	-----

Mahlası belli olmayan şiirler	9
----------------------------------	---

Mecmû'ada bulunan şiirlerin vezinleri de aşağıdaki tabloda tasnif edilmiştir. Bazı şiirlerin tamamı okunamamıştır. Şiirin tamamı okunamadığı için de bu şiirlerin vezinleri bulunamamıştır. Bu tür şiirlerin dışında, üzerinde çalışılan metinde tespit edilen vezinler aşağıda verilmiştir.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün	87
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	194
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	93
Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün	72
Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün	35
Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	4
Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün	38
Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün	2
Mef'ülü Mefā'īlün Mef'ülü Mefā'īlü	1
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	4
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	1
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	15
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	2
Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	15
Mef'ülü Mefā'īlü Fe'ülün	1
Mefā'īlün Fe'ilātün Fe'ülün	7
Fā'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün	9
Fe'ilātün Mefā'īlün Fe'ülün	12
Fā'ilātün Fe'ilātün Fā'ilün	11
Mef'ülü Mefā'īlün Fe'ülün	1

Şiir mecmû'aları hakkında söylenebilecek genel hususiyetlerden birisi; bir kısım mecmû'aların yazanı ya da tertip edeninin belli olması, bir kısmının da -çalışılan mecmû'ada olduğu gibi- yazanı ya da tertip edeninin belli olmamasıdır.

Bu belirsizlik sadece mürettib hakkında değil mecmû'anın tertiplendiği tarih için de geçerlidir. Çalışmanın konusu olan mecmû'ada, eserin yazılış tarihine dair herhangi bir bilgi kaydı bulunmamaktadır. Bu durum mecmû'anın hangi tarihte yazıldığına dair bir tahmin yürütmemizi engellemez. Mecmû'adaki şairlerin yaşadıkları dönemlerden yola çıkılarak en geç XVII. yüzyılda oluşturulduğu söylenilebilir.

İncelenen mecmû'a, XV, XVI ve XVII. yüzyıllarda yaşayan şairlerin şiirlerinin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Bu şiirler, mecmû'ada belli bir sıra takip edilerek yazılmamıştır. Bazen aynı şairin şiirleri peş peşe, bazen de farklı farklı varaklarda verilmiştir. Hatta asıl metne sonradan eklendiğini düşündüğümüz bazı şiirler, sayfa kenarlarında derkenar olarak yazılmıştır.

2.3. Şiir Mecmû'asında Yer Alan Mükerrer Gazeller

Şiir mecmû'asında birbirinden farklı şairlerin isimlerine rastlanmaktadır. Bunların birçoğu yaşadıkları devrin ünlü şairleri, birçoğu da pek tanınmayan şairlerdir. Bilindiği üzere mecmû'alar, yazıldığı dönemin beğenilen şair ve şiirlerini yansıttığı gibi, eseri yazan kişinin estetik zevkini, eğitim durumunu, yetiştiği çevreyi de yansıtır. Bu eserde, bazı şairlerin şiirleri, mecmû'anın farklı bölümlerinde tekrar edilmiştir. Bu tekrarlar, mecmû'anın aynı kişinin elinden çıkmadığını gösterebileceği gibi uzun bir zamana yayılarak rastgele bir araya getirildiğini de düşündürebilir. Yine bu tekrarlar mecmû'ayı yazan kişinin bu şairlerin şiirlerini beğendiğini de gösterir. Söz konusu bu mükerrer şiirler, aşağıda tek tek verilmiştir:

Usûlî: 1b-15b

Baş Tîğ-i asret cāna kār itdi canān bî-aber
Ben helāk oldum o zālīm dahı el-amān bî-aber

Son Ey **Uşûlî** tıñ degül raħm eylemezse alime
Çekdügüm derd ü belā ü ğamdan ol cān bî-aber

17a-96b

Baş Gerçi zencîr ser-i zülfüne çokdur şeydā
Delü gönüm gibi yok vād-i ğamda tenhā

Son Kaldı hicr ile cehennemde **Uşûlî** miskîn
Cennet-i vaşla eger irmez ise vāy saña

17b-103a

Baş Yaraşmaz kim saña ağyār ile yār olma sulţānım
Gül bāğ-ı cinānsın hemdem-i ār olma sulţānım

Son Bugün nūr-ı ilāhisin **Uşûlî**'niñ penāhısın
Güzeller pādişāhısın cefākār olma sulţānım

Rahmî: 5a-49a

Baş Ne dil-i aste-i mecrūħuma merhem bulunur
Ne zamān ğuşşaları def'ine hem-dem bulunur

Son **Rahmî**'yā yār vişāline qarīb olduqça
Āh kim bir yañadan māni-i muhkem bulunur

51a-152b

Baş Elin çekmezse rāzı-dil ol iki ebrūvān benden
Müjeñ tīrini at cāna kemān senden nişān benden

Son Du'ā-yı seyf haqqı-çün çekersüñ **Rahmî**'ye tīgüñ
Dirīg itmeye cānını amān senden revān benden

54a-150a

Baş Oldı ben hastaya hāk-i der-i dilber pister
Bağmayam çarh eger olursa mücevher pister

Son Sen döşen pister-i semmūrı ferāgatde şehā
İşigüñ hār u hası **Rahmî** ye yeter pister

54b-150a

Baş Alsa ibrīk-i zerin ele mihr-i dirahşān eline
Nāz ile degmeye şu koymaya cānān eline

Son Husrev-i milk-i suhan olduğumı virdi haber
Rahmî'yā bu gazelüm ger ire Selmān eline

85a-176b

Baş ‘İzāruñda bu zūlf-i ‘anber-ālūd
Görinür āteş üzre nitekim dūd

Son Vişāl olsa n’ola **Rahmī**’ye hicrān
Ḥalīle gülşen oldı nār-ı Nemrūd

138a-152b

Baş Sākīyā alsañ ele bezm içre bir rengīn kadeḥ
‘Aks-i ruḥsāruñdan olur gün gibi la‘lin kadeḥ

Son ‘Ays u ‘işret ‘āleminde **Rahmī**’yā İskenderüz
Dür idüp destümde oldı cām-ı ‘ālem-bīn kadeḥ

138b-150b

Baş Bir dem kim āh idersem üstühān üstinde ten ditrer
Şabādan nītekim fānūs üzre pīreḥen ditrer

Son N’ola ger **Rahmī** yā geysel ebrden görüñ sincābī
Kebūd itmiş tenin sermā bu çarḥ-ı pīre-zen ditrer

Mesihî: 9b-13b

Baş Rüy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
Kime yüz tūtat ise ulu sa‘ādetdür bu

Son Zahm urmağa **Mesîhî**'ye gelürken tîrûñ
Cānı karşı çıkuban didi ne zaħmetdür bu

10a-48a-48b

Baş Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā bûyunı gülzār-ı fenāda sezdük

Son Ey **Mesîhî** bizi öldürmeye 'ār ideli yār
Hağ bilür dünyeden uşanduğ u cāndan bezdük

10b-14a

Baş Ne hoşdur tuymadın ağıyār-ı muħdiş
Kılasın bezm sākî ola şālîş

Son **Mesîhî** kaldı uş bir dost bir post
Öliceκ üstüh'ânın ala vāriş

11a-14b

Baş Ben hasteyi bārîk iden ol mûy-miyāndur
Ben bülbüli dil-teng iden ol gonca-dehāndur

Son Şovukluk iderlerse eger saña **Mesîhî**
Sen daħi yalıñ yüzlülere aqçeyi yandur

11a-14b

Baş Ğoncayla çü ağızdan o dilber döker elfāz
Dürc-i deheni içre olur şan durer elfāz

Son Taqdîr-i ma‘ânî-i bedî‘ eylemeyince
Şi‘r içre **Mesîhî** bulmaz zîb ü fer elfāz

13a-95b

Baş Dehānuñ iş bu çeşm-i hürde-bîne
Ne yüzden görine yā Rabbi yine

Son **Mesîhî** haṭ görüb yüzüñde didi
Komañ düşmen yayıldı Rūmiline

14a-95b

Baş Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u şenādan ğayrı
Aña lâ’ıḳ nem ola ḥayr du‘ādan ğayrı

Son Nazm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḥōş-edā yine **Mesîh**
Daḥi şî‘rūñ nesi var ḥüsn-i edādan ğayrı

Revânî: 11b-19a

Baş Dişlemişler ne ḳılalum leb-i cānānı yine
Ellemişler bu gice ol gül-i ḥandānı yine

Son Bilmezin kimler ile seyr ider ol mäh-liqā
Nice gündür ki **Revānī** göremez anı yine

19a-20b

Baş Tāñ degüldür olmasa meclisde cānān her gice
Ey gönül aḥşamlamaz çün mäh-ı tābān her gice

Son Hücreñ olmuşdur **Revānī** dil-rübālar meskeni
Eksük olmaz tekyede elbette mihmān her gice

54a-136b

Baş Lāleveş alma ele sāğarı yār olmayıcağ
Kılma şöḥbet hevesin tāze bahār olmayıcağ

Son Yār gönülümde **Revānī** komadı sabr u karār
'Āşık olan nic'ider sabr ü qarār olmayıcağ

Nihānî: 17b-55a

Baş Revān olan yaşum seyline bulmadı arar çeşmüm
Cihānîñ cūların gözden geçürdi se-te-ser çeşmüm

Son Olur dīde mi gözden **Nihānī** çünki devr itdi
Bu dehr-i bī-vefāya eylemez ırāğ nazar çeşmüm

Abîdî: 28a-78b

Baş Beni zincir-i 'ışka şanma kim bağlanmadum gitdüm
Senüñ dīvāneñ oldum ey perī uşlanmadum gitdüm

Son Saña 'āşık olub derd ü ğam-ı mihrüñe cān virdüm
'**Abîdî** mîm-i belāyı 'ışkdan uşandum gitdüm

28b-41b-100a

Baş Dil nice rāh-ı muḥabbetde misāfir olsun
Rāḫāt-ābād 'ademde қо мүcāvır olsun

Son Şi'r ile şimdi güzeller daḫı şayd olmazlar
Ey'**Abîdî** ne disün bir kişi şā'ir olsun

28b-81a

Baş Bu fānî evde ṭāk-ı günbed-i gerdūnı n'eylersün
Yirüñ zîr ü zemîn olur bülend eyvānı n'eylersün

Son '**Abîdî** ḫāne-i tenden 'urüc it Beyt-i Ma'mūra
Dili alma yüri bu menzil-i vîrānı n'eylersün

29a-79a

Baş Ne Süleymān-ı zamānuz ne cem-i devrānuz
Gel ḫarābata bizi gör ki nice sulṭānuz

Son Nüktedānlar geerüz geri ‘**Abīdī**’ ammā
Yārūñ esrār-ı lebin añlamada Һayrānuz

40b-93b

Baş Dil gidüb kākülüne olalı derd ile Һayāl
Gelmedi yirine Őiħħat bulub ey ruħları al

Son Gül yanağın öpeyin Şun baña luř it diyicek
Ey ‘**Abīdī**’ güli virdi o boyı tāze-nihāl

40b-93a

Baş Ol Őivekār olursa eger ‘izz ü nāzda
Üftāde ‘āŐıķa düşer olmak niyāzda

Son Őūfī gice ķazā ķılur iken ‘**Abīdī**’ yā
Egmiş kıyām ķaddini gemiŐ namāzda

42a-100b

Baş Hevāī gönlümi ķapdı o kākül-i pür-tāb
Görenler anı didiler kebüter aldı seħāb

Son ‘**Abīdī**’ ķalmasa Şeb-dīz-i āh-ı ‘āŐıķdan
Felek semdine urmazdı tāziyāne Őihāb

42a-126a

Baş Ayağum adım atmaz bir yire meyḥāneden ğayrı
Elüm bir nesene tutmaz sāḳiyā peymāneden ğayrı

Son ‘**Abīdī**’nüñ mekānı şorarsañ ey perī-peyker
Yatağı yoğdur ol dīvānenüñ vīrāneden ğayrı

42b-80b

Baş Gedalık var iken ‘ālemde sulṭān olmamağ yegdür
Begüm cem‘iyyet-i ḥāṭır perīşān olmamağ yegdür

Son ‘**Abīdī** ḥāk-i kūy-ı meskenet olsun dimāğūnda
Hevā-yı şevket ü sevdā-yı ‘unvān olmamağ yegdür

43a-81a

Baş Āşīnādan kaçan ol āfet-i cānı geydüre
Yādlarla şalınan serv-i revānı geydüre

Son Ey ‘**Abīdī** saña gündüz görnise de giceler
Ğayrı yirlerde olan mihr-i cihānı geydüre

43a-100a

Baş Dime cānāneye ağıyārla şöḫbet itme
Seni sensin dir iseñ aña naşīḫat itme

Son Çünkü bunlarla **'Abīdī** ğarazuñ var senüñ
Ehl-i ğaraz olmaduñ diyü nedāmet itme

93a-100b

Baş Ol ince bellinüñ taqılınca kuşāğuna
Bir nece yirde bend geçildi yañağuna

Son Urmazdı ey **'Abīdī** anı tomurğa bahār
Öykünmeseydi ğonce nigāruñ yañağına

Emrī: 40a-121b

Baş Eline aldı çevġānını zülf-i 'anber-efşānuñ
Melāhat topını kapdı güzellerden zenehdānıñ

Son Zāhir yanıñdan haber yoğ mı nedir **Emrī**
İştediñ göklere çıkmıñ yine feryād-ı efġānıñ

İshāk: 46a-101b

Baş Nice hōş vahdet idi giceki cem'iyyetimüz
Reşk-i firdevs-i berīn olmuş idi şoĥbetimüz

Son Bize şehrüñgüzeli nāz ider oldu **İshāk**
Var gibi şimdi güzel sevmek ile şöhretimüz

46b-101a

Baş Yār hecrinde neler çekdüğimi yād eyle
Bi'llah ey ğam kılunam gel beni āzād eyle

Son Hūblar içre begüm nām u nişān ister iseñ
Öldür **İshāk**'ı kayurmaz bir eyü ad eyle

98b-106b

Baş Yoğ idi bu vech ile hergiz perīşān olduğum
Bilmezem kendüm bilelden böyle hayrān olduğum

Son Bir şaçı Leylī niġāruñ kışşa-i hecriyledür
'Āleme Mecnūn gibi **İshāk** destān olduğum

101a-105a

Baş Elüñden cām düşmezmiş begüm 'ayşuñ müdām olsun
Lebūñsüz kaṭrasın içdümse kan olsun ḥarām olsun

Son Yazuḳdur āsitānuñdan begüm redd itme **İshāk**'ı
Kaṭruñda kullaruñ çoḳ ol da bir kemter ğulām olsun

Necāfî: 49a-57b

Baş Ey şohbet eyledim diyen ol dil-sitānla
Yalanı şöyle söyle ki biraz inanıla

Son Tıtdı cihānı Şöhret-i Şi'riñ **Necāti** 'ya
Dünyā Őıgmaz olduñ o bir kaç yalanla

Ca'fer: 103b-131b

Baş Zülfin ruhi üstinde kılub bād müşevveş
Her dem nice miskīnün urur kalbine āteŐ

Son Her laħza hayālünle nigārā dil-i **Ca'fer**
Bir hāne durur naķŐ-ı nigāri-yla münakķaŐ

2.4. Şairlerin Divanlarında veya Divançelerinde Bulunmayan Şiirler

İncelenen mecmû'ada üzerinde daha önceden çalışma yapılmış bazı Şairlerin, yeni Şiirlerine rastladı. AŞağıda örneklenen Şiirler, Şairlerin divanlarında, divançelerinde ya da üzerinde yapılan bilimsel çalışmalarda rastlanmayan Şiirlerdir.

UŞulî

1b-15b

Baş Tîg-i ĥasret cāna kār itdi canān bî-ħaber
Ben helāk oldum o zālīm daħı el-amān bî-ħaber

Son Ey **UŞulî** tıñ degül rahm eylemezse ĥalime
Çekdügüm derd ü belā ü ĥamdan ol cān bî-ħaber

18a

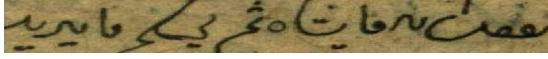
Baş Őafħa-i ĥüsn içre ķonmuŐ nokķa mevħūmdur
Yā ki sırr-ı ĥayb yāħūd cevhercān yā dehen

Son Ben olayın sāye-veş ḥak-i deriñde pāy-māl
Bu cihān ṭurduḳca ṭur ey servsem endām sen

Mesīḥî: 10b

Baş Tā ki rûz-i ğam şeb-i hicrān gibi oldu mezīd
Zālamin ḳalbi server-zad ba hüzn-i şedīd

Son Nice terk etsün **Mesīḥî** mihrini mehrûların



13b

Baş Eyā ḥüsn ehliniñ şāhı n’olaydı
Senüñ ‘āşıḳlara meylüñ olaydı

Son **Mesīḥî** ey şem ḳadre irerdi
Seni bir gice ḳoynunda bulaydı

45a

Baş Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
Gönder fiġānı göklere sırr-ı du‘a gibi

Son Cemüñ şüretle olmadur ḥaḳda izzetüñ
Bekler yanında merdüm zerrīn ḳabā gibi

45b

Baş Takvā yolında ger eşki altun eylesen
İzüñ tozını қапışalar tütüyā gibi

Son İnşāf der **Mesihī** senüñ luḡf-ı ṭab‘uñā
Ḥaḡdan bu dahı kişiyе başқа ‘aṭā gibi

48b

Baş Degül encüm kıluban raḡmetüñe nezzāre
Her gice başdan ayağa göz olur çarḡ-ı dütā

Son Yā Rabb ol laḡzāda kim ceyš oldun ḡorḡub
Ḳal‘a-i ḡabri idine bu **Mesihī** ma‘dā

127a

Baş Eyā ḡüsn ehlinüñ ṣāhı n’olaydı
Senüñ ‘āşıḡlara meylüñ olaydı

Son **Mesihī** ey şanem ḡadre irerdi
Seni bir gice ḡoynında bulaydı

Revānī: 18b

Baş Güzel endāmı var pīrehendür
Dudaḡı yufḡa bir ḡonce dehendür

Son **Revānī** ‘işret ile kāmran ol
Kocalık fikrini ço nevcevān ol

Hayālī: 26a

Baş Ğonce-i nevreste kim dirler dehānuñdur senüñ
Kırmızı gül yaprağı gūyā zebānuñdur senüñ

Son İnceden ince **Hayālī** hāş eyler ‘arşa
Tab‘ına riķķat viren muy-miyānuñdur senüñ

69a

Baş Bugün düşdi o māh-ı serv-i bālādan cüdā
Zerre gibi āftāb-ı ‘ālem-ārādan cüdā

Son řū-yı eşkile **Hayālī** pāymāl oldu gönül
O leylī hicrānla sen serv ü bālādan cüdā

74a

Baş Dağlarca ideyin minneti Ferhāda yine
Vireyin tıfl-ı dili şan‘at-ı üstāda yine

Son Harem ü řādete irgürdi **Hayālī** yolın
Vā‘iz-i şehr daħı lā ile illāda yine

74b

Baş Kaşın hilâlini meh-i tâbâna vermez
Gün ruhlarnı şem'-i şebistâna vermez




Son Ben ol **Hayâlî**yem ki eşigin gedalgın
Taht-ı 'acemle milket-i Osmâna vermez


147b

Baş Meşhedi taşını Mecnûnuñ 'alâmet şanmañuz
Seng-i miñnetdür ki yandurdı zamâne başına

Son Varını itdi **Hayâlî** yâr ayağına nişâr
Âferîn şad âferîn bu la'l-i gevher yaşına

166a

Baş Neden  kayd itmiş mañbûb 
Ki koymış  biñ dürlü gavğa


Son5 **Hayâlî**'niñ adı deryâya beñzer
 mevvâc-ı deryâ

Şun'î: 91a

Baş Niçün baña ey gözleri fettân nazaruñ yok
Hicrûñle bu ben haste-dil öldüm haberuñ yok

Son Ol sîm-beri sîneye **Şun'î** çekmezsün
Dünyâ ٲolısı çünki senüñ sîm ü zerüñ yok

Figânî: 104b

Baş Her kaçan nâz eylese olsa 
Sîneden çıkmak diler rûh-ı ferağ şadum benüm


Son Pîr olası vev-cevânuñ koma elden kıaddünü
Togrı yoldur ey **Figânî** saña irşadum benüm

107a

Baş Âhü-yı Hoten misin eyâ Türk-i moğolçîn
Kim gülşeni hüsnuñde yatur nâfe-i müşğîn

Son İşite **Figânî** söziñi gökde melâ'ike
Yirde irişür köşke âvâze-i taşsîn

107a

Baş  nâz ile dilber gezer geh togrı gâh egri
Nihâl-i kıadd-i mevzûnın ider geh togrı gâh egri

Son **Figânî** dilrübâlarda haqîkat kıalmadı şimdi
Bugün 'aşıkklar anuñçün gezer geh togrı gâh egri

122a

Baş Ağlamazsa beni bir dem acıyub dīdelerim
Göreyin dursun iki gözine hūn-ı cigerüm

Son Ğam-ı hicrūñle **Figāñī** zer-gūn oldı
Daḥı meyl itmesün aña eyā sīm-berüm

Rahmî: 143a

Baş Zebānından raḳībūñ işbu cism-i nātüvān düşmez
Dehānından hemān ol zāğa beñzer üstüḥ´ān düşmez

Son İrişdür menzil-i maḳşûdına itmesün **Rahmî**
Şınıḳ atduğı oḳ anuñ yire ey āsmān düşmez

Ḥayālî: 26a

Baş Ğonce-i nevreste kim dirler dehānuñdur senüñ
Ḳırmızı gül yaprağı gūyā zebānuñdur senüñ

Son İnceden ince **Ḥayālî** ḥāş eyler ‘arşa
Ṭab‘ma riḳḳat viren muy-miyānuñdur senüñ

69a

Baş Bugün düşdi o māh-ı serv-i bālādan cüdā
Zerre gibi āftāb-ı ‘ālem-ārādan cüdā

Son Şū-yı eşkile **Hayālī** pāymāl oldı gönül
O leylī hicrānla sen serv ü bālādan cüdā

74a

Baş Dağlarca ideyin minneti Ferhāda yine
Vireyin tıfl-ı dili şan‘at-ı üstāda yine


Son Harem ü şadete irgürdi **Hayālī** yolın
Vā‘iz-i şehri dahı lā ile illāda yine


147b

Baş Meşhedi taşını Mecnūnuñ‘alāmet şanmañuz
Seng-i miñnetdür ki yandurdu zamāne başına

Son Varımı itdi **Hayālī** yār ayağına nişār
Āferīn şad āferīn bu la‘l-i gevher-pāşına


Necātī: 161b

Baş Sen ey Necātī ma‘rifet-i nazmu neşrle
Olmuş iken bu mülk-i  yār şāh

Son Nāgāh işitdi Şun‘ī bīçāre 
Tārihi didi kūyuña gitdüñ **Necātī** āh

175a

Baş Hā çeker yaşum beni ırmaz bu deryādan yaña
Seyre çıkmışdur meger dilber Qalata'dan yaña

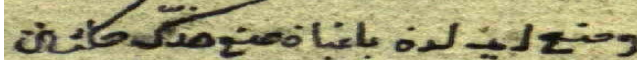


Son  miḥnet yine doğmuşdurur dirsən
Nitekim sūz-ı devrile işi āh u fiğān sensiz

Ḥayretî: 175a

Baş Qaçma benden cānuma cān ol benüm qardaşcuğum
Gel medd durma dermān benüm qardaşcuğum

Son **Ḥayretî** gibi dilersen olasın ğamdan ḥalāş
Gāh mest ü gāh ḥayrān ol benüm qardaşcuğum

Ḥayretî: 120b

Baş 
 ğayret 

Son  yetdi **Āhî** adı vehminden felek



Nihānî: 17b-55a

Baş Revān olan yaşum seyline bulmadı arar çeşmüm
Cihānîñ cūların gözden geçürdi se-te-ser çeşmüm

Son O nūr-ı dīde mi gözden **Nihānī** çünkü dūr itdi

Bu dehr-i bī-vefāya eylemez ayrık nazar çeşmüm

3. MECMÛ‘A ‘NIN DİL ÖZELLİKLERİ

Mecmû‘ada birbirinden farklı yüzyıllarda yaşamış birçok şaire rastlanmaktadır. Bu şairlerin, şiirlerini oluştururken kullanmış oldukları dil, yaşadıkları yüzyılın dil özelliklerinden bağımsız değildir. Şairler, o yüzyılın beğenilerinden, sosyal yapısından, dilinden etkilenerek şiir yazmışlardır. İncelenen mecmû‘adaki şairlerin XV, XVI, XVII. yüzyılda yaşadıkları düşünülürse, her şairin kendi yüzyılının belirgin olan dil anlayışına göre eserler vermesi doğaldır.

Mecmû‘ada en erken döneme ait şair, XV. yüzyılda yaşamıştır. Bu yüzyılda dil henüz sonraki dönemler kadar ağır değildir. Yavaş yavaş kendisini hissettirecek olan Arap ve Fars edebiyatı unsurları (terkipler, mazmunlar, Arap ve Fars dilinin gramer unsurları vb.) henüz şiir dilini tam anlamıyla kuşatmamıştır. Eserde yer alan Ahmet Paşa, Necâtî, Tâci-zâde Cafer, Revânî, Âhî, Abdî gibi şairler de bu anlayışın uzağında değillerdir.

Altı yüzyıllık Osmanlı tarihine bakıldığında XVI. yüzyılın birçok alanda zirve yüzyılı olduğu görülür. Siyasi ve askeri alandaki başarılar, devletin üç kıtaya yayılmasını sağlamıştır. Bu başarılı adımlar etkisini kültürde, sanatta ve edebiyatta göstermiştir. Fuzûlî ve Bâkî gibi zirve şairlerin bu asırda yetişmiş olması da 16. asrın münbit bir dönem olduğuna delildir.

XVII. yüzyıl Osmanlı tarihinde duraklama devri olarak bilinir. Devletin 16. yüzyıldaki askerî ve siyasi heybeti kalmamıştır. Bu duraklama sanat, kültür ve edebiyatta hissedilmeyip büyük sanatkarların yetişmesi, bu asırda da devam edegelmiştir. Bu sanatkârların eserleriyle 17. yüzyıl, Türk Edebiyatının en parlak devri olmuştur. Bu dönemde kullanılan dil, Arapça ve Farsça dillerinin ve Sebki Hindî akımının etkisiyle oldukça ağırlaşmıştır.

3.1 Mecmû'adaki Şiir Metinlerinin Değerlendirilmesi

Mecmû'adaki şiirler, şairlerin divanlarındaki şiirleriyle karşılaştırılarak okunmuştur. Bu karşılaştırmalar sonucunda dikkati çeken bir durum da mürettibin, iki şiiri farklı yerlerinden alıntılıyarak yeni bir sıralamayla birleştirdiği görülmektedir. Bu yöntemi kullanarak oluşturulan şiirlerden birkaçı aşağıda verilmiştir.

Örneğin; Ahmet Paşa Divanından alınan **kerem** redifli, 20 ile 27. kasideler harmanlanarak verilmiş. 158a'da bulunan 20. kasideye 21. beyitten itibaren 27. kasideden beyitler eklenmiş, bu eklemeler yapılırken de kasidenin sıralamasına uyulmamıştır.

Ahmet Paşa: 158b

- 21 Kimyâ oldı kamu ehl-i şehâniñ nazarı
Olalı hâk-i deriñ sürme-i a'yan-ı kerem
- 22 Hîmmetiñ haylı şehâ mülküne kıldıkça nüzul
Çünkü her güşe-i haymeñ ola meydân-ı kerem

20a'da bulunan Revânî'ye ait gazel, divandaki 435. gazel ile 496. gazelin birleştirilmesinden oluşturulmuştur.

Revânî: 20a

- 1 Göze gösterme gönül ki şağın ol mäh-veşi
Kerem it sözüm işit odlare yakma güneşi
- 2 Gice şöhbete kıomadum ki öpe yâr elini
Beni onarmaya gibi kadehün gözi yaşı
- 3 Leb-i meygünü hayâlini gönül şaklaymaz
Şanasın sırça kadehdür görünür içi taşu
- 4 Hüsni ilinde kılıç añılsa nola müjgânun
Devr-i hüsnünde görüpdür nice nice şavaşı
- 5 Kâmetün üzre gören zülf-i siyâhun didi dil
Çıkdı şan Ka'be menârına Bilâl-i Habeşî
- 6 Haţtı var diyü **Revânî** kıoma gönlünde gubâr
Sen terâş irtesi bir kerre gör ol mähveşi
- 7 Dil meclîsinde şuraşı gibi ağlatdığün
Kadehiñ içi acır şem'îñ aķar gözi yaşı

32a'da bulunan “aşık ol” redifli gazel Hayretî Divanındaki 250 ile 251. gazelin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Hayretî: 32a

- 1 Ey birâder terk-i ‘ar itmek dilerseñ ‘aşık ol
Halk içinde hâr u zâr olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 2 Dâğ-ı nâr-ı hecre hem-pehlû figâna hem-nefes
Âha hem-dem derde yâr olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 3 Yir idüp gül gibi başı üzre ehl-i dillerüñ
Câhilüñ gözine hâr olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 4 Mülk-i şüretde idüp yoğa berâber kendüñi
Âlem-i ma‘nîde var olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 5 Düşüben ey **Hayretî** vâdîlere mânend-i âb
Şevk-ı dîdâr ile zâr olmak dilerseñ ‘aşık ol

4. MECMÛ‘ADA ADI GEÇEN ŞAİRLER

Mecmû‘ada ismi geçen şairlerin kısa biyografileri aşağıda verilmiştir. Hakkında kesin bilgi sahibi olunan şairlerin tespit edilmesi zor olmamıştır. Asıl zorluk yaşanan durum ise hakkında yeterli bilgi sahibi olunmayan, üzerinde çalışma yapılmamış şairlerin biyografisini bulmakta olmuştur. Bu sorun da mecmû‘anın yazıldığı tarih olarak düşünülen yüzyıllar arasında yaşayan aynı isimdeki şairlerin tamamının

biyografileri verilerek aşılmaya çalışılmıştır. İlk olarak isimleri bilinen şairlerin biyografileri sıralanmıştır.

AHİ: (ö. 923/1517) Niğbolu’da Seydi Hoca ile Melek Kadın’ın oğlu olarak dünyaya geldi. Benli Hasan sanıyla tanındı. Ticaretle uğraştı. İleri bir yaşta öğrenime başladı. Yazdığı şiirlerle devrin padişahı Yavuz Sultan selim’in dikkatini çekti ve kendisiyle ilgilenilmesini istedi. Bunun üzerine Kazasker Kemal Paşazade’nin teklif ettiği medreseyi, çevrenin “sen daha büyüğüne layıksın” telkinine kanarak kabul etmedi. Böylece kendisine kızan padişah ona yeni bir görev verilmesini engelledi. Karaferye medresesine müderris olarak atandı. Manastırlı şair Haveri’nin kızkardeşiyle evlendi. Çok geçmeden Karaferye’de öldü.⁴

AHMED PAŞA: (ö. 902/1497) Sehî Edirneli, diğer kaynaklar Bursalı olduğunu söyler. Sultan Murad’ın kazaskeri Veliyyüddin Efendi’nin oğludur. Sipahi Müftüsü sanıyla tanındı. Fatih Sultan Mehmed’e hocalık yaptı. Müderrislik, kadılık, kazaskerlik ve vezirlik görevinde bulundu. Fatih Sultan Mehmed’in mahremlerinden birine tutulduğu için öldürülmek istendi, Bursa’ya sürüldü. Bu sürgünde iken ünlü “Kerem” redifli kasidesini yazdı. Affedilerek kendisine Bursa Orhan tevliyeti verildi. Fatih’in ölümünden sonra yerine geçen II. Bayezid kendisini himaye etti. Ahmed Paşa , Emir Sultan vakfı mütevellisi oldu. Bir ara Sultanönü Sancak Beyliği, Ankara ve Tire sancakları verildi. Bayezid döneminde Bursa valisi oldu. Burada öldü. Muradiye Camii yanında kendi medresesi yakınına gömüldü.⁵

⁴ Haluk İPEKTEN vd, **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 942, Ankara 1988. s. 14.

⁵ Haluk İPEKTEN vd.; a.g.e., s. 23; Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Canım; **Latîfi, Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ** (İnceleme-Metin), Atatürk Kültür Merkezi Başk., TTK Bsm.evi, Ankara 2000, s. 113.

AMRÎ: (ö. 930/1524) Abdullah oğlu olup Molla Abdülkerim'in kuluudur. Medrese öğrenimi gördü Abdülkerim Efendiden mülâzım oldu. Rumeli kasabalarında kadılık yaptı. Gönül ehli kibar biriydi. Şiirlerini garip kafiyeler ve dar bahirlerde yazdı. Çok az kaside yazmasıyla tanındı. Bu yüzden şiirleri liriktir. Divanı vardır.⁶

BÂKÎ: (ö. 1008/ 1600) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mahmut Abdalbâkî'dir. Kargazâde diye tanındı. Saraçlık yaptı. Şeyhülislam Ebussud Efendi'den mülâzım oldu. Silivri, Murat Paşa ve Sultan Selim medreselerinde müderrislik ve Mekke'de kadılık yaptı. Anadolu ve Rumeli kazaskeri oldu. Dört padişahın iltifatına mazhar oldu. Özellikle Kanunî'den çok yardım gördü. Şeyhülislamlık beklerken öldü. Türk edebiyatının en büyük divan şairlerinden biridir. Çok güzel gazelleri vardır. Divan sahibidir.⁷

BEHİŞTÎ: Vize'de doğdu. Asıl adı Ramazan olup Abdulmuhsin adlı birinin oğludur. Sâdi Efendi'nin hizmetinde iken ayrılıp Şeyh Merkez Efendi'ye bağlandı. Pek çok konuda bilgisi olan biriydi. Daha sonra Çorlu'ya yerleşerek orada hatiplik ve kâtiplik yaptı.⁸

BELİĞÎ: İstanbul'da doğdu. Kuloğullarındandır. Yeniçeri oldu. Sarhoş Bali Efendi'ye bağlanıp tasavvufa yöneldi. Güzel şiirleri vardır. Kahve hakkında yazdığı gazelle tanındı.⁹

⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 32.

⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 66.

⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 71.

⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 74.

CAFER ÇELEBİ: (ö. 920/1514) Tacî-zâde CaferÇelebi sanıyla tanındı. Babası Amasya’da II. Bayezid’in defterdarıydı. Hacı Hasan-zâde Mehmet Efendi’den mülazım olup, Mahmut Paşa medresesinde müderris, ardından da inşasının güzelliğinden dolayı Nişancı oldu. Kazaskerlik görevine getirildi. Yavuz Sultan Selim’in yakın çevresindendi. Yeniçerilerin Amasya isyanında parmağı olduğu iddiasıyla öldürtüldü. Balat’taki kendi camii bahçesine gömüldü.¹⁰

CEM SULTAN: (ö. 901/1495) Sultan Bayezid’in küçük kardeşidir. Şehzadeler arasında en büyük şairdir. Ağabeyi ile saltanat mücadeleleri yaptı. Avrupaya gitti, orada öldü.¹¹

EMRÎ: Edirne’de doğdu. Asıl adı Emrullah’tır. Muhasebe, kâtiplik ve tevliyet hizmetlerinde çalıştı. Kaynaklar durumuna uygun görevlerde çalıştırılmadığını belirtirler. Muamma ve tarih düşürme alanının gerçek ustalarından biridir. Tezkireler şiirlerini aşıkane olmaktan uzak muhayyel olarak tanımlarlar.¹²

FEVRÎ: Hırvat asıllı olup, asıl adı Ahmet’tir. “Kühül-ahbar” yazarı İskender Çelebi’nin diğer kaynaklar Nakkaş Ali Bey’in kulu olduğunu belirtirler. Efendisinin gayretiyle iyi bir öğrenim gördü. Bostan Efendi’den mülazım oldu. Müderrislik, müftülük, kadılık yaptı. Şam’da öldü. Ölüm tarihi Hasan Çelebi’de 929/1571-72, diğer kaynaklarda 978/1570-71 olarak kayıtlıdır.

¹⁰ Haluk İPEKTEN vd.; ag.e., s. 81.

¹¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 86.

¹² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 113; **Latîfi Tezkiresi**; hzl.: Doç. Dr. Mustafa İsen, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1990, s.179.

FİĞÂNÎ: (ö. 938/1531-32) Trabzon’da doğdu. Asıl adı Ramazan’dır. Tıp öğrenimi gördü. Ve tabib Şah Mehmet’in öğrencisi oldu. Karâbâlizâde aracılığı ile İskender Çelebi’ye tanıtıldı. Yazdığı bir beyit yüzünden İbrahim Paşa tarafından idam ettirildi. Kaynakların hepsi, yaşasaydı Divan edebiyatının en büyük isimlerinden biri olacağı konusunda birleşirler.¹³

HAYÂLÎ: (ö. 964/1557) Vardar Yenicesi’nde doğdu. Asıl adı Mehmet’tir. Tasavvufa yöneldi ve Baba Ali Mest’in hizmetinde bulundu. İstanbul kadısı Sarı Gürz tarafından alınıp şehir muhtesibi Uzun Ali’ye teslim edildi. İskender Çelebi’den başlayarak vezir İbrahim Paşa’nın ve padişahın himayesini kazandı. Önce ulûfe bağlandı, sonra tımar ve zeamet sahibi oldu. Hayâlî’nin elde ettiği bu mevki dönem şairlerinin kıskanmalarına sebep oldu. Âlî’ye göre “Bülend-edâyı Rum şairlerine gösteren çağının şairler sultanıdır.” Özellikle gazelde en büyük divan şairlerinden biridir. Edirne’de öldü, divanı vardır.¹⁴

HASBÎ: Acem sınırına yakın bir yerden Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlı ülkesine geldi ve burada öldü. Bazı güzel şiirleri vardı.¹⁵

HAYRETÎ: (ö. 941/1535) Vardar Yenicesi’nde doğdu. Tanınmış Mevlevi Şeyhi Yusuf-ı Sîne-çâk’ın kardeşidir. Kasideleri ile vezir İbrahim Paşa’nın dikkatini çekti ve paşa ona ihsanda bulunmak istedi. Ancak hemşehrisi Hayalî tarafından tokgözlü ve kimseye baş eğmeyen birisi olarak tanımlanınca kendisine küçük bir tımar verdi. Bunun üzerine Hayretî, “Dil-i bî-mâr bu denli merhemle tîmâr olmaz” diyerek

¹³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 149.

¹⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 196.

¹⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 187.

İstanbul'dan ayrıldı. Akıncı beyleri Yahyalı ve Mihaili beylerin yanına giderek himayelerine girdi. Ömrünün sonunda kör oldu. Vardarda öldü. Hayretî, açık, sade ve lirik şiirleriyle divan edebiyatının önde gelen isimlerinden biridir. Divanı halk arasında fal açmada kullanılırdı.¹⁶

HELAKÎ: (ö. 983/1575) Karaman'da doğdu. Asıl adı Mahmut'tur. Öğrenimini yarıda bırakıp Yarhisar mescidine imam oldu. İyi Farsça bilir ve "Bostan" "Gülistan" okuturdu.¹⁷

İSHAK ÇELEBİ: Üsküp'te doğdu. Kılıç yapmakla geçimini sağlayan İbrahim adlı birinin oğludur. Öğrenimini tamamlayıp Kara Balı'den mülazım, müderris ve kadı oldu. Bir ara Yavuz Sultan Selim'in muhasibi olduysa da yolda öldü.¹⁸

KABÛLÎ: (ö. 1000/1591-92) Kütahya Gediz'de doğdu. Asıl adı Riyazî'de İbrahim, diğer kaynaklarda Ahmet olarak geçer. Öğrenim görüp Nâzır-zâde Efendi'den mülâzım ve kadı oldu. Mısırdan gelirken boğularak öldü. Şiir ve inşasıyla tanındı. Divanı vardır.¹⁹

KIVÂMÎ: Geliboluludur. Şiirleri ve gazelleri çoktur.²⁰

¹⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 200.

¹⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 203.

¹⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 230 Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Canım; age., s. 171-174; **Latfî Tezkiresi**; s. 250-252.

¹⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 237.

²⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 254.

MECDÎ: (ö. 999/1590-91) Edirne’de doğdu. Asıl adı Mehmet’tir. Bir tüccarın oğlu iken baba mesleğini değiştirip öğrenime başladı. Ahî-zâde Mehmet Çelebiden mülâzım ve müderris oldu. Kadılık yaptı.²¹

MESÎHÎ: (ö. 918/1512) Priştine’de doğdu. Asıl adı Mesih veya İsa’dır Hadım Ali Paşa’ya katip oldu. Paşanın ölümü üzerine Yunus Paşa tarafından himaye gördü ve bu yolla Bosna’da kendisine bir tımar verildi. Mesîhî, rind yaradılışlı kendine has tavrı olan bir şairdir. Âşık Çelebi onu, Osmanlı şiirinin direklerinden biri sayar. Latifî ise, tarzını seçkinlere yönelik olarak tanımlar ve bu yüzden halkın onun şiirini anlayamadığını belirtir.²²

MUHİBBÎ: (Ö. 974/1566) Kanunî Sultan Süleyman’ın şiirlerinde kullandığı mahlâsıdır. I. Selim’in oğludur. 926/1518 yılında tahta çıkarak 10. Osmanlı padişahı oldu. 48 yıl padişahlık yaptı.74 yaşında öldü. Döneminde şairlere çok rağbet etti. Her şaire mertebesine göre görev verdi. Osmanlı şair padişahların en tanınmışıdır. Türkçe ve Farsça şiirler söyledi.²³

NÂBÎ: (Ö. 1124/1712) Urfa’da doğdu. Asıl adı Yusuf’tur. Sultan IV. Mehmet devrinde İstanbul’a gelip vezir muhasip Mustafa Paşa’ya divan katibi ve muhasip oldu. Hacca gitti. Uzun bir süre Halep’te yaşadı. Baltacı Mehmet Paşa Halep valisiyken ona nedim oldu. Yeniden İstanbul’a davet ederek başmuhasibeci tayin edildi. İstanbul’da öldü. 90 yaşından fazla yaşamıştır.²⁴

²¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 277.

²² Haluk İPEKTEN vd.; a.g.e., s. 285; **Mesîhî Dîvânı**; hzl.: Prof. Dr. Mine Mengi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Bşk., TTK Bs.evi, Ankara 1995, s. 1-4.

²³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 295.

²⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 310.

NAZMÎ: (ö. 955/1548) Edirne’de doğdu. Asıl adı Mehmet’tir. Kanuni Sultan Süleyman’ın benzedelerindendir. Ahkam katipliğinden sonra sipahi oldu.²⁵

NECÂTÎ: (ö. 914/1508) Edirne’de doğdu. Asıl adı kaynaklarda İsa, Beyanî’de ise Nuh olarak geçer. Sailî adlı bir şairin kuludur. Âşık Çelebi, ihtiyar bir kadının oğlu olduğunu söyler. Öğrenim gördükten sonra katiplik yaptı. Sultan Bayezid’in şehzadesi Abdullah Han’n divan katipliğini yaptı. Bu şehzade ölünce Sultan Mahmut’a nişancı oldu. Müeyyetzade’den ders aldı. Muhasiplik yaptı. İstanbul’da öldü. Mezarı Vefa’dadır.²⁶

NEV’Î: (ö. 1007/1598) Malkara’da doğdu. Asıl adı Yahyâ’dır. İyi bir öğrenim gördü. Sarhoş Bali ve Kurt Efendi’den ders aldı. Ahî-zâde Mehmet Çelebi’den mülâzım oldu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Sonra III: Murad’ın şehzadelerine hoca oldu. İstanbul’da öldü. Mezarı Vefa’dadır.²⁷

NIHÂNÎ: Kuloğullarındandı. Asıl adı Fâzıl’dır. Nâcak Fâzıl sanıyla tanındı. Arnavut asıllıdır. Hacı Hasan-zâde’ye danışmendlik yaptı ve ondan mülâzım oldu. Hacı Hasan-zâde’nin yaptırdığı medresede müderrislik yaptı. Bu sırada Sururî’ye hocalık etmiştir. İstanbul’da Mustafa Paşa Medresesinde müderris iken şeyhlerle düşüp kalktı. Tasavvufa yönelerek görevden ayrıldı. Kendini ibadete verdi. Sonra tekrar müderrisliğe döndü.²⁸

²⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 327.

²⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 329; Ahmet Atillâ Şentürk- Ahmet Kartal; **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., 1. bs., İstanbul Ekim 2004, s. 190-192.

²⁷ Haluk İPEKTEN v.d.; age., s. 337.

²⁸ Age., s. 341; Latîfî Tezkiresi; s. 347-349.

NİZÂMÎ: (ö. 1108/1696-97) Rumeli’de Aydonat kasabasında doğdu. Asıl adı Ahmet’tir. Minkarî-zâde Yahyâ Efendi’den mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Kendisine saray-ı cedid hocalığı verildi. Birçok öğrenci yetiştirdi. Arapça ve Farsçayı iyi bilirdi. Bazı eserleri vardır.²⁹

RAHMÎ: (ö. 975/1568) Bursa’da doğdu. Asıl adı Pir Mehmet olup Nakkaş Bali’nin oğludur. Şair olarak çok genç yaşta üne kavuştu. Sadrazam İbrahim Paşa’nın ve Şehzade Mustafa’nın himayelerini kazandı. Onların öldürülmesi üzerine elinden tutan olmadı. Öğrenimine devam edip Celâleddin Salih Çelebi’den mülâzım ve Yenişehir’de müderris oldu. Yenişehirde öldü.³⁰

SÂLİKÎ: Edirne’de doğdu. Asıl adı Ahmet’tir. Kanunî Sultan Süleyman dönemi şairlerindedir. Sesi güzel olup, mûsikîde ustaydı. Galata’da azaplık yaptı. Çeşitli yerleri gezip dolaştı. İbrahim Gülşenî ile Mısır’a gitti ve orda öldü.³¹

SULTAN SELİM (Selimî): (ö. 926/1520) Yavuz Sultan Selim’in mahlasıdır. II. Bayezid’in oğludur. 918/1512 yılında tahta çıktı. Saltanatı sekiz yıldır. 55 yaşında öldü. Üç dilden , özellikle Farsça güzel şiirleri vardır.Bu tür şiirleri Şahî’nin şiirlerine denktir. Farsça divanı vardır.³²

SUN’Î: (ö. 941/1534-35) Gelibolu’da doğdu. Asıl adı Mehmet’tir. Gelibolu gümrüğünde nazırdı. Kâtiplik yaptı. Ümera taifesindendi. Kanunî dönemi

²⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 348.

³⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 362.

³¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 422.

³² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 434.

şairlerindendi. Kaynaklar elinden tutan olsaydı büyük bir şair olacağı görüşündedir. Güzel gazelleri ve divanı vardır.³³

SÛZÎ: Üsküp yakınındaki Prizren kasabasında doğdu. Öğrenim gördükten sonra görev almadı. Mihaloğullarından Ali ve Mehmet Bey'lerin hizmetinde bulundu. Nakşibendî tarikatına girdi. Bir ara kadılık yaptı. Yavuz Sultan Selim dönemi şairlerindendir. Şiirleri lirik ve temizdir. Mihaloğlu Ali Bey'in Bosna uçlarındaki gazalarına namzetti. Bu mesnevisi 15000 beyittir.³⁴

ŞEM'Î: (ö. 936/1530) Prizren'de doğdu. Vezir Pirî Paşa'dan yardım gördü. Mevlevî tarikatına girdi. İstanbul'da Şeyh Vefa Tekkesine yerleşti. Burada öldü. Kanunî dönemi şairlerindendir. Mesneviye şerh yazdı. Divanı vardır.³⁵

REVANÎ: (ö. 930/1524) Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'de Şücâ; Âşık Çelebi, Riyazî ve Enis'te İlyas'tır. Evi Tunca kenarında olduğu için akan suya telmihen bu mahlası kullandı. Yavuz Sultan Selim'in yanına, Trabzon'a gitti. Bir ara gözden düştüyse de tekrar itibarı arttı. Matbah emini oldu. Ayasofya ve Kaplıca tevliyetleri kendisine verildi. İçki düşkünlüğünü ömrünün sonunda bıraktı. İnşa ettirdiği mescidin bahçesine gömüldü.³⁶

USÛLÎ: (ö. 945/1538) Vardar Yenicesi'nde doğdu. Öğrenim gördükten sonra tasavvufa yöneldi. Mısır'a gidip İbrahim Gülşenî'ye bağlandı. Şeyhî'nin ölümü

³³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 453.

³⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 456.

³⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 474.

³⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 384; Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Canım; **Türk Edebiyatında Sâkinâmeler ve İşretnâme**, Akçağ Yay., 1.bs., Ankara 1998.

üzerine geri döndü ve bazen Yenice’de bazen da Evrenos oğlu Abdi Bey’in yanında ömrünü geçirdi ve onun yanında öldü.³⁷

YÛSUF-I SİNEÇAK: (ö. 953/1546) Vardar Yenicesinde doğdu. Hayretî’nin kardeşidir. Öğrenimini yarıda bırakıp tarikata girdi. İbrahim Gülşenî’ye bağlandı. Daha sonra Mevlevî tarikatına girdi. Edirne’de şeyh oldu. İstanbul Sütlüce’de öldü ve Cafer-âbâd tekkesine gömüldü. Bina emini Hüseyin Çelebi, adı geçenin mezarını yaptırdı. “Cezire-i Mesnevi” adlı eseri vardır.³⁸

Bu sıralamadan sonra, tezkirelerde isimlerini net olarak tespit edemediğimiz fakat mecmûanın yazıldığını düşündüğümüz yüzyıllarda yaşayan aynı isimdeki şairlerin biyografilerini sıraladık.

ABDÎ: (ö. 943/1536) Bursalı’dır. Asıl adı Abdulvahap olup, İslî Abdi (İslî Sırık) sanıyla tanındı. Ayrı bir mahlas kullanmadı. Kadirî Efendi’den mülâzım oldu. Bursa’da Hamza Bey medresesine yirmi akça ile müderris tayin edildi. Ebussuud Efendi’ye İstanbul kadılığı sırasında naiblik yaptı. Yetmiş akça ile Menemen kadılığına atandı. Zevk ehli, rind, ayyaş ve güzeller peşinde koşan birisiydi. Bursa’da sultan vakıflarını denetlerken öldü.³⁹

ABDÎ: (ö. 954/1547-48) Hemedanlı’dır. Asıl adı Abdulvahap olup, Sabunî sanıyla tanındı. Şah Tahmasb zamanında Sünnî mezhebindekilere yapılan baskı sonucu

³⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 510; **Künhü’l-Ahbâr’ın Tezkire Kısmı**; Haz.: Dr. Mustafa İsen, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1994, s. 193.

³⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 538.

³⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 1.

Anadoluya, bir başka söylentiye göre Mısır'a gitti. Şeyh Abdülcelil'e intisab etti. Şeyhinin ölümü üzerine teklif edilen şeyhlik makamını kabul etmedi. Mekke'de öldü.⁴⁰

ABDÎ: (ö. 961/1554) Amasyalı'dır. Müeyyed-zâde Abdurrahman Çelebi'nin kardeşidir. Serez'de ve Üsküp'te kadılık yaptı. Veziriazam Pîrî Paşa'nın damadı oldu. Sofya kadısı iken öldü.⁴¹

ABDÎ: (ö. 1004/1595) Meşki'nin kardeşidir.⁴²

ABDÎ: (ö. 1010/1601-02) Kadı şairlerdendir. Saray kasabasında kadı iken öldü.⁴³

ABDÎ: (ö. 1031/1622) Divan kâtibi oldu. Sarhoş Abdî sanıyla tanındı.⁴⁴

ABDÎ: (ö. 1054/1644-45) Ankara'da doğdu. Lutfullah Bey-zâde sanıyla tanındı. Bektaşî tarikatına mensup olup, ömrünü seyahatlerde geçirdi. Kırım Hanı Bahadır Giray'ın nedimi oldu ve Kırım'da öldü.⁴⁵

ABDÎ: (ö. 1071/1660-61) İstanbul'da doğdu. Abdullah sanıyla tanındı. Katiplik yaptı. Halil Paşa'ya tezkireci, daha sonra reisülküttap oldu.⁴⁶

⁴⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 1.

⁴¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

⁴² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

⁴³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

⁴⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

⁴⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

⁴⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 2.

ABDÎ: (ö. 1078/1667-68) Tophane’de doğdu. Tophane Kılıç Ali Paşa Camii imamı Mehmeý Efendi’nin oğludur. Ali-Zâde Hüseyin Efendi’den mülâzım ve müderris oldu. Süleymaniye medresesinde mederrislik, Halep ve Şam’da kadılık yaptı.⁴⁷

ABDÎ: (ö. 1086/1675-76) İstanbul’da doğdu. Asıl adı Abdullah’dır. Şamlı Yusuf Bey tarafından yetiştirildi. Şiir mecmuası vardır.⁴⁸

ABDÎ: (ö. 1102/1690) Anadoluhisarı’nda doğdu. Nişancı Abdurrahman Paşa’nın mahlâsıdır. IV. Mehmed’e nişancı, sadaret kaymakamı oldu. Ve Basra eyalet kadılığı yaptı. Kandiye adası muhafızı iken öldü.⁴⁹

ABDÎ: Edirne’de doğdu. Havetî tarikatı şeyhlerinden Saçlı İbrahim Efendi’nin oğlu olup, asıl adı Abdülhayy’dır. Edirne ve İstanbul Aziz Mahmut Hüdayi tekkelerinde şeyh oldu.⁵⁰

ABDÎ: Geliboluludur. İmam oğlu olup, Kanunî devri şairlerindedir. Genç yaşta öldü.⁵¹

ABDÎ: Kınalızâde sanıyla tanındı.⁵²

ABDÎ: Şam’dan azledildikten sonra öldü. Şiir mecmuası vardır.⁵³

⁴⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 3.

⁴⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 3.

⁴⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 3.

⁵⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 4.

⁵¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

⁵² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

⁵³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

ABDÎ: Harem-i has hazinesinde çalıştı.⁵⁴

ABDÎ: Maraş'ta doğdu. Hayatı hakkında başkaca bilgi verilmemiş.⁵⁵

ABDÎ: Kara Halil Efendi'nin damadı. Tezkireci Abdullah Efendi'nin mahlasıdır.⁵⁶

ABDÎ: İstanbul'da doğdu. Altunî-zâde sanıyla tanında Öğrenimini tamamladıktan sonra müderris oldu. Çeşitli medreselerde müderrislik yaptı.⁵⁷

AHDÎ: Asıl adı Ahmet olup, Şems adlı birinin oğludur. 960/1552-53 yılında İstanbul'a geldi. On yıl süre ile Osmanlı şairleri hakkında bilgi toplayıp 971/1563/64 yılında "Gülşen-i Şuarâ" adlı tezkiresini yazdı. Riyâzi'ye göre eseri devrin eleştirmenlerince beğenilmemiş ve bir kenarda unutulup kalmıştır.⁵⁸

AHDÎ: Edirnelidir. II. Bayezid zamanında divan kâtipliği yaptı. Yazısının ve inşasının güzelliği ile tanındı. Renkli ve güzel şiirleri vardır.⁵⁹

AHDÎ: Edirnelidir. Yıldırım Şeyhioğlu sanıyla tanındı. Öğrenim gördükten sonra müderris oldu. Kepenkçi medresesinden mazûlken emekliliğini isteyip köşeye çekildi. Önce Ali mahlasını, sonra da Ahdî'yi kullandı.⁶⁰

⁵⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

⁵⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

⁵⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 5.

⁵⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 6.

⁵⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 14.

⁵⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 14.

⁶⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 14.

ATÂ: Üsküp'te doğdu. Kaynaklar soyunun Ahmet Yesevî'ye ulaştığını ve atalarının İran'dan geldiğini belirtirler. Öğrenimini yarıda bırakıp tasavvufa yöneldi ve nakşi bendî tarikatına girdi. Yavuz Sultan Selim döneminde öldü.⁶¹

ATÂ: Keşfi'nin oğludur. Döneminde yakışıklılığı ile tanındı. Genç yaşta öldü.⁶²

ATÂ: Yenişehir'de doğdu. Asıl adı Seyit olup, Yenişehirli Seyit lakabıyla tanındı. Öğrenimini bitirdikten sonra kâtip oldu.⁶³

FEDÂYÎ: (ö. 969/1568) Edirne'de doğdu. Ali Bali sanıyla tanındı. II. Selim dönemi şairlerindedir. Ahdî şiirlerini âşıkane ve rindane olarak tanımlar.⁶⁴

FEDÂYÎ: (ö. 985/1577) Hamid (Isparta) ilinin Bodoz kasabasında doğdu. Mevlevî olup, kasabasına bir mevlevihane yaptırdı. Burası Şeytankulu ile yapılan savaşta yıkıldı. Uzun süre seyahatlerde bulundu ve Fuzûlî ile görüştü. Şiirlerinin çoğu Fuzûlî'ye naziredir.⁶⁵

FEDÂYÎ: (ö. 1011/1602-03) İstanbul'da doğdu. Asıl adı İsmail'dir. Sarayda mutfak katipliği yaptı. Peşte seferinde şehit oldu.⁶⁶

FEDÂYÎ: Dergüzin'de doğdu. Şiirleri güzeldir.⁶⁷

⁶¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 50.

⁶² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 50.

⁶³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 51.

⁶⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 133.

⁶⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 133.

⁶⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 133.

⁶⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 133.

FEDÂYÎ: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Abdurrahman'dır. Anadolu'da kadılık yaptı.⁶⁸

FEHMÎ: (ö. 1004/1596) Kınalı-zâde'nin büyük oğlu olup, asıl adı Mehmet'tir. Babasının Şam kadılığı sırasında bu şehirde doğdu. İyi bir öğrenim gördü. Çivi-zâde'den mülazım olduktan sonra müderris oldu. İstanbul'da öldü.⁶⁹

FEHMÎ: İstanbullu. Kuloğullarındandır. Sipahi bölüğünde iken Edirne Harç emini oldu. Yavuz Sultan Selim ile Mısır fethine katıldı. Buhara ve Trablus'ta bulundu ve orada öldü.⁷⁰

FEHMÎ: Bolu'da doğdu. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadı oldu.⁷¹

FEHMÎ: İstanbul'da doğdu. Barutçu-zâde Mehmet Efendi'nin oğlu olup, asıl adı Abdurrahman'dır.⁷²

FEHMÎ: Girit'te doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'a gelip öğrenim gördü. Hariciye Nazırı Ömer Lütfi Efendi'ye damat oldu. Birçok memuriyetlerde bulunduktan sonra serasker müsteşarlığına getirildi.⁷³

HÂLETÎ: (ö. 974/1566) Doğum yeri Latifî ve Ahdî'de Ilıca Âşık Çelebi, Riyâzî ve Beyânî'de Köstendil, "Kühü'l-Akbar" da Filibe olarak geçer. Asıl adı Abdullah olup, Sanavber Kadı'nın oğludur. Kâdirî Efendi'den mülâzım oldu. Kadılık

⁶⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 133.

⁶⁹ Haluk İPEKTEN vd.; ag.e, s. 135.

⁷⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 135.

⁷¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 135.

⁷² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 136.

⁷³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 136.

mesleğine ve Kâdirî Efendi'nin yardımıyla Gelibolu, Filibe Üsküp ve Selanik'e kadı oldu.⁷⁴

HÂLETÎ: (ö. 1002/1594) Niğde'de doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. İstanbul'da öldü. Döneminin tanınmış şairlerindendi.⁷⁵

HÂLETÎ: (ö. 1012/1603) Derviş sanıyla tanındı. Mevlevî tarikatına mensuptur.⁷⁶

HÂLETÎ: (ö. 1040/1630-31) III. Murad'ın hocası Azmî Efendi'nin oğlu olduğundan Azmi-zâde sanıyla tanındı. Asıl adı Mustafa'dır. Hoca Sadeddin Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Son görevi Süleymaniye Darülhadis müderrisliğidir.⁷⁷

HARÎRÎ: Kastamonu'da doğdu. Dönemin ileri gelenleri arasında yer almıştı. Tarih düşürmede muamma yazmada ve çözmede tanındı. Kanunî'nin fetihlerini yazdı. Gazelde yetenekli değildir.⁷⁸

HARÎRÎ: Bursa'da doğdu. İpek sattığı için bu mahlası kullandı. Resmî ile birlikte Şair Ahmet Paşa'nın dostlarındandı. Kaynaklar şiire yetenekli olmadığını, nazire yazıp mânâ çalarak şiirler söylediğini belirtirler.⁷⁹

⁷⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 173.

⁷⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 174.

⁷⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 174.

⁷⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 174.

⁷⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 184

⁷⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 185.

HİLÂLÎ: (ö. 950/1543) İstanbul'da doğdu. Çok zayıf olduğu için bu mahlası aldı. Esnaf zümresindendi. Takke dikerdi. Dönemin ileri gelenlerinin meclisine katıldı. Nazım ve nesirde ustadır. Şiirleri sanatkarane ve muhayyeldir. Gazel tarzında Ahî'nin izleyicisidir. Mürettep ve mükemmel divanı vardır.⁸⁰

HİLÂLÎ: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ramazan'dır. Silahdarlar zümresindedir. Hoş-sohbet ve tatlı latife sahibi biriydi. İyi Arapça ve Farsça bilirdi. Acem şairlerini çok iyi tanırdı.⁸¹

HİLÂLÎ: Bursa'da doğdu sultan Bayezid dönemi şairlerindedir. Hatipti. Bazı şairlere öncülük yaptı. Özgün şiirleri vardır. Mürettep ve mükemmel divan sahibidir.⁸²

İZÂRÎ: (ö. 901/1496) Germiyan'da doğdu. Asıl adı Kâsım olup, Şeyhî'nin kızkardeşi oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra müderris oldu. Süleymaniye'de müderris iken öldü. Mezarı Eyüp'tedir.⁸³

İZÂRÎ: (ö. 996/1588) Edirne'de doğdu. Asıl adı Pir Mehmet'tir. Bir süre Mekke kadısı Abdulkâfî Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Hoş-sohbet birisi olduğundan devrinin ileri gelenlerinin dostuydu.⁸⁴

⁸⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 209.

⁸¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 209.

⁸² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 209.

⁸³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 222.

⁸⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 223.

İZÂRÎ: Konya Ereğli'sinde doğdu. Bir sipahinin oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra divan kâtipliği yaptı. Hüsn-i hattın her çeşidinde büyük mahareti vardır. Şiirleri âşıkane'dir.⁸⁵

İLMÎ: Edirne'de doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Öğrenimini tamamladıktan sonra Abdurrahman Efendi'den mülâzım oldu. Kadılık mesleğine girdi. Kıbrıs Baf kadısı iken öldü.⁸⁶

İLMÎ: (ö. 1006/1598) Asıl adı Mehmet olup, Remzi-zâde adıyla anıldı. Müeyyed-zâde'nin torunudur. Öğrenimini tamamladıktan sonra Ebusuud Efendi'den mülâzım, müderris, kadı oldu. Bursa kadılığı görevinde bulundu. İstanbul'da öldü ve Kovacı Mescidi bahçesine gömüldü.⁸⁷

İLMÎ: (ö. 1020/1611-12) Bağdat'ta doğdu. Asıl adı Molla Hüseyin Ferahşad'dır. Müderris iken Kahire'ye naib oldu. 987/1579-80'de Irak müftüsü olarak atandı. Hacca gitti ve Şam'da Dâlî Dede'ye mürit ve ölümünden sonra da şeyh oldu. Şam'da öldü. Burada Kartal Dede yanına gömüldü.⁸⁸

İLMÎ: (ö. 1031/1621) Çorlu'da doğdu. Asıl adı Kasım'dır. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadı oldu. Çorlu'da öldü.⁸⁹

⁸⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 223.

⁸⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 226.

⁸⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 226.

⁸⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 227.

⁸⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 227.

İLMÎ: (ö. 1055/1645) Manisa’da doğdu. Asıl adı Abdullah olup, Gınâyî-zâde sanıyla tanındı. İstanbul’a gelip öğrenimini tamamlayarak kadı oldu. Kabule şayan şiirleri vardır.⁹⁰

İLMÎ: (ö. 1057/1647) Ayânî-zâde sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamlayıp kadı oldu. Ömrünü Edirne ve Çirmen’de geçirdi.⁹¹

İLMÎ: Ermenek’te doğdu. Bir hatibin oğludur. Öğrenimine Larende’de başladı. İstanbul’da devam etti. Aruz ve kafiye de usta bir şairdir.⁹²

İLMÎ: İstanbul’da doğdu. Âşık Çelebi’ye göre İmam Memi-Çelebi’nin Ahdi’ye göre ise Kadı Bursalı Remzi Efendi’nin oğludur. Asıl adı Yahya olup, teninin beyazlığı sebebiyle Sütü Pirinç lakabıyla anıldı. Kâtiplik ve müderrislik yaptı. Donanmayla yaptığı bir seferde öldü.⁹³

İLMÎ: Manisa’da doğdu. Asıl adı Tâhir’dir. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadı oldu.⁹⁴

İLMÎ: Asıl adı Ahmet’tir. Trabzon çevresinde uzun süre müderrislik yaptıktan sonra Haremeyn müfettişi, ardından da Halep kadısı oldu.⁹⁵

⁹⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 227.

⁹¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 227.

⁹² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 228.

⁹³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 228.

⁹⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 228.

⁹⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 228.

KUDSÎ: Asıl adı Mehmet olup, vaiz Molla Arap'ın oğlu olduğu için Arap-zâde sanıyla tanındı. Hayreddin Efendi'den mülâzım olduktan sonra müderris ve kadı oldu. Tayin edildiği Kahire kadılığına giderken gemisinin batması üzerine boğularak öldü. Döneminin ünlü bilginlerindendir.⁹⁶

KUDSÎ: (ö. 1130/1717-18) Adı Abdullah'tır. Öğrenim gördükten sonra sahn müderrisi oldu.⁹⁷

KUDSÎ: Fatih devri şairlerindendir. İstanbulludur. Öğrenimini yarıda bırakıp şiirle uğraştı. "Heft-Peyker" adlı eseri vardır.⁹⁸

KUDSÎ: İstanbul'da doğdu. Şehir emini Lütfi Bey'in oğludur. Öğrenim görüp Ebussuud Efendi'den mülâzım oldu. Babasının mesleğine girdi. Defterdarlık ve sancakbeyliği görevlerinde bulundu.⁹⁹

MAKÂLÎ: (ö. 992/1584) Kaynaklar, Aydın iline bağlı Alaşehir'de "Kühulahbar" ise Akşehir'de doğduğunu belirtir. Asıl adı Mehmet Çelebi'dir. Hamacı-zâde sanıyla tanındı. Öğrenim gördü. Arap-zâde'den mülâzım oldu. Kadılık yaptı. Kanunî ve II. Selim dönemi şairlerindendi. Üsküdar'da öldü.¹⁰⁰

⁹⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 255.

⁹⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 255.

⁹⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 256.

⁹⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 256.

¹⁰⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 274.

MAKÂLÎ: (ö. 997/1589) Aydın'a bağlı Alaşehir'de doğdu asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'da öldü. Edirnekapısı'na gömüldü. Divanı vardır.¹⁰¹

MAKÂLÎ: Anadolu'nun adını tesbit edemediğimiz bir ilinde doğdu. Asıl adı Bostandır. Acem kaidelerini çok okumuş ve bahr-ı mütekaribde ünlü bir kaside yazmıştır.¹⁰²

MAKÂLÎ: Aydın iline bağlı Güzelhisar kasabasında doğdu. Dönemin ünlü şairlerinden biriydi.¹⁰³

RÂYÎ: (ö. 982/1574) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mustafa olup, Derzi-zade sanıyla tanındı. Şair Ulvî'nin kardeşidir. Kınalı-zade Ali Çelebi tarafından korundu ve ondan mülazım oldu. Muammada tanındı.¹⁰⁴

RÂYÎ: (ö. 988/1589) Âşık Çelebi Germiyan'da, diğer kaynaklar da yer belirterek Karahisar'da doğduğunu belirtirler. Asıl adı Abdullatif olup, Sarı Râ'yîsanıyla tanındı. Öğrenim görüp Abdurrahman Efendi'den mülazım oldu. Bundan sonra Ahdî'ye göre kâtip Hasan Çelebi ve Riyazî'ye göre müderris ve kadı, Âşık Çelebi'ye göre sipahi oldu.¹⁰⁵

¹⁰¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 274.

¹⁰² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 275.

¹⁰³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 275.

¹⁰⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 371.

¹⁰⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 372.

RÛHÎ: (d. 911/1505-06) (ö. 928/1522) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Fazıl olup Müftü Ali Çelebi'nin oğludur. Öğrenim görüp danışment olduğu sırada öldü. Yetenekli şairlerden.¹⁰⁶

RÛHÎ: Asıl adı Mustafa olup Ebussuud Efendi'nin kethüdası Hasan ağa'nın oğludur. Yakışıklılığı ile tanındı.¹⁰⁷

RÛHÎ: (ö. 1014/1605) Bağdat'ta doğdu. Asıl adı Osman olup Kanunî Sultan Süleyman döneminde Bağdat Beylerbeyi olan Ayas Paşa'nın kullarından birinin oğludur. Ömrü seyahatlerde geçti. Şam'da öldü.¹⁰⁸

RÛHÎ: (ö. 1018/1609) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ömer'dir. Yeniçeri şairlendendi.¹⁰⁹

RÛHÎ: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Runullah olup, Sadreddin-zâde adıyla tanındı. Öğrenim görüp mülahızım, müderris ve kadı oldu. Yükselip İstanbul kadısı tayin edildi. Azlini müteakip Köprülü Mehmet Paşa tarafından öldürtüldü. Döneminde eşine az rastlanır şairlendendi.¹¹⁰

RÛHÎ: Konya'da doğdu. Döneminin bilgin şairlerinden olup, şiirinin çokluğuna rağmen fazla tanınmadı.¹¹¹

¹⁰⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 392.

¹⁰⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 392.

¹⁰⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 393.

¹⁰⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 393.

¹¹⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 393.

¹¹¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 393.

RÛHÎ: Gelibolu'da doğdu. Asıl adı Mahmut olup, Kadırğa reislerinden Davut Reis'in oğludur. Öğrenimini İstanbul'da tamamlayıp, Nişancı-zâde Ahmet Efendi'den mülâzım, müderris ve kadı oldu.¹¹²

RÛHÎ: Filibe'de doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Güzel nazireleri vardır.¹¹³

SUBHÎ: (ö. 955/1549) Asıl adı Mustafa'dır. Sultan II. Bayezid döneminde baş tabib olan Hekim Sinan'ın oğludur. Müeyyet-zâde'den mülâzım oldu. Filibe müderrisi iken kadılığa atandı. Sofya, Gelibolu, Kütahya, Diyarbakır ve Galata'da kadılık yaptı. Tekrar Sofya kadılığına tayin edildi. Burada öldü.¹¹⁴

SUBHÎ: (ö. 1080/1669-70) Yenişehirde doğdu. Asıl adı Ahmet Çelebi'dir. Mehmet Efendi'nin oğludur. Sipahi idi.¹¹⁵

SUBHÎ: (ö. 1101/1689-90) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Uzun zaman şehremini ruznamecisi oldu. Edirne'de şehremini iken öldü. Mürettep divanı vardır.¹¹⁶

SUBHÎ: (ö. 1108/1696) Tekirdağ'da doğdu. Asıl adı Ahmet Çelebi'dir. Müderrislik yaptı.¹¹⁷

¹¹² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 394.

¹¹³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 394.

¹¹⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 452.

¹¹⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 452.

¹¹⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 452.

¹¹⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 452.

SUBHÎ: Asıl adı Mehmet'tir. Öğrenim gördü. Nuh Efendi-zâde Ali Paşa'nın sadrazamlığı sırasında vak'anüvislik yaptı. Baş muhasebeci ve ruznameci oldu. Ayrıca yeniçeri efendiliği görevine getirildi.¹¹⁸

SUBHÎ: Bursa'da doğdu. Babası da Subhi adlı bir imamdı. Ağa-zâde'den mülâzım oldu. Tasavvufa yöneldi. Babasının adını mahlâs olarak aldı.¹¹⁹

SUBHÎ: Asıl adı Abdullatif'tir. Abdurrahman Sami Paşa'nın oğludur. İstanbul'a gelerek maarif-i umumiye üyesi oldu. Ayrıca meclis-i vâla üyeliğine atandı.¹²⁰

TÂLİ'Î: (ö. 1071/1660-61) İstanbul'da doğdu. Asıl adı İshak'tır. Öğrenimini tamamlayarak mülâzım oldu. Müderrislik ve kadılık görevinde bulundu. Divanı vardır.¹²¹

TÂLİ'Î: Aşık Çelebi'ye göre Manisa'da diğer kaynaklara göre Kastamonu'da doğdu. Necati ve Sun'i ile birlikte Şehzade Mahmud'un maiyetinde bulundu. Şehzadenin ölümünden sonra bölüğe geçerek yeniçeri katibi oldu. Yavuz, İran seferini yazmaya memur etti. Onun meclisine katıldı. Amasya'daki yeniçeri ayaklanmasından kısa bir süre sonra öldü. Tezkireciler kendisini Necati'ye denk bir şair olarak görmekte-dirler. O da Necati gibi şiirlerinde atasözlerine yer vermiştir. Divanı vardır.¹²²

¹¹⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 452.

¹¹⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 453.

¹²⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 453.

¹²¹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 502.

¹²² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 502.

ULVÎ: İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ali olup, sağır Ulvî sanıyla tanındı. Zeamet erbabındandır. Rumeli Beylerbeyi yanında defter eminiyken öldü.¹²³

ULVÎ: Bursa'da doğdu. Yeğenoğlu sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamlayarak müderris oldu. Bursa'da müderris iken Yavuz Sultan Selim döneminde öldü. Hasan Çelebi öğrenimini yarıda bırakarak ömrünü ibadetle geçirdiğini söyler.¹²⁴

ULVÎ: Bursa'da doğdu. Asıl adı Hüseyin'dir. Sipahi şairlerdendir.¹²⁵

ULVÎ: Antep'te doğdu. Hacı-zâde'nin oğludur. 25 yaşlarında öldü.¹²⁶

VÂLÎ: (ö. 1007/1598) Yenipazar'da doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Öğrenim görüp Hoca Sadedin Efendi'den müderris ve kadı oldu. Yenipazar'da öldü.¹²⁷

VÂLÎ: (ö. 1107/1696) Ankara'da doğdu. Asıl adı Abdurrahman olup Nefeszâde sanıyla tanındı. Bir imamın oğludur. Minkârîzâde Yahya Efendi'den mülâzım, müderris ve kadı oldu. Anadolu kazaskerliğine kadar yükseldi.¹²⁸

VÂLÎ: İstanbul Aksaray'da doğdu. Kuloğullarından olup yeniçeri oldu. Bir gazelinin padişah tarafından beğenilmesi üzerine bölükbaşı tayin edildi.¹²⁹

¹²³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 509.

¹²⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 510.

¹²⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 510.

¹²⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 510.

¹²⁷ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 519.

¹²⁸ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 519.

¹²⁹ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 519.

VASFÎ: Serez’de doğdu.Riyazî ve Sehî Demirhisarlı olduğunu söyler. Öğrenimini bitirip kadı oldu. II. Bayezid’in veziri Ali Paşa’nın himayesini kazandı. Serez, Demirhisar ve Malkara’da kadılık yaptı. Malkara’da öldü. Oraya gömüldü. Şiirlerinin çoğu Necatî’ye naziredir. Şair Mesihî ile arkadaşı.¹³⁰

VASFÎ: Göllü Kesriye’de doğdu. Küçük yaşta öğrenime başladı. Şiirleri güzeldir.¹³¹

VASFÎ: (ö. 1096/1685) İstanbul’da doğdu. Asıl adı İsmail’dir. İmam-zâde ya da Seyyit İsmail sanıyla tanındı. Öğrenim gördü. Kendisini Kara Nazım Efendi yetiştirdi. 18 yaşında öldü. Döneminde tanınmış şairlerdendi. Şiirleri ölümünden sonra ortaya çıktı.¹³²

YÜMNÎ: İstanbul’da doğdu. Asıl adı Mehmet Salih’tir. Tanınmış bilginlerden Kadrî Efendi’nin yeğeni Rıfkî Mehmet Efendi’nin kardeşidir. Şeyhülislam Bahayî Efendi’den mülâzım oldu. Rumeli’deki Kili kasabasında öldü.¹³³

YÜMNÎ: (ö. 1083/1672-73) Selânik’te doğdu. Asıl adı Mehmet’tir.İstanbul’da öğrenim gördü. Mülâzemetten sonra kadı oldu.¹³⁴

YÜMNÎ: (ö. 1106/1694-95) İstanbul’da doğdu. Asıl adı Mehmet Emin’dır. Şeyhülislam Koca Abdurrahim Efendi’den mülâzım oldu. Bazı kazalarda kadılık görevinde bulundu.¹³⁵

¹³⁰ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 520.

¹³¹ Haluk İPEKTEN vd.; ag.e., s. 521.

¹³² Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 521.

¹³³ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 538.

¹³⁴ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 538.

YÜMNİ: İstanbul'da doğdu. Kanunî'nin vezirlerinden Ayas Paşa'nın oğludur. Sancakbeyi oldu. Gazel ve tarihleriyle tanındı.¹³⁶
Şeklinde sıralamak mümkündür.

¹³⁵ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 539.

¹³⁶ Haluk İPEKTEN vd.; age., s. 539.

5. ESERİ YENİ HARFLERE AKTARMADA İZLENİLEN YÖNTEM

Mecmû'a-i eş'ârın transkripsiyonlu metninin oluşturulması safhasında, metinde tahrip olmuş okunamayan ya da yırtılmış veya ciltlenme esnasında kaybolmuş yerler [...] ile gösterilip dipnotta açıklama bilgisi verilmiştir.

Ayrıca okunamayan kısımların Osmanlıcası orijinal metinden kopya edilerek ana metne yerleştirilmiştir.

Metin oluşturulurken, mecmû'ada ismi geçen şairlerin, varsa divanları ya da üzerinde çalışılan tezler bulunmaya çalışılmıştır. Üzerinde bir şekilde araştırma yapılan şiirler mecmû'adaki şekilleriyle karşılaştırılmıştır. Çalışmada mecmû'a esas alınarak şiirlerdeki farklılıklar dipnotta gösterilmiştir.

Mecmû'adaki şiirler divan, yüksek lisans, doktora çalışmasına konu olmuşsa bu şiirlerin mecmuadaki şekilleri esas alınarak yazılmış sözcük, mısra, beyit, farklılıkları dipnotta verilmiş, ayrıca dipnot ile şiirin mısra ve beyitleri arasındaki sıralama farklılıkları da gösterilmiştir.

Şiir mecmû'asındaki bazı şiirler şairler üzerine yapılan çalışmalarda bulunamamış, bunlar da yine dipnotta gösterilmiştir.

Mecmû'ada sayfa kenarında (derkenar) olarak verilmiş bazı şiirler ya da beyitler, varaklardaki beyit sayılarını ortaya çıkarabilmek için (*) işaretine dipnot numarası vererek sayfa sonuna eklenmiştir.

II. BÖLÜM

MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR‘IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1. MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1b

Uşûlî¹

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Tîğ-i hasret cāna kār itdi canān bî-ḥaber
Ben helāk oldum o zālīm daḥı el-ān bî-ḥaber
- 2 Küfrü ezber oqıdur gerçi firāk-ı zülf-i yār
Çekdüğim ğamdan velī ol nā-müselmān bî-ḥaber
- 3 Ğuşşa ve ğam gelmeden hecriñ helāk itdi beni
Bî-ḥaberdir var ise billah yārān bî-ḥaber
- 4 Zevke da‘irdür şafā-yı cām-ı la‘lün añlamaz
Şôfi aḥmaḥ vā‘iz-i şehriñ ise nādan bî-ḥaber
- 5 Ey Uşûlî tañ degül raḥm eylemezse ḥālīme
Çekdüğim derd ü belā vü ğamdan ol cān bî-ḥaber

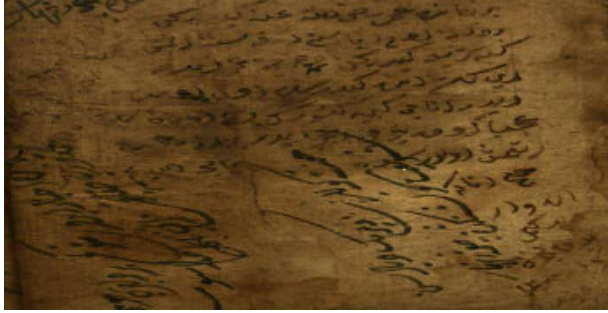
2a

[....]²

¹ 15b’de tekrar edilmiştir, ayrıca bu gazel divanda yok.

² Bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

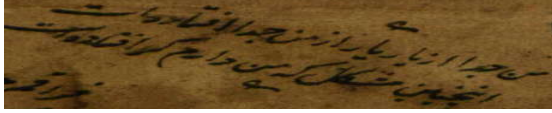
2b



3a

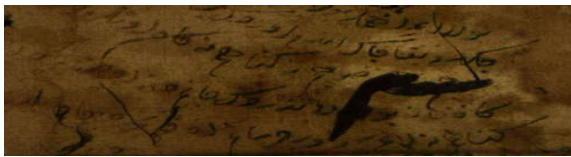
Varım p̄ir-i muḡān naql ki derdin Mesīh

Bā çün naql hilālet zīhi naql-i şahīh



Firāqım cūdā meygeşde ḡam cūdā

Eger   cūdā



3b

Uşulî³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ākil isen ey gönül nādāna verme gönlüñü
 Ḳadriñi bilmez deli oğlana verme gönlüñü
- 2 Bī-vefālar yoluna terk itme cān u⁴ başıñı
 Ḥaḳḳ-ı şoḥbet bilmeyen yārāna virme gönlüñü
- 3 Ger gülerse yüzüñe saḳın inanma sözüñe
 Aşlı yoḳdur gerçi kim yalana virme gönlüñü
- 4 Gülşen-i firdevse gel ey bülbül-i ḳudsī-nefes
 Her yüze gülen gül-i ḥandāna virme gönlüñü
- 5 Ḥulḳu olmayan güzel çün⁵ şüret-i dīvārdır
 Ey **Uşulî** bir ten-i⁶ bī-cāna virme gönlüñü

³ Uşulî: 130. gazel.

⁴ Uşulî: teni

⁵ Uşulî: şan

⁶ Uşulî: büt-i

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Giyelim arçaya bir köhne şāli
Cihānda yürüelim lāübālī
- 2 alender meşreb ol ey dil cihānda
Getürme yüze şaın īl ü ālī
- 3 Yüzünde beñlerine beñzedirler
Görenler cennet içinde Bilālī
- 4 Ölicek eşiginde bāşım olsa
Maħalleñ itiniñ bārī sifālī
- 5 Ayağıñ oprağıñ dünyāya virmez
Uşūlī⁷niñ odur māl u menālī⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dediler ka’be-i kūyunda bu gün an oldu
‘Āşıın var ise biri yine urbān oldu

⁷ Uşūlī: 138. gazel.

4a

- 2 Yerde almaz iruŐur kuy-ı murada bir gun⁸
Rah-ı ‘aŐı ire Şu kim hak ile yeksan oldu
- 3 Can viren vuşlat-ı canane iruŐur derler
Hamdulillah ki yine⁹ iŐimiz asan oldu
- 4 Yar ola geh yuzumuze gele baka diyu
Yine goynukluleriŐ beŐizi za’fran oldu
- 5 Bu **UŐulı** ayaŐın topragına kul olmuş
Mulk-i ‘aŐı ire yine başına sultān oldu¹⁰

Fa’ilatun Fa’ilatun Fa’ilatun Fa’ilun

- 1 Mubtelā-yı derd-i bı-dermān iden sensin beni
Bı-dil u bı-sabr u bı-sāmān iden sensin beni
- 2 Cevr ile her dem belāsını getirub¹¹ başıma
Hāne-i Şabrım gibi vıran iden sensin beni

⁸ UŐulı: āhir

⁹ UŐulı: hele

¹⁰ UŐulı: 139. gazel

¹¹ UŐulı: belā seylin getirem

- 3 Ka'be-i vaşlîñ harîminden dili maḥrûm idüb
Ġam beyābānında sergerdān iden sensin beni
- 4 Tîġ-i miḥnetle delüklü gön̄lümü¹² şad-çāk idüb
Bezm-i ġamda ney gibi nālān iden sensin beni
- 5 Güşe-i ġamda **Uşulî** bendeñi tenhā koyub
Miḥnet-i derd u ġama yārān iden sensin beni¹³

*14

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

- 1 Göñül gördi yine ol hûb zâtı
Ki gören kişiniñ gider ḥayâtı
- 2 Meger rûḥ-ı muşavverdir vücûdı
Ki görmedim beşerde bu şıfâtı

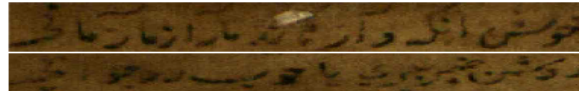
¹² Uşulî: sînemi

¹³ Uşulî: 133. gazel.

¹⁴ Der-kenar: Her laḥza cemāl ḥod nev'-i deger arayı

Sözi deger  şevkât deger efzâyı





4b

3 Bulunmaz gün gibi mişli cihānda
Ararsañ zerre zerre kāyinātı

4 Yüzünden nüshadır nevrüzla ‘ıyd
Şaçındandır şeb-i kadriñ berātı

5 **Uşulī** vechidir ol nūr-ı pākin
Bu rūḥum rāḥatı cānım ḥayātı¹⁵

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Cān u dil oldı ‘aşkla¹⁶ kūyuñ gedācığı¹⁷
Gel ey güzelleriñ begi vü pādişācığı

2 Döksün ço kanımı kim olur tır-i ğamzesi
Yüz biñ benim gibi kişiniñ ḥün-bahācığı

3 İzi tozın getürdi şabā ol¹⁸ dil armağan
İki gözüñ gibi şağın ol tūtiyācığı

4 Ol serv-i ḥōş-ḥırāma var ey gözlerim yaşı
‘Arz it ayağ¹⁹ tozuna bu maceracığı

¹⁵ Uşulī: 141. gazel.

¹⁶ Uşulī: ‘aşk ile

¹⁷ Uşulī: 145. gazel.

¹⁸ Uşulī: ey

- 5 Çāk cānın almayınca kōmadı **Uşūlī**'niñ
Allāh ki tīr-i müjeñ kıldı yaygaracıǵı²⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āh kim ol bī-vefā gitdi vefādār olmadı²¹
Derd ü ğamdan özge bir kimse baña yār olmadı
- 2 Gel 'azāb itme caḥīm-i hicre şalma beni
Pādişāhım seni sevdiyse günahkār olmadı
- 3 Derdle²² nice yarılmasın yüreğim sīnesi
Pāre pāre olmayınca yāre yarar olmadı
- 4 Bezme bizden ey gül-i ra'na bağ-ı dehrde
'Andelīb-i zārdan gülzār bī-zār olmadı
- 5 Nice bir yatar teb-i ğamda **Uşūlī** derdmend
Ey dirīğa kimse ḥālinden ḥaberdār olmadı²³

*24

¹⁹ Uşūlī: ayağ

²⁰ Uşūlī: Allāh ki kıldı tīr-i müjeñ yaygaracıǵı

²¹ Uşūlī: Āh kim ol bī-vefā gitdi bana yār olmadı

²² Uşūlī: derd ile

²³ Uşūlī: 146. gazel.

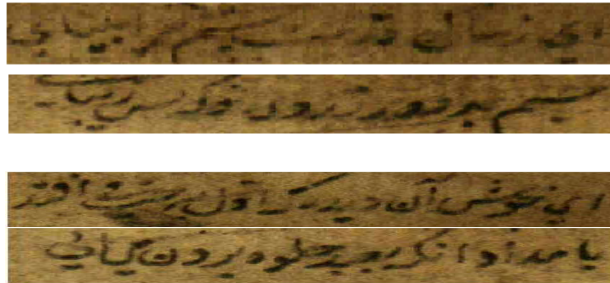
5a

Rahmī²⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Ne dil haste-i mecrūḥuma merhem bulunur
Ne zamān guşşaları def‘ine hem-dem bulunur
- 2 Ne perīşānlığı hāḫır-ı sevdā-zedenüñ
Merḫamet eyleyüben bir şorar ādem bulunur
- 3 Ne ğam-ı ‘ışk-ı nigār ile şikeste dilümüñ
Rāzını bilmege mūnis ü maḫrem bulunur
- 4 Bulımazam niçe kim sa’y iderem şādlığı
Şādlık ister iken belki niçe ğam bulunur

²⁴ Derkenar:



Gün yüzünde hilāl ebrūsun
Ayda bir kez görürsen kâbuldür

²⁵ 49a’da tekrar verilmiş.

- 5 **Rahmī**'yā yār vişāline qarīb olduqça
Āh kim bir yañadan māni'-i muhkem bulunur²⁶

'Ulvī

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ol pāresi çok geçse ger āvāreleründen
Āvāreleri geçmez anuñ pāreleründen
- 2 Kirpiklerümüñ hāli harāb oldu yaşımla
Şu sızmaz iken bir niçe dem aralarından
- 3 Qanım dökülüp sırrım fāş olmaya dirseñ
Tīğiñ çeküp eyle yüregim yārelerinden
- 4 Gün gibi müsellemsin āyā dilber-i mümtāz
Şehriñ ne kadar varsa meh-pārelerinden
- 5 Ğadr eyledi **'Ulvī** kuluña göz göre ğamzeñ
Cān kırtarmazsa n'ola ğaddārelerinden

²⁶ Rahmī: 68. gazel.

‘Ulvī**Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün**

- 1 Yüklənüp bār-ı ğam la‘liñi seyrdən götürür
Nātüvān gönülümə zülm itme yazuq cān götürür
- 2 Sihr ile cümle perī-ruları teşhīr etdüñ
Var ise la‘l-i lebiñ mühr-i Süleymān götürür
- 3 Eyleyen sīnesini şevk-ı ruḥuñla pür-dag
Beñzer ol ṭālibe ḳonanda gülistān götürür
- 4 Şems-i Tebrīzī serin virdigüçün yoluñda
Ṭalebe-i çarḫa ḳoyub başını devrān götürür
- 5 Yāre didim gözümüñ yaşını seylāb etme
Ḥıřm ile didi ki ey **‘Ulvī** seni ḳan götürür

‘Ulvī**Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün**

- 1 Bir devāsız derde düşdüm veh ki loḳmān bī-ḫaber
Ḥaste cāna ḫālet-i mevt irdi cānān bī-ḫaber

- 2 Cān zeneḥdānında ҡaldı ḥaste-dil ḥayrettedür
Düşdi Yūsuf çāhe ammā pīr-i ken‘ān bī-ḥaber
- 3 Şarmaşub çıķdı dıraḥt-ı ‘ömr yār ecel
Aşiyān-ı tende yatur bülbül cān bī-ḥaber
- 4 Giryeden aғrıdı çeşmim zülfüñ özler cān dahı
Merdümün elden çıķardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 5 ‘Ulvī’ya ğurbetde ҡaldım bī-kes ü tenhā olub
Cümle yarān ğaflet üzre cümle ihvān bī-ḥaber

6a

‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Maraz-ı ‘aşķ devāsın leb-i canāndan şor
Yüri ey ḥaste gönül ḥikmeti loķmāndan şor
- 2 Ān-ı ḥüsnine ķul oldumsa mecāzī şanma
Vā‘izā ḥiddeti ķo aşlını bil andan şor
- 3 Göre ey küḥl-i cilā nice dökilür saçulur
Ķıymet-i ḥāk-i rehi dīde-i giryāndan şor

4 Ten-i bī-cānı suāl it sitem-i derd ü ğama
Haber-i pīreheni Yūsuf-ı ihvāndan ōor

5 İtleriñden dil-i ‘Ulvī’yi teecessüs eyle
Bilmemek istersiñ anuñ hālını yārandan ōor

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ne rāzım açmaĝa maħrem ne bir ğam-hār u hem-dem var
Belā gencinde aĝlar bāña ancaĝ çeşm-i pūr-nem var

2 Gözüm merdümleridür saña her dem aĝlayan hālın
Baña incinme sultānum ara yirde benüm nem var

3 Añılamaz meclis-i ‘irfānda sākī cām-ı Cem herkez
Muħabbet bezmidir bunca niçe cām u niçe Cem var

4 Temāşa eyleyenler on sekiz biñ ‘ālemi dirler
Bu cism ü kāmēt ü zülf ü dehende özge ‘ālem var

5 Felek cevrin ‘adū ta‘nın güzel derdün çeker göñlüm
Nice mesrūr olam ‘Ulvī bu deñlü ğuşsa ü ğam var

6b

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Kemān-keşlikde mähirdür kaçışñ ğāyet hüner-verdür
Velīkin tīr-i müjgānıñ bahādırdur dilāverdür
- 2 ‘Aceb mī sīneye ‘üryān çekersem ey kemān-ı ebrū
Ĥadengiñ serv- kāmēt ğonceler mümtāz dilberdür
- 3 N’ola cevreyüb her dem niyāz ehline nāz etse
Nigār-ı nāzenīnim haq olsun kim nāz-perverdür
- 4 Levendāne güzeller gerçi çoqdur şehr-i ĥüsn içre
Benim çoq sevdiğim ammā fedāyidür dilāverdür
- 5 Ne deñlü’aşq-ı dilberden ferāğat eylesem **‘Ulvī**
Yine bir bī-vefāya mübtelā olmağ muqarrerdür

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Leb-i la‘l-i revān-baḥşuñ derün-ı dilde cānumdur
Kemend-i zülf-i miskīniñ ḥayāt-ı cāvidānumdur

- 2 Teb-i t b-1 muhibbden ruhum zerd olduğı bu kim
Bah r1  omr m n geçdi benim Şimdi haz numdur
- 3 Olupdur deşt-i ğam-1 s nem bel -v d si herc y 
O v d ni n açar Şuyı sirişk-i h n-feŐ numdur
- 4 Dikilse Ő h-1 g l gibi seyr ider bağ-1  alb mde
Nih l-i t ri n ey  aŐı kem n h t r-niŐ numdur
- 5 Kel mum halk i inde n'ola Ő hret bulsa ey  Ulv 
S z me iltifat iden o Ő h-1 n kted numdur

7a

 Ulv 

F 'il t n Fe' il t n Fe' il t n Fe' il n

- 1 G h olur haste g n l pister-i hicr nda yatur
G h div ne-Şifat k Őe-i v r nda yatur
- 2 Bir ğaribim vağanımdan beni ayırdı felek
Dil-i b m r1 g r ki her gice yabanda yatur
- 3 D n gice Őub a değin ğar ıdı h n-1 eŐke
 Aceba cism-i za'ifim bu gice  anda yatur

4 Gözlerüm kaldı şehā çāh-ı zenehdānuñda
Beñzer ol merdüm maḥbūsa ki zindānda yatur

5 Yaşdanur ‘Ulvī’yi gördüm o şehiñ zānūsın
Bir gedādur şanasın mesned-i sulţānda yatur

‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Yār şemşīrini her dem baña karşı getürür
Ol ṭabīb-i dil ü cān ḥastesine şu getürür

2 Yāre didim lebi öldürdi firāk eliñ
Dedi keyfiyet-i mey ādeme uyḥu getürür

3 Kūy-ı yāre iletür ḥasmımı seylāb-ı sirişk
Gülistāne nitekim ḥār u ḥası şu getürür

4 Būy-ı zülfüñ beni niḥāyetde hevāyī kıldı
Başıma bunca belā kim getürür bu getürür

5 Ḥāl u ḥaṭṭ u rūḥ-ı cānānı görüb ‘Ulvī didi
Beñzer ol ḥāceye kim nāfe’-i hindū getürür

7b

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğurbete düşdüm dirigā ‘āşık-ı şeydā olub
Bir ğarīb ellerde ƣaldım bī-kes ü tenhā olub
- 2 Menzilüñdür sāye-veş hāke mezellet-i ‘āķıbet
Evc-i rif‘atde ne dersün gün gibi a‘lā olub
- 3 İrişür devr-i cemāle zulmet-i şeb gibi haṭṭ
‘Ālemi mihriñle yaķma hūsnüñe ğarrā olub
- 4 Yüzümüz ƣalmadı bir daħı ƣapuña varmağa
Halka hayfā sırrımız fāş eyledi tenhā olub
- 5 Bülbül- āsā ‘Ulvī’yi maķşūduñ ağlatmaķ mıdur
Ĝülistān-ı nāz içinde bir ğül-i ra‘na olub

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çoķ ƣalışdı eline irmedi damān haḃīb
Dest-i ğamla n’ola ƣāk olsa ğirībān haḃīb

- 2 Dil-i dermāndan ‘ālemde bulunmadı devā
Derd olur derdime derd üstine dermān ḥabīb
- 3 Çıkısa muṭrib ḥum-ı mey üstine idüb ḥarekāt
Eger minberde nice beñziye elḥān ḥaṭīb
- 4 Bī-edeblikdür efendi dilemek vuşlatñı
‘Āşık oldur ki ola zābiṭ-i erkān edīb
- 5 Nāle-i‘Ulvī’yi kūyında işidüb yāriñ
Dediler böyle bir işitmedük elḥān ğarīb

8a

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Severisen cānıla ol ğonce dehānı çoğdan
Şol Ḥūdā ḥaḳḳı ki var eyledi cānı yoğdan
- 2 Rāzıyüz eyle şehā gāh vefā gāh cefā
Devletiñde güzelim luṭfıñı azdan çoğdan
- 3 Sīne meydānını şahrā-yı neyistān eyle
Ten-i ḥākiye nazar kııl ki pür olsun oğdan

4 Lāleniñ dağ-ı derūnun ne bilür sāğar-ı mey
Açıñ ey gönçe-dehen hālını şorma toğdan

5 ‘Ulvī-i teşne dile yoğ yere cevri eylersin
Būse-i la‘liñi öpdükce gelürsin yoğdan

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Nücūmile meh-i nev şanma dām u dānedür dünyā
Nice āvāre şayd itmiş kebūter hānedür dünyā

2 Nice gün yüzlüyü bağrına başub sīneye çekmiş
Nice gencīne pinhān eylemiş virānedür dünyā

3 Ecel cāmın şarāb-ı mürgle her gün şundum hālğa
Şadā-yı āh ile pür na‘ra-i mestānedür dünyā

4 Ƙadem başar nerdübān-ı Ƙaşr-ı lāhūta Ƙademden
Fenā taşıyile yapılmış degüldür ya nedür dünyā

5 Cihāna nazır ol ‘Ulvī fenādan göz yumub el çek
Ƙadīm-i hādişatıyla tolu efsānedür dünyā

8b

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nāme şerh eylerken yāre yaşam çāk itdüm
Cism ü fersüdemo ol nāme için hāk itdüm
- 2 Ağlamak tutdı beni nāme yazarken yāre
Gözyaşıyla varağ nāme-i nemnāk itdüm
- 3 Hāyret almış beni bir niçe zamān geçmiş āh
‘Aqlımıñ gitdüğini şoñradan idrāk itdüm
- 4 Nāme-i hāyretim irmiş eşigine o mehiñ
Gün gibi menzili țārem-i eflāk itdüm
- 5 **‘Ulvī**’yā yazmağıçün ‘ilm-i hākiķi vaşfın
Ğill u ğişdan dil ü cān ayīnesin pāk itdüm

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bitmez yüregim yāreleri işler oñulmaz
Şabr eyleyelüm çāre nedür bitmez iş olmaz

- 2 Peymāne gibi asret-i la‘liñle dem-ā-dem
Bir dem mi geer didelerim olu an olmaz
- 3 Günden gne artırsa n’ola usn-i dilāra
Glzār-ı cefānın gl-i ra‘naları olmaz
- 4 Bir amzesi attāl bolup sevmi ounu
anmañ ki kii kiiye etdğini bulmaz
- 5 ‘Ulvi ulını ım ile redd itdi didiler
Ol āh-ı cihāndan bu cefālar hi umulmaz

9a

Ulī²⁷

Mefā‘iln Mefā‘iln Mefā‘iln Mefā‘iln

- 1 Pelās-ı am giye dāmānına ey dil saña yeğdir
Yzñ dndrme yāriñden eiği nki ıblendir
- 2 Dilerse dilesn ey ‘āı zlfiyle²⁸ ol dilber
Delerse bağrını delsn saña ne dil seniñ neñdir

²⁷ Ulī: 22. gazel.

²⁸ Ulī: dili tgiyle

- 3 Ne yaraşmış güzel beñler yüzünde ol şasen řahıñ
Hemānā ol řara²⁹ gözlüm güzeller içre bir beğdir
- 4 Eger sen künc-i miñnetde oturmağdan řayyār iseñ³⁰
Göñül gel ‘aşķ küyundan seniñ řaddiñ degül geñdir
- 5 Me’ānī řaydgāhında řikār almağa ‘ārifler
Bugün miñnet durağında³¹ **Uřūlī** yine bir begdir

Uřūlī³²

Mef’ülü Fā’ilätü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Gül gibi gülse reng-i ruħı lāle-zār olur
Bir zerre içre iki hilāl āşikār olur
- 2 Sünbülleri ki gül yüzüne tārümār ola
Cān u göñül helākine tār mār olur

Bu beyit mecmuaya alınmamıř³³

²⁹ Uřūlī: güzel

³⁰ Uřūlī: daralırsan

³¹ Uřūlī: tuzagında

³² Uřūlī: 35. gazel.

³³ Uřūlī: Hāl bu hātın ki gün yüzünü tutdu güyiyā
Şi’r-i siyāh şeb güneşe perdedār olur

3 Biñ ‘aşık olsa hüsnuñe çok görme sevdiğim³⁴
Bir gülistānda bülbül-i şeydā hezār olur

4 Sīnemde çekdi tīr-i müjeñ şeklini gözün³⁵
Gören didi ki oñ ne güzel yādigār olur

9b

5 Bağlar yolıñı kesmeğe ‘azm etme sevdiğim
Kānlu yaşım ki kıatresi biñ biñ kıatār olur

6 Dāyim **Uşūlī** ta’ne taşın yerse ğam degil
Kim sengsār olan şecer meyvedār olur

Mesīhī³⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Rūy-ı dil-dāra nazar eyle ki devletdür bu
Kime yüz tıtar ise ulu sa‘ādetdür bu

2 Cān bağışlar söze geldükçe lebün hastelere³⁷
Ey habīb-i dil ü cān söyle ne hikmetdür bu³⁸

³⁴ Uşūlī: dostum

³⁵ Uşūlī: gözün

³⁶ Mesīhī: 13b’de aynen tekrar edilmiştir.

³⁷ Mesīhī: marīz-i ‘ışka

³⁸ Mesīhī: Şoralum gel tıdağından ki ne hikmetdür bu

Bu beyit mecmuada yok³⁹

3 Olma her h̄āra muṣāhib ruḥ-ı rengīn ile kim
Reng ü b̄y ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

4 Şafha-ı h̄üsnüñe ḥaṭ geldüğine incinme
Yine ey dost güzelligüñe ḥüccetdür bu

Bu beyit mecmuada yok⁴⁰

5 Zaḥm urmağa **Mesīḥī**'ye gelürken t̄irüñ
Cānı karşı çıkuban didi ne zaḥmetdür bu⁴¹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 K̄apuñda şol kadar kan ile aķıtdı gözüm yaşı
Ki hep yāķūt u la'l oldı işigüñüñ içi taş

2 Egerçi çok belālar çekmişem ben dāğlardan l̄ik
Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā baş

³⁹ Mesīḥī: Dökilür ḳaddini gördükçe nücüm-ı eşküm
Serv-ḳadler çok evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

⁴⁰ Mesīḥī: Micmer-i s̄inede kim yandı sipend-i dil ü cān
Bir perī da'vetine 'ıṭr-ı maḥabbetdür bu

⁴¹ Mesīḥī: 195. gazel.

3 Bizi oyup niun Leyl yi sevd n diy  Mecn na
Deril p bir nice ra'n  piserler urdılar taşı

4 Eger sehv eyley p  yk nmeyeydi la'l ne h tem
Kimesne a na dimezdi g zi  stinde var aşı

10a

5 **Mesih ** bir sip h  idi l kin p diş h-ı 'ışk
Ayaklarda g r p g zi yaşını itdi şubaşı⁴²

Fe'il t n Fe'il t n Fe'il t n Fe'il n

1 Bezm m z yine m şerref eyledi c n neler
G klere ıksa yerid r na're-i mest neler

2 Ben şar b-ı la'l-i dilberden geerd m z hid 
oraram şırlar şal h-ı t vbemi c n neler

3 Şem'-i bezme  humuz ş yle har ret virdi kim
B l   perden mirvaھا etdi⁴³ a na perv neler

⁴² Mesih : 281. gazel.

⁴³ Mesih : yaptı

- 4 Sāḳiyā gāhi⁴⁴ lebūñ öpdükleriñce āl ile
Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler
- 5 Dil-rübālar geldi sür çıḳsun **Mesīḥī** cān u dil
Şoḥbet-i ḥāş içre çün lāyık degül bīgāneler⁴⁵

Mesīḥī⁴⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā būyunı gülzār-ı fenāda sezduk
- 2 Zülfine degmeg içün virdi icāzet bize yār
‘Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmezdük
- 3 La‘lūñe ideliden kendülerini teşbīh
Meyi içduk şekerüñ başını muḥkem ezduk
- 4 İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
Biz ḳara günlü de⁴⁷ emsek lebūñi ölmezdük

⁴⁴ Mesīḥī: ḳarşu

⁴⁵ Mesīḥī: 64. gazel.

⁴⁶ 48a’da tekrar edilmiş.

⁴⁷ Mesīḥī: ger

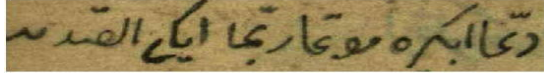
- 5 Ey **Mesîhî** bizi öldürmeye ‘âr ideli yâr
Hâk bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük⁴⁸

10b

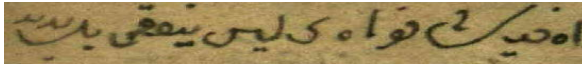
Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tā ki rüz-i ğam şeb-i hicrān gibi oldu mezīd
Zālîmin qalbi server-zad ba hüzn-i şedīd

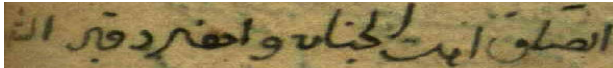
- 2 Sen gelüb gül gibi şalındıqça her bir hārla



- 3 Günde biñ kez ger beni qatl ide hūni gözleriñ



- 4 Derd-i ‘ışkıñdan ölürsem qanım ide.



- 5 Nice terk etsün **Mesîhî** mihrini mehrūların



⁴⁸ Mesîhî: 135. gazel.

⁴⁹ Mesîhî: Bu gazel divanda yok.

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Ne hoşdur tuymadın ağıyār-ı muḥdiş⁵⁰
Kılasın bezm sāķī ola şālīş
- 2 Ḥarīş-i düşmen itdi 'ayşımı telḥ
Acıtdı tatlu cānumı ḥavādiş
- 3 Ayrılmaz sīneden fikri raķībūñ
K'olur kāfir cehennem içre lābiş
- 4 Anıñçün⁵¹ eksik olmaz cengimiz hīç
Ki ekser mey durur ğavgāya bāiş
- Bu beyit mecmuaya alınmamış⁵²
- 5 **Mesīḥī** kaldı uş bir dost bir post
Öliceκ üstüḥ~ānım aña vāriş⁵³

⁵⁰ 14a'da tekrar edilmiş.

⁵¹ Mesīḥī: lebūñçün

⁵² Mesīḥī: Dehānuñdan çok eşyā oldı peydā
'Ademdür kevn-i mevcūdāta bā'ış

⁵³ Mesīḥī: 24. gazel.

11a

Mesîhî⁵⁴

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Ben hasteyi bārîk iden ol mūy-miyāndur
Ben bülbüli dil-teng iden ol gönca-dehāndur
- 2 Gelmez diyü haṭṭum öginür yürür o meh-rū
Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur
- 3 Mūsā gibi kır ālini fir'avn-ı raḳîbüñ
Tā sen şeh-i hūsne diyeler āl kırandur
- 4 Sihr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
Her laḫzada bu dirhem-i eşk aña revāndur
- 5 Şovuḫluḫ iderlerse eger saña **Mesîhî**
Sen daḫi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur⁵⁵

⁵⁴ 14b'de tekrar edilmiştir.

⁵⁵ Mesîhî: 58. gazel.

Mesîhî⁵⁶

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Ğoncayla çü ağızdan⁵⁷ o dilber döker elfāz
Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāz
- 2 Çün vaşlın añāsın kesilür⁵⁸ kelimātuñ
Ma'nāsı olcağız olur mu'teber elfāz
- 3 Lü'lü dişüñüñ nazmını derc eyledüğümce
Silk-i suhanum içre olur şan güher elfāz
- 4 Fehvā-yı derün nicesi ma'lüm olur idi
Ger taşrasına eylemeseydi haber elfāz
- 5 Taqdîr-i ma'ânî-i bedî' eylemeyince
Şi'r içre **Mesîhî** bulmaz⁵⁹ zîb ü fer elfāz⁶⁰

⁵⁶ 14b'de tekrar edilmiştir. Bu gazel Mesîhî Divanı'nda 113. gazel olarak verilmiş.

⁵⁷ Mesîhî: ağızından

⁵⁸ Mesîhî: begenilür

⁵⁹ Mesîhî: bulmaz

⁶⁰ Mesîhî: 113. gazel.

11b

Mesîhî⁶¹

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Beni dil-haste koyup ayrığın⁶² öldürme meded
Ki beni andan öñürdi depeler tîğ-i hased
- 2 Rağmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
Dirliğümüñ bilür oldığını ölümdeñ eşed
- 3 Kaşlaruñla lebüñ üstindeki haṭṭuñ cānā
Yazdı mecmū‘a-ı hüsnüñde bir iki müfred
- 4 Mîhmān olıcağaz hucresine şāhid-i mey
Ferahından özini yavı kıılır pîr-i hired
- 5 Ger mey içdiyse **Mesîhî** aña ḥad lāzım olur
Kāzî lāzım degül incitmek anı fevka’l-ḥad

⁶¹ Mesîhî: 35. gazel

⁶² Mesîhî: ayruğı

Revānī⁶³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dişlemişler ne kılalum leb-i cānānı yine
Ellemişler bu gice ol gül-i ḥandānı yine
- 2 Gitmeye gönli şafāsı şu gibi ‘ālemde⁶⁴
Kim kenār itdise ol serv-i ḥırāmānı yine
- 3 Bana cānum kayısıdur sana şeftālū gönül
Kim ışırdı ‘aceb ol sīb-i zeneḥdānı yine
- 4 Kaṅkı bezm ehline ya Rab lebi sākīlik ider
Kaṅda reyḥāncı bigi zülf-i perīşānı yine
- 5 Bilmezim kimler ile seyr ider ol māh-liḳā
Nice gündür ki **Revānī** göremez anı yine⁶⁵

⁶³ Bu gazel 19a’da tekrar edilmiş.

⁶⁴ Revānī: Şu gibi ‘ömri şafā ile geçer ‘ālemde

⁶⁵ Revānī: 342. gazel.

12a

Mesîhî⁶⁶

Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fa‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Ey  sihr-i sâhîrî

Vey zenaḥdānuñda ḥālūñ çāh-ı Bābil sâhîri

2 Tāk-ı ebrūñ ile hüsnuñ bir ‘imāret yapıdı kim

Pādişehler cān virür olmağa anuñ nāzırı

3 ‘Āşıkuñ ki biñse ḳuluñ da biñde biridür⁶⁷

Yoluña cānın virir⁶⁸ yoḳdur meger biñde biri

4 Degme bir ḳalb ile bāzār itme⁶⁹ ol sīm-ten

Yūsuf-ı Mışrî gibi altun degerdi aḡır

Bu beyit mecmuada yok⁷⁰

5 Bu ne baḥşışdür **Mesîhî** kim ‘aṭā itdükçe ay

Yırtılır ra‘d anuñ ⁷¹ çığırı çağırı⁷²

⁶⁶ Mesîhî: 280. gazel.

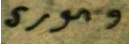
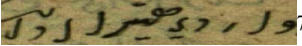
⁶⁷ Mesîhî: ‘Āşıkuñ biñ var ise n’ola ḳuluñ da biridür

⁶⁸ Mesîhî: terk ider

⁶⁹ Mesîhî: itmese

⁷⁰ Mesîhî: Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
Tîrüne ḳalsa Mesîhîñüñ ‘aceb mi ḥāṭırı

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Gel al şānemā cānımı ‘Azrāyile qoyma
Ġamzeñ var iken yoğ yire anı kana qoyma
- 2 Ben lāgarı öldürmege yiter bir işāret
Bir qurı ⁷³ çaluban tīgüñi yoyma
- 3 Hecrine nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
Bu ⁷⁴ işkenceyi tuyma
- 4 Ey rind saña mescide gel diyü imāmuñ
Ceng itdügine qalma delüdür aña uyma

Bu beyit mecmuada yok⁷⁵
- 5 Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ‘ışkı
Ey aşq **Mesīhī**’nüñ ocağına şu qoyma⁷⁶

⁷¹ Mesīhī: ardınca

⁷² Mesīhī: çığırı

⁷³ Mesīhī: kemüğe

⁷⁴ Mesīhī: hūş birle ol

⁷⁵ Mesīhī: Gel başuñı qo dizüme dağı uyura ur
Nāziklig ile büseñ alaym beni tuyma

⁷⁶ Mesīhī: 230. gazel.

12b

Uşūlī⁷⁷

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

- 1 Koyub beni ey serv-i revān ҡanda gidersin
 Koyar⁷⁸ mı seni āh u figān ҡanda gidersin
- 2 Ey serv-i revān gerçi ki hıřmından⁷⁹ urıldıñ
 Bağlar yoluñu eşk-i revān ҡanda gidersin
- 3 Pāmāl-i sipāh-ı gam olan dillere raħm it
 Şabr eyle eyā şāh-ı cihān ҡanda gidersin
- 4 Derdiñ ki seni bekleyeyin çāķ olunca
 Öldürmedin ey ҡavli yalan ҡanda gidersin
- 5 Dil-ħaste **Uşūlī**'yi yine bister⁸⁰-i ğamdan
 Cansız koyub ey serv-i⁸¹ revān ҡanda gidersin

⁷⁷ Uşūlī: 106. gazel.

⁷⁸ Uşūlī: ҡor mu


⁷⁹ Uşūlī: çeşminden

⁸⁰ Uşūlī: bister

⁸¹ Uşūlī: ruħ-ı

Uşûlî⁸²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çapdı gönüm Yusûf'un gürk-i belâ cānum⁸³ yetiş
 Kurtar ānı gel 'Ālîlik eyle arslanum yetiş
- 2 Şāh-ı miñnet her tarafından şaldı ğam leşkerlerin
 Cān u dil mülk-i ħarāb⁸⁴ vardı sulţānum yetiş
- 3 Hasta yatar ğam bucağından seni ister⁸⁵ gönül
 İntizār ile helāk oldum meded cānum yetiş
- 4 Gül yüzüne⁸⁶ ğam ħazānında belālu bülbülün
 Gönüm⁸⁷ açılmaz gel ey taze gülistānum yetiş
- 5 Ayağın toprağı ħakķıçün Uşûlî ⁸⁸
 Ĝamdan azād eyle ey serv-i ħırāmānum yetiş

⁸² Uşûlî: 52. gazel.

⁸³ Uşûlî: ħānım

⁸⁴ Uşûlî: ħarāba

⁸⁵ Uşûlî: özlür

⁸⁶ Uşûlî: yüzünsüz

⁸⁷ Uşûlî: gönül

⁸⁸ Uşûlî: bendeni

13a

Mesîhî⁸⁹

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün

- 1 Dehānuñ uş bu çeşm-i hırde-bîne
Ne yüzden görine⁹⁰ yā Rabbi yine⁹¹
- 2 Kaşuña ger hilāl öyküdi ise
Sen anuñ ıalmağıl eksüklüğine
- 3 Yüzüñe hāl ü haı geldi nitekim
İki kâfir gelür bir günde dîne
- 4 İlahî sen beni iletme sinne
Şarılmayınca yarıñ sinesine⁹²
- 5 **Mesîhî** haı görüb yüzüñde didi
Komañ düşmen yayıldı Rūmiline⁹³

Bu beyit mecmuada yok⁹⁴

⁸⁹ Mesîhî: 231. gazel.

⁹⁰ Mesîhî: görünür

⁹¹ Mesîhî: 95b'de tekrar edilmiş.

⁹² Mesîhî: İlahî sen beni sine iletme
Nigârı şarmadın sîne-be-sîne

⁹³ Mesîhî: Yüzüñde haı görüb didi müneccim
Komañ kâfir yayıldı Rūmiline

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Baña dil-dār ‘arz-ı kām̄et eyler
Kulına gör ne ‘ālī himmet eyler
- 2 Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
Vücūdum riştesin iki kat eyler
- 3 Lebūñ dirgürmege cānlar virürken
Gözūñ katlūme her dem nīyet eyler⁹⁵
- 4 Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
Kapuña şu taşıyup hıdmet eyler
- 5 **Mesīḥī** ārzū-yı kūy-ı dil-dār
Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler⁹⁶

⁹⁴ Mesīḥī: Mesīḥīde ğaraż yođ ey gül-i ter
Hemān bülbul gibi ğalmış diline

⁹⁵ Mesīḥī: Bu beyit divanda 5. beyit olarak verilmiş

⁹⁶ Mesīḥī: 65. gazel.

Mesîhî⁹⁷**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün**

- 1 Eyâ hüsniñ ehliniñ şâhı n'olaydı
Senüñ 'aşıklara meylüñ olaydı
- 2 Beğâyet hüsniñe mağrūr olaydı
Güzellik geçmeyüb bâkî kalaydı
- 3 Raq̄îbi can dutub yatmış gören dir
Bunuñ 'aqlın alan canân olaydı
- 4 Seni dilden geçen gibi ideydim
Eger dilden gelen elden geleydi
- 5 **Mesîhî** ey şem kadre irerdi
Seni bir gice koyunda bulaydı

⁹⁷ Mesîhî: Divanda yok.

Mesîhî⁹⁸

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Rûy-ı dil-dâra nazâr eyle ki devletdür bu
Kime yüz tutar ise ulu sa‘âdetdür bu
- 2 Cân bağışlar söze geldükçe lebiñ hastelere⁹⁹
Ey tabîb dil ü cân söyle ne hikmetdür bu¹⁰⁰
- 3 Olma her hâra muşâhib ruḥ-ı rengîn ile kim
Reng ü bûy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu¹⁰¹
- Bu beyit mecmuada yok¹⁰²
- 4 Şafḥa-ı ḥüsnüñe ḥaṭ geldüğine incinme
Yine ey dost güzelligüñe ḥüccetdür bu
- Bu beyit mecmuada yok¹⁰³

⁹⁸ 9b’de tekrar edilmiş.

⁹⁹ Mesîhî: marîz-i ‘ışka

¹⁰⁰ Mesîhî: Şoralum gel tudağından ki ne hikmetdür bu

¹⁰¹ Mesîhî: Divanda 5. beyit olarak verilmiştir.

¹⁰² Mesîhî: Dökilür ḳaddini gördükçe nücüm-ı eşküm
Serv-ḳadler çok evet ḳatı ḳıyâmetdür bu

¹⁰³ Mesîhî: Micmer-i sînede kim yandı sipend-i dil ü cân
Bir perî da‘vetine ‘ıtr-ı maḥabbetdür bu

- 5 Zaḥm urmaġa **Mesīḥī**'ye gelürken tīrūñ
Cānı karşı çıkuban didi ne zaḥmetdür bu

14a

Mesīḥī¹⁰⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yāra bir tuḥfe ġani medḥ u ṣenādan ġayrı
Aña lā'ıķ nem ola ḥayr du'ādan ġayrı
- 2 'Işķ ile 'āleme rüsvāy ideyin ḥūbları
Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı
- 3 Baña göstermedi bir kimse daḥi firķatde
Dostluķ yüzleri ey dost belādan ġayrı
- 4 Ḥūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāķ
Nesne yoķ bilmedüġüñ mihr ü vefādan ġayrı

Bu beyit mecmuada yok¹⁰⁵

¹⁰⁴ Mesīḥī: 284. gazel.

¹⁰⁵ Mesīḥī: Virdi ġarķ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
Baña mesken ķomadı kūy-ı fenādan ġayrı

- 5 Nazm ile h̄usnũñi kıldı h̄oş-edā yine **Mesîh**
Dañi ũi' rũñ nesi var h̄usn-i edādan ğayrı¹⁰⁶

Mefā'îlũn Mefā'îlũn Fe'ũlũn

- 1 Ne h̄oşdur tuymadın ağyār-ı muħdiş¹⁰⁷
Kılasın bezm sākî ola şālîş
- 2 H̄adîş-i dũşmen itdi 'ayşumı telh
Acıtdı ũatlu cānumı h̄avādiş
- 3 Ayrılmaz sīneden fikri raķîbũñ
K'olur kāfir cehennem iĉre lābiş
- 4 Anıñçũn¹⁰⁸ eksik olmaz cengimiz h̄iĉ
Ki ekser mey durur ğavġāya bāiş
- Bu beyit mecmuaya alınmamış¹⁰⁹
- 5 **Mesîhî** kıldı uş bir dost bir post
Öliceκ üstüh'ānım aña vāriş¹¹⁰

¹⁰⁶ 95b'de tekrar edilmiş.

¹⁰⁷ 10b'de tekrar edilmiş.

¹⁰⁸ Mesîhî: lebũñçũn

¹⁰⁹ Mesîhî: Dehānuñdan ĉoķ eşyā oldı peydā
'Ademdür kevn-i mevcūdāta bā'iş

¹¹⁰ Mesîhî: 24. gazel.

Mesîhî¹¹¹**Mef'ülü Mefā'îlü Fe'ülün**

- 1 Ben ḥasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
Ben bülbüli dil-teng iden ol ḡonca-dehāndur
- 2 Gelmez diyü ḥaṭṭum öginür yürür o meh-rū
Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur
- 3 Mūsā gibi kır ālini fir'avn-ı raḳībūñ
Tā sen şeh-i ḥūsne diyeler āl- kırandur
- 4 Siḥr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
Her laḫzada bu dirhem eşk aña revādur
- 5 Şovuḳluḳ iderlerse eger saña **Mesîhî**
Sen daḫi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur¹¹²

¹¹¹ Bu gazel 11a'da tekrar edilmiştir.

¹¹² Mesîhî:58. gazel.

Mesîhî¹¹³

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Ğoncayla çü ağızından o dilber döker elfāz
Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāz
- 2 Çün vaşlıñ aña ben¹¹⁴ begenilür kelimātuñ
Ma'nāsı olıcağız olur mu'teber elfāz
- 3 Lü'lü' dişünüñ nazmını derc eyledigince
Silk-i suhanum içre olur şan güher elfāz¹¹⁵
- 4 Fehvā-yı derün nicesi ma'lüm olur idi
Ger taşrasına eylemeyeydi haber elfāz
- 5 Takrîr-i ma'ânî-i bedi' eylemeyince
Şi'r içre **Mesîhî** bulımaz zîb ü fer elfāz¹¹⁶

¹¹³ Bu gazel 11a'da tekrar edilmiştir.

¹¹⁴ Mesîhî: añasın

¹¹⁵ Mesîhî: Silki suhanum olur anuñ şan güher elfāz

¹¹⁶ Mesîhî: 113. gazel.

15a

Uşūlī¹¹⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Buldı¹¹⁸ 'āşık cezbe-i 'aşk ile¹¹⁹ vecd ü hāller
Āhır olmadı mı ey vā'iz kıl ü kaller
- 2 Şevk-i dīdārınla ey nūr-ı cemāl-ı Muştafa
Bir sema'etdim ki cūşa geldiler abdāllar¹²⁰
- 3 Dār-ı dünyāda seniñ mişliñ güzel gelmez baña
Gerçi naqqāş-ı ezel yazmış güzel timşāller¹²¹
- 4 Gitdi şabru gitdi tākāt¹²² gitdi 'aql u gitdi hūş
'Aşk içinde başıma geldi acāyib haller¹²³
- 5 Aşk bāzārında böyle çağırır dellāllar¹²⁴
Ey Uşūlī gam degil olmazsa mülk ü māller¹²⁵

¹¹⁷ Uşūlī: 34. gazel.

¹¹⁸ Uşūlī: buldu

¹¹⁹ Uşūlī: 'aşk ile

¹²⁰ Uşūlī: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹²¹ Uşūlī: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹²² Uşūlī: tākāt

¹²³ Uşūlī: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹²⁴ Uşūlī: Bu beyit divanda 5. beyitin 2. mısraı olarak verilmiş.

¹²⁵ Uşūlī: Bu beyit divanda 7. beyitin 2. mısraı olarak verilmiş.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kānı şol gün kim cemāl-i yār idi eglencemiz
Devletinde her cihetle var idi eglencemiz
- 2 Cān u dil Mūsāsı ğarķ oldu¹²⁶ tecellī nūrına
Tūr idi seyrānımız dīdār idi eglencemiz¹²⁷
- 3 Murġ-ı dil aşķ āyetin oķur idi¹²⁸ bülbüller gibi
Hüs-n-i bāġında gül-i gül-zār idi eglencemiz¹²⁹
- 4 Besledi-ydi¹³⁰ tatlu dillerle velī tūtī gibi
Mışr-ı cānda bir şeker-ġüftār idi eglencemiz¹³¹
- 5 Şoġbetinde yoġ idi aġyārdan ħavf ala¹³²
Ey **Uşūlī** bir gül-i bī-ħār idi eglencemiz¹³³

¹²⁶ Uşūlī: etdi

¹²⁷ Uşūlī: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹²⁸ Uşūlī: oķurdu

¹²⁹ Uşūlī: Bu beyit divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹³⁰ Uşūlī: besler idi

¹³¹ Uşūlī: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹³² Uşūlī: u melāl

¹³³ Uşūlī: 40. gazel.

15b

Uşulî¹³⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mısr hüsnuñ şimdilik sulţanı Yūsuf Bālidir
Cānla ol ḥāce-i hüsnuñ kulu olmalıdır
- 2 Ağzuñ ile kāmetiñ züfüñ benim çok sevdiğim
Ayağıñ toprağı haqqı bākî¹³⁵ dünyā mālıdır
- 3 Tatla¹³⁶ taldurdu ağzın bāk hū¹³⁷
Söyleyince kimse gamzeñle cihān kattāldır
- 4 Söylenen dillerde şimdi Leyli vü Mecnūn değil
Züfüñ ile bu dil ü dīvānemiñ¹³⁸ aḥvālidir
- 5 Kim durur derviş **Uşulî** dir iseñ şāhım eger
Tekyegāh-ı miḥnetiñ bir ihtiyār abdāldır

¹³⁴ Uşulî: 31. gazel.

¹³⁵ Uşulî: bana

¹³⁶ Uşulî: kanla

¹³⁷ Uşulî: yāremiñ bugün yine

¹³⁸ Uşulî: dīvānenin

Uşulî¹³⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Tîğ-i hasret cāna kār itdi canān bî-ḥaber
Ben helāk oldum o zālīm daḥı el-ān bî-ḥaber
- 2 Küfrü ezber oḳıdur gerçi firāk-ı zülf-i yār
Çekdügim ğamdan velī ol nā-müselmān bî-ḥaber
- 3 Ğuşşa ve ğam gülmedin hecriñ helāk itdi beni
Bî-ḥaberdir var ise billah yārān bî-ḥaber
- 4 Zevke da'irdür şafā-yı cām-ı la'lüñ añlamaz
Şofi aḥmaḳ vā'iz şehr ise nādan bî-ḥaber
- 5 Ey Uşulî tañ degül raḥm eylemezse ḥālīme
Çekdügüm derd ü belā vü ğamdan ol cān bî-ḥaber¹⁴⁰

¹³⁹ Bu gazel 1b'de tekrar edilmiştir.

¹⁴⁰ Uşulî: Bu gazel divanda yok.

16a

Uşūlī¹⁴¹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Başumda¹⁴² eşigin taşı efendi t̄ac-ı devletdir¹⁴³
İtiñ katında h̄ör olmak kapuñda ulu devletdir¹⁴⁴
- 2 Ayağıñ toprağın koyub cihāna pādīşāh olmak
Seniñ devletlü¹⁴⁵ başıñçün baña devlet degil letdir
- 3 Güzel gözlüm gözüm içinde şanma göz qarasıdır
Nazarda intizārıñdan konulmuş dāğ-ı hasretdir

Bu beyit mecmuada yok¹⁴⁶
- 4 Naz̄iri yoğdur ol serv-i revāniñ toğrusı¹⁴⁷ kim
Güzeldir çeşm ü ebrusu velī¹⁴⁸ kıaddi kıyāmetdir

Bu beyit mecmuada yok¹⁴⁹

¹⁴¹ Uşūlī: 33. gazel.

¹⁴² Uşūlī: başıma

¹⁴³ Uşūlī: izzetdir

¹⁴⁴ Uşūlī: t̄ac-ı izzetdir

¹⁴⁵ Uşūlī: devletli

¹⁴⁶ Uşūlī: Bugün Ferhād-ı aşkım ben gönülde küh-ı gam senden
Bana ey Husrev ü Şīrīn-dehen daglarca minnetdir

¹⁴⁷ Uşūlī: doğrusu

¹⁴⁸ Uşūlī: dahī

- 5 Demiřsin bizi sevmekden murādı ne **Uřūlī**niñ
Murādım senden ey servi¹⁵⁰ hemān mihr ü muħabbetdir

Uřūlī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ğamdan öldüm hey meded ārām cānım¹⁵¹ gelmedi
Ol gidelden daħi yerine bu cānım gelmedi
- 2 Kalmadı şabrı diliñ ārāmı gitdi cānımıñ
Ey dirīġā daħi ol ārām-ı cānım gelmedi
- 3 Başıma ҡopdu ҡıyāmet geldi biñ dürlü belā
Āh ol ser-fitne-i āħir zamānım gelmedi
- 4 Oldum oġlan u ҡocaldım böyle miħnet görmedim
Geldi ħayfā pīrlık ol nev-cevānım gelmedi
- 5 Pūte-i cān u dile tīr-i belā ıurmaz gelür¹⁵²
Ey **Uřūlī** gerçi ol ıaşı kemānım gelmedi¹⁵³

¹⁴⁹ Uřūlī: Ne denli ni'met istersen bulunur ħānı ħüsn içre
Velākin āşıķıñıñandan nasībi derd ü miħnetdir

¹⁵⁰ Uřūlī: meh-rū

¹⁵¹ Uřūlī: rūh-ı revānım

¹⁵² Uřūlī: durmaz gelir

¹⁵³ Uřūlī: 147. gazel.

16b

Uşulî¹⁵⁴

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 Vücūd-ı muṭlağın baḥri ne mevci kim ider¹⁵⁵ peydā
Enelḥaḳ nuṭḳunı¹⁵⁶ söyler eger maḥfî eger peydā

Bu beyit mecmuada yok¹⁵⁷

- 2 Bu bâğın ger ḥaḳîḳatde şuyı bir bâğbānı bir
Velî olmuş ḥaḳāyıḳdan niçe¹⁵⁸ yüz biñ şecer peydā

Bu beyitler mecmuada yok.¹⁵⁹

- 3 Bu ṭoḳuz ḳubbe vü şeş şū içün¹⁶⁰ geldiñ vü hem gitdiñ
Ne geldiğın ḳapu zāhir ne gitdüğüñ ḳamer¹⁶¹ peydā

¹⁵⁴ Uşulî: 1. gazel.

¹⁵⁵ Uşulî: eder

¹⁵⁶ Uşulî: sırrımı

¹⁵⁷ Uşulî: Me’adindir ḳamu eşyā eder öz kendi zātından
Kimisi sîm ü zer zāhir kimi seng ü meder peydā

¹⁵⁸ Uşulî: nice

¹⁵⁹ Uşulî: Nazar kıl nev-i insāna kimi zehr ü kimi sükker
‘Aceb ḥikmet bir ağaçdan olur dürlü semer peydā
Düzülür nice biñ işler bozulur nice cünbişler
Ne kār-ı bü’l ‘acebdir bu kim olmaz kārger peydā

¹⁶⁰ Uşulî: içinde

¹⁶¹ Uşulî: mermer

Bu beyitler mecmuada yok¹⁶²

- 4 Nice zaḥmet çeker kesb-i kemāl edince ārif
Velī¹⁶³ çok kan yudar kân eyleyince bir güher peydā

Bu beyit mecmuada yok¹⁶⁴

- 5 Kamu nezzāreden¹⁶⁵ ebkār-ı ma‘nī muntazırlardır
Uşūlī gibi tā kim ola bir şāhib-i hüner peydā

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Be bu bāzār-ı cihānīñ qurı dükkānına yūf
Çenber-i çarḥına vü günbed-i gerdānına yūf
- 2 Olısar seyl-i fenādan çü ḥarāb āḥir-i kār
Günbed-i çarḥına vü qaşırına¹⁶⁶ eyvānına yūf

¹⁶² Uşūlī: Şu serverler ki tağlar gibi baş egmezdi eflāke
Yatarlar yerde pest olmuş ne tiğ u ne kemer peydā
Yolumuz bir beyābāna erişdi nāgeḥān k’ana
Girer biñ kārban olmaz birinden bir eşer peydā
Nice şūrīde āşıklar gezerler cümle tāyihler
Bu tih-i bī-nihāyetde ne reh ne rāḥber peydā
Nice gündüz gice oldu nice biñ ay u yıl geldi
Dirīgā olmadı kıldı şeb-i kadre seher peydā

¹⁶³ Uşūlī: belī

¹⁶⁴ Uşūlī: Nice biñ ādem oğlanı helāk olmağ gerek tā kim
Yalancı qaḥbe dünyādan ola bir gerçek er peydā

¹⁶⁵ Uşūlī: nezzārede

¹⁶⁶ Uşūlī: qaşrı ile

- 3 Tırulur¹⁶⁷ çün kamu defterleri tōmār gibi
Dehr sulṭānlarınıñ defter ü dīvānına yūf
- 4 Olımaz çünki şeb-i hūn ecelden mā'ni
Hāyine ve hūyına leşker ü sulṭānına yūf
- 5 Çünki mihmānına her loqmada biñ zehr virir
Felegiñ kāse-i çinīsine vü hanına yūf
- 6 Bu cihān begleriniñ ehl-i kemāle dāyım
Çuru taḥsīsın ile¹⁶⁸ etdikleri iḥsanına yūf
- 7 Derd ü miḥnetle helāk oldı **Uşūlī** çün kim
Şimdiden soñra ṭabībīñ daḥı dermānına yūf¹⁶⁹

17a

Uşūlī¹⁷⁰

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Gerçi zincir-i ser-i zülfüñe çokdur şeydā
Delü gönülüm gibi yoḡ vādī-i ğamda tenhā

¹⁶⁷ Uşūlī: dūrülür

¹⁶⁸ Uşūlī: taḥsīsine vü

¹⁶⁹ Uşūlī: 57. gazel.

¹⁷⁰ Uşūlī: 4. gazel.

- 2 Yine dīvāneligim tıttı görüñ şeydālar
Zülf-i zencīrini deprettdi gibi bād-ı şabā
- 3 Durmadan leşker-i ğam bu dil-i dīvāne gelür¹⁷¹
Bilmezem kıanda kıarār eyleye bu deñlü belā
- 4 Künc-i mişnetde yatur ölmeli bir hasteyem āh
Bu belālarla eger kıalursam vā-veylā¹⁷²
- Bu beyit mecmuada yok¹⁷³
- 5 Kıaldı hicr ile cehennemde **Uşūlī** miskīn
Cennet-i vaşla eger irmez¹⁷⁴ ise vāy saña¹⁷⁵

Uşūlī¹⁷⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ālemde mey-i ışkıla¹⁷⁷ mestāneleriz biz
Ṭa'n eyleme zāhid bize divāneleriz biz

¹⁷¹ Uşūlī: vīrāne gelir

¹⁷² Uşūlī: vāh bana

¹⁷³ Uşūlī: Gece tā şubha degin derd ile feryād etdim
Āh u efgānım erişmedi nidem āh saña

¹⁷⁴ Uşūlī: ermez

¹⁷⁵ Aynı gazel 96b'de tekrar edilmiş.

¹⁷⁶ Uşūlī: 43. gazel.

¹⁷⁷ Uşūlī: aşk ile

- 2 D ny  evini k nc-i  ar b ta deġiŐmiŐ
Bu genc-i fen   alibi v r neleriz biz
- 3 Aldanmamışız maŐıb u c hına cih n n 
DervıŐleriz s kin-i meyh neleriz biz
- 4   n varlıġımız  armenini urduġ oda¹⁷⁸ biz
Bu mezra'a-i dehrde bir d neleriz¹⁷⁹ biz
- 5 Yer yoġ ise mescide bize ġam deġil ey dil
  n mu'tekif k Őe-i meyh neleriz¹⁸⁰ biz

17b

- 6 Bi n z net iderse  z n  p rezen-i dehr
Baş egmeziz ol  a beye merd neleriz biz
- 7  Ő   teŐine yamcı perv ne degilsek
Bill h  **UŐ l ** bize di y  neleriz biz¹⁸¹

¹⁷⁸ UŐ l :  teŐe

¹⁷⁹ UŐ l : perv neleriz

¹⁸⁰ UŐ l :  um h ne

¹⁸¹ 103a'da tekrar edilmiş.

Uşûlî¹⁸²

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yaraşmaz kim saña ağıyâr ile yâr olma sulţânım¹⁸³
Gül-i bâğ-ı cinānsın hemdem-i hâr olma sulţânım
- 2 Şalup¹⁸⁴ bu hüsni-i zîbâyı bırağdın şehre gavğâyı
Kul etdiñ cümle dünyâyı tama'kâr olma sulţânım
- 3 Yazılmış naşş mermerde ki düşmüş her gönül derde
Yigitseñ degme nâmerde talebkâr olma sulţânım¹⁸⁵

Bu beyitler mecmuada yok¹⁸⁶
- 4 Cemâliñ döndi gülzâra şağın yüz virme her hâra
Yazıkdır bülbül-i zâra dil-âzâr olma sulţânım
- 5 Bugün nûr-ı ilâhisin **Uşûlî'**niñ penâhisin
Güzeller pâdişâhisin cefâkâr olma sulţânım¹⁸⁷

¹⁸² Uşûlî: 91. gazel.

¹⁸³ Uşûlî: Yaraşmaz saña ağıyâr ile gel yâr olma sulţânım

¹⁸⁴ Uşûlî: salıp

¹⁸⁵ Uşûlî: Bu beyit divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹⁸⁶ Uşûlî: Boyun servine ermez el sana el sunmasın engel
Olur olmaz pelîde gel hevâdâr olma sulţânım
Sana ey mâh-ı tâbende geçinir her kişi bende
Sakın nâgâh bir bende giriftâr olma sulţânım
Biraz gayret gerek erde koşulma degme nâmerde
Muhibden gayri bir ferde vefâlar olma sulţânım

Nihānī¹⁸⁸

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Revān olan yaşum seyline bulmadı arar çeşmüm
Cihānīñ cūların gözden geçürdi se-te-ser çeşmüm
- 2 Egerçe rüy-ı zerdüñ arzū-yı 'arz itmege yāre
Velīkin la'l-i hūn-efşānla anı mışır çeşmüm
- 3 O māh-ı 'ālem-ārānuñ ğubār-ı haṭṭ-ı ruhsārı
Döker yaşını her laḥza 'aceb mi düşte ter çeşmüm
- 4 N'idem ol merdüm-i dīde kızıklar giyse gül gibi
Bitmedi hūn-ı dilden erguvānlar ser çeşmüm
- 5 O nūr-ı dīde mi gözden **Nihānī** çünkü dūr itdi
Bu dehr-i bī-vefāya eylemez ayrık nazar çeşmüm

¹⁸⁷ Uşūlī: 96b'de tekrar edilmiş.

¹⁸⁸ Bu gazel divançede yok. 55a'da tekrar edilmiş.

18a

Uşûlî¹⁸⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şafha-i hüsn içre konmuş nokta mevhumdur
Yā ki sırr-ı ğayb yāhūd cevher-i cān yā dehen
- 2 La'liñ elünde güher dendānları buy-ı hūd
Dürc-i la'liñ içre dürc olmuş durur dürr-i 'aden
- 3 Meyve-i Tūba ya sīmīn tob ya tob-ı āyine
Yā bih veya sīb yā āb-ı mu'allak yā zeķan
- 4 Hāşılı bir nahl-i güldür ķāmetüñ şimşadı kim
Başdan ayağa görünmez nāz u şiveden
- 5 Yok yok āb u gülden olmamuşdur anuñ teni
Cān u dilden yaradulmuşdur vücūdı cümleten
- 6 Bir nazarda cān u dil mülkini yağma eyledüñ
Gün gibi bir dahı arz-ı hüsn idersen vāy sen

¹⁸⁹ Uşûlî: Bu gazel divanda yok.

- 7 Şekl-i āh üstünde dülbendin görenler dediler
Başında bir deste gül koymış o serv-i sīm-ten
- 8 Dest-i şevk ile bahsa cān habbesi olur fenā
Egmege ey serv ü sīmīn-ten kaba alduğda sen
- 9 Ditrer üstüne yavuz yil esdügini istemez
Fī'l-meşel cān 'azīz midür benüm ol pür his
- 10 Ey **Uşūlī** ayağı toprağı gözler nūrıdır
Şaklasun anı yüzüñüzden hudā-yı zū'lmenān
- 11 Ben gibi kanlu yaş dökdükce 'uşşākın gözi
Gülşen-i hüsn içre gül gibi şād u şen
- 12 Ben olayın sāye-veş hak-i deriñde pāy-māl
Bu cihān turduğca tur ey servsem endām sen

18b

Revānī

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- 1 Güzel endāmı var gül pīrehendür
Dudağı yufka bir gonce dehendür

- 2 Güzeller gibi donanmış kadehler
Benek altunlular gümüş kadehler
- 3 Odur bezm-i ehliñ çeşm ü çerāğı
Odur ‘aşıkların yüregi yağı
- 4 Muğanniler yanında hāş olupdur
Anıñçün bezmde rakķās olupdur
- 5 Oķunur hem dahı tāze ğazeller
El üstünde ıtutar ānı güzeller
- 6 Göze rüşen görünmezdi bu eyyām
Bu ‘işret-hānede ol olma [...] ¹⁹⁰
- 7 Kadehler şems-i nūr-kāre dönmüş
Yine sāķī eli pergāra dönmüş
- 8 Çü ‘izzet kapūsınıñ halkasıdır
Gözi açtıların ser-halkasıdır
- 9 ‘Acāyib pehlevān merd-efgen olmuş
Müselmānlık yolında rehzen olmuş

¹⁹⁰ Metinde bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

10 Ne gerdündür ki cem‘ olmuş nücümü
Ĝamıñ şeytânına ider hücümü

11 Dil diyâr ğamı zindāna şala
Anıñçün dāyire çizer piyāle

12 Şafā bustānın dolābıdır ol
Vefā deryāsınıñ gerdanıdır ol

19a

13 Oğumağ ise ‘işret kitābın
Dağı görmek dilerse fasl u bābın

14 Ne deñlü pīrle bir aq şağallu
Yeter gözlük yerine iki tolu

15 **Revānī** ‘işret eyle kāmran ol
Kocalıq fikrini ço nev-cevān ol

Revānī¹⁹¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dişlemişler ne kılalum leb-i cānānı yine
Ellemişler bu gice ol gül-i ḥandānı yine
- 2 Gitmeye gönli şafāsı şu gibi ‘ālemde¹⁹²
Kim kenār itdise ol serv-i ḥırāmānı yine
- 3 Bana cānum kayısıdur sana şeftālū gönül
Kim ışırdı ‘aceb ol sīb-i zeneḥdānı yine
- 4 Kaṅkı bezm ehline ya Rab lebi sāķīlik ider
Kaṅda reyḥāncı bigi zülf-i perīşānı yine
- 5 Bilmezim kimler ile seyr ider ol māh-liķā
Nice gündür ki **Revānī** göremez anı yine¹⁹³

Revānī¹⁹⁴

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tañ degüldür olmasa meclisde cānān her gice
Ey gönül aḥşamlamaz çün māh-ı tābān her gice

¹⁹¹ Bu gazel 11b’de tekrar edilmiş.

¹⁹² Revānī: Şu gibi ‘ömri şafā ile geçer ‘ālemde

¹⁹³ Revānī: 342. gazel.

¹⁹⁴ 20b’de tekrar edilmiş.

2 Nice gün ođmaya arhuñ başına her řubđ kim
Meh gibi dil-ber yatur oynında ‘uryān her gice

3 asret-i zūlf ü zeneđđānunla ey Yūsuf-cemāl
ağrışup feryād iderler ehl-i zindān her gice

19b

4 Meclisünde řubđ olunca yanuban yağılmağa
Mūmdur ey māh-rū řem’-i řebistān her gice

5 Hūcreñ olmuřdur **Revānī** dil-rübālar meskeni
Eksük olmaz tekyede elbette mihmān her gice¹⁹⁵

Revānī¹⁹⁶

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1 aldı bađlandı gōñül zūlf-i perīřānunda
Cān esīr oldu dūřup āh-ı zenahđānunda

2 Devr-i ħūsnünde omadun ki ruħun seyr idevüz
Degmedük bir güle benzer ki senūñ yanuñda

¹⁹⁵ Revānī: 345. gazel.

¹⁹⁶ Revānī: 320. gazel.

3 Hüb olur gerçi şeker-lebler ile şöhet-i mey¹⁹⁷
Dadın uçurdılar öpüşmeyile anuñ da

4 Gonca üstinde sañasın kim iki noқта durur
Şol iki hāl ki düşmiş leb-i handānunda

Bu beyit mecmuada yok¹⁹⁸

5 Hōş tut ey yār **Revānī** ruħuñ gülşen iken
Çanı bir bülbül anıñ gibi gülistānında¹⁹⁹

Revānī²⁰⁰

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Benüm sāğar gibi sīmīn-beden gül yüzlü yārüm yoğ
Şurāhī gibi bir şāfī gönüllü rāzdārum yoğ

2 Elifler²⁰¹ dāğ ü na’lumdür baña her gice hem-pehlü
Dimeñ bir serv-ğad ra‘na²⁰² hilāl-ebrü nigārum yoğ

¹⁹⁷ Revānī: mey şöhet-i

¹⁹⁸ Revānī: Būse ihsānını luğf eyle dimek müşkildür
Çaldı ey dost senün luğf ile ihsānunda

¹⁹⁹ Revānī: Be Revānī göze göz beglik idersin ola mı
Bu güzel voyvodalar cümlesi dīvānunda

²⁰⁰ Revānī: 186. gazel.

²⁰¹ Revānī: elifle

²⁰² Revānī: meh-rū

- 3 arār u şabrum ol dil-ber aluban şehrden gitdi
Bana bir are eyleñ kim benüm şabr ü arārum yok

Bu beyit mecmuada yok.²⁰³

- 4 řarāb-ı şevk ile pürdür **Revānī** dil řürāhī vār
řınursa řīře-i nāmūs hergiz inkisārum yok

20a

Revānī²⁰⁴

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'īlün

- 1 řol serv gibi 'āfet-i²⁰⁵ dil-cūya ne dirsın
řol güller ile sünbül-i hōř-būya ne dirsın
- 2 Men²⁰⁶ itmeyelüm hāl ü hař u zūlfını nāřıř
řol řīve ile hālet-i ebrūya ne dirsın
- 3 Bir hūyuñ ile řūfi cihāna řıgamazsın
Üftādelerüñ itdüęi yā hūya ne dirsın

²⁰³ Revānī: Beni 'ayb itme ey zāhid melāmet ihtiyār itsem
İnan vallāhi bi'llāhi elümde ihtiyārum yok

²⁰⁴ Revānī:268. gazel.

²⁰⁵ Revānī: āmet-i

²⁰⁶ Revānī: hīç

4 Cānānelerüñ va'desi çok 'āşıkā ammā²⁰⁷
Ġayriyi kıoyalum hele bir aya ne dirsın

5 Zāhid dir imiş tevbelüyem cām-ı şarāba
Bi'llāhi **Revānī** ya şu bed-ḥūya ne dirsın

Revānī²⁰⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Göze gösterme gönül ki şakın ol māh-veşi
Kerem it sözüm işit odlare yakma güneşi²⁰⁹

Bu beyit mecmuada yok.²¹⁰

2 Gice şöhbete kıomadum ki öpe yār elini
Beni onarmaya gibi kıadeḥüñ gözi yaşı

3 Leb-i meygün-ı ḥayālını gönül şaklayımaz
Şanasın sırça kıadeḥdür görünür içi taş²¹¹

4 Ḥüsn ilinde kıılıç añılsa nola müjgānuñ
Devr-i ḥüsnünde²¹² görüpdür nice defla şavaşı²¹³

²⁰⁷ Revānī: cānā

²⁰⁸ Revānī: Bu gazel divandaki 496. numaralı beyit ile 435. gazelin birleşmesinden oluşmuştur.

²⁰⁹ Revānī: 496. beyit.

²¹⁰ Revānī: Pendi nāşihle kıaçan terk idem ol māhveşi
Kimse balçıĝ ile hergiz sıvayılmaz güneşi

²¹¹ Revānī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

- 5 Kāmetüñ üzre gören²¹⁴ zülf-i siyāhun didi dil
Çıkdı şan Ka'be menārına Bilāl-i Habeşī²¹⁵
- 6 Haṭṭı var diyü Revānī koma gönlünde ğubār
Sen terāş irtesi bir kerre gör ol māhveşi²¹⁶
- 7 Dil meclīsinde şuraḥi gibi ağlatdığçün
Kadehiñ içi acır şem'İN aķar gözi yaşı²¹⁷

20b

Revānī²¹⁸

Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün

- 1 Yanında²¹⁹ kimün sencileyin bir şanemi var
Kāfirdür eger zerrece göñlinde ğamı var
- 2 Ayağı tozı gözleredür kuḥl-i cevāhir
Ol serv-i revānuñ ne mübārek kademı var

²¹² Revānī: çeşmüñde

²¹³ Revānī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

²¹⁴ Revānī: görüp

²¹⁵ Revānī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

²¹⁶ Revānī: 2, 3, 4, 5, 6. beyitler divanda 435. gazel olarak verilmiş. Bu gazel 496. gazel ile 435 gazelin birleştirilmesiyle oluşturulmuş.

²¹⁷ Revānī: Bu beyit divanda yok.

²¹⁸ Revānī: 63. gazel.

²¹⁹ Revānī: yanınca

- 3 Aldanma ad ü zülf ü deānıma nigāruñ
Dedi ki²²⁰ güzel sevmegüñ ey dil eleme var
- 4 Gün şemsesinün dā'iresin eyledi tahrīr
Nakkāş mıdur zülfi k'anun kıl kalemi var
- 5 Ol dil-bere dirlerse nola server²²¹ -i hūbān
Çün āmet ü zülfi gibi tuğ u 'ālemi var
- 6 Bir tāze güzel sevdi cihān içre **Revānī**
Kim serv boyı lāle ruı gonce femi var

Revānī²²²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 añ degüldür olmasa meclisde cānān her gice
Ey gönül aşamlamaz çün māh-ı tābān her gice
- 2 Nice gün oğmaya çaruñ başına her şub kim
Meh gibi dil-ber yatur oynında 'üryān her gice
- 3 asret-i zülf ü zenedānunla ey Yūsuf-cemāl
Çağrışup feryād iderler ehl-i zindān her gice

²²⁰ Revānī: zīrā ki

²²¹ Revānī: husrev

²²² 19a'da tekrar edilmiş.

- 4 Meclisünde şubh olunca yanuban yakılmağa
Mūmdur ey māh-rū şem'-i şebistān her gice
- 5 Hücreñ olmışdur **Revānī** dil-rübālar meskeni
Eksük olmaz tekyede elbette mihmān her gice²²³

21a

Revānī²²⁴

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 1 Eline lāle almış yine cāmı
Felekden²²⁵ almağ için intikāmı
- 2 Tütub²²⁶ yāri öper meclisde her-dem
Piyāle başı açuğ bir ḥarāmī
- 3 Namāz içinde bulursam²²⁷ nigārı
Baña yeter cemāl-i rūy-ı dilber²²⁸
- 4 Müsāfir olalı kūyunda gönlüm
Bağışladum saña ben Mışr u Şāmı

²²³ Revānī: 345. gazel.

²²⁴ Revānī: 450. gazel.

²²⁵ Revānī: cihāndan

²²⁶ Revānī: dutup

²²⁷ Revānī: de bulsam

²²⁸ Revānī: Dönüp bizden yana virmez selāmı

- 5 **Revānī** ħamseye baĥmazdı hergiz
Bu beş beyti eger görse Nizāmī

Revānī²²⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tāzece bir ğoncadur ol dil-ber-i ra‘nācuĝum
Ya nihāl-i servdür ol ħāmet-i bālācuĝum
- 2 Ğuşşadan nergis gibi benzüm şararsa ğam²³⁰ degül
Bir nazār ħılmaz baña ol gözleri řehlācuĝum
- 3 Tatlu tatlu öpdi ħarřumda lebüni cām-ı mey
Bilmezem řāħī ben andan nice alam acuĝum
- 4 Yeg sever ‘āřıħlaruñ atandan anandan seni
Ķaçma anlardan ziyān gelmez benüm babacuĝum
- 5 Hey niçün raĥm eylemezsin bu **Revānī** bendeñe
A begüm a pādiřāhum a benüm mirzācuĝum

²²⁹ Revānī: 253. gazel.

²³⁰ Revānī: şan

Revānī²³¹**Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün**

- 1 'Āşıkā seyr itmege bir serv-i hûş²³² bālā gerek
Şūfiyā dervīş olanuñ himmeti a'lā gerek
- 2 İrdügüñ²³³ her bir kamer-ruhsāra meyl itme gönül
Gün gibi dil-ber güzeller içre müştēsā gerek
- 3 'İşka uyma sen gönül 'aşkıñ yolında bir kişi²³⁴
Vālih ü āşüfte vü şūrīde vü şeydā gerek
- 4 Cānum ağzuma gelür bir buseñ alınca didüm
Güldi dil-ber didi kim hāzır sana helvā gerek
- 5 Sīm ü zer ister **Revānī** şimdiki maḥbūblar
Hātır-ı 'aşık gerekmez anlara dünyā gerek

²³¹ Revānī: 209. gazel.

²³² Revānī: kāmēt-i

²³³ Revānī: gördügüñ

²³⁴ Revānī: 'İşka uyma ey gönül kim 'aşk yolında kişi

Revānī²³⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ṭan eyledüğün 'āşığa peymāne degül mi
 Şūfī gele inşāf ide rindāne degül mi
- 2 Ḥūrī didüğün şāқи-yi gül-çihreye benzer
 Cennet didüğün gūşe-i mey-ḥāne degül mi
- 3 Beñ va'de-i vaşlına anuñ hīç inanam mı
 Şol 'ahdine turmayıcı cānāne degül mi
- 4 Mest-i meye tesbīḥüñi 'arz eyleme zāhid
 Destindeki her nuqli anuñ dāne degül mi
- 5 Bir desti şarābı götürüp gitti **Revānī**
 Billāh anuñ her işi mestāne degül mi

²³⁵ Revānī: 405. gazel.

22a

Revānī²³⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Āşinālık senüñ ile ezelīdür ezelī
 Bize nāz itme inende be güzeller güzeli

- 2 Mey içe içe şurāhī boğazı virdi ele
 Tutdılar şāğārı boyandı kızıl kanda eli

- 3 Şağın aldanma göñül vā’izüñ uçurmasına²³⁷
 Kaçan olur ki melek ola nigārun bedeli

- 4 Zāhidā zühdün ile şanma oda yanmıyasın
 Kişinün mūcib-i cennet mi olırmış ‘ameli

 Bu beyit mecmuada yok.²³⁸

- 6 Naẓmuna hūblarun ağızı şuyı açarsa nola
 Çün **Revānī** saña bir büseye dir her gāzeli

²³⁶ Revānī: 429. gazel.

²³⁷ Revānī: uçurmasıdır

²³⁸ Revānī: Ağlamaktan nice olırdı harābat ehli
 Zühdü sūfinün eger olmasa idi ‘ameli

Revānī²³⁹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yā Rab ne derd olur k'işidilmez niyāzumuz
Ġayrılar ile şalınur ol serv-i nāzumuz
- 2 Baş koyup ayağ içdügümü 'ayb eyleme
Zāhid ezelde böyle imiş başda yazumuz
- 3 Uyup imāma sen daḥı ṭa'n eyleme inen
Şūfī bizüm de var ola vird ü namāzumuz
- 4 Bir buseñ ile ağzumı dut yārim²⁴⁰ benüm
Söyletme tā ki açıla dildeki rāzumuz
- 5 Nāz itme gönlüm almada ey cevri çok didüm
Güldi didi **Revānī** saña geçer²⁴¹ nāzumuz

²³⁹ Revānī: 145. gazel.

²⁴⁰ Revānī: dostum

²⁴¹ Revānī: geçer saña

Uşulî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Vücūd-ı muṭlaḳın baḫri ne mevci kim ider²⁴² peydā
Enelḫaḳ nuṭḫuni²⁴³ söyler eger maḫfî eger peydā
- 2 Me 'ādindir ḳamu eşyā eder öz kendi zātından
Kimisi sîm ü zer zāhir kimi seng ü meder peydā
- 3 Bu bâḡıñ ger ḫaḳîḳatde şuyı bir bâḡbānı bir
Velî olmuş ḫaḳāyıḳdan niçe²⁴⁴ yüz biñ şecer peydā
- 4 Nazar kıl nev'-i insāna kimi zehr ü kimi sükker
'Aceb ḫikmet bir aḡaçdan olur dürlü semer peydā
- 5 Düzulür nice biñ işler bozulur nice cünbişler
Ne kār-ı bü'l 'acebdir bu kim olmaz kārger peydā
- 6 Bu toḳuz ḳubbe vü şeş şü için²⁴⁵ geldiñ vü hem gitdiñ
Ne geldigin ḳapu zāhir ne gitdüğüñ ḳamer²⁴⁶ peydā

²⁴² Uşulî: eder

²⁴³ Uşulî: sırrını

²⁴⁴ Uşulî: nice

²⁴⁵ Uşulî: içinde

²⁴⁶ Uşulî: mermer

- 7 Şu serverler ki daglar gibi baş egmezdi eflāke
Yatarlar yerde pest olmuş ne tiğ u ne kemer peydā
- 8 Yolumuz bir beyābāna erişdi nāgeḥān k'ana
Girer biñ kārbān olmaz birinden bir eşer peydā
- 9 Nice şūrīde āşıklar gezerler cümle tāyihler
Bu tīh-i bī-nihāyetde ne reh ne rāḥber peydā
- 10 Nice gündüz gice oldu nice biñ ay u yıl geldi
Dirīgā olmadı kıldı şeb-i ḳadre seḥer peydā
- 11 Nice zaḥmet çeker kesb-i kemāl edince ārif
Velī²⁴⁷ çoḳ ḳan yudar kān eyleyince bir güher peydā
- 12 Nice biñ ādem oḡlanı helāk olmaḳ gerek tā kim
Yalancı ḳaḥbe dūnyādan ola bir gerçek er peydā
- 13 Ḳamu nezzāreden²⁴⁸ ebkār-ı ma'nī muntazırlardır
Uşūlī gibi tā kim ola bir şāḥib-i hüner peydā

²⁴⁷ Uşūlī: belī

²⁴⁸ Uşūlī: nezzārede

Muhammes-i Figānī**Mef ‘ülü Fā ‘ilätü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün**

Dilberler içre olmayasun dil-rübā gibi
 ‘Aşıkklar içre olmayasun dil-rübā gibi

Sen taht-ı hüsn içinde otur pādişāh gibi
 Yelsün yolında yıllar ile dil şabā gibi

Görsün cefāñı cānına mihr ü vefā gibi

Çevgān-ı zülfi gördi gönül āh u zār ider
 Meydān ‘aşkına yine top olmağa
 Ey pādişāh-ı hüsn ü eyā şāh-ı bahr u ber
 Her gün güneş kapuında yüzün yerlere sürer

Sen māha oldı bencileyin mübtelā gibi

Ey serv ü kad sünbil ü reyḥān kāküli
 ‘Aşık durur ezelde saña cān bülbüli
 Bu gülistān-ı dehrin eyā tāze-ter güli
 Çokdur cihānda hüsnle meşhür velī

Yokdur cihānda ḥüsn ile sen mehlikā gibi

Luṭf eyleme güzel merḥābalar it

Derd ü ḡamiñla cānına bir bir cefālar it

Añıb o vaḡt-i ‘ahdiñi cāna vefālar it

Ben ağladum didüm ḡo cefāyı vefālar it

Sen geldiñ ol söze geliñinde vefā gibi

Tīrūñe cān karşı çıkub der-ḡōş āmedī

Virşün ḡudā saña görelüm ‘ömr-i sermedi

23b

Ey dil-rübālarıñ dü cihānda ser-āmedī

Gördi **Figānī** rā-ḡaşuñı fikr idüp didi

Ḳadd ü belim büker benüm aḡir bu rā gibi

Fehmī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Zerre-veş dil ay güneş ruḡsāruñ eyler arzū

Ṭolanur cān bülbüli ḡülzārīñ eyler arzū

- 2 Servler şaf bağlamış gülzāra gelmiş gonceler
Kimi reftāruñ kimi güftāruñ eyler arzū
- 3 Bād-ı şubḥ esdükce dil Ya‘kūb-veş karşı çıkar
Şihhatuñçün Yūsufum aḥbāruñ eyler arzū
- 4 ‘Āşık dil-ḥasteler bālīn miḥnet-i yaşdanub
Her biri nuṭk-ı mesīḥ āşārīñ eyler arzū
- 5 Cān virüb ‘aşkıñla **Fehmī** ḥaşr olur rüz-ı cezā
Yine anda ey melek-i dīdārīñ eyler arzū

Vālī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Geçüb yanına dildāruñçün oldı kām-rān ḥançer
Revā mı ‘āşkıñ kânını dökme her zamān ḥançer
- 2 Bilürem ḥün-ı ‘uşşākı yine dökmezdürür kaşdı
Kaçan ol çeşm-i cellādım ele alsa revān ḥançer
- 3 Şehīd-i ‘āşkıñ olduğuma bu yetmez mi şāh kim
Yanıñda ey şeh-i ḥübān bulındı cümle kân ḥançer

- 4 Aña eger mülk isnâdı olur şah-ı murâdı bu
Yanıñda kendüyi toğrı çıkarmaktadır hemân hançer

24a

Fedâyi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Sâ'id-i sîmîn sâki şanmañuz sâgar tutar
Gül-bün-i bâğ-ı leñâfetdür gül-i-añmer tutar
- 2 Dökmek ister kânımı ey şeh harâmi gözlerün
Mest-i nâz olmuş elinde gamze-i hançer tutar
- 3 Ol şanem rahm eylemez şol deñlü ağlar inlerin
Düd-ı âhla yaşıñ dünyâyı ser-tâ-ser tutar
- 4 Her ne deñlü taş bağurlu olsalar cânâneler
'Âşık-ı bî-çâreler seng-i cefâya ser tutar
- 5 Ey **Fedâyi** yolına hâk olduğumçün dem-be-dem
Senden olmasun gönül âyînesin muğber tutar

Nev'î²⁴⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yār işi ey dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
- 2 Bī-sebeb güftār-ı müşkil āşinālık mümteni'
Böyle istignā şatan dildār ile bāzār güç
- 3 Bir oñulmaz yaradur 'ışk u maħabbet yarası
Hāşılı şarılmayınca çāre yok tīmār güç
- 4 'Arz-ı hāle yok meded kūyına hōd varmak muħāl
Mest-i 'ışkam şöyle kim güftār güç ref-tār güç
- 5 **Nev'î**'yā esrār-ı 'ışkı şaklamak āsān deġül
Mey içüp keyfiyetini itmemek ızhār güç

²⁴⁹ Nev'î: 42. gazel.

Behişti**Mef ‘ülü Fā ‘ilātün Mef ‘ülü Fā ‘ilātün**

- 1 Mecnūna řevk-i Leylā bir řem‘-i reh-nümādur
Ferhāda ‘aşk-ı şirin bir řatlucaķ belādur²⁵⁰
- 2 Baķub nihāl-i ķaddüñ ģüsnüne olma maġrūr
Bu řāķ-ı ser-bülendiñ řoñ meyvesi fenādur
- 3 Bir ka‘bedür ķapuñ kim ben mürde cisme rūķum
Bād-ı semūmı anuñ ‘İsa-nefes-i řabādur
- 4 Yā Rab cünūd-ı řāīdī nice zafer bula kim
Ĝam ķal’ası ģoñülde bir kāfirī binādur
- 5 Rāh-ı muķabbet iķre senden hemān murādum
Düşdükce dil ucuyla bir kerre merķabadur

²⁵⁰ Behişti: Bu beyit divanda 506. sayfada Matlalar bařlıģında verilmiş.

Behiřti²⁵¹

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Mübtelā-yı derd ü ğam bulsam melālüm söylerem
Ehl-i hāle rast gelsem ḥasb-i hālüm söylerem
- 2 anda bir divāne görsem eylerem arz-ı cünün
Hem-demim ehl-i kemāl olsa kemālim söylerüm
- 3 İtmesün mi ol güneş benden soñra²⁵² 'ār kim
Bulduğum yerde hemān yiler²⁵³ zevālüm söylerem²⁵⁴
- 4 Ger řikār aḥvālin añsa cem' olub řayyādlar
şayda řābil olmayan vaḥřī ğazālum söylerem²⁵⁵
- 5 Ey **Behişti** ḥiřře-dār olsun divār-ı bāb-ı 'ařķ
ışşa-hān olub raķībiyle cidālim²⁵⁶ söylerem

²⁵¹ Behişti: 342. gazel.

²⁵² Behişti: felekde

²⁵³ Behişti: hemān

²⁵⁴ Behişti: Divanda 4. Beyit olarak verilmiş.

²⁵⁵ Behişti: Divanda 3. Beyit olarak verilmiş.

²⁵⁶ Behişti: kıtālum

25a

Nev'î²⁵⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çalbini řāf eyleyen cām-ı řāfāyı n'eyesün
 'İşk ile dem-sāz olan sāz u nevāyı n'eyesün
- 2 Būriyā-yı faqr ile besdür sifāl-i kūy-i yār
 Maħrem-i bezm-i fenā tāc u řabāyı n'eyesün
- 3 Sālik-i 'ārif vücūdın kendüye bār eylemez
 Ėarķa-i emvāc-ı Ėayret āřināyı n'eyesün
- 4 şabr idermiş yadlar şa'nına 'āřık şutalım
 Ėřinālardan gelen seng-i cefāyı n'eyesün
- 5 Ėteř-i nazmın yaķup **Nev'î** çıķardı göklere
 Ol şeh-i 'ālī-naşar görmez gedāyı n'eyesün

²⁵⁷ Nev'î: 335. gazel.

Muhibbî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Güzeller nâz ile refât iderler
Dönerler gönçe-veş güftâr iderler
- 2 Dün ikrâr eylemişken büse-i yâr
'Aceb noldı bu küfr inkâr iderler
- 3 Koyub 'âşıkların ol mâh-rûlar
Raķīb ile varup bāzār iderler
- 4 Güzellerden vefâ ummak 'acebdür
Cefâ dirseñ igen seyyār iderler
- 5 **Muhibbî** sırr-ı 'aşkı itme izhâr
Şaķın Manşur-veş ber-dâr iderler

Nev'î²⁵⁸**Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün**

- 1 Nedür bu ıavr-ı laıf ü nedür bu hõş reftâr
Nedür bu lâ'l-i şeker-bâr u lezzet-i güftâr
- 2 O şive ile tekellüm o nâz ile hunde
O ğamzelerle bağışlar o nergis-i bîmâr
- 3 O Türk-i çeşm-i kemân-keş o nâvek-i müjgân
O ebruvân-ı muğavves o ğamze-i Tâtâr
- 4 Meded bu nâz u revişler meded bu cünbişler
Kıomadı zerrece dilde sükün u şabr u kıarâr
- 5 O naııl-i kıamet-i mevzün nedür Ta'âla'llah
Fütâde sâye-şıfat aña cân-ı **Nev'î**-i zâr

²⁵⁸ Nev'î: 132. gazel.

Şem'i²⁵⁹

Mef 'ülü Fā 'ilātü Mefā 'ilü Fā 'ilün

- 1 İncinme gördüğümce seni eylesem niyāz
Zirā²⁶⁰ cefāyı artuğ idersin vefāyı az

Bu beyit mecmuada yok.²⁶¹

- 2 Benden bilindi dünyede derd ü belā-yı ışk
Senden yayıldı 'āleme ey serv-i nāz nāz²⁶²

- 4 Mislüñ güzel mi geldi bu dünyā sarāyına
Buldun cihānda gün gibi ey māh imtiyāz

- 5 Ey gül budāğı sen dağı tāze nihālsin
N'ola büyüdün oldun-ısa böyle ser-firāz

Bu beyitler mecmuada yok.²⁶³

²⁵⁹ Şem'i: 72. gazel.

²⁶⁰ Şem'i: cānā

²⁶¹ Şem'i: Biñ cevre bir vefā nedür ey yār-ı dil-nüvāz
Kim çok görürsin ānı idersin aña da nāz

²⁶² Mecmuada 2. beyit olarak verilmiş.

²⁶³ Şem'i: Keyfiyyet-i lebiñde sözüm muhtaşar velī
Zülf-ile kıddin anma k'olur kışşamız dırāz
Kaddün kıyāmın andı gönül eyledi sücüd
Oldı bahāne arada ey serv-ı kad namāz
Baş kıomayınca ayağı devr-i zamānede
Şem' ü şürāhī olmadı meclisde ser-firāz
Yıkduñ cefā taşıyla sıdun gönlümü benüm

- 6 Cānlar eritdi **Şem'i**-yi pür-süz şevk-ıla
Tā kim getürdi bezmüne bir şî'r-i cān-güdāz

26a


Ḳabūlī

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 1 Maḥabbet cāna kār itdi beğāyet
‘Īnānet eyle sulṭānum ‘ināyet
- 2 Gerekdir bendeñe sulṭānum iḥsān
Ra‘iyyet olana lāzım ri‘āyet
- 3 Kimi gül dir yüzüñe kimi lāle
Efendi muḥtelif ancaḳ rivāyet
- 4 Ser-küyunda öldür ehl-i ‘aşḳı
Biraz aḥbāb bulsun istirahat
- 5 **Ḳabūlī** arz idüb ḥālīñ di yāra
Ne ḳorḳarsın helākiñ ide nihāyet

Hayālī²⁶⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gönce-i nevreste kim dirler dehānuñdur senüñ
Kırmızı gül yaprağı güyā zebānuñdur senüñ
- 2 Sürüdüp gülzārını  түbāyı iden ser-nigün
Sidre haqqı kāmēt-i serverānuñdur senüñ
- 3 Nergisi bī-hār idüp gülşene nā-bīnānı iden
Ey tabībüm hışm-ı çeşm-i cān-sitānuñdur senüñ
- 4 Nāfe-i müşkīn iden sünbülli mātem-zede
İftirāk-ı tırra-i 'anber-feşānuñdur senüñ
- 5 İnceden ince **Hayālī** hāş eyler 'arşa
Tab'ına riqqat viren muy-miyānuñdur senüñ

²⁶⁴ Hayālī: Bu gazel divanda yok.

Ġazel-i Sulţān Selīm**Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün**

- 1 N’ola etsem bu gūn ol yār-ı bī-pervāya istiġnā
Ger agāh ider ŗāh-ı cihān ārāya istiġnā
- 2 Ŗikārın aldı dil-i ŗehbāz ‘ālem-i ŗaydgāhdan
İder kāf-ı kanā‘atde bugūn ‘İsā’ya istiġnā
- 3 Ŗapuñda kemterin benden cihān ŗāhına baŗ egmez
Gedāyı kūyuñ eyler cennet-i me‘vāya istiġnā
- 4 Metā‘-ı faqr vifāķıyla fenā bāzār-gāhdan
Geçüp dükkān-ı ‘aşķa dil ŗatar dūnyāya istiġnā
- 5 **Selīmī** aşyānında ŗehā bir ‘abd-ı maķbuldür
Yeridir eylese İskender ü Dārā’ya istiġnā

Nev'î²⁶⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bağma nādān olana husrev-i devrān ise de
Nazar it ehl-i dile hāk ile yeksān ise de
- 2 Bezm-i rindāna gelüp la'lüñi ihsān eyle
Ne dilerlerse dirīğ itme eger cān ise de
Bu beyit mecmuada yok.²⁶⁶
- 3 Saña 'uṣṣāk hevāsın şu ki terk eyle diye
Olma dem-sāz aña Dāvūd-ı hōş-elhān ise de
- 4 Hāne-i qalbini yap luṭfuñ ile **Nev'î**'nün
Mağzen-i sırr-ı Hudā'dur n'ola vīrān ise de

27a

Nizāmī

Mefā'ilün Fe'ilâtün Fe'ülün

- 1 Baña yār etdi derd ü miḥneti yār
Baña yār etdügünü itmez ağıyār

²⁶⁵ Nev'î: 396. gazel.

²⁶⁶ Nev'î: Ursa dendān-ı tama' leblerüñe cām-ı şarāb
O günāhı bize bağışla eger qan ise de

2 Benden bî-mihrsün dersem ider hışm
Baña bilsem neden hışm eyler ol yār

3 İnanmaz miḥnet-i hicre raḳībūñ
‘Azāb-ı ḥaşra kāfir eyler inkār

4 Şaçuñla ‘anber-sāra ğulāmī
Gözüñe nergis-i şehlā perestār

5 **Nizāmī** çeşm ü zülfüñ yād idicek
Olur kendi perīşān göñli bīmār

Hariri

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Şafā-yı la’l-i nābıñ görmediler vird-i ḥandānda
Kelamıñ lezzetini bulmadılar āb-ı ḥayvānda

2 Milel-i zan eyler isem n’ola şāhım unşur-ı pākiñ
Bu ḥüsn-i ḥulḳı hergiz görmedim ben nev’-i insānda

3 Ḳarārum ḥırmenin evvel nazarda virdi yağmaya
Ḥudā bilmem ne keyfiyyet ḳomış ol çeşm-i fettānda

- 4 Ruḥunda seyr iden beniyle yārīñ iki ebrūsı
Karār etdi şanur ol āfitābı burc-ı mizānda
- 5 Leb ü ruḥsārı vaşfında **Hariri** bir ğazel nazm it
Bulunmaya nazīri arasañ divān-ı Selmānda

27b

Rūhī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kim alurdı gönümüz yār-ı gül-endām olmasa
Ğuşşamız kim def'i iderdi gül gibi cām olmasa
- 2 Ŗonmasa bu ḥāk-dāna beste-i dām olmasa
Māverā-yı çarḥda cān murġı pervāz eylese
- 3 Pākligiñle āb-veş aqıtsa ḥalkı pāyine
Kendi ḳadrin bilse dilber herkese rām olmasa
- 4 Hem-nişīn bilse mey-nūş olduġı taḳdīrce
Düşmese lākaydlık semtine bed-nām olmasa
- 5 Rind olub ma'suḳ bilse 'aşıḳıñ gönlidigin
Derd ü 'aşḳa **Rūhī**'ya muḥtāc i'lām olmasa

Yümnî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Baña yâr olmayub yâr olmadı ağıyardan hālî
Gül-i gülşen n'itse kim ey dil olmaz hārlardan hālî
- 2 Çerāğ-ı 'ışkı yandurdum erenler tekve-i dilde
Derūnum olmadı bir dem ğam-ı dildārdan hālî
- 3 Geldi var ise ey dil anuñla nāfî-i müşġiniñ
Dem ü lahm olmuş ayrılmaz o gül-i ruhsārdan hālî
- 4 Gice sevdā-yı zülfüñle tolandum kūyıñı ey meh
Maħalleñ itleri yatmış cihān ağıyardan hālî
- 5 N'ola ruhsār-ı yâr üzre pür etse zülf-i müşġini
Bilürsen **Yümnî**'yā gencine olmaz nārdan hālî

28a

Necātī²⁶⁷

Fā'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün

- 1 Gül yüzün²⁶⁸ gülşeni cihāna deger
Sünbülün 'ömr-i cāvidāna deger
- 2 Ƙulluğun salṭanat berāberidir
Eşigin kevnle²⁶⁹ mekāna deger
- 3 Bir gece eşigün²⁷⁰ yaşdanın
Ƙadr ile başı āsumāna deger
- 4 Cān u dil lebleriñle zulme çıkar
Beni öldürmedin saña ne deger

Bu beyit mecmuada yok²⁷¹
- 5 Ey **Necātī** güzel dime hūra
Nā-gehān bu haber fülana deger

²⁶⁷ Necātī: 73. gazel.

²⁶⁸ Necātī: bir gülün

²⁶⁹ Necātī: kevn ile

²⁷⁰ Necātī: eşigini

²⁷¹ Necātī: Vereyim vaslına bu bir cānı
Nice bir cān iki cihāna deger

‘Abīdī ²⁷²

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Beni zincir-i ‘ışka şanma kim bağlanmadum gitdüm
Senüñ dīvāneñ oldum ey perī uşlanmadum gitdüm
- 2 Hārīm-i kūyuña irmişken ayrıldum Һamdülillah
Döne döne eşigüñ Ka‘besin ıolanmadum gitdüm
- 3 N’ola pervāneñi odlara yansam benüm şem‘üm
Murādumca saña sūz-ı derūnum yanmadum gitdüm
- 4 ıoyınca yüziñe baımadıgumdan ğayrı sulıānum
Şarāb- la‘l-i rüĥ-efzāña cānā ıanmadum gitdüm
- 5 Saña ‘āşık olub derd ü ğam-ı mihrüñe cān virdüm
‘Abīdī yemm-i belā-yı ‘ışkıdan uşandum gitdüm

²⁷² 78b’de tekrar edilmiş.

‘Abîdî²⁷³

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Dil nice rāh-ı muḥabbetde misāfir olsun
Rāḥāt-ābād ‘ademde o mŭcāvır olsun
- 2 Gelmedin ḥaṭṭı beni vaşlına ırğurse didüm
İşidüb yār dimiş vaḳtına ḥāzır olsun
- 3 Zülfi ruḥsārını örter diyü muğber ise dil
Göre yŭri hele ḥaṭṭ-ı ruḥı zāhir olsun
- 4 Ḥüsn ile şöhre-i āfāksın ey dil ammā
Yāri oyub saña apan kişi kāfir olsun
- 5 Şi‘r ile şimdi güzeller daḥı şayd olmazlar
Ey‘Abîdî ne disün bir kişi şā‘ir olsun

²⁷³ Bu gazel 41b-100a’ tekrar edilmiş.

‘Abidī²⁷⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bu fānī evde ʔāk-ı günbed-i gerdūnı n’eylersün
Yirüñ zīr ü zemīn olur bülend eyvānı n’eylersün
- 2 ‘Adem mülkine birgün yalıñuz girseñ gerek şāhum
Öñüñce şimdi ʔullar yüridüb ‘unvānı n’eylersün
- 3 Olursın ğayret aʔrānıyla ʔālib-i manşıb
Ya ‘uʔbāda merātib ʔaʔ‘ iden yārānı n’eylersün
- 4 Esīr-i cān olanlar silsile dīvānesi olur
Alub boynuña ʔayd-ı ‘izzet-i devrānı n’eylersün
- 5 ‘Abidī hāne-i tenden ‘urūc it Beyt-i Ma‘mūra
Deli olma yūri bu menzil-i vīrānı n’eylersün

²⁷⁴ Bu gazel 81a’da tekrar edilmiş.

29a

‘Abīdī²⁷⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ne Süleymān-ı zamānuz ne Cem-i devrānuz
Gel ḥarābata bizi gör ki nice sulṭānuz
- 2 Zeḳānıñ ṭopına karşı boyun egsek n’ola kim
Dest-i şāh-ı ğam-ı ‘ışkuñda seng-i çevgānuz
- 3 Ne için ḳayd-ı ta‘alluḳla muḳayyed olavuz
Bir iki gün bu fenā tekyede ḥōd mihmānuz
- 4 Seyl-i bārān-ı belā bize kudüret virmez
Degme nesne bizi taġyīr idemez ‘ummānuz
- 5 Nüktedānlar geçerüz gerçi ‘Abīdī ammā
Yārūñ esrār-ı lebin añlamada ḥayrānuz

²⁷⁵ Bu gazel 79a’da tekrar edilmiş.

‘Abdî

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Bāde-i ‘ışķuñla dil meyḥāne ṣeklin baēladı
Ḳana ṭolub iki gözüm peymāne ṣeklin baēladı
- 2 Eyleyelden dilberā zencīr-i zülfüñ ārzü-cā
‘Āṣıķ-ı āṣüfteler dīvāne ṣeklin baēladı
- 3 ‘Ārızuñ ṣevķıyle cānum çıķdı bedenden raķṣ urub
Ṣem‘üñe pür yaķmaēa pervāne ṣeklin baēladı
- 4 Hāne-i dil ṣevķ-ı ‘ışķuñla ṭolaldan ser-be-ser
Serverā sīnem benüm vīrāne ṣeklin baēladı
- 5 Nice yanmasun gönül hecr āteṣine ‘Abdî’yā
Ṣāh unutdı bendesin bīēāne ṣeklin baēladı

Emrî²⁷⁶

Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Cāmı bir dil-rübāya ışmarla
Aradan ık udāya ışmarla
- 2 Al kilīdin gōñül azīnesinūñ
Ol büt-i dil-güşāya ışmarla
- 3 Ruḥ āyīnesin mücellā kı
Andan ol meh-liķā ışmarla
- 4 Dil-i Őeydā ki uşlana dirsene
Dilber-i pür cefāya ıřmarla²⁷⁷
- 5 Kūhl için ḥāk-i pāyın ister isene
Emrî bād-ı Őabāya ışmarla

²⁷⁶ Emrî: 506. gazel.

²⁷⁷ Emrî: Ḥasta gōñül ki gül-şeker dileye
Ol leb-i cān-fezāya ışmarla

Ġazeliyāt-Ĥayretī²⁷⁸

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Añsun yine ben ulını sulānuma eydüñ
Tuz ekmeği unutmasun ol cānıma eydüñ
- 2 Āhum irişür yil gibi bir gün ĥazer itsün
Yārān varuñ ol şem'-i řebistānuma eydüñ
- 3 Yad ile şalınmağ aña düşmez kerem eyleñ
Benden varuñ ol serv-i ĥırāmānuma eydüñ
- 4 Ölürdi beni tīĝ-i firāıyle o zālīm
Göz göre benim girmesün e şanuma eydüñ

30a

- 5 Ölürdi yine Ĥayretī'yi derd-i cüdāyī
Yā-Sīne irişsün anı cānānuma eydüñ

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Her nefes neydi beni ney gibi nālān itmek
Her maāmı uyuban ĝayr²⁷⁹ ile seyrān itmek

²⁷⁸ Ĥayretī: 224. gazel.

- 2 Yok yere hūnī gözün kanımı kıardı yere āh²⁸⁰
Saña mı kıaldı cihānda güzelüm kıan itmek
- 3 Mihr idüb düşmene düşmez saña üftādeleri
Sāye-veş ey yüzi gün hāk ile yeksān itmek
- 4 İrmedin ‘id-i vişāle nedür ey kıaşı kemān
Sīnemi cevr ü cefā tīrine kıurbān itmek
- 5 **Ḥayretī** lebleri esrārını şordum didi yār
Bir ağız sözle niceydi seni kıayrān itmek²⁸¹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Serverā her hıdmete kıabil geçer kıuluñ senün
Bende-i muķbil n’içün olmaya maķbūluñ seniñ
- 2 Fenn-i ‘işkı şol kıadar ma‘lüm idindün ey göñül
Bāb-ı ğamda kıalmadı bir kıarf-i mechūluñ senün
- 3 Rāh-ı ‘işkıñda iñen çokdur benüm yolsuzluğum
Her ne kıılsañ ben kıula vardur şehā yoluñ senün

²⁷⁹Ḥayretī: yad

²⁸⁰Ḥayretī: Nüş idüp ‘işve şarābını olup mest gözün

²⁸¹Ḥayretī: 226. gazel.

- 4 Sen güzellik Rûmınuñ beglerbegisi olalı
Şāhlardur defter-i hüsnuñde ma‘zülün senün
- 5 Derdüñe ey **Ḥayretī** tīmār idelden ‘ışk-ı yār
Göz yaşıdur kıyete-i miñnetde maḥşülün senün²⁸²

30b

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Bezm-i belāda kıan yuduban bir dem eyledük
Yārān ile bu gün yine def‘-i ğam eyledük
- 2 Pür-yara eylemiş idi tīġ-i firāk-ı yār
Kıan akıdup o yaralara merhem eyledük²⁸³
- 3 Şimden ġirü üzüm şuyı lāzım degül bize
Biz cām-ı ‘ışk ile özümüzi Cem eyledük²⁸⁴
- 4 Māh-ı Muḥarrem irdi Ḥüseyn ‘ışkına bu gün
Tāze döġünler ile yine mātem eyledük

²⁸² Ḥayretī: 228. gazel.

²⁸³ Ḥayretī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

²⁸⁴ Ḥayretī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

- 5 Her mācerādan el yuyup ‘ālemden el çeküp
Ḥayrānla **Ḥayretī** yine bir ‘ālem eyledük²⁸⁵

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Āsitānuñ gūyiyā firdevs-i a’lādur senüñ
Hey kıyāmet kāmētüñ beñzer ki Tübādur senüñ
- 2 İşıgüñ va’llāhi beytu’llāh-ı ‘ulyādur baña
Vech-i pāküñ ey şanem nūr-ı tecellādür senüñ
- 3 Zāhidā gel ta’nı қо kim kāf-ı küfr-i ‘āşıkān
Ḥaḫ bilür kim ferr-i ĩmānuñdan a’lādur senüñ
- 4 Dāyim ey dil zülfi ile ağızıdur fikr itdügüñ
Cümle fikrūñ hep ḥayāl ile mu‘ammādur senüñ
- 5 **Ḥayretī** naḫş it ḥayālīñ göñlün evrāḳı yine
Mühre-i mihr-i nigār ile mücellādur senüñ²⁸⁶

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Çok zamāndur ḥastasıdur dōstlar cān Aḫmedüñ
Emsem olurdı lebin derdüme dermān Aḫmedüñ

²⁸⁵ Ḥayretī: 229. gazel.

²⁸⁶ Ḥayretī: 230. gazel.

31a

Ġazeliyāt-Ĥayretī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 2 Nice 'āşık olmasun şôfī cemāli nūrına
Yüzini görse olur kāfir müselmān Aĥmedüñ
- 3 Ma'ni tefsīr-i ĥüsnünden yazılsa bir varak
Şıġmaya 'ālem tolu olursa dīvān Aĥmedüñ
- 4 Hey Muĥammed ümmeti bi'llāhi mü'minler midür
Küfr-i zülfin bilmeyenler dīn ü ĩmān Aĥmedüñ
- 5 Mezheb-i ışık içre ümmetden degüldür **Ĥayretī**
Kā'be-i küyunda ħurbān itmeyen cān Aĥmedüñ²⁸⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Küfr-i zülfüñ bilmeyenler dīn ü ĩmān Aĥmedüñ
Nūr-ı ĥüsnüñ görmemişdür ey müselmān Aĥmedüñ
- 2 Şāh-ı 'ışkam ġuşsa-i 'ālemden āzād olmışam
Cān u dilden bendesi olalı sulţān Aĥmedüñ

²⁸⁷ Ĥayretī: 231. gazel.

- 3 Şafha-i nūra yazupdur şanki āyāt-ı Duḥān
‘Ārızı üzre görinen ḥaṭṭ-ı reyḥān Aḥmedüñ
- 4 Muştafā ḥaḳḳı baña gülberg-i terden tāzedür
Ka‘be-i ‘ışkı ṭārīḳında muğaylān Aḥmedüñ
- 5 Muştafāya gerçek ümmetseñ eger ey **Ḥayretī**
Cān ile Ka‘be-i kūyında ḳurbān Aḥmedüñ²⁸⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gözi āşüftelere āfet-i cāndur Meminüñ
Sözi dil-ḥastelere rūḥ-ı revāndur Meminüñ
- 2 Derdime şerbet-i şāfī gibi emdür dudağı
Söylese ṭatlu dili cānuma cāndur Meminüñ

31b

- 3 Belini diḳḳat ile fehm idemez müy-şikāf
Kimse bilmez deheni rāz-ı nihāndur Meminüñ
- 4 Yayḳara ile şıdı ḳalbini üftādelerüñ
Ḳaşları gör nice fettān-ı cihāndur Meminüñ

²⁸⁸ Ḥayretī: 232. gazel.

- 5 Gerçi kim **Ḥayretî** ‘āşık dirilüp urmada lāf
Ölmeyen da‘vî-i ‘ışkıında yalandur Meminûñ²⁸⁹

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 ‘Aceb serv-i hırāmāndur kad-i bālāsı İshākuñ
İrişmiş mîve-i cāndur leb-i hürmāsı İshākuñ
- 2 Ya tāk-ı karşı cennetdür yahūd andan ‘alāmetdür
Begüm yā rā-yı rahmetdür kaşı tuğrāsı İshākuñ
- 3 Ya bir alıcı laçindür ya yağmacı Moğolçīndür
Kıyar insāna bi-dīndür gözi şehlāsı İshākuñ
- 4 Ya ra‘nā verd-i aḥmerdür yā nāzük lāle-i terdür
Ya bir māh-ı münevverdür ruḥ-ı zībāsı İshākuñ
- 5 Yine ey **Ḥayretî** n’itdi beni mecnūn-ı ‘ışk itdi
Düşürdi tağlara gitdi saçı sevdāsı İshākuñ²⁹⁰

²⁸⁹ Ḥayretî: 234. gazel.

²⁹⁰ Ḥayretî: 235. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fe'ilün

- 1 Nice yazam bilürem ben bende saña 'arz-ı hāl
Ben gedā-yı kūy-ı ğam sen şāh-ı iqlīm-i cemāl
- 2 Başumı tīġ-i cefā ile keserseñ dōstum
Rište-i cānum benüm senden kesilmekdür muhāl
- 3 Gel beni öldür hemān redditme sulṭānum benüm
Kim ne zulm olsun faḳīre ne saña olsun vebāl

32a

- 4 Gün gibi ben zerre-i nāçizi ref' it hākden
Āfitāb-ı 'ayşına düşmenlerüñ irsün zevāl
- 5 Gösterüb cānā cemālüñ nūrına āyīne-vār
Ḥayretī'yi kıll yine bir tūṭī-i şīrīn maḳāl²⁹¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey birāder terk-i 'ar itmek dilerseñ 'aşık ol²⁹²
Hālḳ içinde hār u zār olmaḳ dilerseñ 'aşık ol

²⁹¹ Ḥayretī: 249. gazel.

²⁹² Ḥayretī: Bu beyit 251. gazelin ilk beyiti. 250. gazelin ilk beyiti ise şöyle: Ey göñül bī-neng ü 'ār olmaḳ dilerseñ 'aşık ol

- 2 Dāğ-ı nār-ı hecre hem-pehlū figāna hem-nefes
Āha hem-dem derde yār olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 3 Yir idüp gül gibi başı üzre ehl-i dillerūñ
Cāhilūñ gözine hār olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 4 Mülk-i şüretde idüp yoğa berāber kendüñi
Ālem-i ma‘nīde var olmak dilerseñ ‘aşık ol
- 5 Düşüben ey **Hayretī** vādīlere mānend-i āb
Şevk-ı dīdār ile zār olmak dilerseñ ‘aşık ol

Mef‘ülū Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 La‘lūñ firāķı ile olu an durur göñül
Zülfüñ hevāsı ile perīşān durur göñül
- 2 Süretde gerçi kim görünür mürdan za‘īf
Ma‘nīde devletüñde Süleymān durur göñül
- 3 Bāzīçe-i maħabbeti elden omaz müdām
Bizi ocatdı bir delü oğlan durur göñül
- 4 Bu rübeh-i zemāneye aldanmaz ise ger
Ĝam pīşesinde bir ağan arslan durur göñül

32b

- 5 Ey **Ḥayretī** gönül ne durur hîç bilür misin
‘Işka esîr ü ‘āleme sulṭān durur gönül²⁹³

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Yine bir āfitāba düşdi gönül
Şeh-i ‘ālī cenāba düşdi gönül
- 2 Zülfi sevdāsına tolaşdı yine
Uzun uzak hisāba düşdi gönül
- 3 Akdı bir serv ayağına şu gibi
Ne ‘aceb ıztırāba düşdi gönül
- 4 Işk ocağına atdu kendüsini
Gör ne nār-ı ‘azāba düşdi gönül
- 5 **Ḥayretī** hāşılı ḥaṭā itdüm
Çok ṭārīķ-ı şavāba düşdi gönül²⁹⁴

²⁹³ Ḥayretī: 258. gazel.

²⁹⁴ Ḥayretī: 256. gazel.

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'īlün

- 1 Demidür ey şeb-i ğam rüz-ı 'īd ol
Zamānidur gel ey t̄ālī' sa'īd ol²⁹⁵
 - 2 Siyeh zülfi gibi yiter kararduñ
Ceb̄ini gibi ey bahtum sep̄id ol
 - 3 Biraz bahtum yüzine āb sepdüñ
Mezīd ol ey gözüm yaşı mezīd ol
 - 4 Dilerseñ irersin ey dil murāda
İriş bir p̄ir işigine mürīd ol
 - 5 Şanemler şevķına deyr-i cihānda
Er iseñ **Ĥayretī** gibi kadīd ol²⁹⁶
- 33a**
- 6 Mürīd olmak gereksin p̄ir-i 'ışķa
Gerek Şiblī gerekse Bāyezīd ol²⁹⁷

²⁹⁵ Ĥayretī: 263. gazel.

²⁹⁶ Ĥayretī: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

²⁹⁷ Ĥayretī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ben senüñ şādık kuluñm şāh haqqıyçün begüm
İşigüñ terk itmezem Allāh haqqıyçün begüm
- 2 Āsitāmñ devletüñden sürme ben dervīşüñi
İtme maḥrūm ol ulu dergāh haqqıyçün begüm
- 3 Nev-cüvānsın alma āhın ben faķırüñ her seḥer
Ehl-i derd itdügi āh u vāh haqqıyçün begüm
- 4 Zerrece yolsuzluğum yokdur tarīķ-ı 'ışkda
Bāb-ı Haķka toğru varan rāh haqqıyçün begüm
- 5 Cevr eliyle yıķma gönlin **Hayretī** bī-çarenüñ
Ka'bedür va'llāhi Beytu'llāh haqqıyçün begüm²⁹⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Āşık-ı dīdāruñam dīdār haqqıyçün begüm
Nūr-ı pāk-i Aḥmed-i Muḥtār haqqıyçün begüm
- 2 Başımı kesseñ baña senden kesilmek yok durur
Zü'lfikār-ı Ḥaydār-ı Kerrār haqqıyçün begüm

²⁹⁸ Hayretī: 268. gazel.

- 3 ‘Işkuña çün kim belî didüm belâdan dönmezem
Şol ezelde itdügüm ikrâr haqqıyçün begüm
- 4 Yıkma gönlüm hānesin luḫf eyle beytu’llāhdur
Bu eve bünyād uran mi‘mār haqqıyçün begüm
- 5 **Ḥayretī** abdālî kıılma hūn²⁹⁹ vaşlıñdan ırak
Tekye-i Ḥaḫda olan esrār haqqıyçün begüm³⁰⁰

33b

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Ṭoymadı ḫüsnüñ temāşāsına bu gönlüm gözüm
Āfitābum gitme gel itme ḫarañu gündüzüm
- 2 Gitdüñ ey bed-mihr kıılduñ gözlerüm yaşın revān
Āfitābum ṭālî‘üm düşdi tutuldu yılduzum
- 3 Sāḫıya şimden girü şunma üzüm şuyın baña
Ben şarāb-ı ‘ışḫ-ı cānān ile mest itdüm özüm
- 4 Ḳadr ile başum irerdi āsumān-ı devlete
Āsitānuñda olaydı bir ḫadem cārū yüzüm

²⁹⁹ Ḥayretī: ḫān

³⁰⁰ Ḥayretī: 269. gazel.

- 5 Zülfi sevdasında güm oldu gönül **Hayretî**
Bir levendüm gūyiyā gitdi yanumdan öksüzem³⁰¹

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Meded meded nic'idem n'eyleyem ne çāre kılam
Libāş-ı sabrı diler dil ki pāre pāre kılam
- 2 Yüz üzre gözyaşı gibi revān olup bāga
Çınār-ı serv-қadūñ yādına kināre kılam
- 3 Yoluña varmağa bende efendi yoқ қudret
Қo bārī karşı ıraқdan saña nezāre kılam
- 4 Sitāresüz dimesün kimse baña kūyūnda
Şirār-ı āh ile bu çarhı pūr-sitāre kılam
- 5 Bir āh idüb od uram şehre **Hayretî** ola kim
Biraz bu sūz-ı dili yāra āşikāre kılam³⁰²

*³⁰³

³⁰¹ Hayretî: 272. gazel.

³⁰² Hayretî: 274. gazel.

³⁰³ Derkenar:


Nābî




1  çeker meşhūr 

34a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dilerem cān oynayup 'ışkuñda cānā ten yaşam
Rağsa girem germ olup meclisde pīrāhen yaşam
- 2 Bāl u per yirine bī-pervā dil ü cān yandurup
İsterem kim 'ışk odın pervāneden rüşen yaşam

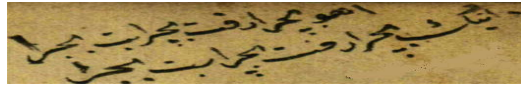
Çare ne terk-i riyā itmege ma'mūr 

- 2 Ne benimdir ne degildir gör beni 
Nābiya şor  mecbūr 

Nābī

- 1 Ey ğam beni mi hātır-ı Nābiya bulunañ
 düşdük

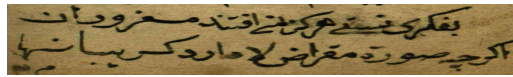
Müfred



Beyt

Ne beyt bilirim ne ğazel

Dūd-ı  ağızıma ey güzel



- 3 Çāk çāk olmak muḳarrerdür ḫayātum cāmesi
Dest-i hicrānuñan olmazsa ḫalāṣ erken yaḳam
- 4 El uzatma ḫār tek dāmānına bir kimsenüñ
El elinde olmasun dirseñ birāder sen yaḳam
- 5 Sözlerümde **Ḥayretī** bir sūz var kim umaram
Gün gibi bu Rūmda Ḥusrev çerāğın ben yaḳam³⁰⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ben senüñ işigüñi mesned-i 'izzet bilürem
Ayağüñ tozını sertāc-ı sa'ādet bilürem
- 2 Baş ile cānı nişār itmege yoluñda senüñ
Dôstum başum için cānuma minnet bilürem
- 3 Şimdi bir ḫālete irgürdi beni fūrḳat kim
Ayda bir gün yüzüñi görmegi vuşlat bilürem
- 4 Yārdan ben nice vuşlat umayın kim yañılup
Ger öpem işigi taşını ḫıyānet bilürem

³⁰⁴ Ḥayretī: 275. gazel.

- 5 **Ḥayretī** görmedüm ammā ki ferāsetle hele
Ben ‘adem mülkini bir gūşe-i vaḥdet bilürem³⁰⁵

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Ƙapuñda ey perī-rū bende olsam
Yüzümle işigüñ rübende olsam

34b

- 2 İşigüñde senüñ biñ bende vardur
Benüm şāhum ne var bir bende olsam
- 3 Sürinüp sāye-veş yanuñca her gün
Bir ednā bende-i efgende olsam
- 4 Ğarībem sürme Ƙahr ile Ƙapuñda
Ne var bir bülbülem gülşende olsam
- 5 Vişālüñ meclisinde **Ḥayretī**-vār
Ğazeller oƘısam güyende olsam³⁰⁶

³⁰⁵ Ḥayretī: 278. gazel.

³⁰⁶ Ḥayretī: 281. gazel.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Ey lebi Şīrīn senüñ 'ālemde Ferhāduñ benem
Sen ki bir ħurşīd-i raḥşānsın feraḥ-şāduñ benem
- 2 Giceler sevdā-yı zülfeynüñle ey Leylī-ḥırām
Vādī-i ğamda gezen Mecnün-ı nā-şāduñ
- 3 Leblerüñ luṭf ile eydür derdüñe em bendedür
Gözlerüñ ħışm ile ṭurmuş dir ki cellāduñ benem
- 4 Dām-ı zülfine giriftār olduğum gördi didi
Ey fütāde ğamdan āzād ol ki şayyāduñ benem
- 5 Gice gördüm düşde Mecnünü didi ey **Ḥayretī**
Sen benüm ma'nīde şāgirdümsin üstāduñ benem³⁰⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Lebünden bendeñe bayramlık iḥsān eyle sulṭānum
Sevindür bir yetīmi şād u ḥandān eyle sulṭānum
- 2 Niçe bir rüze-i fūrkat beni şimden girü luṭf it
Ya vaşlın 'īdine irgür yā ḳurbān eyle sulṭānum

³⁰⁷ Ḥayretī: 285. gazel.

35a

3 Şunup la'lüñ şarābından beni mest-i müdām eyle
Gedā isem n'ola himmetle sulţān eyle sulţānum

4 Açıl güller açılsun cemālūñ gülistānında
Hezārı yine bülbül gibi nālān eyle sulţānum

5 Çü irdü 'īd-i ekber **Ḥayretī** bendeñ de öksüzdür
Vişālūñ hānına bir laḫza mihmān eyle sulţānum³⁰⁸

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Bīgāne gibi kaçma gel arkadaşuğumsın sen benüm
Ḳo her ne dirse disün el arkadaşuğumsın sen benüm

2 Ey şīvekār-ı pür-fiten ey nāzı çok nāzük-beden
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen arkadaşuğumsın sen benüm

3 Ey gül-'izār-ı ğonca-fem ey serv-i bostān-ı İrem
Hem cānumñ cānānı hem arkadaşuğumsın sen benüm

4 N'ola şeh-i hūbān iseñ iklīm-i hūsne cān iseñ
Ben bende sen sulţān iseñ arkadaşuğumsın sen benüm

³⁰⁸ Ḥayretī: 284. gazel.

- 5 Bu **Ḥayretī**-i bülbüli aġatma ey cennet güli
Çaġ cān gibi bir sevgüli ġardaşcuġumsın sen benüm³⁰⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Olmadı şābit-ġadem serv-i ġırāmānum benüm
İtdi serkeşlik yine ol pāk dāmānum benüm
- 2 Taġıdup ġālūñ gibi ġālüm perīşān eyledūñ
Ādemīlik midür andan ey perī şānum benüm
- 3 Yaġa yıġa 'asker-i miġnet vücūdum kişverin
Hīç lāyık mıdur ā devletlü sulţānum benüm

35b

- 4 Yol mıdur sen gün gibi her cāy-ı rüşen idesin
Ben olam güm-rāh ey alnı māh-ı tābānum benüm
- 5 **Ḥayretī**'yi eyle bu girdāb-ı fürġatden ġalāş
Aña Hızr ol ey sözi ser-çeşme-i cānum benüm³¹⁰

³⁰⁹ Ḥayretī: 287. gazel.

³¹⁰ Ḥayretī: 288. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Her pelīde baş қоşar serv-i hırāmānum benüm
Yüz virür her hāra ol gülberg-i handānum benüm
- 2 Her yaқasuz oñmaduқ cimrī lewendüñ hücesin
Rüşen eyler her gice şem'-i şebistānum benüm
- 3 Ey dirīga raқībüñ hīlesine aldanub
Göz göre bir dilküye şayd oldı aslanum benüm
- 4 Her denī-таb'ı çeküb paşa idinme kendüñe
Böyle 'ālī-şān iken devletlü sulţānum benüm
- 5 Ehrimenler sözine uydı meger ey **Hayretī**
İltifāt itmez bu ben mūra Süleymānum benüm³¹¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir nihāl-i tāzedür serv-i hırāmānum benüm
Ġoncadur açulmaduқ gül berg-i handānum benüm
- 2 Bī-güneh қullarıñ öldürmek durur beñzer hemān
Ulu bildüğüñ kiçi yaşuñda sulţānum benüm

³¹¹ Hayretī: 289. gazel.

3 Tāze begdür hıdmet itmek aña müşkildür gönül
Ol güzeller şāhına yanaşma oğlanum benüm

4 ‘Āşık oynar eglenürken gonca dilberler müdām
Şoḥbeti bozdı beni serkitdi cānānum benüm

36a

5 **Ḥayretī**’nüñ gözine sensüz қaranūdur cihān
Çeşmine sensin bebek ey yüzi raḥşānum benüm³¹²

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1 Dir imişsin қullarumçün ‘izz ü nāzum var benüm
Serverā bir nāzuña yüz biñ niyāzum var benüm

2 Қaldı қılmadı eşer gönlüñe cānā gerçi kim
Таşlara kār eyler āh-ı cān-güdāzum var benüm

3 Şol hümā-ṭal’atlu dilberler şikārıyçün müdām
Cām-ı mey gibi elümle şāhbāzum var benüm

4 Baña kūyum ṭolanursın diyü bühtān eyleme
İt raḳībūñden bilürsin iḥtirāzum var benüm

³¹² Ḥayretī: 290. gazel.

- 5 **Ḥayretī** kaddi ḥayāli ile dildāruñ yine
Bāğ-ı dilde bir nihāl-i ser-firāzum var benüm³¹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ger şorarsañ künc-i miḥnetde nedür ḥālüm benüm
Ḥastayam ḡāyet mükedder oldı aḥvālüm benüm
- 2 Geldi ḥālüm şordı luḡf ile ḥayāl-i 'arizüñ
Şādmānam kim güzel geldi yine fālüm benüm
- 3 Yanayın şevḡ-ı ruḥuñla nār-ı 'iṣḡa ḡāyeti
Diyesin 'iṣḡuma nūr oldı bir abdālüm benüm
- 4 Bir nazarda cān u dil mülkin vīrān eyledüñ
Göz göre yıḡduñ vücūdum mülkin ā zālüm benüm
- 5 Şāh-ı 'iṣḡam bir benek altunlu ḡaftāndur baña
Penbelerle zeyn olaldan **Ḥayretī** şālüm benüm³¹⁴

³¹³ Ḥayretī: 291. gazel.

³¹⁴ Ḥayretī: 293. gazel.

36b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Günde biñ yüzden toğar bir āfitābum var benüm
Ol sebebdende tende teb cānumda tābum var benüm
- 2 Hīç benüm şeydālīgum 'ayb itmesün hüşyār olan
'Işk-ı dilber gibi bir kātıl şarābum var benüm
- 3 Dem-be-dem kan eyledükçe gel nīhān ol ey perī
Göñül adlu kimse bilmez bir harābum var benüm
- 4 Kō huzūrum var olayın derd-i 'ışk-ı yār ile
Ey tabīb incitme ben miskīni hābum var benüm
- 5 Gözlerüm yaşı çeker ben hāki durmaz **Hayretī**
Kūy-ı yāra anda şuyum yā türābum var benüm³¹⁵

Fe'ilātün Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yine cān derdine devā buldum
Yine dil zaħmına şifā buldum

³¹⁵ Hayretī: 295. gazel.

2 Yine ey tîre-dil gözüñ aydın
Pertev-i nûr-ı Muşafâ buldum

3 İşıgi Ka‘besine yüz sürdüm
Merve haqqı yine şafâ buldum

4 Baña bîgânelik iden güzeli
Hamdü li’llâhki âşinâ buldum

5 Âsitân-ı sa‘âdetine irüp
Yine ey **Hayretî** ğına buldum³¹⁶

37a

Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fâ‘ilün

1 İşıginde niyâza başlayalum
Ka‘bede gel namâza başlayalum

2 Arıdup ıalbümüzi şâf idelüm
Nâle-i dil-güdâza başlayalum

3 Yana yana fiğânlar eyleyelüm
Dem-be-dem söz ü sâza başlayalum

³¹⁶ Hayretî: 300. gazel.

- 4 Sırr-ı ‘ışkı yeter nihān itdük
Vaktidür keşf-i rāza başlayalum
- 5 Yār kūyuna geldük ey muṭrib
Gel maḳām-ı Hicāza başlayalum
- 6 Acı söz virdügince şôfî bize
Gelüñüz biz piyāza başlayalum
- 7 Nazenīnler çü nāza başladılar
Ḥayretî bir niyāza başlayalum³¹⁷

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Her nefes ben bende ol sulṭānum añar aḡlaram
Ol efendüm ol kerīmü’ş-şānum añar aḡlaram
- 2 Medh-i miḥnetde bu göñlüm tıflın avutmaḡ için
Cān u dil eglencesi cānānum añar aḡlaram
- 3 Gördüğümce ben bu gülzāruñ gül-i ra’naların
Āh ider ol ḡonca-i ḥandānum añar aḡlaram

³¹⁷ Ḥayretî: 301. gazel.

- 4 Cānuma kār itdügince ğam bu miḥnethānede
Derd ile ol külbe-i aḥzānum añar aĝlaram
- 5 Tañ degül Ya‘ķüb-veş gözden çıkarsam **Ḥayretī**
Ben ki her dem Yūsuf-ı Ken‘ānum añar aĝlaram³¹⁸

37b

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bezm-i ğamda dōstum ben bende şanma nāşīyem
Miḥnet ü derd ü belānuñ ben de bir yoldaşıyam
- 2 Cān ile baş oynamaķda yine ey Leylī-hırām
‘Işķ meydānında Mecnūnuñ bu gün pādişahıyam
- 3 ‘Işķ-ı dilber bir nefes benden nice olsun cūdā
Ĝam beyābānında hem yoldaş u hem ķardaşıyam
- 4 Zāhidā luṭf it benüm şeydālīgum ma‘zūr tut
Mest-i ‘işķam şanma kim meyhāneler ķallāşıyam
- 5 Şāh ḥaķķıyçün bu gün ey **Ḥayretī** ḥayrān u zār
Ḥāneķān-ı ‘işķ içinde baş açuķ Bektaşīyem³¹⁹

³¹⁸ Ḥayretī: 303. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gitdi oñulmadı bu bağrumdaki başum benüm³²⁰
Derdden kırtulmadı bu oñmaduđ başum benüm
- 2 Tekye-i 'ışk içre abdāl itdi ben dervîşini
Nev-cuvāndur gerçi pîrüm oldı Bektaşum benüm
- 3 Ğam yiyüben nice kan ağlamayayın dōstum
Göz yaşıyle ğuşşa olmışdur şuyum aşum benüm
- 4 Virmeyen evvel kademde başını yoldaşlar
Olmadı 'ışk yolında ayakdaşum benüm
- 5 Ğam beyābānında kimden bāküm olsun **Ħayretî**
Var iken 'ışk adlu bir dīvāne yoldaşum benüm³²¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ramazānum niçe bir şāyim-i hicrān olalum
'İd-i vaşluña irişdür bizi kırbān olalum

³¹⁹ Ħayretî: 306. gazel.

³²⁰ Ħayretî: 307. gazel.

³²¹ Bu beyit mecmuāda der-kenār olarak verilmiş.

38a

- 2 Çün aşuñ ğurre-i ‘īd oldu yüzüñ rüz-ı sa‘īd
Biz n’içün şavm-ı firāķuñda perīşān olalum
- 3 ‘Arz-ı hüsñ it görüp ey māh hilāl ebrūñı
Yine ‘īd oldu diyü hurrem u handān olalum
- 4 Deñiz ol ulağuña koyma sözin zühhāduñ
Gel berü t̄alib-i dürdāne-i ‘irfān olalum
- 5 Ramazān irdi diyü oldu mey-i nāba yaşağ
Hayretī biz daħi şimden girü hayrān olalum

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 İrişür ‘arşa āhum İbrāhīm
Saña irmez mi māhum İbrāhīm
- 2 Yazulur levħ-i ‘arşa āhum ile
Āh şāhum u māhum İbrāhīm
- 3 Dāmen-i çarħa her ğün od bırağur
Nāle-i şubħāhum İbrāhīm

4 Ben bu sūz-ı dil ile hāk olıcağ
Od benüm³²² her giyāhum İbrāhīm

5 **Ḥayretī**'nüñ dil-i harābını yap
Ka'bedür secdegāhum İbrāhīm³²³

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 İçelüm içelüm müdām içelüm
Hīç ayrulmayalum müdām içelüm

2 Niçe bir yiyelüm zemāne gamı
Durmayaalum 'ale'd-devām içelüm

38b

3 Var müşelles saña halāl olsun
Şôfī қо biz mey-i harām içelüm

4 Bize çig pişmiş añmañuz 'arağı
Puḥteyüz biz şarāb-ı hām içelüm

5 Sözi ey **Ḥayretī** uzatmayalum
İçelüm ḥāşıl-ı kelām içelüm³²⁴

³²² Ḥayretī: olur

³²³ Ḥayretī: 315. gazel.

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Çü şimdü 'ıŝkuña dīvāne oldum
Cünūna hem-dem ü hem-hāne oldum³²⁵
- 2 Çü itdüm 'ıŝkuñ ile āşinālık
Unutdum kendümi bīgāne oldum
- 3 Yine düşdüm senüñ dām-ı ğamuña
Ki ya'ni murğ-ı 'ışka dāne oldum
- 4 Bi-ḥamdi'llāh geçüp hüŝyārlıkdan
Baḳā cāmın çeküp mestāne oldum
- 5 Ḥalīlüm gülşen oldı nār-ı 'ıŝkuñ
Ruḥuñ şem'ine çün pervāne oldum
- 6 Çü Yūnus 'ıŝk deryāsına ṭaldum³²⁶
Bu gün hem baḥr ü hem dürdāne oldum
- 7 Degülem çünki ferzīn gibi kec-rev
Bisāt-ı 'ışkda ferzāne oldum

³²⁴ Ḥayretī: 318. gazel.

³²⁵ Ḥayretī: 326. gazel.

³²⁶ Ḥayretī: Ṭalup Yūnus gibi deryā-yı 'ıŝka

8 Şehā ma‘nīde genc-i bī-kenāram
Egerçi şūretā vīrāne oldum

9 Hārābāt içre dervīş **Hāyretī**’yem
Şarāb-ı ‘iṣkuña peymāne oldum

*³²⁷

Ketebe el-fakīr-i ‘aliyy ḥakīr

39a

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Yine ben dervīşe bendem didüñ iḥsān eyledüñ
Ġamdan āzād eyleyüp başına sulṭān eyledüñ

2 İtlerüñ Hāylinden itdüñ uş beni ādem diyü
Ulularduñ bir gedāyı ehl-i dīvān eyledüñ

3 ‘Arz-ı ḥüsn idüp vedā ‘itdükde söyleşdük biraz
Yoldaşum şoñ demde Ġmān ile Qur‘ān eyledüñ

4 Ey gözüm çok yaşa ‘ālemde demüñ olsun mezīd
Meskenüm ḥār-ı belā iken gülistān eyledüñ

³²⁷ Derkenar: Yāre bir tuḥfe ḳanı medḥ ü şenādan ğayrı
Aña lāyıḳ nem ola ḥayr du‘ādan ğayrı

- 5 Göz yumup bu dehr-i fānīden yine ey **Ḥayretī**
'Ārifāne cān ü dil mülkini seyrān eyledüñ³²⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Düşmenüñ gün gibi yirin fark-ı eflāk eyledüñ
Ben faķīrūñ sāye-veş ser-menzilin ḥāk eyledüñ
- 2 Hem şeb-i miḥnet gibi itdüñ karañu gündüzüm
Şubḥ-ı şādık gibi hem çekdüñ yaķam çāk eyledüñ
- 3 Boyaduñ gerçi kızıl ķana vücūdum ey sirişķ
Ġayr naķşından gönül levḥin hele pāk eyledüñ
- 4 Cismümi ey 'ışķ kılduñ gerçi süst ü nā-tüvān
Cānumı ğāyet ķavī vü cüst ü çālāk eyledüñ
- 5 **Ḥayretī**'nüñ gerçi bir cür'ayle alduñ 'aķlını
Ma'nīde ey sākī-i 'ışķ ehl-i idrāk eyledüñ³²⁹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Didüm güzellerüñ nesi ğāyet güzel gerek
Bir pīr işitdi didi güzelde göz el gerek

³²⁸ Ḥayretī: 203. gazel.

³²⁹ Ḥayretī: 204. gazel.

39b

- 2 'Arz eyleme mesā'il-i fıkhı bize faḳīh
Rindāna ter terāne vü rengīn ğazel gerek
- 3 Şi'r ol durur ki 'arz-ı huşūl-i vişāl ola
Sözinde ḥāşılı kişinüñ mā-ḥaşal gerek
- 4 Bu şimdiki güzeller ile hem-dem olmağa
Bir oñmaduk ḥaḳıḳati yok mübtezel gerek
- 5 Didüm ecelsüz öldi kuluñ **Ḥayretī** didi
Bir dirliginde ölmüşe de ne ecel gerek³³⁰

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Beñzetmiş özin ḳāmet-i dil-cūsına yāruñ
Başında ḳavaḳ yili eser daḥi çınāruñ
- 2 Biñ tāze açılmış güle virmez deli göñlüm
Bir dağ-ı ğamın sīnede ol lāle-'izāruñ
- 3 Gözüm yaşını eyleme ırmaḳ işigüñden
Aḳar şu yüzi şuyı durur bāğ u bahāruñ

³³⁰ Ḥayretī: 205. gazel.

4 Ey ğamze-i maḥmūr-ı mey-i nāz u kirişme
İç bāde gibi ḳanımı def‘ eyle ḥumāruñ

5 Ey **Ḥayretī** şimden girü gel ğurbete yüz tıt
Terk eyledi yāruñ seni terk eyle diyāruñ³³¹

40a

Emrī³³²

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Eline aldı çevġānını zülf-i ‘anber-efşānuñ³³³
Melāḥat tıpını ḳapdı güzellerden zeneḥdānıñ³³⁴

2 Eger cān üstine göndermeye bir kimse isterseñ
Atılmış oḳdur ey ḳaşı kemānum tır-i³³⁵ müjġānuñ

3 Ḥayāl-i ḥāli mihmān oldu çün ey merdüm-i dīde
Dökilsün dāne-i eşküñ ziyāfet eyle mihmānuñ

4 Diyār-ı miḥnet-i ğamda beni ey şāh-ı mülk-i ḥüsn
Ümīd-i vaşluñ olmasaydı öldürirdü hicrānuñ

³³¹ Ḥayretī: 207. gazel.

³³² 122a’da aynen tekrar edilmiştir.

³³³ Emrī: 276. gazel.

³³⁴ Emrī: ser-i zülf-i perīşānuñ

³³⁵ Emrī: ege

- 5 Zāhir yanıñdan haber yok mı nedir **Emrī**
İştediñ göklere çıkmış yine feryād-ı efğānıñ³³⁶

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Dile ğamzeñ-durur belā kılıcı
Cāna kirpüklerüñ cefā kılıcı
- 2 Gözüñe karşı tırdı oldu meger
Kirpüğüñ kāfire ğazā kılıcı
- 3 Āşık öldürmek istedükçe gözüñ
Kirpüğüñ her yaña³³⁷ şala kılıcı
- 4 Kese ağyārı yārdan umarın
Çün zebānum-durur du‘ā kılıcı
- 5 N’ola **Emrī** fenāya varsa cihān
Oldı ol ğamze çün fenā kılıcı³³⁸

³³⁶ Emrī: Ezelden tıfl-ı dil sīb-i zenāhdānıma el şunmuş

Degül çāh-ı zeķan barmağı ucu yiridür anuñ

³³⁷ Emrī: dillere

³³⁸ Emrī: 565. gazel.

40b

‘Abīdī³³⁹

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dil gidüb kākülüñe olalı derd ile hayāl
Gelmedi yirine şihhat bulub ey ruḥları al
- 2 Göricek gün yüzüñü çerḥ uramam za’fumdān
Derd-i mihrüñ ḳomadı zerre ḳadar bende mecāl
- 3 Şafḥa-i māha yazub mihrini derd-i gerdün
Saña irsāl idecek nāmesüdü her hilāl
- 4 Ḳaşaña beñzedeyin diyü çeken tuḡrāyı
Adıñı çekdü senüñ ey şeh-i iḳlīm-i cemāl
- 5 Gül yanağıñ öpeyin şun baña luḡ it diyicek
Ey ‘Abīdī güli virdi o boyı tāze-nihāl

³³⁹ 93a’da tekrar edilmiş.

‘Abīdī³⁴⁰

Mef ‘ülü Fā ‘ilätü Mefā ‘ilü Fā ‘lün

- 1 Ol şīvekār olursa eger ‘izz ü nāzda
Üftāde ‘āşıka düşer olmağ niyāzda
- 2 ‘Uşşākuñ āhı Ka‘be-i kūyuñda şubḥ u şām
Bir ḥoş hevādur ey yüzi kıble Ḥicāzda
- 3 Ateşle sīm rüyuñla cismüñi görüb
Ġam potasında ‘ışkla sūz-ı güdāzda
- 4 Emrūñ tutub elin ḳosa taş üstine n’ola
Ḳaddūñ hevāsı var ‘alem-i ser-firāzda
- 5 Şūfī gice ḳazā ḳılur iken **‘Abīdī**’yā
Egmiş ḳıyām-ı ḳaddini geçmiş namāzda

³⁴⁰ 93a’da tekrar edilmiş.

41a

Nev'î³⁴¹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Düşdügin sāye-i kıaddüñ göricek hāk üzre
Reşkden çekdüm elif sîne-i şad-çāk üzre
- 2 Lebün öpdükçe bize hançerini gösterme
Şuya şabr eyleyimez bir kişi tiryāk üzre
- 3 Ey gönül gam yime her nesnenün olur düşeri
Atılır seng-i cefā 'āşık-ı gammāk üzre
- 4 Ser-firāz ol yuri tecrīd ile mānend-i 'ālem
Eyle 'İsā gibi yir cāmi'-i eflāk üzre
- 5 Dehenün fikri senün hātır-ı Nev'î'de idi
Kõnmadın nokta dahı şafha-i idrāk üzre

³⁴¹ Nev'î: 429. gazel.

Nev'î³⁴²

Mef 'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şol gün ki gelmeye kıala ol dilsitān gice
Heer ile rüz-ı rüşenüm olur hemān gice
- 2 Şevk-i ruhında sālİK-i 'ışkam gelince haṭ
Gündüz ne deñlü gitse kıonar kārban gice
- 3 Gözüm şafāya göñlümi gavgāya tuş ider
Gündüz 'izārı vü haṭ-ı 'anber-fişān gice
- 4 Ruhsārı pertevinde belürmez o haṭṭ-ı nev
Mehtāb olunca nürdan olmaz 'ıyān gice
- 5 **Nev'î** ğamın bürüdetüñ ile ider füzün
Kış günleri dırāz olur ey mihribān gice

³⁴² 439. gazel.

41b

‘Abīdī³⁴³

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dil nice rāh-ı muḥabbetde misāfir olsun
Rāḥāt-ābād ‘ademde o mūcāvır olsun
- 2 Gelmedin ḥaṭṭı beni vaşlına ırğurse didüm
İşidüb yār dimiş vaḳtına ḥāzır olsun
- 3 Zülfi ruḥsārını örter diyü muğber ise dil
Göre yūri hele ḥaṭṭ-ı ruḥı zāhir olsun
- 4 Ḥüsn ile şöhre-i āfāksın ey dil ammā
Yāri oyub saña apan kişi kāfir olsun
- 5 Şi‘r ile şimdi güzeller daḥı şayd olmazlar
Ey‘Abīdī ne disün bir kişi şā‘ir olsun

³⁴³ 28b,100a’da tekrar yazılmış.

'Abīdī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gülşen-i ḥaddüñdürür bülbülleri gūyā kılan
Kākülün sevdāsıdır sünbüleri şeydā kılan
- 2 Hecr-i la'lüñdür 'ākīka gözlerüm hemreng iden
Dürr-i dendānuñ firākıdır yaşum deryā kılan
- 3 Her giyāh-ı ğam ki ḥāk-i miḥnet içre gizlidür
Bu benüm bārān-ı eşkümdür anı peydā kılan
- 4 [...] ³⁴⁴ çekilmişdür 'Abīdī teşne-dil
Āh-ı pür sūzumdur aña şimdi yanub yağılan

42a

'Abīdī ³⁴⁵

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Hevāī göñlümi ḫapdı o kākül-i pür-tāb
Görenler anı didiler kebüter aldı kebāb

³⁴⁴ Mecmuada bu kısım tahrir olduğundan okunamıyor.

³⁴⁵ 100b'de tekrar edilmiş.

- 2 Meger ki nergis-i cānānı hastedür dediler
Çemende gülleri gördüm seher ki açdı kitāb
- 3 Be şūfī dime şarāb ādemi harāb eyler
Şarāba düşeli şırça sarāy idindi habāb
- 4 Görince kaşlaruñı hayret aldı anı meger
Ki tekye eyledi dīvār-ı mescidi mihrāb
- 5 ‘Abīdī kalmasa şeb-dīz-i āh-ı ‘āşıkdan
Felek semdine urmazdı tāziyāne şihāb

‘Abīdī³⁴⁶

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Ayağum adım atmaz bir yire meyhāneden ğayrı
Elüm bir nesne tutmaz sākiyā peymāneden ğayrı
- 2 Ƙo yā ğavğāyı ey vā ‘iz kulağum nesne gūş itmez
Şurāhī ğulğulıyla na‘ra-i mestāneden ğayrı
- 3 ‘Aceb mi zāhidā hūr behişte nāzır olmazsam
Gözüm hiç nesne görmez şāhid-i kāşāneden ğayrı

³⁴⁶ 126a’da tekrar yazılmış.

4 Nice şîrîn ü rengî olmasun güftâr u dil-sûzum
Dilüm bir nesne zikr itmez leb-i cānāneden ğayrı

5 ‘Abîdî’ nūñ mekānını şorarsañ ey perî-peyker
Yatağı yoğdur ol dīvānenūñ vîrāneden ğayrı

42b

Sālikî

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Yandı dil tāb-ı teb-i ışk ile cānān bî-ḥaber
Sūziş-i pervāneden şem‘-i şebistān bî-ḥaber

2 Ceyş-i ğam dil kişverin yağmada yār āsūde ḥāl
‘Ālemi ũttdı fiğān u nāle sulṭān bî-ḥaber

3 Kākül ü tāb-ı ruḥ u reng ḥadd ü la‘lūñle ah
Dil perîşān sīne sūzān dīde ḳan bî-ḥaber

4 Derd-i ışkı ‘āşık-ı şadıḳdan iz‘ān it dilā
Zevḳ-ı hecr-i yārdan aĝyār-ı nādān bî-ḥaber

5 Kūşe’-i firḳatde ḳaldım **Sālikā** ḥayfā dirîğ
Cān u ten ğāfil göñül bî-şabr u yarān bî-ḥaber

‘Abīdī³⁴⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Gedālīk var iken ‘ālemde sulṭān olmamak yegdür
Begüm cem‘iyyet-i hāṭır perīṣān olmamak yegdür
- 2 Geyüb ‘āriyet-i tāc-ı zeri şem‘-i şeb-ārāveş
Emīr-i bezm-i dehrüm diyü şādān olmamak yegdür
- 3 Çeküb cām-ı fenā ‘ākıbet çün kim geçersin sen
Bu ‘ālem bezmünün zevkında hayrān olmamak yegdür
- 4 Gül evrākı gibi çün ruzgār eczāñ ider berbād
Bir iki gün cihān bāğında handān [olmamak yegdür]
- 5 ‘Abīdī hāk-i kūy-ı meskenet olsun dimāğında
Hevā-yı şevket ü sevdā-yı ‘unvān olmamak yegdür

³⁴⁷ 80b’de tekrar edilmiş.

43a

‘Abīdī³⁴⁸

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āşinādan kaçan ol āfet-i cānı geydüre
 Yādlarla şalınan serv-i revānı geydüre
- 2 Biñ niyāzla saña gelmeye de ğayrılara
 Bir kı1 ile yedilen mū-yı miyānı geydüre
- 3 Bülbül-i baĝ-ı nesīm ‘ışķına yüzünü durub
 Rūzgāra açılan ğonce-dehānı geydüre
- 4 Genc-i nazār ehline māil olub il içre
 Tıoĝrılardan çekilen kaçı kemānı geydüre
- 5 Ey ‘Abīdī saña gündüz görmise de giceler
 Ğayrı yirlerde olan mihr-i cihānı geydüre

³⁴⁸ 81a’da tekrar edilmiş.


‘Abīdī³⁴⁹

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Dime cānāneye aġyārla şöbet itme
Seni sevsin dir iseñ aña naşīhat itme
- 2 Ğayra meyl eylemezem diyü yemīn eyler ise
Mümteni‘dür inanub aña hamākat itme
- 3 Her ne hālet ki zühür eyleye dilberdendür
Kimseye anuñçün buġz u ‘adāvet itme
- 4 O yār elde olaydı dir idüm saña göñül
Hūblar zümresine hiç muḥabbet itme
- 5 Çünkü bunlarla ‘Abīdī ġarazuñ var senüñ
Ehl-i ġaraż olmaduñ diyü nedāmet itme

³⁴⁹ 100a’da tekrar edilmiş.

‘İzārī**Mef ‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün**

- 1 Sākī içince çeşmime geldi şarāb-ı sürh
Rengin olur gözi yiyeniñ la‘l-nāb-ı sürh
- 2 ‘Ayš eylesün şarābla rindān-ı mey-perest
Meydāna ķurdu ķadır ālī cenāb-ı sürh
- 3 Ğam meclisinde yüregine puhte dilleriñ
 idüpdür kebāb-ı sürh
- 4 Levh-i felekde aķça durır şanmañuz nücüm
Ol mähī göricek tutamaz afitāb-ı sürh
- 5 Baķmaĝa ķanlı yaşla ‘İzārī hicāb ider
Tutmuş yüzine merdüm çeşm-i niķāb-ı sürh

Kemāl Paşa-zāde**Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün**

- 1 Ma‘rifet gerçi ki beg-zādelere lāyıķdur
Oķuyub yazmaz ise yine beg oĝlı begdür

- 2 Ehl-i ‘ilm ođlı olub ħānķāh-ı dūnyāda
Cāhil olmaķdan ise ođmadan lmek yegdūr

Ĥayretī³⁵⁰

Fe’ilātūn Fe’ilātūn Fe’īlātūn Fe’īlūn

- 1 Dil-i āşūfte benūm zūlf-i girih-gīr senūñ
Ya’nī dīvāne benūm bend ile zencīr senūñ
- 2 Der-miyān eyleyeyin cānumı ben la’lūñi sen
‘Ārifāne emelūm bir benūm bir senūñ
- 3 Tīg-i emrūñe boyun virdūm efendi ķuluñam
Gerden-i cān benūm ħūkm ile Őemşīr senūñ
- 4 Bilmezem ħi gūnāum ne durur ħaṭṭuñ
Yazdı ķatlūme benūm ħūccet-i tezvīr senūñ

44a

- 5 **Ĥayretī** mūrşid-i ‘iŐķuñā mūrīd oldı didi
Ĥōş irādet benūm ũ himmet āyā pīr senūñ

³⁵⁰ Ĥayretī: 219. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şāh-ı 'ışķ ey dil çü mīrūñdür senūñ
Bende vü sulţān esīrūñsür senūñ
- 2 Ğam bucağında³⁵¹ ķoma elden ayağı
Meclis-i şādī ne yirūñdür senūñ
- 3 Nev-cüvāndur şūretā gerçi dilā
Dilberūñ ma'nīde pīrūñdür senūñ
- 4 Bir nefes elden düşürme ayağı
Düşkün olsañ dest-gīrūñdür senūñ
- 5 **Ĥayretī** redd oluna lāyık mıdur
Bir yetīmūñ bir faķīrūñdür senūñ³⁵²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ben boyun zūlf-i girih-gīrūñ senūñ
İdiser dünyāyı naħcīrūñ senūñ
- 2 Kesret-i 'uşşāķdan ey ķaşı yā
Yire düşmez atduğūñ tīrūñ senūñ

³⁵¹ Ĥayretī: bezm-i ğamda

³⁵² Ĥayretī: 220. gazel.

- 3 Dostum bir³⁵³ sāde rū maḥbūbdur
Şalınur yanuñca şemşīrūñ senūñ
- 4 Ne belādur şofiyā başuñda bu
Ṭaylesān u tāc-ı tezvīrūñ senūñ
- 5 Meykede rindūñ muşallā zāhidūñ
Künc-i ğamdur **Ḥayretī** yirūñ senūñ³⁵⁴

44b

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kimine āh-ı 'āşıkāne gerek
Kimine nağme-i çeğāne gerek
- 2 Bezm-i ğamda şarāb-ı 'ışk içsün
Kime kim 'ömr-i cāvidāne gerek
- 3 Saña ey mū-miyān vefā yaraşur
Ger cefā eyleseñ miyāne gerek
- 4 Esb-i nāz ile ögdül almağ için
Kākülūñ gibi tāziyāne gerek

³⁵³ Ḥayretī: bil

³⁵⁴ Ḥayretī: 221. gazel.

5 Seyr iden³⁵⁵ kişinüñ çemende müdām
Bile yanınca bir çemāne gerek

6 Nā-murād olmadur murādum çün
Daḥi ‘ālemde bes baña ne gerek

7 Okusun **Ḥayretī** ğazellerini
Kime kim şî‘r-i ‘āşıkāne gerek³⁵⁶

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Ben mübtelā belāña belī dimişem senüñ
Ey bī-vefā cefāña belī dimişem senüñ

2 Tek rāzī ol cefā ile terk-i recā idüp
Ben dāyimā rızāña belī dimişem senüñ

3 Abdāl-ı fānīyem ben eyā bī-baḳā felek
Şanma fenā ḳabāña belī dimişem senüñ

4 Ey bezm-i ğamda mey yerine şāfī ḳan yudan
Merve ḥaḳı şafāña belī dimişem senüñ³⁵⁷

³⁵⁵ Ḥayretī: için

³⁵⁶ Ḥayretī: 225. gazel

³⁵⁷ Ḥayretī: 227. gazel

Bu beyit mecmuaya alınmamıştır.³⁵⁸

45a

Emrî Çelebi³⁵⁹

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Kaşuñ mihrābına³⁶⁰ kūyuñda nice nā-tüvān qalmıŝ
Degül³⁶¹ naqş-ı na'lçeñ cism-i hamlardan nişān qalmıŝ
- 2 Duḥānı āhumuñ memdüd elif qadd-i hamīdem nūn
Gel ey cān gitme bir dem kim ḥayātumdan bir ān qalmıŝ³⁶²
- 3 Belā-yı zülfiñi şol deñlü çekdi nāfe vü ŝāne
Ki anlardan benüm ruḥum deriyle üstüḥān qalmıŝ³⁶³
- 4 Degüldür zülf içinde ḥāller yük yük yatur nāfe
O rāh-ı pīç ü tārīk içre neçe nā tüvān³⁶⁴ qalmıŝ

³⁵⁸ Ḥayretī: Bir kaşı rā ḥayāli ile qaddüñ oldı dāl

Ey Ḥayretī bu rāña belī dimişem senüñ

³⁵⁹ Emrî: 233. gazel.

³⁶⁰ Emrî: sevdāsına

³⁶¹ Emrî: degüldür

³⁶² Emrî: Divanda 3. beyit olarak verilmiştir.

³⁶³ Emrî: Divanda 2. beyit olarak verilmiş; Benüm 'ömrüm ki anlardan deriyle üstüḥān qalmıŝ

³⁶⁴ Emrî: ḥayli kārban


- 5 Etin miḥnet yimiş derd ile cānın leblerüñ almış
Ten-i bīmār-ı **Emri**'de ne et kalmış ne cān kalmış

Mesiḥi³⁶⁵

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Kaddüñi kıl namāz u niyāz içre yā gibi
Gönder fiğānı göklere sırr-ı du'a gibi
- 2 Şāfī-dil olmağ ister iseñ āyine-dār-vār
Yüz tut hemīşe Ka'beye kıble-nümā gibi
- 3 Āhir kıomaz çü zāğ-ı ecel üstüñ'ānuña
Niçün hevāya tābi' olasun hümā gibi
- 4 Bir dānesin seķāvete līkin 'ibādete
Biñ 'özri bir dem içre kılursın tā gibi
- 5 Terk it zālām-ı muḥīti tā ki kıalbüñe
Nūr-ı Hudā tulu' ide şems-i duḥā gibi
- 6 Devr-i felekde böyle niçün ğaflet idesin
Almış seni çü ḥalkāsına ejdehā gibi

³⁶⁵ Bu gazel Mesihī divanında yok.

7 Mu ‘annīde kibr ü kīniyle ʔutduñ hār
Gösterme halka kendüzini  gibi

8 Cemüñ şüretle olmadur haqda izzetüñ
Bekler yanında merdüm zerrīn ʔabā gibi

45b

Mesihi³⁶⁶

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün


1 Taqvä yolında ger eşki altun eylesen
İzüñ tozını ʔapışalar tütüyā gibi

2 Bu yolda ol misāfir irür gice menzile
Kim şubḥ ḥīz olursa sened-i şabā gibi

3 Ger yār-ı şāhuñ n’ola ey nev-cevān şaḥın
Girme vebāle ʔırma bu halkı vebā gibi

4 Mazlumuñ āhı oḥına olma nişāne kim
Çarḥuñ siperlerin geḥer du‘ā gibi

³⁶⁶ Bu gazel Mesihī divanında yok.

5 Ey pīr-i addũn eger egdise 
Bir at nemed yeter saña āl-i ‘abā gibi

6 Her bir anī ki olmaya anda ına-yı alb
Ma‘nide ol ‘inā degũl ancak ‘inā gibi

7 İnşāf der **Mesihī** senũn luf-ı ab‘uña
adan bu dahı kişiyeye başıka ‘aa gibi

Hilālī

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

1 Aşıkar olmazdı derdũm da-ı hicrān olmasa
Yandũm bilmezdi kimse āh u efgān olmasa

2 Gũnlũm āram eylemezdi āmet-i dildārına
Gũlsitāna řāh-ı gũl serv-i hırāmān olmasa

3 Kim virũrdi ben ølũmlũ hāsteye bir atre şu
Kũnc-i mişnet hānede bu hışm-ı giryān olmasa

4 Alayub derd ile eglery miydi zār ile hezār
Gũl aña arşu eger gũlşende hāndān olmasa

- 5 ‘Arşa kandilin felekde kim çaķardı her gice
Ey **Hilālī** Őubĥa deñlü āh-ı sūzān olmasa

46a

İshāk³⁶⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Lezzet-i cevruñi idrāk idemezmiş ‘uŐŐāk
Gitdi dñnyāda begüm ķalması bir ehl-i mezāk
- 2 Seni dirler seni zāhir mi degüldür sensin
Gün gibi ĥüsn ile meşhür-ı cemī‘-i āfāk
- 3 Nāz ile serv gibi ser-keş olursa yaraşur
Gül gibi ol güzelüñ alını aķıķdur yüzi aķ
- 4 Düşde gördüm lebi senbüsesin aģzumda faķīr
Ĥaberüm yok uyanurken dimişin yā Rezzāk
- 5 İŐigi itleri pā-būsı degül mi pāyeñ
Ĥadr u rif‘atle baŐuñ göke irerse **İshāk**

³⁶⁷ İshāk. 128. gazel.

İshāk³⁶⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nice hûş vahdet idi giceki cem‘iyyetimüz
Reşk-i firdevs-i berîn olmuş idi şöhetimüz
- 2 İçelüm bâdeyi ayılmadın ölüp güdelüm
Ayağı götürelüm elde iken ھرmetimüz
- 3 Murğ-ı dil serv-i ser-efrâzı hevâsından uçar
Kadrimüz gibi degüldür yücedür himmetümüz
- 4 İki gündür gelürüz gelmedi dükkânına yâr
Elümüzden ne gelür işlemedi devletimüz
- 5 Bize şehriñgüzeli nâz ider oldu **İshāk**
Var gibi şimdi güzel sevmek ile şöhetimüz³⁶⁹

³⁶⁸ 101b’de tekrar edilmiş.

³⁶⁹ İshāk. 98. gazel.

46b

İshāk³⁷⁰

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yār hecrinde neler çekdüğimi yād eyle
Bi'llah ey ğam ulunam gel beni āzād eyle
- 2 Eksük itme sitem ü cevruñi 'āşıklardan
Dil vilāyetlerini 'adl ile ābād eyle
- 3 Öliceğ 'āşık-ı miskīn ıarma dilden
Hıyra gir maberesin seng ile bünyād eyle
- 4 Gel gel ey ğonca-dehen yüzüme bir kez güle ba
Dil-i ğamgīnümi bir laza ne var şād eyle
- 5 Hıblar ire begüm nām u nişān ister iseñ
Öldür **İshāk**'ı ayurmaz bir eyü ad eyle³⁷¹

³⁷⁰ 101a'da tekrar edilmiş.

³⁷¹ İshāk. 243. gazel.

Mesîhî³⁷²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Lâfı o ey 'ış fetvâniñ geinen ekmeli
Kim nihâyet bulduđuñ vaqtindür anuñ evveli
- 2 Öldürür her kimse kim degse eliyle âh kim
atl-i merdümden seni öldürmege degmez eli
- 3 Görđi dil-dâra kemer gibi olaşduğum raıb
Didi mařıduñ beli midür eyitdüm kim belı
- 4 aňlaram Mecnün ile Ferhâda kim ben var iken
Mülk-i 'ışa nice sultân oldu ol iki deli
- 5 Âyet-i rahmet iner şol gün muaa yire kim
Yaza yâüt üstine a-ı lebüñ nesh-i celı
- 6 açma ben dıvâneden Leylâ ile şırıne çün
Bu adar şöhret viren olmuşdur ol iki deli
- 7 Veh nice müřkil belâ imiř **Mesîhî** řoň ucu
Derd-i 'ıřuñ gerçi kim âsân görindi evveli

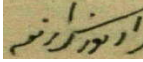
³⁷² İşâ. 277. gazel.

- 8 Ey **Mesîhî** tîr-i âhuñ korqusından āsumān
Seb‘a-i seyyāreden idindi yedi heykeli

47a

‘Ulvî

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 Elüm çekdüm nigāruñ ārızından kākülünden hem
Ferāgım var cihānıñ lālesinden sünbülünden hem
- 2 Baña hem-dem yine dağ-ı muḥabbet hem-nefes mātem
Fenā gülzārınıñ geçdüm gülünden bülbülünden hem
- 3 Nesīm-i āb-ı gerdūna vefāda yoḡ eser gördüm
Gözüm nergis gibi yumdum bu gülzārıñ gülünden hem
- 4 Lebünle gerdeniñ būs eylemiş sākî olub fāriḡ
Sefā-yı devr-i sâgārda şürāhî ḡulḡulundan hem
- 5 Ḥazān olub bahārınla ḡumār 
Begenmez **‘Ulvî**’yā dehriñ gülünden bülbülünden hem

'Ahdî

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Göreli bağda benefşe-i ter
Sünbül haḥḥına anuñ baş eger
- 2 Cānı tîz vir o şeh-vāre diyü
Ġamzesi ḥurmayub beni dūrter
- 3 Aldı bir reng ile dili gitdi
Görmedim böyle bir daḥi dilber
- 4 Aġzıma virdi la'lin ol didi tîz
Dedim uyuma şuya mı düşdi şeker
- 5 Ḳatlüme va'de eyledi gitdi
'Ahdî-yi ḥaste va'desin gözler

47b

Emrî³⁷³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ey hüs-n-i sihr-i miyānuñla nizār eylersin³⁷⁴
Gizleyüp qaşlarınıñ nünını zār eylersin
- 2 Nāz idüp ol iki hālün birisi gizleme kim
Nāzuñı sen beni yandurmağa nār eylersin
- 3 Gösterürsin ile şol çeşm ü kad ü rā qaşuñı
‘Āşıkā ‘arz-ı cemāl itmege ‘ār eylersin
- 4 Çeşm ü hālüñi idüp zülf ü ‘izāruñda nihān
Dār-ı dünyāyı bu miskīnüñe dar eylersin
- 5 Göricek hāl-i kārı yok³⁷⁵
Emrî’nüñ yaşını ey dīde biñar eylersin

³⁷³ Emrî: 387. gazel.

³⁷⁴ Emrî: Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin

³⁷⁵ Emrî: “niğarı lebi altında revān” Bu kısım mecmuada yok.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Çeşmüm 'aceb mi dökse yaşın sîne dāğına
Ağça döker murādı olan er çerāğına
- 2 Tîğ-ı ğām ile pāreledi bağrumı benüm
Ol tıfl tu'me itmege zülfi kelāğına
- 3 Māhuñ yüzine kıara sürüp gezdürür felek
Öyküñdi var ise yine yāruñ yanağına
- 4 Ol la'l-i can fezāyı der-āğuş itdi zülf
Güyā ki aldı 'İsīyi Meryem kıucağına
- 5 Gül 'andelībe kıarşı yüzün dürdi **Emrī**yā
Kim bile jāleler ne kıoyupdur kıulağına³⁷⁶

48a

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Şanma ey bülbül-i şeydā gül-i ter
İtdügin āhı kıulağına kıoyar

³⁷⁶ Emrī: 426. gazel.

- 2 Öykünürsin o leb-i şîrîne
Tatlusun ne diyelim ey şekker
- 3 Rehn ile ister iseñ cān naq̄din
Alalum buseñi la'lüñ tutı ver
- 4 Dişlerüñ vaşfını kılmış hakkāk
Dürlerüñ şöyle ki bağrını deler
- 5 Kaşlarından ne diler **Emrî** hilāl
Ki gelür karşusına boynın eger³⁷⁷

Mesîhî³⁷⁸

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā büyünü gülzār-ı fenāda sezdük
- 2 Zülfine degmeg için virdi icāzet bize yār
'Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmezdük
- 3 La'lüñe ideliden kendülerini teşbîh
Meyi içdük şekerüñ başını muhkem ezdük

³⁷⁷ Mesîhî: 151. gazel.

³⁷⁸ 10a, 48b'de tekrar edilmiş.

- 4 İşidürüz ki içen āb-ı hayātı ölmez
Biz kara günlü de³⁷⁹ emsek lebüni ölmezdük
- 5 Ey **Mesîhî** bizi öldürmeye ‘ār ideli yār
Hak bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

48b

Mesîhî³⁸⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
Biz vefā büyünü gülzār-ı fenāda sezduk
- 2 Zülfine degmeg için virdi icāzet bize yār
‘Ömri çoğ olsun anuñ kim biz aña degmezdük
- 3 La‘lüne ideliden kendülerini teşbîh
Meyi içduk şekerüñ başını muhkem ezduk
- 4 İşidürüz ki içen āb-ı hayātı ölmez
Biz kara günlü de³⁸¹ emsek lebüni ölmezdük

³⁷⁹ Mesîhî: ger

³⁸⁰ 10a, 48a’da tekrar verilmiş.

³⁸¹ Mesîhî: ger

- 5 Ey **Mesihî** bizi öldürmeye ‘ār ideli yār
Hak bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

Mesihî³⁸²

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Degül encüm kıluban rahmetüñe nezzāre
Her gice başdan ayağa göz olur çarh-ı dütā
- 2 Biz kader ehli şevāb olmayısar ‘ālemde
Ger haţāmuza bedel eylesin luţf u ‘aţā
- 3 Vāy eger ki baķasın şafha-i a‘mālümüze
Göresin her varaķını yüzümüz gibi ķara
- 4 Bunca cürmle bu deñlü görür iken keremüñ
Tiğ-i havfuñla niçe eylesün ķaţ-ı ricā
- 5 Tıtalum ni‘metüñüñ şekerine dil şāmet imiş
Her ķalem hāl dili birle degül mi gūyā
- 6 Yā Rabb ol lahżāda kim ceys oldun ķorķub
Ķal‘a-i ķabri idine bu **Mesihî** ma‘dā

³⁸² Bu gazel Mesihî divanında yok.

- 7 Açıvir cennet-i luḡfuḡndan aña revzenler
Zulemāt-ı laḡid iḡre ḡoma anı tenhā

49a

Necāḡī³⁸³

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey šohbet eyledim diyen ol dil-sitānla³⁸⁴
Yalanı šöyle šöyle ki biraz inanıla
- 2 Baḡlarlar ise durmaya cennetde³⁸⁵ zāhidi
Görse yüzüñi³⁸⁶ sünbül-i 'anber-fešānla³⁸⁷
- 3 İrse elim ayagıña bir kez yüzüm sürüb³⁸⁸
İziñ tozunı³⁸⁹ ḡadar idim za'ferānla³⁹⁰
- 4 Öldürme beni bir yana sen bir yana zamān
šāyed ola ki bir gün anasın zamānla³⁹¹

³⁸³ 57b'de aynen tekrar edilmiš.

³⁸⁴ Necāḡī: dil-sitān ile

³⁸⁵ Necāḡī: cennette

³⁸⁶ Necāḡī: yüzünü

³⁸⁷ Necāḡī: Divanda 5. beyit olarak verilmiš.

³⁸⁸ Necāḡī: Bir kez yüzüm ayagina sürmege erse el

³⁸⁹ Necāḡī: tozunu

³⁹⁰ Necāḡī: Divanda 6. beyit olarak verilmiš.

³⁹¹ Necāḡī: Divanda 3. beyit olarak verilmiš.

- 5 an ağlayub gnehde bulundumsa dostum³⁹²
ldrme ben uluđı³⁹³ yuma anı anla³⁹⁴
- 6 Zlfğ oğusun aldı gelür yr Őubđdem³⁹⁵
Mergb olur msfir olan armađanla³⁹⁶
- 7 Ttdı³⁹⁷ cihmı Şöhret-i Şi'riğ **Nect** 'ya
Dny Őıđmaz olduğ o bir aç yalanla³⁹⁸

Rađm³⁹⁹

Fe'ilatün Fe'ilatün Fe'ilatün Fe 'ilün

- 1 Ne dil-i aste-i mecrğuma merhem bulunur
Ne zamn guŐŐları def'ine hem-dem bulunur
- 2 Ne perŐnlıđını ıır-ı sevd-zedenuğ
Merđamet eyleyüben bir Şorar dem bulunur
- 3 Ne gm-ı 'ıŐı-ı nigr ile Şikeste dilmğ
Rzım söylemege mnis  mağrem bulunur

³⁹² Nect: ey peri

³⁹³ Nect: kulunu

³⁹⁴ Nect: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

³⁹⁵ Nect: kokusu ile olur mu'teber nesim

³⁹⁶ Nect: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

³⁹⁷ Nect: tuttu

³⁹⁸ Nect: 448. gazel.

³⁹⁹ 5a'da tekrar edilmiş.

- 4 Bulmazam nitekim sa'y iderem şādlığı
Şādlık ister iken belki niçe gam bulunur
- 5 **Raḥmī**'yā yār vişāline qarīb oldukça
Āh kim bir yañadan māni-i muḥkem bulunur⁴⁰⁰

49b

Raḥmī Çelebi⁴⁰¹

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

- 1 Zā'fdan künc-i 'anāda kim dil-i şeydā yatur
Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur
- 2 Cūşa gelse kim ḥabābıdur rüsüm-ı kāyināt
'Işkdur nāmı feḍā-yı dilde bir deryā yatur⁴⁰²
- 3 Pāyınıñ ḥārın çıkarmış sūzen-i müjgān ile
Deşde Mecnūn görünce naḳā-i Leylā yatur
- 4 Var fenā deştin temāşā eyle aç 'ibret gözin
Niçe İskender türāb olmuş niçe Dārā yatur⁴⁰³

⁴⁰⁰ Raḥmī: 68. gazel.

⁴⁰¹ Raḥmī: 72. gazel.

⁴⁰² Raḥmī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁴⁰³ Raḥmī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

- 5 Şāh-ı ‘ālem geçe çekmez pāyını dāmānına
Künc-i istignāda **Raḥmī** şöyle bī-pervā yatur

Raḥmī⁴⁰⁴

Mef ‘ülü Mefā ‘īlü Mefā ‘īlü Fe ‘ülün

- 1 Yak hırkañı ‘ışk āteşine ‘ārif-i cān ol
Ey dil yürü ser-ḥalka-i rindān-ı cihān ol
- 2 Kaṭ ‘itse serüñ aḡlama mıkrāz-ı maḥabbet
Vuşlat gicesi şem’ gibi ḥande-zebān ol
- 3 Gözden getürüp ebr-şıfat kākülün ey māh
‘Ālemlere ḥürşīd gibi nūr-feşān ol
- 4 Benden didi kessün dir iseñ zümre-i a‘dā
Ḥançer gibi başdan ayaḡa tīr⁴⁰⁵-zebān ol
- 5 Ḥall eyleyigör müşkil imiş mes‘ele-i ‘ışk
Raḥmī yürü bu ‘arşada müftī-i zamān ol

⁴⁰⁴ Raḥmī: 118. gazel.

⁴⁰⁵ Raḥmī: tīz

50a

Raḥmī⁴⁰⁶

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Künc-i ‘uzlet meskenümdür taht-ı sultān istemem
Milk-i ‘ışkuñ şāhıyam İrān u Tūrān istemem
 - 2 Rūşen itmişdür derūnum pertev-i envār-ı ‘ışk
Dāirem devr itmesün hūrşīd-i raḥşān istemem⁴⁰⁷
 - 3 Nūş idelden sākī-i devrān elinden cām-ı mey
Zulmet-i ğamda ölürsem Āb-ı hayvān istemem⁴⁰⁸
 - 4 Her vişālūñ āhiri ‘ālemde ger hicrān ise
Āteş-i fūrķāt ḥaķıyçün vaşl-ı cānān istemem⁴⁰⁹
- Bu beyit mecmuada yok.⁴¹⁰
- 6 Mūr-veş āhir muķarrer meskenümdür zīr-i ḥāk
Raḥmī’yā ‘ālemde evreng-i Süleymān istemem

⁴⁰⁶ Raḥmī: 130. gazel.

⁴⁰⁷ Raḥmī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁴⁰⁸ Raḥmī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁴⁰⁹ Raḥmī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁴¹⁰ Raḥmī: Gülşen-i miḥnetde ben bir bülbül-i şūrīdeyem
Seyr-i bāğ u rāğ idüp geşt-i gülistān istemem

Rahmî⁴¹¹

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Şarāb-ı laîlūñi nūş idenūñ gönünde ğam n'eyler
Vişālūñ bezmünūñ devrin sürenlerde elem n'eyler
- 2 Gülūñ hecr-ile bülbül öldi diyü mātem itmez
Çemende nergis-i şehlālarūñ çeşminde nem n'eyler
- 3 Seri devrān elinde bir şikeste cāme düşmişdür
Şüerlerse di ey lāle çemen bezminde Cem n'eyler
- 4 Nişār it varūñı āsūde ol devr-i havādişden
Tecerrüd ehlinūñ ceybinde ey hāce diren n'eyler
- 5 Ğam-ı dilber gibi olmaz vücūd ehline eglence
'Aceb günc-i fenāda **Rahmî** erbāb-ı 'adem n'eyler

⁴¹¹ Rahmî: 70. gazel.

Rahmī⁴¹²**Mef ‘ülü Fā ‘ilätü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün**

- 1 Dil kim lebüñ hayāliçün kı̄l ü kı̄l ider
Sāil dürür ki hāsıl-ı ‘ademden su‘āl ider
- 2 Bir manzar açdı kaşr-ı melāhatde hüsn-i dost
Biñ şüret ile ‘āşka ‘arz-ı cemāl ider
- 3 Abdāsuñ fenāyī felekden kıyās it
Zerrīn⁴¹³ kabāsını çıkarur köhne şāl ider
- 4 Nādān olana şāhid-i maşşūdı el virür
‘Āşık-ı hayāl-i yārla def‘-i melāl ider
- 5 **Rahmī** lebüñle ruḥlarıñuñ vaşfın eyleyüp
Rengīn edā ile gāzelin pür-hayāl ider

⁴¹² Rahmī: 34. gazel.

⁴¹³ Rahmī: nūrın

Rahmî⁴¹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yārsuz peygüle-i hecr oldı çün mesken baña
Ey hayāl-i dost eglence yetersin sen baña
- 2 Bezm-i gülşende şarāb-ı lāle-gün nüş itmege
Lāciverdī kāsedur her gonca-i süsen baña
- 3 İster iseñ hāl-i Cemden ger haber nüş eyle cām
Açdı bu rāzı seher ki gonca-i gülşen baña
- 4 Bād-ı gamdan tende söyünmezse n'ola şem'-i cān
Al fānūs örtüsidür kanlu pīrāhen baña
- 5 Dikmek-içün tīg-i gamzeñ çākini hūrşīd-ile
Rişte-i zerrin ile 'İsī virür süzen baña
- 6 Ān-ı hüsnüñ seyr idüp gitdi karar u 'aql u hüş
Düşmen itmez dostlar anı ki itdüm ben baña
- 7 Görse bu şi'rüñ kemāl ile hayālātın eger
Rahmî'ya taḥsīn idüp Hüseva diye aḥsen baña⁴¹⁵

⁴¹⁴ Rahmî: 1. gazel.

⁴¹⁵ Rahmî: Rahmîye Hüsev diye taḥsīn idüp aḥsen baña

Rahmî⁴¹⁶**Mefā ‘İlün Mefā ‘İlün Mefā ‘İlün Mefā ‘İlün**

- 1 Elin çekmezse rāzı-dil ol iki ebrūvān benden
Müjeñ tīrini at cāna kemān senden nişān benden
- 2 Tenümde zaḥm-ı tīgüñden meded ayırma peykānuñ
Derūnum şerḥasın şerḥ-i zebān senden dehān senden⁴¹⁷
- 3 Melāmet ‘arşa-gāhında ‘aceb bī-ahd-i dilbersin
Vefā vü mihrībānlıklar nihān senden ‘ayān benden
- 4 Cefā kaşrını yok idüp vefā kāşānesin ābād aşın
Şākın ḥāli ḳalur cānā zamān senden cihān benden
- 5 Du‘ā-yı seyf ḥaḳḳı-çün çekersüñ **Rahmî**’ye tīgüñ
Dirīg itmeye cānını amān senden revān benden

⁴¹⁶ 152b’de tekrar edilmiş.

⁴¹⁷ Rahmî: benden

Rahmî

Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilâtün Fâ 'ilün

- 1 Nâylar virür fenâ-yı bezm-i 'âlemden haber
Câmdan şorarsañ virür keyfiyyet-i Cemden haber
- 2 'Uğdemi hall itmedi berbâd ola remmâl-i çarh
Yâr vaşlından haber şorarsam virür gamdan haber
- 3 'Işk hâletin maḥabbet ehline eyleñ su'âl
Mürşid-i kâmil bulur ol ism-i azâmdan haber
- 4 Tîr-i dilber geldi çan itdi fezâ-yı sînede
Nevk-i peykânın dilâ tut virür ol demden haber
- 5 Hatt-ı la'l-i yâr olmuş maḫhar-ı esrâr-ı gayb
Kimse bilmez **Rahmî** yâ bu râz-ı mübhemden haber

51b

'Aṭâ

Mef 'ülü Fâ 'ilâtü Mefâ 'ilü Fâ 'ilün

- 1 Câm üzre her ḫabâb-ı hevâdan haber virür
'Āşık vücûdı gibi fenâdan haber virür

- 2 Ğamzeñ ħadeng-i ki tīr-i belādan virür nişān
Kaşuñ kemānı kavs-ı kazādan ħaber virür
- 3 Ben ħastesin o yār eşiginde görüp dedi
Yoğdur bu derde saña devādan ħaber virür
- 4 Dil āsitān-ı yārı dilinden düşürmez āh
Bīmār-ı ‘aşk dār-ı şifādan ħaber virür
- 5 Biñ cān virür fütāde baña vardur dimiş
Bir cān bulunmadı mı ‘Aḫā’dan ħaber virür

velehu

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Bār idi dünyede eglencem o ħôd yār degül
Āhdan ġayrı baña kimse hevā-dar degül
- 2 Miḫnet-igerdiş-i ‘ālemden igen zār olma
Andan ey dil ‘aceba kankı bīmār degül
- 3 Ya bu miḫnetle kimiñ dünyede başı ħôşdur
Yā bu derd ile deli kankısı bīmār degül

- 4 Dem mi var her gice eflāke irişmez āhı
Göz mi var řaçduñ encüm gibi bidār degül
- 5 Tevekküli devr-i felek degdügi heb tāc-ı belā
'Aceba başına kimiñ bu cihāndār degül
- 6 Dehr seng-i ğam ile yapulu bir hāne imiş
Hāsılı hīç içinde duracaķ dār degül
- 7 Bir yaña yār ğamı bir yaña ālām-ı cihān
Hālimizden be 'Aṭā kimse hāber-dār degül

52a

Hilālī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 şikest olsa řurāhī cām-ı meclis ber-ķarār olmaz
Meşeldür sākīyā baş gitse ayak pāyidār olmaz
- 2 řarāb-ı nābdan řūfī geçerdim ihtiyār olsa
Bilürsin mest olanlarda ki evvel ihtiyār olmaz
- 3 İriře sāye-i tūbayla sidre Hāķķıyçün yarın
Bu ğün yoluñda her kim ey sehī-ķad hāk-sār olmaz

- 4 Ruhuñ yadıyla ey gül dem mi var gülzâr-ı kûyuñda
H̄abâb-ı eşk-i gülgündan kenârım lâle-zâr olmaz
- 5 H̄adeng-i ğamzesi tenden geçüb kâr eyledi câne
Hilâlî ol kemân-ı ebrûya beñzer ğamze-kâr olmaz

Hilâlî

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fâ'lün

- 1 Gelse nâz ile lebiñ ğonce-i h̄andân eyler
Söze gelse deheniñ bülbüli nâlân eyler
- 2 Seni ayaklara ol zülf-i semen-sâ düşürüb
Seni âşüfte dilâ turre-i tarrâr eyler
- 3 La'lüñ evsâfını o şâfî güşende şabâdur işidüb
Ĝonçeler ey yüzi gül çâk-i girîbân eyler
- 4 Her kaçan şâneleyüb taĝıda sünbüllerini
H̄âl-i 'uşşâkı o gülçehre perîşân eyler
- 5 Gülşen-i kûy-ı nigârında **Hilâlî** 'uşşâk
Bülbül-i h̄aste gibi nâle ü feryâd eyler

Ḥayretī⁴¹⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Cānuma kār itdi fūrķāt ben helāk oldum helāk
Dostlar ʔāk oldı ʔāķat ben helāk oldum helāk
- 2 Gel nazār kıl ḥālūme luṭf eyle istiġnāyı ķo
Hāy zālīm hāy āfet ben helāk oldum helāk

52b

- 3 Āsitān-ı devletüñden bir gedā eksildi ʔut
Pādişāhum saña şıḥḥāt ben helāk oldum helāk
- 4 ʔāķatum ʔāk oldı ġāyetde zebün oldum zebün
Āḥiret ḥaķķın ḥelāl it ben helāk oldum helāk
- 5 **Ḥayretī** ġitdi bu du'ādan yād idüñ şimden ġirü
Hāy yārān-ı maḥabbet ben helāk oldum helāk

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yine ey Leylī-ḥırāmum beni Mecnün itdün
Başdan tāzeledün derdümi maġbün itdün

⁴¹⁸ Ḥayretī: 213. gazel.

- 2 Ey yüzi āyet H̄aḡ yine ne efsūn oḡıduñ
Ān-ı vāḡidde elif ḡāmetümi nūn itdūñ
- 3 Bir elif çekmüş idim yanına bir daḡ urduñ
Yine dil derdini cānā bir iken on itdūñ
- 4 Çeng-i ‘ışḡuñña düşen cānı ḡalāḡ eyleyemez
Ne iki kendüñe ḡan itmegi ḡanūn itdūñ
- 5 H̄ān-ı vaḡluñı nevāle idüben ḡayrılara
H̄ayretī’nūñ yine başlu cigerin ḡūn itdūñ⁴¹⁹

Mefā’īlūn Mefā’īlūn Fe’ūlūn

- 1 Güzelsūn ben ḡuluñ yoḡdur ḡarārı
Ki ḡülsüz bülbulūñ yoḡdur ḡarārı
- 2 Perīḡandur ḡara zūlfüñden ayru
Bu miskīn sūnbülūñ yoḡdur ḡarārı

53a

- 3 Şarāb-ı la’l-i nābuñ ḡevḡı ile
Delürmişdür mülūñ yoḡdur ḡarārı

⁴¹⁹ H̄ayretī: 223. gazel.

4 Beni bülbül gibi zār itmeyince
O şūh-ı şengülün yokdur qarārı

5 Kapuñdan dūr kıılma **Ḥayretī**'yi
Efendisüz kuluñ yokdur qarārı⁴²⁰

Fe'lātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Cāna yār ayrılığı kār itdi
Tīg-i hicrān dil-i figār itdi

2 Nāgehān cān u dil kebūterini
Yine 'uqqāb-ı gam şikār itdi⁴²¹

3 Kime kııldı bu çarḥ-ı būḫalemün
Baña şol naqşı kim nigār itdi⁴²²

4 Ğayrıdan ben şikāyet eylemezin
Baña her n'eylediyse yār itdi⁴²³

5 Bülbülüñ āşiyānın itdi diken
Qarğanuñ yuvasun bahār itdi⁴²⁴

⁴²⁰ Ḥayretī: 454. gazel.

⁴²¹ Ḥayretī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁴²² Ḥayretī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁴²³ Ḥayretī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁴²⁴ Ḥayretī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

6 ᶘanđı beg ā benüm efendicüğüm
 Bir ᶘulından bu deñlü ‘ār itdi

7 **ᶘayretī** her belāña sulᶘānum
 Hep belī didi ihtiyār itdi⁴²⁵

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

1 Görem mi gün yüzüñ āyā efendi
 Ölem mi ᶘasret ile yā efendi

53b

2 Dir imiş gayrı şāha bende oldı
 Benümçün müdde‘ī ᶘāşā efendi

3 Cefā tığıyle yüz biñ pāre kılsañ
 Yüzüm döndürmezem ᶘaᶘ‘ā efendi

4 Dile öldür dile aş lā dimem yok
 ᶘuluñ ᶘurbānuñam āşlā efendi

5 ᶘabül itdüñ bizi redd it raᶘībi
 İñen yüz virmeseñ ammā efendi

⁴²⁵ ᶘayretī: 479. gazel.

6 Gezüp mecnûn gibi deşt-i belâda
İşümdür âh u vâveylâ efendi

7 K̄ara yazulu dervîş **Ḥayretî**'nün
Nedür başında bu ğavgâ efendi⁴²⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Sensüz eĝlenmez gönül uçmağ ile
Murğ-ı vaḥşî eĝlenür mi bâğ ile

2 K̄ara zülfiyle gönüller şayd ider
Murğ-ı çâbüĝ bâz olurmış ağ ile

3 Lâle-zâr olmiş durur sînem benüm
Süz-ı ĝamdan tâze tâze dâğ ile

4 Sâkıyâ baḥr-i ĝama ĝarķ olmadın
Dest-ĝîr ol zevraķ-ı ayağ ile

5 Olımaş hem-dem raķîbe **Ḥayretî**
Hem-nefes olur mı bülbül zâğ ile⁴²⁷

⁴²⁶ Ḥayretî: 478. gazel.

⁴²⁷ Ḥayretî: 413. gazel.

54a

Rahmī⁴²⁸

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Oldı ben hastaya hāk-i der-i dilber pister
Bağmayam çarh eger olursa mücevher pister
- 2 Minnet eylerse felek ser kıomayam vallāhī
Mıhr bālīn ola ger māh-ı münevver pister
- 3 Zülf-i miskīnine yāruñ tayanur hāl-i ruhı
Rūm şāhı gibi kim ola mu‘anber pister
- 4 Bir avuc hāk yeter küy-ı ferāğatde baña
‘Āşık-ı zār şağın şanma ki ister pister
- 5 Sen döşen pister-i semmūrı ferāğatde şehā
İşigün hār u hası **Rahmī** ye yeter pister⁴²⁹

⁴²⁸ 150a’da tekrar edilmiş.

⁴²⁹ Rahmī: 33. gazel.

Revānī⁴³⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.⁴³¹

- 1 Lāle veş alma ele sāğarı yār olmayıcağ
Kılma şöhet hevesin tāze bahār olmayıcağ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.⁴³²

- 2 Didi bir pīr baña içme güzellerle şarāb
Her dolu başına bir būs u kenār olmayıcağ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.⁴³³

- 3 Zāhidā tevbeler olsun dağı mey içmeyeyin
Şāki bir ğonca-dehen lāle-'izār olmayıcağ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.⁴³⁴

⁴³⁰ 136b'de tekrar edilmiş. Tahmis

⁴³¹ Revānī: Ağız açma söze sâzında hezâr olmayıcağ
Varağ-ı gül-rū gelüp bezme nişâr olmayıcağ
Saña ol serv-i hevā-bahş kenār olmayıcağ

⁴³² Revānī: Ger ayağ üzre gele şevkile bir dem mey-i nāb
Sāķīde dil-ber olup iç diyü eylerse hıķāb
Viresin sāķīye bu beytile ol demde cevāb

⁴³³ Revānī: Künc-i mey-ḥānede lā-ya'kıl olup içmeyeyin
Meclis-i zühd-i ibādātı koyup geçmeyeyin
Vir zühdin dirse şüfīger geçmeyeyin

- 4 anıı ıçmelüdü mey yirine şol kişinüñ
Heves-i şoĥbet ide şākī nigār olmayıcak

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.⁴³⁵

- 5 Yār göñlümde **Revānī** kıomadı sabr u karār
‘Āşık olan nic’ider sabr ü karār olmayıcak

54b

Vālī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Geçüb yanına dildāruñ çün oldı kāmran ĥançer
Revā mı ‘aşıkuñ kıanıı dökme her zamān ĥançer
- 2 Bilürem ĥün-ı ‘uşşākı yine dökmeüdür kıaşdı
açan ol çeşm-i cellādum ele alsa revān ĥançer
- 3 Şehīd-i ‘ışkuñ olduĥuna bu yetmez mi şāhid kim
Yanuñda ey şeh-i ĥübān bulındı cümle kān ĥançer

⁴³⁴ Revānī: Şerha şerha tenini açmalıdur şol kişinüñ
Serv-i cismini kesüp biçmelidür şol kişinüñ
Demini bezme döküp içmelidür şol kişinüñ

⁴³⁵ Revānī: ‘Ārız u zülfini ‘arz eyleyeli bunı nigār
Eyledi tül-i emellerle ‘aceb ber-efkār
‘Aqlumı başdan alup eyledi zār u nā-çār

4 Aña egrilik isnâdı olur şâha murâdı bu
Yanuñda kendüyi toğrı çıķarmaķdur hemân hançer

5 Hicâb ebre girdi mâh-ı nev zannitdüm ey **Vâlî**
Kaçan gördüm niyâm içinde olduğın nihân hançer

Rahmî⁴³⁶

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

1 Ğarķ olaldan kanlu yaşum iķre cism-i nâ-tüvân
Vādî-i hayretde ķaddüm oldu şâh-ı ergavân

2 Oķlar ile sînemi zeyn eyledi ol kaşı yâ
Bülbül-i dil güyiyâ ney iķre ķıldı âşiyân

3 Dil lebüñden büse alurken ider zülfüñ hücüm
Gerçi dirler şu iķerken âdemi řoķmaz yılân

4 Ğanda gitsem dâmenüm elden ķomaz Zâl-i zamân
Derd ü miñnetle beni beñzer toğurdı tevhemân

5 Rüy-ı zerdüm surh-ı eşkümler müzeyyen olalı
Rahmî’yâ oldum belâ bāđında mîr-i ‘ařıķân

⁴³⁶ Rahmî: 140. gazel.

Rahmî⁴³⁷

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Alsa ibriḳ-i zerin ele mihr-i dirahşān eline
Nāz ile degmeye şü koymaya cānān eline
 - 2 Sīne-i çāki görüp cān şorıcaḳ didi gönül
Togrı yoldur ki çıkar bir ucı hicrān eline
 - 3 Şunmadı cām gönül isteyicek pīr-i muḡān
Yok gibi bir virmege nesne oḡlan eline⁴³⁸
 - 4 Leb-i la‘lūñ gibi seyr itmedi rengīn güheri
Niçe dem kanlu yaşum düşdi Bedeşşān eline
- Bu beyit mecmuada yok.⁴³⁹
- 5 H̄usrev-i milk-i suḡan olduğumı virdi ḡaber
Rahmî’yā bu ḡazelüm ger ire Selmān eline⁴⁴⁰

⁴³⁷ 150a’da tekrar edilmiş.

⁴³⁸ Raḡmî: H̄iç bir nesne yok virmege sulṫān eline

⁴³⁹ Raḡmî: Nāle vü zāruma öykündi diyü fāḡteyi
H̄ışm idüp aldı seḡer serv-i ḡurāmān eline

⁴⁴⁰ Raḡmî: 183. ḡazel.

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Cūy-ı eşküm aquban beñzedi Nîl ü Arasa
Düşeli vādî-i ‘ışkuñda hevā vü hevese
- 2 N’ola dil bülbüli feryādını eylerse hezār
Gül gibi yüz virür ol gönca-dehen hār u hasa
- 3 Ol kadar sînemi peykânlarla zeyn itdüm
Güyyā murğ-ı dilüm girdi demürden kafese
- 4 Şeh-süvārum şanasın Rüm ilinüñ gerçegidür
Döneli nâlelerüm eşbi yanınca cerese
- 5 Dilberüñ lebleri üstindeki hâl-i siyehi
Rahmî’yā beñzedi sükker üzerindeki mekese⁴⁴¹

Nihānî⁴⁴²**Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün**

- 1 Revān olan yaşum seyline bulmadı arar çeşmüm
Cihānîñ cūların gözden geçürdi se-te-ser çeşmüm

⁴⁴¹ Rahmî: 166. gazel.


⁴⁴² Nihānî: Divançede yok. 17b’de aynısı var.

- 2 Egerçe rüy-yı zerdüñ arzū-yı ‘arz itmege yāre
Velīkin la‘l-i hūn-efşānla anı mışr çeşmüm
- 3 O māh-ı ‘ālem-ārānuñ ğubār-ı haṭṭ-ı ruḥsarı
Döker yaşını her laḥza ‘aceb mi düşte ter çeşmüm
- 4 N’idem ol merdüm-i dīde kızıllar giyse gül gibi
Bitmedi hūn-ı dilden erguvānlar ser çeşmüm
- 5 O nūr-ı dīde mi gözden **Nihānī** çünkü dūr itdi
Bu dehr-i bī-vefāya eylemez ayrıḳ nazar çeşmüm

*443

⁴⁴³ Derkenar.

Makālī
Fā‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Yār kim luṭf idüb kenāra gele
Beñzer ol ‘ıyda kim bahāra gele
- 2 Çeşm-i dilde ḥayāl-i ‘arız-ı yār
Ol perīdür ki çeşme-sāra gele
- 3 Kehkeşāne şanma āh-ı pūr-şererüm
Yol idüpdür sipihre vara gele
- 4 Sa‘adet durur ger hecre pür yār
 gele
- 5 Hāşā Allah ḳuluñ **Makālī** gibi
Bir belākeş bu rüzgāra gele

Şem'î**Mefû'lü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün**

- 1 Eşküm dökildi dâne gibi kıaddüm oldu dām
Şayd olduğun işideli ey kebk-i hûş-hırām
- 2 Hercâyilikde meh⁴⁴⁴ gibi hiç yokdur eksügün
Māhiyyetün bilindi senün ey kamer tamām
- 3 Kāfir rakıbe cām-ı lebün eyleyüp helāl
Cāna⁴⁴⁵ revā mıdur idesin āşıka harām
- 4 Yoluñda cān virenlere ser-keşlik eyleyüp
Her bir hasise dehr-i deni gibi olma rām
- 5 Lāyık degül ki **Şem'î** yana nār-ı hecr-ile
Sen ğaynırla 'ıyş idesin ey kamer⁴⁴⁶ müdām

⁴⁴⁴ Şem'î: gün

⁴⁴⁵ Şem'î: sākī

⁴⁴⁶ Şem'î: sanem

Belîgî

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Dilimiz añlayamaz sūfā bizim kal ehli
Bî-zebān söyleşelüm var ise bir hāl ehli
- 2 Saltanat-ı fakr fahr itmekmiş 'ālemde
Ne bilür kıadrin anuñ memleket ü māl ehli
- 3 Vazgel 'aql ıla sen yāra olmazsın ey dil
Ehli var başka anuñ da behey abdāl ehli
- 4 Cānı cānan yolına virmede ihmāl itme
Ki iremez menzil-i maķşūduna ihmāl ehli
- 5 Her dem eliyle **Belîgî** öper ol serv ayagın
Görmedim hūn-ı sirişkim gibi bir āl ehli

56a

Behiřti⁴⁴⁷

Fā'ilātün Mefā'ilün Fā'lün

- 1 Müřg-būluk řaçuna řalmıřdur
Fitnelik beñlerine şalmışdur
- 2 Tīg-i hecriñ⁴⁴⁸ elinden ā zālim
Ne giribān ne sīne şalmışdur
- 3 ullarıñ ire nā-murād hemān
Begim ancak kemīne şalmışdur
- 4 Raħm ider yo baña benüm ħālüm
Er-raħmür Raħīmine şalmışdur
- 5 Gitdi dil ey **Behişti** yare revān
Bilmezin⁴⁴⁹ cān nesīne şalmışdur

⁴⁴⁷ Behişti: 161. gazel.

⁴⁴⁸ Behiřti: gamzeñ

⁴⁴⁹ Behişti: bilmezem

Rā'yī (Re 'yī)

Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'īlün

- 1 Evc-i 'alāda heb melek-rūlar
Ol perīnūñ kanādıyla uçar
- 2 Ezilürse lebüñe qarşu n'ola
Başını ortaya kōdı şekker
- 3 Qaşr-ı dilden nişān-ı zaḥm-ı ḥadeng
Ser-mimār-ı ğamdurur ekşer
- 4 Tāq-ı gerdün ne deñlü sengīn ise
Bād-ı āhım yine ānı şarşar
- 5 Bulunur mıydı böyle ey **Rā'yī**
Uyuz olmasa it raqīb eger

56b

Sultān Cem

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Olmağa yāre hem-nefs nidelüm
Vardurur canda bu heves nidelüm

2 Dil virenlerde şâne buldı hemîn
Zülf-i dildāra dest-res nidelüm

3 ‘Ārızuñ hasretinden aqıdur dem
Dīdeden Nil ile Aras nidelüm

4 Hele biz derdiñ iltimās idelüm
Hāsılolursa mültemas nidelim

5 **Cem** nice istimāya vaşluñı kim
Gitmedi cāndan ol heves nidelüm

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gözlerüñ kaşduma hañçer çekmesün āşüb için
Ġālib olanlar kaçan hañçer çeker ma‘lūb için

2 Şoḥbet olsa cismime gel cismim için nola kim
Hôş devādur Yūsufuñ pīrezeni Ya‘kūb için

3 Koyamazam toprağı zer sürsen berāt-ı hüsnine
Ey şanem çün rīk-i hācetdür koma mektüb için

- 4 Her kaçan zülf-i ser-endāzīñ şala çevgān meger
‘Āşık olanlar başın meydāna atar top için
- 5 İşıgūñ göz ile şulayub seherpāk etmege
Hūr-ı cennet deste bağlar sapın cārüb için
- 6 Gerd-i la‘liñde haṭ-ı yāḫutınıñ kim şīvesin
Cān virürdi görse ki Ya‘ḫūb ol üslūb için
- 7 Yār didi yolıma cān terkin it ey **Cem** didim
Cāna ḫalur mı muhib olan kişi maḫbūb için

57a

Sulṭān Cem

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 La‘liniñ metni beyān olmaz her biri tafsīl için
Ḥaṭṭ-ı miskīniñ hevāsı yazmasa tādil için
- 2 Yā ḫaşıñ ‘ıyd-ı aydur ḫurbāniñ olsun hūblar
Şimdi mi oldı mülk-i ḫurbān İsmāil için
- 3 Cāmi‘-i ḫüsnüñe ḫandīl-i ruḫun terīn ider
‘Anberin zincir zülfūñ ol ḫandīl için

- 4 Kanda kim pāyîñ nişān-ı şekl-i mihrāb eylese
Nice yıllar secde-gāh olur o yer cibrīl için
- 5 Eşigiñden ayruğum der hāşılım didüm didi
Şimdi mi ol oldu vaṭan terk eylemek tahsīl için
- 6 Hüsñünde mushaf-ı menzīl süre midir hatt-ı yār
İt rahmet meded yāḥud bu ol tenzīl için
- 7 Geçdükce hāk-i pāyiñden nişān kıldı diyü
Arzū yolın sürer **Cem** kapuña taqbīl için

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Beni red itme kapuñdan bir dem ey şāhım benüm
Kim odur yüz sürececek ‘ālemde dergāhım benüm
- 2 Şem‘-i rüyuñ ḥasretinden her seḥer ki ey şanem
‘Arş kandilin uyarır şu‘le-i āhım benüm
- 3 Āsitāniñdan beni red itmesün bir dem hudā
Ki işigünüñ toprağıdur devlet-cāhım benüm

4 Gün yüzüñ göster oma zülfüñ ęamdan Şubha dek
Yine dökme yaşlarum seyyāre sen māhım benüm

5 Āh-ı **Cem**'den ey meh nā-mihribān eyle hāzer
Ki oda yağa 'ālemi ah-ı seğer-gāhım benüm

57b

Behiřti⁴⁵⁰

Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 anda görinse⁴⁵¹ lezzetile Şeker
La'l-i Őirīnüñe senüñ baş eger

2 ārsū-yı derūnuma gönder
Anda tīr-i müjeñ⁴⁵² ziyāde geçer

3 Hım yanında Őurāhī ey sākī
Beñzer ol tıfla kim anasın emer

4 Nice kılsun namāzı Őüfī kim
Āb-destüñ yirinde yeller eser

⁴⁵⁰ Behişti: 159. gazel

⁴⁵¹ Behişti: görse

⁴⁵² Behiřti: tırüñ senüñ

- 5 Koñ ‘ilâc eylemeñ **Behiştî**’ye
Derd-i ‘ışkı anuñ mizâcî çeker

Necâtî⁴⁵³

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün

- 1 Ey şohbet eyledim diyen ol dil-sitânla⁴⁵⁴
Yalanı şöyle söyle ki biraz inanıla
- 2 Bağlarlar ise durmaya cennetde⁴⁵⁵ zâhidi
Görse yüzüñi⁴⁵⁶ sünbül-i ‘anber-feşânla⁴⁵⁷
- 3 İrse elim ayagiña bir kez yüzüm sürüb⁴⁵⁸
İziñ tozını⁴⁵⁹ tadar idim za’ferânla⁴⁶⁰
- 4 Öldürme beni bir yana sen bir yana zamân
Şâyed ola ki bir gün anasın zamânla⁴⁶¹

⁴⁵³ Bu gazel 49a’da aynen tekrar edilmiş.

⁴⁵⁴ Necâtî: dil-sitân ile

⁴⁵⁵ Necâtî: cennette

⁴⁵⁶ Necâtî: yüzünü

⁴⁵⁷ Necâtî: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁴⁵⁸ Necâtî: Bir kez yüzüm ayagina sürmege erse el

⁴⁵⁹ Necâtî: tozunu

⁴⁶⁰ Necâtî: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

⁴⁶¹ Necâtî: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

- 5 an ağlayub gnehde bulundumsa dostum⁴⁶²
ldrme ben ulunı⁴⁶³ yuma anı anla⁴⁶⁴
- 6 Zlfn oğusun aldı gelür yr Őubđdem⁴⁶⁵
Mergb olur msfir olan armađanla⁴⁶⁶
- 7 Ttdı⁴⁶⁷ cihmı Şöhret-i Şi'rin **Nect** 'y
Dny Őıđmaz oldun o bir aç yalanla⁴⁶⁸

58a

Rađm⁴⁶⁹

Fe 'iltn Fe 'iltn Fe 'iltn Fe 'ilün

- 1 Bğa ger nz ile ol serv-i ser-efrz gele
Hyra mağdem diyü her gŐeden vz gele
- 2 Gelmeye Şekl-i rağb ile ruğ-ı yra bedel
Niçe ıŐlar geçe 'lemde niçe yaz gele

⁴⁶² Nect: ey peri

⁴⁶³ Nect: kulunu

⁴⁶⁴ Nect: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁴⁶⁵ Nect: kokusu ile olur mu'teber nesim

⁴⁶⁶ Nect: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁴⁶⁷ Nect: tuttu

⁴⁶⁸ Nect: 448. gazel

⁴⁶⁹ Rağm: 167. gazel.

- 3 Kesb-i hāl itse n'ola hālūñ añduqça göñül
'Āşık oldur aña āvāz-ı mekes sāz gele
- 4 Çeng gibi ne dü-tā kıddüme hem-tā bulunur
Ney-şifat nāle-i dil-sūzuma dem-sāz gele
- 5 Kılmağa murğ-ı ma'ānīyi bu gülşende şikār
Ṭab'-ı **Rahmī** gibi sen şanma ki şehbāz gele

Rahmī⁴⁷⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dün gice sīneme bir dilber-i ra'nā çekdüm
Şubha dek la'l-i lebünden mey-i hamrā çekdüm
- 2 Buldum sāğar-ı lā'lüñ gibi bir dāfi'i ğam
Gerçi meyḥānede çok cām-ı muşaffā çekdüm
- 3 İki çeşmümde iki rişte-i eşki ağıdub
Levha-i çehreme bir ḥaṭṭ-ı müsennā çekdüm
- 4 Subha-i eşki ele alub idüb nāmını vird
Ol perī peykeri taḥayyür idüb esmā çekdüm

⁴⁷⁰ Rahmī başlığı altında 'Ulvī'nin gazeli yazılmış.

- 5 ‘Aşk sultānı berāt-ı ğam gönderdi baña
‘Ulvī’ya hūn-ı ciğerden aña tuğra çekdüm

58b

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bāğa vardum kūy-ı yāri bir seher yād eyledüm
Hātır-ı dil-tengi açdım gül gibi şād eyledüm
- 2 ‘Andelīb-i hōş-nevā gibi şafālar kesb idüb
Ġuşşa u ğamdan dil ü cān murğun āzād eyledüm
- 3 Serve bağdum kāmēt-i cānānı añdım ağladum
Akıdup enhār-ı eşki hayli feryād eyledüm
- 4 Biçmekçün şāhid-i ma‘nāya nazm hil‘atun
Ṭab‘ımı endāze-i zinetle üstād eyledüm
- 5 Nazmum içre añmadum lāfz-ı raķībī şetm ile
Yā raķīb ismini añdum başka bir ad eyledüm
- 6 Umarım kim ‘aybımı setr ide aşhāb-ı nazār
Sergüzeştım nazm idüb bir kışşa elhān eyledüm

- 7 Şā'ir-i sihr āferīnler bülbul olsunlar diyü
Bāğ-ı naẓmda gül-i sad-bergi niyāz eyledüm

'Ulvī

Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fā'lün

- 1 Derdümi bilmege ey dilber-i 'ayyār benüm
Hānçer-i ğamzeñ ile gel yüregim yar
- 2 Seng-i ta'n ile yıkar hāne-i albi her dem
Mütevellisi midür gönümün ağyār
- 3 Nice bir küh-ı belānuñ olayın ferhādı
Nice bir yār yıkar üstime ol yār
- 4 Vaşf-ı cām-ı mey-i lā'lünle kelāmum göricek
Mest-i lā-ya'ılım oldu nice hūş-yār
- 5 **'Ulvī**'yā evc-i şadākatde hümā pervāzım
Hem-cenāhım olmaz Ca'fer-i Tayyār

59a

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Beni şermende iden ‘arız-ı gülgünüñdur
Server-i hayretde koyan kâmet-i mevzünüñdur
- 2 ‘Aklıımı gâret iden turre-i tarrârüñdur
Beni divâne kılan çeşm ü pür-efsünüñdur
- 3 Haste cânım leb-i Şiriniñe Ferhâd oldı
Delü gönülüm resen-i zülfüñe mecnünüñdur
- 4 Bağrımı ‘ūd gibi bezm-i belâda yakmak
Ey şeh-i mülk-i beķā zulm ile kânunuñdur
- 5 **‘Ulvī** ‘yâ zevķ-i vişâlünle nola şâd-ı eşķ
Çok zamândur ki senün ‘aşıķ-ı maħzünüñdur

‘Ulvī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Şu deñlü müşkil işdür ‘aşıķa cânândan ayrılmak
Aña nisbet hayât-ı sermedîdür cândan ayrılmak

- 2 Kilāb-ı kūyuñ añdım cānıma kār eyledi ğurbet
Vaşandan ğam yemezdüm olmasa yārāndan ayrılmağ
- 3 Ğamuñdan istemez bir lađza ayrı dūşmegi ğöñlüm
Kişi mu'tād olunca ğüc olur yārāndan ayrılmağ
- 4 Nola Ya'ķüb-veş agrısa çeşmüm giryeden her dem
Beni pīr eyledi ol Yūsuf-ı Ken'an'dan ayrılmađ
- 5 Hālās it 'Ulvī'ya dāmānıñı kayd-ı ta'alluğdan
Bilürsün hayli müşkildir bu hāristāndan ayrılmağ

59b

'Ulvī

Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fā'lün

- 1 Gerçi kim 'āleme çok dilber-i mümtāz gelür
Hāđ budur kim saña beñzer ğüzelüm az gelür
- 2 Hāşre dek dāmenuñ elden ķomaz āvāre ğöñül
Sen anı şanma cefā itmekle vāz gelür
- 3 Hāsret ü la'lüñle bīkes ü tenhā olalı
Bezm-i ğamda meges āvāzı baña sāz gelür

- 4 Kime aşd etdi ‘aceb yine arām-ı amzeñ
Gūş-ı cāna ser-kūñda abir āvāz gelür
- 5 Geri yüz biñ bulunur yoluña cānlar virecek
Şanma ‘**Ulvī**’ gibi bir ‘āşık serbāz gelür

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Şehā kūyuñda gōñlüm kim gedā-yı müstemend gider
Erenler aı bāş u cāna kalmaz bir levend gider
- 2 Cefā aşın atub incinme yār itdikce dūşnāmı
Gerek söğsün gerek döğsün gōñüle hōş gider
- 3 Güliñden gülbininden ‘ālemiñ ‘uzlet viren alka
Cemāl-i dilpesend gider nihāl-i serbülend gider
- 4 Sevüb her bir sitemkārı şikāyet etme tāli‘den
Seni ey dil iden rüsvā-yı ‘ālem kendüñden gider
- 5 Nazar ıl **Ulvī**’ye apuñda şāhım bunca demdür kim
arībüñdür faīrüñdür uluñdur derdmend gider

60a

Ġazeliyāt-ı Ĥayretī⁴⁷¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Pertev-i nūr-ı Ĥudādur 'ıŝķ-ı pāk
Ya'nī sırr-ı Muŝafādur 'ıŝķ-ı pāk
- 2 Ġarķ olur bir ķaķresiyle kāyināt
Baķr-i 'ilm-i Murtażādur 'ıŝķ-ı pāk
- 3 Sālik-i rāh-ı ĥaķīķat olana
Rāhberdür reh-nümādur 'ıŝķ-ı pāk
- 4 Jengden mir'āt-i ķalbi ķıldı ŝāf
Merve ĥaķķıķün ŝafādur 'ıŝķ-ı pāk
- 5 Ķulıyuz ķurbānıyuz ey **Ĥayretī**
Mülk-i dilde pādiŝāhdur 'ıŝķ-ı pāk

⁴⁷¹ Ĥayretī: 195. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Reh-nümā-yı rāh-ı Hāḡdur 'ıřķ-ı pāk
'İlm-i taḡķīka sebaḡdur 'ıřķ-ı pāk
- 2 Mekteb-i tevḡīdde dil tıflına
Her ne ta'līm itse ḡaḡdur 'ıřķ-ı pāk
- 3 Şākī-i Kevşer elinden içmişüz
Bezm-i Hāḡda bir ayaḡdur 'ıřķ-ı pāk
- 4 Sālik-i rāh-ı Hudā olanlara
Bile bir keskin yaraḡdur 'ıřķ-ı pāk
- 5 **Hāyretī** anuñla görür işidür
'Āşıka gözdür ḡulaḡdur 'ıřķ-ı pāk⁴⁷²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mūşil-i Hāḡdur bilürsen 'ıřķ-ı pāk
Nūr-ı muḡlaḡdur bilürsen 'ıřķ-ı pāk

⁴⁷² Hāyretī: 196. gazel.

60b

- 2 'Ārif iseñ kesb-i 'ışk eyle müdām
İlm-i muğlağdur bilürseñ 'ışk-ı pāk
- 3 N'idügin her bātıl anuñ añlamaz
Pertev-i Hağdur bilürseñ 'ışk-ı pāk
- 4 Mācerā-yı māsivādan el yuyup
K̄albi ırmağdur bilürseñ 'ışk-ı pāk
- 5 Cān virüp alduñsa da ey **Hayretī**
Saña aylañdur bilürseñ 'ışk-ı pāk⁴⁷³

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 İşigi Hākiyem ben erbāb-ı 'ışkuñ
K̄apusı kelbiyem erbāb-ı 'ışkuñ
- 2 Gözüme tütüyādur başuma tāc
Ayağı toprağı aşhāb-ı 'ışkuñ
- 3 Niçe şehbāz-ı 'irfānam diyenler
Yanında peşşedür 'uqqāb-ı 'ışkuñ

⁴⁷³ Hayretī: 197. gazel.

- 4 Nücüm ile bilinmez ey müneccim
Nedür aḥkāmı üştürlāb-ı 'ıṣḫuñ
- 5 Melāmetdür melāmetdür melāmet
Şorarsañ n' idügin ādāb-ı 'ıṣḫuñ
- 6 Muḥālif olmuş idi rüzgārum
Beni ğarḳ itmese girdāb-ı 'ıṣḫuñ
- 7 Ḳalurdum ser-niġün çāh-ı belāda
Eger cezb itmese kullāb-ı 'ıṣḫuñ
- 8 Dil ü cān ḥānesi oldı münevver
Ṭolaldan pertev-i mehtāb-ı 'ıṣḫuñ⁴⁷⁴

Bu beyit mecmuada yok.⁴⁷⁵

⁴⁷⁴ Ḥayretī: 198. gazel.

⁴⁷⁵ Ḥayretī: İṣḡüñ nice ḳosun **Ḥayretī** kim kim
Ḳapuñda oldı fetḫi bāb-ı 'ıṣḫuñ

61a

Ġazeliyât-ı Necâtî Beg⁴⁷⁶

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ülün

1 Ķuluñdur meh Ķapuñda ac eger tok
Ne lâzım söylemek Ķavl eksik artuĶ

2 Niçün Ķuluñ dura itler uluya
Demez miydiñ ki ĶulluĶdan ululuĶ

3 Depinmesin inen minberde vâ‘iz
Kimiñle ceng eder âñâ uyar yok

4 Kim inkâr eyler ise tütüyâya
AyaĶıñ tozun ilet gözüne ŐoĶ

Bu beyitler mecmuada yok⁴⁷⁷

5 **Necâtî** ĶocalıĶda oldu ‘âŐıĶ
DiriĶa geldi⁴⁷⁸ geĶ vaĶd erdi ĶonuĶ

⁴⁷⁶ Necâtî: 279. gazel.

⁴⁷⁷ Necâtî: Bizi kendiye Ķeksin zülfün az az
Selâm et bizden ol tarrâra ĶoĶ ĶoĶ
Ayak tut başını gavĶâya salma
Gönül âyinesi olursa donuk

⁴⁷⁸ Necâtî: erdi

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Ten esāsın yıkdı kıldı cān evin ābād 'aşk
Dilde seng-i herc ile şaldı ağır bünyād 'aşk⁴⁷⁹
- 2 Derd ü miḥnet ger bu ise i 'tiḳādım ol durur
Çekmedi Mecnūn belā vü görmedi Ferhād 'aşk

Bu beyit mecmuada yok⁴⁸⁰

- 3 Kāmet-i āzādıña şimdi hevā-dār añılır
Neydügini⁴⁸¹ bilmez iken serv ile şimşād 'aşk

Bu beyit mecmuada yok⁴⁸²

- 4 'Aşkı te'lif ideniñ 'uḳbāda olsun rūḫı şād
Gerçi dünyāda bizi etmedi bir dem şād 'aşk

Bu beyit mecmuada yok⁴⁸³

⁴⁷⁹ Necātī: 276. gazel.

⁴⁸⁰ Necātī: Dinle benden hāletin mihr ü muḥabbet diyenin
Miḥnet ü derd ü ḡam ü hecre ḳomuşlar ad aşk

⁴⁸¹ Necātī: neydiğini

⁴⁸² Necātī: Kimi cevır ister kimi lūtf umar eyle kim yarar
Filhakika etmemiştir kimseye bir dād aşk

⁴⁸³ Necātī: Cān u dille derd-i aşka nice ḳul olmayayım
K'eyledi dünyā ḡamından ben kulun āzād aşk

- 5 Ey **Necātī** derd-i ‘aşka nice kul olmayayın⁴⁸⁴
K’eyledi dünyā ğamından ben kulun āzād ‘aşk⁴⁸⁵

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Oldı vü olısar ne ki yazıldı mā-sebaķ
Leyl ü nehār için ne kara diyelim ne aķ
- 2 Kıymazdı baña ğamze-i bed-mest sākiyā
Ėoltuķ vezīri olmasa yanındaki ķabaķ
- 3 Ėorkarım ola serv gibi dāmeniñ heb⁴⁸⁶ el
Şol ğünde kim gele bir ayaĝ üzre biñ ayaĝ

61b

- 4 Yüz sürmez isem eşiĝi tozuna ‘aşkla⁴⁸⁷
Biñ kez şabā gibi varayın⁴⁸⁸ Ka‘be’ye yayaķ

Bu beyit mecmuada yok⁴⁸⁹

⁴⁸⁴ Necātī: olmayayım

⁴⁸⁵ Necātī: Ey Necātī olamaz Ferhād gibi pişe-ĝār
Her kime san’atinde olmadı üstād aşķ

⁴⁸⁶ Necātī: hep

⁴⁸⁷ Necātī: şıdk ile

⁴⁸⁸ Necātī: varayım

⁴⁸⁹ Necātī: Ėşıqlara ki arz-ı cemāl eyleye ħabīb
Şan bir feriştedir ki tutar nürdan tabaķ

- 5 uluñ durur **Necātī** eyā kimyā-nazar
İşini altun eyle biricik yüzüne bak⁴⁹⁰

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Benim sevim ne verir sende immet olmayıcak
Neye yarar iki başdan maabbet olmayıcak
- 2 Keñez gelür saña şöfi ‘ibādet etme vel
Güc olur ‘āşıa⁴⁹¹ bir nesne ‘ādet olmayıcak⁴⁹²
- 3 Şarāb-ı nāb dedigiñ nedir neñ emidir
İçüb içüb kişi mest ü melāmet olmayıcak⁴⁹³
- 4 Ri’āyet eyle ne deñlü gerekse ‘uşşāı
Ki pādişāh beg olmaz ra‘iyyet olmayıcak⁴⁹⁴
- 5 **Necātī** ayağı tozun getüremediñ ele
Ne müşkil olurmuş başda devlet olmayıcak⁴⁹⁵

⁴⁹⁰ Necātī: 273. gazel.

⁴⁹¹ Necātī: ādeme

⁴⁹² Necātī: Bu beyit divanda 3. sırada verilmiş.

⁴⁹³ Necātī: Bu beyit divanda 4. sırada verilmiş.

⁴⁹⁴ Necātī: Bu beyit divanda 2. sırada verilmiş.

⁴⁹⁵ Necātī: 275. gazel.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Olalı hicrānla der-gāh-ı dil-berden ırak
Āh ü efgān oldu işim işidenlerden ırak⁴⁹⁶
- 2 Ey benim hālim şoranlar nolduğum⁴⁹⁷ bilmez misin
Zerreniñ aḥvālını ḥurşīd-i everden ırak
- 3 Almayam devrānı sensiz verseler bir ḥabbeye
Kıymeti olmaz şadef kim ola gevherden ırak⁴⁹⁸
- 4 Görünür nūr-ı cemālīñden dehānıñ çeşmesi⁴⁹⁹
Gerçi olur āb-ı ḥayvān şems-i ḥāverden ırak⁵⁰⁰
- 5 Ey gam-ı dil-ber şaḫın cān ü gönlden çıkma kim
Pādişeh cā'iz degil⁵⁰¹ eder ola leşgerden ırak⁵⁰²
- 6 Dögeyin kendü⁵⁰³ elimle lebleriñcün başımı
Şol mekes gibi kim ola teng-i şekkerden ırak⁵⁰⁴

⁴⁹⁶ Necātī: 266. gazel.

⁴⁹⁷ Necātī: neydiğim

⁴⁹⁸ Necātī: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁴⁹⁹ Necātī: zerresi

⁵⁰⁰ Necātī: Bu beyit divanda 5. beyit olarak verilmiştir.

⁵⁰¹ Necātī: degildir

⁵⁰² Necātī: Bu beyit divanda 6. beyit olarak verilmiştir.

⁵⁰³ Necātī: dögeyim kendi

⁵⁰⁴ Necātī: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiştir.

62a

- 7 Pāy-būs-ı Şehriyāra sa‘y it olma nā-ümīd
Ey **Necātī** kimse görmez devleti erden ırak⁵⁰⁵

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Fasl-ı bahārdır heves-i sebze-zār idiñ
Bir lāle-çihreyle mey-i hōş güvār idiñ
- 2 Bir dem içinde biñ yaşamağ arzū ise
Bir laḫzā serv gibi çemende qarār idiñ
- 3 Nergis gibi cihānda gözünüz gibi baqarken
Bir serv ayağına zer ü sīmi nisār idiñ
- 4 Ğonca işāret eyledügi āsitin ala⁵⁰⁶
Gül dāmenini sırrıñıza perde-dār idiñ
- 5 Özrini gül diler gibi cümle cerā’imiñ
Bir gūşe-i çemende geliñ ihtiyār idiñ
- 6 El-intizār u eşeddü mine’l-mevt dir ḫadīs
Ölen yine dirildi yeter intizār idiñ

⁵⁰⁵ Necātī: ırağ

⁵⁰⁶ Necātī: eylediği asitinle bu

- 7 Bir yıl idi ki gül gibi pinhân idi kadeh
Vaḳti durur **Necâti** geliñ âşikâr idiñ⁵⁰⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilü

- 1 Çeşm-i mestüñe düşer mi dem-be-dem kan eylemek
Zülfüñe mi ḳaldı her dem dil⁵⁰⁸ perişân eylemek⁵⁰⁹

- 2 Çün vişâliñ gencine cāy itmez idiñ dostum
Neydi dil ma'müresin cevrinle virân⁵¹⁰

Bu beyit divanda yok⁵¹¹

- 3 Uyusun tek raḳat ile nergis-i bimâr-ı dost⁵¹²
Yüzüm üzre gözlerim yaşımı bārân⁵¹³

- 4 'Aşḳ işi müşkil belâdır pâdişâhım tapuña⁵¹⁴
Müşkilini ḳullarıñ âsândır âsân⁵¹⁵

⁵⁰⁷ Necâti: 320. gazel.

⁵⁰⁸ Necâti: ya diller

⁵⁰⁹ Necâti: 296. gazel.

⁵¹⁰ Necâti: virân eylemek

⁵¹¹ Necâti: Ḳapıña gelsin ḳo geh geh ey peri bî-dillerin
Şehlere âdet durur her ḳafta divân eylemek

⁵¹² Necâti: yâr

⁵¹³ Necâti: bārân eylemek

⁵¹⁴ Necâti: tapına

⁵¹⁵ Necâti:âsân eylemek

5 Ey **Necātī**⁵¹⁶ ‘aşkdan ‘aşıklara maqşūd ne

62b

‘İyd-ı vaşla irişüb cānını kırbān eylemek

Bu beyitler mecmuada yok⁵¹⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sāḳiyā ğam leşkerine ḥüsn-i tedbīr eylemek

Sāġaru meydır şurāḥiyle aġız bir eylemek

2 Āşıkam ḳālūbelādan ırma yolumdan beni

Kimсениñ ḥaḳḳı deġil taḳdiri taġyīr eylemek

3 Borcum olsun cān ü baş üstüne kırbān olduġum

Tir-i ğamzeñle kemend-i zūlfüñe yir eylemek

⁵¹⁶ Necātī: Zahidā bu ‘aşkdan ‘aşıklara maqşūd ne

⁵¹⁷ Necātī: Ahımın yeli yegindir ey boyu serv-i çemen
İhtiyārımla deġildir āh ü efgān eylemek
Aşkıñı aġyārdan şaḳladıġım ayb eyleme
Yaġı kāfirden gerekdir dini pinhān eylemek
Cān diriġ eyler Necātī de imiş ol bi-vefā
Ölmez isem borcum olsun anı yalan eylemek

- 4 Tıfl idiñ ħarc eyledim ‘ömrüm cevān etdim seni
Şimdi yigitlik midir cevriñ beni pir eylemek
- 5 Yazmayınca ħāşiye ħaṭṭ-ı mu’anber ħaddiñe
Müşkil olur āyet-i ħüsnüñü tefsīr eylemek
- 6 ‘Āciz-ü ser-geşte iken bir kılında zülfünüñ
Neydi bu bir nā-tüväna iki zencīr eylemek
- 7 Kaşdı budur kim **Necātī** ġamzeñe ħurbān ola
Dostum lāyıķ degil ħayr işi te’ĥīr eylemek⁵¹⁸

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Elā ey Yūsuf Ken’anı Mışrıñ
‘Āzizi ‘ālemiñ sulṭānı Mışrıñ
- 2 Gözümden gitmesün ħaddiñ ħayālī
Kenār-ı Nil olur seyrānı Mışrıñ
- 3 Beniñ beglenmesün⁵¹⁹ ħadiñde zirā
Ĥabeş olduġu yoķ sulṭānı Mışrıñ

⁵¹⁸Necātī: 312. gazel.

⁵¹⁹ Necātī: beglenmesin

- 4 Şeb-i zülfünde kandil-i cemâliñ
K̄o yansun kim budur erkānı Mışrıñ

Bu beyit mecmuada yok⁵²⁰

- 5 T̄avāf-ı Ka'bedir k̄uyu **Necātī**
Şaçı şāmıñ ruḥ-ı ḥandānı Mışrıñ⁵²¹

63a

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Cemâliñ muşhafı ḥaḳḳı mübārek fāldır zülfüñ
Ki t̄āvūsı mürekkeble yazılmış dāldır zülfüñ
- 2 Meger bir yüce serviden⁵²² yere düşmüşdür anıñçün
K̄ararmış cümle endāmı şikeste-ḥāldır zülfüñ
- 3 Ne cān ile dura dil⁵²³ siyāset-gāh-ı 'aşkıñda
İki cellāddır çeşmiñ⁵²⁴ iki çengāldır zülfüñ

⁵²⁰ Necātī: Halās olmaz zenahdānın esiri
Müebbed habs imiş zındānı Mışrın

⁵²¹ Necātī: 285. gazel.

⁵²² Necātī: serv-i bülendinden

⁵²³ Necātī: duralım

⁵²⁴ Necātī: ğamzen

4 Bu gün urmağda tutmağda ati sahhardır amzen⁵²⁵

Bu gn amağda bamağda ati attldır zlf

5 **Nect** her mselmnn grr aydm ol kfir

Bana geldikçe her dim ii ihmldir zlf

F'iltn F'iltn F'iln

1 Cnmn cn degil mi lebleri⁵²⁶

Yregim anı degil mi lebleri

2 Hsn bezminde ha mgn ile

Rh-1 reyni degil mi lebleri⁵²⁷

3 Drr dkersin n gelsen sze⁵²⁸

Cevherin kn degil mi lebleri⁵²⁹

4 'An⁵³⁰ lmlsne⁵³¹ dostum

Cn durur bn⁵³² degil mi lebleri

⁵²⁵ Nect: zlfn

⁵²⁶ Nect: 301. gazel.

⁵²⁷ Nect: Bu beyit divanda 3. sırada verilmi.

⁵²⁸ Nect: Dr dkersin her aan gelsen sze

⁵²⁹ Nect: Bu beyit divanda 6. beyit olarak verilmi.

⁵³⁰ Nect: amzeni

⁵³¹ Nect: lmlerine

⁵³² Nect: cn dermn

5 Ey Sikender-ıqadr hatt-ı Hızırınıñ
Āb-ı Hayvānı degil mi lebleriñ

6 Ni'metullahi degil mi būseler
Şāh hanedānı degil mi lebleriñ⁵³³

7 Olacađ sīb-i kelāmı ğabğabıñ
Naql-i rümmānı degil mi lebleriñ

Bu beyitler mecmuada yok⁵³⁴

63b

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Gül muşhafın şabā yeli açdı varağ varağ
'Aşđ āyetini bülbul oğudı sebağ sebağ

2 Mihrinle⁵³⁵ gökde mihr iğer zehr tās tās
Hecrinle⁵³⁶ lāle yerde yudar şan şanağ şanağ

⁵³³ Necātī: Bu beyit divanda 2. sırada verilmiş.

⁵³⁴ Necātī: Zerrece eksilmeye bin bū eden
Kudretin ħānı degil mi leblerin
Nola verirse Necātī ye ħayāt
Kūt-ı ħayvānı degil mi leblerin

⁵³⁵ Necātī: hecrinle

⁵³⁶ Necātī: mihrinle

- 3 Göreydi lāle ḥaddiñi bu luṭf ile seniñ
Sögeydi ğonce aĝzına bülbül varak varak⁵³⁷
- 4 Cān gülşeninde zülf ü ‘izārıñ hevāsına
Reyhān deste deste semenler kucaḳ kucaḳ⁵³⁸
- 5 Güşe-nişīn olanları gördüm ki ‘āḳıbet⁵³⁹
Āhū gözün yataĝın ararlar bucaḳ bucaḳ⁵⁴⁰
- 6 Vaşf-ı ruḥuñla yazmaĝa ŧi’rin **Necātī**’niñ
Kāĝıd tutarlar elde çiçekler ṭabaḳ ṭabaḳ⁵⁴¹

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Felekleri oda ursun gönül ḳo naleleriñ
Ben umarım ki görem bir nefesde biñ⁵⁴² eseriñ⁵⁴³

Bu beyit mecmuada yok⁵⁴⁴

⁵³⁷ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁵³⁸ Necātī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁵³⁹ Necātī: Gül-zār-ı hüsn içine girip güşe-girler

⁵⁴⁰ Necātī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁵⁴¹ Necātī: 281. gazel.

⁵⁴² Necātī: ḳoḳ

⁵⁴³ Necātī: 319. gazel.

⁵⁴⁴ Necātī: Cihānı oda urursa ‘aceb midir ahım
Ḳader tutuṣtu kazā ile nālesi seherin

- 2 Beni ölüm oğına uğradıp durur ğamzeñ
Delindi nāy gibi şorma hālını cigeriñ⁵⁴⁵
- 3 Beni bu hālde gören du'ā diler ki⁵⁴⁶ ölem
Ne şübhe var bilürin yüzi қanludur seferiñ⁵⁴⁷
- 4 Mişāl-i nergis-i şehlä gerekse zerrīn tāc
Edeb yolını gözet kendisinde tut nazariñ⁵⁴⁸
- 5 Ne қāti bī-haber olduñ harīf şöhetden
Şarāb-ı nāb ile sākiler aldılar haberiñ⁵⁴⁹
- 6 **Necātī** beñlerün lebleriñle⁵⁵⁰ vaşf ideli⁵⁵¹
Çekirdegin çıkarır sözde gerçi kim şekerin⁵⁵²

⁵⁴⁵ Necātī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁵⁴⁶ Necātī: kim

⁵⁴⁷ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁵⁴⁸ Necātī: divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁵⁴⁹ Necātī: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

⁵⁵⁰ Necātī: benlerin ile leblerini

⁵⁵¹ Necātī: edemez

⁵⁵² Necātī: Divanda 7. beyit olarak verilmiş.

64a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eyledi yüz vech ile āyine tedbīriñ seniñ
Bağrına başmağçün bir laḥza taşvīriñ seniñ⁵⁵³
- Bu beyit mecmuada yok⁵⁵⁴
- 2 Sīneme zaḥm-ı ciger-dūz etdügi iyilikleri
Bir bir arḳamdan çıkardı 'āḳıbet tīriñ seniñ⁵⁵⁵
- 3 Gāh leb geh ḳad añar dil ḥaste cānım⁵⁵⁶ gezdilir
Kim ecel gibi erer gāh⁵⁵⁷ şemşīriñ seniñ⁵⁵⁸
- 4 Olmuşum ser-menzil-i kūy-ı melāmetde muḳīm
Şūkr aña kim dimediler⁵⁵⁹ bu degil yeriñ seniñ

⁵⁵³ Necātī: 290. gazel.

⁵⁵⁴ Necātī: Yolu dutsun şimdi bildim istemezmiş dostum
Ömrüm uzunluğın ol zūlf-i girih-girih senin

⁵⁵⁵ Necātī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁵⁵⁶ Necātī: ḥasta cānım

⁵⁵⁷ Necātī: erer nā-gāh

⁵⁵⁸ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁵⁵⁹ Necātī: demediler

- 5 Başıñı kodiñ⁵⁶⁰ **Necātī** ayağı tozında kim
Arz ola ‘izz-i huzūra ‘özl ü taşşırın seniñ⁵⁶¹

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bahār mevsimidir gülistāna varı görüñ
Güli müşāhede eyleñ cemāl-i yarı görüñ
- 2 Çiçekler ile çemen şöhetini eylemege⁵⁶²
Geceyi gündüze katıp gelen⁵⁶³ bahārı görür⁵⁶⁴
- 3 Çemende nergis-i şehlāyı hōş tutuñ zinhār⁵⁶⁵
Hemān ānı görüñ ol çeşm-i pür-ğu mārı⁵⁶⁶
- 4 Görinmez oldı cihāñıñ gözine bağı-ı cān⁵⁶⁷
Hudā kerīm durur cām-ı hōş-güvārı⁵⁶⁸
- 5 **Necātī**’ye çemen eyyāmıdır uyārsañız⁵⁶⁹
Şadā-yı bülbül ile cāñıñız uyarı görüñ⁵⁷⁰

⁵⁶⁰ Necātī: baş kurtardın

⁵⁶¹ Necātī: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

⁵⁶² Necātī: bisāt-ı çemende kılmaga ayş

⁵⁶³ Necātī: katıp gelir

⁵⁶⁴ Necātī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁵⁶⁵ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁵⁶⁶ Necātī: humārı görün

⁵⁶⁷ Necātī: Behişt-i nakdi koman havf edip cehennemden

⁵⁶⁸ Necātī: güvārı görüñ; bu beyit, divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁵⁶⁹ Necātī: Necātī’ nin sözü budur ki hāb-ı gafletden

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Elḥamdü lillāh eyledi terk-i cefā ḥaṭıñ
Yazdı nīgīn-i lā'line naqş-ı vefā ḥaṭıñ⁵⁷¹
- 2 Ḥüsnüñ gününe göz kamaşır baķamadık⁵⁷²
'Āşıkları esirgedi ey meh-likā ḥaṭıñ
- 3 Derc olalı kenāresine dürc-i lā'liniñ
Yāķūta ḥarf atar seniñ ey dil-rübā ḥaṭıñ

Bu beyitler mecmuada yok⁵⁷³

⁵⁷⁰ Necāti: 295. gazel.

⁵⁷¹ Necāti: 283. gazel.

⁵⁷² Necāti: baķamaz idik

⁵⁷³ Necāti: Uyup sabāya kaçmış idi kara perçemin
Efsün ile çevirdi basın müşg-sā ḥaṭın
Gavgā bıraktı küfr ile imān arasına
Zülf ü zār içinde kopardan şehā ḥatun
Göñlüm çekip çevirmesin inen ikide bir
Bir yana zülf-i ser-keşin ü bir yana ḥaṭın
Āzād olur ḥaṭ ile kul olan Necāti'yi
Āzāde yürür iken eder mübtelā ḥaṭın

64b

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Göñül ger kıl iseñ⁵⁷⁴ bir şāh ile ol
Belāya şabr kıl Allāh ile ol
- 2 Yaluñuzluk bir Āllāha yaraşır
Göñül sen girye ile āh ile ol
- 3 Şeb-i riḥletdir ey şem'i hidāyet
Gele bir laḥza ben güm-rāh ile ol
- 4 Anuñçün çeker işkence zāhid
K'eder ikrārını eger ikrāh ol
- 5 Eyā şūfi kalendaridir **Necātī**
Ögünmez⁵⁷⁵ manşıb ile cāh ile ol⁵⁷⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zāhidā Ka'be'ye ṭayanma gel ey gevden gel
Cān u dil piş-keş ilet eşigine evden gel

⁵⁷⁴ Necātī: gel kıl isen

⁵⁷⁵ Necātī: öşünmez

⁵⁷⁶ Necātī: 341. gazel.

- 2 Ruḥı şarḥenc-i muḥabbetde beni māt edecek
Beydaḡ-ı ḥāl siyāh-ı dedi var öğren gel⁵⁷⁷
- 3 Leblerinden dil ü cān buse temennā edicek
Lāḡ edib zūlf-i siyāhi⁵⁷⁸ dedi ṭolan gel
- 4 Geldi şahbāz-ı muḥabbet ki cihānın şikār
Merḥāba ṭayir ferḥunde hemişe sen gel⁵⁷⁹
- 5 Ḥālet-i ‘aşḡ Necātī ’ye danışdım⁵⁸⁰ dedi kim
Her cefā-gāra gönül vermeyelim oḡlan gel⁵⁸¹

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Ol günden erse tīr-i ḡam olma dilā melül
Gökden ne yağdı kim anı yir etmedi ḡabül
- 2 Müjgānın ile eşk-i⁵⁸² derūnum olur ziyād
Şol ev gibi ki sözün ḥurşīd ede duḡül
- 3 Zūlf-i siyāhi baş ege mi ben şīkesteye
Kim dost yüz vereli gönüllendi ol fuḡül

⁵⁷⁷ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁵⁷⁸ Necātī: siyāh-gārı

⁵⁷⁹ Necātī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁵⁸⁰ Necātī: tanıştım

⁵⁸¹ Necātī: 337. gazel.

⁵⁸² Necātī: şevḡ-i

65a

- 4 Tūbā-yı addiñ ile gören ey gül-i behiřt
addüñe müntehā dedi Tūbāya bī-uřul
- 5 Bād-ı fenā ğubārıñı tā kim şavurmaya
Var ey **Necātī** kūyuna řasret yař ile ol⁵⁸³

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fā‘lün

- 1 Çün tevbelüsin isteme ey dil řarāb al
Sāı sözini şıma ayağı elüñe al
- 2 Göñlümi zülfi ayağa urursa ğam degil
Bāzār-ı ğüsn içinde biñin gör birisin al
- 3 Şöyle revān durur ki alur yürüyüverir
Serv-i sihi yazarlar ise addüñe miřāl

Bu beyit mecmuada yok⁵⁸⁴

⁵⁸³ Necātī: 329. gazel.

⁵⁸⁴ Necātī: Ma’řūkayı el üzre tutarlar du’a gibi
Aşıklar arasında budur müdde’a göñül

4 Dünyāda her ne varsa terkindedir⁵⁸⁵ hemin⁵⁸⁶

Şanma ki māl üstüne kef geçmedir kemāl

Bu beyit mecmuada yok⁵⁸⁷

5 Bayram erişdi her kişi beg gibi şādumān

Miskīn **Necātī** mu'tekīf gūşe-i melāl⁵⁸⁸

Mef'ulü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Oldı ğam-ı zamāne ile mübtelā gönül

Veh bir belā ğam oldı baña bir belā gönül

2 Dil derd mendi bende çekelden ğurūr ile

Bağlamış Allāh Allāh o zülf-i dü-tā gönül⁵⁸⁹

3 Yilter belā-yı 'aşqa benim⁵⁹⁰ yanıma girüb

Çaşdı budur kim⁵⁹¹ ata beni ortaya gönül⁵⁹²

⁵⁸⁵ Necātī: var ise terkindedir

⁵⁸⁶ Necātī: hüner

⁵⁸⁷ Necātī: Ahsente sana egmedin iki cihāna baş
Pākize vü mücerred olan pārsā gönül

⁵⁸⁸ Necātī: 333. gazel.

⁵⁸⁹ Necātī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁵⁹⁰ Necātī: beni

⁵⁹¹ Necātī: ki

⁵⁹² Necātī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

4 Kimden turalım ey yüzü hırşīd gel ayıt
Saña güzellik eyledi şāhım⁵⁹³ baña gönül⁵⁹⁴

5 Ferhād'a şan'at öğredir oldı **Necātī**
Ġam mektebinde oturalı ustaya gönül⁵⁹⁵

65b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Nāleye āheng ederseñ ey gönül Ferhād'a gel
Bağrına taşlar başub taşlar gibi feryāda gel

2 Sen gönülden çıkdığıñdır ġayr ile yār oldığıñ
Eksigiñle ey kamer-ruḡ yā da varma yā da gel

3 Çekmek isterseñ bu ġün bār-ı ta'alluğdan⁵⁹⁶ eliñ
Serv gibi sebze-zār-ı 'āleme āzāde gel

Bu beyit mecmuada yok⁵⁹⁷

⁵⁹³ Necātī: māhım

⁵⁹⁴ Necātī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁵⁹⁵ Necātī: 332. gazel.

⁵⁹⁶ Necātī: ta'allukan

⁵⁹⁷ Necātī: Çünkü ma'mur eylemezdin vaşl-ı yār ile beni
Ey felek deyip niderdir bu harāb-ābāda gel

- 4 Maḥv olur naḳş-ı emel m̄ānende-i ḥaṭṭ-ı⁵⁹⁸ mezār
Ḥāk-i pāy ḥān-şāna⁵⁹⁹ ‘ārif iseñ sāde gel
- 5 Unmaduğundan biliñ oldı **Necātī** pişegār
Şan’at öğrenmek eger maḳşūd ise üstāda gel⁶⁰⁰

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Fāş eder ağızını lebiñdeki ḥāl
Sırr-ı ğaybı çü nokṭa-i remmāl
- 2 Eneğiñ çāhı ḥavz-ı billūrīn
Ṭudağıñ çeşme-i revān-ı zülāl
- 3 Başdan geçmedik ḥōd iş yokdur
Gel kemend-i şaçuñı boynuma şal
- 4 Ğamze kıl ḳaşınıñ ḳo fitnesini
Kışver-i cānı ḳılıcıñ ile al
- 5 ‘Aşḳ cāmını ṭut cihāndan geç
Ḳıl mey ile **Necātī**⁶⁰¹ def’-i melāl⁶⁰²

⁵⁹⁸ Necātī: naḳş-ı

⁵⁹⁹ Necātī: cān-sitāna

⁶⁰⁰ Necātī: 344. gazel.

⁶⁰¹ Necātī: kıl Necātī mey ile

⁶⁰² Necātī: 340. gazel.

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Tırub çemende ey gül ü ey serv-i muttaşıl
Ruhsār u qadd-i yāra dolaşma üzül kesil
- 2 Āb-ı hayāt içdiñ ise ey hüceste Hızr
Haṭṭ-ı leb-i nigāra berāber dirilme gil
- 3 Gülşende tırub oturacak yer bulunmadı
Qadd ü 'ızārıñ ideli serv ü gülü hacıl

66a

- 4 Cismim beliñ gam ile inceldi şöyle kim
Vezn eylerseñ ikisini ola kııl-be-kıl
- 5 Münkirdir ehl-i hırqa **Necātī** muḥabbete
Meşhūr nüktedir ki 'duvvün lemā cehel⁶⁰³

Fe'ilätün Mefā'ilün Fā'lün

- 1 Leb-i la'l-i nigārı gözleyelüm
Bāde-i hōş-güvārı gözleyelüm⁶⁰⁴

⁶⁰³ Necātī: 338. gazel.

⁶⁰⁴ Necātī: Mevsim-i nev-bahārı gözleyelim
Gül-i ruhsār-ı yārı gözleyelüm

2 Bize serv ü çinârdan ne biter
Varalım kıadd-i yârı gözleyelüm

3 Şem'-vâr ortaya atılmayalım
Câm gibi kenârı gözleyelüm

4 Gül hayâsızlık etse yüzleyelim⁶⁰⁵
Dilber-i⁶⁰⁶ gül-izârı gözleyelüm

5 Nice bir aldaya şümâra vere
Biz de rûz-ı şumârı gözleyelüm

6 Düşdi zevrak **Necâtî** baır-ı ğama⁶⁰⁷
Çäre ne rûzigârı gözleyelüm

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Ayru düşdüm dostlar serv-i bülendimden benim
Râstı ben böyle ummazdım efendimden benim

2 Giydirelden dest-i hasret ğam belâsın⁶⁰⁸ egnime
Yine kendim yigrenürüm kendü kendümden benüm⁶⁰⁹

⁶⁰⁵ Necâtî: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁶⁰⁶ Necâtî: sâķi-i

⁶⁰⁷ Necâtî: 372. gazel.

⁶⁰⁸ Necâtî: pelâsın

⁶⁰⁹ Necâtî: Şimdi kendim yigrenirim kendi kendimden benim

66b

- 3 Nice kez ol serv-i serkeş gördi ki ayak raķīb
Dimede bir kez ki el çek derd-mendimden benim
- 4 Bendler geçdi baña zülf-i siyāh-ı dost kim
Halk-ı ‘ālem pend alurlar şimdi pendimden benim
- 5 Ey **Necātī** baña⁶¹⁰ bu devlet yeter kim ehl-i derd
Tāzeler cānını Şi’r-i dil-pesendimden benim⁶¹¹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Fikr-i sevdā ser-i zülfüñ ucundan güzelim
KıŐŐa-i Leyli vü Mecnūna dönübdür meşelim
- 2 Őevķ-i hırŐīd-i cemālīñde dehānıñdan eşer
Bulmadım zerrece hic oldu kamu mā-ħaşalım
- 3 Şerbet çün lebinīñ pür-ħaste dil şerbet ola⁶¹²
Ānı ben⁶¹³ ħaste luķfile⁶¹⁴ buyur emelim

⁶¹⁰ Necātī: saña

⁶¹¹ Necātī: 350. gazel.

⁶¹² Necātī: Çün lebin şerbeti her ħaste dile emsem olur

⁶¹³ Necātī: sen

⁶¹⁴ Necātī: luķ dile

- 4 Bilmezem niçe hançerdir⁶¹⁵ ey dost diliñ
Hiç eșer eylemedi aña füsün ü hiyelim
- 5 Devr-i haddiñde gelüb haıııñı⁶¹⁶ maıv etdi lebiñ⁶¹⁷
Ey diriğa dükenüb ‘ömr irișdi⁶¹⁸ ecelim
- 6 Nice rengin dimeyen lāle ruıuñ medıini kim
Gül gibi hurrem olur her kim oıursa ğazelim
- 7 Ben **Necātī** kapınıñ hākine yüz sürdüğüm ol
Umarım bir gün ire ayağıñ öpmege elim⁶¹⁹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Şāmīler etmesün diyü ikide bir hücüm
Götürdi zülf kâ’idesin yazdı ehl-i Rüm⁶²⁰
- 2 Dünyā bütün benim dise yarım ağız lebiñ
Cān-ı ‘azize ıraı ecel etmeye hücüm⁶²¹

⁶¹⁵ Necātī: nice hacerden

⁶¹⁶ Necātī: zülfünü

⁶¹⁷ Necātī: etti hatun

⁶¹⁸ Necātī: ömrüm eriști

⁶¹⁹ Necātī: 366. gazel.

⁶²⁰ Necātī: 360. gazel.

⁶²¹ Necātī: Cān-ı avize etmeye ayırık ecel hücüm

67a

Bu beyit mecmuada yok⁶²²

- 3 Hiç ide bile mi lebiniñ şīvesin Mesih
Ağızdan öğrenile mi ihyā gibi ulūm
- 4 Hāliñ cefāyı hūşe-i zülfüñden öğrenir
Üzüme göre kararır ey bī-vefā üzüm
- 5 Avlamağa güzelleri mā'ni olur faḫih
Monlalarıñ şikārda olur liḳāsı şūm
- 6 Ölüm işi haḫ işidir andan kim incinir
Yāri **Necātī** ğayr ile görmek durur ölüm

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mey-gün lebiñ hayāli ile ḳan aḳar yaşım
Kim didi tīr-i ğamzeñe kim ḳana ḳar yaşım
- 2 Çok yaşasun ki çeşm ü dile baḫr ü ber⁶²³ geçüb
Geldi getürdi derd-i derūndan haber yaşım

⁶²² Necātī: Cānā güzeller ağızına baksa 'aceb midir
İns ü peri nigin-i Süleymāna oldu mum

⁶²³ Necātī: her

- 3 Kuhl olmaz ise gözlerine hāk-i pāy-i dost
Ağlayu ağlayu iki gözden çıkar yaşım⁶²⁴
- 4 Sen servi kıldı gülşen-i hūsn içre ihtiyār
Ey bī-bedel degildir inen bī-nażar yaşım⁶²⁵
- 5 Şatsun yeridir⁶²⁶ ayağı tozunı direm direm
Çün kıatre kıatre üstüne küvler düşer yaşım
- 6 Hakkā ki bir demine vişāliñ bedel degil
Biñ yıl olursa hasret ile dostlar yaşım
- 7 Ahım dütüni göklere çıkdı **Necāti**⁶²⁷
Bir demde eyledi sefer-i baħr ü ber yaşım⁶²⁸

Bu beyit mecmuada yok.⁶²⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 At kemend-i zülfüñü ben mübtelāya dostum
Kim baş açıb durmuşam derd ü belāya dostum

⁶²⁴ Necāti: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁶²⁵ Necāti: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁶²⁶ Necāti: satsın saba

⁶²⁷ Necāti: Bir demde çıkdı göklere āh-ı cihān-güdāz

⁶²⁸ Necāti: 373. gazel.

⁶²⁹ Necāti: Aşkım deme ki içmemişim bir soğuk suyun
Çekdi Necāti usda sana mā-hazar yaşım

2 Az alıbdır kim gzm yaşıyla ahım teşı
Yerleri v gkleri vire fenya dostum

67b

3 Gnca agzıñdan ne sz aıldı kim ĥandn olub
Gl ıkarđı cbbesin virdi Őabya⁶³⁰

4 Ne revdır kim iraqdan baar fitb
Ay ine arşı gele sen meh-liaya dostum

Bu beyit mecmuada yok.⁶³¹

5 El gtrpdr **Nect** kim gzeller olmasun
Ĥzır ol gel sen daĥı iŐbu⁶³² du'ya dostum⁶³³

Mef'l Mef'l Mef'l Fe'ln

1 Grdm yzñi dde-i giryndan el yudum
Şu gibi gñlm adı revn andan el yudum

⁶³⁰ Nect: giydigin verdi sabya dostum

⁶³¹ Nect: Gelmeyip hatt-ı siyeh redd-i bel olmaĥ için
VaŐlımı nezr eyle ltf et ben gedya dostum

⁶³² Nect: dahi uŐbu

⁶³³ Nect: 345. gazel.

2 Gördüm ki gitmeyince gönül yüz yumaz
Vardım cigerde kaçre kadar kandan el yudum

3 Ruhsâr-ı dil-firib-i ‘araç-rîziñi görüb⁶³⁴
Şeb-nemleriyle şahñ-ı gülistândan el yudum

4 Uyub hevâya terk-i diyâr eylesem nola
Bir kaçreyem ki lücce-i ‘ummândan el yudum

Bu beyit mecmuada yok.⁶³⁵

5 Lâ’liñ yeter **Necâtî** ’ye dünyâ vü âhîret
Kevser şuyuyla Çeşme-i Hayvândan el yudum⁶³⁶

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

1 Gönlümi sensiz egleyemez serv ile semen
Serv ü semen gelür baña tâbüt ile kefen

2 Sen sîm-ten nigâr ile terlik dekeş durur
Bir pirehenle sebzeyle çıkdıkça yâsemen

⁶³⁴ Necâtî: Bu beyitin üstü çizilmiş, sayfa kenarında yeniden yazılmış.

⁶³⁵ Necâtî: Zencîr-i zülfüne ereli dostum senin

Divaneyim ki çâh-ı zenahdân el yudum

⁶³⁶ Necâtî: 371. gazel.

- 3 Ey mäh-ı hüsni mihr-i felek bezmiñe gelüb
Ger şem' gibi karşıña yanmazsa uşda ben
- 4 Şalma saçuñı çünki vefāsızdır ol zeķan
Bī-āb olunca çāh ne lāzım ana resen
- 5 Cān verme çeşm-i dil-bere dersiz **Necātī'** ye
Hey noldu şöyle dersinüz ölsün mü yā seven⁶³⁷

68a

Mefā'ılün Fe'ilātün Fe'ülün

- 1 Hıyāl-i yār öñüne mähazardan
Dil ü didem bulundı huşg ü terden
- 2 Lebiñ vaşfın işitmiş guncelerden
Gül açılmış anıñçün çin seherden⁶³⁸
- 3 Sevād-ı dīde mülk-i dil seniñdir
Neñ eksik pādişahım baır ü berden

Bu beyit mecmuaya alınmamış.⁶³⁹

⁶³⁷ Necātī: 416. gazel.

⁶³⁸ Necātī: Anıñçün gül açılmış çin seherden

⁶³⁹ Necātī: Bu cism ü vaşl-ı küy-i yār heyhāt

- 4 Baña bir buse ver ölsün raķıbiñ
Halāş ol dostum hayr ile şerden⁶⁴⁰
- 5 Eger şirin lebüñe öykünürse
Göreyim Tanrı dād alsun şekerden
- 6 Yüzüni gördüm etdim ‘aşka bünyād
Kim işe ibtidā hōşdur seherden
- 7 Göñül ‘aşk oduna yanar gözüm benim⁶⁴¹
Necātī Tanrı şaķlasın beterden⁶⁴²

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Bir içim şu umarız hañçer-i bürrāniñdan
Nola bir kez içirirseñ ne gider yanıñdan⁶⁴³
- 2 Gül-i cennet gibidir dermek ile eksilmez
Buse luř eyle bize gonçe-i handāniñdan

Bu beyit mecmuada yok⁶⁴⁴

Çıkılmaz bir kıl ile göge yerden

⁶⁴⁰ Necātī: Divanda 7. beyit olarak verilmiş.

⁶⁴¹ Necātī: der

⁶⁴² Necātī: Divanda 8. beyit olarak verilmiş.

⁶⁴³ Necātī: 387. gazel.

⁶⁴⁴ Necātī: Ālemi hurrem eden cür’a-i ihsānındır
Sākiyā sakın unutma bizi ihsānından

3 Yāra cānım demişsen öle mi raķīb
Ölmez isem seni bizār edeyim cānıñdan⁶⁴⁵

Bu beyit mecmuada yok⁶⁴⁶

4 Hımmetiñde yine hicrān görünür cān u dile
Ben seniñ ķurtulamayım gibi hicrānıñdan⁶⁴⁷

5 İtlerden bu gün ön andı **Necātī** seni yār
Yine mümtāz olasan gibi heb aķrānıñdan⁶⁴⁸

68b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kıbledir 'uşşāķa ol vech-i ḥasen
Ka'bedir her ķande görüñdünse sen

2 Kıpısar imān ile Kıur'ānla
Hadd ü ḥaṭiñ ḥasretinden cān viren

⁶⁴⁵ Necātī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁶⁴⁶ Necātī: Kıolunu çenber edip pençesini burdu şabā
Göñlüm alımadı zülf-i perişānından

⁶⁴⁷ Necātī: Divanda 6. beyit olarak verilmiştir.

⁶⁴⁸ Necātī: Divanda 7. beyit olarak verilmiş.

- 3 Ten gerekmez tîġ-i ġam mecrūhuma⁶⁴⁹
Kim ŧehīd ‘aŧka yaraŧmaz kefen
- 4 Hey demezseñ yol baŧar baŧlar keser
Ṭurra-i ṭarrār ü zūlf-i pūr-ŧiken
- 5 Aġız aġub ṭāña kalır ġonceler
Lebleriñ ġülŧende vaŧf etdikçe ben
- 6 Haste ġöñüller deminden oldı ŧaġ
Dāima⁶⁵⁰ bād-ı ŧabā olsun esen
- 7 Ey **Necātī** iŧiñ altun eyledi
Kimyā-yı ‘aŧkıña⁶⁵¹ ol sīm-ten⁶⁵²

Mef‘ulü Mefā‘ilü Fa‘ilün

- 1 Revnaġ bulalı bu ḥaṭṭ-ı miskīn
Yüz yire ġodı benefŧe miskīn
- 3 Yer öpdi ŧu ‘arızıñ öñünde
Hüsünüñe zemāne etdi taḧsīn

⁶⁴⁹ Necātī: mecrūhuna

⁶⁵⁰ Necātī: ġöreyim

⁶⁵¹ Necātī: aŧkın ile

⁶⁵² Necātī: 413. gazel.

- 4 Āh eyle gönül ki yār her dem
Āyine gibi olur nev-āyin
- 5 Olmayacağ ey gönül sitāre
Ne fā'ide verir eşk-i pervān
- 6 Gün yüzüne māh öykünürmüş
İyü ya **Necātī** gözün aydın⁶⁵³

69a

Ġazeliyāt-ı Ĥayālī Beg⁶⁵⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bugün düşdi o māh-ı serv-i bālādan cüdā
Zerre gibi āftāb-ı 'ālem-ārādan cüdā
- 2 Deşt-i ĥayretde n'ola ĥayrānsam Mecnūn-vār
'Aql u şabr u fikr ü dīn düşdüm bir ārādan cüdā
- 3 'Işka düşdüm başuma üşdi belā vü derd ü ġam
Gitdi olmadı gönül 'ālemde ġavġadan cüdā

⁶⁵³ Necātī: 404. gazel.

⁶⁵⁴ Bu gazel Ĥayālī divanında yok.

- 4 Her kiři yarin temāşā itmede bir kūşede
Ben ḥayāl-i yār ile aldum temāşādan cūdā
- 5 Şū-yı eşkile **Ḥayālī** pāymāl oldu gönül
O leylī hicrānla sen serv ü bālādan cūdā

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Farta far eyleyen dergāh-ı sulān istemez
Dūd-ı āhı sāyesinde ā-ı eyvān istemez
- 2 Şol gedā kim ıldı istignā serīriñ tekye-gāh
Günc-i Bād-averdle tat-ı Süleymān istemez
- 3 Nār-ı gāmla dūd-ı āh-ı zulmetinde⁶⁵⁵ nūr olan
Āfitābı kendüye şem’-i şebistān istemez
- 4 Mesned-i ḥurşīde vermez künc-i tārīkin gedā
Göz yuman seyr-i cihāndan mihr-i raşān istemez⁶⁵⁶
- 5 Şol gedā kim penbe-i dāğın demādem tāzeler
Gül oparmaz şāhdan geşt-i gülistān istemez⁶⁵⁷

⁶⁵⁵ Ḥayālī: sāyesinde

⁶⁵⁶ Ḥayālī: Bu beyit divanda 8. beyit olarak verilmiş.

⁶⁵⁷ Ḥayālī: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

- 6 İsteyen gelsün geçen geçsün şalâdır âleme
Pâdişâh-ı ‘aşk dergâhında derbân istemez
- 7 Ey **Ḥayālî** bî-tekellüf ḥûn-ı dil nûş eyleyen
Minnet ile Hızır elinden âb-ı Ḥayvân istemez⁶⁵⁸

69b

*659

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Ey seyl-i eşk ḥâne-i cismim ḥarâb kı1
Zulmet-serâmı cilvegeh-i âfitâb kı1
- 2 Mecnûn ölünce didi serim ey felek benim
Leylî maḥallesinde sifâl-i kilâb kı1
- 3 Gel ey ḥasûd mâlik-i mülk-i kelâm iseñ
Evşâf-ı ḥusrevân-ı sa’âdet-cenâb kı1
- 4 Şemşîr-i âbdâr-ı Selim ile ḥâkde
İskenderiñ dehânını memlû ü’l-âb kı1

⁶⁵⁸ Ḥayālî: 189. gazel.

⁶⁵⁹ Ḥayālî: Şikâyet ba kışsa-i Feğânî

- 5 Evşāf-ı bārigāh-ı Süleymānı eylesen
Dīv-i ḥasedden eyle ḥazer ictināb kı1
- 6 Şāpura tāc-ı devleti geydir cenīn iken
Dārāyı añ ḥikāyet-i Efrāsiyab kı1
- 7 Vaşf ile Erdevānı revān eyle bezmde
Behrāmı gūrdan çıkarub tāze şāb kı1
- 8 Firdevsī-i kelām olmazsın benim gibi
Nār-ı ḥasedle cānıña yüz biñ ‘azāb kı1
- 9 Ḥurşīd-i himmetimde zemīn gerd-i zerredir
Ol zerreden vücūduñı var sen ḥisāb kı1
- 10 Ey gerd-i āhım eyleyicek seyr-i āsumān
Nāz eyle āfitāba ve māha ‘itāb kı1
- 11 Çün kim **Ḥayālī** sen saña olduñ ḥicāb-ı dost
Benden işit naşīḥati ref’ -i ḥicāb kı1⁶⁶⁰

⁶⁶⁰ Ḥayālī: 19. gazel.

70a

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Muḥabbet cāmın ey zāhid eliñe alabilmezsın
Meger kim şīşe-i nāmusu daşa⁶⁶¹ çalabilmezsın
- 2 Gider tāc ile hırkañ kim bunuñ gibi kaba yükle
Kābül etmez seni baħr-ı maḥabbet dalabilmezsın
- 3 Eger her şa'sa'a cirmiñde bir gūyā zebān olsa
Cemāl-i yāriñ ey gün sen kılıcın şalabilmezsın
- 4 Çeküb zaḥmından almağ yol mudur peykānını yāriñ
Sen ey hemdem baña bilsem ne verdiñ alabilmezsın
- 5 **Ḥayālī** gibi ger 'aşık saña dağ üstü bağ olmaz
Melāmet ṭablını derbend-i ğamda çalabilmezsın⁶⁶²

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Ğonca ağızına düşer mi jāleyi dendān ede
Her şeħer gülzārda kaşd-ı leb-i cānān ede

⁶⁶¹ Ḥayālī: taşā

⁶⁶² Ḥayālī: 441. gazel.

- 2 Serve yol mudur alıp murğ aşıyanın başına
Kendüyi rāh-ı vefāda Kays ile aqrān ede
- 3 Övünmesin gül bitmesin sünbül eger ey lāle-rūh
'Ārız-ı zülfüñ katında da'vī-i rüchān ede
- 4 Lāle lāyık mı alub sevdā-yi hāliñ başına
Tiğ-i miḥnetle tenin hem çāk ede hem kan ede
- 5 Öykünürse nāleme bülbül **Hayālī** göreyin
Bāğ-bān anı kafes küncünde der-zındān ede⁶⁶³

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey 'aşk-ı yāra bende-i fermān olan başım
Bī-baht ü tāk 'āleme sulṭān olan başım

70b

- 2 Kaniyla ta'ne daşlarını la'l reng idüb
Derd-i belā güherlerine kān olan başım
- 3 Ey bir gedüğüne bu cihānıñ konulmayub
Ġam ellerinde seng-i beyāban olan yaşım

⁶⁶³ Hayālī: 526. gazel.

- 4 Evvel benim⁶⁶⁴ firākla ummān olan⁶⁶⁵ başım
Şoñra ḥabāb-ı lücce-i ummān olan başım
- 5 Çevgānına irādet-i Ḥaḳḳıñ rızā virüb
Çün güy-ı māhu mihrle⁶⁶⁶ ğaltān olan başım
- 6 Her gün **Ḥayālī** gibi idüb bir maḳāmı seyr
Her gece bir vilāyete mihmān olan başım⁶⁶⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gerdenimde dime bu zülf-i siyāhımdır benim
Hay zālīm boynuna düşmüş günāhımdır benim
- 2 Ḥalka-i mahı dutub gerdūnu yerinden kapan
Şām-ı ğamda kuvvet-i bāzū-yı āhımdır benim
- 3 Şāh-ı 'aşḳam penbe-i dāğıma degmez tāc-ı Key
Şol gedā-yı bī-ser ü pālar sipāhımdır benim
- 4 Bezm-i ḥüsn içinde ey dil çeşm-i ebrū-yı nigār
İki merdüm iki şūḥ-ı kec külāhımdır benim

⁶⁶⁴ Ḥayālī: ber'im

⁶⁶⁵ Ḥayālī: edip

⁶⁶⁶ Ḥayālī: guy mihr-i māhla

⁶⁶⁷ Ḥayālī: 350. gazel.

- 5 Ey **Hayālī** faqr şāhınıñ kilāb-ı kūyunuñ
Her palāsı bir libās-ı ‘izz ü cāhımdır benim⁶⁶⁸

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āyine her gün koyar dildārı tenhā koynuna
Nāz ile Yūsuf girer gūyā Zūleyhā koynuna

71a

- 2 Çıkmadı yārın lebi fikri dil-i ağıyardan
Aldı ol la’li dirigā seng-i hārā koynuna
- 3 Rāh-ı gülzār-ı vefāda cismini iden⁶⁶⁹ ğubār
Rūzigār ile girir bir verd-i ra’na koynuna
- 4 Dāmenine seng alıp kühsār ceng etmek diler
Koyduğuyçün maqdemıñ naqşını şahrā koynuna
- 5 Nice gözyaşu **Hayālī** ‘aşk içinde oldu maḥv
Girdiler ırmağlar gūyā ki deryā koynuna⁶⁷⁰

⁶⁶⁸ Hayālī: 349. gazel.

⁶⁶⁹ Hayālī: eden

⁶⁷⁰ Hayālī: 505. gazel.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 'Aşıkam divāne bend etsün beni zencîrler
Lācerem zincir ile zīver bulur şîrler
- 2 'Arızındır Çin gülistānı yüzün miskîn gazāl
Ya kaşîñ atmış aña müjgānlarıñdan tîrler
- 3 Ya meger kāfir gözün imāna gelmiş zeyn olub
Almış eṭrāfın müjen 'uryān olub⁶⁷¹ şemşîrler
- 4 Yağdılar nār-ı melāmetle fetilin dağımın
Bir çerağ edindiler ben nā-murādı pîrler
- 5 Firkat öldürdü **Hayālî** kuluñı⁶⁷² lūṭf et yetiş
Sen mürüvvet kanına lāyık mıdır te'ḥîrler⁶⁷³

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şabānîñ ḥāṭırı kūyunda yāriñ pür ğubār ancak
Benim gibi o daḥi bir perişān rüzigār ancak

⁶⁷¹ Hayālî: edip

⁶⁷² Hayālî: bendeni

⁶⁷³ Hayālî: 107. gazel.

2 İletdim tuḥfe-i cān-ı ḥaḳīrim yāra ‘arz etdim
Gülüb nāz ile ol gül-ruḥ didi bu yadigār ancak

71b

3 Elimde al tūḫī-veş meyi gördi didi şofī
Be bu kendü ayağıyle ele gelmiş şikār ancak

4 Kamer bir penbe-i dağım durur çarḥ üzre encüm hem
Derün-ı āteşinimden çıkar bir kaç şerār ancak

5 Şeb-i ‘īd eyledi gerdün hilālin cāmını gerdān
Ḥayālī daḥi içmez zāhid-i perhiz-kār ancak⁶⁷⁴

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Nedir cān kim anı sen nazenin cānāna vermezler
Saña ‘aşıḳ olanlar yoluña cānā ne vermezler

2 Lebi sevdāsı göñlümde yaraşur zāhidā yārīñ
Bu bir la’l-i muşaffādır anı her kāna vermezler

3 Ḥarābat erleri bir sengi bālın etseler anı
Serīr-i devlet içre⁶⁷⁵ mesned-i sulṭāna vermezler

⁶⁷⁴ Ḥayālī: 253. gazel.

4 Züleyhâsın şu kim tuğyân-ı nefsinden cüdâ kıldı
Anıñ Mısr-ı vücûdu Yûsufun zindâna vermezler

5 **Ḥayālî** ‘aşq-ı Leylâya heves kıldıñ velî anı
Belâ deştinde her Mecnûn-ı sergerdâna vermezler⁶⁷⁶

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Her ne çan kim yutdı⁶⁷⁷ dil lâ’l-i leb-i dildârdan
Dökdi ahır fûrkat anı dide-i hûn-bârdan

2 Seyr-i bustân eyleseñ çaddin temâşâ kıлмаğa
Servler baş çaldırırlar bâğda dîvârdan

3 Rûy-ü zülfün bâdına⁶⁷⁸ dil bağladım ey muğ-beçe
Her ne teklif eyleseñ eyle büt-i zünnârdan

72a

4 Lerzeler eylerdi mızrbıñ eliñde muṭribâ
Sırr-ı ğayb işitmeseydi perde-i evtârdan

⁶⁷⁵ Ḥayālî: üzre

⁶⁷⁶ Ḥayālî: 106. gazel.

⁶⁷⁷ Ḥayālî: döktü

⁶⁷⁸ Ḥayālî: şevkine

- 5 Mey perest olsun **Hayālī** deyu her meyḥānede⁶⁷⁹
Ḥāl-i devr içinde olmaz bir muṣāḥib yārdan⁶⁸⁰

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Da'vā-yı ḥüsn kıлмаğı 'ālemde ey nigār
Sen dil-sitān ile büt-i Çiniñ ne cānı var
- 2 Peykānların bedende gelüb olalı muḳīm
Ġam leşgerine oldı⁶⁸¹ tenim āhenīn ḥiṣār
- 3 Ķanlı yaşumla yazmağa ğam mācerāsını
Ruḥsār-ı zerdim oldı benim levḥ zer-nigār
- 4 Ķapuñda⁶⁸² göge erdi başım olalı şehā
Ben 'āşık-ı felek-zede kūyunda ḥākisār
- 5 Kimdir **Hayālī** dir iseñ ey serv-i hoş ḥirām
Bir derd-i esiri 'aşk-ı bed nām-ı rüzīgār⁶⁸³

⁶⁷⁹ Ḥayālī: 377. gazel.

⁶⁸⁰ Ḥayālī: Rindler gülbang ederler-külbe-i hammardan

⁶⁸¹ Ḥayālī: askerine oldu

⁶⁸² Ḥayālī: gün gibi

⁶⁸³ Ḥayālī: 56. gazel.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Dil helāk oldu meded şol gözleri bīmārdan
Derdime dermān erişmez ol şeker-güftārdan
- 2 Ğam şebinde firqatîñle cānım aldın duymadım⁶⁸⁴
Gel berü sulh edelim bir büseye inkārdan
- 3 Vaşlıñ ile cānım istibdāl edersen nola kim
Kim kaçar 'ālemde ey meh⁶⁸⁵ assılı bāzārdan
- 4 Pādişāh-ı mülk-i hüsne deyi germ olma şeha
Kim vefā gelmez cihānda çarh-ı keş-refterdan

72b

- 5 Ey **Ḥayālī** 'ömrü zāyi' etmeyem dersen eger
Ḥāli olma devr içinde bir muşāhib yārdan⁶⁸⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Gönlüm bir āfet-i dil ü din mübtelāsıdır
Öldürdüğine kendü yine kan bahasıdır⁶⁸⁷

⁶⁸⁴ Ḥayālī: tınmadın

⁶⁸⁵ Ḥayālī: dil

⁶⁸⁶ Ḥayālī: 379. gazel.

- 2 Yaşım biri birine katubdur denizleri
Irmaqlar da şu gözümüñ macerasıdır
- 3 Sulţān-ı ‘aşk kendiye hāş eyledi beni
Sīnemde gördü dağımı şahin yuvasıdır
- 4 Gerçek sipāhilerle yine oldu hem-nefes
Gūyā **Hayālī** Rum ilinin keţhudasıdır
- 5 Hiç etmedim huzūr gönül hānesinde ben
Seng-i cefā-yı yār ile bir yıķılasıdır⁶⁸⁸

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Sen şehiñ gerd-i rehin māh alub ayesine
Çarḥ eder gökde melā’ik yüzü pirāyesine
- 2 ‘Aşq dīvānesiyem firķadde pīrimiñ
Nice Mecnūn gibi şehbāz gelür sāyesine
- 3 Dem olur kūy-ı harābatda bir dürd-keşin
Çarḥ-ı çārimde Mesīḥā eremez pāyesine

⁶⁸⁷ Hayālī: 89. varak.

⁶⁸⁸ Hayālī: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiş.

- 4 Yaşımıñ cüyü hamüş oldı görüp deryâyı
Terk ider tıfl-i figānı göricek⁶⁸⁹ varıcağ dāyesine
- 5 Şabra bî-tağat olub erdi⁶⁹⁰ **Ḥayālī** cāna
Döndi şol h̄āceye kim el ura sermāyesine⁶⁹¹

73a

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Meyl eyledik cihānıñ egerçi şafāsına
Nüşuna nişi degmedi balı belāsına
- 2 Küyundan ol mehiñ beni dūr eyledin deyu
Çarhıñ yapışdı dūd-ı figānım yaqasına
- 3 Ādem behiştı dāneye⁶⁹² şatdı o h̄āle ben
Beñzerse böyle beñzesin oğul atasına
- 4 Āb-ı revāna bağ ki gönülde kıomaz ğubār
Küyunda kııl nazār gözümün⁶⁹³ mācerāsına

⁶⁸⁹ Ḥayālī: varıcağ

⁶⁹⁰ Ḥayālī: kıydı

⁶⁹¹ Ḥayālī: 534. gazel.

⁶⁹² Ḥayālī: taneye

⁶⁹³ Ḥayālī: yaşımın

Bu beyit mecmuada yok.⁶⁹⁴

- 5 Göz merdümü **Ḥayālī** düşüb baḥr-ı eşkime
Girdāba düşdü çıkmadı hergiz қarasına⁶⁹⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Fer viren māha cemāl-i bā-kemālindir seniñ
Mihre ḥançerler çeken iki hilālīñdir seniñ
- 2 Cānına ‘āşıqlarıñ ey lāle-ruḥ dağ-ı belā
Ol leb-i cān baḥşınıñ üstünde ḥālindir seniñ
- 3 Kār-ı ḥ’ān-ı muḥabbet⁶⁹⁶ eyleyüb her dağımı
Cismimi zeyn eyleyen ‘ıyd-ı vişālindir seniñ
- 4 Gerdeninde zülfünü gördüm su’al etdim dedi
Ey fitāde boynuma düşmüş vebālīñdir seniñ
- 5 Ğayrlarla yardur şimdi **Ḥayālī** der iseñ
Ḥāşe lillah Pādişāhım ol Ḥayālīñdir seniñ⁶⁹⁷

⁶⁹⁴ Ḥayālī: Bādı semūmdur suyu hūnābe-i ciğer
Meyl etme gam diyārının āb-ı havāsına

⁶⁹⁵ Ḥayālī: 488. gazel.

⁶⁹⁶ Ḥayālī: Kāse-i ḥūn-ı maḥabbet

⁶⁹⁷ Ḥayālī: 281. gazel.

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ḥand ile olalı leb-i cānān girih girih
Reşkinden oldu gonçe-i ḥandān girih girih
- 2 Ḳan yaşla döndü pençe-i mercāna kirpigim
Ahım yeliyle lücce-i 'Ummān girih girih
- 3 Zencīrler ile zeyn midir yāhud oldu mı
Zülfüñ ğamıyla ḥātır-ı zindān girih girih
- 4 Ḳuşlar yuvası şanma ğam-ı rüzigārdan
Oldı derün-ı serv-i gülistān girih girih
- 5 Zülfüñ kılalı kelle-i 'uşşāḳ ile oyun
Şerminden oldu kūy ile çevgān girih girih
- 6 Bezm ehline şurāḫi gice dökdü derdini
Akdı gözünden ayağına ḳan girih girih
- 7 Bu şi'r-i pür-selāsete baḳsun **Ḥayālī** Şah
Görmek dilerse āb-ı firāvān girih girih⁶⁹⁸

⁶⁹⁸ Ḥayālī: 472. gazel.

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 H̄ayālīñ hemdemi yaşım düşüb ruhsāra yaşdanmış
Nedīm-i şāhdır kim bālīş-i zerkāra yaşdanmış
- 2 Hilāl-i cāmdan sen çekmede her dem şafağ-gün mey
Otağın mest olub başındaki destāra yaşdanmış
- 3 Ser-i⁶⁹⁹ kūyuñda gördüm arka vermiş h̄āra bir 'aşık
Kanatmış tāze dāğın h̄arlar gülzāra yaşdanmış
- 4 K̄omuş bir daşa Mecnūn bāş görmüş düşde Leylīsini
O daşı nice yıllar ara k̄oçmuş ara yaşdanmış
- 5 **H̄ayālī** ruhlarıyla zūlfüne yārīñ es̄ir olmuş
Güneş yollara düşmüş s̄ayeler dīvāra yaşdanmış⁷⁰⁰

74a

Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Dağlarca ideyin minneti Ferhāda yine
Vireyin t̄ıfl-ı dili şan'at-ı üstāda yine

⁶⁹⁹ H̄ayālī: belā

⁷⁰⁰ H̄ayālī: 225. gazel.

- 2 Vaḥṣet-ābād-ı gama indüreyin Mecnûnı
Getürüb ehl-i vādîleri feryāda yine
- 3 Rind geldi der-i meyhāneye alınmadı ḥayf
Bir ḳadeh bādeye yüz ḥırḳa vü seccāde yine
- 4 Girü bādeye nedür ḥāl didüm döndi didi
Beni ḥāk itmiş iken virdi felek bāde yine
- 5 Ḥarem ü şadete irgürdi **Ḥayālî** yolın
Vā‘iz-i şehri dahı lâ ile illāda yine⁷⁰¹

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 Melāmet mülküne mālîk olup tā kim ‘alem çekdim
Selāmet defteri erḳāmına evvel ḳalem çekdim⁷⁰²
- 2 Görüb saġarda ‘aks-ı la’l⁷⁰³-ı yarı reşkden öldüm
İçince ḳanını anıñ nice derd ü elem çekdim
- 3 Muḥîṭ-i ‘aşḳda ben ol neheng-i şayd-yābım ki⁷⁰⁴
Yedi deryāyi lertzān eyledim her geh ki dem çekdim⁷⁰⁵

⁷⁰¹ Bu gazel Ḥayālî divanında yok.

⁷⁰² Ḥayālî: 347. gazel.

⁷⁰³ Ḥayālî: ruy

⁷⁰⁴ Ḥayālî: ejdehā-kamem

⁷⁰⁵ Ḥayālî: Bu beyit divanda 4. beyit olarak verilmiş.

- 4 Eşigi itleriyle hem sifāl-oldum bihamdillah
Bu zevki bulmadım şehirle gerçi Cām-ı Cem çekdim⁷⁰⁶
- 5 **Ḥayālī** kūşe-i meyḥāneden bir doğru yol buldum
Götürdüm ayağı sermest olub ğavġādan el çekdim⁷⁰⁷

74b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mihr ü meh iki ışıkdır tekve-i eflākde
Tekyeniñ kurbānlarıdır geşt idenler ḥākde
- 2 Her zebāne āteş-i dilden zebān ḥāliyle⁷⁰⁸
Şerh ider sūz-ı derūnum sīnemdeki her çākde⁷⁰⁹
- 3 Şāhid-i maqşūd kılmaz bü'l-heves⁷¹⁰pür heves dillerde cāyi
Şāhlar mesken edinmez menzil⁷¹¹-i nā-pākde
- 4 Her fenā ehline bir ser-rişte-i maqşūd imiş
Mār-ı maġz āşāmlar kim var imiş Daḥḥākde

⁷⁰⁶ Ḥayālī: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁷⁰⁷ Mecmua-ı eş'ar: Bu mısra gazelin kenarında şu şekildedir: Götürdüm ayağı işret diyārına kadem çekdim

⁷⁰⁸ Ḥayālī: ğamden zebān-ı hāl olup

⁷⁰⁹ Ḥayālī: sīne-i şad çākde

⁷¹⁰ Ḥayālī: pür heves

⁷¹¹ Ḥayālī: meclis

- 5 Ey **Ḥayālī** ‘aşk yalın yüzlü bir maḥbūbmuş⁷¹²
Şöyle⁷¹³ görmüş bir kişi āyine-i idrākde⁷¹⁴

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Yegdir şu kaşrdan k’ola anuñ soñu ḥarāb
Rind-i şarāb-ḥār⁷¹⁵ u cām içre bir ḥabāb
- 2 Cem’ it özüñi olma perīşān raḥam-mişāl
Fānī cihānı şıfr gibi hiçe kııl hisāb
- 3 Meyl etme yüzde zülfüne kim ḳonmaz aña murğ
Bir gülistān içinde aşılırsa bir ğurāb⁷¹⁶
- 4 Sevdā-yi zülf-i dilber ider tīre gönlümi
Gün pertevine ḥā’il olur nitekim seḥāb⁷¹⁷
- 5 Yerde gerek **Ḥayālī** yüzüñ sāye-veş seniñ
Başıñ göge ererse de⁷¹⁸ mānend-i afitāb⁷¹⁹

⁷¹² Ḥayālī: maḥbūbudur

⁷¹³ Ḥayālī: böyle

⁷¹⁴ Ḥayālī: 482. gazel.

⁷¹⁵ Ḥayālī: hareye

⁷¹⁶ Ḥayālī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁷¹⁷ Ḥayālī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.




⁷¹⁸ Ḥayālī: ererse göklere

⁷¹⁹ Ḥayālī: 27. gazel.

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Kaşîñ hilālîni meh-i tãbãna vermezîñ
Gün ruhlariñî şem'-i şebistãna vermezîñ

75a

- 2  eliñi yüzüñi 
Miskîn şaçunuñî mülk-i Karamãn'a vermezîñ
- 3  gibi sebzedãra semerķande leblerüñ
İziñ tozını kühl-i şafãtı ne vermezîñ
- 4 Göz ķãresini miskîn iden 'aks-i la'liñi
Zulmet içinde çeşm-i hayvãn vermezîñ
- 5 Ben ol **Hayãlî**yem ki eşigiñ gedalığın
Taht-ı 'acemle milket-i Oşmãna vermezîñ⁷²⁰

⁷²⁰ Hayãlî: Divanda bu gazel yok.

Ḥayālī⁷²¹

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Benem ki nazm serîrinde şāhib-erkānem
Benem ki āb-ı ruḥ-ı mülk-i Āl-i 'Oṣmānem
- 2 Şabā-miṣāl sebük-rūḥ şu gibi meyyāl
'Adūya āteş ü icāb⁷²² ḥāke yeksānem
- 3 Nebi medīne-i 'ilm oldı bābı Şāh-ı Necef
O dergehüñ itiyem ol ḳapuda derbānam
- 4 Devvāb gibi baña depme şalma ādem iseñ
Ki bîşezār-ı kerāmetde şîr-i gurrānem
- 5 Çü batın hut emīnem çü zeyl-i Yūsuf pāk
Çü İsī ehl-i necātem Şu'aybe çobanem
- 6 Kelām gibi bülend ü hüner gibi ḥôş-ḥāl
Kerem gibi güzelem baḥt gibi ḥandānam
- 7 Ne deñlü olduñ seyl gibi ālūde
Özini baña irişdür ki ayn-ı 'ummānem

⁷²¹ Ḥayālī: 342. gazel.

⁷²² Ḥayālī: aḥbāba

8 Gözüme⁷²³ tã ki çekildi bu perde-i şüret
Hayâl bâz-ı cihānem harîf-i fettānem

75b

9 **Hayālî** meşreb-i ahrār bulmışam lîkin
Esîr-i silsile-i āsumān-ı gerdānem

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

1 Bu kat kat kan ile doymuş dili cānāna tapşırdım
Vefā tomārını bir gonca-i handāna tapşırdım

2 Hadeng-i gānzesi peykānına gönlümde yer etdim
Züleyhā-veş dirigā Yūsufum zindāna tapşırdım

3 Ter etdim çeşme-i hurşîdi 'ummāna keder verdim
Ayağı toprağın⁷²⁴ çün dîde-i giryāna tapşırdım

4 Bu gönlüm Hüdhüdün Simurğa ergürdüm bihamdillah
Elimde yazımı Sulţān-ı ālîşāna tapşırdım

5 **Hayālî** naqşına bakub güşāde olmağa dā'im
Bu şî'r-i nāzeninim defter ü divāna tapşırdım⁷²⁵

⁷²³Hayālî: yüzüme

⁷²⁴Hayālî: gubār-ı rāhını

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Bu nazm-ı ābıdār ile fehm it ne söylerem
Dīdār ḥaqqı āb-ı rūḥ-ı heft kişverem
- 2 Ma'nide nazm kişvereniñ tādāriyem
Şüretde gerçi başı açık bir ḳalenderem
- 3 Dürr-i kelāmı şādef-i kā'ınatda
İdrāk iden kişi beni añlar ne gevherem⁷²⁶
- 4 Bu ādem öldürür dirilirken Mesihī⁷²⁷ var
Her berāt uğrusı beni şanınr ki bir ḥarem
- 5 Sende libās-ı fāḥır ü bende bu nazm-ı pāk
Sen cism perver olduñ u ben rūḥ perverem⁷²⁸

76a

- 6 Tiğ⁷²⁹ ü zebān ü terk-i küleh namdır baña
Başlar kesici ḳanlar aḳıtmaz dil-āverem

⁷²⁵ Ḥayālī: 362. gazel.

⁷²⁶ Ḥayālī: cevherem

⁷²⁷ Ḥayālī: Mesih

⁷²⁸ Ḥayālī: 345. gazel.

⁷²⁹ Ḥayālī: tiğüm

- 7 Ben ol **Ḥayālī**'yem ki çeküb cevr ü guşşañı
Yine du'ā-yı devlet idüb şükr eylerem

Ḥayālī⁷³⁰

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fā'lün

- 1 Göñül seni dileyu cenāba yüz dutdı
Ḥayāl-i āb ile teşne serāba yüz dutdı
- 2 Nişānıñ almağa ey meh ḥurūf-ı kevkebden
Müneccim encüme molla kitāba yüz dutdı
- 3 Cihāna 'aks-i rūḥuñ tā ki düşdi maḥlūķıñ
Kimisi nāra kimi afitāba yüz dutdı
- 4 Karar-gāhı idi bir zamanda bir şāhıñ
Göñül sarāyı ki şimdi ḥarāba yüz dutdı
- 5 **Ḥayālī** yārı ararlar yeri gögü dolanub
Feğānlarım göge yaşım türāba yüz dutdu

⁷³⁰ Ḥayālī: 630. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ne ğam ey nāle belā eylese pāmāl beni
Çekme billah olub 'āleme dellāl beni
- 2 Cezbe-i 'aşkla şūrīde-i dergāhem ben
Mest ya bengī mi şandıñ behey abdāl beni
- 3 Mürşid-i ğūşe-nişīndir ħum-ı mey ey sākī⁷³¹
Bāṭını şāfı anuñ eyledi ħōş-ħāl beni
- 4 Ka'be-i derd menem dūd-ı dilim şālımdır
Bürüsün vādī-i ğamda bu siyeh şāl beni

76b

- 5 Mūya döndüm ğam-ı zülfile götür toprağdan
Çıkdığınca göge ey nāle bile al beni
- 6 Cismimi ilter ise tahta-i reml üzre şabā
Remllerle araya bulmaya remmāl beni
- 7 Cür'asın cām-ı **Ĥayālī'**ñ içerseñ diyesin
Ĥaşre dek mest ide bu bāde-i ħattāl beni⁷³²

⁷³¹ Ĥayālī: zāhid

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yoluñda ser virüb şu ki serverlik eyledi
Meydān-ı 'aşq içinde dilāverlik eyledi
- 2 Kim ki bu çarḥ-ı pīre-zene ma'il olmadı
Merdāneler içinde bugün erlik eyledi
- 3 Zünnār-ı zülfün eyledi bī-din raḫībe 'arz
Gördüñ mü ol şanem nice kāfirlik eyledi
- 4 Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüb
Dil deldi cānım aldı ciger-derlik eyledi
- 5 Dilden **Ḥayālī** şüret-i idrāki kazuyub
Dīvane meşreb oldı ƣalenderlik eyledi⁷³³

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Etmezem gülzār seyrin bülbül-i ⁷³⁴şeydā gibi
Meskenim Ƙāf-ı ƣana'at olalı anƣā gibi

⁷³² Ḥayālī: 639. gazel.

⁷³³ Ḥayālī: 609. gazel.

⁷³⁴ Ḥayālī: gūyā

- 2 Kūh-veş çek dāmeniñ şaħra-yi ‘ālemden gönül
İki yağa ıssı olmağ isteseñ deryā gibi
- 3 Bir içim şu minnetin çekdirme naħl-i kıddüñe
Tā ki kıadriñ meyvesi izzet bula ħurmā gibi
- 4 Sūzen-i dil-düz-ı ğamzeñdir baña ħāil olan
Yoksa eylerdim tecerrüd kıaşdini İsa gibi⁷³⁵
- 5 Zerre deñlü kıılmadıñ dehre **Ĥayālī** i’tibār
Tıpuñ ağsun göklere mihr-i cihān arā gibi⁷³⁶

*⁷³⁷

⁷³⁵ Bu beyit mecmuada dekenar olarak verilmiş.

⁷³⁶ Ĥayālī: 605. gazel.

⁷³⁷ **Derkenar:**

Eger kim



Seniñ zūlfüñiñ ey dilber



Yār kim büseye bahāne arar

Bilmez



olur bahāne arar

77a

‘Abīdī

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Çerh ırgürüb murādına düşmānları dirīġ
Sen şeh yanında kıomadı ben çākeri dirīġ
- 2 Her laħza seyr-i ġamzeñle şādmānken
Şimdi helāk ider beni ġam ħançeri dirīġ
- 3 İksīr-i ħāk-i kūyuña dünyā yüzün sürer
Hicrān eylemede ben gezerin serserī dirīġ
- 4 Ğam sāġarı ki semm-i melalle töludur
İçürdi firķatüñ baña ol sāġarı dirīġ
- 5 Senden ıraġ olalı **‘Abīdī** şikeste-ħāl
Olmadı derd ü miħnet ü ġamdan berī dirīġ

‘Abīdī

Fā‘ilätün Fā‘ilätün Fā‘ilätün Fā‘ilün

- 1 Ol ġül içün ol kıalender süsen āsā bi-şādef
Rāh-ı bāġ-ı ‘ışk içinde eyle varuñ ber-ķaraf

- 2 İncinür her dem şadā-yı seyl ü eşkümden benüm
Kulağına penbe taqmasın mı lü'lü'den şadef
- 3 Görinen sīnemde yir yir penbe-i dāgum degül
Cüş idüb deryā-yı dil üstinde peydā oldı kef
- 4 Seyr ider meclisde iñlerse o māhuñ yādına
Nice seyr ide cismin dāğ üstine dāğ urdı def
- 5 Nefsini ednā bilen 'ālī bilür Allāhını
Ey 'Abīdī bu durur mefhūm-ı qavlı-i men 'araf

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Gelmez lisān-ı qāle su'āl ü cevāb-ı 'ışk
Böyle beyān ider bunı ey dil kitāb-ı 'ışk
- 2 Zerrāt görünür baña ihrām-ı kāināt
Kāşāne-i dile toğalı āfitāb-ı 'ışk
- 3 Sükkān-ı 'izzetden niçe biñ na'ralar kopar
Feryāda gelse şevkle mest-i şarāb-ı 'ışk

77b

- 4 Zāhir bilürdi ben ye'se uğradıgum eger
Bir kez çalsa gūşına şavt-ı rebāb-ı 'ışk
- 5 Sen pādişāh-ı hūsne 'Abīdī esīr olub
Oldı kapuñda hūsrev-i 'alī-cenāb-ı 'ışk


'Abīdī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şafha-i dehri tutub vaşf-ı cemāl-i luţfuñ
Dāstān oldı kamu halka kemāl-i luţfuñ
- 2 Nuh felek sofrā-i cevründe tokuz çini tabak
Çekilür 'āleme her lahza nevāl-i luţfuñ
- 3 Olsa mergüb n'ola derd-i sefīr sırriñ
Gonçe-i mäh-ı nevi açdı şimāl-i luţfuñ
- 4 Tās-ı zer-i mihri felek çeşme-i ihsānuñla
Tākā n'eyler kemer āb-ı zülāl-i luţfuñ
- 5 Niçe bir şāim-i 'acz olsa 'Abīdī ömrün
İrgüre 'ıyd-ı ümmīdine le'āl-i luţfuñ

‘Abīdī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ne semte ‘azm iderseñ menzil-i rif‘at konağundur
Biri birinden a‘lā nüh felek tokuz otağundur
- 2 Semend-i āsmān ile diyār-ı şarqdan hürşīd
Sevād-ı şāma bir günde varur çāpük ulağundur
- 3 N’ola fırsat senüñ olsa erenler himmeti biliñ
Ricālū’l ğayb-ı huşke adl ü  konağundur
- 4 Nice baş egmesün şāhum saña a’dā-yı girdār
Elünde tīğ-i bürrān-ı zafer yaluñ yarağundur
- 5 Teraqqī şem‘in umarsa ‘aceb mi bezm-i luṭfuñda
‘Abīdī hānkāh-ı dehr içinde bir çerāğundur

78a

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āteş-i ‘ışk ıla bir yüregi biryānum ben
Acıyub ağlama ki ‘āşık-ı giryānum ben

- 2 'Ömr pâyâna ire 'aqlumı cem' idemeyem ben
Kākülün zikri ile şöyle perîşānum ben
- 3 Her gören sen gözi sermesti olur lâ-ya'kıl
Nice olur hāli bu halkuñ aña hayrānum ben
- 4 Tā ki başaruñ ser-i kūyuñda görüb ben kulını
Ben şanurdum ki şehā hāk ile yeksānum ben
- 5 Baş virelden reh-i 'ışkında 'Abīdī yāruñ
Şaff-ı 'uşşāka serhayl-i şehīdānum ben

'Abīdī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 İrmeyen bezm-i şafā-bahşuña hürmet bulmaz
Düşmeyen ayağıña pāye-i rif'at bulmaz
- 2 Bil ki ey şāh der-i kāsāne seniñle büt-i deyr
Da'vā-i hüsn-i cemāl ile şüret bulmaz
- 3 Mihr-i 'uşşāk ile meh-rūlar olurlar meşhūr
Yohsa anlar yaluñuz hüsn ile şöhret bulmaz

4 Haşre dek yârelerüm ağız açub sayılsa ger
Kabza-i derd ü ğam-ı yâr kifâyet bulmaz

5 Maraž-ı ‘ışk‘**Abîdî** ne ‘aceb miñnet olur
Kankı ‘aşık ki buña uğrasa şıhhat bulmaz

78b

‘Abîdî

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Bize ey dil bütün dünyâ deger bir yâr-ı cân olsa
Söz añlasa güzel sevse tarîk zarif ü nüktedân olsa

2 Demâdem ehl-i diller meclisinde ğonce leblerle
Tekellüm eylese tûî-şifat şahib [...] ⁷³⁸

3 Cemâli âfitâbı mihr-i ‘âlem-tâba ta‘n eyler
Bize bir mâh-ı enver âfet-i devr-i zamân olsa

4 Yolına cân-ı şîrîni fedâ idüb kul olurduk
Dil alur luğf ile bir Hüsrev ü Şîrîn olsa

⁷³⁸ Metinde bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

5 'Abīdī bir nazar-bāzuz bize maḥbūb olan kimse
Ġazel ḥ'ān u zarīf ü kāmīl ü rīnd ü cihān olsa

'Abīdī⁷³⁹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Beni zincir-i 'ışka şanma kim bağlanmadum gitdüm
Senüñ dīvāneñ oldum ey perī uşlanmadum gitdüm

2 Ḥarīm-i kūyuña irse ayrıldum biḥamdülillah
Döne döne eşigüñ Ka'besin ṭolanmadum gitdüm

3 N'ola pervāne ki odlara yansam benüm şāhum
Murādumca saña sūz-ı derūnum yandım gitdüm

4 Ṭoyınca yüziñe baqmadıgumdan ğayrı sulṭānum
Şarāb- la'l-i rūḥ-efzāña cānā ḳanmadum gitdüm

5 Saña 'āşık olub derd ü ğam-ı mihrüñe cān virdüm
'Abīdī mīm-i belāyı 'ışqdan uşandum gitdüm

*⁷⁴⁰

⁷³⁹ 28a'da tekrar edilmiş.

⁷⁴⁰ **Derkenar:**

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'lün

1 Ḳara zülfün görüb gitdi cañı
Bu āhile perīşān rüzgārum
2 Senüñ şol Ka'be-i kūyuñ yolında

79a

‘Abīdī⁷⁴¹

Fā‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ne Süleymān-ı zamānuz ne Cem-i devrānuz
Gel ḥarābata bizi gör ki nice sulṭānuz
- 2 Zeḫānīñ ṭopına karşı boyun egsek n’ola kim
Dest-i şāh-ı ğam-ı ‘ışkuñda seng-i çevġānuz
- 3 Ne için kayd-ı ta‘alluḫla muḫayyed olavuz
Bir iki gün bu fenā tekyede ḥōd mihmānuz
- 4 Seyl-i bārān-ı belā bize kudūret virmez
Degme nesne bizi taġyīr idemez ‘ummānuz
- 5 Nüktedānlar geçerüz gerçi ‘Abīdī ammā
Yārūñ esrār-ı lebin añlamada ḥayrānuz

Benüm vaḫf olsun iki göz piñarum
3 Şabā dem urdı ğonce kākülünden
Mezārum üzre raḫş ura ğubārum
4 Öliceḫ sen şaḫı leyLī yolında
Ola Mecnūna serme ḥāksārum
5 İdiceḫ ḥāver-i ḫabrümde her āh
Yana sūz-ı dilümünden hem-civārum

⁷⁴¹ 29a’da tekrar edilmiş.

‘Abīdī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ne açılduğ fezā-yı gülşene gül-pîreherlerle
Ne şalınuğ murād üzre boyı serv-i semenlerde
- 2 Hākīr oldıysa istignā iderler bilmeziz yā Rabb
Neye varur bizüm aḥvālümüz sīmīn bedenlerle
- 3 Böyle nāfe-veş pür-hūn iderler kalb-i ‘uşşākı
Haṭādur ‘ışk u meşk itmek ḥaṭı müşk Hutenerle
- 4 Gelüb ‘aql ile cān zülfinde yāruñ kaldılar gördüm
Dili gönderdüm anlara o da kaldı kalanlarla
- 5 Vefā eyleñ didük incinürler söylemezler hem
‘Abīdī söyleşilmez ḥaḳ budur gönce deherlerle

‘Abīdī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fā‘lün

- 1 Niçe dil tīriñe nişān olsun
Niçe bir kāmētüm kemān olsun

79b

- 2 Ğarazuñ cān ise benüm rūhum
N'ola h̄oş yoluña revān olsun
- 3 Gülşen-i vaşluñ içre ey gül-i ter
Bülbül-i dil қо şādmān olsun
- 4 Virmez isem yoluña mā-mülküm
Қoy kim didügüm yalan olsun
- 5 Şaқla dilde 'Abīdī fāş itme
Ğam-ı dildārı қо nihān olsun

'Abīdī

Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Nice olsun senüñ қаşıñ тоғру
Қолтуғунда yatur anuñ uğру
- 2 Қalmaz ey şeh ölünce devletden
Bir h̄adengüñ siyeh қақан āhū
- 3 Beni ebr ister o şeh dir imiş
İstenür h̄ayli düşman-ı bed-rū

4 Her kaçan gögsüni koşdurursañ
Dir gören gün koşdı ey meh-rū

5 Bunca yıldur **‘Abīdī** ‘āşıkdur
Yaқışur yāre olsa hem pehlū

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ğamuñ ile pāymāl olan dil-i vīrānı añmazsun
Eyle ihsān idersin künc-i vaşluñ anı añmazsın

80a

2 Lebūñ cāmını bir kez içdügüm eger sen
Ğam-ı hecrūñle қanlar yutduğum devrānı añmazsun

3 Dimişdüñ қurş-ı dāğum göricek bir būse haққuñdur
Be hey zālīm unutduñ hīç haққ-ı nānı añmazsun

4 ‘Adū bir kez çağırmaқla varursın yanına dā‘im
Nice feryād ider bu ‘āşık-ı nālānı añmazsun


5 Nice şöhet yüzi görsün **‘Abīdī** derdmendüñ
Ṭabībüm yıl geçer ol haste-i buhrānı añmazsun

'Abīdī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kışsa-i n'ola itsem hikāyet biñde bir
'Arz-ı hāle düşmez oldu çünkü fırsat biñde bir
- 2 Dāğlar yakmak elif çekmek cemāl-i 'ışkuma
Serle birdür ey şeh-i mülk-i melāhat biñde bir
- 3 Biñde birin bir yire cem' eylesek yazılmaya
Hal-i ruhsārınā ki hüsn-i leṭāfet biñde bir
- 4 Biñ yılñ başıdur irişmek visāl-i dilbere
Olmaz ammā 'āşıka yār ile vuşlat biñde bir
- 5 Azdur erbāb-ı kalem içre 'Abīdī'ye mişāl
Ehline düşse olur fenn-i kitābet biñde bir

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1  devr içre cām-ı dil-güşāya mālīküz
Mülk-i 'ışkuñ şāhıyuz şırça sarāya mālīküz
- 2 Damdan seyr eylerüz dāim şafā devrānını
Sūfī biz āyīne-i 'ālem-nümāya mālīküz

80b

- 3 On sekiz biñ ‘ālemi ‘āşüfte etmiş kendine
‘Işık dirler adına bir dil-rübāya mālīküz
- 4 Biz şeh-i riyāya istignā şatarsak yiridür
Hāk-pāy-ı yāre irdük kimyāya mālīküz
- 5 Ey ‘**Abīdī** n’ola vaşf itseñ miyānıyla lebin
Biz hayāle qādirüz rengīn edāya mālīküz

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ağlayayın bülbül-āsā derd ile nālān olub
Sen cihān bāğında gül ey gonca-leb handān olub
- 2 Ref‘ iderdüñ hākden ben zerreyi ey āfitāb
Bir gice gam-hāneme başsañ qadem hemān olub
- 3 Ayda bir gün görmez oldu yüzüñi ey māh-rū
Gün gibi hercāī olduñ āfet-i devrān olub
- 4 Niçe bir deşt-i belā vü gamda ey Leylā-hırām
Gird-bād-āsā gezem Mecnūn-ı ser-gerdān olub

- 5 Kayd-ı miḥnetden ‘**Abīdī** ger ḥalāṣ isterse dil
‘Ālem-i ıtlāka düş [...] ⁷⁴² veş üryān olub

‘**Abīdī** ⁷⁴³

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Gedalık var iken ‘ālemde sultān olmamaḵ yegdür
Begüm cem‘iyyet-i ḥāṭır perīṣān olmamaḵ yegdür
- 2 Geyüb ‘āriyyet-i tāc-ı zeri şem‘-i şeb-ārāveş
Emīr-i bezm-i dehrüm diyü şādān olmamaḵ yegdür

81a

- 3 Çeküb cām-ı fenā ‘āḳıbet çün kim geçersin sen
Bu ‘ālem bezmünüñ zevḳında ḥayrān olmamaḵ yegdür
- 4 Gül evrāḳı gibi çün ruzgār eczāñ ider berbād
Bir iki gün cihān bāğında ḥandān [olmamaḵ yegdür]
- 5 ‘**Abīdī** ḥāk-i kūy-ı meskenet olsun dimāğuñda
Hevā-yı şevket ü sevdā-yı ‘unvān olmamaḵ yegdür

⁷⁴² Bu kısım metinde tahrip olduğundan okunamadı.

⁷⁴³ 42b’de tekrar edilmiş.

‘Abīdī⁷⁴⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bu fānī evde ʔāk-ı günbed-i gerdūnı n’eylersün
Yirüñ zīr ü zemīn olur bülend eyvānı n’eylersün
- 2 ‘Adem mülkine birgün yalıñuz girseñ gerek şāhum
Öñüñce şimdi ʔullar yüridüb ‘unvānı n’eylersün
- 3 Olursın ğayret aʔrānıyla ʔālib-i manşıb
Ya ‘uʔbāda merātib ʔaʔ‘ iden yārānı n’eylersün
- 4 Esīr-i cān olanlar silsile dīvānesi olur
Alub boynuña ʔayd-ı ‘izzet-i devrānı n’eylersün
- 5 **‘Abīdī** hāne-i tenden ‘urūc it Beyt-i Ma‘mūra
Deli olma yūri bu menzil-i vīrānı n’eylersün

‘Abīdī⁷⁴⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āşīnādan ʔaçan ol āfet-i cānı geydüre
Yādlarla şalınan serv-i revānı geydüre

⁷⁴⁴ 28b’de tekrar edilmiş.

⁷⁴⁵ 43a’da tekrar verilmiş.


- 2 Biñ niyāzla saña gelmeye de gayrılara
Bir kı1 ile yedilen mū-yı miyānı geydüre

81b

- 3 Bülbül-i bağ-ı nesīm ‘ışkına yüzünü durub
Rüzgāra açılan ğonce-dehānı geydüre
- 4 Genc-i nağar ehline māil olub il içre
Tığrılardan çekilen kaşı kemānı geydüre
- 5 Ey ‘**Abīdī** saña gündüz görnise de giceler
Ğayrı yirlerde olan mihr-i cihānı geydüre

‘Abīdī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bu tāk-ı lāciverdī zerbeft otađuñ olsun
Mihrle meh öñince iki şolađuñ olsun
- 2 Sulţān-ı bağr ü bersin devlet  üzre
Her dem nesīm-i himmet çāpük ulağun olsun
- 3 Çerh yirine hemser olub livā-yı ‘adlūñ
Ser menzil-i sa‘ādet dāim konađuñ olsun

- 4 'A'da-yı ey bed-nihāda 'azm-i sefer kılinca
Tīg-i zafer yanuñca daluñ budaguñ olsun
- 5 Luřf it '**Abīdī**'nūñ gel uyat çerā-ı řem'in
Bu tekye-i cihānda yanar çerāguñ

'Abīdī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ehl-i tevḥīdūñ dili hicrūñle gökle gūyādur senūñ
Ḥamdūñi tesbīḥ idinmiřdūr řamu eřyā senūñ
- 2 Ey toķuz deryāyı eflāki mu'allāķ şurguran
Ḳudretūñ baḥrinde bu ki řaṭredūr deryā senūñ
- 3 Āfitābuñ řem'i zāt-ı pākūñe rūřen delīl
Birliġūñe zerre deñlü řübhe yoķ ařlā senūñ

82a

- 4 Kibriyāña bundan artuķ reh-nümā olur mı kim
Faḥr-ı 'ālem gibi benden vardur ey mevlā senūñ
- 5 Raḥmet idüb yarlıġa yā Rab '**Abīdī** mücrimi
Yüzi řara bir řuluñdur gerçi ol ednā senūñ

Ca'fer⁷⁴⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḳanı ol dem kim elümde⁷⁴⁷ ṭolu cāmum var idi
 Rüşen itmiş bezmi bir māh-ı tamāmum var idi

- 2 Yir öperdi cür'alar yir yir şürāḫīher daḫi
 Gösterürlerdi tevāzu' iḥtirāmum var idi

- 3 Bir elümde sā'id-i sīmīn birinde cām-ı zer ayak⁷⁴⁸
 Bulmuş idüm her ne kim dünyāda kāmum var idi

- 4 Hecre düşdümse sevünme ḳayurmaz ey muḳīm-i kūy-ı yār⁷⁴⁹
 Bir zamān anda benüm daḫi maḳāmum var idi

- 5 Ḥōr bakma şimdi firḳatte⁷⁵⁰ görüb bir vaḳt idi
 İtleri ḫayli içinde ḫaylī nāmum var idi

- 6 Kimse iḳdām eylemez yanında adum aḫmaḡa
 Yoksa ol bed-ḫūya çok dürlü beyānum⁷⁵¹ var idi

⁷⁴⁶ Ca'fer: 230. gazel.

⁷⁴⁷ Ca'fer: elüme

⁷⁴⁸ Ca'fer: Bir elümde sā'id-i sīmīn birinde cām-ı zer ayak

⁷⁴⁹ Ca'fer: Hecre düşdümse sevünme ey muḳīm-i kūy-ı yār

⁷⁵⁰ Ca'fer: zilletde

⁷⁵¹ Ca'fer: kelāmum

- 7 Bunca yıllık bendesiydüm itmedi⁷⁵² bir gün añub
N'oldı şunda **Ca'fer** ulu⁷⁵³ bir ğulāmum var idi

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Şaçuñda küşte diller çok bilinmez kim durur kâtil
Dehānuñ ğaybet itmişdür ğümānum anda el-ħaşıl

82b

- 2 Ne odı söyünür bir dem ne bir yirde qararı var
Ne beñzer kirm-i şeb-tāba şeb-i firqatde cānā dil
- 3 Şu yanından ğüzer kıılma der-āğüş itmesün kimse
Mişālũnden rızāmuz yoķ k'ola kimse aña mā'il
- 4 Ola kim bağlana diller⁷⁵⁴ varub gelmez ola ağyār
Kılayın kũyuñ etrafın ğözüm yaşı-yle baħr-ı gil
- 5 'Aceb mi bilmese **Ca'fer** özi var mı yaħud yoķ mı
Alubdur fikr-i yārānı olubdur kendünden ğāfil⁷⁵⁵

⁷⁵² Ca'fer: dimedi

⁷⁵³ Ca'fer: adlu

⁷⁵⁴ Ca'fer: yollar

⁷⁵⁵ Ca'fer: 127. gazel.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Her ne dil k'anun dimāğında şaçuñ sevdāsı var
Anā raħm it kim başında 'ālemüñ ğavġāsı var
- 2 Hüsni ili sāhirlilerin kendüye maġlüb itmege
Gözledür her sā'idinde bir yed-i beyzāsı var
- 3 'Alem-i hüsniñ baharı eyler iken ruħlarıñ
Bu ne sırdur her birinüñ bir şeb-i yeldāsı var
- 4 Lāle vālih haddüñe hayrān benefşe zülfüñe
Her birinüñ dostum başında bir sevdāsı var
- 5 Ca'ferā ğül ğam yemez bülbül hezār olsa helāk
Yansa biñ pervāne şem'un şanma kim pervāsı

Mef'ülü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bir kezcük öpeyin seni ey meh-liķā gel e⁷⁵⁶
Vaķt ola řāli'imde kimesne çıka gele⁷⁵⁷
- 2 Göñlüm riyāya başladı 'āşık ola gibi
Azdı bu qorqaram⁷⁵⁸ başına bir belā gele⁷⁵⁹

⁷⁵⁶ Ca'fer: 169. gazel.

⁷⁵⁷ Ca'fer: Şāyed ki göre gözi raķībün çıka gele

83a

- 3 Yār ışigine zāhid-i şad-sāle ger vara
Benden beter remīde-dil ü mübtelā gele⁷⁶⁰

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁶¹

- 4 Bīmāram ol ümīd ile kim ḥasta şormağa
Bir gün bahāne eyleye bizden yaña gele⁷⁶²

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁶³

- 5 ‘Ömrüñ vefā iderse görürsin vefā mı dir
Ca‘fer umar mısın ki ‘ömürden vefā gele⁷⁶⁴

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gülşen-i ḥüsnüñ ne nāzük bāğ-ı ‘izz-ü-nāz olur
K’anda nergis nāvek-efken gül kemend-endāz olur⁷⁶⁵

⁷⁵⁸ Ca‘fer: Azmışdur umaram

⁷⁵⁹ Ca‘fer: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁷⁶⁰ Ca‘fer: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

⁷⁶¹ Senden vefālar istemezüz bārī luṭf idüb
Cevr-ü-cefālar itmege ey pür-cefā gel e

⁷⁶² Ca‘fer: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁷⁶³ Her dem raḳībe varmağıl ağılatmağa beni
Bir dem yüzüme gülmege ey dil-rübā gel e

⁷⁶⁴ Ca‘fer: Divanda 7. beyit olarak verilmiş.

⁷⁶⁵ Ca‘fer: 55. gazel.

- 2 ‘Āşık ol kebk-i hırāmānı ‘aceb mi kılsa şayd
Hem-dem-i şāhīn-i ‘ışk olsa meges şenbāz olur
- 3 Geh düm-i fāvus olur şüretde geh perr-i gurāb
Sünbül-i gül-püş-ı dilber hey ne şüret-bāz olur
- 4 Kış irişdi koma elden dāmenin anuñ kim ol
Açılıb meclisde gülse gül açılıb yaz olur
- 5 ‘İşk u sevdādur iden esrār-ı hüsni halka fāş
‘İşk ile müşk ey büt-i Çīn ü Haḫā gammāz olur

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁶⁶

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁶⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şubhumı şām itdi dün bir meh-liḫāya uğradum
Ne ‘aceb hāl oldı baña ne belāya uğradum
- 2 Çeşmi dünyānuñ kazāsını kopardı başuma
Bağmış oldum bir nazar nāgeh kazāya uğradum

⁷⁶⁶ Çok zamāndur yolda daḫi görmez olduḫ yarı biz
Gelmemek gerçi belā ‘āşık yolna az olur

⁷⁶⁷ Giryeden **Ca‘fer** murādın idemez yāra edā
Çeng her dem kim nem ola nağmesi nā-sāz olur

83b

- 3 Zülfin añub da'imā ağladuğumdan añla kim
Ne uzun uzak perīṣān mācerāya uğradum
- 4 Ğayretümden ditredüm dem urdı 'ışkından⁷⁶⁸ raķīb
Tutdı ħummālar beni nā-ħoş havāya uğradum
- 5 Bir bunuñ gibi sitemkāra şataşmadum daħi
Gerçi **Ca'fer** niçe niçe bī-vefāya uğradum⁷⁶⁹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cennet dir isem kūyuña cānā 'aceb olmaz
Kim pertev-i ħüsnüñle senüñ anda şeb olmaz
- 2 Zülfüñle n'ola ebr-i bahār olsa mu'ārız
Ter-dāmen olanlarda ħayā-vu-edeb olma
- Bu beyit mecmuada yok.⁷⁷⁰
- 3 Tāb-ı teb-i hicrāndan eşer kıomadı hergiz
Ĥaṭṭuñ gibi bir nüṣha-ı ta'vīz-i teb olmaz

⁷⁶⁸ Ca'fer: mihrüñden

⁷⁶⁹ Ca'fer: 169. gazel.

⁷⁷⁰ Ca'fer: Öykündügi-çün sāyeñe 'aksini eger serv
Başı aşığa şuya atarsa 'aceb olmaz

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁷¹

- 4 Ğamdan lebüme gelse de cismümdeki cānum
Binümle bu cān cānā ölüb leb-be-leb olmaz
- 5 Budur ölümüm istedüğüm hecr eleminden
Çırtulmağa anuñ gibi **Ca'fer** sebep olmaz⁷⁷²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Günde yüz kez görse bilmez ol büt-i ra'nā beni
N'eylesün bir demde biñ şekle koyar sevdā beni
- 2 Çatıre çatıre göz yaşıdur çehresinde jāleler
Ağlar üstümde biter her nergis-i ra'nā beni

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁷³

- 3 Öğrene bārī hayālünñden vefā āyīnini
K'oldurur ğam günlerümde egleyen cānā beni

⁷⁷¹ Ca'fer: Dil kūyı şafāsın bula mı bāğ-ı İremde
Dünyāda çü cennetdeki 'ayş-u-ıtarab olmaz

⁷⁷² Ca'fer: 72. gazel.

⁷⁷³ Ca'fer: Bir çara kul olmışamdur sen güzeller şāhına
Dūd-ı āh idüb siyāh ey dōst ser-tā-pā beni

84a

- 4 ‘Aql u şabr u cān u dilden umduğum bu mıydı kim
Vādi-yi ḥasretde koyub gıtdiler tenhā beni

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁷⁴

- 5 Taş atar tuş olduğu şeydāya cānān tıflıdur
Ca‘ferā eyler bu sevdā ‘ākıbet şeydā beni⁷⁷⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Rūz-ı ‘īd oldı öper her kişi dildāruñ elin
Baña el virmedi devlet ki öpem yāruñ elin
- 2 Gül degül bu görinen yine şeb-i ‘īdde māh
Kef-i dilber gibi hınnaladı gülzāruñ elin
- 3 Görmez olaydı gözüm ey gül-i ter nergis-vār
Görmeydüm etegüñde senüñ ağıyāruñ elin
- 4 Xanı devlet ki çemenlerde ayak seyrin idem
Elüme aluben ol şūh-ı sitemkāruñ elin

⁷⁷⁴ Ca‘fer: Nāz u istiğnādan ayruğ kimse mi görür gözün
Ödürürse nāz ile ol gözleri şehlā beni

⁷⁷⁵ Ca‘fer: 253. gazel.

- 5 Öp öperseñ ne kadar sākī-yi gül-ruh ayağın
Zāhidā⁷⁷⁶ öpme velī zāhid-i mekkāruñ elin⁷⁷⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kavline aldanmañuz bir ‘ahd-ü-peymañsuzdur ol
İtdügi ikrāra turmaz hey ne ĩmānsuzdur ol
- 2 Yok durur mihr-ü-vefādan zerrece anda eşer
Şīve vü nāz u cefā isterseñ oransuzdur ol
- 3 Derd-i dilden bir devā şordum tabībe didi kim
Cān-u-dil derdine dermān umma dermānsuzdur ol
- 4 Her ne dil kim menzil-i ‘ışk olmaya olur harāb
‘Ākıbet vīrān olur şol yir ki sulṭānsuzdur ol

84b

- 5 Hecr ile eyler güzer ‘ömri kapuñda **Ca‘ferüñ**
Bülbül-i qudsī iken hayfā gülistāndur ol⁷⁷⁸

⁷⁷⁶ Ca‘fer: Ca‘ferā

⁷⁷⁷ Ca‘fer: 156. gazel.

⁷⁷⁸ Ca‘fer: 119. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Derd-ü-ḥasretle cihāndan baña rıilet yegdür
Ki vaṭandan şanemā 'āşıka ğurbet yegdür

2 Cān çıķub gitse kayurmaz dile tığūñ gelicek
Ki yalıñ yüzlülerüñ şoḥbeti ḥalvet yegdür

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁷⁹

3 Nisbet idüb güle beñzer dimeñüz ruḥlarına
Gül-i terden meh-i ruḥsarı ne nisbet yegdür

4 Çekme minnet ruḥ-ı cānān var iken cennet için
Nüs'eden 'ārif iseñ naḳdine minnet yegdür

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁸⁰

Bu beyit mecmuada yok.⁷⁸¹

5 Yārı taḥīk idüñüz ḳatlime men' eylemeñüz
Dōstlar şerden ise ḥayra delālet yegdür

⁷⁷⁹ Ca'fer: Ḥüsn ile başı göge irmiş iken mihr-ü-mehün
Yine yüz biñ derece sendeki ḥālet yegdür

⁷⁸⁰ Ca'fer: Şāyed anuñ seg-i kūyı şanalar yār idene
Sīnede olucağı dāğ-ı maḥabbet yegdür

⁷⁸¹ Ca'fer: 'Işkı elden ḳoyayın dime şaḳın 'aḳla uyub
'Aḳl u dānişden ise ādeme devlet yegdür

- 6 Ehl-i dildür seni dünyâlara virmez **Ca'fer**
Dü cihânda aña bir hûb ile şöhet yegdür⁷⁸²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Öldürür âhîr belâlarla ğam-ı hicrân beni
Çanlar ağla ey kadeh v'ey şem'-i meclis yan beni
- 2 Cân olubdur dilberün müy-ı miyânına esîr
Bir kıll ile bağlamışdur gözleñ ol fettân beni
- 3 Baçamadum gün yüzine yaş ile taldı gözüm
Gör ne maħrûm eyledi bu dîde-i giryân beni
- 4 Şol hevâya kim şabâ ilte ğubârum kûyına
İsterem bir gün öñürdi ħâk ide devrân beni

85a

- 5 Var iken mecmû'-ı 'âlem deñlü 'aqlum **Ca'fer'**â
İtdi dîvâne bahâr-ı çal'at-i cânân beni⁷⁸³

⁷⁸² Ca'fer: 64. gazel.

⁷⁸³ Ca'fer: 245. gazel.

Rahmî⁷⁸⁴

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

- 1 'Îzāruñda bu zülf-i 'anber-ālūd
Görinür āteş üzre nitekim dūd
- 2 Dehān-ı vaşfı cānā cevher-i ferd
Sözün ketm-i 'ademden oldı mevcūd
- 3 Buḥūr it nār-ı 'ışka cism-i pākūñ
Yanınca āteşe hoş-bū olur 'ūd
- 4 'Adūlardan varılmaz kūy-ı yāra
Der-i maḫşūdumuz ḫayfa ki merdūd
- 5 Vişāl olsa n'ola **Rahmî**'ye hicrān
Ḥalīle gülşen oldı nār-ı Nemrūd⁷⁸⁵

Mecdî⁷⁸⁶

Mefā' îlün Mefā' îlün Mefā' îlün Mefā' îlün

- 1 Seher bezm-i çemende jāle ile gonca-i ḫamrā
Mey ile şubḫa ḫalmış şīşedür ağızında bir elma

⁷⁸⁴176b' de tekrar edilmiş.

⁷⁸⁵ Rahmî: 28. gazel.

⁷⁸⁶ Mecdî: 1. gazel.

- 2 Maḥabbet burcı üstinde felek bir gök kebüterdür
Aña hürşīd ile meh oldu iki dāne beyze-i beyzā
- 3 Görüp kendüñ ḥaṭ-ı cānāna beñzetme ḥazer kıl kim⁷⁸⁷
Seni āyīne saña gösterür ey tūṭī-i gūyā
- 4 Gelüp meclisde yanḳāşī⁷⁸⁸ yaḳar pervāne-i miskīn
Aceb ḳan yağı⁷⁸⁹ olmışdur anuñla şeme-i bezm-ārā⁷⁹⁰
- 5 Ğam-ı ḥālūñle ölse **Mecdī** ölse cānā ḳabr-pūş eyle
Mezārı üstine per-i megesden bir siyeh ḥārā

85b

Mecdī⁷⁹¹

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Esen olsun cihānda bād-ı seḫer
Ki getürdi baña saçından eşer
- 2 Mātem-i seḫer⁷⁹² hicri dil-bere nisbet
Dügüne varmalu ḳara günler

⁷⁸⁷ Mecdī: eyle

⁷⁸⁸ Mecdī: cān başı

⁷⁸⁹ Mecdī: bāğı

⁷⁹⁰ Mecdī: Divanda 3 ve 4. Beyit yer değıştirmiş.

⁷⁹¹ Mecdī: 33. gazel.

⁷⁹² Mecdī: hicri

3 Kim ki yüzün koyup bağa güneşe
Gözüne⁷⁹³ şa‘şa‘a şoğar hançer

4 İki ebrūnuñ ortasındaki⁷⁹⁴ hal
Şanki řāvūsdur açar şeh-per

5 Cünd-i ‘aql ile ceng için **Mecdī**
Āhdan giydi başına migfer

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Hāyāl-i la‘lūñ ile dem-be-dem kanlar yuğar çeşmüm
Geçer peymāne gibi ‘āşık-ı hūnīn çeker çeşmüm

2 Mağabbet mācerāsın Kaysla ağlaşsalar bir dem
Sirişki seyl semtinden nice vādī açar çeşmüm

3 Geçürdi leşker-i encüm-şümar-ı eşküñi gözden
Şebi hūn itmesün uyhu diyü yıldız sayar çeşmüm

4 Aħarken seyl-i eşki tütüyā çekse eger keħħāl
Bulunmaz aña vü şutmaz anı ey sīmber çeşmüm

⁷⁹³ Mecdī: yüzüne

⁷⁹⁴ Mecdī: ortasında

- 5 Eridüp bağı **Mecdi**’yā yağın döğdi gözin yüzün
Gice gündüz kitāb-ı hüsni cānāna baķar eřmüm⁷⁹⁵

86a

Ėazeliyāt-ı şun’i⁷⁹⁶

Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün

- 1 Lebün ‘aksiyle baķıřlarıñ cām-ı hilālīdür⁷⁹⁷
Anuñçün bu dil-i dīvāne mest ü lāübālīdür
- 2 Ol iki sünbül ey servüm gülistān-ı ‘izāruñda
Biri biriyle boydaş iki taze gül nihālīdür
- 3 Lebi agzuma söğdükçe bulur bu ĥasta cān řıĥĥat
Dilā ol pīr olası ġonca-ĥôř⁷⁹⁸ aġzı du‘ālīdur
- 4 Görüp kaşını īd-i vaşlın umduġın dil-i miskīn
İřidüp ol hilāl-ebrū ayıttı kim ĥayālīdür
- 5 Bu kanlu kanlu tāze dāġlar ile ġoñli **Sun’i**’niñ
Nigārā bāġ-ı ‘iřķuñda ķaranfüller safālīdur

⁷⁹⁵ Mecdi: 61. gazel.

⁷⁹⁶ şun’i: 45. gazel.

⁷⁹⁷ şun’i: Lebün ‘aksiyle cānā gabgabun cām-ı hilālīdür

⁷⁹⁸ şun’i: -veş

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Cāme-i teng kaçan sīneñe muḥkem şarılır
Geñ yaqadan görüp ey gonca bu cānum ıaralır
- 2 Şöyle kār itdi ğamuñ zehri baña acıyuban
Zehreler çāk olur ey dost yürekler yarılır
- 3 Vaşl için yalvarı yalvarı aña yitdü işüm
Ber-murād itmedi yıllardır uşa yalvarılır
- 4 Beni öldürdi bu gün ḥasreti ol sīm-tenüñ
Ḥasretüm gibi kefen geldi baña pek şarılır
- 5 Bir ulu ḥān-ḳāḥ añılsa ya bir şeyh-i ‘azīz
Şun‘i’yā meykede vü pīr-i muġāna varılır⁷⁹⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Başuma derd ü belā gerçi gözi ḳāşıdır
Ey dil ammā ki ser-i zülfi belā bāşıdır
- 2 Bezm-i ğamda dil ü cān ‘ışḳ meyın içe yürür
‘Aḳlı başdan şavalum ol arada nāşıdır

⁷⁹⁹ Şun‘i: 48. gazel.

86b

3 H̄aṇçerũñ n̄izeñ ile c̄ān u ḡoñũl milketine
Biri sancaḡ begidür birisi ūbaūıdur

4 Şayd iderler nice dilberleri anuñla yine
Duḡter-i rez ū erũn kim bu gũn oynaūıdur

5 Bir ḡul oḡlına ḡul oldı yine **Sun'ı** bendeñ
Anuñ ey ūāh ser-i zũlfi yoluñ⁸⁰⁰ baūıdur⁸⁰¹

Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilātũn Fā'ilũn

1 Zaḡm-ı tĩḡũñ ūanma kim ḡoñlũme zahmet ḡoūterũr
H̄az ider ol yaradan saña maḡabbet ḡoūterũr

2 Őemsi dũlbendiñ ūarın yaḡ ḡalkı ey maḡūer gũni
Kim ḡad-i bālāñı ol gayet ḡıyāmet ḡoūterũr

3 H̄ātem olaldan ḡadũm mihr-i hilāl ebrũñ ile
Ol beni barmaḡ ile ey māh-ı ḡal'at ḡoūterũr

4 Dost d̄idārına ol ūem'-i hidāyetdũr bu gũn
Cāmdan niḡũn bize zāhid ferāḡat ḡoūterũr

⁸⁰⁰ Şun'ı: b̄lũk

⁸⁰¹ Şun'ı: 50. gazel.

- 5 **Şun'î**'yâ cām iç müdām andan görünir rüy-ı Hâk
Görelüm âyîne-i devrân ne şüret gösterür⁸⁰²

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Dil geşt ider cemālünü şevkuñla dağı var
Şan şehri tolanur bir ışıkdur çerāđı var
- 2 Beñzetme güş-ı yāre güli ey hezār gel
Ol mäh işide kim bile yirüñ kulağı var

Bu beyit mecmuada yok⁸⁰³

- 3 Ğam leşkerini baħr-i lebünden nice şıyām
Mäh-ı şıyāmdur mey-i nābuñ yasağı var

87a

- 4 Güşına dimeñ sadeñ incine işidüp
Ey baħr o şāh kim bile yirüñ kulağı var
- 5 **Sun'î** felekde yer idüp olur Hâkka yakın
'İsî-şıfat kimüñ ki cihāndan ferāđı var⁸⁰⁴

⁸⁰² Şun'î: 54. gazel.

⁸⁰³ Şun'î: Ol tıfl elinde bu dil-i pür-na'li dir gören
Ne hoşça mähîlerle munaqqaş kabağı var

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 'Aks-i serviyle revān olduḡça ey dil cūybār
Şan gider baḡr-i kıtāsilla⁸⁰⁵ semend-i şehriyār

Bu beyit mecmuada yok⁸⁰⁶

- 2 Şevk-i dīdāruñla mest olmuş katı bu gice şem'
Tācını bād-ı şabā kapmış başından amr-vār

- 3 Ğabġabuñ zūlfüñle top āyīnedür şan asılır
Cāmi'-i ḡüsnüñde anber silsileyle ey nigār

- 4 Çarḡ-ı atlas astar olımaz ḡabā-yı raḡata⁸⁰⁷
Kim aña bu nüh-felek bir tūgmedür tokuz kenār

- 5 Bir ḡulaġı küpeli yāra ḡulaḡdan 'āşıḡām
Şun'i'yā ḡaddüm bükilüp olsa tañ mı ḡüşvār⁸⁰⁸

⁸⁰⁴ Şun'i: 56. gazel.

⁸⁰⁵ Şun'i: hitasıyla

⁸⁰⁶ Şun'i: Cānuma la'lüñ safāsı geldi şekkerden leziz
Gönlüme zūlfüñ belāsı oldu ey şeh zehr-i mār

⁸⁰⁷ Şun'i: kudrete

⁸⁰⁸ Şun'i: 52. gazel.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Bir cām ile kıldı beni sâkı yine mecnūn
Beñzer ki dilā itdi şarāba o gül efsūn
- 2 Ey serv-i⁸⁰⁹ hūbān seni arayı arayı
Kān derleyūben çıkdı ayakdan mey-i gülgūn
- 3 Seyr itmege ol māhı melekler gice gündüz
Revzenler açar ay ile günden yine gerdūn
- 4 Hātm eyleyen ey h̄āce benim muşhaf-ı 'ışkı
Ve'l-leyliye dek okumış ancak anı Mecnūn
- 5 Hūbān-ı kelām içre bu gün ehli yanında
Ey Şun'î kânı Yūsuf-ı nazmum gibi mevzūn⁸¹⁰

87b

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Beni içdüñ diyü şūfī ne içün anda çeker
Varuram meykedeye çünki şuyum anda çeker

⁸⁰⁹ Şun'î: Hüsrev-i

⁸¹⁰ Şun'î: 131. gazel.

- 2 Yem-i eşkümde gözüm keştî kürekler kirpük
La‘⁸¹¹ ucından o perākende perākende çeker
- 3 Eyledi cān u dili zülfe muḳayyed ol şāh
Bilmedüm ḳullarını ben de niçün bende çeker
- 4 Yaraşur āhuma ḳapuñda iderseñ n’ola yer
Dem olurlar ki melekler begüm özinde çeker⁸¹²
- 5 **Şun‘i** ḳandan diye ḳandum leb-i ḳandına diyü
Ḳanda bulındı diyü bulsa anı ḳande çeker⁸¹³

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Didüm derbāna kim niçün der-i cānāna baḡludur
Ḳatı keşret m’olur yoḡsa dedi nādāna baḡludur
- 2 Açılmaḳdan baña ne cennet ile tevbe ḳapısı
Der-i cānāne ile çün der-i meyhāne baḡludur
- 3 Bizi fūrḳāt şebinde luḡ it öldür gelsün uyḡumuz⁸¹⁴
Nice yıllar durur kim ey gözi mestāne baḡludur

⁸¹¹ Şun‘i: remed

⁸¹² Bu beyit der-kenar olarak yazılmış.

⁸¹³ Şun‘i: 68. gazel.

⁸¹⁴ Şun‘i: uykumuz gelsün

- 4 Göñül hār-ıla nergisten güle tā degmeye dil göz
Bu gonca heykeli şāḥ-ı gül-i ḥandāne baḡludur

Bu beyit mecmuada yok⁸¹⁵

- 6 Dili Mecnūna teşbih eyleyüben baḡlama **Sun'ī**
Bu ma'nā fikrini ḳo kim bizüm dīvāne baḡludur⁸¹⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey vaşl ile şular ki bu gün baḥtiyārsız
Añmañ bunı ki hīç ola mı baḥt yārsuz
- 2 Pīr-i muḡānı meykedede görmedüm bu gün
İtmeñ ta'accüb aḡladugum ihtiyārsuz
- 3 Şüret viren baña o perī-peyker mi durur
Yüz mi tutardı yoḡsa bu devlet nigārsuz
- 4 Ol mihr-i māh-çihre hevāsı yoḡ ise ger
Ey eşk ü vāh neden böyle bī-ḳarārsuz

⁸¹⁵ Şun'î: Bize Ḥurşīd ü Nāhīd ü Ḳamerden ṭoḡmadı devlet
Kimesne ḥōd dimez Behrām ile Keyvāna baḡludur

⁸¹⁶ Şun'î: 69. gazel.

- 5 Biñ olsa **Sun‘İ** gibi n’ola medhüñ eyleyen
Olmaz gül-i cinān çü bilürsin hezārsuz⁸¹⁷

88a

Mefā‘İlün Mefā‘İlün Fe‘ülün

- 1 Oķuñ ķoltuđına girüp kemānuñ
Döker ķanını ben nātuvānuñ
- 2 Meger tirüñ peridür ey ķaşı yā
Ki egdi ağzını ahir kemānıñ
- 3 Ķadeķ ağzını açdı ķaldı ķayrān
Görüp bezm-i cemālünde dehānuñ
- 4 Şu deñlü ağladı sāđar senüñçün
Gözine ķan oturdı āhir anuñ

Bu beyit mecmuada yok.⁸¹⁸

- 5 Görinmez **Şun‘i**’ye şerminden ey dost
Kemer ķucduđı bellidür miyānuñ⁸¹⁹

⁸¹⁷ Şun‘i: 70. gazel.

⁸¹⁸ Şun‘i: Senüñ zülfeyniñüñ ‘ömrüm hevāsı
Karārını uçurmışdur hümānuñ

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ele āyīne alup yüzünüze⁸²⁰ bir baqınuñ
Ey cemāl ehli görüñ Şun‘iyi siz baqınuñ
- 2 Boyun egdügiñ ırağdan büke qopuz gibi
Ey gönül ‘āşıkısın canlıca bir yaqınuñ
- 3 Bizi bir cür‘a ile ola ki yerden götürür
Düşmelü olduq ayağıña tırub⁸²¹ sākīnuñ
- 4 Çünkü begler daqınur yanına hancer ‘āşık
Bu yalın yüzlileri siz de biraz daqınuñ
- 5 **Şun‘i**’yā gül gibi mecmū‘asını tağıtdı
Bād-ı āhım n’ideyim şabrımuñ evrākınuñ⁸²²
- Bu beyit mecmuada yok.⁸²³

⁸¹⁹ Şun‘i: 85. gazel.

⁸²⁰ Şun‘i: hüsñüñüze

⁸²¹ Şun‘i: görüp bir

⁸²² Şun‘i: 86. gazel.

⁸²³ Şun‘i: Yine gök āhene garq oldılar Akkirmanı
Pādişāhum Qara Boğdana gibi aqınuñ

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Hāli zülfüñde perişān bu dil-i maḥzūnuñ
Leyli biñ dürlü belā ile geđer Mecnūnuñ
- 2 Çünki baş қоşdı bu dil ol şacı şebdīze yine
Terk ide mi hīç ayađını mey-i gülgūnuñ
- 3 Yandum ol pençe-i ḥurşīdūñ elinden yandum
Ki başar dīdesine yalın ayađ her dūnuñ
- 4 ‘Alef-i sevr ḥavādis ider ehl-i hüneri
‘Acele itdügi devrinde budur gerdūnuñ
- 5 **Sun‘ī** ḥoş vādiye iletdi cūnūnuñ fennin
Levḥ-i ‘ālemde hemān bir adı var Mecnūnuñ⁸²⁴

88b

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Döndi benden āsiyāb-ı çarḥ ey meh n’ola kāş
Dikseler қabrüme kendüm dögmek için iki taş

⁸²⁴ Şun‘i: 87. gazel.

- 2 Kaç başuñ ile olursun sen muķābil ey gōñül
Ejdehā-yı zūlf-i dildāra ki ol ķaldurdı baş
- 3 N'ola gōtürseñ ayağı ehl-i bezm-i 'āleme
Sāķī-i devrān ecel cāmınā dirmiş kim tolaş
- 4 Şām ezānına Bilāl-i zūlf barmaķ gösterür
Ka'be-i hüşnüñ diyārında kaçan ķarara ķaş
- 5 Haţţ-ı ruhsārına ne söz ger yazarlar ehl-i Rūm
Şun'ı-i abdāluñ eş'arından eylerler tırāş⁸²⁵

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Ey ķara günlü dil didümse nigāra baķ
Didüm mi saña şu gibi dīdār-ı yāra baķ
- 2 Sen baş açuķ mey içdigüñi yār ile⁸²⁶ görüp
Od düşdi cāmuñ içine yürür yalıñ ayak

Bu beyit mecmuada yok.⁸²⁷

⁸²⁵ Şun'ı: 78. gazel.

⁸²⁶ Şun'ı: gayrılar

⁸²⁷ Şun'ı: Tātār-ı müjen niceleri gāret eyledi

Bu ķārbān-serā degül ey hānmān konak

- 3 Olduñ o māha mekteb-i ‘ışk içre mübtelā
Mecnūndan ey gönül ne için almaduñ sebak
- 4 Dirler ki yazıcağ bu ğarīb-i belā-keşe
Ol dert-mend deftere derdini yazıcağ
- 5 Yaşımı sildi şefkat idüp dāmen-i felek
Şanma ufukda görineni **Şun‘i**’yā şafak⁸²⁸

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Dimişdi mey iç Cem gibi tā cüş ide cānuñ
Sözi kulağumda küpedür pīr-i muğānuñ
- 2 Pervānelerüñ çarhına tokınsa n’ola şem‘
Yüz viridi ise başdan aşar her biri anuñ
- 3 Şoħbetde senüñçün yine ey dil dögünür def
Güşına çalındı var ise āh u fiğānuñ
- 4 Meclisde tokınsam n’ola ben çarhına cāmuñ
Döne döne öper lebün ol piste-dehānuñ

⁸²⁸ Şun‘i: 80. gazel.

- 5 Göñlinde yürü var yer idiñ bārī zemīnūñ
Çün görmedüñ ey **Şun‘i** vefāsını zemānuñ⁸²⁹

89a

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Hilāl-ebrū puserlerle olur zeyni bu dünyānuñ
Belī genc iledür güzelligi қandaysa vīrānuñ
- 2 Yolında sāye gibi olmayınca hāk ile yeksān
İrimez ayağına kimse ol serv-i hırāmānuñ
- 3 Egerçi kirpügüñ āfet geçer cān u dil almaқda
Ser-i zülfünde öte ucıdur ey dost fettānuñ
- 4 Mezārı taşları ehl-i қubūruñ baғladı şaflar
Namāzın қılmaға cān virenüñ ‘ışkıyla cānānuñ
- 5 Felek encümle bir tāvūsdur cevlān ider **Şun‘i**
Dem-ā-dem rif‘ati bāğında ol sulţān-ı devrānuñ

⁸²⁹ Şun‘i: 83. gazel.

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Beñzer ki nāyzenler idüp sihr üfürdiler
Kim Mevlevîlerüñ yine başın çevürdiler
- 2 'Uşşâķ gördügi gibi dīdāruñı senüñ
Ey serv yüzlerin şu gibi yire sürdiler
- 3 Öyküñdi zülf-i yāra anuñçün benefşenüñ
Gök gök idüben cismini boynını burdılar⁸³⁰
- 4 Bir kıymetī metā' idi ey dil harīr-i zülf
Dil-berler ānı veh ki ayāga düşürdiler
- 5 Meclisde sākī şīşe çevürsün ki Şun'î'nüñ
Ĝuşşayla ğam yüregini şīşe çevürdiler⁸³¹

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Şüreti şem' ü yañağı kāfur
Şerçe barmağı güyiyā billür
- 2 Söylesün rāst dir iseñ ŧanbūr
Yüzini ŧırmala kulağın bur

⁸³⁰ Şun'î: Cismini gök gök idüben boynını burdılar

⁸³¹ Şun'î: 38. gazel.

- 3 Dilini ol bilür anuñla emişür
Lebi rāzını ney-şekerden şor
- 4 Zāhid abdeste yüz yumaz içeli
Zühdden anuñ için ol el yur
- 5 Kızduğından eridi geçdi şem‘
Şun‘i’yā ideli o mihr zühūr⁸³²

89b

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dün gice içdi bizümle ol büt-i fettānımız
Gelimez kızduğca sākī gevredi ĩmānımız
- 2 Mübtelāyuz guşşa dürdine bize sun cām-ı mey
Sākīyā çün şişe çekmedür bizim dermānımız
- 3 Şāneniñ benzer dili degmişdir ey bād-ı şabā
Kim şikeste-ħāl olupdur tırta-i tırramız⁸³³
- 4 Ay gördük yılduza yoğdur bizüm hīç tañımız
Mihr ü māha bakmazuz var iken ol fettānımız

⁸³² Şun‘i: 40. gazel.

⁸³³ Şun‘i: cānānımız

- 5 Mihr ü mähî n'eylerüz biz bezmimizde ey felek
Var bizüm sâķî gibi bir âfet-i devrânımız

Bu beyit mecmuada yok.⁸³⁴

- 6 Āsumān üzre melekler incinür feryāddan
Āsitānında işitmez **Şun'î** yā efgānımız⁸³⁵

Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün Mefā'îlün

- 1 Ne içün kande ey şeh la'lüñ ağızı dadlı virmez
Ezildiye leb-i şîrînüñe ol kelle baş ezmez
- 2 Havādiş oķını kavs-i felekden gör atan kimdür
Çıķup menzil-be-menzil çarķı sen ey tîr-i āhum gez
- 3 Raķîbā niçün ol şehden hiçāb u vehm itmezsın
Be Peyğamberden utanmaz behey Allāhdan kōrķmaz
- 4 Seni dülbend-veş bir kerre şarmak ey Ĥasan Şemsî
Cihānda yeg durur ĥamsîñ-i naķd-i 'ömrden şad kez

⁸³⁴ Şun'î: Ol bütüñ şevk-i ruķıyla nāra tapduk şem'-veş
Gelimez kızdukça sâķi gevredi ĩmānımız

⁸³⁵ Şun'î: 72. gazel.

- 5 ‘Acüz-ı devr-i mekkār ortada ğayr⁸³⁶ ile ey **Sun‘ī**
Şovukluğ itmedin dur duhter-i rezle ħumārun yaz⁸³⁷

90a

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Gerçi bülbül sözi katı sözdür
Ħağ budur gül yüzi de berk yüzdür

Bu beyit mecmuada yok.⁸³⁸

- 2 Sūz-ı tebden belürdi tebhāle
Şanma la‘l-i lebinde yuzdur⁸³⁹

- 3 Bek çeküp bağra başmağā sāķī
Rez kızına ne virseñ ucuzdur

- 4 Eşk-i çeşmümde sünbülüñ ‘aksi
Gūyiyā cūy içinde ħunduzdur

Bu beyit mecmuada yok.⁸⁴⁰

⁸³⁶ Şun‘i: ‘ömr

⁸³⁷ Şun‘i: 73. gazel.

⁸³⁸ Şun‘i: Gül işitmez figānıñ ey nergis
Kime kulagısa saña gözdür

⁸³⁹ Şun‘i: Bu beyit divanda 3. beyit olarak verilmiş.

- 6 **Şun'î** yaşum kılan 'akîk-i Yemen
Taht-ı dil tâcdârı Hürmüzdür⁸⁴¹

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Dimesünler dil-i Mecnûna o bir tağ eridür
Derd ile ger ide bir âhı o çün⁸⁴² tağ eridür

- 2 Yüregi yağını pervâne gözi yağını şem'
Eridürse n'ola ikisi de ocağ eridür

- 3 Eski dâğın yeñi dâğıyla eritdi bu gönül
Dâğ dâğ üstine kırsa n'ola çün dâğ eridür

- 4 Kılıcın arşa aşarsa n'ola kândîl gibi
Yüreginden ki şular meclisine yağ eridür

Bu beyit mecmuada yok.⁸⁴³

- 5 **Şun'î** bu pîrezen-i dehre yigitlik çağın
İtmedüm şarf dir ise sözünün çağ eridür⁸⁴⁴

⁸⁴⁰ Şun'î: 'Āriyetdür libās-ı zerrini

Ey güneş meh kalaylı bir kozdur

⁸⁴¹ Şun'î: 61. gazel.

⁸⁴² Şun'î: çok

⁸⁴³ Şun'î: Duhter-i rezden elin çekse n'ola şeyh-i 'azîz
Ol ocaguñ güzelim Şun'î torlag eridür

⁸⁴⁴ Şun'î: 63. gazel.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Cemāl-i pür-kemālün za‘f ile cismüm hilāl ⁸⁴⁵ eyler
Belī ince ḥayālī ey güneş şāhib-kemāl eyler
- 2 Şifā var mı marīz-i ‘ışka bu kânün-ı ḥikmetde
Lebünden ḥaste-dil anuñ cevābını suāl eyler
- 3 Şafā-yi kalb ile şāgar leb-i la‘lūñi öpdükce
Umar ḳalbüm şafā ile ire fikr-i muḥāl eyler
- 4 Miyānuñ vaşfını ta‘bımdur iden ey leb-i ḡonca
Belī ince ḥayālī dāyimā ehl-i ḥayāl eyler
- 5 Dehānuñ şöyle nā-peydā durur kim **Sun‘ī**-i ḥasta
Benüm rüḥum ‘adem dārına andan intikāl eyler⁸⁴⁶

90b

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Şoyunmuş gördüm ol ten nūra beñzer
Tutuşmışdur yā ol tennūra beñzer

⁸⁴⁵ Şun‘i: ḥayāl

⁸⁴⁶ Şun‘i: 66. gazel.

2 Benüm s̄inemle gören s̄inesin dir
Kim ol ten n̄ura bu tenn̄ura beñzer

3 Gezer mecn̄unlayın yalıñ olup dil
K̄uşanmış şevk ile tenn̄üre beñzer

4 N'ola biñ zer virüp kucsağ o māhı
Anuñ s̄im̄in teni bill̄ura beñzer

Bu beyit mecmuada yok.⁸⁴⁷

5 Yüzine n'ola altun h̄āl kor ise
Yaraşur **Şun'i**'yā ol h̄ura beñzer⁸⁴⁸

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

1 Bülbül lañife eylese gül açılır güler
Seher ki söylese def'î yüzün dürer⁸⁴⁹

2 Dülbendiñi o şahā Selīmī şarağ⁸⁵⁰ disem
Biñ dürlü nāz u şiveler eyler bozar şarar

⁸⁴⁷ Şun'i: Tutamaz kāse ol çeşm-i remed-nāk
Be sākī merdümi mahmūra beñzer

⁸⁴⁸ Şun'i: 60. gazel.

⁸⁴⁹ Şun'i: Bād-ı seher ki söylese def'î yüzün dürer

⁸⁵⁰ Şun'i: şarın

- 3 Mihrāba varmağın koyuban qaşnı imām
Mihrāb gibi soñra yüzi kıbleden döner
- 4 Gülzāra bülbül uş talebiyle⁸⁵¹ uçup gelür
Ey bād gonca bikrini almağ diler iver
- 5 Cān Yūsufın düşürse ne tañ **Sun‘īyā** gama
Çāh-ı lehed ‘azābını ş’ol kim aña düşer⁸⁵²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tañ mı feryād eylesem ol gül-‘izārumdan cüdā
Bülbül-i āvāreyem düşdüm bahārumdan cüdā
- 2 Nāfe-veş hūn eyleyüp bağrum qaçuñ sevdāları
Düşürüp şahrālara itdi diyārumdan cüdā
- 3 Cān virürsem la‘l-i şīrīnūñden ayru Hüsrevā
Rūḥ-ı Ferhād olmaya bir dem mezārumdan cüdā
- 4 Öliceğ gamdan beni Yārabbī hālī eyleme
Olmayam ğurbetde tā kim ğam-ğüsārumdan cüdā

⁸⁵¹ Şun‘i: ‘aceyle



⁸⁵² Şun‘i: 44. gazel.

91a

- 5 Rūzgār ile şovuk deprense āhum tañ degül
Şun'î yā itdi beni ol nevbahārumdan cüdā⁸⁵³

Bu beyitler mecmuada yok.⁸⁵⁴

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Niçün baña ey gözleri fettān nazaruñ yoķ
Hicrūñle bu ben haste-dil öldüm haberuñ yoķ
- 2 an oldı ciger lāle-şifat deşt-i gamuñla
Bir niceleyin 'āşık-ı hūnīn cigeruñ yoķ
- 3  olan cevr ü cefāyı baña kılduñ
Ben 'āşık-ı üftādeye bilsem neleruñ yoķ
- 4 Ol amzesi tīr 
Bir daħı cihānda eyleruñ yoķ ekeruñ yoķ

⁸⁵³ Şun'î: 4. gazel.

⁸⁵⁴ Şun'î: Dāğ-ı hasretler göz olmuşdur tenümde dostlar
anlar aqlar dem-be-dem ol gül-'izārumdan cüdā
Yerde gökde āh kim yokdur arārum rūzgār
Ben gubārı ideli kūy-ı nigārumdan cüdā

- 5 Ol sīm-beri sīneye **Şun'ī** çekmezsün
Dünyā ʔolısı ʔünkü senüñ sīm ü zerüñ yok⁸⁵⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Oldı dīvāne gönül silsile-i mūsından
‘Aklı yitürdüm anuñ gonca-lebi būsından⁸⁵⁶
- 2 Leblerüñ ʔanlulugın biri birinden şordum
Ki şoralar güzelüm ʔoñşıyı ʔoñşısından
- 3 El fānusını gonca ʔıkarup bilinden
Gösterür her gice gül şem'ini fānūsından
- 5 Duḡter-i rez leb-i şīrīnūñe hem-şīre imiş
Şordum ol Ḥusrevümün gonca-i ḡoş-būsından
- 6 İşiginde o şehüñ nevbet-i şāhī urulur
Şun'i'ya āh u fiğānlarla kūsından⁸⁵⁷

⁸⁵⁵ Bu gazel **Şun'ī** divanında yok.

⁸⁵⁶ Şun'i: 141. gazel.

⁸⁵⁷ Şun'i: ki gelür kūsından

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Va'deler virme beni öldürmege ey meh-cebîn
Va'deye koymaz bilürsin çünki 'ömr-i nāzeniñ
- 2 Cāmi'-i kıaddũnde⁸⁵⁸ gūyā na'llenmiş şīşedür
Māh-ı nevre bu felek ey ħusrev-i rüy-ı zemîn
- 3 Ħalka-i kıaddüm bir altun ħātem itdi derd ü ğam
Tāze dāğum la'lden oldı aña ey şeh nigîn
- 4 Ħarc iderdüm yoluña şu gibi eşküm naċdini
Aña daĥi kıudretüm kıalması ey dürr-i semîn
- 5 Ol kıyāmet vaşl umanı benden fiġān itsün dimiş
Ħaşr olunca idelüm ey **Şun'î** feryād u enîn⁸⁵⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Dehānuñ bir durur la'lüñ mükerrer
Yüzüñde leblerüñ rüh-ı muşavver

⁸⁵⁸ Şun'i: ħüsnüñde

⁸⁵⁹ Şun'i: 140. gazel.

- 2 Gözüñ üzre aşuñ var dimesünler
Nemed gey sen daı⁸⁶⁰ var ol kalender
- 3 Bize diller virür yañında yāriñ
Ögünsün yañına alursa ançer
- 4 Çü bildi san‘at altun bilezikedür
Cefādan cism-i zerdüm alka eyler
- 5 Rakīb-i yāri⁸⁶¹ öldürdüm didi yār
Nazar ıldum ol ef‘ī ayya beñzer
- 6 Dil alduñ sen Budinden olalıdan
Yüzüñ Rūm u ser-i zülfüñ uc iller
- 7 Ne cüz‘idür cemālüñ muşafından
Dehānuñ öpse bu **Şun‘ī**-i kemter⁸⁶²

⁸⁶⁰ Şun‘i: gözgü-veş

⁸⁶¹ Şun‘i: mārı

⁸⁶² Şun‘i: 32. gazel.

92a

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mihrüñle öldüğümçün eyā āfitāb-ḥad
Kıcar beni vü 'izzet ider ḥāk olur lehed
- 2 Hakkı bulam diyü severem ben güzelleri
Nicesi yā şanem dir iken didi yā Şamed
- 3 Yağduñ beni cefā ile Tañrı yağa seni
Sen māha sevdüre bārī bir āfitāb-ḥad
- 4 Gel kabrüme götür beni yerden kıyāmetüm
Dirler çü intizār olur mevtden eşed
- 5 **Sun'ī** haţum görüp nazar itmez baña dime
Ol haţta bakmaz idi komaz bakmağa remed⁸⁶³

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Kıble yiter küy-ı dildārum baña
Saña ey Ka'be ırakdan merhabā

⁸⁶³ Şun'î: 11 gazel.

2 Dem-be-dem andīl-i cāmuñ sākīyā
İçi yanar āteş-i meyden yaña

Bu beyit mecmuda yok⁸⁶⁴

3 Her maāmı seyr ider ol māh-ı nev
Rāsti gic gic gelür bizden yaña

4 Çünki şaqlar genc-i hüsni zülf-i dost
Mār dirsem lāyı u ejder⁸⁶⁵ aña

5 Mey mehek dirlerse n'ola içicek
Açılır albi kişinüñ **Şun'i**yā⁸⁶⁶

92b

Hilālī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Gören āyīnede ey dil benümle naş-ı cānānı
Şanur Mecnün ile Leylāyı taşvīr eylemiş Mānī

⁸⁶⁴ Şun'i: Şerbeti oydı ع فا şöyle kim
Şormaşam añmaz lebün ey dil-rübā

⁸⁶⁵ Şun'i: elyak

⁸⁶⁶ Şun'i: 3. gazel.

- 2 Cemāl-i yāri gördi gül gül olmuş hālet-i meyden
Çeküb çāk itdi gül şevkle gülşende giribānı
- 3 Gören ol mihr-i cānānı benek altunlu cām ile
Şanur devr eylemiş seyyārelerdür māh-ı tābānı
- 4 Şarāb-ı nābdan ‘aks-i cemāl-i yāri gördükçe
Tulū’ itdi şafağdan şanuram mihr-i dirahşānı
- 5 Dil-i Ya‘kūb-u maḥzūnı **Hilālī** iñledir her gün
Meger ol Yūsuf-i şāni unutdı devr-i mizānı

Fehmī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şevk ile sevdi bu göñlüm yine bir māh-veşi
Kim anuñ mihri hevādār idüpdür güneşi
- 2 Demidür eyle teraḥḥüm baña kim ḥayr itmez
‘Āşıkıñ āh-ı seḥergāhıyıla gözi yaşı
- 3 Muḥteremdür ḥarem-i ka’be-i ḥüsnüñde saçuñ
Nitekim ravza-i cennetde Bilāl-i Ḥabeşī

- 4 atı gönlinden anu kim Őikyet ideyim
Şabr-ı nar ile ile bri urayım başa aşı
- 5 Yine bir vecle yüz verdi ruu zülfüne kim
Kimiye Şanma ki bi bend ile indre bŐı
- 6 Hk idüb cümlesini dutma Őeh hüsnünden
Gz göre balıqla örtme önünde güneşi
- 7 Dil-i Şad pre-i **Fehm** nie bir urtarayım
İhtiyr mu alur göricek ol gz aşı

93a

‘Abd⁸⁶⁷

Mef’l F’ilt Mef’l F’ilün

- 1 Ol ince bellinn aılınca uŐağuna
Bir nece yirde bend geildi yaağuna
- 2 Gün Şanmayın Şeh-i gamu h-ı Őerrını
Altun bıradı sil arun anağına

⁸⁶⁷ 100b’de tekrar edilmiş.

- 3 İçdürme iki olıyı dök anını revān
Başdurma medd-i ‘aynuñ ayağın ayağına
- 4 Öyküdi bir gonce-i büte nesīm-i bāğ
Hışmla yırtub ağızın iletđi ulağına
- 5 Urmazdı ey ‘**Abīđi** anı tomurğa bahār
Öykünmeseydi gonce nigāruñ yañağına

‘İyānī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fā‘lün

- 1 Nedür bu arz-ı nümāyiř nedür bu garrālıķ
Nedür bu arz-ı arāvet nedür bu ra’nalıķ
- 2 Nedür ‘aceb bu güzellik bu nāz u istiğnā
Kimse mişli görmüş degil temāřālıķ
- 3 Nedür o āmet-i mevzūn o řīve-i reftār
Nedür o naħl-ı dilārā nedür o balālıķ
- 4 Nedür bu zūlf-i mu’anber bu kākül müşğīn
Zihī arāvet ü ān ü zihī muřarrālıķ

- 5 Görünce kalmadı şabrim o hadd-i gül-gün
‘İyānī dilde yine tazelendi şeydālīk

‘Abīdī⁸⁶⁸

Mef ‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘İlü Fā ‘lün

- 1 Ol şīvekār olursa eger ‘izz ü nāzda
Üftāde ‘āşīka düşer olmak niyāzda
- 2 ‘Uşşākuñ āhı Ka‘be-i kūyuñda şubḥ u şām
Bir ḥōş hevādur ey yüzi kıble Hicāzda

93b

- 3 Eski sīm rūyuñla cismüñi görüb
Ġam potasında ‘ışkla sūz-ı güdāzda
- 4 Emrūñ tutub elin kosa taş üstine n’ola
Ķaddūñ hevāsı var ‘alem-i ser-firāzda
- 5 Şūfī gice kazā kıtur iken ‘Abīdī’yā
Egmiş kıyām-ı kaddini geçmiş namāzda

⁸⁶⁸ 40b’de tekrar edilmiş.

‘Abīdī⁸⁶⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil gidüb kākülüne olalı derd ile hayāl
Gelmedi yirine şıḥḥat bulub ey ruḥları al
- 2 Göricek gün yüzünü çerḥ urmam za’fumdān
Derd-i mihrün ḳomadı zerre ḳadar bende muḥāl
- 3 Şafḥa-i māha yazub mihrini zerdi gerdün
Saña irsāl idecek nāmesūdūr her hilāl
- 4 Ḳaṣuḥna beñzedeyin diyü çeken tuḡrāyı
Adını çekdü senün ey şeh-i iḳlīm-i cemāl
- 5 Gül yanaḡın öpeyin şun baña luḡf it diyicek
Ey ‘Abīdī gülivirdi o boyı tāze-nihāl

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Meyve-i la’l-i revān-baḥşuñ umarmış aḡyār
Olmasın bāḡ-ı cihānda göreyin ber ḥordār

⁸⁶⁹ 40b’de tekrar edilmiş.

- 2 Luṭf idüb ḳullaruñuñ defterine yazar iseñ
Dil ğamuñın yazılur ey şeh-i ‘āli-miḳdār
- 3 Beñzemez zülf-i siyāhına o māhuñ dirler
Ḳara ḳayġuya batub ṭā ki ḳararsa şeb-tār
- 4 Ruḥ-ı zerdin görüb ey şeh ḳuluña meyl itdi
Reşkden yüzüni yurtarsa ‘aceb mi deyyār
- 5 Şu ḳadar nāle ile oldı ‘**Abīdī** hemdem
Cāndan olmazsa eger zār olur ey dil-i bīdār

94a

‘Abīdī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ḥadeng-i ğamzesi sīnede nişāne arar
O ḳaşı yā beni öldürmege bahāne arar
- 2 Didüm gönül ḥatuñ içinde ḥālūñi gözler
Didi hemīşe ğubār içre murġ dāne arar
- 3 Oḳuñ ki tende gezer cānla dili benzer
Şu bir misāfire kim şehir içinde ḥāne arar

4 Egerçi urmağıçün gelmediyse cān naq̄din
Derūn-ı sīnede ğamzeñ ḥadengi yā ne arar

5 ‘**Abīdī** bu ğazelūñ levḥ-i ḥāṭıra yazub
Şu kim zamānede bir şi‘r-i ‘āşıkāne arar

‘**Abīdī**

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1 Göñlüm alduñ hey güzel bu dil-rübālīklar nedür
Kul idündüñ ‘ālemi bu pādişahlīklar nedür

2 Senden ayrılmam diyü göñlümden ayurduñ beni
Hāy ‘ömrüm ḥāşılı yā bu cüdālīklar nedür

3 Āşinālarla idersin yādlıklar çün müdām
Yādlarla yā bu deñlü āşinālīklar nedür

4 Bendeñe ‘ahd eylemişdüñ kim vefālar idesin
İtmedüñ ‘ahde vefā bu bī-vefālīklar nedür

5 Gāh ağlarsın geh iñlersin ‘**Abīdī** dermend
Düşmedüñ firḳate mübtelālīklar nedür

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dūd-ı āhum gıce itdi ƣās-ı ƣarhı ƣapƣara
Şubh aña virse eşaş mihrla aña cilā
- 2 Gün getürmişdür yañağında haber cām-ı güle
Aña naƣd-i zāle-i ayak derivirse n’ola
- 3 ‘Anberīn gīsūlaruñ gerçi virirsin destine
Alur ammā hāmdur ‘ömrüm nesīm-i misk-sā
- 4 Ben gedā içün dir dildārda buldum diyü
Buldığın söyler ile dāim ‘adū-yı bed-likā

94b

- 5 Ol güzeller şāhına şundum **‘Abīdī** sözlerüm
Üstüme hışmla atub niçe söz itdi baña

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ğamze-i müşğ ucundan niçe gavğālar ola
Fitne-i hāl-i ruhuñla ne temāşālar ola

- 2 Kākülün kim şalına milket-i hāl üzre
Hey ne diller alsa anda ne ğavgālar ola
- 3 Bu letāfetle bu hāetle görünürseñ eger
Halk-ı ‘ālem götüri vālih-i şeydālar ola
- 4 İmdi aħmıyasın diye işhākumdur
Ben yetīmün gözi yaşı aķa deryālar ola
- 5 Gel götür hākden üftāde ‘Abīdī gören
Hey ne diller alına anda ne ğavgālar ola

‘Abīdī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şanma encüm delinüb nāvek-i āhumla dilā
Oldı çarh aţlasınuñ penbesi yir yir peydā
- 2 Virme dil naķini bir tāzeeye didüm yāre
Göñlümün sen mütevellīsi misin didi baña
- 3 Hic diñlemedi meclisde ‘adū-yı nāsāz
Tırmadı irleri itdi gice bihbūde şadā

4 Yoğdısı gele gizli haberi rüyuñdan
Ne fısıldardı kulağına gelüb bād-ı şabā

5 Getürüb sīm gömici ile kılķandı
Āhumuñ bād-ı hevāsıyla ‘**Abīdī**’ deryā

95a

Ġazeliyāt-ı Āhī⁸⁷⁰

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ulün

1 Seg-i kūyuñ beni āşüfte gördi
Du‘ālar okuyub⁸⁷¹ üstüme ürdi

2 Düşelden sünbülüñ sevdālarına
Şabā bī-çāre çok yeldi yöpürdi

3 Lebüñ sāgar öpdüğün işidüb⁸⁷²
Birez meclisde mey taşdı köpürdi

4 Gözüñ şāhīd kaşuñ da‘vācı oldı
Lebüñ kanuma girdi⁸⁷³ haķ getürdi

⁸⁷⁰ Āhī: 119. gazel.

⁸⁷¹ Āhī: eyleyüp

⁸⁷² Āhī: Lebüñ öpdüğünü çün gördi sāgar

⁸⁷³ Āhī: vardı

- 5 Ayaklarda ğubār olmışdı **Āhī**
Ser-i zūlfūñ anı yirden götürdi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Ne ceng eyler kūyuñ bu cism-i nā-tüvān için ⁸⁷⁴
Ne lāzım bunca ğavġālar bir iki üstühān için

- 2 N’ola ‘ālemde bir tārīh ide ol yār-ı sengīn-dil
Éşigüñ taşını dikseñ mezārumda nişān için

- 3 Belini çeng iki bükmiş elinden zār idüp ağlar
Hevā-yı ‘ışk pīr itdi beni bir nev-cüvān için ⁸⁷⁵

Bu beyit mecmuada yok⁸⁷⁶

- 4 Geçürdüm ‘ömr devrānın hevā-yı zūlf-i yār ile
Naşīb olmadı çok yeldüm bu ‘ömr-i cāvidān için⁸⁷⁷

- 5 udūmından benüm **Āhī** olurdu gözleri rüşen⁸⁷⁸
İzi tozını yārān eyletsem armağan için⁸⁷⁹

⁸⁷⁴ Āhī: Seg-i kūyuñ ne ceng eyler bu cism-i nā-tüvān için

⁸⁷⁵ Āhī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

⁸⁷⁶ Āhī: Benüm menşūr-ı a‘mālüm yeterdi rüz-ı mahşerde
Seg-i kūyuñ izi olsa berātumda nişān için

⁸⁷⁷ Āhī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁸⁷⁸ Āhī: olurdu Āhī gözlerüm aydın

⁸⁷⁹ Āhī: gönderse habībüm armağan için. Divanda 89. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gördiler kim cānlar alur ğamzeñüñ peykānını
Her kişi tende emānet şaqlar oldı cānını
- 2 Pehlevānlık adını 'āřıkda⁸⁸⁰ destān itmege
Řanlu yaşlarla pür itdüm sīnemüñ meydānını
- 3 Geçdi çün devr-i şamer gün yüzliler devrānidur
Sürsün ol gün yüzli sürsün geçmedin devrānını⁸⁸¹
- 4 Şöyle cānum acıdur řīrīn lebüñ öpdükçe kim
Meclisüñde sāġarı bulsañ⁸⁸² içerdüm şanını

95b

- 5 Göñlegin **Āhī** göge boyadı dūd-ı āhdan
Gör nice reng ile avlar ol levend oġlanını⁸⁸³

⁸⁸⁰ Āh: 'ālemde

⁸⁸¹ Āhī: Divanda 4. beyit olarak verilmiştir.

⁸⁸² Āhī: bulsam

⁸⁸³ Āhī: 122. gazel.

Mesîhî⁸⁸⁴

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

- 1 Yāra bir tuhfе қanı medh u şenādan ğayrı
Aña lâ'ıķ nem ola hуayr du'ādan ğayrı
 - 2 'Işķ ile 'āleme rüsvā ideyin hūbları
Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ğayrı
 - 3 Baña göstermedi bir kimse dem-i firķatde
Dostluķ yüzlerin ey dost belādan ğayrı
 - 4 Hūblar senden alur fenn-i melāhatde sebāk
Nesne yok bilmedüğüñ mihr ü vefādan ğayrı
- Bu beyit mecmuada yok⁸⁸⁵
- 5 Nazm ile hüsünüñi kıldı hōş-edā yine **Mesîh**
Dañi şî'rün nesi var hüsni-edādan ğayrı⁸⁸⁶

⁸⁸⁴ Mesîhî: 284. gazel.

⁸⁸⁵ Mesîhî: Virdi ğark-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
Baña mesken қomadı kūy-ı fenādan ğayrı

⁸⁸⁶ 14a'da aynen verilmiş.

Mesîhî⁸⁸⁷

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Dehānuñ iş bu çeşm-i hürde-bīne
Ne yüzden görine⁸⁸⁸ yā Rabbi yine⁸⁸⁹
- 2 Қашуña ger hilāl öçyküñdi ise
Sen anuñ qalmağıl eksüklüğine
- 3 Yüzüñe hāl ü hağ geldi nitekim
İki kâfir gelür bir günde dīne
- 4 İlāhī sen beni iletme sine
Şarmayınca yarıñ sinesine⁸⁹⁰

96a

- 5 **Mesîhî** hağ görüb yüzüñde didi
Qomañ düşmen yayıldı Rūmiline⁸⁹¹

Bu beyit mecmuada yok⁸⁹²

⁸⁸⁷ Mesîhî: 231. gazel.

⁸⁸⁸ Mesîhî: görünür

⁸⁸⁹ Mesîhî: 13a'da aynen yazılmış.

⁸⁹⁰ Mesîhî: İlāhī sen beni sine iletme

Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

⁸⁹¹ Mesîhî: Yüzüñde hağ görüb didi müneccim

Qomañ kâfir yayıldı Rūmiline

Uşûlî⁸⁹³

Mef'ulü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Koyub beni ey serv-i revān ҡande gidersin
 Koyar⁸⁹⁴ mı seni āh u fiġān ҡande gidersin

- 2 Ey serv-i revān gerçi ki çeşmümden ırıldun
 Baġlar yolıñı eşk-i revān ҡande gidersin

- 3 Pāmāl-i sipāh-ı ġam olan dillere raħm it
 Şabr eyle eyā şāh-ı cihān ҡande gidersin

- 4 Derdüñ ki seni bekleyeyin çāk ölünce
 Öldürmedin ey ҡavli yalan ҡande gidersin

- 5 Dil ġaste-i **Uşûlî**'yi yine pister-i ġamda
 Cānsız koyub ey serv-i revān ҡande gidersin

⁸⁹² Mesîhî: Mesîhîde ġaraz yoġ ey gül-i ter
 Hemān bülbül gibi ҡalmıř diline

⁸⁹³ Uşûlî: 106. gazel.

⁸⁹⁴ Uşûlî: ҡor mu

Uşûlî⁸⁹⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Kıpdı gönüm Yūsuf'ın gürk-i belā cānum⁸⁹⁶ yetiş
Kırtar anı gel 'Alīlik eyle arslanım yetiş
- 2 Şāh-ı miñnet her tarafından şaldı ğam leşkerlerin
Cān u dil mülki ħarāba vardı sultānum yetiş
- 3 Haste yatar bilünür ğam bucağında seni ister⁸⁹⁷ gönül
İntizāriyla helāk oldum meded cānum yetiş
- 4 [...] ⁸⁹⁸ne ki ⁸⁹⁹ğam ħazānında belālu belüñ
Gönüm açılmaz gelse ey tāze gülistānum yetiş
- 5 Ayağūñ toprağ ħaqqıyçün **Uşûlî** bendeni
Ğamdan āzād eyle ey serv-i ħırāmānum yetiş

⁸⁹⁵ Uşûlî: 52. gazel.

⁸⁹⁶ Uşûlî: ħānım

⁸⁹⁷ Uşûlî: özler

⁸⁹⁸ Bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

⁸⁹⁹ Uşûlî: Gül yüzünsüz

96b

Uşulî⁹⁰⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gerçi zencîr ser-i zülfüñe çokdur şeydâ
Delü gönüm gibi yok vād-i gamda tenhâ
- 2 Yine dīvāneligim tutdı görüñ şeydâlar
Zülfi zencîrini depretdi gibi bād-ı şabâ
- 3 Durmadan leşker-i gam bu dil-i dīvāne gelür⁹⁰¹
Bilmezem kanda karar eyleye bu deñlü belâ
- 4 Günc-i miñnetde yatur ölmeli bir hasteyem âh
Bu belâlarla eger kalursam vâ-veylâ⁹⁰²

Bu beyit mecmuada yok⁹⁰³
- 5 Kaldı hicr ie cehennemde Uşulî miskîn
Cennet-i vaşla eger irmez⁹⁰⁴ ise vāy saña⁹⁰⁵

⁹⁰⁰ Uşulî: 4. gazel.

⁹⁰¹ Uşulî: vîrāne gelir

⁹⁰² Uşulî: vāh bana

⁹⁰³ Uşulî: Gece tā şubha degin derd ile feryād etdim

Âh u efgānım erişmedi nidem âh saña

Uşûlî⁹⁰⁶

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Yaraşmaz kim saña ağıyâr ile yâr olma sulţânım⁹⁰⁷
Gül bâğ-ı cinānsın hemdem-i hâr olma sulţânım
- 2 Şalup bu hûsn-i zîbâyı bırağdın şehre gavğâyı
Kul etdiñ cümle dünyâyı t̄ama'kâr olma sulţânım
- 3 Yazılmaz nağş mermerde ki düşmez her gönül derde
Yigitseñ degme nâmerde talebkâr olma sulţânım⁹⁰⁸

Bu beyitler mecmuada yok⁹⁰⁹
- 4 Cemâliñ döndi gülzâra şağın yüz virme her hâra
Yazıkdır bülbül-i zâra dil-âzâr olma sulţânım
- 5 Bugün nûr-ı ilâhisin **Uşûlî'**niñ penâhısın
Güzeller pâdişâhısın cefâkâr olma sulţânım⁹¹⁰

⁹⁰⁴ Uşûlî: ermez

⁹⁰⁵ 17a'da tekrar edilmiş.

⁹⁰⁶ Uşûlî: 91. gazel.

⁹⁰⁷ Uşûlî: Yaraşmaz saña ağıyâr ile gel yâr olma sulţânım

⁹⁰⁸ Uşûlî: Bu beyit divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁹⁰⁹ Uşûlî: Boyun servine ermez el sana el sunmasın engel
Olur olmaz pelîde gel hevâdâr olma sulţânım
Sana ey mâh-ı tâbende geçinir her kişi bende
Sakın nâgâh bir bende giriftâr olma sulţânım
Biraz gayret gerek erde koşulma degme nâmerde
Muhibden gayri bir ferde vefâlar olma sulţânım

97a

Āhī⁹¹¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kim kemān-ebrūlaruñ beñzetdi qurbān ayına
Āferīn olsun anuñ qurbān olayın rāyına
- 2 Cānumı qurbān idüp pay itdiler meh-pāreler
Ol ala gözlüm benüm gelmez mi qurbān āyine⁹¹²
- 3 Cān quzusını benüm boynuma qurbān eylemeñ
Sen hemān bir kerre qurbān iste qaşuñ āyine⁹¹³
- 4 Ya çeker ebrūlaruñ qaşı kemānlar qılana
Tīr atar ġamzeñ gözi āhūlaruñ alayına
- 5 Hūblar bayramlık in'ām idüp 'āşıqlara
Her güzelden **Āhī**'nüñ bir buse düşdi payına

⁹¹⁰ Uşulī: Aynı gazel 17b'de var.

⁹¹¹ Āhī: 103. gazel.

⁹¹² Āhī: payına

⁹¹³ Āhī: yayına

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Āh kim kūyuñdan āhumdur beni mehcūr iden
Bāddur zīrā mekānından ğubārı dūr iden
- 2 Leşker-i hūbāna sen şāhı mużaffer eyledi
Kalb-i 'uşşāka sipāh-ı ğuşşayı manşūr iden
- 3 Ben Feraḫşādum ğam u ğuşşañla 'ıŝkumdur benüm
Hüsñüñi hurşid gibi 'āleme meşhūr iden
- 4 İşidüp cān vérdüğüm dildār söğmiş sinüme
Ol du'ādur dōstlar kabrüm benüm pür-nūr iden
- 5 Begligüñ var **Āhī'**yā hīç kimseyi görmez gözüñ
'İşk cāmıdur seni hōdbīn ü hem mağrūr iden⁹¹⁴

*915

⁹¹⁴ Āhī: 94. gazel.

⁹¹⁵ Derkenar:

'İlmī




Mef'ülü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cennet gerekse ğülşen kūy-ı nigāra ğül
Dīdārsa ğarez-i nazār it rūy-ı yāre ğül
- 2 Bağ-ı belāda ğözyaşı cüş etdi giryeden
Ey serv-i bustān-ı leṭāfet kenāre ğül
- 3 Āh etme zūlf-i yāri perīşān ider ser-yār
Şabr idelüm ğöñül elim rüzğāra ğül
- 4 Ey şehriyāri zūlm-ı radūsıyla terk iden

Āhī⁹¹⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dün gün artar eksük olmaz rüy-i zerdüm var benüm
Hîç eṭibbā-yı cihān bilmez ne derdüm var benüm
- 2 Dutmasun mı āh-ı zārum 'ālemi bülbül gibi
Reşk-i gülzār-ı İrem bir tāze virdüm var benüm
- 3 Şerḥ-i düzāh itdügüñden şanma vā'iz giryemi
Kendü başum ağlarum bir ğayr derdüm var benüm
- 4 Cām-ı mey sun tā ki nukl-ı ğam içilsün sākıyā
Göñlümñ ayīnesinde yine gerdüm var benüm
- 5 Hāk-pāy-ı yāra sürdüm bu mezellet çihresin
Yüzüm ağ alnum açuk kimden ⁹¹⁷ ne derdüm var benüm

5  Gel ḥālīñ ağla ḥāl-i der-i şehriyāra gül
 temām gitdi dilā ḥüsn-i kışşası
 ger ḥikāyet **'ilmī-** zāre gel

⁹¹⁶ Āhī: 65. gazel.

⁹¹⁷ Āhī: Āhī'den

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Şehā bir dil-ber-i nā-mihribānsın
İgen şīvelüce şāh-ı cihānsın
- 2 Kıyāmetsin kıyāmet kıparursın
Meger kim fitne-i āhır zamānsın
- 3 Kıoyup bülbüllerüñ zāğ ile olma
Revā mıdur çü bir hōş gülsitānsın
- 4 İgende almağıl ‘uşşākuñ āhın
Eyā pīr olası tāze cüvānsın
- 5 Bu gün hūbān-ı ‘ālem çākerüñdür
Göñül tahtında şāh-ı kāmranısın
- 6 Bu **Āhī** derd ile Ferhād’uñ oldı
Ki sen ol Hıusrev-i şīrīn-zebānsın⁹¹⁸

⁹¹⁸ Āhī: 93. gazel.

98a

İshāk⁹¹⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Gerçi Yūsuf gibi mümyāz güzel nādir olur
İki ‘ālemde nazīrūñ daḥi yok söz bir olur
- 2 Her güzele şalınan kesb-i zarāfet idemez
Her Gülistān oḡıyan şanma ki hep şā‘ir olur⁹²⁰
- 3 Mūcib-i mihr ü vefā ola mı ḥaṭṭıñ gelicek
Bir iki gün hele şabr eyleyelüm zāhir olur⁹²¹
- Bu beyitler mecmuada yok.⁹²²
- 4 Şimdi dünyāda ḥuzūr ol kişinüñdür cānā
Ki itüñ gibi ḡapuñda dün ü gün ḥāzır olur⁹²³

⁹¹⁹ İshāk: 53. gazel.

⁹²⁰ İshāk: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁹²¹ İshāk: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁹²² İshāk: Muṭribe uymaḡ ile kāmil olur ‘ūd u rebāb
Her kişi gūş eyleye üstād sözin māhir olur
Zülfüñe hey di ruḡuñda yine serkeşlik ider
Ḳıbleden yüz çevüren göz göre ḥōd kāfir olur

⁹²³ İshāk: Divanda 6. beyit olarak verilmiştir.

- 5 Yalñuz cān ile cānān ele girmez **İshāk**
Devlet ol kişiyē kim sīm ü zere kādīr olur

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ūlün

- 1 Olup dil bir⁹²⁴ nigārıñ mübtelāsı
Yolında ölmedür derd ü belāsı
- 2 ‘Acebdür mülk-i istiğānası ‘ışkuñ
Baş egmez degme sulṭāna gedāsı
- 3 Göñül ol bī-vefāya karşı her dem
İñen āh itme götürmez hevāsı
- 4 Şu kim cān naḳdi ile vaşl-ı yāra
Ḥarīdār olmadı bir pul bahāsı
- 5 Nezāketle seni tenhāda **İshāk**
Ne varmış öpmede hey kuculası⁹²⁵

⁹²⁴ İshāk: ol

⁹²⁵ İshāk: 305. gazel.

İshāk⁹²⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yoğ idi bu vech ile hergiz perīşān olduğum
Bilmezem kendüm bilelden böyle hayrān olduğum
 - 2 Āteş-i ğamla göyinmişdür derūnum şem'veş
Şādlıqdan şanmañuz zāhirde handān olduğum
 - 3 Bu müsāfirhāneden tīz rıhlet eylerdi hasūd
Görse devlethāneñe bir gice mihmān olduğum
 - 4 Cān cemālūñ 'īdinūñ müştākıdur göster yüzūñ
Hāy Ka'bem hāy kıblem hāy qurbān olduğum
- Bu beyit mecmuada yok.⁹²⁷
- 5 Seyr-i gülzār eylemekden sensüz ey ārām-ı cān
Yeg gelür baña esīr-i bend-i zindān olduğum

⁹²⁶ İshāk: 167. gazel.

⁹²⁷ İshāk: Taht-ı Keykāvūsa tēc-ı Keykubāda virmezem
İşigüñde yüz sürüp kapuñda derbān olduğum

- 6 Bir şacı Leylî niğāruñ kışşa-i hecriyledür
‘Āleme Mecnūn gibi **İshāk** destān olduğum⁹²⁸

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Fülk-i dil çıkmadın kenāra daḥi
Mevc-i ğam şaldı bir diyāra daḥi
- 2 Fūrkat öldürmedin görem dir idüm
Gitdi şimden girü ne çāre daḥi
- 3 Beni ‘ışkıında ey felek öldür
Mübtelā itme bir niğāra daḥi
- 4 Ğarazuñ cān ise gel al kırtar
Borcumuz var mı intizāra daḥi⁹²⁹
- 5 Baña cevriitse vechi var ol yār
N’oldı bilsem bu rüzgāra daḥi⁹³⁰
- 6 Hey ne müşkil nihān güzel sevmek
Vaz gelmek güc āşikāre daḥi

⁹²⁸ İshāk: 106b’de tekrar edilmiş.

⁹²⁹ İshāk: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

⁹³⁰ İshāk: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

- 7 Hecre **İshāk** çāre ölmekdür
Kimse itmez bu derde çāre dahi⁹³¹

99a

Āhī⁹³²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bir yürek yağı ciğer vuşlası cān pāreciği
Cigerüm paraladı ğamze-i mekkāreciği
- 2 Bağrumı lāle gibi odlara yandurdı benüm
Göreyin kim cigere uğraya her pāreciği⁹³³
- 3 O kadar kirpük oğı pārelere atdı beni
Bir siyeh-çerdecigüñ hāl-ı siyeh-ķāreciği⁹³⁴
- 4 Yüzüm ağ alnum açuğdur benüm ağıyārı ķoma
Kendü ķazancı durur kendü yüzi ķaracığı
- 5 Bezm-i ğamda bu gün **Āhī** yine āvāre yürür
Eksük olmaz hele ol sohbetüñ āvāreciği

⁹³¹ İshāk: 302. gazel.

⁹³² İshāk: 126. gazel.

⁹³³ Āhī: Divanda 3. beytin 2. mısrası olarak verilmiş.

⁹³⁴ Āhī: 2. beytin 2. mısrası olarak verilmiş.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 N’ola hālüm ki esīr-i ğam-ı hecrān oldum
Bilmezem n’eyleyeyüm vālih ü hayrān oldum
- 2 Kendümi dāne-i hālüh gibi cem‘ itmiş iken
Zülfüni yād idicek bād-ı perīşān oldum
- 3 Baña kār eylemez ey kaşı kemān tīr-i cefā
Devletinde müjenüh toptolı peykān oldum
- 4 Ey mu‘abbir o mehüh kulluĝın eyle ta‘bīr
Dün gice ‘ālem-i rü’yāda sultān⁹³⁵ oldum
- 5 Qanı bir şāh-ı kemāl issi k’ola saña zāhīr
Āhī’yā dotalum eş‘ārda Selmān oldum⁹³⁶

⁹³⁵ Āhī: süleymān

⁹³⁶ İshāk: 80. gazel.

Āhī⁹³⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gerçi kim bülbül sever her dem gülüñ bir tāzesin
Sen baña ey gönca-leb gül⁹³⁸ berg-i gülden tāzesin
- 2 Bülbül-i şūrīdenüñ gūş eylemezsın nālesin
Ey gül-i ter diñlemezsın bülbülüñ āvāzesin
- 3 Bir büt-i sengīn-dilüñ 'ışkıñda cān virdi diyü
Çabrümüñ üstindeki mermerde 'ömrüm yazasın
- 4 Her gedānuñ çaddine geydürme 'ışkuñ cāmesin
Kim bu zībā hil'atüñ bozduñ hemān endāzesin
- 5İRmez ol māhuñ kulağına fiğānum **Āhī**'ya
Gerçi āhum iñledür çarhuñ der ü dervāzesin

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Göster kaçuñı çaddi hilālüñ dü-tāh ola
Çöz zülfüñi ki çihre-i 'anber siyāh ola

⁹³⁷ İshāk: 88. gazel.

⁹³⁸ Āhī: her

- 2 Çokdan rak̄ibe seg der idüm l̄ik qorqaram
Kūyuñ itüñle ortada bir iştibāh ola
- 3 Cānānenüñ şarāb-ı leb-i la‘li var iken
Sāk̄ī piyāleyi bize şunmaq günāh ola
- 4 Tīġ-i cefā ile ölicecek s̄inem üstine
Sūsen diküñ nişāne-i şemş̄ir-i āh ola
- 5 Luţf eyle serv öykünemez saña ger aña
Gülden qabā vü nergis-i zerden külāh ola
- 6 Göñli evi yapılmaġa yok çāre **Āhi**’nüñ
Qıldı hem̄in şöyle şu yer kim tebāh ola⁹³⁹

100a

‘Abīdī⁹⁴⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dime cānāneye aġyārla şoġbet itme
Seni sevsin dir iseñ aña naşīhat itme

⁹³⁹ İshāk: 115. gazel.

⁹⁴⁰ 43a’da tekrar edilmiş.

- 2 Ğayra meyl eylemezem diyü yemîn eyler ise
Mümteni‘dür inanub aña hamākat itme
- 3 Her ne hālet ki zuhūr eyleye dilberdendür
Kimseye anuñçün buğz u ‘adāvet itme
- 4 O yār elde olaydı dir idüm saña gönül
Hūblar zümresine hiç muḥabbet itme
- 5 Çünkü bunlarla ‘**Abīdī** ğarazuñ var senüñ
Ehl-i ğaraż olmaduñ diyü nedāmet itme

‘**Abīdī**⁹⁴¹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil nice rāh-ı muḥabbetde misāfir olsun
Rāḫāt-ābād ‘ademde қо мүcāvır olsun
- 2 Gelmedin ḫaṭṭı beni vaşlına irgürse didüm
İşidüb yār dimiş vaқtına ḫāzır olsun
- 3 Zülfi ruḫsārını örter diyü muğber ise dil
Göre yürı hele ḫaṭṭ-ı ruḫı zāhir olsun

⁹⁴¹ Bu gazel 28b-41b’de tekrar edilmiş.

4 Hüsni ile şöhre-i āfākşın ey dil ammā
Yāri koyub saña tapan kişi kāfir olsun

5 Şi'r ile şimdi güzeller dahı şayd olmazlar
Ey 'Abīdī ne disün bir kişi şā'ir olsun

100b

'Abīdī⁹⁴²

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Ol ince bellinüñ taqılınca kuşaguna
Bir nece yirde bend geçildi yañağuna

2 Gün şanmayın şeh-i gamuñ āh-ı şerārını
Altun bırağdı sāl çarhuñ çanağına

3 İçdürme iki tölüyü dök kanını revān
Başdurma medd-i 'aynuñ ayağın ayağına

4 Öykindi bir gonca-i büte nesīm-i bāğ
Hışmla yırtub ağzın ilette kulağına

⁹⁴² 93a'da tekrar edilmiş.

- 5 Urmazdı ey **'Abîdî** anı tomurğa bahār
Öykünmeseydi ğonce nigāruñ yañağına

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Hevāī gönümi kapdı o kākül-i pür-tāb
Görenler anı didiler kebüter aldı seḫāb
- 2 Meger ki nergis-i cānānı ḥastedür dediler
Çemende gülleri gördüm seḫer ki açdı kitāb
- 3 Be şūfī dime şarāb ādemi ḥarāb eyler
Şarāba düşeli şırça sarāy idindi ḥabāb
- 4 Görince қаşlarıñı ḥayret aldı anı meger
Ki tekye eyledi dīvār-ı mescidi miḥrāb
- 5 **'Abîdî** kalmasa şeb-dīz-i āh-ı 'āşıkdan
Felek semdine urmazdı tāziyāne şihāb⁹⁴³

⁹⁴³ 42a'da tekrar edilmiş.

101a

İshāk⁹⁴⁴

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Elüñden cām düşmezmiş begüm 'ayşuñ müdām olsun
Lebüñsüz kaçrasın içdümse kan olsun harām olsun
- 2 Kuluñ bir cür'aya degmez mi ol cām-ı maḥabbetden
Vefāsuz dil-rübālarda begüm saña selām olsun
- 3 Esirger cān-ı mehcūrum beni bir dem kıomaz tenhā
Dil-i ğamġinümi egler ḥayālüñ müstedām olsun
- 4 Hüdādan dilerem kimse giriftār olmasun 'ıřka⁹⁴⁵
Güzellik sende ḥatm olsun belā bende tamām olsun
- 5 Yazuķdur āsitānuñdan begüm redd itme **İshāk**'ı
Kapuñda kıullaruñ çok ol da bir kemter ğulām olsun

⁹⁴⁴ 105a'da tekrar edilmiş.

⁹⁴⁵ İshāk: Hüdādan isterem 'ışka giriftār olmasun kimse

İshāk⁹⁴⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yār hecrinde neler çekdüğimi yād eyle
Bi'llah ey gam kılunam gel beni āzād eyle
- 2 Eksük itme sitem ü cevruñi 'āşıqlardan
Dil vilāyetlerini 'adl ile ābād eyle
- 3 Öliceğ 'āşığ-ı miskīn çıkarma dilden
Hıyra gir mağberesin seng ile bünyād eyle
- 4 Gel gel ey gönca-dehen yüzüme bir kez güle bak
Dil-i gamgīnümü bir laḫza ne var şād eyle
- 5 Hūblar içre begüm nām u nişān ister iseñ
Öldür **İshāk**'ı kayurmaz bir eyü ad eyle

101b

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yine dil murğına bu zülf-i siyeh dām oldı
Uçdı rāhatlığı bī-ṭākat u ārām oldı

⁹⁴⁶ 46b'de tekrar edilmiş.

- 2 Ad u şan ehli geüp ‘ıřkuñı zühde değişen
Ne didi ad odı illere bed-nām oldı
- 3 Yolumuz dūřer ise mescide řôfi varavuz
Ėarazuñ da‘vet ise var yeter ibrām oldı
- 4 Bir arada iki dildār cemālin gördük
Ne mübārek güne irdük iki bayram oldı
- 5 Yine fūrkat görünür ölmege sa‘y it **İřhāk**
Ne turursın iregör menzile aħřam⁹⁴⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nice hōř vaħdet idi giceki cem‘iyyetimüz
Reşk-i firdevs-i berīn olmış idi řoħbetimüz
- 2 İelüm bādeyi ayılmadın ölüp güdelüm
Ayağı götürelüm elde iken Ėurmetimüz
- 3 Murę-ı dil serv-i ser-efrāzı hevāsından uar
Ėadrimüz gibi degüldür yücedür himmetümüz

⁹⁴⁷ İřhāk: 309. gazel.

- 4 İki gündür gelürüz gelmedi dükkânına yâr
Elümüzden ne gelür işlemedi devletimiz
- 5 Bize şehriñgüzeli nâz ider oldu **İshâk**
Var gibi şimdi güzel sevmek ile şöhretimüz⁹⁴⁸

102a

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Lezzet-i cevriñ idrâk ideme iş uşşâk
Gitti dünyâda begüm kalmadı bir ehl-i mezâk
- 2 Seni dirler seni zâhir mi değıldür sensin
Gün gibi hüsn ile meşhür-ı cemî'-i âfâk
- 3 Nâz ile serv gibi ser-keş olursa yaraşur
Gün gibi ol güzelüñ alnı açuğdur yüzi aq
- 4 Düşde gördüm lebi sen büsesin ağzumda faķır
Haberüm yok uyanurken dimişin ya rezzâk
- 5 Eşığı itleri pâ-büsu degül mi pâyen
Kadr ü rikķ'atle başun göge irerse **İshâk**

⁹⁴⁸ 46a'da tekrar edilmiş.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bir haşırüm yoğ iken külbe-i aḫzānumda
Būriyā şekli⁹⁴⁹ görünür ten-i ‘üryānumda
- 2 Merdüm-i dīde ciger gūşelerini nīce bir
Götürem kendü yetīmüm gibi dāmānumda⁹⁵⁰
- 3 Sāyemi ben başuma ben gün toğacağın bilürin
Başa ol gün mi toğar sāye görem yanumda⁹⁵¹
- 4 Yidügüm ayru gīderken seg-i kūyuñla benüm
Görmedüm nān u nemek ḫaḫḫını yārānumda
- 5 Baña ol nāme-i a‘māl yeter **Āhī** kim
Yār hattıyla gāzeller ola dīvānumda⁹⁵²

⁹⁴⁹ Āhī: naḫşı

⁹⁵⁰ Āhī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁹⁵¹ Āhī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁹⁵² Āhī: 96. gazel.

Āhī⁹⁵³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şaçların çözsün bulutlar ra'd kılsun nâleler
Kabrüm üzre haşra dek yansun göyünsün lâleler
- 2 Şâh-ı gül devrânıdur yelsün yöpürsün bād-ı subh
Gonca vü servüñ ayağına şu döksün jâleler
- 3 Hâstelikden şöyle tenhâyam bu gurbet-hânedede
Penbe ile ağzuma şu damzırur teb-hâleler
- 4 Kan yudup ölenlerüñ derd-i derünin yazmağa
Bir varağdur lâlenüñ ağzında her pergâleler
- 5 Şol kadar od yakdı âhum başlarına **Āhī** kim
Göklere ağdı geçüp benden figân u nâleler

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dâğ oldu lâle gibi dil-i bî-çarârumuz
Himmetle gör neler bitürür hâksârumuz

⁹⁵³ Āhī: 21. gazel.

- 2 Şehbāzıyuz bu mīşe-i ‘iŝkuñ ki her zamān
Şāhīn baķıŝlı bir balabandur ŝikārumuz
- 3 Deryālaruz ki gözler iriŝmez kıaramuza
Her hıvār u ħasla dolsa ‘aceb mi kenārumuz
- 4 Abdāllaruz ki her tarafa yā ‘Alī diyü
Diller uzatdı sīnemdeki Zū’l-fiķārumuz
- 5 Bir vaķt ola ki ‘ibret iķün ħalkā **Āhī**’ yā
Tārīĥ ola illere seng-i mezārumuz⁹⁵⁴

103a

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Ālemde mey-i aŝķla⁹⁵⁵ mestāneleriz biz
Ta’n eyleme zāhid bize divāneleriz biz⁹⁵⁶
- 2 Dünyā evini günc-i ħarābāta deĝiŝmiŝ
Bu genc-i fenā ŧālibi vīrāneleriz biz

⁹⁵⁴ Āhī: 39. gazel.

⁹⁵⁵ Uŝülī: aŝķ ile

⁹⁵⁶ Uŝülī: 43. gazel.

- 3 Aldanmamışız mañşıb u cāhına cihānıñ
Dervīşleriz sākin-i meyḥāneleriz biz
- 4 Çün varlığımız ḥarineni urduḡ oda⁹⁵⁷ biz
Bu mezra'a-i dehrde bir dāneleriz⁹⁵⁸ biz
- 5 Yer yoḡ ise mescide bize ḡam degil ey dil
Çün mu'tekif kūşe-i meyḥāneleriz⁹⁵⁹ biz⁹⁶⁰
- 6 Biñ zīnet iderse özünü pīrezen-i dehr
Baş egmeziz ol ḡaḥbeye merdāneleriz biz
- 7 Āşḡ āteşine yanıcı pervāne degilsek
Billāhī **Uşūlī** bize de yā neleriz biz

Ca'fer

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dōstum sendeki şol perçem-i pür-tāb u şikenc
Ejdeḥādur kim olubdur yiri anuñ ser-i genc
- 2 Naḡar it baña ki ḡaşruñdaḡı ṭop āyineler
Oldu 'aks-i ruḥ-ı zerdümle serāser nārenc

⁹⁵⁷ Uşūlī: āteşe

⁹⁵⁸ Uşūlī: pervāneleriz

⁹⁵⁹ Uşūlī: ḥumḥāne

⁹⁶⁰ 17a'da tekrar verilmiş.

- 3 İre mi vaşla düşen firķate didüm didi kim
Genc-ü-ni‘met bula her kim ki çeke miħnet-ü-renc
- 4 Baydağ-ı encümi meh dizdigi nağ‘-ı felege
Sen şeh-i ferruħ ile oynamak ister şaṫranc
- 5 Seni gördükçe oğur tāze ğazeller **Ca‘fer**
Bülbül olur gül-i ter karşıusına kâfiye-senc⁹⁶¹

103b

Ġazeliyāt-ı Ca‘fer⁹⁶²

Mef‘ülü Mefā‘îlü Mefā‘îlü Fe‘ülün

- 1 Zülfın ruħı üstinde kılub bād müşevveş
Her dem nice miskînüñ urur kılbine āteş
- 2 Hün olduğına derd ile dil dārı olur şād
Rengîn olıcağ hāne belî tıfla gelür h‘aş
- 3 Mestāne gözüñ türk-i kemāndār olalıdan
Oldı cigerüm ğamzelerüñ tîrine terkeş

⁹⁶¹ Ca‘fer: 15. ğazel.

⁹⁶² 131b’de tekrar verilmiş.

- 4 Pervānelerin yaqmaq iun āteř-i ‘ışka
Geymişdi yine şem‘ gibi cāme-i zerkeş
- 5 Her laqza hayālūñle nigārā dil-i **Ca‘fer**
Bir hāne durur naqř-ı nigārı-yla mūnaqqāř⁹⁶³

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Serv mā’il idūgi qaddūñe hācet mi delīl
Yok hīlāf aña ki el-cinsū ile ’l-cinsi yemīl
- 2 Nice řāhib-nazarı gōzleri ol lāle-ruhuñ
Qıldı nergis gibi her kūřede bīmār u ‘alīl
- 3 Kūyuñ ehli řaraf-ı çeřmūmi gōzlerse n’ola
Mışr halkına temāřā-geh olubdur leb-i Nīl
- 4 şem‘i pervāne gibi oda yaqarlar řanemā
Pertev-i hūsnūñe inkār idūb isterse delīl
- 5 Āhirū ’l-emr ser-i zūlfūñi sevdā idinūb
Getüre **Ca‘fer** ele bulur ise ‘ōmr-i řavīl⁹⁶⁴

⁹⁶³ Ca‘fer: 75. gazel.

⁹⁶⁴ Ca‘fer: 116. gazel.

Mefā‘ülün Fe‘ilātün Fe‘ülün

- 1 Olubdur tīġ-i hecri-yle ciger çāk
Eyā yā leyte şı‘rī eyne me’vā-k
- 2 Cihān olaydı pür hūr-u-firişte
Le-‘amrī mā ‘arefne’l-‘işka lev lā-k

104a

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁶⁵

- 3 Lebünden içmişem āb-ı hayātı
Le-ķad ahyeyte-nī Allāhü ebķā-k

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁶⁶

- 4 Şaķın ey dil firāķın şanma āsān
Fe-lā terķā bi-hā iyyā-ke iyyā-k

- 5 İşıginde çü virdüñ **Ca’fer’**ā cān
Cezā-ke’llāhü hayren ķābe meşvā-k⁹⁶⁷

⁹⁶⁵ Ca’fer: Getür cāmı gütür yüzden niķābı
Le-nā ke’sü’l-ħumeyyā min muħayyā-k

⁹⁶⁶ Ca’fer: Tıoludur dīde vü dilde ħayālūñ
Sivā ķalbī vü ‘aynī leyse maġnā-k

⁹⁶⁷ Ca’fer: 97. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Söylemek kaçd itdüğümce yāra derd-ü-ḥaşretüm
Ağlamak tutar beni güftāra kalmaz kudretüm
- 2 Görmedüm ol māhı çok baqdum aşığa yuḡaru
Yirde gökde yılduzum yoḡdur gidübdür devletüm
- 3 Ben nice sen şem'-i tābāna revān cān virmeyem
Yoḡ midur 'ālemde bir pervāne deñlü ḡayretüm
- Bu beyit mecmuada yok.⁹⁶⁸
- Bu beyit mecmuada yok.⁹⁶⁹
- 4 Komazam ey cān elümden tā ölünce dāmenüñ
Cevrüñi çeksem gerekdür taḡ olunca taḡatüm
- 5 Rüz-ı maḡşerde diyem Mecnūna **Ca'fer** ḡālümü
Kim dilümi ol bilür ancaḡ ol añlar ḡāletüm⁹⁷⁰

⁹⁶⁸ Ca'fer: Kaḡuñā iltüb götürdi ben ḡubārı ḡākdan
Var durur yirden göge bād-ı şabāya minnetüm

⁹⁶⁹ Ca'fer: Rişte-i cāna tolaşub ḡaldı 'iḡkuñ sīnede
Şayd-ı 'anḡā itdi dām-ı peşe ile himmetüm

⁹⁷⁰ Ca'fer: 136. gazel.

Mefā'ülün Mefā'ülün Fe'ülün

- 1 Kapuñdur kıble-i erbāb-ı hācāt
İşigüñ menba'-ı ehl-i sa'ādet
- 2 Bizümle şöḥbeti te'hıre şalma
Bilürsin çünki fi 't-te'hıri āfāt
- 3 Şifādur la'li çeşmi hikmetü 'l-'ayn
Rumūz-ı ğamzesi şerḥ-i işarāt
- 4 Çü vaşlı va'desin ferdāya şaldı
Çağırdı cān u dil heyhāt heyhāt
- 5 Lebüñ vaşf eylese **Ca'fer** gören dir
Zihī şırın ma'ānı ter 'ibārāt⁹⁷¹

104b

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Şafağdan itdi meh-i nev çü āşikār kadeḥ
Şun imdi ba'de-i la'l ile zer-nigār kadeḥ

⁹⁷¹ Ca'fer: 11. gazel.

- 2 Şu deñlü mest olur oldu ki götürülür elde
Olalı şevk-i lebünle şarāb-h̄'ōr kadeh
- 3 Dem-i şabāh oluben çün irişdi vaqt-i şabūh
Tulu' iderse ne tañ āfitāb-vār kadeh
- 4 Lebūñ hayāli gelicek haṭuñ hayāli gider
Ki şāf ider dil-ü-cānı kıomaz ğubār kadeh
- 5 Senūñle bir dem olımaya leb-be-leb **Ca'fer**
Ger ide hākini devrān hezār bār kadeh

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Vaşluñı virme cāna begcügezüm
Şatma cānı cihāna begcügezüm
- 2 Der-miyāndur dü 'ālemüñ cānı
Seni bir kez kıocana begcügezüm⁹⁷²
- 3 Gerek öldür beni gerek dirgür
Kul senüñdür baña ne begcügezüm⁹⁷³

⁹⁷² Ca'fer: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁹⁷³ Ca'fer: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

4 Bāğ-ı hüsnuñ içre dilberüñ cāmın⁹⁷⁴
İçelüm ‘āşıkāne begcügezüm

5 Kuluñuz devletüñde hoş geçelüm
Böyle qalmaz zamāne begcügezüm

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁷⁵

6 **Ca‘fer**’üñ qaşdı vaşf-ı hüsnuñdür
Şi‘r arada behāne begcügezüm⁹⁷⁶

*⁹⁷⁷

⁹⁷⁴ Ca‘fer: Bāğ-ı hüsnuñde leblerüñ cāmın



⁹⁷⁵ Ca‘fer: Geyüb al itme cānum almağa āl
Sen sen ol girme qana begcügezüm

⁹⁷⁶ Ca‘fer: 129. gazel.

⁹⁷⁷ Derkenar: Bu gazel divançede yok.

Figānī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Her qačan nāz eylese olsa 
Sīneden çıqmaq diler rüh-ı feraḥ şādum benüm
2 Şol qadar seng-i sitem urdı dil-i mecnūnuma
Duymaya taşdan demirden olsa bünyādum benüm
3 Lā‘lūñi koyub eger meyl eylersem sükkere
Qalmaya ağızunda ey şīrīn-dehen dadum benüm
4 Şol qadar gezdüm beyābān-ı ğam-ı hecrüñde kim
Kendü şehrumde  bir kişi ādem benüm
5 Pīr olası vev-cevānuñ qoma elden qaddünü
Toğrı yoldur ey **Figānī** saña irşādum benüm

105a

İshāk⁹⁷⁸

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Bu beyit mecmuada yok⁹⁷⁹

- 1 Ey dīde ḥüsn-i yār ḥarīminden özgeye
Zinhār bakma ḥākīm-i 'ıŝkını yasağı var⁹⁸⁰
- 2 Gūyā bizüm televvün-i ḥātırla göñlümüz
Bir pādiŝāhdur ki mūnaḳkaŝ otağı var⁹⁸¹
- 3 Gül bağdan üzilmedi iŝitmedi gibi
Evŝāf-ı ḥüsnüñi ne 'aceb biñ kulağı var⁹⁸²
- 4 **İshāk** mihr ü māh ile ma'mūre-i cihān
Bir tekyedür öñinde bir iki çerāğı var

⁹⁷⁸ İshāk: 28. gazel.

⁹⁷⁹ İshāk: Göñlüm ki anda bir güzelün taze dağı var
Bir köhne ḥānedür yeñilenmiş ocağı var

⁹⁸⁰ İshāk: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

⁹⁸¹ İshāk: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

⁹⁸² İshāk: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Ben seni gördüm güzeller içre müstesnā seni
Anuñ için sevmedi gönüm gözüm illā seni
- 2 Yarım ağız hıç bir kimse vefāñı söylemez
Bī-vefādur didiler baña bütün dünyā seni
- 3 Reşk-i hüsn-i gülşen-i cennet degül mi ruħlaruñ
Bir nazarda nice bilmek ey gül i ra'nā seni
- Bu beyit mecmuada yok.⁹⁸³
- 4 Hāl idindi kendüye keşretde vahdet zevķını
Hüblar cem'iyetinde gözleyen tenhā seni
- 5 İsterem kim ıal'atı-ı hüsnüñ kimesne görmesün
Her gören sevmek muķarrerdür begüm zīrā seni
- 6 Dermend **İshāk** kanı zühd ü perhizüñ senüñ
Hamdü li'llāh gördük e āşüfte vü şeydā seni⁹⁸⁴

⁹⁸³İshāk: Bir söz işitdüm meded öldüm 'aceb gerçek midür
Hergiz ölmezmiş der-āgüş eyleyen cānā

⁹⁸⁴İshāk: 284. gazel.

İshāk⁹⁸⁵

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Elüñden cām düşmezmiş begüm 'ayşuñ müdām olsun
Lebüñsüz kaçrasın içdümse kan olsun harām olsun

105b

- 2 Kuluñ bir cür'aya degmez mi ol cām-ı maḥabbetden
Vefāsuz dil-rübālarda begüm saña selām olsun
- 3 Esirger cān-ı mehcūrum beni bir dem kıomaz tenhā
Dil-i ğamgīnūmi egler ḥayālūñ müstedām olsun
- 4 Hūdādan dilerem kimse giriftār olmasun 'ıřka⁹⁸⁶
Güzellik sende ḥatm olsun belā bende tamām olsun
- 5 Yazuķdur āsitānuñdan begüm redd itme **İshāk**'ı
Kapuñda kıullaruñ çok ol da bir kemter ğulām olsun

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Terk idüp sen řāhı yüz döndürsem ol dergāhdan
Kıbleden döñsün yüzüm nevmīd olam Allāh'dan

⁹⁸⁵ 101a'da tekrar edilmiş.

⁹⁸⁶ İřhāk: Hūdādan isterem 'ıřka giriftār olmasun kimse

- 2 Şol kadar çekdüm elif şol deñlü yaqdum dāğlar
Kim ser-ā-ser cismüme bir hil‘at İtdüm āhdan
- 3 Leblerüñle goncalar bilsem ne nisbet itdiler
Yağası açılmadıķ sözler çıkar efvāhdan
- 4 Kāmet eylerken namāza sen kıyām etdüñ meger
Kim müezzin kend’özinden geçdi ilk Allāh’dan
- 5 Kūyuña ‘azm eyledi **Āhī** naşīb olmadı āh
Gerçi gitdi Ka‘be’ye ammā ki döndi rāhdan⁹⁸⁷

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Derler ki ‘āşık olana yā şabr u yā sefer
Şabrum dükendi lāzım olupdur baña sefer
- 2 ‘Işkuñ müsāfirini igen yaqma gün gibi
Āķible-gāh-ı Ka‘be-i maqşūdum a sefer

106a

- 3 Dil bir yaña çeker saña cān bir yaña beni
El-ķışşa vācib oldı baña bir yaña sefer

⁹⁸⁷ Āhī: 90. gazel.

4 Görsem yüzüni gönlüme ölmek gelür hemân
Zîrâ begüm mübârek olur gün toğâ sefer

5 Dil-ber maħallesinden ırağ itme **Āhî** 'yi
Yazuğ degül mi eyleye bir mübtelâ sefer⁹⁸⁸

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

1 Nigārâ hâşilum zülf-i semen-būyuñda bir bûdur
Ki bu 'ömr-i dirâzum da benüm varum da bir budur

2 Benüm ebrûlarum şanmañ bu iki haţtı alnumda
Başumda ey kemân-ebrû yazılmış kara yazudur

3 İzüñ tozını tutarsam n'ola gözümle yollarda
Efendüm cevherüñ kıadrin bilene göz terâzûdur

4 Akıtduñ kara yirlere şu gibi kanlu yaşımı
Saña bu gözyaşı n'eyler dağı ey serv dil-cûdur

5 Yazardum haţtunuñ vaşfın devât-ı çeşm-i **Āhî**'den
Velî bu kan olacağüñ içi igen kara şudur⁹⁸⁹

⁹⁸⁸ Āhî: 15. gazel.

⁹⁸⁹ Āhî: 16. gazel.

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Ol bî-vefā baķub yine ben mübtelāsına
Dedi ki dermend yine mübtelāsına⁹⁹⁰
- 2 Ola ki tîrûñüñ dile toğruduğın göre
Aldanmazuz bir egri ķaşuñ yayķarasına
- 3 Cān naķdine meta'ı ğam-ı hecrin alduğum
Her kim ki gördi didi ucuzdur bahāsına

106b

- 4 Ađyār ile mu'ānaķadan degmedi eli
Biz degmedük el ucu ile merķabāsına
- 5 **İşhāk** gibi şiveme cefā-keş gerek ķişi
Dāyim taķammül ide cihānuñ belāsına⁹⁹¹

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 H̄asta göñlüm şormağa gelmezse cānān bir daħi
Gitdi ķaldı gelmedin bu cismüme cān bir daħi

⁹⁹⁰ İşhāk: 244. gazel.

⁹⁹¹ İşhāk: Ol bî-vefā murād ise dünyā ile biliş
İşhāk āşinā ola göre āşināsına

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁹²

- 2 Ger beni öldürmez iseñ ıurmaz iseñ ‘ahdüñe
İtmeyem hergiz senüñle ‘ahd ü peymān bir dağı

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁹³

- 3 Bildürüpdür ğālība la‘l-i lebüāñ miđdārını
Şatmaz oldu kendüyi yāķüt u mercān bir dağı

- 4 İrte bir gün meh gibi hercāyisin dirler saña
Her yaña tenhā giceyle itme seyrān bir dağı

- 5 Yalvarup **İshāk** dildāra lebinden öpe öpe
Olmayayın dir iseñ şoñra peşīmān bir dağı

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Yoğ idi bu vech ile hergiz perīşān olduğum
Bilmezem kendüm bilelden böyle ĥayrān olduğum⁹⁹⁴

⁹⁹² İshāk: Cānı teslīm ideyin gel gitme çün gördüm yüzüñ
Kim bile yüz gösterür mi baña devrān bir dağı

⁹⁹³ İshāk: Māh ile ruhsāruñuñ ikili birli farkı var
Ĥüsn ile ol bir dağıdır māh-ı tbān bir dağı

⁹⁹⁴ İshāk: 167. gazel.

2 Āteş-i ğamla göyinmişdür derūnum şem‘veş
Şādlıkdan şanmañuz zāhirde ḥandān olduğum

3 Bu müsāfirḥāneden tīz rihlet eylerdi ḥasūd
Görse devleḥāneñe bir gice mihmān olduğum

4 Cān cemālūñ ‘īdinūñ müştākıdur göster yüzūñ
Hāy Ka‘bem hāy kıblem hāy ḳurbān olduğum

Bu beyit mecmuada yok.⁹⁹⁵

5 Seyr-i gülzār eylemekden sensüz ey ārām-ı cān
Yeg gelür baña esīr-i bend-i zındān olduğum

6 Bir şacı Leylī niġāruñ kışşa-i hecriyledür
‘Āleme Mecnūn gibi **İshāk** destān olduğum⁹⁹⁶

⁹⁹⁵ İshāk: Taht-ı Keykāvūsa tāt-ı Keyḳubāda virmezem
İşigüñde yüz sürüp ḳapuñda derbān olduğum

⁹⁹⁶ İshāk: 98b’de tekrar edilmiş.


107a

Ġazeliyāt-ı Figānī⁹⁹⁷

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Āhū-yı Ḥoten misin eyā Türk-i moġolçīn
Kim gülşeni ḥüsnüñde yatur nāfe-i müşġīn
- 2 Çöz zülfüñi tā kim kese zünnārını rāhib
Göster yüzüñ ĩmāna gele şūfī-i ḥōdbīn
- 3 Ol kāfir senüñ nice müddet demin ururdum
Kim kūşe-i miḥrāba geçüb daḥı tutar kin
- 4 Ḥāk oldı hvān-ıla dil olmadı mu'ammer
Kim āb-ı vişālüñ kıla hicr bahr-i teskīn
- 5 İşte **Figānī** söziñi gökde melā'ike
Yirde irişür köşke āvāze-i taḥsīn

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1  nāz ile dilber gezer geh ṭoġrı gāh egri⁹⁹⁸
Nihāl-i ḳadd-i mevzūnın ider geh ṭoġrı gāh egri

⁹⁹⁷ Figānī: Bu gazel divançede yok.

⁹⁹⁸ Figānī: Bu gazel divançede yok.

- 2 Dil ü cān almağa cānāneye sihr eyledi çeşmüñ
İder ağmaz-ı ‘aynıyla nazār geh toğrı gāh egri
- 3 ‘Aceb itdi ğamzeñe bu göñlüm ey gözi fettān
Gelüb üstine ħançerler çeker geh toğrı gāh egri
- 4 Meger kim cust u cū eyler seni kūyuñda ey meh rū
Gözüm yaşı revān her dem aķar geh toğrı gāh egri
- 5 **Figānī** dilrübālarda ħaķīķat ķalmadı Şimdi
Bugün ‘aşıķlar anuñçün gezer geh toğrı gāh egri

107b

Figānī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ulün

- 1 Elif sīnem üzre na‘l-i siyāh
Şanasın ħaţţ-ı istivāda hilāl
- 2 Meh-i nev gökde na‘l-i esbüñ ile
Bir yire gelse yiri Şaff-ı ni‘āl
- 3 Gülşen-i miĥnet oldı sīnem āh
Dağlar gül elifler anda nihāl

4 Kāmetüñde bu kākülñ oldu
Şem‘-i kâfūr üzre dūd-ı menāl

5 Bāğ-ı ıab‘-ı **Figānī**’de Şimdi
Açılır taze taze vird-i ĥayāl

Figānī⁹⁹⁹

Mefā‘İlün Mefā‘İlün Fe‘ülün

1 Murād-ı gönñlümñ senden vefādur
Ki ol cevr ile çoğdan mübtelādur

2 Benüm her ĥälümi ĥāl-i siyāhuñ
Bilür bilmezlenür yüzi qaradur

3 Kimüñ kim bir büt-i sımın-beri¹⁰⁰⁰ yok
Eger Őāh-i cihān ise gedādur

4 Mekes el açuban zārīğ eyler
Murādı ĥāl ile dilden du’ādur

5 Açar Őudur meger gönñlüm **Figānī**
Ki her serve açar gönñül belādur

⁹⁹⁹ Figānī: XXVI. gazel.

¹⁰⁰⁰ Figānī: teni

108a

Ġazeliyāt-ı Āhī¹⁰⁰¹

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Güzellik nevbahārında cihān bāġı bahār olsa
Baña ol yüzi gülşensüz gerekmez ger hezār olsa
- 2 Şüvār-ı esb-i nāz olmuş güzeller pādişehler çok
Atı öñince seyr itsem baña bir şehsüvār olsa
- 3 Lebi ġonca beli ince güzeller çok durur ammā
Öpülse¹⁰⁰² dermiyān olsa ꤑuculsa¹⁰⁰³ derkinār olsa
- 4 Ne zībā ꤑaşrı idi el-ħaꤑ zümürriid-rengi eflāküñ
Bināsı pāyidār olsa esāsı üstüvār olsa
- 5 Ķamer yüzlü ħara beñlü güzeller pādişāhidur
Benüm māh-ı siyeh-çerdem ‘aceb mi ħāldār olsa
- 6 Başum alup giderdüm ben ‘adem mülkine dek **Āhī**
Öte yanında dünyānuñ eger bir reh-güzār olsa

¹⁰⁰¹ Āhī: 97. gazel.

¹⁰⁰² Āhī: ꤑuculsa

¹⁰⁰³ Āhī: öpülse

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Uçmasun yañlış haberler ol humānuñ üstine
Āşiyān-ı zāğa varmağ düşmez anuñ üstine
- 2 Toğrıdur çün kim elif gibi nihāl-i kıadd-i dōst
Nokta kıoyan kim durur ‘ālemde anuñ üstine
- 3 Āh-ı serd irişmesün bārid nefesler çok velī
Esmesün yavuz yel ol serv-i revānuñ üstine
- 4 Kıaşları yayı gibi biñ dürlü sözler söyler halk
Kimse toz kıondurmaz ol ebrū-kemānuñ üstine
- 5 Eydüñüz yārāna kim şöhet-be-şöhet diyeler
Bir gazel dedi bugün **Āhī** fülānuñ üstine¹⁰⁰⁴

108b

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āh kim hālī degül bir laħza göñlüm āhdan
N’eyleyem bī-çāre dil kıurtulmadı eyvāhdan

¹⁰⁰⁴ Āhī: 99. gazel.

- 2 Sīneme çekdüm ‘Alī’nüñ Zū ’l-fekāri şeklini
Hem anuñ eṭrāfını zeyn eyledüm yā Şāh’dan
- 3 Sernigün gördüm bu gün aġyār-ı merdūdı yine
Beñzer ol şeyṭānı sürdüñ ey melek dergāhdan
- 4 Dil-berā seni raḡībūñden şaḡınsa dil n’ola
‘Āşıkını¹⁰⁰⁵ kişi şaḡlar sevdüğüm bed-ḥvāhdan
- 5 **Āhī** fūrḡatde fiġāndan ölse cānā ṭa’n mıdur
Niceler öldi bilürsin derd ile bu āhdan¹⁰⁰⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Tīġ-i hecr ile benüm şimdi dilüm yar hele
Dem ola buluşavuz senüñ ile yār hele
- 2 Ey cefā-ḥū geleli dünyeye ben şimdiye dek
Görmedüm sencileyin daḡı sitemkār hele
- 3 Bunca yoluñda fedā etmiş iken cān u dili
Bir selāmuña daḡı degmedük ey yār hele

¹⁰⁰⁵ Āhī: ‘aşık olan

¹⁰⁰⁶ Āhī: 95. gazel.

4 Hele sen cev̄ ü cef̄a etmede eksük omadun̄
Bu daı byale ola ey yuzi glzr hele

5 **h**'y ram ide ŗayed eŗidp ol gl-i ter
alayn̄ derd ile blbl gibi ben zr hele¹⁰⁰⁷

Mef'ln Mef'ln Mef'ln Mef'ln

1 Eŗitdm bir cef-kra o meh-r mbtel olmiŗ
Bi-amdi 'llh benm gibi o daı mbtel olmiŗ

2 Dimiŗler kim vefsuzdur 'adlar yr in yra
Meded hey ol semen-sya yazular iftir olmiŗ

109a

3 Gezerken nz ile grdm efendiyle efendisin
Birisi sidre-ad olmiŗ birisi mnteh olmiŗ

4 'Aceb mi ol gneŗ-al'at amerle itirn olsa
Perdr kend cinsinden biriyle aŗin olmiŗ

5 Nigrun eŗmini **h** mnevver etmiŗ ol gl-ru
erg- eŗm-i maŗsd o mihrn rŗen olmiŗ¹⁰⁰⁸

¹⁰⁰⁷ h: 98. gazel.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Cemālūñ şem‘-i tábıyla yanan dillerde dağ olmaz
Gözūñ bīmārı olan dil ölür derd ile sağ olmaz
- 2 Yüzūñ mehtāb-ı şevkından ne tañ olsa gece gündüz
Cemālūñ şem‘-i rüşendür aña beñzer çerāğ olmaz
- 3 Didüm cānā ‘izāruñda neden yok zūlf-i hūsn-ārā
Dedi gülzār-ı Cennetdür cemālüm anda zāğ olmaz
- 4 Görüp ārāyiş-i hūsnūñ al-i la‘lūñe sögmeye
Kaçan kim şehr donansa mey içmege yasağ olmaz
- 5 Be **Āhī** üstine bir gün doğar gün gibi ol meh-rū
Yigitsin çünkü başuñdan senūñ devlet ırağ olmaz¹⁰⁰⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Ol elif-ķāmete biz serv-i dilārā demezüz
Serv-ķaddür ol elif-ķad aña biz lā demezüz
- 2 Tūbī-i cennet ise kuçmağa el virmeyicek
Dil-ber-i serkeşe biz serv-i dilārā demezüz

¹⁰⁰⁸ Āhī: 43. gazel.

¹⁰⁰⁹ Āhī: 41. gazel.

- 3 Rūm'a sulṭān u vezīr olur ise dahı eger
Baş egüp biz çelebī kimseye paşa demezüz

109b

- 4 Yazaruz la'l-i lebin yādına rengīn gāzeli
Diyicek şı'r derüz biz aña inşā demezüz
- 5 İçerüz **Āhī** mey-i nābı çü her hūb ile biz
Biz kul oğullarına vaqt olur ağa demezüz¹⁰¹⁰

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Nigārā çeşm-i fettānuñ be-gāyet gamzekār ancağ
Cigerden tīr-i müjgānuñ geçüp cāna kıyar ancağ
- 2 Güzellik cāme-hvābında yatup mağrūr-ı hūsn olma
Nazar kıl hāl-i 'uşşāka ki 'ālem bī-ķarār ancağ
- 3 Ğubār-ı hāk-i pāyuñuñ nesīm-i şubḥ-dem her dem
Koyup bu merdüm-i çeşme dedi hōş-bād kār ancağ
- 4 Raķīb-i bed-liķā cānā cihānda bulmamışken yer
Neden aña bu 'izzet kim seg-i kūyuñla yār ancağ

¹⁰¹⁰ Āhī: 40. gazel.

- 5 Cihānuñ māl u mülkini virürseñ **Āhī**'ye almaz
Nigārā senden umduğı hemān būs u kinār ancak¹⁰¹¹

Emrī¹⁰¹²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Maḥbes-i çāh-ı zekāndan gönül olmadı ḥalāş
Muşḥaf-ı ḥüsnine karşı oқıdı biñ ihlāş
- 2 İşigüñ ṭāķına çek tār-ı saçuñla gönülüm
Kubbe-i çarḥda ey meh yine bir kandīl aş
- 3 Cānumı büseye bāzār ideyin şun elüñi
Yiter ey Yūsuf-ı gül-çihre ayağüñ pek baş
- 4 Görüp çeşm-i sefīdüñi raķīb¹⁰¹³
Didi bir¹⁰¹⁴ levḥ-i nüḥās üzre iki pāre raşāş
- 5 Dür dişüñ vaşfı bulunur şādef-i şî'rinde
Nazm deryāsına **Emrī** olalıdan gavvāş

¹⁰¹¹ Āhī: 45. gazel.

¹⁰¹² Emrī: 244. gazel.

¹⁰¹³ Emrī: Ruḥ-ı sürḥuñda görüp çeşm-i sefīdümi raķīb

¹⁰¹⁴ Emrī: bu

110a

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Uzlet şebinde kōmadıñ ey mehlikā geldüñ
Şafā virdüñ gönül mirātıma şāhum şafā geldüñ
- 2 [...] ¹⁰¹⁵ rencīde kıldın hākden ref' eyledüñ 'ömrüm
Ele aldıñ yıkık gönlüm yüzüm üzre başa geldüñ
- 3 Raḥm eylemedüñ Ken'ān-ı ğamda çekdügüm hüzne
Göñül Ya'kūbuna ey Yūsuf ḥüsnüm bahā geldüñ
- 4 Şānesinde tūrmaz geçerdüñ ey ḥadeng-i yār
Ne yeller esdi şimdi toğrılıb birden yaña geldüñ
- 5 Meger kim cezbe-i 'aşkuñ idüpdür kalbüñe te'sīr
Unutmuşdıñ dil-i 'Ulvi'yi sulṭānum aña geldüñ

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Beñzerdi nigāruñ kadd ü bālāsına bī-şek
Şimşād ü çemen olmasa gölgesi gökçek

¹⁰¹⁵ Metinde bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

- 2 Bāzār-ı fenāda sefer āvāzesi çatmış
Ol şāh-ı cihān vār ise itdi yine direng
- 3 Tūṭī-i dil ü cāna demürden kafes oldı
Peykānıñla pür olalı çeşm-i müşebbek
- 4 Hatt-ı ruḥuñı eyle tırāş ey yüzi māhım
Bir hatt ki ğalat yazıla eylerler ānı hek
- 5 ‘Ulvi gibi def‘ etmege zāhid ğam-ı dehri
Tenhā yüri meyhāneye rez duḥterini çek

110b

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Rindler zümresiniñ seyri ḥarābat ancaḳ
Dāima işleri heb Ḥaḳḳa münācāt ancaḳ
- 2 Şun-ı Hallāḳa göre helvası maḥlūḳātıñ
Pertev-i şems-i cihān-tāb ile zerrāt ancaḳ
- 3 Bezm-i keşrettden elin çekmeden ey sākī dahı
Ehl-i vaḥdet gücenür ‘aceb zāt-ı ancaḳ

- 4 Eylesüñ diĳkatle arz u semavāta nazār
Māsivā arada evhām u ħayālat ancaĳ
- 5 Taĳtını taĳtaya virdi niĳe Dārā-yı cihān
Bu ĳadar űevket ü ħaűmet ĳurı dārāt ancaĳ
- 6 Zāhidā sīne-i bī-kīnime irgürme űikest
Çehre-i dilberi seyr etmege mir'āt ancaĳ
- 7 Beni sevdüñ mi dedi yār süküt etdiñ sen
Ēarazı ol űehiñ ey dil seni iűkat ancaĳ
- 8 Ben gedā nice idem da'vā-yı Ferzāneliĳi
Dostum nat'ı felekde niĳe űeh māt ancaĳ
- 9 Bildürür zümre-i 'irfāna rumüz-ı 'aűĳı
'Ulvi'ya her sühanuñ keűf-i kerāmāt ancaĳ

111a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sen űeker-i leb olıcaĳ meclīs-i meyde sākı
Zehrse nüş idelim ĳandadır ol ĳan olsa

- 2 Şīve vü nazla bir gün giderek **İshāk**'ı
Korqaram öldürür ol soñra peşīmān ola

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Diyār-ı ğurbete düşdüm didüm gerçi saña yāhū
Senüñ devletlü başuñçün unitma ben kuluñ yāhū
- 2 Tarīk-ı 'ışkı kim gerçi be-ġāyet püt-ħaṭar dirler
Refīk olursa tevfiķuñ baña bu yolda ne korhu¹⁰¹⁶
- 3 Koma ğam gerdini dilde şafā-yı ħātır isterseñ
Kudüretten berīolmaz yolın pāk itmeyince şu¹⁰¹⁷
- 4 Miyānuñla dehānuñçün dil ü cān cenge düşmişdür
Hemān yok yire ğavgādur ne ol var ortada ne bu
- 5 Beni bir vech ile bīmār idipdür ħāleti 'ışkıñ
Düşüm gibi gelir oldu kaçan fikr eylesem uyhu¹⁰¹⁸
- 6 Ser-ā-ser 'ālemüñ ħalkın helāk itmek mi istersin
Behey zālim behey kāfir nedür bu çeşm ü bu ebrü¹⁰¹⁹

¹⁰¹⁶ İshāk: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

¹⁰¹⁷ İshāk: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

¹⁰¹⁸ İshāk: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹⁰¹⁹ İshāk: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

- 7 Begüm maḥbūba cān virür sözine bakma **İshāk**'uñ
Ne var ḥalṭ-ı kelām itse 'aceb mi ölecek şayru¹⁰²⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol nigāruñ çeşm-i āfet ğamzesi ğammāz imiş
Şehrümüz dilberlerinden cümleden mümtāz imiş
- 2 Günde biñ kez ölmegi 'ışkıñ yolında derd ile
A benüm çok sevdüğüm ben çok şanurdum az imiş
- 3 Hüb-rūlar pīşesi maḥbūblar endīşesi
Şimdi bildüm n'idügin cevr ü cefā vü nāz imiş

111b

- 4 Deldi geçdi ğamzesi şınmadı göñüm şīşesi
Ol kemān-ebrū be-ġāyet hūb tīr-endāz imiş
- 5 Ol güzeller şāhını gördüñ mi **İshāk**'un yine
Göñli murġın hōş şikār itmiş 'aceb şebbāz imiş¹⁰²¹

¹⁰²⁰ İshāk: 227. gazel.

¹⁰²¹ İshāk: 112. gazel.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey gönül iller gehī bayram iderler geh düğün
Sīneñe yer yer dögün ço sen de taşlarla dögün
- 2 Aldayub biñ cān virüb bir buseñ almazsam eger
Ey lebi gonca yüzi gül var yuri sen de ögün
- 3 Göñlümün āyīnesi şınuğça seng-i cevr ile
Bir nazarla ol gözi fettān ider anı bütün
- 4 Hey begüm farza ki öldürdüñ bu gün 'āşıqları
Hīç añar mısın peşīmān olmağı yarınkı gün
- 5 'Işık meydānında Ferhād ile Mecnūn evvelā
Cān u baş oynadı gitdi şimdi bizümdür oyun

Bu beyit mecmuada yok.¹⁰²²
- 6 Ğamzeñün cellādına ben bildüğüm **İshāk** ise
Karşu varup boynunu tutmağ degül mi ben boyun¹⁰²³

¹⁰²² İshāk: Zülf-i şebdīziye koşdum eşk-i gülgünüm velī
Āhum eşkümden yaña olur ider aña özün

¹⁰²³ İshāk: 219. gazel.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 İsterem zād-ı ğamıñ dilde firāvān olsun
Ki cihāndan sefer itmek baña āsān olsun
- 2 Gel ey ğam bu gice şoĥbet-i ĥāş eyleyelüm
Bir sen ol bir dem de hemān dīde-i giryān olsun
- 3 Gıtdi şimden girü benden saña ħul oldu ğoñül
Elümüzden ne gelür başına sulţān olsun
- 4 Ķomaduñ sīnede çün tīriñü ey ħaşı kemān
Bārī peykānı ħo bir derdüme dermān olsun
- 5 Ben degül niçe niçe cān-ı muħaddes cānā
Şol muħavves ħaşa biñ cān ile ħurbān olsun

112a

- 6 Gice gündüz ruĥ-ı cānāna neden bunca ħased
Ey güneş var ne sen ol ne meh-i tābān olsun

- 7 Bir kez¹⁰²⁴ öpdüm uyanub nâz ile dildâr didi
Hele **İshāk** saña var bu da ihsân olsun¹⁰²⁵

Āhī¹⁰²⁶

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Ne naqş ider bizüm ile nigârı gördüñ mi
Ne fitneler koparur rûzgârı gördüñ mi
- 2 Kaçup kaçup da ırakdan dönüp dönüp yüzüme
Kıya kıya bağan ol gamzekârı gördüñ mi¹⁰²⁷
- 3 Direk direk dikilürken kapuñda dūd-ı dilüm
‘Alem ‘alem göge ağan şerârı gördüñ mi
- 4 Bu kanlu kanlu yaşumdan revân olup göz göz
Bu çeşme çeşme akan cüybârı gördüñ mi¹⁰²⁸

Bu beyitler mecmuada yok¹⁰²⁹

¹⁰²⁴ İshāk: lebin

¹⁰²⁵ Āhī: 216. gazel.

¹⁰²⁶ Āhī: 125. gazel.

¹⁰²⁷ Āhī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹⁰²⁸ Āhī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹⁰²⁹ Āhī: Bu pāre pāre ciger kanı ile sīnemde
Bölük bölük açılan lālezârı gördüñ mi
Kābā-yı al geyüp gül gibi çemenlerde
Güzel güzel şalınan kıdd-i yārı gördüñ mi

- 7 Şorar irişdüğine **Āhī** gözyaşını döküp
Kabā-yı surh ile ol gül-‘izārı gördüñ mi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün

- 1 Hey ne fitne başıdur turre-i taraf-ı külehüñ
Zālīmüñ öte ucıdur seri zülf-i siyehüñ¹⁰³⁰
- 2 Tütüyā gibi kaparlar ser-i kūyuñda şehā
Degme gözler mi görürler ‘acabā gerd-i rehüñ
- 3 Kaşlaruña meh-i nev gösterüp eksükligini
Alnuñ işini tamām etdi meh-i çār-dehüñ
- 4 Gözüñ üstinde kaşuñ yoğ idi ‘ālemde eger
Olmasa na‘leşesi naqşı eger secde-gehüñ
- 5 Āsitānuñdan ırağ itme igen **Āhī**’yi kim
Ehl-i dil kulları yanında gerek pādişehüñ¹⁰³¹

¹⁰³⁰ Āhī: 54. gazel.

¹⁰³¹ Bu beyit derkenar olarak verilmiş.

112b

Āhī¹⁰³²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sīne-i şad-pārede dāğ-ı nihānum var benüm
Öksüzem koynumda bir göynükli nānum var benüm
- 2 Ben dedüm la'1-i leb-i yāra sözüñ varsa eyit
Didi söz söylemege aña ne cānum var benüm
- 3 Kimse görmesün diyü düşde hayālünü senüñ
Halkı uyutmamağa āh u figānum var benüm
- 4 N'ola bāğ-ı 'ışkda hurrem olursam gül gibi
Bir saçı sünbül boyı serv-i revānum var benüm
- 5 **Āhī**'yā aña baña bāğ-ı cinān u Kevşer'i
Kim lebi Kevşer yüzi bāğ-ı cinānum var benüm

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nālišümden giceler yummaz gözini nüh-felek
Āh ki ol meh 'ālemi incitdi yerden göge dek

¹⁰³² Āhī: 69. gazel.

- 2 Bilmezem ne t̄ali‘-i ferhunde-fālũñ var ki hĩç
Her kişi ögse seni göge çıkarur ey melek
- 3 Encinüp ol gönca-leb dil bülbülünũñ āhına
Didi luşf eyle yüri bi ‘llāh bizden öterek
- 4 Ol şanem her seng-dilden eylemez tĩgin dirĩg
Sen gerek şan ol gerek derd ile şaş ol ey yürek
- 5 Alnuña meh yüzüne mihr-i cihān-ārā dimiş
Dōstum **Āhĩ** seni göge çıkarur giderek¹⁰³³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 şol şadar lāle gibi şanlara ġarķ oldı tenüm
Çabrüm üzre açılan lāleye döndi kefenüm

113a

- 2 Vaşlaldur ki ciger zaşmını bend itmek için
Yaralu sīnemũñ üstinde benüm pīrehenüm
- 3 Çekeyin hvārını ol ġülřen-i ‘ömrüm ġülinũñ
Kendü bāġum çemenidür yine kendü dikenüm

¹⁰³³ Āhĩ: 53. gazel.

4 H̄ançerũnde dikilen Q̄anlu yũrekler gibidũr
Her sũgũtde duran elma ser-i q̄abrũmde benũm

5 Yerde pehlũlarumuñ naqşı ile **Āhĩ** hemān
Bir haşĩra şarılı mũrdeye dũndi bedenũm¹⁰³⁴

Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilātũn Fe‘ilũn

1 Ne muşāhib bulunur derd ũ ğam-ı yār gibi
Ne ferāğat yeri var ğũşe-i h̄ammār gibi

2 Bir bũlũk başına ğũn toĝmaduk ũftādelerũz
Yerlere çalma igen sāye-i dĩvār gibi

3 Getũrũp noqta gibi ortaya atdı beni çarh
Başladı kendũ kıyı çizmege pergār gibi

4 Yaralu¹⁰³⁵ q̄ollarumı dāĝ-ı ğamuñdan nice bir
Destmāl ile asam boynuma tũmār gibi

5 Ol¹⁰³⁶ kıyāmet beni ferdāya salup **Āhĩ** hemān
Yarına qaldı işũm va‘de-i dĩdār gibi¹⁰³⁷

¹⁰³⁴ Āhĩ: 53. gazel.

¹⁰³⁵ Āhĩ: Bu yaralu

¹⁰³⁶ Āhĩ: bu

¹⁰³⁷ Āhĩ: 124. gazel.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün

- 1 Güle ʔa‘n itse ruḥuñ vechi var ey serv-i bülend
Yaraşur la‘l-i lebüñ eyler ise goncaya ḥand
- 2 Öykünür zülfine yāruñ varur elden ele misk
Görmedüm daḥı ancılayın¹⁰³⁸ yüzi ʔara levend

113b

- 3 Lebi vaşfın eşidenler ışırup barmağını
Dediler ʔanda bulunur ola bunuñ gibi ʔand
- 4 Göñlüm¹⁰³⁹ eydür baña düş var anuñ ḥançerine
Beni başdan ʔıkarur bu dil-i düşvār-pesend
- 5 **Āhī**’nüñ irmez eli zülfüñe ey yār senüñ
Atdı evc-i felege himmet ile gerçi kemend¹⁰⁴⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Āşık oldum bir cemāl-i cān-fezāya görmedin
‘Işık ile ĩmān getürdüm Muştafā’ya görmedin

¹⁰³⁸ Āhī: ancılayın daḥı

¹⁰³⁹ Āhī: gördüm

¹⁰⁴⁰ Āhī: 14. gazel.

2 Göklere ağdı¹⁰⁴¹ duḥānum āteş-i āhum gibi
Yanaram yerden göge bir meh-likāya görmedin

3 Göklere uçurdılar dün bir humā-yı ʔal‘atı
Uçdı gönülüm şāhbāzı bir humāyı görmedin¹⁰⁴²

4 Cān deger didüm haṭā etdüm ırakdan la‘lüñe
Müşkil olur cevheri ʔutmak bahāya görmedin¹⁰⁴³

Bu beyit mecmuada yok.¹⁰⁴⁴

5 Her ne cevri etse yeridür **Āhī** ol dil-ber saña
Böyle dil virmek neden bir bī-vefāya görmedin¹⁰⁴⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Derd ü ḥasret bu degül kim ola fūrḩat bāḩī
Derd odur kim ben ölem ḩala bu ḥasret bāḩī¹⁰⁴⁶

2 Sīneden geçdi müjen zaḩmı ʔurur dilde henüz
Çıḩdı peykānı velī ḩaldı cerāḩat bāḩī¹⁰⁴⁷

¹⁰⁴¹ Āhī: aḩar

¹⁰⁴² Āhī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁴³ Āhī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁴⁴ Āhī: Āşinālık etmedin bī-gānelik eyler bize
Gör ne luṭf eyler ırakdan āşināya görmedin

¹⁰⁴⁵ Āhī: 83. gazel.

¹⁰⁴⁶ Āhī: 130. gazel.

- 3 Cān ıkınca hele ben hı̇dmetim¹⁰⁴⁸ eksük omadum
Eger  lmezsem efendi yine hı̇dmet bāķī¹⁰⁴⁹
- 4 Bī-vefādur bu felek ‘ıřķ u maħabbet oē olur
Ne h sn sende ne h d bende maħabbet bāķī
- 5 Őoħbeti var mey-i nāb ile bu g n yārānuñ
Y ri ey **Āhī** sen nle yine Őoħbet bāķī¹⁰⁵⁰

114a

Ġazeliyāt-1 Āhī¹⁰⁵¹

Fe‘ilāt n Fe‘ilāt n Fe‘ilāt n Fe‘ilāt n

- 1 Ey lebi ēonca yanuñda omaēıll aēyārı
 nki olmaz g l-i g lzār-ı Cinānuñ h rı
- 2 G zel oldur ki vefā eyleye ‘āřıķlarına
H āce oldur ki ri‘āyet ide hı̇dmetkārı
- 3 Baña ol māh gibi d ne d ne cevı eyler
G reyin yerlere ges n felek-i ēaddārı

¹⁰⁴⁷ Āhī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁴⁸ Āhī: hele hı̇dmetde ben

¹⁰⁴⁹ Āhī: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁵⁰ Bu beyit derkenar olarak yazılmış.

¹⁰⁵¹ Āhī: 136. gazel.

- 4 Deng ider bār-ı firāk ile cefākeşlerini
Mīve-i vaşlını şunmasa raķibe bārī
- 5 Gördügi dil-bere **Āhī** nice meyl eylesün
Şā'irüñ çünkü güzel sevmek olurmuş¹⁰⁵² ķārı

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gördiler kim cānlar alur ğamzeñüñ peykānını
Her kişi tende emānet şaķlar oldı¹⁰⁵³ cānını
- 2 Pehlevānlık adını 'ālemde destān itmege
Ķanlı yaşlarla pür itdüm sīnemüñ meydānını
- 3 Şöyle cānum acıdur şīrīn lebüñ öpdükçe kim
Meclisüñde sāğaruñ bulsam içerdüm ķanını
- 4 Geçdi çün devr-i ķamer gün yüzliler devrānıdır
Sürsün ol gün yüzli sürsün geçmedin devrānını
- 5 Gönlegin **Āhī** göge boyadı dūd-ı ā hdan
Gör nice reng ile avlar ol levend oğlanını¹⁰⁵⁴

¹⁰⁵² Āhī: sevmedir ancak ķārı

¹⁰⁵³ Āhī: idi

¹⁰⁵⁴ Āhī: 122. gazel.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Güllere dönse ‘aceb mi yüregüm päreleri
Gonca-veş ağız açar her yañadan yäreleri
- 2 Uşda vardum diyüben göñlümi āvāre kıılır
Cānuma geçdi benüm gamzeñ okı yäreleri
- 3 Uyķu bağı getirür gibi şaçuñ ‘uķdeleri
Uyķusuz ķodi ķamu bülbül-i bī-çäreleri
- 4 Sizüñ el ādemīnün böyle m’olur resmi şehā
Görüben yüz çevirür ‘āşık-ı bī-çäreleri
- 5 Eşidüp ğayra düşürdügümi zülf-i siyehi
Saña mı ķaldı be **Āhī** didi yüz ķaraları¹⁰⁵⁵

114b

Āhī¹⁰⁵⁶

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

- 1 Ben serve nece beñzedeyin ķadd-i dil-beri
Tübā vü Sidre olmaya anuñ berāberi

¹⁰⁵⁵ Āhī: 131. gazel.

¹⁰⁵⁶ Āhī: 121. gazel.

- 2 Bir vech ile  er veti vardur yanağınığ
Pejm rde g sterirse rev dur g l-i teri
- 3 M şg n  a uğı d m d z p murg-ı c n i  n
Bağlar ucına d ne-i h l-i mu‘anber 
- 4 H tt-ı siy hi ‘aksini e k mde dir g ren
 an kim ge er cih n  uyını   m le keri
- 5 Bir dilr b ya bağladı g nlini ** hi** kim
‘Aynına gelmez i bu cih nuğ g zelleri

Mef ‘ l n Mef ‘ l n Mef ‘ l n Mef ‘ l n

- 1 Kem nke   a uğ atdu ca bu c na t r-i m jg n 
H shedden du manuğ c n   urur cismindeki c n 
- 2 Nif k id p g z idermi   apuğa seg ra  b amm 
 a ın iğv sına uyma beg m k r eyle  eyt n 
- 3  adeh n   eyley p y ra durup ikr m-ı t m etd m
Dedi bi ‘ll h buyur h num ki  o betd r S leym n 
- 4 Ru -ı z b ya meyl itmez dediler z h di amm 
Meger bir zerrece yo dur anuğ g gsinde  m n 

- 5 Cemāl-i ‘ālem-ārāsın temāşā iderek yāruñ
Düşürdi nā-gehān **Āhī** kemend-i zülfine cānı¹⁰⁵⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sīnem içre ‘ışk bir ğamhāneye bünyād eyledi
Seng-i miñnetle der ü dīvārın ābād eyledi
- 2 ‘Işkdur dürlü libās ile tecellī eyleyen
Gāh özin Şīrīn kıldı gāh Ferhād eyledi
- 3 Mest-i bī-hôş oldu şanmañ cām-ı şahbādan beni
Kim benüm bī-hôdluğumı bir perī-zād eyledi
- 4 Xoğı derd ehline **Āhī** yine Şīrīn yādigār
Kühken getdi velī ‘ālemde bir ād eyledi

115a

Āhī¹⁰⁵⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nergisüñ degmemek içün güle yavuz nazarı
Bāzübend etdi şabā şāh-ı güle goncaları

¹⁰⁵⁷ Āhī: 132. gazel.

¹⁰⁵⁸ Āhī: 118. gazel.

- 2 N'ola eşkümle rūḥ-ı zerdüme meyl eylese yār
Meyl ider çünki güzeller göricek sīm ü zeri
- 3 Dir edüm zülfine ıolaşma göñül eslemedüñ
Yiridür şimdi saña her ne iderlerse yiri
- 4 Geldügince dile mihmān-ı ğamuñ dīdelerüm
Çekdügi hün-ı cigerdür öñine mā-hazarı
- 5 Vaşf-ı ḥüsnüñde ferīd olsa 'aceb mi **Āhī**
Gün gibi şu'le virür çünki şözinüñ güheri

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Leblerin yād idicek cismümüze cān geldi
Göñül abdālı yetiş tekyeye ıurbān geldi
- 2 Sevin ey dil ki saña derd ü ğam-ı yār gelür
Şoḥbet esbābı gerek ḥücreye yārān geldi
- 3 Zāhī dā biz de yübüsetle helāk olmuşduk
Mey-i nāb ile birez beñzümüze ıan geldi

4 Pīrlıkde delūkanluluğum añdurdı şarāb
Şimdi bu¹⁰⁵⁹ devr-i zamānlar bize oğlan geldi

5 ‘Işķ rāzını igen açma ki a‘dā eşidür
Söyleme **Āhī** birez şöhbete nādān geldi¹⁰⁶⁰

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Seg-i kūyuñ ne ceng eyler bu cism-i nā-tüvān için
Ne lāzım bunca ğavğālar bir iki üstühān için

2 N’ola ‘ālemde bir tārīh ide ol yār-ı sengīn-dil
Eşigüñ taşını dikseñ mezārumda nişān için

3 Benüm menşūr-ı a‘mālüm yeterdi rüz-ı maḥşerde
Seg-i kūyuñ izi olsa berātumda nişān için

4 Bilini çeng iki bükdi¹⁰⁶¹ elinden zār édüp ağlar
Hevā-yı ‘ışķ pīr etdi beni bir nev-cüvān için

¹⁰⁵⁹ Āhī: yine ol

¹⁰⁶⁰ Āhī: 128. gazel.

¹⁰⁶¹ Āhī: bükmiş

115b

- 5 Geçürdi¹⁰⁶² ‘ömr devrânın hevâ-yı zülf-i yâr ile
Naşîb olmadı çok yeldüm bu ‘ömr-i cāvidân için
- 6 Kıdümından benüm olurdu **Āhî** gözlerüm aydın
İzi tozını gönderse ḥabîbüm armağan için¹⁰⁶³

Mefā’îlün Mefā’îlün Mefā’îlün Mefā’îlün

- 1 Nigārâ çeşm-i fettānuñ be-ğāyet ğamzekār ancak
Cigerden tîr-i müjgānuñ geçüp cāna kıyar ancak
- 2 Güzellik cāme-ḥābında yatup mağrūr-ı ḥüsn olma
Nazar kıl ḥāl-i ‘uşşāka ki ‘ālem bî-ķarār ancak
- 3 Ğubār-ı ḥāk-i pāyuñuñ nesîm-i şubḥ-dem her dem
Koyup bu merdüm-i çeşme dedi ḥoş-bād kār ancak
- 4 Raķîb-i bed-liķā cānā cihānda bulmamışken yir
Neden aña bu ‘izzet kim seg-i kūyuñla yâr ancak
- 5 Cihānuñ māl u mülkini virürseñ **Āhî**’ye almaz
Nigārâ senden umduğı hemān būs u kinār ancak¹⁰⁶⁴

¹⁰⁶² Āhî: geçürdüm

¹⁰⁶³ Āhî: 89. gazel.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Eşitdüm bir cefā-kāra o meh-rū mübtelā olmuş
Bi-ḥamdi ’llāh benüm gibi o daḥı mübtelā olmuş
- 2 Dimişler kim vefāsuzdur ‘adūlar yār içün yāra
Meded hey ol semen-sāya yazuḳlar iftirā olmuş
- 3 Gezerken nāz ile gördüm efendiyle efendisin
Birisi Sidre-ḳad olmuş birisi Mūntehā olmuş
- 4 ‘Aceb mi ol güneş-ṭal‘at ḳamerle iḳtirān olsa
Perīdür kendü cinsinden biriyle āşinā olmuş
- 5 Nigāruñ çeşmini **Āhī** münevver etmiş ol gül-ruh
Çerāḡ-ı çeşm-i maḳşūdı o mihrūñ rūşenā olmuş¹⁰⁶⁵

¹⁰⁶⁴ Āhī: 45. gazel.

¹⁰⁶⁵ Āhī: 43. gazel.

116a

Āhī¹⁰⁶⁶

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Cemālüh şem‘-i tábıyla yanan dillerde dağ olmaz
Gözüh bīmārı olan dil ölür derd ile sağ olmaz
- 2 Yüzüh mehtāb-ı şevkından ne tañ olsa gece gündüz
Cemālüh şem‘-i rüşendür aña beñzer çerāğ olmaz
- 3 Didüm cānā ‘izāruñda neden yoğ zülf-i ħüsn-ārā
Dedi gülzār-ı Cennetdür cemālüm anda zāğ olmaz
- 4 Görüp ārāyiş-i ħüsnuñ al-i la‘lühne sögmeye
Kağan kim şehr donansa mey içmege yasağ olmaz
- 5 Be **Āhī** üstine bir gün doğar gün gibi ol meh-rū
Yigitsin çünkü başuñdan senüh devlet ırağ olmaz

Mef‘ülü Fā‘ilatü Mefā‘īlü Fā‘ilün

- 1 Kağbrüme dökülen gözi yaşı nigārumuñ
Nergis bitürdi dāiresinde mezārumuñ

¹⁰⁶⁶ Āhī: 41. gazel.

- 2 Sūsenler olmasun mı benüm ravzam üsti kim
Hañçerlerinden ölmüşem ol gül-‘izārumuñ
- 3 Hāküm ziyāret eyleyenüñ kaşları yéri
San nakş-ı na‘l-i esbi durur şehsüvārumuñ
- 4 Mihrüñ şehīdi olalı sīnemde dil-berā
Bir zerresini yirde kıomazlar ğubārumuñ
- 5 Kūyında **Āhī**’yā gören āhum şu‘āını
Nūr endi şanur üstine hāk-i mezārumuñ¹⁰⁶⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Kime feryād ideyin nāle vü efġānumdan
Kime kıan ağlayayın dīde-i giryānumdan
- 2 Dil tenūrında ciger yandığı yetmez midi kim
Yedi derd ile beni ğam dağı biryānumdan
- 3 Beslesem hūn-ı cigerle n’ola gözyaşlarını
Çü ciger-ġüşelerümdür ki gelür cānumdan

¹⁰⁶⁷ Āhī: 50. gazel.

116b

- 4 Sīneye çekdi diyü tīrūni ey kaşı kemān
Yaralar ağız üşürdi baña her yanumdan
- 5 Saña maḥlāş yeter **Āhī** kim ider aduñı yād
Her ğazel kim oğına defter ü dīvānumdan¹⁰⁶⁸

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ne bilsün ḥalk-ı 'ālem ben nece hem-demden ayrıldum
Gözüm yaşıyla bir ben bilürem kim nemden ayrıldum
- 2 Nece şihhat bulam şimden gerü ben ḥaste ey yārān
Ṭabīb-i cān ü dil olan Mesīḥā-demden ayrıldum
- 3 'Aceb mi dōstlar dīvāne olsam kūh-ı fürkatde
Şunuñ gibi perī yüzlü güzel ādemden ayrıldum
- 4 Yaşamı çāk idüp ğamdan ḥayāl olsam 'aceb midür
Şunuñ gibi beli ince lebi ğoncamdan ayrıldum
- 5 Varursañ kūy-ı dildāra şabā şor ḥāl-i **Āhī** 'den
'Adem mülkine 'azm etdüm diyār-ı ğamdan ayrıldum¹⁰⁶⁹

¹⁰⁶⁸ Āhī: 85. gazel.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Bir elif çekdi yine sīneme cānān bu gece
Şan şarıldı baña bir serv-i hırāmān bu gece
- 2 Ayuñ on dördi gibi dün gece meclisde edüñ
Kanda ahşamlayasın ey meh-i tábān bu gece
- 3 Seni dün gece raķīb ile görüp şöhetde
Düşdi yalıñ kılıca şem‘-i şebistān bu gece¹⁰⁷⁰
- 4 Yine bilsek ki ‘aceb kimlere hem-kāse idüñ
Ki cihān tölmiş idi na‘ra-i mestān bu gece¹⁰⁷¹
- 5 Rindler şöhetine tālīb olan ‘ārife diñ
Āhī ’nüñ hücre sine cem‘ ola yārān bu gece¹⁰⁷²

¹⁰⁶⁹ Āhī: 78. gazel.

¹⁰⁷⁰ Āhī: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁷¹ Āhī: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹⁰⁷² Āhī: 100. gazel.

117a

Āhī¹⁰⁷³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Zāhīdā içseñ eger sen de bizüm şerbetümüz
Gül¹⁰⁷⁴ gibi zāhīr olurdı saña keyfiyyetümüz
- 2 Ey ‘azīzüm neçe bir ‘āleme dellāl olalum
Yūsuf-ı Mışr bizüm bilmeyicek kıymetümüz
- 3 Sīne şablın döğüben āh livāsın çekerüz
Hem livāmuz çekilür hem döğülür nevbetümüz
- 4 Der-i meyḥāne durur devlet-i sermed bize līk
Ṭālī‘i gör ki bu gün işlemedi devletümüz
- 5 Oğuduk da‘vet idüp uğramadı dāireye
Ol perī-çihre qabül eylemedi da‘vetümüz
- 6 İçerüz biz ayağı sākiye biñ minnet ile
Elümüze virür ol ikide bir ḥürmetümüz

¹⁰⁷³ Āhī: 38. gazel.

¹⁰⁷⁴ Āhī: gün

7 Devr-i la‘lũñde senũñ Öyle yasağ oldu yine
Ki Őarāb ile ĥarām oldu bizũm Őoĥbetũmũz

8 Gõremez ŐĩŐeleri izi tozından pũr olup
‘Aceb ol gũnlere **Āhĩ** ire mi sā‘atũmũz

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

1 Ĥaddũñũñ māh-ı felek mihr ile ser-gerdānıdur
Ķaddũñũñ serv-i sehĩ āŐũfte vũ ĥayrānıdur

2 Gizleme zũlf-i arağ-rĩzũñ kũlāhuñdan ĥıĥar
Dil-berā ĥũn yũzũñũñ ebr gũl-āb-efŐānıdur

3 ‘Aks-i la‘lũñle gõren dir ĥeŐm-i pũr-eŐkũm benũm
Dũrr-i mercānla mũzeyyen Őayrefĩ dũkkānıdur

4 Gũlistānda berg-i gũl Őanmañ dađılmıŐ bāddan
KũŐte-i ĥĩr-ı ĥam olan ‘andelĩbũñ ĥanıdur

5 Hũzn-i Ya‘ķũb ile **Āhĩ** mũbtelā ĥıldı beni
Mışr-ı ĥũsnũñ ol Şeker-leb Yũsuf-ı Ken‘ān’ıdur¹⁰⁷⁵

¹⁰⁷⁵ Āhĩ: 24. gazel.

117b

Āhī¹⁰⁷⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bülbul-i şeydā n'ola itse fiğān u nāleler
Dişlemişdür goncanuñ gülşende la'lin jāleler
- 2 Sūzen-i müjgānlaruñ biñ āl ile cān rīştesin
Sīne-i şad-pāreden göz dikdiler kim alalar
- 3 Eşk-i hūn-feşānidur Ferhād'uß ey şīrīn-suhan
Açılanlar yer yerin deşt-i belāda lāleler
- 4 Ben zebūnuñ şehlere lāyık mı ey kebk-i hırām
Murğ-ı cānın şayd içün şebbāz-ı zülfin şalalar
- 5 Dāğlardur güyiyā ben bülbulüñ cānında āh
Āhī 'yā ol goncanuñ la'lindeki teb-hāleler

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şol melek-hū kim kıılır şimdi felek iqbāl aña
Raḥm ide şāyed gönül var eyle 'arż-ı hāl aña

¹⁰⁷⁶ Āhī: 26. gazel.

- 2 Çihre-i zerdüm benüm fâş itmesün diyü gamuñ
Çekdi hūn-ı dīdeden eşküm niķāb-ı āl aña
- 3 Lāleler şanmañ görinen dāmen-i kühsārda
Çeşm-i pūr-hūnum geyürmişdür ķabā-yı āl aña
- 4 Pāymāl olalı zūlfūñ gibi cānā der gören
Olmasun bir kāfire vaķi‘ olan aĥvāl aña
- 5 Ğarķ olur deryā-yı ğamda **Āhī**-yi āşūfte-hāl
Hızr gibi yetişüp rahm etmeseñ fī‘l-hāl aña¹⁰⁷⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gözlerüm yaşı şarāb-ı ergavān oldı baña
Senden ayru içdügüm ey dōst ķan oldı baña
- 2 ‘Aķl u şabrum ķarbānın urdı bir kāfir benüm
Hey müselmānlar bu yolda¹⁰⁷⁸ çok ziyān oldı baña
- 3 Seyre çıķdum yār ile aġyārı gördüm nā-gehān
Vay bu kāfir hōş belā-yı nā-gehān oldı baña

¹⁰⁷⁷ Āhī: 4. gazel.

¹⁰⁷⁸ Āhī: meded kim

4 Cām-ı meyden añladum ‘aks-i lebüñ esrārını
‘Ālem-i ervāhdan bir sır ‘ayān oldu baña

5 Tıtmayınca ‘ālemi āhum ben **Āhī** olmadum
Kendü āhum ‘āķıbet nām ü nişān oldu baña¹⁰⁷⁹

118a

Āhī¹⁰⁸⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Hā çeker yaşum beni durmaz bu deryādan yaña
Seyre çıkmışdur meger dil-ber Qalata’dan yaña

2 Qandasın ey serv kim bāguñ gül ü nergisleri
Göz kulağ olmuş durur sen serv-i bālādan yaña

3 Her harāmī-ğamze āhū-çeşm olan dil-berlere
Yüz çevirmek mi gerekdür böyle şahrādan yaña

4 Ka‘be haķķı ol Firenk oğlanı kıblem olmasa
Kāfirem ger bir kadem başsam kilīsādan yaña

Bu beyit mecmuada yok¹⁰⁸¹

¹⁰⁷⁹ Āhī: 5. gazel.

¹⁰⁸⁰ Āhī: 7. gazel.

- 5 İrmedin şām-ı ecel **Āhī** yakīn ol halka¹⁰⁸²
Vaḳtidür şimden girü ‘azm eyle Me’vā’dan yaña

velehu

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Ğamzeñ oḳına nişān olmağa cān ü ten baña
Halka halka dāğlar geydürdi bir cevşen baña
- 2 Lāle gibi çünki ben şahrā-nişīnler şāhıyam
Ḳırmızı eyvān yeter bu ḳanlu pīrāhen baña
- 3 Gözlerüm berg-i semen gibi ağardı ḳandasın
Pīrlik vaḳtinde gel ey serv-i sīmīn-ten baña

Bu beyit mecmuada yok¹⁰⁸³

- 5 Hānçerinden çekdüğüm şerḥ olmaz **Āhī** ol şehūñ
Diller olsa haşra dek ḳabrümde her süsen baña¹⁰⁸⁴

¹⁰⁸¹ Āhī: Gözlerüm yaşı deñizler gibi oldı kandadır
Ol sanem seyr étmege gelmez mi deryādan yaña

¹⁰⁸² Āhī: nasībūñ var iken

¹⁰⁸³ Āhī: Hāsteyüm ma’zūr tut bi ’llāh eglendümse gel
Ey ecel kūy-ı ‘ademde bir nefes eglen baña

¹⁰⁸⁴ Āhī: 8. gazel.

velehu

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Saña yanmağa yeter hālümü geh gāh baña
Elif-i sīne ile dāğ-ı dilüm āh baña
- 2 Kimler ile giceler kimler ile aḥşamlar
Kim iki hafta durur gelmedi ol māh baña
- 3 Tīr-i ğamzeñ yine sīnemde iki zaḥm urdı
İki göz ile nazār eyledi ol şāh baña
- 4 ‘Işkı terk eyle baña ‘aql-ıla yār ol yūri der
Gör ne ağular ider bu dil-i güm-rāh baña
- 5 Rūz-ı fūrkat necedür gösterem **Āhī**’ye dimiş
Baña ol günleri göstermesün Allāh baña¹⁰⁸⁵

¹⁰⁸⁵ Āhī: 9. gazel.

118b

Āhī¹⁰⁸⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bağrına taşlar başup ben haste için ağlar
Kabrüm üzre saçların çözmüş bulutlar ağlar
- 2 Şol kerem itmiş ki cüy-ı nev-bahār-ı hüsn-i dōst
Deşt ü şahrālarda zencīrin sürer ırmağlar
- 3 Neçe bir kuçsun seni altun beñeklü cāmeler
Neçe bir yaqsun beni bu kanlu kanlu dāğlar
- 4 Ben bu ğurbet-hāne-i fürkatde eylerdüm sefer
Yaşlarum kanlı şular gibi yolumı bağlar
- 5 Şu gibi çağlar geçer 'ömrüm güzellik çağıdur
Şanma **Āhī** sen benüm eşk-i revānum çağlar

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şarılpdur bedenüm penbe-i dāğ-ı tenüme
Geymege zerrece yer kalmadı pīrāhenüme

¹⁰⁸⁶ Āhī: 17. gazel.

- 2 Şoyunup ‘ışk-ile Mecnûn gibi ‘üryân oluram
Yañılup kimse yapışmaya benüm dâmenüme
- 3 Kanda bir bār-ı girân u ğam u miḥnet var ise
Yār-ı cānum gibi muḥkem ṭolanur gerdenüme
- 4 ‘Ālemüñ ḥalkını ḳo ḥālüme ḥayrân itme
Gel gülünc itme beni dōstuma duşmanuma
- 5 Şabrumuñ ḥirmenidür sīnede cānum **Āhī**
Āh kim sūz-ı dil āteş bırağur ḥirmenüme¹⁰⁸⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nece taḥrīr ideyin nāmede¹⁰⁸⁸ derd ü elemüñ
Bağrı yufka ḳāğıduñ gözleri yaşlu kalemüñ
- 2 Nāmenüñ barmağına rīşte-i cān bağladı dil
Ki varup benden elin öpe o şāh-ı keremüñ
- 3 Nāmede nām-ı humāyūnuñı taḥrīr ideli
Yeri baş üzredür ol nāme-i müşğīn-raḳamuñ

¹⁰⁸⁷ Āhī: 107. gazel.

¹⁰⁸⁸ Āhī: vaşfını

119a

- 4 Ğam-ı hecrüñle neler çekdügümi yazdum idi
Nāmenüñ kıddini bükdi şanemā bār-ı ğamuñ
- 5 Ne bilür nāme¹⁰⁸⁹ ki şerh eyleye hālüm **Āhī**
Kar'ara elif çıkmaya kırnımı yararsañ kalemüñ¹⁰⁹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Niçün öykündüñ diyü la'l-i lebi cānāneye
Şāķīyi gör kim ne kıanlar yutdurur peymāneye
- 2 Şem'-i serkeş kellesi kızdukça bezm-i yārda
Germ olup her dem yalıñ hançer çeker pervāneye
- 3 Görđi 'uşşāķuñ başında devleti yok rahm idüp
El şalar da'vet kıılır çağursa¹⁰⁹¹ devlet-hāneye
- 4 Yār elinden ölmege cān virürin ben haste āh
Nece 'āşıkđur şu kim cān virmeye cānāneye

¹⁰⁸⁹ Āhī: hāme

¹⁰⁹⁰ Āhī: 58. gazel.

¹⁰⁹¹ Āhī: çağırup

- 5 Bâdeden başını kaldurmaz habâb-ı mey gibi
La‘l-i nâbuñ şevkına **Āhî** düşüp meyhâneye¹⁰⁹²

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 Çıkarsa n’ola sīnemden benüm dūd-ı siyāh egri
Dütünü tođrı çıkşun tek olursa dūdğāh egri
- 2 O kad bālā vü zūlf egri diyār-ı hüsn pür-āşüb
Memālik fitne şeh zālīm ‘alem serkeş sipāh egri
- 3 Benüm rāh-ı maḥabbetde günāhum n’oldı ā zālīm
Günehlüler saña toğrı ola ben bī-günāh egri
- 4 İgende kej-rev olmasun bizümle beydak-ı ḥālūñ
Ki saṭranc-ı maḥabbetde degüldür rāh-ı şāh egri
- 5 Kamer gibi yüzi beñlü güzeller pādişāhısın
Yaraşur māh-ı nev gibi geyerseñ şeb-külāh egri
- 6 Gehī meyhāne yolında gehī mescidedür **Āhî**
Ḥarāb-ı mest-i ‘ışk olmış yürür geh toğrı gāh egri¹⁰⁹³

¹⁰⁹² Āhî: 106. gazel.

¹⁰⁹³ Āhî: 116. gazel.

Āhī¹⁰⁹⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şanemā görmeyeli gūşe-i dükkānda seni
Etdi gözüm yaşı şermende ‘aķıķ-i Yemenī
- 2 Eyledi cevr ü cefā tīrine göñlümi nişān
Vāy ne hōş bilür imiş işbu göñülden geçeni
- 3 Dil-i Mecnūn feraḥ u hurrem olursa n’ola ger
Leylī’nüñ atınuñ eski çulıdur pīreheni
- 4 Veh ki cellād-ı ğam u ḥasret ü zülfüñle boyuñ
Beni dāra iledür boynuma daķup reseni
- 5 **Āhī** bir şūh-ı cefākāra göñül düşdi yine
N’ideyin n’eyleyeyin vāy beni vü vāy beni

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Cāme-i sebz ile bir serv-i bülendüm var idi
Sāyesinde şāh idüm bir beg efendüm var idi

¹⁰⁹⁴ Āhī: 120. gazel.

- 2 Uçdı elden altun üsküflü güzel şāhīn gibi
Bir kebūter sīnelü şebbāz efendüm var idi
- 3 Dāmenümde besledüm kendüm ciger gūşem gibi
Eşk derler bir delūkanlu levendüm var idi
- 4 N'idelüm irgürmedüñ canbāz-ı cānı zülfüñe
Kıl kalemle yazacak bir ince bendüm var idi
- 5 Ey baña Tañrı selāmin virmeyen bir vaqt ola
Diyessin **Āhī** gibi bir derdmendüm var idi¹⁰⁹⁵

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Andan berü kim başduñ ayağüñ yüzüm üzre
Naqş oldı na'alçeñ yeri iki gözüm üzre
- 2 Tā haşra degin sebz-i maḥabbet vire āāküm
Şaçın çözüp ağılarsa bulutlar tozum üzre
- 3 'Aynumda degül kühl-i Şıfāhān benüm ammā
İzüñ tozinuñ minneti iki gözüm üzre

¹⁰⁹⁵ Āhī: 117. gazel.

120a

- 4 K̄anlu yaşumu deftere yazmak diledükçe
K̄anlar şaçılır şevk-i kalemdeñ cüzüm üzre
- 5 Ben bir bař açuđ Rūmili abdālıyam **Āhī**
Yokdur dönüşüm cān virürem bu sözüm üzre¹⁰⁹⁶

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Şarāb-ı ergavān içsem lebüñsüz baña k̄an olsun
İçerseñ sen benüm k̄anum efendi nüş-i cān olsun
- 2 Elüm ol k̄an olasıdan yuyuban tevbe etmişdüm
Naşūhuñ la'1-i řīrīni gözüm k̄an etdi k̄an olsun
- Bu beyit mecmuada yok.¹⁰⁹⁷
- 3 Uzasun devr-i hüsnüñde benüm 'ömrüm durur ol k̄ad
İlāhī isterem senden ki 'ömrüm cāvidān olsun
- 4 Hüseynüñ ağzın añmađa dilüm varmaz benüm ammā
Hasan Balı'nuñ ağzından zebānum tercemān olsun

¹⁰⁹⁶ Āhī: 104. gazel.

¹⁰⁹⁷ Āhī: Benüm rūhumdur ol lebler revānumdur benüm ol k̄ad
Hey ol serv-i revān için benüm rūhum revān olsun

- 5 İtümdür demiş ol dil-ber ululamış beni **Āhī**
Kemāl-i devleti artsun ‘azīz-i kāmṛān olsun¹⁰⁹⁸

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ilün




- 1 ‘Uşşākuñı öldürmek ise sende mürüvvet
Aḥsent senüñ bāzūña qollaruña kuvvet
- 2 Raḥm eyleyüben dār-ı şifāsında ḥabībüm
Nāfi‘ diyüp içürdi bu sevdāyīye şerbet
- 3 Dāyim baña cevr ile cefādur işüñ ammā
Şimden-gerü et mihr ü vefā kār be-nevbet
- 4 Hışm ile nazar eyleyüp āşüfteñe her dem
Öldürmege kaçd itme behey gözleri āfet



120b



- 5 Cānına cefālar ideyüm der imiş ol yār
Andan ne gelürse görürüm cānuma minnet
- 6 Kaddüm bükülüp çenge döner sīnem olur def‘
Ağyār ile ol māh kaçan kim ide şoḥbet



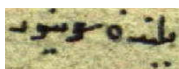


¹⁰⁹⁸ Āhī: 86. gazel.





- 7 Ger h̄ār u ḥaḳīr etse be **Āhī** seni ol yār
İncinme ki ‘uṣṣāka odur ‘izzet ü ḥürmet¹⁰⁹⁹



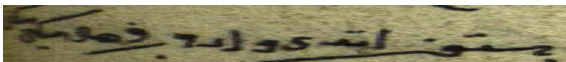
1 
 ḡayret 

2 Gelir ḡam  düşmüş ḥançer ḥad üstine


3 Kef toḡar ṣanem baña bir ḥāne-i 
Afitāb 

4  ḳaṣr-1  āhım 
Eyledi  çerāḡ-1 mah 

5  peykān-ı yādın  ḳande sūrḥ olur
Ateṣ-i ḡam tābe dil  feyz 

6  ḥānem 


¹⁰⁹⁹ Āhī: 13. gazel.

7  yetdi **Āhī** adı vehminden felek

 1100

121a

Emrī¹¹⁰¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Zülf-i dil-dāra derūnın dil-i maḥzūn söyler
Gūyiyā Leylīye aḥvālını Mecnūn söyler
- 2 Çağırın ra'd degül girye ile nāle ile
Yār bī-mihr idügin 'ālemde gerdün söyler
- 3 Şerh ider cev̄r ü cefā ki ğam-ı 'aşq eylese dil
Bu ulā şanki telāmiz ne ḳanūn söyler¹¹⁰²
- 4 Söyledüm ḳāmetüni serv ile vezn itdügimi
Rāsti şā'ir olan kimsene mevzūn söyler

¹¹⁰⁰ Āhī: Bu gazel divanda yok.

¹¹⁰¹ Emrī: 140. gazel.

¹¹⁰² Emrī: Ḳabr içinde saña 'aşq n'ola 'arz eylese ḫāl
Çün velī olana gencīne-i medfūn söyler

- 5 Bir ğazel söylemiş **Emrî** dişünün vaşında
İşidenler didiler hep dūr-i meknūn söyler

Emrî¹¹⁰³

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

- 1 Dilde derdüñle belā vü miḥnet ü ğam vardur
Dīde-i terde ḥayālūñdür daḥi nem vardur
- 2 Lāle-i ḳabrūm 'araḳ-rīz oldı sūz-ı sīneden
Çihre pesende¹¹⁰⁴ ḳaṭre ḳaṭre şanma şebnem vardır¹¹⁰⁵
- 3 La'l-i dūr-bāruñ ḳızıl yāḳutdan bir ḥoḳḳadur
Ki anda ḥasret tīġinuñ zaḥmına merhem vardur¹¹⁰⁶
- 4 Sende şanma ey göñül ancaḳ ğam-ı dil-dārı kim
Ḥāṭırında her ḳişinūñ lā-cerem hem vardur¹¹⁰⁷
- 5 Görmemiş kimse vücūdın mişli ma'düm **Emrî**'yā
Zerrece yoḳ ol güneş yüzlüde bir fem vardur

¹¹⁰³ Emrî: 564. ğazel.

¹¹⁰⁴ Emrî: şanma ruḥsārında

¹¹⁰⁵ Emrî: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁰⁶ Emrî: Divanda 2. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁰⁷ Emrî: Her ḳişinūñ lā-cerem göñlinde bir hem vardur

121b

Emrī¹¹⁰⁸

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Eline aldı çevgānımı zülf-i 'anber-efşānuñ
Melāḥat topını kapdı güzellerden zeneḥdānıñ¹¹⁰⁹
- 2 Eger cān üstine göndermeye bir kimse isterseñ
Atılmış oğdur ey kaşı kemānum tīr-i¹¹¹⁰ müjgānuñ
- 3 Ḥayāl-i ḥāli mihmān oldı çün ey merdüm-i dīde
Dökilsün dāne-i eşküñ ziyāfet eyle mihmānuñ
- 4 Diyār-ı miḥnet-i ğamda beni ey şāh-ı mülk-i ḥüsn
Ümīd-i vaşluñ olmasaydı öldürirdü hicrānuñ
- 5 Zāhir yanıñdan ḥaber yok mı nedir **Emrī**
İştediñ göklere çıkmış yine feryād-ı efġānıñ¹¹¹¹

¹¹⁰⁸ 40a'da tekrar edilmiş.

¹¹⁰⁹ Emrī: ser-i zülf-i perīşānuñ

¹¹¹⁰ Emrī: ege

¹¹¹¹ Emrī: Ezelden tıfl-ı dil sīb-i zenāḥdānına el şunmuş
Degül çāh-ı zeķan barmağı ucı yiridür anuñ

Emrî¹¹¹²

Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün

- 1 Dile ğamzeñ-durur belâ kılcı
Câna kirpiklerüñ cefâ kılcı
- 2 Gözüñe karşı tırdı oldı meger
Kirpüğüñ kâfire ğazâ kılcı
- 3 Āşık öldürmek istedükçe gözüñ
Kirpüğüñ dillere şala kılcı
- 4 Kese ağyârı yârdan umarın
Çün zebânum-durur du'â kılcı
- 5 N'ola **Emrî** fenâya varsa cihân
Oldı ol ğamze çün fenâ kılcı

¹¹¹² Emrî: 564. gazel.

122a

Emrī¹¹¹³

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Seni koyup dil ü cān ğayrıya māyil mi olur
Gökde ħurşīde irem zerreye ķāyil mi olur
- 2 Ğonca-femler beni senden ayıramaz ey meh
Zerreler ħiç güneş tābına ħāyil mi olur
- 3 Gören ey saçları şeb-dīz yaşum gül-günıñ
Didi kevneyn fezāsı buña menzil mi olur
- 4 Şanma āhum benüm ey māh feleklerde dura
Tīr-endāzı ğam-ı āhuma menzil mi olur
- 5 'Arz idem dirdi gözi yaşlarını **Emrī** saña
Güneşe leşker-i seyyāre muķābil mi olur

¹¹¹³ Emrī: 138. gazel.

velehu

Figānī¹¹¹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ağlamazsa beni bir dem acıyub dīdelerim
Göreyin dursun iki gözine hūn-ı cigerüm
- 2 Yirin üstün ola gerdün göreyin haşre degin
Ki cihan içre benüm üstüme oldur dönerüm
- 3 Görinen şanma şafağdur gice çarhuñ ey meh
Yüzini kıana yudı sile-i āh-ı seherim
- 4 Cān virüb cān aluruz pister-i miḥnetde göñül
Ağlasun anuñçün kıanı bu dem dīdelerüm
- 5 Ğam-ı hicrūñle **Figānī** zer-gün oldı
Daḥı meyl itmesün aña eyā sīm-berüm

¹¹¹⁴ Figānī: Bu gazel divançede yok.

Ġazeliyāt-ı Mesihî¹¹¹⁵**Mef'ülü Fā'ilātün Mefā'ilün Fā'ilün**

- 1 Öykünder gerçi leblerüñe ey nigār la'1
Şoñra yüzi kızardı olup şermsār la'1
- 2 Kānlu yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
Kānda olur o deñlü güzel ābdār la'1
- 3 'Aks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
Cūy-ı mey ola āb u taşı āb-dār la'1
- 4 Dirhem bağışlamaz felek ağlatmayınca kån
Bir aqçe virür ise alur şad hezār la'1
- 5 Bu bezm içinde cur'a-ı mey yire dökilür
Gel ey gedā ki bunda olur hāksār la'1
- 6 Ey h'āce bekle sāhil-i deryā-yı dīdemi
Kim mevc urduğınca çıkar bī-şümār la'1

¹¹¹⁵ Mesihî: 143. gazel.

- 7 ‘İzzet dilerseñ iç mey-i surhı **Mesîhî** kim
Kān yutmayınca bulmadı hîç i‘tibār la‘l

velehu

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Çün kaşuñ mihrābına kıblem namāz eyler göñül
La‘lūñi yād idüp oğur sūre-i Kevşer göñül
- 2 Hānķāh içinde zāhid nitekim evrād oğur
Mekteb-i meyhānede maħmūrlik yazar göñül
- 3 Gülşen-i ħüsnūñden itdükçe güzēr bād-ı şabā
Reşk idüp pīrāhenūñ-veş üstüne ditrer göñül
- 4 Şalduğınca sā‘id-i sīmīnlerin nāz ile yār
Şağ u şoldan şanasın kim el şalup ister göñül
- 5 Ey **Mesîhî** komadı şu gibi hercā’iliğın
Kanda kim bir serv-ķad görse aña aķar göñül¹¹¹⁶

¹¹¹⁶ Mesîhi: 145. gazel.

123a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Cem' olur her gice encüm mäh-ı tábân üstine

Şan üşer pervâneler şem'-i şebistân üstine

2 Sen ruhuñ mülkin kıara zülfüñe mensüb eyledüñ

Ėalıb idi gerçi Rüm evvel Kıarāmān üstine

3 Āyet ile küfrine hüküm itse hıttuñ vechi var

Çünkü zülfüñ ayağın uzatdı Kıur'an üstine

4 Başuma üşer beni gördükçe küyuñ itleri

Şol gedālar gibi kim cem' ola kıurbān üstine

5 Kıapuña vardı fiğān ile **Mesihi** güyiyā

Nāleye yapışdı çıkıdı çarh-ı gerdān üstine¹¹¹⁷

¹¹¹⁷Mesihi: 226. gazel.

velehu

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Göñlümi pür-tāb kıldum zülf-i pür-çĕn üstine
Ola kim yol bula ol ruhsār-ı rengĕn üstine
- 2 Cān u dil Ferhādını şādān kılduñ ey şabā
Yoħsa uğrayu mı geldüñ kaşr-ı Şĕrĕn üstine
- 3 Dirligümde kılmadum ĥod ĥāk-i pāyuñ kesbini¹¹¹⁸
Öldügümde başasın bārĕ kadem sin üstine
- 4 Kāmet-i ra'nāña karşı āh itdürme baña
Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sĕmĕn üstine¹¹¹⁹
- 5 Ey **Mesĕhĕ** seng-i miħnet yaşdanursañ yiridür
Ĥārlar baş kor çün ol bālĕn-i nesrĕn üstine¹¹²⁰

¹¹¹⁸ Mesĕhĕ: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹¹¹⁹ Mesĕhĕ: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹¹²⁰ Mesĕhi: 225. gazel.

123b

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şevķüm ziyāde olmağın anuñ dudağına¹¹²¹
Bir ğonca bağladum yine göñlüm kabağına
- 2 Bezm ehline tolaşdı gice yār için kadeğ
Beñzer şürāhi nesne koyupdur kulağına
- 3 Sākī şu deñlü tırdı gice ĥidmetüñde kim
İndi şürāhinüñ kara şular ayağına
- 4 Dil-dāra dil virüp yine bu nağl-bend-i tağ⁶
Bir tāze ğonca bağladı bir gül budağına
- 5 Āh eyleme **Mesīhī** yanup nār-ı ĥasrete
Olmaz fitīl çünkü mağabbet çerāğına¹¹²²

¹¹²¹ Mesīhī: tudağına

¹¹²² Mesihi: 220. gazel.

velehu

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āsumān-ı sīne tīrūnden penāhumdur benüm
Anda dāğ-ı derd ü ğam mihr ile māhumdur benüm
- 2 Āhum ile yüzeyüz olduqça çarhuñ her gice
Yüzini qara kılan dūd-ı siyāhumdur benüm
- 3 Bāğ-ı nāz içinde ol servi hırāmān eyleyen
Tıođrı bilūñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm
- 4 Ey gül-i ter tīğ-i hāruñ qanımı dökdüğine
Lāle-zār u ğonca küllīyen güvāhumdur benüm
- 5 Ey **Mesihi** ğün degüldür āsumānda ğörinen
Şādliqdan göge atduğum külāhumdur benüm¹¹²³

velehu

¹¹²³ Mesihi: 160. gazel.

124a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ney gibi ger tā kıyāmet nāle vü zār eyleyem
Sezmezsem kim baht-ı h̄'āb-ālūdı bīdār¹¹²⁴
- 2 Çeşmüñ ile kāmētüñ kaşuñ tırurken ey şanem
Nergis ü serv ü hilāle bakmağa 'ār eyleyem
- 3 Ger kapana bāb-ı tevbe cürmümüz 'afv olmayup
Āhum ile nice yerden 'arşa yollar eyleyem
- 4 Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacak raķīb
Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem
- 5 Hāşıl itmez ey **Mesīhī** çün beni nerrād-ı çarķ¹¹²⁵
Kendümi tās-ı mezelletde nice zār eyleyem

Bu beyit mecmuada yok¹¹²⁶

¹¹²⁴ Mesihi: 160. gazel.

¹¹²⁵ Mesīhī: Hāşıl itmez çün dil-i qallāşımı nerrād-ı çarķ

¹¹²⁶ Mesīhī: Ey Mesīhī daħl iden taşdan beterdür şı'rüñe
İşbu şı'r-i terle halk-ı 'ālemi zār eyleyem

velehu

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 Şeb-i zülfünde haddün¹¹²⁷ gösterür nür
Meger kim gerdenüñdür şem'-i kâfür
- 2 Sekiz uçmağı tokuz tolanursa
Saña beñzer melek bulımaya hür
- 3 Gözüm görmez şehā hāl-i ruhuñsuz
Ki gözden noқта gitse göz olur kūr
- 4 Baqar rüy-ı raķibe çeşm-i mestün
Belī mā'il olur ekşiye maħmūr
- 5 Elif-bā bilmeyen ümmiler oqur
Cemālün muşhafından süre-i Nür
- 6 **Mesihī** hoş kıyāmet sözlerün var
Meger kilkün şarīridür dem-i şür
- 7 Benüm abyātuma düzd el şunarsa
Fe-şun yā Rabbi hāzā'l-beyte ma'mūr¹¹²⁸

¹¹²⁷ Mesihī: hattın

124b

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Sīnemde zaḥm-ı tīrũñ olupdur dehān-veş
Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş
- 2 Şol deñlü zaḥm urdı baña tīr-i ğonca-fem
Kim güller ile ıoldı tenüm gülistān-veş
- 3 Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
Ortalarında ben ıaluram üstüh'ān-veş
- 4 ıaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşı-vār
Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş
- 5 ıañ mı işigüñi felege virmese **Mesih**
K'ol āsitān olupdur aña āsumān-veş¹¹²⁹

¹¹²⁸ Mesih: 47. gazel.

¹¹²⁹ Mesih: 110. gazel.

velehu

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Eger efsün-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
Cân virürken lebüñüñ zikri ola her suhanum
- 2 Sen semen-çehre için ger beni devrân ide hâk
Yüzümüñ aklığına vire şehâdet kefenüm
- 3 Hâr-ı kûyuñ bulunursa ayağumda öliceğ
Hüriler süzen-i ğamzeyle çıkarı dikenüm

Bu beyit mecmuada yok¹¹³⁰
- 4 Şol kadar top u tufeng urdı havâdiş baña kim
Rağmetden kal‘alaruñ burcına döndi bedenüm

Bu beyit mecmuada yok¹¹³¹
- 5 Husrev-i Rûm diye baña **Mesîhî** şeksüz
Ger ire güş-ı Kemâle kelimât-ı hasenüm¹¹³²

¹¹³⁰ Mesîhî: Herc-i haţtuñla ne çekdügümü şerh eylemege
Çabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

¹¹³¹ Mesîhî: Ey Mesîhî ben eger el yur isem ‘âlemden
Âfitâbum ola hırşîd felek hem legenüm

¹¹³² Mesîhi: 153. gazel.

125a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ārızuñdan irdi āhır la'lüñe zülf-i tavīl
İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre kı1
- 2 Gözlerüñ bir buseñi biñ cāna virür ey şanem
Mest-i cömerd olduğına bu dağı yiter delīl
- 3 Zülfüñ ü la'lüñ görüp girmiş zalāma āb-ı Hıızr
Yād idüp lafzuñı kendüden şovumış selsebīl
- 4 Mışr-ı hüsnüñ çeşm-i giryānda cüdā lāzım degül
Muttaşıldur Mışra çün kim dā'imā deryā-yı Nīl
- 5 Ey **Mesihī** şanma müjgāndur gözümde görinen
Dilberüñ bili hayālinden bitüpdür gözde kı1¹¹³³

¹¹³³ Mesihī: 149. gazel.

velehu

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Aldı eline tîr-i kazâ vü kemân ecel
Bolay ki beni eyleye yâ Rab nişân ecel
- 2 Haţtuñ beni ne vaqt öldüre kim bilür¹¹³⁴
K' irişmelü olınca irer nâ-gehân ecel
- 3 Çıplağ göriceğiz beni cāndan esirgeyüp
Bir pîrehen getürdi baña armağân
- 4 Ben firqatüñde küyuñı umduğum üş bu kim
Dirler ider kişiye maqâmın 'ıyân ecel
- 5 Hālüm benüm şu demde 'ıyân ola saña kim¹¹³⁵
Qabr içre eyleye beni bir gün nihân ecel
- Bu beyit mecmuada yok¹¹³⁶
- 7 Gizlenmeyince yire meded yok **Mesîhiyâ**
Kim her ne yaña qaçsañ olur dîde-bân ecel¹¹³⁷

¹¹³⁴ Mesîhî: Haţtuñ vaqt irüp öldüre kim bilür

¹¹³⁵ Mesîhî: Divanda 4. beyit olarak verilmiş.

¹¹³⁶ Mesîhî: Yetmez mi sen gedâya bu beglik Mesîhî
Qabre degin düze saña taht-ı revân ecel

velehu

125b

Şun'î¹¹³⁸

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'îlü Fā'ilün

- 1 Hālüm ne bilsün el benüm ol kâşî yâ ile
Ben bilürem ne çekdügümi ol Hudâ ile
- 2 Şüfî şarāba hîç ide mi tevbe-i naşûh
Ş'ol kim mey içe ol Yūsuf-ı meh-lîkâ ile
- 3 Ser-mest elinde bāde çıka geldi meclise
Ol meh kadem götürdi pür itdi şafâ ile
- 4 İrişdi vaşl-ı bākîye ş'ol kim 'ālâ kader
Kaṭ'-ı 'alaḳadur işi tîğ-i fenâ ile
- 5 Virdükçe rûha rahatı dendân sevgisi
Şun'î kıılır hilâl özini ol hevâ ile

¹¹³⁷ Mesîhi: 147. gazel.

¹¹³⁸ Sun'î: 167. gazel.

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Kankı ‘aşık ki ğubār-ı reh-i cānān olmış
Tahtını yel götürüp kendi Süleymān olmış
- 2 Göricek nūr-ı cemālünü taparken nāra
Götürüb¹¹³⁹ barmağını şem‘ müselmān olmış
- 3 Haṭṭ-ı sebzi n’ola kazılsa anuñ la‘linden
İricek Hızr ḫayāt ābına pinhān olmış
- 4 Ger şeb-i ğamda şorarsāñ dil-i miskīn ḫālın
Şem’ gibi gözi giryān özi biryān olmış
- 5 **Sun‘i** bādeyle perī-rūları teshīr itmiş
Ol gedā ḫātem-i cām ile Süleymān olmış¹¹⁴⁰

¹¹³⁹ Sun‘ī: kaldırıp

¹¹⁴⁰ Sun‘ī: 76. gazel.

126a

‘Abīdī¹¹⁴¹

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Ayağum adım atmaz bir yire meyhāneden ğayrı
Elüm bir nesne tutmaz sākiyā peymāneden ğayrı
- 2 Kıo yā ğavgāyı ey vā ‘iz kulağum nesne ğuş itmez
Şurāhī ğulgulıyyla na‘ra-i mestāneden ğayrı
- 3 ‘Aceb mi zāhidā hūr-ı behište nāzır olmazsam
Gözüm hiç nesne görmez şāhid-i kāşāneden ğayrı
- 4 Nice şīrīn ü rengīn olmasun ğüftār u dil-sūzum
Dilüm bir nesne zikr itmez leb-i cānāneden ğayrı
- 5 ‘Abīdī’nün mekānını şorarsañ ey perī-peyker
Yatağı yokdur ol dīvānenün vīrāneden ğayrı

¹¹⁴¹ 42a’da tekrar verilmiş.

Figānī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Gözümüñ kaşını eylerse hayālün nola cāy
Şeh-i 'ālemdür idinse yiridür şırça sarāy
- 2 Şeb-i fürkatde gözüm h'āb ile ceng eylemege
Müjeden bağıladı ey meh yine bir kara alay¹¹⁴²
- 3 Bām-i çarh üstine nālem çıkuban tıfl gibi
Aşağı inmege kōrkār çıkırup eydür vāy¹¹⁴³
- 4 Bir nefes nālemi dem urmağı kōmaz diyüben
Gōsterür illere parmağıla beni bezmde nāy
- 5 Ayağı illere¹¹⁴⁴ takşim idesin bezm içre
Niçün ey sākī **Figānī** kuluña degmeye pāy

¹¹⁴² Figānī: 3. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁴³ Figānī: 2. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁴⁴ Figānī: illere ayağı

Figānī**Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün**

- 1 Cā-be-cā ey sīm-ten cismimde¹¹⁴⁵ dāğ-ı hūn-feşān
Aṭlas-i zerd üstine altun beneklerdür hemān
- 2 Şāh-i ‘işķam oldı āfāk içre ey hōrşīd ḥad
Dūd-i āhum üstime bir lāciverdī sāye-bān
- 3 Gıtdi nālem ‘Arş ķandilin çıķub uyarmağa
Dūd-i āhum anuñ öñünce nerdübān
- 4 Yırde gökde zerre-veş şabr ü ķarārüm ķalmadı
Göreliden gün yüziñi ey meh-i nā-mihr-bān
- 5 Ey **Figānī** dün gice sevdā-yi zūlf-i yār ile
Dūd-i āhum başın alub göklere oldı revān

¹¹⁴⁵ Figānī: sīnemde

Figānī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Dökmege kanını halkuñ ki müjeñ āl eyler
Bize geldükçe toqınmaz geçer ihmāl eyler

2 Merdüm-i dīde kinār itmege ol serv ıaldı
Yitmiş iki dereden şu getürüb āl eyler

Bu beyit mecmuada yok¹¹⁴⁶

3 Temrīnini yitürübdür dil hākide ‘aceb¹¹⁴⁷
Tīrūñ ey ıaşı kemān sīnemi ğirbāl eyler¹¹⁴⁸

4 Doğruluk itdügüm içün midür ey¹¹⁴⁹ serv-i revān
Sāye-veş yirlere ıalar beni pā-māl eyler

Bu beyit mecmuada yok¹¹⁵⁰

5 Gül yüzüñsüz idemez ıab‘-i **Figānī** efgān
Gülşenüñ bülbülini faşl-i hazān lāl eyler

¹¹⁴⁶ Figānī: Dāne-i hāluña meylüm tıyub İblīs raķīb
Dergehüñden beni Ādem gibi idlāl eyler

¹¹⁴⁷ Figānī: Ğam ğubārını elekden geçürüb ıılmağa şāf

¹¹⁴⁸ Figānī: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁴⁹ Figānī: ol

¹¹⁵⁰ Figānī: ıolupdur seng-i havādişle felek dāmenini
Kūh-veş başı açuķ bendesin abdāl eyler

127a

Mesîhî¹¹⁵¹

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Eyâ hüsñ ehlinüñ şâhı n'olaydı
Senüñ 'aşıklara meylüñ olaydı
- 2 Beğâyet hüsñüñe mağrūr olayduñ
Güzellik geçmeyüb bâķī kalaydı
- 3 Raķībi çün dudub baķıb görendir
Bunuñ 'aķlın alan cānın alaydı
- 4 Seni dilden geçen gibi ideydüm
Eger dilden gelen elden geleydi
- 5 **Mesîhî** ey şanem kadre irerdi
Seni bir gice ķoynında bulaydı

¹¹⁵¹ Mesîhî: Bu gazel divanda yok.

Mesîhî¹¹⁵²

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

- 1 Baña dil-dâr 'arz-ı kâmet eyler
Kulına gör ne 'âlî himmet eyler
- 2 Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrân
Vücüdüm riştesin iki kat eyler
- 3 Lebûñ dirgürmege cânlar virürken
Gözün katlûme her dem nîyet eyler¹¹⁵³
- 4 Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
Kapuña şu taşıyup hizmet eyler¹¹⁵⁴

Bu beyit mecmuada yok¹¹⁵⁵

- 5 **Mesîhî** ârzü-yı kûy-ı dil-dâr
Seni ön şoñra ehl-i cennet eyler¹¹⁵⁶

¹¹⁵² Mesîhî: 65. gazel.

¹¹⁵³ Mesîhî: Divanda 5. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁵⁴ Mesîhî: Divanda 3. beyit olarak verilmiş.

¹¹⁵⁵ Mesîhî: Raḳîb adı gelicek nâmem içre
Kalem yazmaz mürekkeb gılzet eyler

¹¹⁵⁶ Mesîhî: Divanda 6. beyit olarak verilmiş.

127b

Revānī¹¹⁵⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Germ olup bu mürğ-i dil kıldukça cānān ile baḥs
Gūyiyā hüdhüd durur k'eyler Süleymān ile baḥs
- 2 Leblerüñçün ehl-i dillerle nola kılsam cedel
Şimdi mi oldı şarāb üstinde yārān ile baḥs
- 3 Nüşha-i rüşen durur ḥüsnüñ kitābından güneş
Kaḅı gün¹¹⁵⁸ yüzlü kıılır sen māh-ı tābān ile baḥs
- 4 Ey tabīb-i cān niçün bīmārdur dāim gözün
Çün lebün eyler şifā bābında Loḅmān ile baḥs
- 5 Gözlerine nükte-i la'lin **Revānī** anma hīç
Bir kişi müşkildür itmek iki fettān ile baḥs

¹¹⁵⁷ Revānī: 33. gazel.

¹¹⁵⁸ Revānī: gül

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Nola dirlerse bañā ‘âşık-ı şeydâdur bu
Hele dirler saña dil-ber-i ra’nâdur bu¹¹⁵⁹
- 2 Her denînüñ sözine uyma beni itme helâk
Olma mağrūr begüm ħüsnüne dünyâdur bu
- 3 Baqamaz kimse güneş yüziñe gözler qamaşur
Kişinüñ ‘âqlı gider özge temâşâdur bu
- 4 Kimi ağlar kimi inler kimi feryâd eyler
Bilmezem küy-ı ħabîbümde ne gavgâdur bu
- 5 Vaşf-ı ħaddünle gören şî’r-i **Revânî**’yi didi
Bâğ-ı cennetde açılmış gül-i zîbâdur bu¹¹⁶⁰

¹¹⁵⁹ Revânî: Nola dirlerse saña dil-ber-i ra’nâdur bu
Hele dirler bañā da ‘âşık-ı şeydâdur bu

¹¹⁶⁰ Revânî: 316. gazel.

128a

‘Ulvī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Çemende sünbüli zülf-i nigāra beñzetedüm
Nesīm-i şubhı dil-i bī-ķarāra beñzetedüm

2 Uçar hevā ile bir tāze berg gördüm
Semend-i hūsle ol gül‘izāra beñzetedüm

3 Şitā şedāyidini ğam şebine beñzedicek
Bahār-ı gülşen dehri nehāra beñzetedüm

4 Hilālī gördüm ıraķdan geçeli dikkat idüb
Kirişme-i ser-i ser-ebrū-yı yāre beñzetedüm

5 Ruḥ-ı nigārı ḥaṭṭ-ı müşkbārla ‘Ulvī
Benefşe-zāra aķan cūybāra beñzetedüm

‘Ulvī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Āsmānīler giyüb girmiş nigārum göklere
İrişürse yiridür feryād u zārum göklere

- 2 Āstān-ı yārde şanmañ göreyin gird-bād
Şarşar-ı ahla irmişdür ğubārum göklere
- 3 Çarh-ı mīnāda degül ebr-i siyāh ile nücūm
İrdi ey meh dūd-ı āh pür şerārım göklere
- 4 Māh-ı nev-ni‘āloldı encūm dağlar kıanım şafaķ
Dögünüb taşlarla döndü cism-i zārım göklere
- 5 Dir ‘ālemde mesīhiñ derd-i ‘aşkıyla yanub
‘Ulvī’yā çıķdı şadā-yı āh u zārım göklere

128b

‘Ulvī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Hırām-ı hışmını yārıñ şarāb-ı arguvān tıtdı
Hemān ol merdüm-i maħmūra dönmüşdür ki kıan tıtdı
- 2 Dil uzatdıñ diyü la‘l-i leb-i can-baħş-ı dildāra
Şabā bir sille urdı ğonceye ağızın hemān tıtdı
- 3 Şeb-i zulmet degil ey meh yüzüñi şaķlayub ğünden
Duhān-ı nār-ı āhım üstüñe bir sāyebān tıtdı

4 Kamer-i çehreñle yanmış kurş-ı dāğımdan olurken nūr
 Ġurūrundan husūf irdi ānı ol haķ nihān tutdı

5 ‘Adem şehrine gitdi hecr-i la‘lūñle dil ‘Ulvī
 Ricāl-i ğayb gibi mülk-i nā-ťanbura mekān tutdı

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bir bīkesem ki hāle maħrem bulunmadı
 Ķanlı yaşum gibi baña hemdem bulunmadı

2 Dārū’ş-şifā-yı ‘ālemi keşf eyledüm dirġ
 Ölmekden özge yarama merhem bulunmadı

3 Mīr ü gedā faķīr ü ğanī hep esīr-i māl
 Hic kimsede nişāne-i ğatem bulunmadı

4 Çarħı iñlemekde mihr ise yanub yaķılmada
 ‘Ālem-i elemde bir dil-i bīğam bulunmadı

5 Demlerdürür ki biñ sayarız her birin lebiñ
 Bezm-i ezelde sürdüğümüz dem bulunmadı

- 6 ‘Ulvī getürdi cānını tuḥfe kabūl kı
‘Arz itmege huḫūruña nesnem bulunmadı

129a



‘Ulvī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Kabā-yı sebzle ol mūmiyānı seyr eyle
Miyān-ı sebzede serv-i revānı seyr eyle
- 2 Efendi sineme gel çeşm-i hūnfeşānıma bak
Birez fezāyı birez gülistānı seyr eyle
- 3 Zemīni gül gül iden kanlu yaşuma nazar it
Şu yollara dökülen arguvānı seyr eyle
- 4 Şarābı kan ile bir tutar oldz halk-ı cihān
Ne fitneler ide devr-i zamānı seyr eyle
- 5 Elüñe ayna al ‘Ulvī’ yā kalender var
Seyāḫat it yūri durma cihānı seyr eyle

'Ulvî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 İçerü himmetimiz mi yetmez mi dil efkârlığı
Bir yañadan ide sîneñ de dil-âzârlığı
- 2  firqat-i vuşlat nola mekân olsa
Bir görür ehl-i fenâ yoqluğ ile varlığı
- 3 Ser viren dâr-ı ser-i zülfüñe manşür gibi
Ehl-i 'aşk içre alur boynuna serdârlığı
- 4  pertev-i güheriyle seher-i gönçe-i bağ
Nitekim vüs'at-ı zerrîn dünyâ ile al darlığı
- 5 Tiğ-i zerrin olalı âteş-i âhım 'Ulvî
'Aşık-ı sulţânı baña virdi silahdârlığı

‘Ulvî**Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün**

- 1 Meskenet kesb eylemez hâk ile yeksân olmayan
Genc-i ‘ışķa mahzen olmaz ķalbi vîrân olmayan
- 2 Şayd olursan ‘ākıbet uşşāķa naķd-i cānla
Ey metā‘ı vaşlına ‘ālemde imkân olmayan
- 3 ‘Āşık u ma‘şukuñ ey dil ittihādın añlamaz
Vaşlıla hicrân yanında cümle yeksân olmayan
- 4 Yāri çekdüm sīneye didüm inanmadı ‘adū
Münkir olur haķ söze ķalbinde ĩmān olmayan
- 5 Ehl-i diller yiridür ol şāh-ı hüsnüñ degehi
Gelmesün bu bezme **‘Ulvî** veş sühandān olmayan

‘Ulvî**Fâ‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün**

- 1 Dilberiñden şaķınma cānı şaķın
Eyleme cāmıña ziyānı şaķın

- 2 Vireyin cümle h̄anümānı saña
Eyle baĝ itme h̄anım anı şaķın
- 3 Şaķla cism-i laṭīfi āfetden
Yā rab ol şūh-ı dilistānı şaķın
- 4 Gele şāyed yoluña ey h̄ūni
Zulm ile dökme bunca kanı şaķın
- 5 ‘Ulvī’ya ṭutmasun cihānı şerer
Yaķma āhıñla asitānı şaķın

130a

Sulṭān Bāyezīd-i Şānī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Tah̄rīb olmuş sīnemde dem olmaz kim kebāb olmaz
Gün olmaz devr-i hicründe gözüm yaşı şarāb olmaz
- 2 Tah̄rīb olmuş cevrüñle ğamuñ h̄āne yaptı kim
Devām-ı devr-i çarḥ ile zevāl irüb ḥarāb olmaz
- 3 Yoksa nazār-ı çeşm-i ḥayālūñ görmez anda
Dü ‘ālem h̄āil olursa ḥayālūñe hicāb olmaz

- 4 Gözüm yaşı eşigüñe gider her laḫza sāildür
Niçün ebvāb-ı şefkatde aña bir fetḫ-i bāb olmaz
- 5 Firāḫ odına kūyuñda niḡarā ‘**Adlī**¹¹⁶¹,yi yaḫma
Buyurdı çünkü peygamber behişt içre a‘zāb olmaz

Sūzī



Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Mekkedden kim ḫaṭṭuñ geldi dimek cāna cevāb olmaz
Ki Hızra āb-ı ḫayvān içmege zulmet ḫicāb olmaz
- 2 Müjeñ ḫurbanların ḫande şabrın ey kemān ebrū
Ḳılıçdan cān viren gerçek şehīde çün hesab olmaz
- 3 Dilā her sāde-rū virmez saña bir tesellī pesin
Ki her cirm-i dıraḫşanda cihāna āftāb olmaz
- 4 Felek tāvusı bāl ü per yaḫarken sūz-ı āhundandan
Başı üstinde Mecnūnuñ ne ḫôş ḫuşlar kebāb olmaz
- 5 Ne şāfī-yi muşaffāsın sen ey **Sūzī**-yi sāfī-dil
Ki maḫbūb-ı meye tāc-ı dünya hicāb olmaz

¹¹⁶¹ Başlıkta Sultan Bayezid ismi kullanılmış, son beyitte ‘Adlī mahlası kullanılmış.

Ḳudsī

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yāşım döken ḥayāl-i dürr-i güş-vārıdur
Bağrum yağan firāk-ı ruḥ-ı tāb-dārıdur
- 2 Virānelik berātıdürür devirdi rüzgār
Mecnün başında şanma ki seng-i mezārıdur
- 3 Ey gözlerümde mesken idinen ḥayāl-i yār
Başa ğāfil olma ki deryā kenārıdur
- 4  şerha vü dağlaya sīnesi
'Āşık şanmasun mı ki naqş u nigārıdur
- 5 Şol gice gelen 
Bilür misiz be Ḳudsī kimün şehvārıdur

130b

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Anıñ kim mesned-i 'ālemde bir 'ālī cenāb olmaz
Sa'ādet şabrına irüb 'azīz ü kāmıyāb olmaz

- 2 Bugün ‘ālemde her kim devlet ü ‘izzet bulam derse
Cenābı devletüñ mānendi bir ‘izzet-me‘āb olmaz
- 3 Bir ağız sūzdur emsem var mı la‘lūñden baña yākūt
Ki andan özge bendil-ḥasteye şāfī cevāb olmaz
- 4 Nice demler durur çapuñda çan yaşum olur sā‘il
Ne özge mācerādur bu aña bir feth-i bāb olmaz
- 5 Dem ola ḥācetiñ mevla revā ide murādıñca
Günahkārıñ deme **Nazmī** du‘āsı müstecāb olmaz

Mefā‘ılün Mefā‘ılün Fe‘ülün

- 1 Cihānda var mı bir dil bī ğam olmaz
Ĝam u derd ü belāya hem dem olmaz
- 2 Gider şol gün yüzüñden zülfüñi kim
Bulut gitmese ‘ālem ḥurrem olmaz
- 3 Beni gördükce kaçā tañ degül yār
Perīdür kim ins ü ādem olmaz
- 4 Bu ḥüsnüñ mevsīmine olma mağrūr
Kişiye bu sa’ādet her dem olmaz

- 5 Neler çekdi **Şubhi** ‘ışk elinden
Şehā biñde birini dersem olmaz
- 6 Dāne dāne ‘ā rızında şol ārāķ neyler didim
Gül gibi güldi dedi güldür gülāb¹¹⁶² andan çıkar

*1163

131a

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Dem-i vaşla irür bir hōş dem olmaz
Cihānda andan özge bir dem olmaz
- 2 Reh-i ‘ışk içre ğam çoķdur velīkin
Ĝam-ı hicrāna beñzer bir ğam olmaz

¹¹⁶² Bu beyit derkenār olarak verilmiş.

¹¹⁶³ Derkenar: Mesīhī Divanı’nda 96. gazel.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Kačan bilseñ gerek ‘āşıkларуñ hālin çü ‘ışkuñ yok
Benüm cānum yanup yaķılmayınca gül gül-āb olmaz
- 2 Muħabbetden cemālūñe ne noķşān irüşür ey meh
Havā çün hā’il-i ferr-i şu‘ā-ı āfitāb olmaz
- 3 **Mesīhī**’ye çü vaşl olduñ aña gel cevri çoğ itme
Şefā‘at olana ayruķ bilürsin kim ‘azāb olmaz

- 3 Seni ey serv ü gül ruḥ görmeyince
Dil ü cān ‘andelībi ḥarem olmaz
- 4 Diyüben dil-ḥasteye ey cān ṭabībi
Leb-i la‘lūñ gibi mesih emsem olmaz
- 5 Perī peyker güzeller sevmeyenler
Behāyimdendir aṣlā adam olmaz
- 6 N’eylesün ‘āşıkıñ ḥālāt-ı ‘ışkın
Harīm-i ‘ışka ol kim mahrem olmaz
- 7 K̄o **Nazmī** zāhid ile ‘ışk bahtın
Ki ma‘kulle nādān mā dem olmaz

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bende yoḡ gül ārzūsı itmezem serve heves
Dehr bağından baña bir serv-i gül ruḥsār bes
- 2 Karbān-ı ‘ışk-ıla seyr eyle miḥnet deştini
Ki nidā-yı müjde-i vaşl eyler anda her ceres
- 3 Acūzlarla gerekmez hemdem ola ehl-i ‘ışk
Ne yaraşır bülbüle hüdhüdle olmaḡ hem-nefes

- 4 Gül kıaddũñ Öyle ‘alĩdsũr ki ħurmā-yı lebũñ
Dirmege virseñ icāzet irmege yok dest-res
- 5 Eylesũn bizden tekıaddũm yār eŐiĝũñde raķĩb
Şuya noķŐān gelũr ũstine gelse ħār u ħas

131b

Mef‘ũlũ Mefā‘ĩlũ Mefā‘ĩlũ Fe‘ũlũn

- 1 Zũlfin ruĥı ũstinde kılub bād mũŐevveŐ
Her dem nice miskĩnũñ urur kılbine āteŐ
- 2 Ĥũn olduĝına derd ile dil dārı olur Őād
Rengĩn olıcaķ ħāne belĩ tıfla gelũr ħ˘aŐ¹¹⁶⁴
- 3 Mestāne gũzũñ tũrk-i kemāndār olalıdan
Oldı cigerũm ĝamzelerũñ tĩrine terkeş
- 4 Pervānelerin yaķmaķ iķũn āteŐ-i ‘ıŐķa
GeymiŐdi yine Şem‘ gibi cāme-i zerkeŐ
- 5 Her laĥza ħayālũñle nigārā dil-i **Ca‘fer**
Bir ħāne durur naķŐ-ı nigārı-yla mũnaķķaŐ¹¹⁶⁵

¹¹⁶⁴ Ca‘fer: 75. gazel.

¹¹⁶⁵ 103b’de tekrar edilmiş.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Meygūn lebūñūñ yādına ey sākī-i mehveş
Şun nūş idelüm bir iki sāğarı [...] ¹¹⁶⁶
- 2 Zāhid sözini işidecek mey içerüm kim
Serd olsa hevā lābūd olur hānede [.....] ¹¹⁶⁷
- 3 Sīnem dilerüm kim ola pūr-tīr nigārā
Yanuñda ne hāv f itdūgini görelī kemankeş
- 4 'Işkuñ şehine kōnmağa naķķaş-ı havādīs
Dil hānesini eyledi kōn ile mūnakkaş
- 5 **Vaşfī** ki haṭṭuñ vaşfını teşvīşle yazdı
'Ayb itme şehā ger ki ola halli müşevveş

132a

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 [.....] ¹¹⁶⁸ soḥbet-i haş
Bulurdum ola ğamıñdan efendi bende halāş



¹¹⁶⁶ Tahrip olduğundan okunamadı.

¹¹⁶⁷ Tahrip olduğundan okunamadı.

¹¹⁶⁸ Tahrip olduğundan okunamadı.

2 ‘Aşkıñla ben ölem ide beni zamāna çü hāk
O demde zerrelerim ola bezmiñe rakķāş


3 Seni sihr idem diyü ey perī cāndan
Oķur hemīşe ‘avām u havāş vird-i cūş

4 Geceyle  incinse tañ mı kūyuñ iti
Bilürsen anı ki 

5 Bu **Nazmī** sinn-i dürr pāki irem diyü daim
Olupdurur güzelim baħr-ı ‘ışķıñña ğavvāş


Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Birgün yüzüñe qarşu kendüyi kılmasın ‘arz
Kim merķā senüñle beyn-es –semāi ve-l- arz


2  vireli lebüñe bizden çekildüñ ey dōst
Ger çakmış muħabbet mıkrāz olduğı qarż

3 Gözüm yaşımı ben de kūyuñda şarf ideyiñ
Aķçası çoķlara çün hac eylemek farż olur

4 Miyāñıñ dil-i ‘umuķuna nice irsün
Maħza-i necl oldı ol yirde ıolama farż

- 5 Vaşl-ı dehān-ı yāre sa‘y it ‘**Aṭā** ḳo fikri
Bir dem yaḳīn yegdūr biñ kez  farz

132b



- 1 Nice ide melekler ḥüsnünü ṭāpuña ‘arz
Kim itlerü gele a farḳıñ yeḡrek urur cānına
- 2 Gün yüzüñ üzre ey mah bir zerre fehm olunmaz
Var mı diyü dehānuñ gize eylesem farz
- 3 Rüşen bu kim cihānı ḳılmaḡ içün münevver
Meh-i mihr-i ṭal‘atuñdan nūr-ı ziyā olur farz
- 4 Deryā-yı ‘ışḳıñ olmaz umḳına ḥadd ü payān
Herkez ḳıyāsa gelmez hem anda ṭolama ‘arz
- 5 Seceriñde ḥüsne **Nazmī** ḥālını n’ola şorsañ
Olmuşdur  ey cān ṭabībi çün farz

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Devr-i ruḥuñda olalıdan āşikār ḥaṭ
Dürcinde göñlümün yazılupdur gubār ḥaṭ

- 2 Reyhāncıdur ki deste-i sünbül götürmedin
Bezm-i ruḥuñda derlemiş ey gül-'izâr ḥaṭṭ
- 3 Toz konduğını üstüne dil istemezdi âh
Şimdi ruhunda kıldı nidem kim qarâr ḥaṭṭ
- 4 Ḥaṭṭuñı beñlerün ne 'aceb rüşen eylese
Çün noḳtalarla rüşen olur ey nigâr ḥaṭṭ
- 5 Yârüñ **Revānî** meşk-i ḥaṭıñ şaḳla dilde kim
Ehl-i ḳalem içinde olur yâdigâr ḥaṭṭ¹¹⁶⁹


133a

- 1  kim bu vechle tutdı qarâr ḥaṭṭ
İḳlîm-i hüsne ṭurmayuben al qarâr ḥaṭṭ
- 2  nihân-ı küsûf ile mihr ü cemâlü gibi
Ḥaddüñde oldı çün güzlim aşkâr ḥaṭṭ
- 3 Ne yüz ḳarasıdur bu ki qarşumda göz göre
Büse kenâr ide lebüñi ey nigâr ḥaṭṭ

¹¹⁶⁹ Revānî: 176. gazel.

- 4 Ben nā-sitāre ‘āşıka göstermez oldu gün
Hüsnüñ harîmine olalı perde-dār ḥaṭṭ
- 5 Gūyā ki Hind tācirüdür Çin’den itdü ‘azm
Rūma getürdi satmağa müşg-i tatar ḥaṭṭ
- 6 Nesh etdi la‘lünñ ḥaṭṭı Yākūb ḥaṭṭını
Olmaz anıñ mişali muḥakkaḳ gubār ḥaṭṭ
- 7 Vaşf-ı ḥaṭṭıñ bu **Nazmî** şūr-ı sîm ile yazdı kim
Anıñ mişali olmaya bir şîve-dār ḥaṭṭ

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Gösterdi çünki luṭf ile la‘l-i nigār ḥaṭṭ
Devr-i ruḥunda buldı yine ‘itibār ḥaṭṭ
- 2  ḥaṭṭıñ ‘aceb mî ki yaḳutî nesh ide
La‘lünle buldı çünki bugün iştihār ḥaṭṭ
- 3 Ol kamerde görmedi kimse vü görmeye
Bu hüsn ü bu leṭāfetle ide er ḥaṭṭ
- 4 Bu vechle lutf u şîve bulunmaya fi’l mesel
Horşîd safhasına yazılsa hezār ḥaṭṭ

- 5 Nazm içre aldı mnim vaşf-ı haıñ dkem
Merġb olur cihnda beli yadġar ha

133b

Mef'l Mef'ln Mef'l Mef'ln

- 1 S¹¹⁷⁰ nola itmezse sen r-ı revndan ha
Dil-mrdeler itmez cn-ıla cihndan ha
- 2 Br-ı ġam-ı dnyy cndan¹¹⁷¹ gtr ey s
Mest olmayıca itmez dil devr-i zamndan ha
- 3 Grmezse eger n bir kılca kılır cn
Gnlm şu adar eyler ol my-miyndan ha
- 4 Yay eyle bkp addñ huñ oına ey dil
Dilberler iderlermiş tr-ile kemndan ha
- 5 **şem'** runñ zev¹¹⁷² nr yetidr dilde
Biñ cn-ıla dil eyler bu vird-i zebndan ha¹¹⁷³

¹¹⁷⁰ şem': zhid

¹¹⁷¹ şem': dilden

¹¹⁷² şem': zikri



¹¹⁷³ şem': 91. gazel.

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Sensiz kim ider cānā kūyuñda cihāndan ḥaṭṭ
Dizār olur çün Firdevsin cānāndan ḥaṭṭ
- 2 Gülzār-ı cemāl içre nāz ile olan olsun
Cān u dil ider cānumsun serv ü revāndan ḥaṭṭ
- 3 Şevķ mı 'ıŝķıñla dil na'ra urur her dem
Mestāneler eylerler feryād u fiğāndan ḥaṭṭ
- 4 Ol ķāmet ü ol ebrū bir anda olur biñ dil
Bu ḥüsn diyü an ile kim etmeye andan ḥaṭṭ
- 5 'Iyş eyle müdām elden ķoma ayağı **Nazmî**
Cām-ı mey ile olur çün devr-i zamāndan ḥaṭṭ

134a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1  yerden göge  idüp istimā'
Zühre-i zehrā-i urur dün gün sefāsından istima'


- 2 Vaşlıña dil vereli oldum hayâtımdan cüdâ
Hâlet-i nez ‘imde cāna qaldı cāna nizâ‘
- 3 Tıtmayub ülfet kimesneyle eliftek vâhid evvel
Çekme gel ey dil elem ‘âlemde vaqt-ı inqıta‘
- 4 ‘Işka bünyâd urmasa ‘âlemde üstâd-ı ezel
Ben özümden niçe indiyyât iderdüm ihzâ‘
- 5 Hicr-i cānan ile kıldı **Hasbî** dünyâdan sefer
El-firâk ey ‘aql u şabr u ey zühd ü taqva el-vedâ‘

Qara bağruma çağayın oğ gibi





koça eyleyeyin¹¹⁷⁴ el-vedâ‘

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1  ‘ışkıñ üstine cân ile dil eyler semâ‘
Kim bu mülke ikisi hem müşterekdür hem meşâ‘
- 2 Vaşf-ı hüsnüñ güş idelden çarha girüp rüz u şeb
Bir yaña meh bir yaña mihr ü münîr eyler sebâ‘

¹¹⁷⁴ Bu beyit derkenar olarak verilmiş.

- 3 Nitekim her kişiye müşkül durur şām-ı ecel
'Āşığa andan eşeddür dostum rüz-ı veda'
- 4 Cān u dil cānı gibi şağlar  'aşkıñı
Gerçi derler 
- 5 Vaşf-ı dendānıñda nazm-ı dūr-nişārın **Nazmî**'niñ
Āferin oğur nigāra her kim eyler istima'

*1175

134b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Görmedin cān terkin eyler bī-nāza
Vaşf-ı hüsñüñü kim etse istima'¹¹⁷⁶

¹¹⁷⁵ Derkenar: Necātī Divanı'nda 262. gazel.

Necātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kāmetim yā etdügiñe etmezem hergiz nizā'
Oğ gibi bir kez çekersem bağıma rüz-ı vidā'
2 Sinem üzre dağlar görüp elif şanman ki ğam
'Ömrümüñ ser defterine çekdi ħarf-ı inkıṭā'
3 Kaddüñe beñzetdigim işitdi benzer bāddan
Kim şalub kollarını şevk ile serv eyler semā'
4 Ağlamağda inlemekde doğramağda bağırı
Tağlar Ferhād ile hem müşterekdir hem müşā'
5 Dostum ħadd-i 'arağ-rizinden ermezse gül-āb
Gülşen-i cennet gülü verir **Necātī**'ye şudā'

- 2 Cān deger sersem nola lā'lüñe kim
Yok bahāya istenür evvel metā'
- 3 Şormağ isterdim lebi rāzın didi
Küllü sırr cāveze'l-işteyni sa'
- 4 Aқdı başına hevāsı ey zülfünün¹¹⁷⁷
Ol havādan serv urur daim¹¹⁷⁸ sema'
- 5 Būse el-ḥaқ zehr-i kātıl görünür
La'l nūşiniñden etdikce veda'
- 6 Cān-ı aşık düşdü lā'liñ fikrine
Buldı sālİK sırr-ı gayba ıttıla'
- Bu beyit mecmuada yok.¹¹⁷⁹
- 7 Her şeb **Aḥmed** revzeniñden tā seḥer
Görünür ahım çerağından şu'ā
- Bu beyit mecmuada yok.¹¹⁸⁰

¹¹⁷⁶ Aḥmed Paşa: 138. gazel.

¹¹⁷⁷ Aḥmed Paşa: ḳaddiniñ

¹¹⁷⁸ Aḥmed Paşa: her dem

¹¹⁷⁹ Aḥmed Paşa: Derd-i ser dāred raқīb ez rüy-ı dost
Ḥan fesā ez büy-ı gül dāred şıda'

¹¹⁸⁰ Aḥmed Paşa: Key be-vaşl-ı dost yābem dest-re
İnne' ömri fī-ḥevā şudgıyhā zā'

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zāhidūñ kılma sözini¹¹⁸¹ istimā'
Gel mey iç 'ömr-i 'azīzi itme zā'
- 2 Āferīn eflāk üzre mihre kim
Feth ider bir top ile bunca kılā'
- 3 Tıfl Īsāyı çekübdür bağrına
Şād olup urursa çarḥ ursun semā'
- Bu beyitler mecmuada yok¹¹⁸²
- 4 Ger urursa boynumı tīğ-ı ecel
Baña şemşīrūnden olmaz inķıṭā'
- 5 Söyleme bülbül gibi çok ey **Mesīḥ**
İrmesün ol gül-ruḥa tā kim şudā¹¹⁸³

¹¹⁸¹ Mesīḥī: sözini kılma

¹¹⁸² Mesīḥī: Mihre baksam sensüz ey kaşı kemān
Gözlerümi çıkarur tīr-i şu'ā'
Olmasa teşbīh işigüne felek
Bulmaz idi böyle qadr ü irtifā'


¹¹⁸³ Mesīḥī: 114. gazel.

135a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḳāmetüñ vaşfın eyledin istimā'
Sebzde serv-i sehī eyler semā'

- 2 Görmeden mecnūn olur ey leylī zülf
Vaşf-ı hüsñüñ her kim itse istimā'

- 3 Ağlasam rıhlet deminde n'ola çün
Kim  devā'

- 4 Şatıla her elden kumaş çengi
Kim düşer illete kıymetten metā'


- 5 Zihniyā vaşf-ı dehān-ı yāri қо
Çünkü yokdur sırr-ı gayba ittılā

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāliñ ey gül yüzlü komuş lāleniñ bağrında dāğ
Haddiñ uyarmış şeb-i 'ıyd içre bir sīmīn çerağ

- 2 Gerçi dāğ urmuşdı evvel cānıma hindūbenin
Geldi ḥaṭṭ-ı fitne-gārıñ urdu dāğ üstine dāğ
- 3 Zāhidiñ pendı yübüset verdi sākī meclise
Bir ḳadeḥ şun kim ter ola revḥ-i raḫatdan dimağ
- 4 Kūh-ı ğamde mīve-i vaşlın umarsın ey gönül
Sende ol devlet mi var k'ola saña dağ üsti bāğ
- 5 **Aḫmed**'i ḥecriñde görüp nice bir gülsün raḫib
Ancılayın bülbüle lāyık mıdır bu cevri zağ¹¹⁸⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün


- 1 Cemālūñsız baña cennet ne fikr-i bağ u rağ
'Işkuñla ḳalmışumdur iki 'ālemden ferağ
- 2 Gice gündüz ateş-i hicre dutuşdum yandım
Tā ki düşdüm gün yüzüñden ayru zülfüñden ırağ
- 3  bir dem bu cānum tende ārām eylemez
Öldürür ben bendeki şāhum demādem ağlamağ

¹¹⁸⁴ Aḫmed Paşa: 141. gazel.

- 4 Kevkebinde mih-i hālūñi mihr eylerüm
Pāre pāre yāre yāre şerha şerhā dağ dağ
- 5 Tā ki sende mi **Hasbiñ** kūyūnda begüm
Sür raķībi kim gülşen-i hanede zāğ

135b

Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'ılün

- 1 Uşul-ile dilber ki elde dutar def
Semā' vü şafā ile 'āşık geçer kef
- 2 Lebün büselikden ki şirīn 'ameldür
Kılur rāstı her maķāmı müşerref
- 3 Yüzün şofha beñzedürdüm haţtuñla
Haţ-ı sebz ile ger yazıldı muşhaf
- 4 Du'āya çenār el götürmiş yanınca
Turur 'arz-ı hācāte  şaf şaf
- 5 **Helākī**'yeteklīf-i 'aql itme vāiz
Bilürsin ki mecnūn degüldür mükellef

Fā'ilātün Fe'ilātün Fe'îlün

- 1 Nigāruñ ki naqş ile zārī kıla def
O dem cānım diyü muṭrib geçer kef
- 2 Namāz içre kıblem kılurlar niyāzi
Saña karşı şākī ehli şaf şaf
- 3 Yazılmışdur üstünde esmā'-u hüsna
Cemālūñ senūñ bir haṭṭiçün mus'af
- 4 Sen ol şems-i burc-ı şerefsin ki cān
Cemālūñ kalur her maḳāmı şeref
- 5 Umarım bu ben mūr-ı mazlūmı **Nazmī**
Süleymān-ı devrāna 'arz ede şaf

136a

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'îlün

- 1 Arturur cevri gözūñ zūlfūñ ile yār olıcaḳ
Uğrınūñ günü toğar günü şeb-i tār olıcaḳ

2 Yār odur vaqt-i muşībetde gele hem-dem ola
Ĝam-ı hecrūñ gibi olsa kişiyе yār olıcaķ

3 Müddet-i ‘ömri çoğ olur elemiaz olanuñ
Menzili artuķalur kişi sebük-bār olıcaķ

Bu beyit mecmuada yok.¹¹⁸⁵

4 Dil yüzüñ gördügi dem cānını eyler teslīm
İrteye ķomaz öder borcını bāzār olıcaķ

5 Her seher kūyuña ‘azm ekleyüp uçmağı n’ider
Kişi **İshāk** gibi bülbül-i gülzār olıcaķ¹¹⁸⁶


Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Seyr iden yārla her dem n’ola aĝyār olıcaķ
Güle noķşān ire mi hem dem aña hār olıcaķ

2 Yār u mehpāresiniñ mihr ü vefāsını görür
Tāli‘i bir kişinin kendüzine yār olıcaķ

¹¹⁸⁵ İshāk: Gider aĝyārı yanuñdan ki uçup bülbül-i dil
Varımaz gülşenüñe çevre yanı hār olıcaķ

¹¹⁸⁶ İshāk: 131. gazel.

- 3 Didim āh u fiġān olur işi āh u fiġān
Kişi bir yār-ı cefākāra hevādār olıcaķ
- 4 Eyle bazār ki beñzerse gör ey ħ̄āce ħ̄usn
La‘lũne nuķud revān ile ħarīdār olıcaķ
- 5 alsa kũyuñda bu **Nazmī** yeridir zar-ı hezār
 zārını bũlbũl yeri gũlzār olıcaķ

136b

Nihānī¹¹⁸⁷

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

- 1 Etmezem ‘ayşa heves¹¹⁸⁸ tāze baĥār olmayıcaķ
Sebze-vũ-sāz-ũ-mey-ũ-rũy-u nigār olmayıcaķ
- 2 İçmezem āb-ı Ĥayāt olsa¹¹⁸⁹ eger cām-ı ŝarāb
Sākī bir sīm-beden lāle-‘izār olmayıcaķ
- 3 Heves-i vuşlat iden¹¹⁹⁰ ķāni‘-i dīdār ola mı
Geh der-āġũŝ u gehī bũs-u-kenār olmayıcaķ

¹¹⁸⁷ Bu gazel Necātī ’nin “olmayıcaķ” redifli gazeline nazire olarak yazılmış.

¹¹⁸⁸ Nihānī: seyre keves

¹¹⁸⁹ Nihānī: olur ise

¹¹⁹⁰ Nihānī: eden

- 4 Dedim ey dost ne çok ‘āşık-ı üftâdelerün
Gül gibi güldü dedi nola hezâr olmayıcağ
- 5 Verme her gözleri āhūya **Nihānī** dil-ü-cān
Bī-tekellūf zer-ü-sīm ile şikār olmayıcağ

Revānī¹¹⁹¹

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.¹¹⁹²

- 1 Lāleveş alma ele sâgarı yār olmayıcağ
Kılma şöhet hevesin tâze bahār olmayıcağ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.¹¹⁹³

- 2 Didi bir pîr baña içme güzellerle şarāb
Her dolu başına bir būs u kenār olmayıcağ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış.¹¹⁹⁴

¹¹⁹¹ 54’ a’da tekrar edilmiş. Tahmis

¹¹⁹² Revānī: Ağız açma söze sâzında hezâr olmayıcağ
Varağ-ı gül-rū gelüp bezme nişār olmayıcağ
Saña ol serv-i hevā-bahş kenār olmayıcağ

¹¹⁹³ Revānī: Ger ayağ üzre gele şevkile bir dem mey-i nāb
Sākīde dil-ber olup iç diyü eylerse hıṭāb
Viresin sākīye bu beytile ol demde cevāb

¹¹⁹⁴ Revānī: Künc-i mey-hānede lā-ya’kıl olup içmeyeyin
Meclis-i zühd-i ibādātı koyup geçmeyeyin

- 3 Zāhidā tevbeler olsun daḥı mey içmeyeyin
Şāķi bir ḡonca-dehen lāle-‘izār olmayıcaķ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış. ¹¹⁹⁵


- 4 anııı imelüdüř mey yirine řol kiřinüň
Heves-i řoḣbet ide řāķī nigār olmayıcaķ

Bu beyitler mecmuaya alınmamış. ¹¹⁹⁶


- 5 Yār ḡöñlümde **Revānī** omadı sabr u karār
‘Āřık olan nic’ider sabr ü arār olmayıcaķ

137a

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1  řevķı mı olur sākī nigār olmayıcaķ
Bādeniň zevķı mı olur büse kenār olmayıcaķ

Vir zühdin dirse řüfīger geçmeyeyin
¹¹⁹⁵ Revānī: řerha řerha tenini amalıdır řol kiřinüň
Serv-i cismini kesüp biçmelidür řol kiřinüň
Demini bezme döküp içmelidür řol kiřinüň
¹¹⁹⁶ Revānī: ‘Ārız u zülfini ‘arz eyleyeli bunu nigār
Eyledi tül-i emellerle ‘aceb ber-efķār
‘Aqlumu başdan alup eyledi zār u nā-ār

- 2 Sensiz ben ey yüzi gül neyleye ben kuyuñda
‘Andelīb uğraya mı bağa bahār olmayıcağ
- 3 Nidiğim bilmediler bezm-i belā içre benim
Ney gibi her dem işim nāle ü zār olmayıcağ
- 4  karar yine eyler ise kavlı ü karar
Yār-ı hercāyi olub ‘āşka yār olmayıcağ
- 5 **Nazmī**’ya şanma kenār ola miyānın yariñ
Nağd-i cān ortada işār u nişār olmayıcağ

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün






- 1 Görür ise nazm-ı dürr-bārım ferezdak
Öpüb başına kıoya diye şaddak
- 2 Eyledin çeşmiñe cāzū nigārā
İşiden didi etdiñ sihr-i muṭlağ
- 3 Eşk-i güherleri cānā cihānda
Kıomadı luṭfıla derler de revnağ
- 4 Ne yüzle öykünmezmiş zülfüñe misk
Aña nispet o ḥōd uḥūd bir kıara kıoprağ








- 5 **Kıvāmī** bağ-ı cānīñ revnaķıdır
Şol ebkem-i nergisle hānçer-i zanbak

Mefā‘īlün Fe‘ilātün Fe‘ülün

- 1 Ne hōşdur sīne-i ehl-i şafāya
Semenber-i gonce dilberler şarıлмақ
- 2 Hāţţ-ı la‘lidürür **Nazmī** nigārīñ
Hāţţ-ı yāķutı nesh iden muhakķak

137b

- 1 Nergisleriniñ üstine düşmez o 
Mest-i mey-i nāz olana yaraşmaz ayıķlık
- 2 ‘Āşıklarıña buse mi var bir  ey dost
Görinmez anıñçün dehenüñ vay bu yoķluk
- 3 Ğayet şandı dil ser zülfüñle  oldu
Beñzer ki yine bād-ı şabā etdi 
- 4 Kaşd etdi düşman la‘line yārīñ bī-āgyār
Göz göre o kāfir vir 

- 5 Ğam leşkerine  **Tali'î** miskîn
Cân  hûn çekeri çekdi қо 
- 1 Yok yire dehānuñ baña sögse n'ola çokluk
Cānā kişiyе çün çok iş ider āh 
- 2 Çeşmüñle dehānuñ göriceк virdi revān-ı cān
Dil  çıkub şan etdi 
- 3 Gel cevri қо ben bülbüle degül yüzüñe qarşu
Ey gonce keder çünki bahār irse [...] ¹¹⁹⁷
- 4 Qanlı yaşı la'lüñ içündür demiş ağıār
Gör kâfiri yok yire vire [...] ¹¹⁹⁸
- 5 Haṭṭ göreli cānā leb-i la'liñde bu **Nazmî**
Geldi ğamla āyine-i cāna 

¹¹⁹⁷ Bu bölüm tahrip olduğundan okunamadı.

¹¹⁹⁸ Bu bölüm tahrip olduğundan okunamadı.

138a

Rahmî¹¹⁹⁹

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Sākīyā alsañ ele bezm içre bir rengīn kadeh
‘Aks-i ruhsāruñdan olur gün gibi la‘lin kadeh
- 2 Gülşen içre lāleye karşı benefşe içmege
Çevresine aqça dizer¹²⁰⁰ eylemiş zerrīn kadeh
- 3 Bezm-i vaşl-ı yāre irmez kelle-i cām itmeyen
Böyle vaz‘ itmiş kōmiş gitmiş ol āyīn kadeh
- 4 Öpdi diyü dest-i sākī-i şurāhi āliyle
Ter düşüp meclis oldu dilbere rengīn kadeh
- 5 ‘Ayş u ‘işret ‘āleminde **Rahmî**’yā İskenderüz
Dür idüp destümde oldu cām-ı ‘ālem-bīn kadeh¹²⁰¹

¹¹⁹⁹ 152b’de tekrar edilmiş.

¹²⁰⁰ Rahmî: virür

¹²⁰¹ Rahmî: 25. gazel.

Rahmî¹²⁰²

Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilātün Fe ‘ilün

- 1 Derlese yār ruḥı kāküline tāb virür
Bāgbān nīteki şeb-būya seher āb virür
- 2 Dağımı tuḥfe diyü yāra n’ola ‘arz itsem
Gāh olur şāha gedā bir gül-i sīr-āb virür
- 3 Beni öldürdüğini ğamzeleri çeşmine şan¹²⁰³
Kendünüñ öz ḥaberin Rüsteme Sührāb virür
- 4 Devleti tīz felek virse n’ola nādāna
Gah¹²⁰⁴ olur pāre-i laḥmı saña қаşşāb virür
- 5 Tīz olur **Rahmî** dile alsa ‘adūnuñ ḥaberin
Şol dil-āver gibi kim tīğine zehr-āb virür

*1205

¹²⁰² Raḥmî: 36. gazel.

¹²⁰³ Raḥmî: dir

¹²⁰⁴ Raḥmî: dem

¹²⁰⁵ Derkenar: Raḥmî Divanı’nda 70. gazel.

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Şarāb-ı laīlüni nüş idenüñ gönülünde ğam n’eyler
Vişālün bezmünüñ devrin sürenlerde elem n’eyler
- 2 Gülün hecr-ile bülbül öldi diyü mātem itmez
Çemende nergis-i şehlālaruñ çeşminde nem n’eyler

Rahmî¹²⁰⁶

Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün Mefā‘îlün

- 1 Haṭṭ-ı nevrüste şanmañ ol sehî-ķaddüñ ‘izārında
Hızrdur hāba varmış çeşme-i hayvān kenārında
- 2 Biten güller degüldür hākisārı¹²⁰⁷ üzre Ferhāduñ
Açıldı cānib-i Şîrîne revzenler mezārında
- 3 Şikest oldı murādum berg ü bārı seng-i miḥnetle
Ben ol köhne dıraḥtam miḥnet ü ğam kühsārında
- 4 Sarāy-ı sīnesinde ‘ankebūt-ı ‘ışķ tārıdur
Şarılan bez degül derd ehlinüñ cism-i figārında
- 5 Vücüdüm ‘ışķ-ı cānān ile şöyle nā-tüvān oldı
Beni sāyemle fark itmez görenler reh-güzārında

-
- 3 Seri devrān elinde bir şikeste cāme düşmişdür
Sürerlerse di ey lāle çemen bezminde Cem n’eyler
- 4 Nişār it varūñı āsüde ol devr-i havādişden
Tecerrüd ehlinüñ ceybinde ey hāce diren n’eyler
- 5 Ğam-ı dilber gibi olmaz vücüd ehline eglence
‘Aceb günc-i fenāda **Rahmî** erbāb-ı ‘adem n’eyler

¹²⁰⁶ Rahmî: 165. gazel.

¹²⁰⁷ Rahmî: hāk-i ķabri

6 Derūnum ğonca-veş pür-ḥūn olursa yiridür çünkim
Gül-i maḳşūdum açılmaz murādum şāḥsārında

7 Kenār-ı ḳulzüm-i miḥnetde ğüyā şāḥ-ı mercāndur
Görinen **Raḥmī**'nūñ müjġān-ı çeşm-i eşk-bārında

Raḥmī¹²⁰⁸

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Bir dem kim āḥ idersem üstüḥān üstinde ten ditrer
Şabādan nītekim fānūs üzre pīreḥen ditrer

2 Ğam-ı zülf ü ḳadd ü rūyuñla cānā ḥayrete varup
Perişān oldı sünbül ney-şekerle yāsemen ditrer

3 Ne rāz açdı şabā gök¹²⁰⁹ pīreḥenle ḳadd-i dilberden
Gögermiş süsenüñ endāmı dir dir nātüvān ditrer

4 Görüp reftārını gülşende ol serv-i ḥırāmānuñ
Teb-i ğamdan aña 'āşık olup serv-i çemen ditrer

5 N'ola ger **Raḥmī** yā geysel ebrden görüñ sincābī
Kebūd itmiş tenin sermā bu çarḥ-ı pīre-zen ditrer

¹²⁰⁸ 150b'de tekrar edilmiş.

¹²⁰⁹ Raḥmī: açdı gök

139a

Raḥmī Rāst¹²¹⁰

Mef 'ülü Fā 'ilätü Mefā 'ilü Fā 'ilün

- 1 Yetürdi cevr-i yār ü cefā-yı zamān baña
Bu ser de oldı bir yaña bār-ı girān baña
- 2 Miḥnet şebinde zülf-i siyāhuñı kaṭ' idüp
Ey şem' mātem eyleyüben ağla yan baña
- 3 Geysen 'aceb mi şeb-perreler gibi siyāhlar
Göstermez oldı mihr yüzün āsūman baña
- 4 Deryā görünce kanlu yaşum acımış dilā
Söyler bu sırrı remz ile āb-ı revān baña
- 5 Hüsrev gibi zamānede **Raḥmī** ferīd olam
Himmet iderse ḥazret-i şāh-ı cihān baña

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Karār u şabr gitdi kıldı cism içinde cān tenhā
Düşüpdür şanki yārından cüdā bir nātüvān tenhā

¹²¹⁰ Raḥmī: 3. gazel.

- 2 İñildür bezm-i ğamda üstühānum ney gibi her dem
İçelden sen ‘adūlarla şarāb-ı ergavān tenhā
- 3 Gül-ile nergis ey dil gülşen içre göz göz kulağ olmuş
Bu gün gül-geşt idermiş diyü ol serv- revān tenhā
- 4 Dile peykānuñı gönder baña dil yardımın itsün
Nice şerh eylesün derd-i derūnı bir zamān tenhā
- 5 Tıoğardı başuma bir bürc-i şerefden gün benüm **Rahmī**
Geleydi hücreme bir gün ger ol māh-ı cihān tenhā¹²¹¹

Rahmī¹²¹²

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Bir ayak teklīf iderse ol elif-ķāmet baña
Bezm-i devrān içre şāķī el virür devlet baña

139b

- 2 Ger görürse ehl-i diller hālūme hayrān ola
Dilberā esrār-ı ‘ışkuñ virdi bir hālet baña

¹²¹¹ Rahmī: 4. gazel.

¹²¹² Rahmī: 5. gazel.

- 3 Ṭabl-ı ‘ıŝķı niçe yıl Ferhād aldı gerçi kim
 Mehter-i ‘ıŝķam degüpdür şimdilik nevbet baña
- 4 ‘Ayş ider ādem ŝanup her gün raķīb-i dīv ile
 Gerçi ay olur görünmez ol perī-behcet baña
- 5 Añıcaķ kūyum itidür dir imiŝ dilber müdām
 Rahmī’yā yeter cihān içinde bu ‘izzet baña

Mef ‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün

- 1 ‘Iŝķ āteŝine sīnemi dil eyledi kebāb
 Dīvāne-vār kendüzünü eyledi ħarāb
- 2 Ŗal ŝāh-bāzuñ elde iken al ŝikāruñı
 Her cīfe üzre ķonma ŝaķın nitekim ğurāb
- 3 Dehrüñ ķarārı yoķ diyü feryād itdi cūy
 Güş idicek bu nükteyi arĥ urdı āsiyāb
- 4 Dürr-i baķāyı bulamĝa ĝavvāŝ-ı dil gibi
 Göz yumdı penbe düşdi fenā baħrine ħabāb

- 5 Yaruñ hevā-yı zülfi ile **Rahmī**'yā gönül
Ne yirde vü ne gökde durur nitekim seḥāb¹²¹³

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

- 1 Dil diler tīgüñi ger olsa maḥabbet ğālib
Meyl ider āba kime olsa ḥarāret ğālib
- 2 Māsivā maḥv olur dilde maḥabbet ide cūş
Olamaz mevc urıcaḡ baḥre küdüret ğālib

140a

- 3 'Aḡl u fikrüm ṭaḡıur veh ne temennā-yı vişāl
Göriccek yarı olur cümleye ḥayret ğālib
- 4 Bülbülüñ ḡanı meger ṭutdı gül-i ra'nāyı
Nazar it 'arız-ı zībāsına ḥumret ğālib
- 5 Kūyuñ añup n'ola ḡan aḡlar isem gülşende
Ġurbete düşse olur ādeme riḡḡat ğālib
- 6 **Rahmī**'yeyār vişālin n'ola iḥsān itse
Lāyıḡ oldur ki ola beglere himmet ğālib¹²¹⁴

¹²¹³ Rahmī: 9. gazel.

Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

- 1 İřigüñ kıble itdi ehl-i necāt
Ref‘a Allahu қadrehüm derecāt
- 2 Ka‘be-i küyuña gelen gitmez
Lā yürīdü’l-vuқūf bi’l-‘Arafāt
- 3 Baḡş iderseñ zekāt-ı ḡüsñüñi ger
Ben faқīrüm ü müstaḡıkk-ı zekāt
- 4 Leblerüñ vaşfını yazarken dil
Oldı hāmem elümde çüb-ı nebāt
- 5 **Raḡmī**’yā tevbe kılma nüş it meyi
Utībü’s-seyyi’āt bi’l-ḡasenāt¹²¹⁵

Mef ‘ülü Fā ‘ilātü Mefā ‘ilü Fā ‘ilün

- 1 Vā‘iz ki naқl-i bādeden eyler müdām baḡş
Evrādı yoқ dilinde ḡelāl ü ḡarām baḡş
- 2 ‘Aқl-ı ḡakīm devr-i teselsül diyü müdām
Zülf ü ruḡūñu¹²¹⁶ görüp ider şubḡ u şām baḡş

¹²¹⁴ Raḡmī: 10. gazel.

¹²¹⁵ Raḡmī: 14. gazel.

140b

- 3 Yüzin kızardup öpdü diyü lâ'1-i leb-i dilberi
Meclisde itdi hayli piyâle ile cām baḥş
- 4 Hüsni kitābı mübhem iken geldi haṭṭ-ı yār
Aḥşām irişdi olmadı āḥir tamām baḥş
- 5 Keyfiyyet-i kelāmumı zevk itse **Raḥmî**'yā
Bezm-i şuḥanda eylemeye şeyḥ cām baḥş¹²¹⁷

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

- 1 Yār virmezse zekāt-ı ḥüsnini yoḫdur ḥarac
Bu meşeldür şaber-i eş-şabru miftāḥu'l ferec
- 2 Ka'be-i kūyuñda çāk itdüm girībānum seḥer
Na'ra-i Lebbeyk irince nāgehān min külli fec
- 3 Yār raḥm itdi baña gördükde sīnem çāküñi
'Āşıkı ser-menzile irgürdi āḥir bu nehc
- 4 Hāk-i ādem tā ezel 'ışk-ile olmışdur sirişt
İnnemā evlādühü li'l-'uşşākī ve'l-bākī hec

¹²¹⁶ Raḥmî: ruḥsāruñı

¹²¹⁷ Raḥmî: 23. gazel.

- 5 Tā‘b-ı **Raḥmī** zāhidūñ bārid sözin gūş eylemez
Rāst gelmezmiş niyāme olıcağ şemşīr kec¹²¹⁸

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Ḥaṭṭ-ı ‘asker çekdi yāruñ bī-‘aded
Cümle dil şehri ḥarāb oldı meded
- 2 Virmesün diyü ḥarāba ‘ālemi
Ḥāli Ye’cücine ḥaṭṭı çekdi sed
- 3 Dāğlar sīnemdeki yir yir elif
Gūyiyā bir gonca-leb dir serv ü kaç

141a

- 4 Dāyimā iler muzā‘af kıddimi
Var zūlfüñ ḥasreti ey kaşı med
- 5 Penbe-i dāğ ile zeyn oldı tenüm
Raḥmī’yā gūyā ki geydüm bir nemed

¹²¹⁸ Raḥmī: 24. gazel.

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Tebessüm itdügi vaqtin leb-i cān perver-i dilber
Dizilür rişte-i āl üstine gūyā iki gevher
- 2 Döner başum açar her dem bu çeşmüm kūzesinden yaş
Göñül gülzārı kūyuñ içre bir tolab olup iñler
- 3 Cihān bāğında reşk itdi görelden kām̄eti servūñ
Düşüpdür bīd-veş ey lāle-ḥad ḥançerlere ‘ar‘ar
- 4 ‘Aceb mi ‘ışka dirsem kīmyā-yı sīm-ber dāyim
Ḳara ḥāk der idim¹²¹⁹ şimdi ammā eylemişdür zer
- 5 Ferāgat eyle esmādan riyāzet çekme ey **Raḥmī**
Bilürsin uğramaz dāyire hīç ol perī-peyker¹²²⁰

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Melāḥat taḥtına şeh-i kişver ḥüsn içre ḥaydardur
Ki ‘ışkı zūlfeḳār ile göñül mülki müseḥḥardur
- 2 Ğam-ı ‘ışkıla mihr ü meh tecerrūd-i iḥtiyār idüp
Felekler tekye-gāhında bu gün iki ḳalenderdür

¹²¹⁹ Raḥmī: itdi rüyum

¹²²⁰ Raḥmī: 37. gazel.

3 H̄ayāl-i kākül-ile dūd-ı āhum şām baħrinde
Çekilür h̄alka h̄alka çerhe gūyā sekl-i ejderdür

4 Gören kıadd-i dü-tāmı çeşmüm-ile āsitānında
Şor ol erbāb-ı devletde bir iki h̄alka-i zerdür

141b

5 Lebi vaşf-ile yāruñ şı‘r-i **Rahmī** silk-i nazm içre
Dizilmiş rişte-i āl üzre gūyā niçe gevherdür¹²²¹

veleh

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Felek-fersā bu felegüñ kim mekānı baħr-i aħdardur
Hilāl-āsā cemāl-i mihr-i dilberden münevverdür

2 Bu ‘ālem tekye-gāhında gider geh şarka geh ğarba
Başında tācı var gūyā mücerred bir kıalenderdür

3 Dökülmüş destine deste saçları yanına döşemişdür
Fenāfillāh olupdur şimdi cāmīlerle hem-serdür

¹²²¹ Rahmī: 38. gazel.

4 Yürür āb üzre bī-pervā eger kerāmet ehliḍür gūyā
Şabā-veş bī-per ü bī-pā ter olmaz dāmeni erḍür

5 Menāzil ḳat‘ idüben an içinde **Rahmī**’yā ammā
Hızr atı gibi her dem ğıḍāsı bād-ı şarşardur¹²²²

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Degül ey lāle-ḥad gülşendeki serv-i revān yer yer
Görüp ḳaddüñ çemen āh eyledi çıḳdı duḥān yer yer

2 Naşībüm şehd-i ‘işret olmayaldan ‘ayş-i miḥnetde
Tenüm şol ḥāne-i zenbūra dönmişḍür hemān yer yer

3 Derūnum baḥr-i miḥnetḍür tenüm girdāb-ı ḥayretḍür
Anuñ emvācıdur cānā degüldür üstüḥān yer yer

4 Vücūd-ı dāğḍarum yandı āh-ı pür-şerārumdan
Nihāl-i ḥüsnüñe döndi kim ol āteş-efşān yer yer

5 Ğubār olsa vücūdum ğam yimezdüm **Rahmī**’yā ğamdan
Kilāb-ı kūy-ı dilber eylese ger ḥāküm mekān yer yer¹²²³

¹²²² Rahmī: 62. gazel.

¹²²³ Rahmī: 63. gazel.

142a

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Yār ebrūsı ‘araḳ-rīz olsa hoş-ter gösterür
Zāğalansa nitekim şemşīr cevher gösterür
- 2 ‘Aks-i lālūñ¹²²⁴ sāḳīyā sāğarda seyr itsen n’ola
Bir ‘aceb āyīnedür rūḥ-ı muşavver gösterür
- 3 Ğāfil olma māh-ı nevden kim bu lu‘bet-bāz-ı dehr¹²²⁵
Ḥalkı her vech ile oynatmağa ḥançer gösterür
- 4 Bülbülūñ kanı tutup gülşende gül bīmārdur
Ḥār faşşād oldı ḳan almağa neşter gösterür
- 5 **Raḥmī**’yi nālān idüp aḡyārı şād eyler felek
Ṭūṭī-i gūyā ṭururken zağa şekker gösterür¹²²⁶

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Maḥabbet sūzişinden zāhid-i nādāna virmezler
Ğıdā-yı rūḥı insānīdür ol ḥayvāna virmezler

¹²²⁴ Raḥmī: ḥālūñ

¹²²⁵ Raḥmī: çarḥ

¹²²⁶ Raḥmī: 59. gazel.

- 2 Ğurūrın ref‘ kılsun cām-ı ‘irfān isteyen ‘arif¹²²⁷
Bu meclisde Şu ki sermest ola peymāne virmezler
- 3 Vücūduñ maĥv kıl esrār-ı ‘ıŐı isterseñ ey abdāl
Anı kendi özinden geçmeyen ĥayrāna virmezler
- 4 Ma‘arif ehlinüñ zevķına cāhil iremez zīrā
Ķabā-yı atlas-ı Őāhīyi behr-i ‘uryāna virmezler
- 5 Beķā bul **Raĥmī**’yā terk eyle varuñ zümre-i ‘irfān
Fenā peygūlesini milket-i ĥākāna virmezler¹²²⁸

142b

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Seĥer gün gibi dilber kendüyi her dem ‘ayān eyler
Ķılan meh-rūları seyyāre-veŐ ol dem nihān eyler
- 2 Degül jülide-mūlar görinen Mecnūn-ı ‘ıŐām ben
Hevā-yı mürĝ-i muĥabbet başum üzre āŐiyān eyler
- 3 Gözüm içre ĥayālūñ dilberā ‘aynīdür ol mürĝüñ
Ney içre dem-be-dem baĥrūñ kenārında mekān eyler

¹²²⁷ Raĥmī: sālīk

¹²²⁸ Raĥmī: 64. gazel.

4 Tenümde zaḥm-ı tîḡüñ içre peykānuñ zebān oldı
Dehān açdı ğamum āh eyleyüp her dem fiġān eyler

5 Egerçi şüretā **Raḥmī** ğam ü ğuşşayla pīr oldum
Dili ma'nīde dāyim 'ıŝķ-ı dilber-i nev-civān eyler¹²²⁹

veleh

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Derūnumda qarār itdi ḥayāl-i zülf-i dilberler
Ṭotupdur ğüyyā vīrānumı bir niçe ejderler

2 Şabā ruḥsāruñ üstinde perīşān kılsa zülfüñi
Şanasın niçe meskenler dūrür sīm üzre ditrerler

3 Helāk eylerse ey ḥūnī dil şad-pāremi ğamzeñ
Mezārumdan çıka süsen yirine kanlu ḥançerler

4 Nigāruñ zülfi ebrūsıyla ey dil muttaşıl seyr it
Ḳulaġına egilüp fitneler ta'līm eylerler

5 Ḳulaġ ursa n'ola ol sīm-ten eş'āruñ **Raḥmī**
Yaraşur ğuş-ı şehre dāyimā zīrā ki gevherler

¹²²⁹ Raḥmī: 60. gazel.

veleh

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bu gün mecnūn-ı ‘ışkam devr elinden melālīm var
Yürürüm vādi-i hayretde bilmem kim ne hālüm var

143a

- 2 Belādur şahsārı berg ü bārı miḥnet ü ğamdur
Dıraht-ı ‘ışk dirlər bāġ-ı dilde bir nihālüm var
- 3 Gedā-yı kūy-ı yāram cerr içün bāzār-ı ‘ışk içre
Şikeşt olmış elümde kāse-i serden sifālüm var
- 4 Rümüzın ḥurdedānlar idemezler zerrece idrāk
Dehān-ı yāra beñzer yine bir nāzük ḥayālüm var
- 5 Cevābın viremez müftī-i ‘ālem ey Mesīhā-dem
Kitāb-ı ‘ilm-i ihyāda lebūnden bir su‘ālüm var
- 6 Belādan ğam yemezdi ‘arşa-i ‘ışkuñda ḥāk olsa
Diseñ **Rahmī** gibi bir ‘āşık-ı şūrīde-ḥālüm var¹²³⁰

¹²³⁰ Rahmī: 55. gazel.

Rahmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Zebânından raķībūñ işbu cism-i nātüvân düşmez
Dehânından hemân ol zāğa beñzer üstüh'ân düşmez
- 2 'Aceb cellād-ı hûnîdür felek tîğ-i havādiş
İder gün başına bin kan velî boynına kan [düşmez]
- 3 Çemende kıaddümi āhumla 'ışkuñ kıabz ü baş eyler
Elinden bir dilāver kimi kim tîr ü kemān düşmez
- 4 Sirişküm pāyına ĩsār iderken didi ol hūnî
Bu dağı bir düşmüşdür ey fütāde her zamān düşmez
- 5 İrişdür menzil-i maķşûdına itmesün **Rahmî**
Şınıķ atduğı oķ anuñ yire ey āsmān düşmez¹²³¹

143b

Mef 'ülü Fā 'ilātü Mefâ 'îlü Fā 'ilün

- 1 Yer yer elif ki sīnemūñ üstinde vardur
Şehr-i belāda her biri bir yādigārdur

¹²³¹ Rahmî: Bu gazel divanda yok.

2 Deryā-yı ‘ışkuñ içre vişālũñ sefīnesi
Bir gün kenār olur güzelüm rūzigārdur

3 Naqd-i cihānı sıfr gibi hīçe şay dilā
Zīrā cefā-yı yār gibi bī-şümārdur

4 Mey-gün lebũñ hevāsı ile dāyimā ‘abāb
Düşmiş kenāra bencileyin bī-ķarārdur

5 Yıkdı vücūd-ı **Rahmī**’yi seylāb-ı ğam velī
Dilde baķā-yı ‘ışkı henüz üstüvārdur¹²³²

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Dil-i pür-derdümüñ ser-menzili şahrā-yı ğurbetdür
Ceresdür nāleler feryād-ı sīnem kūs-ı rıķletdür

2 Şüreyyā şanma naķş itdi ğörüben Leylīnũñ şeklin
Felek haylīce ‘ālemde nigārā sikke şüretdür

3 Kebūd itseñ n’ola cismüm serāser seng-i miķnetle
Dil-i dīvāneme şāhum o bir sincābī ķil’atdür

¹²³² Rahmī: 65. gazel.

4 Görüp na'l-i semendüñ şeklini ger n'ola āh itsem
Şikeste dillere ol şehsüvārum dāğ-ı hasretdür

5 Sırışk-i **Rahmī**'ye cānā nazār kıılma haķaretle
Hazer it eşk-i çeşmi 'āşıkūñ deryā-yı rahmetdür¹²³³

Gülşen-i dehri şabā gibi ser-a-ser gezdük
Biz vefā büyını gülzār-ı fenāda sezdük

Mesîhî

144a

Mef 'ülü Mefā 'ülü Mefā 'ülü Fe 'ilün

- 1 Teşbîh iden ebrūñı hilāle berü gelsün
Taḥsîn idem itdügi ḥayāle berü gelsün
- 2 Bir ayağı üzre dikilüp yāra dimiş serv
Bi'llāhî dik ol ḳadd-i nihāle berü gelsün
- 3 Ney gibi 'ayān eyleyeyin sırr-ı derūnı
Hem-dem olalum bir gice nāle berü gelsün

¹²³³ Rahmī: 66. gazel.

- 4 Bedr olduğı dem öykünimez aşuşa cānā
Ėurre olıca söyle hilāle berü gelsün
- 5 Nūř eyleyelüm **Rahmī** ile ‘ıř řarābın
Hem-reng olalum sākī piyāle berü gelsün¹²³⁴

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Tenüm gülzār-ı ġamdur her elifdür bir budaġ anda
Görinen a gülidür penbelerle tāze dāġ anda
- 2 Ėam-ı ebrūda ġālūñ mi yāġūd bāġ-ı melāġatde
Leřāfet řāġıdur egmiş řarār itdükde zaġ anda
- 3 Ruġuřda tāb-ı ġüsnūñ berk urur zülf-i siyāġuřda
şanasın deyr-i Meryemdür ki yamışlar çerāġ anda
- 4 Cihān bir bezm-i fānīdür elinden sākī-i dehrūñ
İçilür bāde-i ġam gerçi devr itmez ayāġ anda
- 5 Vücūd iqlīmini terk it ‘adem vādīsine ‘azm it
Ki birdür **Rahmī**’yā bī-şek yo yaın ile irāġ anda¹²³⁵

¹²³⁴ Rahmī: 148. gazel.

¹²³⁵ Rahmī: 176. gazel.

Fevrî-yi Râst**Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün**

- 1 Ey pehlivân ma'reke-i gîr ü dâr tîg
Merd-i neberd ü şaf-şiken-i kâr-ı zâr tîg
- 2 Pākize -ṭab' ü pāk-sirişt ü cihân-nümā
Rüşen-zamîr ü şâf-dil-i âyînedâr ṭîg
- 3 Kattâl ü hûn-feşân ü ser-efrâz ma'reke
Şîr-i dilîr ü server-i zevâl-i iktidâr tîg
- 4 Tünd ü gâzub u tîz ü cigerdür cer-i muhîb
Hûnrîz ü ceng-cüy-ı hidiv-i diyâr tîg
- 5 Merdüm-rübâ u ḥasm koşende 'adû-feken
Aşub-ı âştî vü yel-i nâmdar tîg
- 6 Kahhâr-ı bî-inâyet ü cabbâr-ı bî-kerem
Hüve'l-hak [...] himâyet ü heybet-şi'âr tîg
- 7 'Ankâ-yı kâf rezm-i 'uqâb ü fezâ-yı ceng
Şehbâz-ı küh-ı ḥiddet ü merdüm-şikâr tîg

- 8 Cellād-ı bī-amān siyāsetüñe veġā
Ahen-dil-i ‘ādeme kabīḥ-i kīne-dār tīġ
- 9 Dönmez yüzi şavaşda hiç a‘da-yı dīnden
Çalbe toġınmadur işi źar źar kenār tīġ
- 10 Rāh-ı ġazāda ne yir açar ne yatur uyur
Çalışmaġla oldu bu resme nizār tīġ
- 11 Ḥāmī mülk ü hafız-ı dār u diyārdur
Şāhuñ yanında bulsa n’ola i’tibār tīġ
- 12 Ḥākān-ı dehr ü ḥazret-i sulṭān Selim kim
Ġitī-nümādurur aña āyīne-vār tīġ
- 13 [...] ¹²³⁶
Yanında olmaġıla ider iftiḥār tīġ

145a

- 14 İskender-i zamāne vü cemşīd-i vaġt kim
Ġitī-nümādurur aña āyīne-vār tīġ

¹²³⁶ Bu beyitin üzeri çizilmiş, üzeri çizilen mısra 14/b’de yazılmış.

- 15 Bir pādişāh-ı memleket-i ‘adl ü dārdur
Yanında yir edinüb olur kāmkar
- 16 Def‘-i hilal-i ‘ıyd-ı zafer olur āşkār
Alsa eline şāh-ı felek iktidār tīg
- 17 Kılıç yüzünü issi olur diseler ne var
Her dem başına ḥasmınıñ odlar yaḫar tīg
- 18 Destinde ḫan ṭamar ḫılıcından ne ṭoḫınub
A ‘dāsı miḡferine olur pūr-şerār tīg
- 19 Deryā-yı cūd ü baḫr-i keremdür senüñ elüñ
Bir dil gibi anda eyā şehr-yār tīg
- 20 Boynı ḫulaḡı pūr-zer ü zīver güzel gibi
Olmış kenāruña küllī baḫtiyār tīg
- 21 İksīre irdi sīm ü zere ḡarḫ olubdurur
Şāhum yanuñda olalı hizmet-güzār tīg
- 22 Deryā-yı kefüñ içre eyā ḫılmazam kerem
Olmış neheng-i demkeş ü merdüm-şikār [tīg]

- 23 Alsañ elüñe yüzi güler göñli açılır
Düşman iline düşse bulur inkisār tīg
- 24 Şanma hilāl ‘arsa-i çarḥ üzre görinen
Çekti ‘adū-yı devletüñe rüzgār tīg
- 25 Yağma ile iftiḥār ider erbāb-ı salṭanat
Zāt-ı şerīfüñ-ile ider iftiḥār tīg

145b

- 26 A‘dā-yı dīn başları üstinde yir ider
Sen şehr-yāra olaldan hem-civār tīg
- 27 Gökden inen güc ile degül ateşīn şehāb
Her şeb çeker ‘aduña felek tābdār tīg
- 28 Vird-i zebān-ı ḥāl idinürse ‘aceb midür
Dāim bu matla‘-ile ider iftiḥār tīg
- 29 Sen aldıguñca yanuña ey şehr-yār tīg
Merdāneler içinde bulur itibār tīg
- 30 Bir demde bāğ-ı remzi vü deşt deşt-i veğāyı heb
Mānend-i āb cārī kıılır lāle-zār tīg

- 31 Şem‘-i münîrken yine bir gör hâne-ves
Hâşma otağ-ı dehri kıılır teng ü tār tîğ
- 32 Bāz-ı sefîd gibi sūzla alayını
Zāğ-ı ‘adūnuñ ol dem ider tārmār tîğ
- 33 Şanma ucında gūş ile kelle-i ‘adū
Şāh-ı zaferdurur ki virür berg ü bār tîğ
- 34 Aşhāb-ı ceng vaşlına cān virür eylese
Her sāde-rū güzel gibi ‘arż-ı ‘izār tîğ
- 35 Yollar kesici belde turur rāh-zen gibi
Merdānelıqla bulsa n‘ola iştiḥār tîğ
- 36 Tā ‘arşa aşdı tîğini **Fevrî** ki kapuña
Tezyîn idüb getürdi nice ābdār tîğ
- 37 Sen şehr-yār gibi cigerdür cerî durur
Vaşfuñda itdüm anuñçün ihtiyār tîğ

146a

- 38 Her beyti şi‘rümün ḥaṭṭı zībā güzel gibi
Sen şāha tuḥfe kaşdına elde tutar tîğ

- 39 Taḥsīnler itdi baş ҡodı şemşīrūñ añıcaq
Her beytimūñ ayağına bī-iḥtiyār tīg
- 40 Evşāf-ı tīgūñ içre ҡuluñuñ zebānıdur
‘Alemde bulunursa ҡılı kırk yarar tīg
- 41 İklīm-i nazmı ben ҡılıcumla açubdurayın
Gelsün berü şavaşma her kimde var tīg
- 42 Şehler yanında gördüm olur mu‘teber ҡılıç
Şunsam ‘aceb mi ben de saña bergüzār tīg
- 43 Ben bir faḳīrken ҡapuña peşkeş diyü
Şāhuma getürdüm anca güzel yādgār tīg
- 44 Sen dahı lutf-la ne var altun idib işüm
Gönder baña bir esb-ile bir zer nigār tīg
- 45 At binenūñ ҡılıç ҡuşananuñ benüm velī
‘Ariyyetī dürleri şeh atum müste‘ār tīg
- 46 Luṭf it baña ki sözde zebānum ҡılıçdurur
Şāyed gerek ola saña ol dür-nişār tīg

47 Gel sözi kes ço kışşayı uzatma ey gönül
Bulmaz uzun olunca igen itibār tīg

48 Nazm eyle bir ğazel kim işitdikce şevķ-la
Çāk ide sīnesin niteki zülfekār [tīg]

146b

49 Bir kez havāle eylese ğayra nigār tīg
Ğayretle tokınur dilüme şad hezār tīg

50 Şol deñlü uralar bedene tīgi hūblar
Kim mülk-i dilde oldı demirden hişār [tīg]

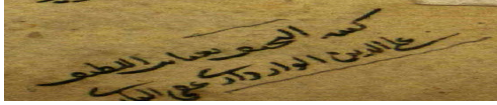
51 Hūn-ı dilümle şanma yüzünñ kızılığın
Gamzeñ yanında kızdı olub şemsār tīg

52 Çalma yüzine gel bir avuc kıanımı alub
Ğayr eylemez şakın saña ey ğamze-kār tīg

53 Olmışdı tīg-i ‘ışķ-ıla dilim dilim dilüm
Halk itmeden zamānede perverdgār tīg

54 Ey dil ço şi‘ri ğayr du‘ā eyle şāha kim
Ğayr du‘ādur aña sa‘ādet-medār tīg

- 55 Tā şem‘-i bezm-i ma‘reke-i kār zār ola
Hurşīd-i āsmān gibi her tāb-dār tīg
- 56 Şunsun silāḥ-dār-ı zamān destüñe senüñ
Düşman-şiken sinānla nuşret-şi‘ār tīg
- 57 Başından eksik olmasun a‘dā-yı ḳadrüñüñ
Ser-tīz ü ḥün-feşān u ‘adu-keş yarar tīg
- 58 Cān çıkınca bile hizmetde ben eksik ḳomadum
Eger olmasuñ efendi yine hizmet bākī¹²³⁷




147a

Remzī Efendi

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Didiler şaşın sen tatar cefāsı taşına
Geldi heb didikleri ben mübtelānuñ başına

¹²³⁷ Derkenar olarak verilmiştir.

- 2 Akdı ‘ālem mācerā-yı eşk ucından çeşmüme
Dut ki kıanludan şikāyet kııldılar şubaşına
- 3 Āteş-bend-i Hüsni dilber baña bir naķş itdi kim
Āferīn olsun bu naķş-ı dilkeşüñ naķķāşına
- 4 Cānı yokdur öykine şāh-ı gül-i ra‘nā sañā
Gerçi rengīn cāmlar geymiş içine taşına
- 5 **Remzī**’yā ben ağlamakdan yüz çevirmezdüm n’idem
Bakmaz ol iki gözüm bir dem ġarībūñ yaşına
- 6 Sen ġarāmī gözlüye çünkim yaķdur cān u dil
ġıybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz¹²³⁸
- 7  alur ‘aķlımı baķsam gözine kıaşına
Āferīn şad āferīn bu şuretūñ naķķāşına

Aķmed¹²³⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün


- 1 Ol şanem kim Leylī-i zülfün girih-gir eylemiş
Raķm idüb Mecnūna tedbir-i zencir eylemiş

¹²³⁸ Derkenar olarak verilmiştir

¹²³⁹ Aķmed Paşa: 131. gazel.

- 2 Didim ey gül-ruh¹²⁴⁰ bu haṭyüzünde n'eyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāğa taḥir eylemiş
- 3 Āh-ı āşıkdan şaḳınmazdın diriġā kim haṭıñ
Dūddur k'ayine-i ḥüsnünde te'sir eylemiş
- 4 Ḥācibiñ devrinde haṭıñ haṭ getürmiş ḳanıma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş
- 5 Ḥaḳ livā-yi aşḳını şubḥ-i ezelde **Aḥmed**'iñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gir eylemiş

Remzī Efendi

 alur 'aqlımı baḳsam gözine ḳaşına
Āferīn şad āferīn bu şuretūñ naḳḳāşına

*1241

¹²⁴⁰ Aḥmed Paşa: dil-ber


¹²⁴¹ Derkenar:

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sen ḥarami gözlüye çünkim yıḳdırır cān u dil
Ġıybet eylerseñ seni biz cān u dilden isteriz
Ġıybet eylemezseñ seni biz cān u dilden isteriz

147b

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Meşhedi taşını Mecnūnuñ'alāmet şanmañuz
Seng-i miñnetdür ki yandurdı zamāne başına
- 2 Derd-i ile cān virdüğüm sögker zebān-ı hālle
Raḥm idüb ey seng-dil baḫsam rezm 
- 3 İşidin benden rumūz-ı 'ıŝıq-ı Ferhād itdi fāş
Sırrını olmazmıŝ açmaḫ kişi yoldaşına
- 4 Varımı itdi **Ḥayālī** yār ayağına nişār
Āferīn şad āferīn bu la'l-i gevher-pāşına¹²⁴²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mışr-ı ḫüsnüñdeki kim ḫaldı göñül cān u seri
Şām-ı zülfüñde imiş aldı lebüñden ḫaberi
- 2 Ḥaberi firḫat-i gülden çü beyān itdi şabā
Bülbülüñ lāle-şıfat ḫanla ḫoldı cigeri

¹²⁴² Ḥayālī: Bu gazel divanda yok.

3 Cigerimi ğamzeñ oķı deldi vü dilden geçüben
Cānuma ire mi revān dutmadı sīnem siperi

4 Siperi pāreleyüb tīrūñe cāngīr viresün
Başa doğarsa bu devlet güneşinüñ eşeri

5 Eşeri kılca belirmez biligüñ bilemezem
Ne emīn dolaşur iş bu sa‘ādet kemeri

6 Kemerı himmetle belüñe bağladı ala
Ki kemer-beste ķul itdi saña şems ü ķameri

7 Ƙameri bedr ü hilāl eyleyen Allah ħaķķı
Ki kemer-beste ķul itdi saña şems ü ķameri¹²⁴³

Rinddür diyü bize şan‘ ider zāhid-i huşķ
Kendinüñ ħırķası altında ķelīpā şalınur¹²⁴⁴

¹²⁴³ 6. Beyitin 2. mısrası tekrar yazılmış ve bir kısmının üstü çizilmiş.

¹²⁴⁴ Bu beyit sayfanın altında der-kenar olarak verilmiş.

148a

Ca'fer¹²⁴⁵

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Zülfi gibi benden ki yüzün dōst çevürdi
Ėam Ėamzesi gibi cigürüm Şişe çevürdi
- 2 Beñzetdi özin yay çü peyveste kaçına
Dilber işidüb anı biraz çekdi çevürdi
- 3 Nāzüklik ile sencileyin yüze Ėülüb Ėül
Bülbülleri Ėörseñ ne yuvalardan uçurdi
- 4 Seyr ide diyü ĖülŐene sen lāle-‘izārı
FerrāŐ-ı Őabā yollaruñı sildi süpürdi
- 5 ÖykündüĖine ĥirmen-i Ėül ĥüsnine yāruñ
İŞitdi Őabā ĥıŐma Ėelüb esdi savurdi
- 6 MürĖ-i dil-ü-cān ĖülŐen-i kūyuñda Őeb-ü-rüz
Feryād-u-fiĖān ile Őehā Şehri Ėöçürdi

¹²⁴⁵ Ca'fer: 208. gazel.

7 Öykünderi tudağuğna eyü varmadı Şeker
Kendüyi cihān halkınuğ ağzına düşürdi

8 Hacetle kızardı gül-i ter bād-ı Őeher çün
Ruhsāruđna öykündüğini yüzine urdı

9 Dil derdini tōmara yazam dir idi **Ca'fer**
Tōmar daği yüz çevürüb kağıda burdı

Sīne çāk Merđūm

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1 Hamdülillah ol dürr-i yektāyı bildüm n'eydüğin
Bir ğam içindeydi deryāyı bildüm n'eydüğin

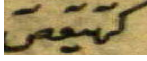
2 Zülf-i kāfir-keş cānān bend uraldan boynuma
Kaysı mecnūn eyleyen Leylā'yı bildüm n'eydüđin

3 HıŐk cāru bile gönlüm hānesin pāk ideli
Hākķ evümdür didüğü me'vāyı bildüm n'eydüğin

4 Zāhir-i bātında gördüm hākdan özge nesne yok
A'lām imiş ağladum 'Anķāyı bildüm n'eydüğin

148b

6 Vech-i insanda oquyub otuz iki āyeti
Ādem oldum ‘allame’l-esmāyı bildüm n’eydügin

7  añladım ma’nīsini
Ya‘ni mermüzāt-ı mā erhayı bildüm n’eydügin

8 Cümle ızdād vücūdı haqq imiş bil ey ‘amu
Ne tek verībim qalması eşyāyı bildüm n’eydügin

9 Çünkü bildüm lā ü illā ile bitmez şūfī iş
Yūsuf lā eyledüm illāyı bildüm n’eydügin

‘Amrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ger nice onuna dilbere el şunmayalar
Seveler hem on ikisinde iki şunmayalar

2 On ikisinden irince yine on dördünde hem
Öpeler hem qocalar üstine el şunmayalar

3 Çecicek andan irişice yirmi yaşına
İniş olsun yoquş olsun bineler inmeyeler

- 4 Çün yirmiden aŗa t zece yigit ek ola
Ardına uymayalar anı uŗandurmayalar
- 5 Bu dururmezheb-i 'Amr  ki andan ge ecek
ŗekeryise de mekes gibi aŗa  onmayalar

 bn-i Kem l Paŗa m ft 's-sakaleyn




Mef ' l n Mef ' l n Fe' l n

- 1 Cem l n l lez r  b yle  almaz
Bu g lz r n bah r  b yle  almaz
- 2  gen cevr eyleme b lb ller ne
G zellik nev-bah r  b yle  almaz
- 3 Cem l n g lŗenine olma maŗr r
Ge er  usn n bah r  b yle  almaz

149a

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

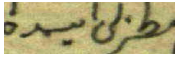
- 1  ncin r Şem'e nazardan nergis-i b m r dost
Aŗma anuŗ n g z mde r y-ı p r-env r dost

- 2 Haste çeşmim bağlamışdur destine vālāyla
Üstine şaldı qolın yā turre-i tarrār dost
- 3 Çeşm-i hūn-ālūdına ‘unnāb-ı nāfedür diyü
Ġayb bāğından getürmiş la‘l  güftār dost
- 4 Çeşm-i bīmāruñ için iħzār  kehhāl
Kühl-i miskdür ġubār-ı ħaṭṭ-ı ‘anber-bār dost
- 5 Ey ‘Abīdī girmeseydi niçe merdüm 
Ġarq-ı hūn olmazdı böyle ġamze-i bīmār dost

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Işq kim oldı baħr dil ü cāndan ħāric
Bir güherdür şadef-i kevn ü mekān ħāric
- 2 Ehl-i ‘ışquñ dime kim ‘ālemi yoqdur şūfī
Başka bir ‘ālemi var ħadd-i beyāndan ħāric
- 3 Ruħ-ı zer diniñ [...] ¹²⁴⁶ yire
Oħu sulṭān-ı cihānda ħāric

¹²⁴⁶ Bu bölüm tahrir olmuş.

4 Derd ü ğam  uşulī bu kadar

Her ne nağme ki ola  hāric

5 Umaruz çehre-i cadene yine dāhil olavuz
Ey ‘**Abīdī**’ çekerüz buñca zamāndan hāric

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün


1 Tāb-ı āhumdan olursa ƙal‘a-i devvār feth
Olmaz ammā kim hişār-ı hazret-i dildār feth

2 Bir hum-ı serbestedür ğonce-i dürd-i mey zer
Keff-i gül ider derd-i tılsımın anuñ her bār feth

3 Ten evinden aldı cān nağdin harāmī kirpigüñ
Gönlümüñ kuflin bıçağıyla idüb ey yār feth

149b

4 İsm-i ğaybide dehānuñ mu‘ammādur ger hic
İtmedi hergiz anı bir kāşif-i esrār feth

5 Ey ‘**Abīdī**’ ol şehüñ devlet-i du‘āsıdır
‘Aks-i müşrikāndan anuñ üstine  feth

‘Amrī


Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Güzellendükce dildāruñ işi cevr ü cefā oldu
Ziyād oldıkca hüsni gitdigince bī-vefā oldu
- 2 Vişāle irmedüm cānā muhaşşıl görmedüm luţfı
Yoluñda çekdügim derd ü belālar heb hebā oldu
- 3 Çekildük biz de ‘ışķa vişāle yol bu vādīdür
Ṭarīķ-i kūy-ı cānāna muhabbet reh-nümā
- 4 İgen çok ķīl ü ķāl itdi miyānuñdan senüñ ‘uşşāķ
Lebüñ vaşfında ammā kim ķatı rengīn ada oldu
- 5 Şikār itmek hevāsına düşünme ‘Amrī cānānı
Güzeller evc-i rif‘atde uçar şimdi hümā oldu

‘Amrī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Küllī Rūma leţāfetle añıldı nāmı
Yūsuf-ı Mışrı unutturdı murād-ı Şāmı

- 2 Hakk bu kim eyledi ‘unvân-ı melâhatde zühür
Kıldı ol şâh-ı hasen bende-i nākāmı
- 3 Her gören hüsni Hudâda dili hayrân oldı
Bilmezem nice ola şūrîde dilüñ arāmı
- 4 Seyre çıkmış meger ol nahı-i dilâra bağa
Bağ-ı servüñ göreli lerze  endāmı
- 5 Kâtı âlüfte vü sermest oluram ey ‘Amrî
Her kaçan zevkle görsem o gözi bādāmı

150a

Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilâtün Fâ ‘ilün

- 1 Seyr idelden yâ kaşuñ şekl-i hilâle mâyilüz
Mü-miyānuñ göreli ince hilâle mâyilüz
- 2 Ateş-i pervāneyüz ‘ulvî bahādur şu’lemüz
Şem’-veş nūr-ı dil-firüz cemāle mâyilüz
- 3 Minnet-ile cām-ı Cem nüş itmezüz ey pîr-i deyr
Bî-tekellüf gerçi bir şınmış sıfāle mâyilüz

4 Şāh-ı Tūbāya ta'alluḡ riştesin bend itmezüz
Bāḡ-ı dehr içinde bir nevres nihāle māyilüz

5 Ḳabe ḡavseynüñ rumūzın bilmişüz rüz-ı ezel
Rahmī'yā anuñçün ol iki hilāle māyilüz¹²⁴⁷

Rahmī¹²⁴⁸

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

1 Alsa ibriḡ-ı zerin ele mihr-i dıraḡşān eline
Nāz ile degmeye şū ḡoymaya cānān eline

2 Sīne-i çāki görüp cān şorıcaḡ didi ḡöñül
Ṭoḡrı yoldur ki çıkar bir ucı hicrān eline

3 Şunmadı cām ḡöñül isteyicek pīr-i muḡān
Hīç bir nesne yoḡ virmeḡe sulṡān eline

4 Leb-i la'lüñ gibi seyr itmedi rengīn
Niçe dem ḡanlu yaşum düşdi Bedeḡşān eline

Bu beyit mecmuada yok.¹²⁴⁹

¹²⁴⁷ Rahmī: 86. gazel.

¹²⁴⁸ 54b'de tekrar edilmiş.

¹²⁴⁹ Rahmī: Nāle vü zāruma öyküñdi diyü fāḡteyi

Hışm idüp aldı seḡer serv-i ḡırāmān eline

- 5 Husrev-i milk-i suhan olduğumı virdi haber
Rahmî'yā bu ğazelüm ger ire Selmān eline

Rahmî¹²⁵⁰

Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilātün Fe 'ilün

- 1 Oldı ben hastaya hāk-i der-i dilber pister
Bağmayam çarh eger olursa mücevher pister
- 2 Minnet eylerse felek ser kıomayam vallāhī
Mihr bālīn ola ger māh-ı münevver pister
- 3 Zülf-i miskīnine yāruñ tayanur hāl-i ruhı
Rūm şāhı gibi kim ola mu'anber pister

150b

- 4 Bir avuc hāk yeter kūy-ı ferāğatde baña
'Āşık-ı zār şağın şanma ki ister pister
- 5 Sen döşen pister-i semmūrı ferāğatde şehā
İşigüñ hār u hası **Rahmî**'ye yeter pister

¹²⁵⁰ 54a'da tekrar edilmiş.

Fā ‘ilātün Mefā ‘ilün Fā ‘ilün

1 ‘Ayb-bīn olma itme dīdeñi bāz
Dik gözüñ ignelerle ey şebbāz

2 Gel e ey şebbāz sidre kaçın
Mülk-i lāhūta idelüm pervāz

3 Şeb-i hicrān ġarīb müşkil imiş
Zülf-i dilber mişāli tūl-ı dırāz

4 ‘Āşıkuñ pāyesi meçellet imiş
Dilberüñ muḳtezāsı şīve ü nāz

5 Vaşf idelden o yār-ı zibāyı¹²⁵¹
Raḥmī’yā oldı sözlerüñ mümtāz¹²⁵²

Raḥmī¹²⁵³

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Nidem kim¹²⁵⁴ āh idersem üstühān üstinde ten ditrer
Şabādan nītekim fānūs üzre pīreheñ ditrer

¹²⁵¹ Raḥmī: Ol serv-āmed nigārı vaşf ideli

¹²⁵² Raḥmī: 90. gazel.

¹²⁵³ 138b’de tekrar edilmiş.

¹²⁵⁴ Raḥmī: ne demde

- 2 Ğam-ı zülf ü add ü rüyuñla cānā ayrete varup
Periřān oldı sünbül ney-şekerle yāsemen ditrer
- 3 Ne rāz açdı řabā gök¹²⁵⁵ pīreheñle add-i dilberden
Gögermiř sūsenüñ endāmı dir dir nātüvāñ ditrer
- 4 Görüp reftārını gülşende ol serv-i ırāmāñ
Teb-i ğamdan aña ‘āřık olup serv-i çemen ditrer
- 5 N’ola ger **Rahmī** yā geysel ebrden görüñ sincābī
Kebūd itmiř tenin sermā bu çar-ı pīre-zen ditrer

151a

Remzī

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Kimüñ ki yāñı sencileyin serv-i nāz ola
Yüz biñ belāya uğrar ise günde az ola
- 2 Gel secde eyle řüfī bu peyveste aşlara
Mihrāba arşu tāki namāzın namāz ola

¹²⁵⁵ Rahmī: açdı gök

3 Hicrân-ı kaçından ağlama ey ‘andelîb-i dil
Bir gün bahâr-ı vaşl ola gül bite yaz ola

4 Yüzüñ katında aya münevver didükleri
Vech-i haķîkat olmaya şâyed mecâz ola

5 Öldürse **Remzî** cevrlle ol dilberüñ seni
Şabr it şikâyet eyleme şâyed ki nâz ola

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 Bir yaña yârüñ cefâsı ta‘n-ı yârân bir yaña
Ola mı yâ Rabb bu ahvâl-i perîşân bir yaña

2 İki çeşm ü hûn-feşânum bir yañadan cüş idüp
Zahm-ı sînemden revân aķar ķan bir yaña

3 İki derde mübtelâyum bir dermânı yoķ
Bir yaña derd-i melâmet dâĝ-ı hicrân bir yaña

4 Ķâmet-i dilber hevâsıyla düşüb şahrâlara
Gitdi ‘ar‘ar bir yaña serv-i hırâmân bir yaña

5 Başa yârüñ kim çıkarmazdı ser zülfiyle kim
Bir müselmân bir yaña bir nâ-müselmân bir yaña

151b


Fehmî

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Vişâlûñ şerbetin hicrûñle bîmâr olmayan bilmez
Ṭabîbüm merhemüñ kıadrin dil-fikâr bilmez
- 2 Ne miñnet çekdügin sevdâ-yı zülfüñle dil-i miskîn
Perîşân-hâtır zülf-i siyeh-kâr olmayan bilmez
- 3 Hevâ-yı ğonce-i la'l-i lebüñle bülbül cânuñ
Ne kıanlar yutduĝın âzürde-i hâr olmayan bilmez
- 4 Şafâ-yı neşve-i câm-ı vişâlûñ zevkıñ ey sâķî
Ḥumâr-ı bâde-i hicrûñle evkâr olmayan bilmez
- 5 Belâ-yı rüzgâr rüzgârı **Fehmî**'yâ hergiz
Hevâdâr-ı kıadd-ı bâlâ-yı dildâr olmayan bilmez

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bedenden zaħm-ı tîr-i hecrüñ ey kıaşı kemân gitmez
Ḥişâr-ı derd ü ğamdur her dem andan dîdebân gitmez

- 2 Dökildi serüme bu çeşm-i  ğam-ı zülfüñ
Aña bir sille urdı kim qarası bir zamān gitmez
- 3 Şu‘āra-i mihr-i enver şanma halkuñ hükümüñe cānın
Felek cellādınuñ her dem elinden rīsmān gitmez
- 4 Şafaķ kim nār āhumdan yaķar şām ü seher dehri
Görinen şanmañuz gerdündur üstinde duĥān gitmez
- 5 **Noĥsānī** niçe cān kırtarsın ey şāh-ı sitemkārım
Elinden ğamzeñüñ bir laĥza tīĝ-i cān-sitān gitmez

152a

‘Iyānī

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Dergāh-ı ĥaķdan isterüz ancaķ murādumuz
Erbāb-ı ‘izz ü cāha degül istinādumuz
- 2 Bir ‘ārifüz ki sākin genc-i ķanā‘atde
Allahadur tevekkülümüz inķıyādumuz
- 3 Ehl-i riyāyı şorma bize şūfī bilmezüz
Yoķdur zamāne ĥalkı ile ittiĥādumuz

4 Dal oldu derdle bir elif add iun diyü
Maħbüb sevmek ile ‘aceb ıdı adumuz

5 Taħsîn ider ‘**Iyānî** iidin kelāmuñı
Haylî ziyāde oldu saña i‘timādumuz

Raħmî¹²⁵⁶

Mefā ‘ilün Fe ‘ilātün Mefā ‘ilün Fe ‘ilün

1 Figān ider yine bülbul bahārı görmişdür
Benim gibi o da bir gül-‘izārı görmişdür

2 Benefşe pür-figen olmuş durur perîşān-ħāl
Meger ki sünbül-i zülf-i nigārı görmişdür

3 Benem ol şadr nişīn-i maħabbet-i cānān
İçine girmedi Manşūr dārı görmişdür

4 Hezār murğ uçurmuş durur yuvasından
Figān ki ol gül-i ra’nā hezārı görmişdür

5 Şu deñlü cenneti vaşf itdi ‘ālem-i va‘iz
Meger ki ravza-i kūy-ı nigārı görmişdür

¹²⁵⁶ Raħmî: 40. gazel.

- 6 Vücūd-ı ‘āleme **Rahmī** ‘adem dir ise n’ola
Umūr-ı dünyede çok i’tibārı görmışdür

Fā ‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Köhneyüp gerçi olur gülşen ‘ālem tāze
Hüsn-i cānāne gibi olmaya her dem tāze
- 2 Yāsemen gibi çemende kanı bir şāhid-i pāk
Yudı cūy içre idüp pirehenin tam tāze

152b

- 3 Ğam gidüp kūyuña varsam iderin kesb-i huzūr
Cennete girse olur niteki ādem tāze
- 4 Tīrūññ zaḥmı oñulsun dirseñ sīneye gel
Ursalar tīz olur yāraya merhem tāze
- 5 Sāye-veş pāyına düşen bir güzeli sev
Rahmī Ser-firāz ola vü şimşād gibi hem tāze

Rahmî¹²⁵⁷

Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilātün Fā ‘ilün

- 1 Sākīyā alsañ ele bezm içre bir rengin kadeh
‘Aks-i ruhsaruñdan olur gün gibi la‘lin kadeh
- 2 Gülşen içre lāleye qarşu benefşe içmege
Çevresine aqça dizer¹²⁵⁸ eylemiş zerrin kadeh
- 3 Bezm-i vaşl-ı yāre irmez kelle-i cām itmeyen
Böyle vaz‘ itmiş komiş gitmiş ol āyın kadeh
- 4 Öpdi diyü dest-i sākī-i şurāhi āliyle
Ter düşüp meclis oldu dilbere rengin kadeh
- 5 ‘Ayş u ‘işret ‘āleminde **Rahmî**’yā İskenderüz
Dür idüp destümde oldu cām-ı ‘ālem-bin kadeh

Rahmî¹²⁵⁹

Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün Mefā ‘ilün

- 1 Elin çekmezse rāzı-dil ol iki ebrūvān benden
Müjeñ tırini at cāna kemān senden nişān benden

¹²⁵⁷ 138a’da tekrar edilmiş.

¹²⁵⁸ Rahmî: virür

¹²⁵⁹ Bu gazel 51a’te tekrar verilmiş.

- 2 Tenümde zaḥm-ı tîḡüñden meded ayırma peykānuñ
Derūnum şerḥasın şerḥ-i zebān senden dehān senden¹²⁶⁰
- 3 Melāmet ‘arşa-gāhında ‘aceb bī-ahd-i dilbersin
Vefā vü mihrībānlıklar nihān senden ‘ayān benden
- 4 Cefā kaşrını yok idüp vefā kâşānesin ābād aqın
Şāqın ḥāli qalur cānā zamān senden cihān benden
- 5 Du‘ā-yı seyf ḥaqqı-çün çekersüñ **Raḥmī**’ye tîḡüñ
Dirīḡ itmeye cānını amān senden revān benden

153a

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 N’ola ey sīm-beden göñlüne eşk itse eşer
Ki gümüş aqça-durur taşa urursañ da geçer
- 2 Umaram tîḡuñı bir kez daḡi sīnemde görem
Bu meşeldür ki şu aqduḡı yire girü aqar

¹²⁶⁰ Raḥmī: benden

- 3 Meh-i nev dūd-ı dilümden nice qarardı ki gör
Ele āyīne al eyle h̄am-ı ebrūña nazār
- 4 Leb ü ruhsāruña kim beñzede goncayla güli
Birinüñ kulağı berg ü birinüñ ağızı қоқар
- 5 Hiç añar mi müjenüñ tīrini **Emrī** dir miş
Dostlar ol қаşı yānuñ oқı dilden mi çıkar

velehu

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 İki қаşuñ iki rā muşhaf-ı ruhsāruñda
İki zülfüñ iki dāl āyet-i dīdāruñda
- 2 Şanemā ebr-i sefīd içre meh-i nev şandum
H̄am-ı ebrūñı görüp küşe-i destāruñda
- 3 Bekle kūyını ola kim çıқа yāruñ göresin
Başuña gün toға ey dil der-i dil-dāruñda
- 4 Şa'sa'a şanma güneş h̄āme-i zerle her gün
Āh şāhum yazar ey meh der ü dīvāruñda

- 5 **Emrî'**nüñ dün şanemā ağzına geldi cānı
Bir kez öpince seni la'l-i güher-bāruñda¹²⁶¹

velehu

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ehl-i diller leb-i şīrīnūñe şekker dirler
Lebüñ içre sözüñe kand-i mükerrer dirler
- 2 Nürdur 'arīzuñ üstinde dehānuñdur mīm
Anuñ için ruhuña māh-ı münevver dirler
- 3 'Anber-ālūd olalı hāl u Haṭuñdan zülfüñ¹²⁶²
Aña dil-sūhteleri şem'-i mu'anber dirler

153b

- 4 Şanma dāğ urdığına incineler 'āşıklar
Dāğ kim senden ire aña gül-i ter dirler
- 5 Zer disem ayağı toprağına ol sīm-tenüñ
Emrî'yā baña sözüñ yüzüñe beñzer dirler

¹²⁶¹ Emrî: 452. gazel.

¹²⁶² Emrî: ḥaddüñ

velehu

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Maḥabbet āteşi yanar belā ocağıdır başum
Egilmiş bād-ı vāḥdan deḥānıdır iki қаşum¹²⁶³
- 2 Beyābān-ı ğam-ı aşkında sen ḥurşīd-i ruḥsarıñ
Bulmadı benüm sāyemden özge bir ayaқdaşum¹²⁶⁴
- 3 Gözüm merdümlerine kim istedüm ağlayum derdüm
Nığāra yüzümi ol dem kızıl қana yudı yaşum¹²⁶⁵
- 4 Ḥayāl-i dürr-i dendānuñla қalmışdur şadef-mānend
Sirişküм bahri içinde benüm çeşm-i güher-pāşum
- 5 Şafaқ şanma güneş cāme-i zerle her gün¹²⁶⁶
Diler kim ola ey **Emrī** 'arūs-ı dehr oynaşum¹²⁶⁷

¹²⁶³ Emrī: Maḥabbet şeḥsüvārınuñ atı oynağıdur başum

Semend-i 'ışkuñ alnumda nişān-ı na'lidür қаşum

¹²⁶⁴ Emrī: Beyābān-ı belāda eyle ser-gerdān u pūyānam

Ki pāyum başduğum taşdur benüm ancaқ ayaқdaşum

¹²⁶⁵ Emrī: Görüp bu eşk-i Ḥün'ınüm degül ḥoş dime ey meh-rū

Ne қanlar ağladı çeşmüm gelince bu deme yaşum

¹²⁶⁶ Emrī: Bezer her şeb hilāl ebrūsın altun ḥall ile ya'nī

¹²⁶⁷ Emrī: 336. gazel.

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Didüm ki tîr-i ğamzeñ dilde neden belürmez
Ol kaşları kemānum didi geçen belürmez
- 2 Gezdüm 'adem diyārın şehri-i vücūda geldüm
Hiç ol miyān görünmez hiç ol dehen belürmez
- 3 Şöyle ğubār yazmış kudret debîri herğiz
Gül şafhasında haţţ-ı 'anber-şiken belürmez
- 4 Ol hūr şūr ten dil hūr oķusa 'aceb mi¹²⁶⁸
Bir noķta ķomıř ağzı ammā iñen belürmez
- 5 Bīmārdur didiler **Emrî'**yi şora vardum
Bir nāle işidilür ammā beden belürmez¹²⁶⁹

154a

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün



- 1 Bendedür dil bir efendinüñ karar-dādına
Baş egmez bāğ-ı dehrüñ serv-i şimşādına

¹²⁶⁸ Emrî: Yāruñ o Hūr cemālin dil hūr oķursa tññ mı

¹²⁶⁹ Emrî: 310. gazel.

- 2 Bir gün ey meh qorqaram eşkümle āhımdan benüm
Bir zarar ire zemīn ü āsmān bünyādına
- 3 ‘Işq feninde ne var Mecnūn-ı ilzām eylesem
Qābil-i şākird olan gālib olur üstādına
- 4 Ölmeseydi ey şānem kūyuñ cān-ı Mısrın koyub
Gelmezidüñ ‘ālemüñ deyr-i harāb-ābādına
- 5 Şāhbāz-ı çeşm-i dildāra uçur cān murğını
Ey ‘Abīdī şayd olmadın ecel cellādına


Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün


- 1 Muttaşıl koynına alub kaçır ol sīm 
Olmasun iki yaqa  görem pireheni
- 2 Eşkümüñ yirlere düşer yüzi görince seni
N’ola acmazsa ben haţtı ihāta idicek
- 3 Gözlerüm yaş reh-i kūyuñu yaş itdüğümüz
Yir delik olsa geçerdi yire gördükde seni
- 4 Ey ‘Abīdī müjesi tırince gönlümden āh
Bulsa idüm derdüm yāra gönülde geçeni

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

1 Dem-be-dem taht-ı Süleymānı gönül yād eyle
Her nefes āhıñla cismiñi berbād eyle

2 Ol cevānuñ ğam-ı haţtın çekmez haste gönül
Çeşmin ey pīr-i ecel қatlüme irşād eyle

3  derdle ğam oldu yüzi
Hevā-yı nāle çıkub taşrada feryād eyle

4  eger gel beni āzād eyle
Ol boyı sev-i revāna olmam ey firқat [eyle]

154b

5 Ey 'Abīdī müjesi tīri geçer eylenez
Sen gerekse siper-i sīneñi pülād eyle

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Hem-dem geçer güneş yine ol bī-vefā¹²⁷⁰ ile
Hıdmet için yanaşdı meger aña ay ile

¹²⁷⁰ Revānī: pādişāh

- 2 Biñ kerre sögdi aǵzuma bir demde la'l-i yār
Bir būsini aldum idi biñ belā ile
- 3 Uǵurlayın gelür gider ey dost kūyuña
Bir toz opar yine aramızda řabā ile¹²⁷¹
- 4 Yoldan geerken āhum işitdi didi nigār
Bī-āre ‘ömrini geürür āh ü vā ile
- 5 Meyl eylemez **Revānī** baña yār-i meh-liā
Kim yılduzı barışmadı ben mübtelā ile¹²⁷²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Iş derdinden durur ‘ālemde destān olduǵum
eřm-i mestüñden durur her laza hāyrān olduǵum
- 2 Hātırım cem’iyyet ister sākıyā şun sāǵarı
am diyen zālīm elindendür perīřān olduǵum
- 3 Dāne-i hālūñ yile virdi bu ‘ömrüm hāřılın¹²⁷³
Ol hevādandur bulutlar gibi giryān olduǵum


¹²⁷¹ Revānī: Āhir ne toz opar göresin sen sabā ile

¹²⁷² Revānī: 319. gazel.

¹²⁷³ Revānī: Divanda 4. beyitin ilk mısraı olarak verilmiş.

- 4 Gün gibi hercāyi bir meh-rūyı sevmişdür gönül¹²⁷⁴
Kanı yoluñda senüñ hāk ile yeksān olduğum
- 5 Ka'be-yi kūyuñ **Revānī** ko tavāf itsün tavāf
Hāy Ka'bem hāy kıblem hāy qurbān olduğum¹²⁷⁵

müfred

Devlet-i dünyāya reşkim yok benüm ey merdi
Bende kūy-ı nigār olmağ 

155a

Kaşide-i Aḥmed Paşa¹²⁷⁶

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Ey kaşr-ı felek-rif'at ey tāk-ı mu'allā
Yā kıble-i ālī veyā ka'be-i 'ulyā¹²⁷⁷
- 2 Ger dūnda ne saḳfın gibi bir beyt ola ma'mur
Cennetde ne ferşin gibi bir 'arş ola a'lā

¹²⁷⁴ Revānī: Divanda 3. beyitin ilk mısraı olarak verilmiş.

¹²⁷⁵ Revānī: 246. gazel.

¹²⁷⁶ Aḥmed Paşa: 11. kaside

¹²⁷⁷ Aḥmed Paşa: Her bāb ile beñzer қаpıña Cennet-i Me'vā

- 3 Hem Zāt-ı ‘İmāda eşiğin mesned-i ‘āli
Hem menzil-i Maḥmūda kapıñ maqşad-ı aqşā
- 4 Hācet elin urmağa tavāf içre melā’ik
Ka’be kapınıñ halkasıdır ‘urve-i vüsķā
- 5 Şan āyine-i ğayb-nümā oldu ruḥāmıñ
K’etti dü ciḥān naqşını¹²⁷⁸ gün gibi sevdā¹²⁷⁹
- 6 Mirķātuña¹²⁸⁰ bir pāye yedi çarḥ-ı muṭabbak
Eyvāniña bir tāk tokuz¹²⁸¹ kubbe-i ‘uzmā
- 7 Düşmüş yapulurken göge şahınıñdan iki hışt
Kim peri meh olmuş biri mihr-i felek ārā¹²⁸²
- 8 Görür ser-i kaşrıñdan iden¹²⁸³ kimse nezāre
Nuh¹²⁸⁴ t̄ārem¹²⁸⁵ bir dāne-i ḥardal gibi ednā
- 9 Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baķa çarḥ üstüne şacıñdan¹²⁸⁶ aşığa

¹²⁷⁸ Aḥmed Paşa: naqşının

¹²⁷⁹ Aḥmed Paşa: hüveydā

¹²⁸⁰ Aḥmed Paşa: mirķātına

¹²⁸¹ Aḥmed Paşa: dokuz

¹²⁸² Aḥmed Paşa: Olmuş birisi meh biri mihr-i felek ārā

¹²⁸³ Aḥmed Paşa: eden

¹²⁸⁴ Aḥmed Paşa: Nuh

¹²⁸⁵ Aḥmed Paşa: t̄āremi

¹²⁸⁶ Aḥmed Paşa: soffañdan

- 10 Vaşf etdügim ol şoffa durur k'ışidip ānı
Hacletle niḥān etmiş özin Cennet-i Mevā
- 11 Şol kaçır-ı k'anın şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendüzin ihfā
- 12 Bu řāk-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide 'arūs-i felek ol kaçır-ı temāşā
- 13 Şol bāğ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ğılmān
Güyā ki meleklerle dolar Ka'be-i Ulyā
- 14 Şol şoffa ki zülfü oña cārüb ide Rıdvān
Süprüntüsünü gözlerine kuḥl ide ḥavrā

155b

- 15 Bir gūşesidir şoffasınıñ¹²⁸⁷ saḥn-ı dü kevneyn
Bir fürcesidir 'arşasınıñ sāḥat-i 'uqbā
- 16 Bir nükte oқıdur kim atar bu kemer ānı
Şol tir-i felek k'oldı dil-i ḥarda¹²⁸⁸ peydā

¹²⁸⁷ Aḥmed Paşa: şoffasını

¹²⁸⁸ Aḥmed Paşa: çarhda

- 17 ‘Aql anda mühendisdir ü devlet aña mi’ mār
Hazm anda mübaşirdir ü t̄ālī’ aña bennā
- 18 Her şubḥ gerçi taşır idi¹²⁸⁹ servle gerdün
Her gice¹²⁹⁰ ḥaşā¹²⁹¹ dökerdi¹²⁹² necm semāda
- 19 Geh kāh-keşān-gāh iledir¹²⁹³ ḥırmēn-i mehden
T̄olāb-ı felek lüle¹²⁹⁴ dökerdi aña mā
- 20 Geh şoffası dīvārına cām olmağa rüşen
Nūr alur idi ‘āriyete māh-ı mücellā
- 21 Ḥürşīd işüdüb didi ki ey māh yerüñ bil
Ben varken ol mertebe degmez saña zirā
- 22 Çārüb¹²⁹⁵-şıfat beste-miyān olsa yeridür
Kim yüz sürüyüb eşigiñi pāk ide cevzā¹²⁹⁶
- 23 Ferrāşlarıñ çaldığı cārūbla hem¹²⁹⁷ şubḥ
Kāfūr ğubāriyle t̄olar ḳubbe-i minā¹²⁹⁸

¹²⁸⁹ Aḥmed Paşa: taşır idi

¹²⁹⁰ Aḥmed Paşa: gece

¹²⁹¹ Aḥmed Paşa: ḥaşā

¹²⁹² Aḥmed Paşa: dökerdi

¹²⁹³ Aḥmed Paşa: iletip

¹²⁹⁴ Aḥmed Paşa: devl ile

¹²⁹⁵ Aḥmed Paşa: cārüb

¹²⁹⁶ Aḥmed Paşa: Kim yüz sürüyüp süpürür eşigini Cevzā

¹²⁹⁷ Aḥmed Paşa: çaldığı cārūbla hem

- 24 Bezmiñde yanan şem'den uyarmağa kandil
Her gice gelür¹²⁹⁹ revzeniñe mäh-ı mu'allā
- 25 Nāhīd nevāsından ider bezmiñi muğanni
Muṭrībleriñ alsa ele k̄nūn ile şeş-tā
- 26 Aqvāl-i muğanniñi semā' edeli her şeb
Ta'lime gelür çengin alub Zöhre-i zehrā
- 27 Çün maṭbahıñ dūdunadır çarḥ hevā-dār
Ṭolarsa¹³⁰⁰ dimāğına nüh felek¹³⁰¹ her gice sevdā
- 28 Şol serv ki dīvārıña naqş eyledi naqqāş
Teşbīh olunmağa yarardı oña Ṭübā
- 29 Ṭübā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Şoffañdaki serv olmasa bu vech ile ra'nā
- Bu beyit mecmuada yok¹³⁰²

¹²⁹⁸ Aḥmed Paşa: Divanda 22 ile 23. Beyitler yer değıştirilmiş.

¹²⁹⁹ Aḥmed Paşa: gece gelir

¹³⁰⁰ Aḥmed Paşa: dolarsa

¹³⁰¹ Aḥmed Paşa: tan

¹³⁰² Aḥmed Paşa: Ol serv-i dil-ārāya hevā-dār durur āb

Kim düşdü bu kaşr ayağına bī-ser ü bi-pā

156a

- 30 Şād ile geer ‘ōmr gūni tāze vū urrem
Şol āb-ı revān kim bu sarāy ire ider icrā¹³⁰³
- 31 Kevşer mi bu yā şerbet-i cūllāb-ı revān-baħş
Yā nehr-i leben k’etdi cinān bāğımı isķā
- 32 Hem baħr-ı sipihr anda abāb-ı gūzerāndır
Hem Hūt-ı felekdir aña dil-teşne vū zam’ā
- 33 Bu avz mı yā eşme-i urşīd-i cihān tāb
Bu ferş mi yā Cām-ı Cihān-bīn-i mūcellā
- 34 Mir’āt-ı müzehheb āşār altun resen ile
Hurşīdle ola¹³⁰⁴ levħa-i zerrīniñe hem-tā
- 35 Tōlāb olub¹³⁰⁵ āşūfte-i bustān-ı sarāyıñ
Yaşlar döküben nāle kılar valih ü şeydā
- 36 Şimden gerü bozulsa nüh felek¹³⁰⁶ enberi arħın
Kim bunlar ider serbeser¹³⁰⁷ eflāk işin inşā

¹³⁰³ Aħmed Paşa: Şol şu ki sarāyında hemişe olur icrā

¹³⁰⁴ Aħmed Paşa: k’ola

¹³⁰⁵ Aħmed Paşa: dolāb olur

¹³⁰⁶ Aħmed Paşa: ğam

¹³⁰⁷ Aħmed Paşa: rüz-ı şeb

Mecmuada bu beyit yok¹³⁰⁸

- 37 Kaşrıña kaçan beñzeve bir mäh ile eflāk
Kim mihr-liķālarla ʔoludur¹³⁰⁹ bunda zevāyā
- 38 Ahūlar olur bunda peri-peyker¹³¹⁰ müşgīn
ʔūʔiler olur bunda Őeker-ħande vü gūyā
- 39 Her gūn ser-i kaşrıña ʔıķar mihr-i dil-efrūz
Kim Őāh-niŐīniñi gōrūp kıla¹³¹¹ temāŐā
- 40 Nā-geh gōrūnūr gōzūne bir mäh-liķā kim
Germ olup ider revzeneden kendūzin ilķā
- 41 Bālā-yi sarāyında ʔutar kaşr-ı refi' uñ
Gerdūnlarıñ üstüne ki¹³¹² bir ħayme-i vālā
- 42 Tā kim doĝa sa'd ılduzı ol burc-i Şerefden
Mäh ile muķārin gōrūne Cem' -i Őūreyyā

¹³⁰⁸ Aħmed Paşa: Su deyu Őihāb akıtır uş burc-i Delvden
Dolābların k'oldu felekler gibi a'lā

¹³⁰⁹ Aħmed Paşa: dolu

¹³¹⁰ Aħmed Paşa: peyker

¹³¹¹ Aħmed Paşa: ede

¹³¹² Aħmed PaŐa: Gerdūn-ı berin üstüne bir

43 Şol mah-likādan ki alur¹³¹³ aşırnı menzil
Hürşīd-i cihān-tāb¹³¹⁴ ki felek firate or pā

44 Sultān-ı salātin-i cihān Şāh Muammed
Cemşīd-i¹³¹⁵ adr ü Feridūn-i azā-rā

156b

45 Yok idi cihān mülkini mensūruna¹³¹⁶ taħrīr
Kim levde ılmıdı alem adın turā

46 Hürşīd toar tāli'olur feth ufukdan
ün şub şıfat keşf idesin sen yed-i beyzā¹³¹⁷

47 Hāk-i deri a'yān gōzūne kul-ı cevāhir
Gerd-i rehi devlet yūzūne dīde-i bīnā

48 Kim ākeriniñ mañşıbıdır maşrı u marib
Kem-ter ulunuñ başııdır milket-i dūnyā

49 Luf u kerem ü hulk u seāvetle mūzeyyen
Fal u hūner ü 'ilm ü şecā' atle mūcellā

¹³¹³ Amed Paşa: Şol mah-ı sa'ādet kim ede

¹³¹⁴ Amed Paşa: cihāndır ki

¹³¹⁵ Amed Paşa: Cemşīd-i ader

¹³¹⁶ Amed Paşa: menşūruna

¹³¹⁷ Amed Paşa: Divanda bu beyit yok.

- 50 Anıñçün olur sözleri şeker gibi şîrîn
Kim şir ü şeker itmiş ānı dāye mürebbā
- 51 Bir ħabbe durur himmeti mi'yārına nüh-çarĥ
Bir қаtre durur cūd-ı yeminde yedi deryā
- 52 Kevkebe gibi her burc tolar kevkebe-i Şāh
Çarĥıñ yedi қat қal'asını ger қıla yağma
- 53 Bir pūte durur tīriñe bu beyza-i zerrīn
Bir ħalka durur nīzeñe bu çenber-i dünyā¹³¹⁸
- Bu beyitler mecmuada yok¹³¹⁹
- 54 Tab'ıñ görünür қamet-i dil-ber gibi mevzūn
Şi'riñ oқunur ħaṭṭ-ı şanem gibi dil-ārā
- 55 Bir tıfl-ı sebaқ-ĥān ola ger 'aқla¹³²⁰ külli
Bu pīr-i ĥired ger göre tab'ın gibi dānā
- 56 Cān āyine-i ĥüsnüñle tūṭi-i nāṭıқ
Dil ebr-i 'aṭāyāñla deryā-yi güher-zā

¹³¹⁸ Aĥmed Paşa: dü-tā


¹³¹⁹ Aĥmed Paşa: Қahrıñ odunun kıt'asıdır āteş-i dūzah
Lūtfuñ suyunun ravzasıdır cennet-i Me'vā
Geh ĥançer-i tīrinle gūsiste [...] ĥasm
Geh gürz-i girānıñla şikeste saf-ı heycā

¹³²⁰ Aĥmed Paşa: 'aқl ise

Bu beyitler mecmuada yok.¹³²¹

57 Kılur kılcıñ ‘arşda aşıldığın i’lām
Hürşîd ki çarh üzre çeker tiğ-i mücellā

58 Tîz-âb-şifat çünkü deler āheni nîzen
Getirse n’ola feth günin leyle-i kamrā¹³²²

59 Rām oldu bu gün emriñe bu tevsen-i gerdün
Kim şekl-i hilāl urdı felek ¹³²³

157a

60 Āhū-yı felek gördü seher şîr-i livāñı
Hün-ı cigerinden şubh oldu dem-ālā

61 Māh-ı ‘alemiñ burc-ı kamer kıldı zemîni
Kim na’l-i semendiñle hilāl oldu hüveydā

¹³²¹ Aḥmed Paşa: Tîgin yüzüne nokta-i zerrîn kodu hürşîd
Çün dest-i każā āyet-i feth eyledi imlā
Gerd-i sipehin zulmetiyle şu’le-i tîgin
Gösterdi şehā ḥarb günün leyle-i kamrā
Hürşîd-i zafer tāli’ olur feth ufukundan
Çün şubh-şifat keşf ede tîgin Yed-i Beyzā

¹³²² Aḥmed Paşa: Pülād-siper olsa ne ğam sîne-i a’dā

¹³²³ Aḥmed Paşa: ḥıngine damġā

- 62 Çün şubh-ı şafā şıdk ıla¹³²⁴ mihrînden ura¹³²⁵ dem
Rüşen-dil olub bulsa ne tañ tal'at-ı ğarrā
- 63 Divān-ı kazā içre kalem çekdi Uṭārid
Kılmağa kader şafhasına hükmini imzā
- 64 Bir¹³²⁶ gün görünür rāyın ıla¹³²⁷ gün gibi rüşen
Şol sırki nihān etmişdi perde-i ferdā
- 65 ‘Adliñle yatur¹³²⁸ mest oluban bağ yolunda
Zerrīn külehiyle geceler nergis-i şehlā
- 66 ‘Adliñle fiġān etmedi bir kimse meger ney
Devriñde ta’ab çekmedi bir kimse meger yā
- 67 Māh olmağ için¹³²⁹ meclisiñe micmere gerdān
Her şeb¹³³⁰ pür ider kāsesini ‘anber-i sārā
- 68 Ger kaşr-ı felek rif’atıña kıla nezāre
Yok yire göge çıkdığına utana İsā

¹³²⁴ Aḥmed Paşa: şıdk ile

¹³²⁵ Aḥmed Paşa: urur

¹³²⁶ Aḥmed Paşa: bu

¹³²⁷ Aḥmed Paşa: rāyın ile

¹³²⁸ Aḥmed Paşa: yatar

¹³²⁹ Aḥmed Paşa: māh olmak için

¹³³⁰ Aḥmed Paşa: meh

- 69 Bu maṭla'-ı ğarrāya düzer şavt-ı ter-âheng
Bostān-ı sarāyında öten murğ-ı hoş-edā
- 70 Ey kıble-geh ehl-i şafā şol ruḥ-ı zībā
Hey ḥalka-i Beyt-ül-Ḥarem ol zülf-i semen-sā
- 71 Dil ḥatt-ı ğubārını görüp okudu reyḥān
Rūşen bu k'ider nokta-i ḥālîñ anı ḥānā
- 72 Hızır-ı ḥatîñ erişmese kanlu yaşım ey dost
Kılurdu gözüm zevrağını ğarğa-i deryā
- 73 Dökmüş kadeḥ-i sîme zer-i surḥ-ı müzābı
Sāki ki hızāb etdi¹³³¹ elin bāde-i sahbā

157b

- 74 Kan yaşı akıdır kabağım gibi şurāḥi
Aldıkça lebiñ būselerin kāse-i ḥamrā

Bu beyit mecmuada yok¹³³²

¹³³¹ Aḥmed Paşa: etmiş

¹³³² Aḥmed Paşa: Zülf-i siyehinden görünür tāb-ı cemālîñ
San leyle-i kadr içre kılar nūr tecellā

75 Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile kaçışın
Kim kıldı harem kūşesini menzil ü me'vā

76 Gisūlarına tāb verir dost ki ya'ni
Şeh 'ahdi durur bađlu gerek zūlmet ü sevdā

77 Tīđiyle tutar ğamzesi iklim-i cemāli
İslām diyārın nitekim Şāh-ı mu'allā

Bu beyit mecmuada yok¹³³³

78 Çün eylediñ ol Ka'be-i 'āliyi imāret
Oldı oña tahvīl bu gün kıble-i ulyā

79 Bu yedi kāđıd-ı zerrīn ki eflāk¹³³⁴
Her şubh kıllur mūhre-i mihr ile mücellā

80 Pergār çeküb kıavs-i kıuzah defter-i çarha
Hürşīd-i zer-efşān ider altunla muhaşşā

Bu beyit mecmuada yok¹³³⁵

¹³³³ Ađmed Paşa: Şāhā ne var oldu ise evvelki sarāyıñ
Kudsilere yüz urmağ için Mescid-i Aqsā

¹³³⁴ Ağmed Paşa: Bu yedi tabağ kāđıd-ı şeffāfını eflāk

¹³³⁵ Ağmed Paşa: Gök çini devātını kılar hođđa-i çarhın
Her gece şeb-i tīre dolu anber-i sārā
Sürh-āb ü sipid-āb ile kılmaga Uđārid
Tāđ-ı feleke hāme-i zerrin ile imlā

- 81 Şol gevher-i nazm¹³³⁶ k'ana irmedigünce
Deryāya düşer ğayret ile lūlū-yi lālā
- 82 Şol midḥat-i a'li ki medḥinde¹³³⁷ bu qaşrıñ
Şoffañdaki zer levḥde taḥrīr ola Şāhā
- 83 Cān u dil ile nitekim bel bağlayub¹³³⁸ etdim
Medḥiñ hevesin ḥāme gibi başıma sevdā
- 84 Tolaşdı siyeh baḥtım ucundan dilime kııl
Kim yazmadım şülüşini bir ḥarfiniñ ammā
- 85 Düzdüm ṭabaq-ı arzda bir silk-i cevāhir
Kim nāḳil ola meclisiñe 'ıqd-i Şüreyyā
- 86 Bir nazm k'aña ṭāñ kıılır¹³³⁹ rişte-i Pervīn
Bir şî'r ki ḥayrāndır anuñ luṭfuna Şu'arā
- 87 Qanda bula medḥiñ gibi şîrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭi-i ter-gūy-i şeker-ḥa

Bu beyit mecmuada yok¹³⁴⁰

¹³³⁶ Aḥmed Paşa: şol gevher-i ter-nazm

¹³³⁷ Aḥmed Paşa: vaşfında

¹³³⁸ Aḥmed Paşa: nite ki bel bağlayıp

¹³³⁹ Aḥmed Paşa: kıalır

¹³⁴⁰ Aḥmed Paşa: İtnāb-ı kelām ettiğime nükte budur kim

88 Seḫā ki ciḫān bāğını göstermege ḥurrem
Gül-zār-ı felekde açılır bir¹³⁴¹ gül-i zībā

158a

89 Tā gülşen-i nilüfer zeyn eyleye encüm
Pür kıatre-i şebnem görüne¹³⁴² sebze-i minā

Bu beyit mecmuada yok.¹³⁴³

90 Baḫtın güneşi maşırık-ı devlette münevver
‘Ömrün gülü gülzār-ı sa’adetde muḫarrā

91 Serviñ ki şeref bāğına bir gül-bün-i terdir
Var iki budağında iki gonce-i ra’nā

92 Aşlını ser-efrāz idüb ol dā’im ü bāқи
Fer’üñi refi’ eylesün Allah Te’ālā

93 Bünyād-ı sarāyuña budur aḫsen-i tāriḫ
Kim ide mübārek ḫapıña ḫayy-i tevānā

Maḫüb-ı ciḫānsın saña maḫlūbdur isgā

¹³⁴¹ Aḫmed Paşa: bu

¹³⁴² Aḫmed Paşa: ola

¹³⁴³ Aḫmed Paşa: Tā bāz-ı sipīd seher açıp per-i zerrīn
Murg-ı siyeh-i şeb dogura beyza-i beyza

Kaşıde¹³⁴⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey muhîṭ-i keremiñ kaṭresi 'ummān-ı kerem
Bāğ-ı cūd ebr-i kefiñden ṭolu¹³⁴⁵ bārān-ı kerem¹³⁴⁶
- 2 Maṭla'-ı şubḥ-ı zafer mihr-i zekā ebr-i ḥayā
Asmān-ı 'azamet¹³⁴⁷ dāver-i devrān-ı kerem
- 3 Tāc baḥş-ı ser-i sulṭān-ı salāṭin-i cihān
Zīnet-i taḥt ü niğın Ḥāzret-i Sulṭān-ı kerem
- 4 Zıll-ı Ḥaḳ Şāh Meḥammed ki eşiğı göğünüñ
Kem-terīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem
- 5 Ayağı ṭoprağıdır cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozudur sürme-i a'yān-ı kerem
- 6 Açılır ḥulḳu nesīmiyle gülşen-i cūd¹³⁴⁸
Bezenir luṭfu zülāliyle gülistān-ı kerem

¹³⁴⁴ Aḥmed Paşa: Der medh-i Sulṭān Meḥmed Ḥan

¹³⁴⁵ Aḥmed Paşa: dolu

¹³⁴⁶ Aḥmed Paşa: 20. kaside.

¹³⁴⁷ Aḥmed Paşa: felek-i izz ü ala

¹³⁴⁸ Aḥmed Paşa: Açılır ḥulḳu nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd

7 Bahr-ı ahzar nedürür kulzüm-i cūdunda habāb
Kaṭre-i feyzi nedir ebr-i dūr-efşān-ı kerem

158b

8 Kefi bir demde nişār etdügi genciñ ‘öşrün
Haşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem¹³⁴⁹

9 Bī-ḳıyās olalı ihsānlarıñ ey hūccet-i cūd
Kaṭī’ oldı cedel-i haşmiñ bürhān-ı kerem¹³⁵⁰

10 Bir melek-hūy meliksin sen ki dem-i luṭfuñla¹³⁵¹
Kevşer-i cūd aḳıdır ravza-ı rıdvān-ı kerem

11 Ne kerāmet ḳodı Haḳ zāt-ı kerimiñde k’olur
Ayağın bastığı yer çeşme-i hayvān-ı kerem

12 Balsa ger¹³⁵² nām-ı şerīfiñle şeref nāme-i cūd
Ebr olırdı¹³⁵³ ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

13 Gün gibi salṭanatıñ ṭopu göge ağsa ne tan
Saña şunuldu bu meydānda çü çevgān-ı kerem

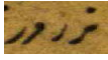
¹³⁴⁹ Aḳmed Paşa: Bu beyit divanda 9. beyit olarak verilmiş.

¹³⁵⁰ Aḳmed Paşa: Bu beyit divanda 8. beyit olarak verilmiş.

¹³⁵¹ Aḳmed Paşa: sen ki dem-i luṭfuñ ile

¹³⁵² Aḳmed Paşa: bulmasa nām

¹³⁵³ Aḳmed Paşa: ebter olaydı

- 14 Baħr-ı cūduñ nice ŧerħ ola k'anuñ reŧhasıdır
Hāşıl-ı kân-ı seħā māye-i 'ummān-ı kerem
- 15 Salţanat ħil'atini ħaddiñe ħayyāt-ı felek
Rāst biħmese açılmazdı girībān-ı kerem
- 16  ¹³⁵⁴zer var ise dest-i zer-efşāniñ ile
Harf-i zer gibi perākende ħalur ey kerem ¹³⁵⁵
- 17 Sīm ŧūrette sitem ŧekline yazıldıġıyçün
ŧaġıdırsın anı ¹³⁵⁶düşman gibi ey kân-ı ¹³⁵⁷kerem
- 18 Gök tenūrunda ħuru ħurş oġunur mihrle māh
Hūn ¹³⁵⁸-ı luţfuñla firāvān olalı ħān ¹³⁵⁹-ı kerem
- 19 Kāse-i ħırş toyar ¹³⁶⁰sofra-i iħsāniñdan
Dest-i in'amıñla ¹³⁶¹'ām olalı ħān-ı kerem
- 20 Mihr-i cūduñ ħemen-i luţfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergīs-i bostān-ı kerem

¹³⁵⁴ Aħmed Paşa: ne ħadar

¹³⁵⁵ Aħmed Paşa: perākendedir ey kan-ı kerem

¹³⁵⁶ Aħmed Paşa: daġıtırsın anu

¹³⁵⁷ Aħmed Paşa: ħān-ı

¹³⁵⁸ Aħmed Paşa: ħān

¹³⁵⁹ Aħmed Paşa: nān

¹³⁶⁰ Aħmed Paşa: doyar

¹³⁶¹ Aħmed Paşa: in'amıñ ile

- 21 Kimyā oldu amu ehl-i sehānıñ nazarı
Olalı hāk-i deriñ sürme-i a'yan-ı kerem¹³⁶²
- 22 Hımmetiñ haylı sehā mülküne kıldıkça nüzul
Çünkü her kūşe-i haymeñ ola meydān-ı kerem

159a

- 23 Yer ü gök medhiñ okusun sen otur devletle
Āsumān bahtıñ¹³⁶³ ola menziliñ eyvān-ı kerem¹³⁶⁴
- 24 Nice bir gülmeye bu gonca-i gül-zār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luḡfile¹³⁶⁵ gülistān-ı kerem¹³⁶⁶
- 25 Şu baturmaz utanur kendi mürebbālarını
Beni n' için batura guşşaya 'ummān-ı kerem¹³⁶⁷
- 26 Beni hor eyleme çün 'izzeti sen vermişdin¹³⁶⁸
Lutfuña olma perişān ki budur şān-ı kerem¹³⁶⁹

¹³⁶² Aḡmed Paşa: Mecmuada "kerem" redifli iki kaside birleştirilerek verilmiş, bu beyit ve devamındaki beyitler divandaki 27. kasideden alınmış. 27. kasidenin 27. beyti.

¹³⁶³ Aḡmed Paşa: tahtın

¹³⁶⁴ Aḡmed Paşa: 27. kasidenin 42. beyti.

¹³⁶⁵ Aḡmed Paşa: luḡfunla

¹³⁶⁶ Aḡmed Paşa: 27. kasidenin 31. beyti.

¹³⁶⁷ Aḡmed Paşa: 27. kasidenin 32. beyti.

¹³⁶⁸ Aḡmed Paşa: vermiş idin

¹³⁶⁹ Aḡmed Paşa: 27. kasidenin 33. beyti

- 27 Tutmşuz çünkü hācālet yüzüne ‘özü etegin¹³⁷⁰
‘Ayb-püş olsa ba’id olmaya¹³⁷¹
- 28 ‘Āmdir luṭfuñ eger bizde liyākat yoğsa
Layık et luṭfuñla luṭfuña ey kân-ı kerem¹³⁷²
- 29 Ne kerem ola ki mağlūb edine anı günāh
Ne günāh var ki zebūn eyleyemez anı kerem¹³⁷³
- 30 Nice kim duta varak şafhāların defter-i cūd
Nice kim yaza kalem defter-i divān-ı kerem¹³⁷⁴
- 31 Niçin iflāsım ola mūcib-i taḳlīl-i ‘aṭā
Niçin ihlāşım ola bā’is-i ḫirmān-ı kerem¹³⁷⁵
- 32 Ne revādır ki cihān luṭfuña ğarḳ olmuşken¹³⁷⁶
Ḳapu ḳapu dolanam bulamayam nān-ı kerem¹³⁷⁷
- 33 Ḳullaruz ḫālimiz añlatmağa geldük ḳapuña¹³⁷⁸
İntizārız kim icāzet vere sulṭān-ı kerem¹³⁷⁹

¹³⁷⁰ Aḫmed Paşa: 27. kasidenin 36. beyti.

¹³⁷¹ Aḫmed Paşa: ‘Ayb-püş olsa ba’id olmaya dāmān-ı kerem

¹³⁷² Aḫmed Paşa: 27. kasidenin 37. beyti.

¹³⁷³ Aḫmed Paşa: 27. kasidenin 35. beyti.

¹³⁷⁴ Aḫmed Paşa: Bu beyit divanda yok.

¹³⁷⁵ Aḫmed Paşa: 27. kasidenin 29. beyti.

¹³⁷⁶ Aḫmed Paşa: olmuş iken

¹³⁷⁷ Aḫmed Paşa: 27. kasidenin 30. beyti.

¹³⁷⁸ Aḫmed Paşa: Ḳullarız ḫālimiz añlatmaya geldik ḳapına

- 34 ̇Husrevā pādişehā cūdunu¹³⁸⁰ dil şerh idemez¹³⁸¹
Gerçi medhiñle ʔolar defter ü divān-ı kerem¹³⁸²
- 35 Āsitin keremiñden pür olur dāmen-i çarh
Āsitāniñda açıldıķça girībān-ı kerem¹³⁸³
- 36 Zer¹³⁸⁴ ü gevher şaçulur ʔatre-i barān yerine
Çünkü cūduñ buludundan yaĝa nisān-ı kerem¹³⁸⁵
- 37 Būy-i zūlfūñden¹³⁸⁶ urur müşg gibi dem ki ʔutar
Hōş revāhiyle cihān baĝını reyhān-ı kerem

159b

- 38 Aḥmed'iñ ĝam maķası kesdi dilin şem'i gibi
Saña rūşen diyemez ḥālını sulṫān-ı kerem
- 39 Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı za'if
Getüre nuṫka meger luṫfuñla an-ı kerem

¹³⁷⁹ Aḥmed Paşa: 27. kasidenin 23. beyti.

¹³⁸⁰ Aḥmed Paşa: luṫfuñu

¹³⁸¹ Aḥmed Paşa: edemez

¹³⁸² Aḥmed Paşa: 27. kasidenin 24. beyti.

¹³⁸³ Aḥmed Paşa: 27. kasidenin 25. beyti.

¹³⁸⁴ Aḥmed Paşa: dür

¹³⁸⁵ Aḥmed Paşa: 27. kasidenin 26. beyti.

¹³⁸⁶ Aḥmed Paşa: ḥulķuñdan

- 40 Hüsrevâ pâreledi cevr eli şabrım yakasın
Dest-gîr olsa demidir baña dāmān-ı kerem
- 41 Midhatıñ bülbülünü ğam kafesinde koma kim
Hayfdır tūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem
- 42 Ekremü'l halksın ey vāşıta-i iḳd-ı kirām
Her le'imiñ sözün ey işitme budur şān-ı kerem
- 43 Kul haṭa etse¹³⁸⁷ nola afv-i şehenşāh kanı
Tutalım iki elim kanda imiş kanı kerem
- 44 Umarım cürmümü ğarḳ eyleye¹³⁸⁸ rahmet şuyuna
Medḥ¹³⁸⁹-i iḥsānuñla cūş ide 'ummān-ı kerem
- 45 Bir kara toprağım iḥyā-yi memāt etmek için
Yağā cūduñ buludundan nola bārān¹³⁹⁰
- 46 Gerd-i ğamdan kıla bahtım yüzün iḳbāl eli pāk
Mevc-i luṭfuñdan eger cūş ide 'ummān-ı kerem¹³⁹¹

¹³⁸⁷ Aḥmed Paşa: kılsa

¹³⁸⁸ Aḥmed Paşa: etmege

¹³⁸⁹ Aḥmed Paşa: mevc

¹³⁹⁰ Aḥmed Paşa: nisān-ı kerem

¹³⁹¹ Aḥmed Paşa: bu beyit divanda yok.

- 47 Nice k'iklim-i mürüvvette geçe hüküm-i vefā
Nice k'eyvān-ı aṭāda dura divān-ı kerem
- 48 Dest-i iḥsaniñla yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñle yücele eyvān-ı kerem
- 49 Nice kim Ka'be müsāfirlerini lūṭf-ı ilah
Raḫmeti ḫānına her sāl¹³⁹² miḫmān-ı kerem
- 50 İyd-ı ferḫundeñe ḳurbān idüb a'dānı felek
Sen aḫibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem
- 51 Ḥaṣmıñ ömri ire¹³⁹³ tāriḫ gibi pāyāna
Nāmıñı nāme-i iḳbāl ide unvān-ı kerem

160a

[....]¹³⁹⁴

¹³⁹² Aḫmed Paşa: ede

¹³⁹³ Aḫmed Paşa: ömr-i ḫaṣmıñ ire

¹³⁹⁴ Bu sayfa boş.

160b

Kaşide¹³⁹⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hengām-ı şeb ki küngüre-i kaçır-ı āsmān¹³⁹⁶
Zeyn olmuş idi şu'lelenüp kaçır-ı āsmān¹³⁹⁷
- 2 Hıyl-i kevākib içre yanub meş'al-i kamer
Şahn-ı semāda rüşen idi rāh-ı keh-keşān
- 3 Dest urmuş idi kilik-i şihāba debīr-i çarḥ
Tuğrā-nüvīs-i ḥükm-i Hudāvend-i ins ü cān

161a

- 4 Bezm-i felekde urmuşdı Zühre sāza çeng
'Ays u şafāda ḥurrem ü ḥandān u şād-mān
- 5 Bu çarḥ-ı çenberīde tutup devr-i uşūlini
Deffāf-ı mihr kılmışdı çihresin nihān

¹³⁹⁵ Bākī: Kaşide berāy-ı Sultān Süleymān Hān 'aleyhi'r-raḥmetü ve'l-gufrān

¹³⁹⁶ Bākī: 1. kaside.

¹³⁹⁷ Bākī: şem'i aḥterān

- 6 Bir tîġ-i zer-niřānla girmişdi ‘arçaya
şemşir-bāz-ı ma‘reke-i řaġn-ı āsmān
- 7 Tedbīr-i mu‘zamāt-ı umūr-ı cihān iün
Yaġmıřdı şem‘-i fikreti Bircīs nükte-dān
- 8 Āyā bu zīb ü zīnet-i ‘ālem nedür diyü
‘İbret göziyle nāzır iken dehre nāgehān¹³⁹⁸
- 9 Bālā-yı arġ-ı heftüme Keyvān köhne-sāl
Oturmuş idi niteki Hindū-yı pīl-bān¹³⁹⁹
- 10 Etrāfa řaldı řa‘řa‘sın gūře gūře mihr
Oldı ufuġda mühr-i Süleymān gibi ‘ayān
- 11 Kıldı bu ġāline dīde-i ‘ibret müřāhede
Tuydı bu sırrı ‘āķıbetü’l-emr gūř-ı cān
- 12 Kim bu nizāmı virmedi ‘ālem sarāyına
İllā ki yümni devlet-i řāh-ı cihān-sitān
- 13 Bālā-niçin-i mesned-i řāhān-ı tāc-dār
Vālā-niřān-ı ma‘reke-i arşa-i Keyān

¹³⁹⁸ Bāķī: Bu beyit divanda 9. Beyit olarak verilmiş.

¹³⁹⁹ Bāķī: Bu beyit divanda 8. Beyit olarak verilmiş.

- 14 Cemşīd-i ‘ayş ü ‘işret ü Dārā-yı dār u gīr
Kisrī-i adl ü re’fet ü İskender-i zamān
- 15 Sulţān-ı şarḡ u ğarb şehensāh-ı baḥr u ber
Dārā-yı dehr Şāh Süleymān-ı kām-rān
- 16 Ol şeh-süvār-ı memleket-i ‘adl ü dād kim
Atı öñince olsa revā ḥusrevān revān
- 17 Ser-keşlik itdi emrine beñzer debīr-i¹⁴⁰⁰ çarḡ
Zencīrle getürdi yine keh-keşān keşān

161b

- 18 Şāhib-vücūd-ı memleket-i luḡf u cūd o kim
Mebzūl ḥān-ı luḡfına maḥşūl-i baḥr u kān
- 19 Müştāk būy-ı luḡfına¹⁴⁰¹ atḡār-ı nev-bahār
Muḡtāc dest-i himmetine ḥāce-i ḥazān
- 20 Devründe kimse cevri-i sitem-gerden inlemez
Bī-şer‘ider iderse eger çeng ü ney fiġān

¹⁴⁰⁰ Bākī: peleng-i

¹⁴⁰¹ Bākī: ḥulkına

- 21 ‘Adluñ atında cevr ü sitem dād-ı Keyubād
Hımuñ yanında luf u kerem kahr-ı ahramān
- 22 Ger zinde¹⁴⁰² gorse havfuñ ile teb utar Şanur
Baqlar Őihāb gerden-i gerduna rismān
- 23 Tıgun ‘adem diyārına ruŐen arıdur
A ‘dā-yı dıni urma ılıdan geur hemān
- 24 Deryā-miŐāl ‘askeruñ ire ‘alemleruñ
Feth ü zafer sefınesine adı bād-bān
- 25 Minārına dilerse alur arı dāne-vār
‘Anā-yı āf-ı adruñe bir u‘medur cihān
- 26 evgān urupdur aña ezel dest-i himmetuñ
Ol dem bu dem-durur ki doner guy-ı āsmān
- 27 Bāg-ı Őenā vu gul-Şen-i medhuñde murg-i dil
Bu nazm-ı ru-bahŐı our Şu gibi revān
- 28 Cān olmayadı ol dehen ey Őu-ı dil-sitān
Niun olurdu cān gibi ya dıdeden nihān

¹⁴⁰² Bāı: lerzende

- 29 Ruḥsāruñ üzre turralar olmış girih girih
Gūyā Hicāza bağladılar Şāmiyān miyān
- 30 Görsün nihāl-i serv-i şānavber-ḥırāmuñı
Ayrıḳ çemende beslemesün bāğ-bān
- 31 La'lūñ ḥayāli ḥoḳḳa-i ḥātırdā var iken
Yāḳūt-ı nāba olmamış idi mekān kān



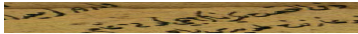


*1403

162a

Bu beyitler alınmamış¹⁴⁰⁴

¹⁴⁰³ Derkenar: Bu gazel Necātī Divanında yok.

Mef'ülü Mefā'İlü Mefā'İlü Fe'ülün

- 1 Sen ey Necātī ma'rifet-i nazmu neşre
Olmuş iken bu mülk-i  yār şāh
2 Nuk eyledüñ bu dile fenāyı beḳā için
Dil 
3 Daḥı 
 gice yatsu namāzında tıydı rāh
4 Nāgāh işitdi Şun'ī bīçāre 
Tārihi didi kūyuña gitdün **Necātī** āh

¹⁴⁰⁴ Bāḳī: Bārīk-bīn olanlar ider ḳaşlaruñ ḥayāl
Dendāduñı taşavvur ider ṭab'-ı ḥurde-dān
Mesken şeh-i muhabbetüñe taḥt-gāh- dil
Menzil ḥayāl-i la'lūñe ḥalvet-sarāy-ı cān

- 32 Kıldı sücüd haddüne qarşu gül ü semen
İtdi kıyām kâmetüne serv-i büstân
- 33 Tutdı cihānı pertev-i hüsünüñ güneş gibi
Toldı şadā-yı ‘aşkuñla¹⁴⁰⁵ kâh-ı Kün fe-kân
- 34 Eflâke çıkdı velvele-i ‘arşa-i zemīn
İndi zemīne ğulgüle-i āsmāniyân
- 35 Bākī-şifat ne bülbül-i rengīn-edā gele
Ne ola tal‘atuñ gibi ferhunde gül-sitân
- 36 Hüsünüñ güliyle bāğ-ı cihān gül-şen-i İrem
Her sū hezār bülbül ü şad güne dātân
- 37 Der-gāh-ı Hākka yüz tatalum ber-mezīd ola
Cāh u celāl-i salţanat u baht-ı cāvidān
- Bu beyit mecmuaya alınmamış¹⁴⁰⁶
- 38 Şem‘-i bekāñı bād-ı fenādan nigāh ide
Dāmān-ı ‘avn u ‘işmet-i dārende-i cihān

¹⁴⁰⁵ Bākī: ‘aşkuñla

¹⁴⁰⁶ Bākī: Tā şem‘-i āfitāb-ı cihān-tāba şubh-dem
Devrān ufukda vaz‘ide bir sīm şem‘-dān

39 Bezmünde baht sākī vü¹⁴⁰⁷ iqbāl hem-nişān
Cām-ı sipihr sāğar-ı pūlād-ı zer-nişān

Ḳaşıde-i Bākī Efendi¹⁴⁰⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Rūḥ-baḥş oldı Mesīḥā-şifat enfās-ı bahār
Açdılar dīdelerin ḥ‘āb-ı ‘ademden ezhār¹⁴⁰⁹
- 2 Tāze cān buldı cihān irdi nebātāta ḥayāt
Ellerinde ḥarekāt eyleseler serv ü çenār
- 3 Döşedi yine çemen naḥ‘-ı zümürüd-fāmın
Sīm-i ḥām olmuş iken ferş-i ḥarīm-i gül-zār
- 4 Yine ferrāş-ı şabā şaḥn-ı ribāt-ı çemene
Geldi bir ḳāfile ḳondurdu yüki cümle bahār
- 5 Leşger-i ebr çemen mülkine aḳın şaldı
Durma yağmada yine niteki yağı Tātār

¹⁴⁰⁷ Bākī: sākī-i

¹⁴⁰⁸ Bākī: Ḳaşıde-i Bahāriyye be-nām-ı Destūr-ı a‘zam ‘Alī Pāşā

¹⁴⁰⁹ Bākī: 18. kaside.




*1410





*1411

¹⁴¹⁰ Derkenar:


Ġazeliyât-ı Ĥayretî

1 Āsitānuñdur yirüm ey dost-ı beytullahum
K'anda gösterdi cemāli nūrını Allahum

2 Her ki  olmuşdur 
Biz de Rūm abdālyuz 

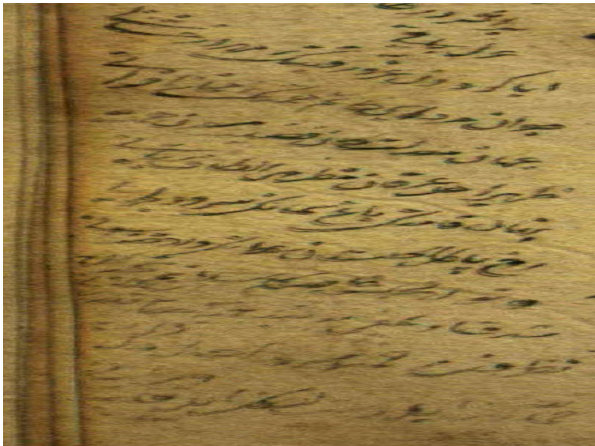
3  hāne-i dehrün 
Āh  kıldı şāhum 

4 

5 

¹⁴¹¹ Dekenar:

Ġazeliyât-ı Bākî



162b

- 6 Farqına bir nice per aınur altun tellü
Hıyl-i ezhāra meger zanba olupdur ser-dār
- 7 Dikdi leger-geh-i ezhāra anavber tūın
Hıymeler urdu yine an-ı emende ecār
- 8 Dōedi mihr-i felek yolları dībālar ile
İtdi terīf emen mülkini sulān-ı bahār
- 9 ub-dem velvele-i nevbet-i āhī mi degül
avt-ı mürān-ı hō-elhān u adā-yı küh-sār
- 10 emen efālinüñ uyuların uurdu yine
ub-dem ulgule-i fāhte ül-bāng-i hezār
- 11 Dāye-i ebr yine oncalaruñ eb-nemden
Baına onca¹⁴¹² dizer niteki efāl-i ıār
- 12 Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm irdi diyü
Sūsenüñ anerini utdı ser-a-pā jengār

¹⁴¹² Bāī: ae

- 13 Semenüñ sîne-i sîmîn açup bād-ı seher
Çözdi gül-şende gülüñ dügmelerin nāhun-ı hār
- 14 Pîrehen merg-i¹⁴¹³ semen bûy-i¹⁴¹⁴ girîbān şeb-nem
Gül-sitān oldu bu gün bir şanem-i lāle-‘izār
- 15 Zîb ü fer virmek için rûy-ı ‘arûs-ı çemene
Yâsemen şâne şabā māşîta āb āyine-dār
- 16 Dür ü yâķût ile bir naħl-i muraşsa‘ şandum
Ergavān üzre dökilmiş kaţerāt-ı emţār
- 17 Şîşe-i çarħda gör bunca murassa‘ naħli
Nice ārāste kılmış yine şun‘-ı Cebbār
- 18 Berg-i ezhārı hevā şöyle çıkardı felege
Pür-kevākib görünür günbed-i çarħ-ı devvār
- 19 Dem-i ‘İsā dirilür bûy-ı baħūr-ı Meryem
Açdı zanbaķ Yed-i Beyzāyı kef-i Mūsā-vār
- 20 Zanbaġuñ ġoncasıdur bāġa ġümüş bāzû-bend
Za‘ferān ile yazılmış aña haţt-ı tûmār

¹⁴¹³ Bākî: berg-i

¹⁴¹⁴ Bākî: ġûy-ı

163a

- 21 Dehen-i gonca-i ter dürlü leṭāif söyler
Gülüp açılsa ‘aceb mi gül-i rengīn-ruḥsār¹⁴¹⁵
- 22 Cām-ı zerrīni ṭolu bāde-i gül-reng itmiş
Gül-i ra‘nā seherī kıлмаğ için def‘-i ḥumār¹⁴¹⁶
- 23 Güher-i furşatı aldurma şakın devr-i felek
Sīm ü zerle göziñi boyamasun nergis-vār
- 24 Cām-ı mey kaçreleri sübḥa-i mercān olsun
Gelünüz zerķ u riyādan idelüm istiğfār
- 25 Lāle şahrāyı bu gün kār-ı Bedeḥşān itdi
Jāle gül-zāre nişār eyledi dürr-i şeh-vār
- 26 Cāmını¹⁴¹⁷ dürr ü cevāhirle pür itdi gül-i ter
Ki ide ḥāk-i der-i Ḥazret-i Pāşāya nişār
- 27 Şāhib-i tīğ u kalem mālīk-i cām u ḥātem
Āşāf-ı Cem-‘azamet dāver-i Cemşīd-veķār

¹⁴¹⁵ Bākī: Divanda bu beyit 22. Sırada verilmiş.

¹⁴¹⁶ Bākī: Divanda bu beyit 21. Sırada verilmiş.

¹⁴¹⁷ Bākī: dāmenin

- 28 Āsmān-pāye hümā-sāye ‘Alī Pāşā kim
İremez ʔāk-i celāline kemend-i efkār
- 29 Şāh-ı gül nev ü nemā bulsa nem-i luţfundan
Ola her ğonca-i ter bülbül-i şīrīn-ġüftār
- 30 ʔab‘-ı vekķādın eger āteş-i rahşān görse
Ķızara ahker-i sūzān nitekim dāne-i nār¹⁴¹⁸
- 31 Āb u gil müşġ ü gül-āb ola çemen şahında
Büy-ı hulķıyla ġüzār itse nesīm-i eshār¹⁴¹⁹
- 32 Güneşi keff-i zer-efşānına beñzer dir idüm
Almasa māha ‘aṭā eyledüġin āhır-ı kār
- 33 Şöyledür keff-i ġüher-pāşı yemīn itmek olur
Ki ‘aṭāsından irer bahre ġinā kāne yesār
- 34 Manzar-ı kaşır-ı sa‘ādetde anuñ re’yi gibi
Rüy göstermedi bir şāhid-i hurrem-dīdār

¹⁴¹⁸ Bākī: Bu beyit divanda 31. sırada verilmiş.

¹⁴¹⁹ Bākī: Bu beyit divanda 30. sırada verilmiş.

163b

- 35 Bāğ-ı cūdunda nihāl-i kereminden derilür
Luṭf-ı bī-minnetinün mīvelerinden her bār
- 36 İşıgi hākī¹⁴²⁰ imiş yüz sürececek ḥayf diyü
Taşdan taşā döger başını şimdi enhār¹⁴²¹
- 37 Manzar-ı himmetinüñ küngüre-i rif‘atine
İremez şarşar-ı tūfān-ı fenā birle ğubār¹⁴²²
- 38 Serverā cānı mı var devletüñ eyyāmında
Sünbülün tırrasına el uzada şāh-ı çenār
- 39 Eylemez kimse bu gün kimse elinden nāle
Bezm-i ‘işretde meger muṭrıb elinden etvār
- 40 Şer‘a uymaz n’idelüm nāle vü zār eyler ise
Gerçi kânūna uyar zemzeme-i müsīkār
- 41 Geşt iderken çemen-i medḥ ü şenāñı ḥātır
Lāyiḥ oldı dile nā-gāh bu şı‘r-i hem-vār

¹⁴²⁰ Bākī: taşı

¹⁴²¹ Bākī: Bu beyit divanda 37. beyit olarak verilmiş.

¹⁴²² Bākī: Bu beyit divanda 36. beyit olarak verilmiş.

- 42 Gül gibi gül-şene kılsañ n'ola 'arz-ı dīdār
Hayli dökildi saçıldı yoluña faşl-ı bahār
- 43 Reşk-i dendānuñ ile hançere düşdi lāle¹⁴²³
Berg-i sūsende gören itdi şanur anı qarār
- 44 Geçemez çenber-i gīsū-yı girih-gīrūñden
Gerçi kim za'f ile bir kılcıca kalupdur dil-i zār
- 45 Tırralar milket-i Çīn nāfe-i müşgīn ol hāl
Gözūñ āhū-yı Hutēn gamzelerūñdür Tātār
- 46 Dil-i mecrūha şifā bahş ruḥ u la'lūñdür
Gül-be-şekkerle bulur kuvveti tab'-ı bīmār
- 47 Degme bir gevheri kirpüğine şalındurmaz
Görelī la'l-i revān-bahşuñı çeşm-i hūn-bār
- 48 Koma Bākī kuluñı cür'a şıfat ayakda
Dest-gīr ol aña ey dāver-i 'ālī-miḫdār

¹⁴²³ Bākī: jāle

164a

- 49 Bāğ-ı medhūñde olur cümleye gālib tenhā
Bağış için gelse eger bülbül-i hōş nağme nazār¹⁴²⁴
- 50 Puhtedür gayrılar eş‘ārı velī puhte piyāz
Hām ‘anberdür eger hām ise de bu eş‘ār
- 51 Hām var ise eger micmere-i nazmumda
Dāmen-i luṭfuñ anı setr ider ey fahr-i kibār
- 52 Baḥr-i eş‘ār yiter urdı sūtūr emvācın
Demidür k’ide du‘ā dūrlerini zīb-i kenār
- 53 Lālelerle bezene niteki deşt ü şahrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār
- 54 Nitekim lālelerle şeb-mem olup üftāde
Güllere ‘āşık-ı¹⁴²⁵ şeydā geçine bülbül-i¹⁴²⁶ zār
- 55 Gül gibi hurrem ü handān ola rüy-ı bahtuñ
Sāğar-ı ‘ayşuñ ola lāle-şifat cevher-dār

¹⁴²⁴ Bākī: hezār

¹⁴²⁵ Bākī: bülbül-i

¹⁴²⁶ Bākī: ‘āşık-ı

Kaşide-i Bākī Efendi¹⁴²⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Perde-āsā¹⁴²⁸ olıcağ mihre niğāb-ı ruḥsār
Zāhir oldı gözüme hey’et-i ebrū-yı nigār¹⁴²⁹
- 2 Āfitāb üzre meger ḥāme-i dest-i kudret
Çekdi bir med nitekim ḥācib-i rūy-ı dil-dār
- 3 Kāmerūñ altına çün¹⁴³⁰ şafḥa-i neflāk üzre
Rā yazupdur qalem-i şun‘-ı Celīl ü Cebbār
- 4 Bir güneş yüzlü firāqında felek ḥasretle¹⁴³¹
Varsa ḥançere düşdi nitekim ‘āşık-ı zār
- 5 Mevsim-i ‘ayş u şarabdur şeb-i ‘īd oldı diyü
Muṭrıb-ı çarḥ eline aldı meger mūsīkār
- 6 Ğuyiyā ḥāzır olub¹⁴³² irtē şalavāt¹⁴³³ -‘ida
Dāl tācın gülşene¹⁴³⁴ geydi sipihr-i ğaddār

¹⁴²⁷ Bākī: Kaşide-i Bahāriyye be-nām-ı Kāḏizāde

¹⁴²⁸ Bākī: şām

¹⁴²⁹ Bākī: 25. kaside.

¹⁴³⁰ Bākī: yā

¹⁴³¹ Bākī: ile

¹⁴³² Bākī: olur

¹⁴³³ Bākī: şalāt

¹⁴³⁴ Bākī: başına

7 Keh-rübā sübhasın aldı ele çarh-ı sālūs
Halka cevır eylemeden ya'nī ider istiğfār

164b

8 Dehr bir şāh-ı sefīd¹⁴³⁵ urdı felek micmerine
Meh-i nev şanma felekde¹⁴³⁶ görinen zār¹⁴³⁷ u nizār

9 Māhı şayd itmekçün baħre şalup kullābın
Meh-i nev tutdı meger sāhil-i deryāda qarār

10 Kāra yaqlaşdı şeb irdi diyü keştī-i hilāl
Bād-bān açmış ider sür'atle 'azm-i kenār

11 Cizmege dā'ire-i şemse-i māhı felege
Aldı üstād-ı zamān destine zerrīn pergār

12 Māh-ı nev dām kurup dökdi kevākib erzen
Umaruz k'ola yine 'ayş u tarab¹⁴³⁸ mürğ-i şikār

13 Kōdı bir pāre yahı tās-ı zer-endūda felek
Şıvara tā Ramazān teşnelerin saqqā-vār

¹⁴³⁵ Bākī: sipend

¹⁴³⁶ Bākī: şafağda

¹⁴³⁷ Bākī: zerd

¹⁴³⁸ Bākī: şafā

- 14 Eseridür görinen urdı miḥekk-i şāma
Şatıcaḳ şayrafī-i dehre felek bir dīnār
- 15 Bāmdan düşdi dilā taşra¹⁴³⁹ meh-i nev bu gice
Güft u güyla pür olsa n'ola şehir ü bāzār
- 16 Urdı çevgān-ı zeri güy-ı zümürüd-gūna
Meh-i 'īd oldı yine tevsen-i gerdūna süvār
- 17 Kamerī yaḳalu bir hūb ser-ā-ser geydi
Ola tā bezm-i hudāvende felek hidmet-kār
- 18 Vāriş-i 'ilm-i Nebi Ḥazret-i Ḳadī¹⁴⁴⁰-zāde
Efzāl-i ehl-i zamān eşref-i eşrāf u kibār
- 19 Füşehā vü bülgā bezmine mīr-i meclis
'Ulemā vü fużalā zümresine şāh-süvār
- 20 Bū 'Alī hikmet ü Ḥātem-kef ü Nu'mān-mezheb
Muştafā-hulḳ u Mesīhā-dem ü Yusūf-dīdār
- 21 Māh-ı nev mīl-i zehr almış ele keḫḫāl-şıfat
İşiginden çeke tā dīde-i gerdūna ğubār

¹⁴³⁹ Bākī: taş

¹⁴⁴⁰ Bākī: Fazıl

- 22 Eline girmekçün fazla-i hūn¹⁴⁴¹-ı keremi
Meh-i nev destin açar niteki şahş-ı cerrāh

Bu beyitler mecmuaya alınmamış¹⁴⁴²

165a

- 23 Güneşüñ zerre kadrine noķşān gelmez
Eylese nūr-ı cihān-tābına hūf fāş inkār
- 24 Ne şeref cāh ile ger olsa zamānen sābık
Gül-i ter şoñra gelür gül-şene evvel has u hār
- 25 Şadr-ı ‘ālīye geçürse n’ola nā-dānı felek
Dā’imā nāķışı a’lāya çıkarur mi’yār
- 26 Bir olur mıydı bu gün kıymet-i ehl ü nā-ehl
Nāķıd-ı çarh eger eylese teşhīs-i ‘ayār
- 27 Ezelī böyledür āyīn-i sipihr-i ğaddār
Ki gülüñ h’āb-gehi hār ola hāruñ gül-zār

¹⁴⁴¹ Bākī: h’ān

¹⁴⁴² Bākī: Sīne-i āyine-sīmāsına beñzerdi eger
Şafha-i māh-ı şeb-efrüzda olmasa ğubār
Ne ‘aceb fazlına nā-dān eger inkāritse
İtdi mi Aħmed-i Muħtāra Ebū Cehl iķrār

- 28 Ser-verā miḥver-i gerdūn-ı fezā'il alemūñ
Merkez-i himmetūñ eflāk-ı me'ālīye medār
- 29 Ravza-i 'ilm-i arāvetde nem-i ḥāmeñ ile
Tāzeler gül-şen ü bāğı nitekim ebr-i bahār
- 30 Nokalar kim dökilür ḥāme-i müşgīnūñden
Her biri şāhid-i ma'nāya olur ḥāl-i 'izār
- 31 Bir güherdür söz aña ab'-ı şerīfūñdür kān
'İlm bir baḥr-durur sen aña dürr-i şeh-vār
- 32 ādī-i maḥkeme-i 'ālem-i bālā Bircīs
Müşkilin müftī-i re'yūñden ider istifsār
- 33 Bu adar nūrı güneş andan iderdi taḥşīl
Olmasa re'y-i cemīlūñ yüzine āyine-dār
- 34 Bu fezā'il ki saña Bārī Te'ālā virmiş
İtmeyüpdür daḥı ābir nāil-i aḥbār ihbār
- 35 Kelimātum yirine dürr ü Güher nazm itsem
İdemez mertebe-i fazluñı eş'ār iş'ār

36 Rif‘atum aşrı ala saı-ı semāya sāye
Eger olursa aa bānī-i lufu mi‘mār

165b

37 İrdi söz ğāyete Bākī ne demek lāzımdur
Hāl ma‘lūm hōd ey Hāce-i ‘ālī-midār

38 Nitekim her ser-i māh ola bir altun andīl
Zīver-i dā’ire-i enber-i ar-ı devvār

39 Māh-ı nev gibi teraide dem-ā-dem adrū
em-i encūm gibi batu gözi dā’im bī-dār

Der-sitāyi-i Fāzıl Dehr-i Meemmed elebi¹⁴⁴³

Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilātūn Fe‘ilūn

1 Urınup başına¹⁴⁴⁴ bir tāc-ı mücevher sūnbūl
Oldı ilīm-i emen tatına ser-ver sūnbūl¹⁴⁴⁵

2 eh-levendāne ikest eyledi arf-ı külehin
Gögsinū dügmelerin özdü ser-ā-ser sūnbūl

¹⁴⁴³ Bākī: aide-i Bākī berāy-ı Meemmed elebi

¹⁴⁴⁴ Bākī: farkına

¹⁴⁴⁵ Bākī: 24. kaside.

- 3 Oldı gül-şen yine bir dil-ber-i müşgīn mergūl
Şol kadar virdi aña zīnet ü zīver sūnbūl
- 4 Çihre gül sīne semen çeşm-i mükeḥḥal nergis
Ḥaṭ çemen gonca dehen ca'd-ı mu'anber sūnbūl
- 5 Yazdurup müşgle boynına ḥamā'il ṭaḫdı
Kendüye itmek için ḥalkı musaḥḥar sūnbūl
- 6 Şaḥn-ı gül-zāra gelüp eyledi 'arz-ı dīdār
Jālelerden ṭaḫınup gūşına gevher sūnbūl
- 7 Beñzer ol būy-ı dil-āvīz ile mūy-ı yāre
Başlar üzre n'ola ger eyler ise yir sūnbūl
- 8 Yine gömgök dere¹⁴⁴⁶ batmış çıka geldi çemene
Nev-bahār irdi diyü virdi ḥaberler sūnbūl
- 9 Beden-i pāki neden böyle olurdı ḥōş-bū
Olmasa misk¹⁴⁴⁷ ü gül-āb ile muḥammer sūnbūl
- 10 Var ise bencileyin 'āşık-ı zār olmışdur
Gök gök itmiş döginüp cismini yir yir sūnbūl

¹⁴⁴⁶ Bākī: tere

¹⁴⁴⁷ Bākī: müşg

- 11 ‘Aşk sevdalarına uğramasa kalmaz idi
Müy-ı jülîde ile bir ten-i lâgar sünbül
- 12 Yine Fir‘avn-ı şitâ ceşşine Mūsā-mānend
Eyledi elde ‘aşāsını bir ejder sünbül
- 13 Nev-‘arūs-ı çemene mâşîadur faşl-ı bahār
Kim anıñ cāme-i mügīnine beñzer sünbül

166a

- 14 Nev-‘arūs-ı çemene mâşîadur faşl-ı bahār
Kim anıñ cāme-i mügīnine beñzer sünbül¹⁴⁴⁸
- 15 Sākıya zevrākı sür bād-ı bahār esdi yine
Sebze-zār oldı yem-i ahdār u lenger sünbül
- 16 Şahn-ı gül-şende yatupdur gice var ise meger
Ki taqınmış seherī başına güller sünbül
- 17 Bürüdi kendüniñ eṭrāfına bāl ü per ile
Yine ṭāvūs-şifat cilveler eyler sünbül

¹⁴⁴⁸ Mecmû‘a-ı Eş‘âr: 13. beyitin aynısı tekrar edilmiş.

- 18 Yine ferrāş-şıfat destine cārüb almış
Ki ide hı̄dmet-i hāk-i der-i dāver sūnbūl
- 19 Fāzıl-ı dehr Meħemmed Ćelebi kim eflāk
Bāĝ-ı fazlında toķuz dānelū bir ter sūnbūl
- 20 Olamaz reh-gūzeri hākine hem-pā ‘anber
İdemez tırrasına kendūyi hem-ser sūnbūl
- 21 Geldi bir Hindū-yı bī-ĉāre-şıfat iřigūñe
Ĝaraızı bu ki ĉapuñda ola ĉāker sūnbūl
- 22 Bāĝ-ı luţfuñda meh ü mihr iki aħķar nergis
Keremūñ gūl-şenine sūnbüle kem-ter sūnbūl
- 23 Būy-ı hulķuñla gūzār eylemese bāĝa nesim
İdemez halk dimāĝını mu‘aţtar sūnbūl
- 24 Balsa bārān-ı sehāñla eger neşv ü nemā
Ķad-i bālā ĉeke mānend-i řanavber sūnbūl
- 25 Ebr-i cūduñdan eger irse nem-i iħsānuñ¹⁴⁴⁹
Bitüre hāre gūl ü lāle vū mermer sūnbūl

¹⁴⁴⁹ Bākī: in‘āmuñ

26 Ger ٲođınsa nefes-i luğ u dem-i ihsānuđ
Gidere dūd-ı kebūd-ı vire āzer sūnbūl

27 Nūr-bađş olsa eger yansa nesīm-i¹⁴⁵⁰ luđfuđ
Şem‘-vār eyleye eđrāfı mūnevver sūnbūl

*1451

*1452

¹⁴⁵⁰ Bākī: bāğa  erāđ

¹⁴⁵¹ Derkenar: Divanda 88. gazel.




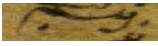





Necātī

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

1  unki yār āgyār ile dem-sāzdr
Baña gūnde biđ kez  lmek azdr
2 Ğamzeniđ ettiklerin zūlfūđ bilir
‘Uğru geceler ile hem-rāzdr
3 Dūrlū dūrlū derde ugradan beni
 alb-i māyil  eşm-i şāhid bāzdr
4 Nice bir yile yanınca it rađīb
Gel bizimle git ol iti azdr
5 Ol g z  mestāneniđ ettiklerin
Ey **Necātī** cevr şanma nāzdr
6 Ğuşşadan mađlās dilerseğ ey g n l
Adını dīvān-ı ‘aşka yazdr

¹⁴⁵² Derkenar: Divanda yok.

Hayālī

1 Neden  kayd itmiş mağb b 
Ki koymış  biç d rl  gāvga
2  kisb-i dildār i un āh 

 anı ‘ālemde
3 Ayağa d şer dilerseğ   ıkmak
 yasa  ıkar 
4 V c dum m lkid r k f-ı k n ‘at

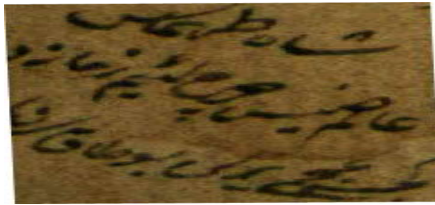
166b

- 28 Cür‘a-rîz olsa eger gül-şene cām-ı keremûñ
Tuta nergis-şifat elde kadeh-i zer sünbül
- 29 Hâline ‘ayn-ı ‘ināyetle nazar eylerseñ¹⁴⁵³
Göz açā¹⁴⁵⁴ açā ide nazar niteki ‘abher sünbül
- 30 Bezmüne gelmek ile bu ne kerāmetdür kim
Dimeye şayf u şitā bitüre micmer sünbül
- 31 Dāne hāt jāle nuķat şafha-i¹⁴⁵⁵ müşgīn ma‘nā
Yazdı levh-i çemene bir gāzel-i ter sünbül

Göñül

- 5 **Hayālî** niñ adı deryāya beñzer
mevvāc-ı deryā

Müfred



¹⁴⁵³ Bākī: nigāh eyler iseñ

¹⁴⁵⁴ Bākī: açub

¹⁴⁵⁵ Bākī: nefha

- 32 Ğam-ı gīsũñla āşũfte degül ger sũnbül
Ne içün böyle perişān ola¹⁴⁵⁶ ekşer sũnbül
- 33 Varsa ırralaruñ bāğ-ı cinān sũnbülidür
Ķopmadı bāğda¹⁴⁵⁷ ol resme mu‘anber sũnbül
- 34 Ğoncanuñ cānı mı var öyküne la‘l-i lebũñe
Zülfũñe kaç başı var ola ber-ā-ber sũnbül
- 35 Bāde-i la‘lüñe hemşire şarāb-ı gül-fām
Zülf-i müşgĩn-i semen-sāña birāder sũnbül
- 36 Hũb olur ‘arızuñ üstine o hāṭṭ-ı miskĩn¹⁴⁵⁸
Āb-ı nāb üzre¹⁴⁵⁹ ıurur tāze vü hōş-ter sũnbül
- 37 Lāle reşk-i ruḥ-ı gül-gũnuñla pā-der-gil
Ğam-ı zülfũñle perişān u mükedder sũnbül
- 38 Nice teşbĩh idem ağızuña bir ebkem ğonca
Nice nisbet kılam ol zülfe ber-ā-ber sũnbül

¹⁴⁵⁶ Bākĩ: olur

¹⁴⁵⁷ Bākĩ: bāğdan

¹⁴⁵⁸ Bākĩ: müşgĩn

¹⁴⁵⁹ Bākĩ: içre

- 39 Bāde-i la'lüñe¹⁴⁶⁰ yanup reşk-i ruḥuñ nārına bāğ
Cā-be-cā şanma çemende görinenler sünbül
- 40 Ruḥlarıñ üzre yatur zülf-i semen-sā güyā
Gül-i terden idinür kendüye bister sünbül
- 41 Ḥaṭ-ı müşgīn-i leb-i la'lüñe mānend olmaz
Bulsa ger perveriş-i çeşme-i Kevşer sünbül

167a

- 42 Yaraşur zülf ü ruḥuñ vaşfına defter yazsam
Kāğıdı berg-i gül ola ḥat-ı defter sünbül
- 43 Levḥ-i ḥaṭırdā ruḥuñ¹⁴⁶¹ naqşını taşvīr itdüm
Olmadın şafḥa-i gül-zāra muşvver sünbül
- 44 Nazm-ı eşḥāşa kıyās eyleme Bākī şî'rin
Ola mı her giyeh-i ḥuşke ber-ā-ber sünbül
- 45 Gerçi sünbül çoğ olur gül-şen-i 'ālemdür bu
Līk rengīn ü muṭarrā olamaz her sünbül

¹⁴⁶⁰ Bākī: dūdlar çıkdı

¹⁴⁶¹ Bākī: ḥaṭuñ

46 N'ola adr ü Őerefüñ sāl-be-sāl olsa mezīd
Her yıl arturmadadur dāneyi dirler sünbül

47 Götürüb tā ki ŐehenŐāh-ı bahāruñ tūğın
Getüre cünd-i Őitā üstine leşger sünbül

48 Ser-i a'dānā aa seng-i melāmet güller
Ola düşmenlerüñüñ başına Şeş-per sünbül

Kaşide-i Bākī Efendi¹⁴⁶²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 İtdi Şehri Şeref-i madem-i Sulān-ı cihān
Reşk-i bāğ-ı İrem ü ğayret-i gül-zār-ı cinān¹⁴⁶³

2 Őād-mān oldı bu gün devr-i kühen-sāl yine
VuŐlat-ı Yūsuf-la niteki pīr-i Ken'an

3 RūŐen oldı açılup dīde-i Ya'üb-ı emel
Demidür menzil-i 'işret ola Beytü'l-ağzān

4 Ol zamān irdi ki biñ Őevle āvūs-ı Őıfat¹⁴⁶⁴
İde Őağn-ı arem-i bāğ-ı cihānda cevlan

¹⁴⁶² Bākī: Der-tehniye-i udüm-i Sulān Süleymān Hān ez sefer-i uceste-eşer

¹⁴⁶³ Bākī: 2. kaside.

¹⁴⁶⁴ Bākī: neŐāt

5 Mehçe-i rāyet-i mansūr-ı cihān-efrūzı
Maṭla‘-ı şubḥ-ı zaferden yine oldı tābān

6 Umarız kim bulına Ka‘be-i maḳşūda vüşül
Geçdi çün devlet ile yirlü yirine erkān

167b

7 Devlet-i iḳbāl kı lup eyledi ṭālī‘ yārī
Ḥāşılı üstümüze döndi sipihr-i gerdān

8 Nice dem derdle dem-beste ḳalup ḡonca şıfat
Bagrumuz delmişdi miḥnet-i hār-ı hicrān

9 Ḥamdü li’llāh vişāl-i Şeh-i ferḥunde-ḥişāl
Ḳalbümüz açdı yine niteki verd-i ḥandān

10 Güher-i kān-ı kerem naḳd-i ḥayāt-ı ‘ālem
Rūḥdur cismi cihān milketine ḥükmi revān

11 Ḥāfız-ı dīn-ī ḳavī ḥāmī-i şerī‘-i Nebevī
Ṭāyi‘-i emr-i Ḥudā tābi‘-i naşş-ı Ḳur’ān

12 Ḥusrev-i Cem-‘ azamet dāver-i Ḥāḳān-saṭvet
Belki eñ kem ḳulı Cem ‘abd-i ḥaḳīri Ḥāḳān

- 13 Dāver-i devr-i zamān Şāh Süleymān mülük¹⁴⁶⁵
Yüz sürer pāy-ı semendine mülük-ı devrān
- 14 Şāh-ı Cemşīd-ḥaşem Ḥusrev-i ḥurşīd-‘alem
Ser ü ser-dār-ı ser-efrāz-ı selāṭīn-i zamān
- 15 Ḥāk-i rāhı Güher-i tāc-ı selāṭīn-i zamān¹⁴⁶⁶
Ayağı toprağıdur sürme-i ‘ayn-ı a‘yān
- 16 Tāc-dārān-ı cihān sāye-nişīn ‘alemi
Ser-firāzān-ı memālik yolına ser-bāzān
- 17 Güher-i tācı ziyāsıyla memālik rüşen
Ḥançer-i ‘adli cilāsıyla cihām pür-leme‘ān
- 18 Ḥarem-i ḳadrine bir günbed-i zer-kār felek
Aña bir ṭāḳ-ı muraşşa ‘kemer-i kāh-keşān
- 19 Āteş-i şu‘le-i şemşīr-i cihān-tābından
Küfr ü ilḥād-ı tebḥānesi oldu sūzān¹⁴⁶⁷
- 20 Tāc-dārā başına¹⁴⁶⁸teng tāc-ı Dārā
Ḥidmet-i ḥāk-i deruñ bilmez ise rif‘at-i şān

¹⁴⁶⁵ Bākī: ol kim

¹⁴⁶⁶ Bākī: cihān

¹⁴⁶⁷ Bākī: kütüb-ḥānesin itdi sūzān

¹⁴⁶⁸ Bākī: başına

168a

- 21 Felek salṭanatuñ seb‘a-i seyyāresidür
Kām-kārā o yedi ser-‘alem-i nūr-efṣān
- 22 Eyledi leṣger-i manṣūruñ o bayraqlar ile
Vādī-i nuṣret ü deṣt-i zaferi lāle-sitān
- 23 Ğāzīler pāy-i semendin yine ḥinnāladılar
Ḥūn-ı a‘dāyı o dem k’eylediler seyl-i revān
- 24 Tōp idüp kellelerin ‘arṣada tīḡuñ dāyim
Düşmen-i dīni bu üslūba kıılır ser-ger-dān
- 25 Ser-i a‘dānı boyar ḡana dem-ā-dem kıılıcuñ
Anlara ḥalk anuñ’çün didiler sürḥ-serān
- 26 Luṭf-ı Ḥaḡḡla bu gün oldu eyā kān-ı kerem
Bir nice faẓl senüñ ṣān-ı ṣerīfūñde ‘ayān
- 27 ‘Adl ü dād-ı ‘Ömer ü ṣıdḡ u ṣafā-yı Sıddīḡ
‘İlm ü irfān-ı ‘Alī ḥilm ü ḡayā-yı ‘Oṣmān
- 28 Saña Kisrīyi ‘adāletde mu‘ādil ṭutsam
Faẓladur sende olan devlet-i dīn ü imān

- 29 Ravza-i dīn ü çemen-zār-ı adālet¹⁴⁶⁹ olalı
Maṭar-ı luṭfuñla milket-i Rūm ābādān
- 30 Menzil-i zendeķa vü mecma‘-ı ilhād olalı
Şarşar-ı ķahruñ ile hıṭta-i Īrān vīrān
- 31 Maḥv olupdur ser-i şem-şīr-i cihān-gīrūñle
Levh-i ‘ālemde olan naķş-ı ḍalāl u tuġyān
- 32 Halk rāhatda seḥāb-ı keremūñ feyzinden
Belī uyḥu getürür ṭab‘a hevā-yı bārān
- 33 Bāreka’llāh zehī Pādişeh-i ‘ādil kim
Şarḳdan ġarba deġin buldı cihān emn ü emān
- 34 Levḥaşa’llāh zehī salṭanat-ı ķāhire kim
Ķāfdan Ķāfa cihān cümle muṭī‘-i fermān
- 35 ‘Arşa-i medḥ ü şenānuñ bulımaz pāyānın
Peyk-i endīşe eger biñ yıl olrsa pūyān

¹⁴⁶⁹ Bākī: şerī‘at

168b

- 36 Oldı medh-i¹⁴⁷⁰ suhan-ārāñla şî‘r-i Bākî
Rif‘at-i pāyede hem-sāye-i nazm-ı Selmān
- 37 İrdi Selmāna sözi şî‘ri kemālin buldı
Luţfuña qaldı eyā husrev-i şāhib-dīvān
- 38 Baħr-i nazm içre bu gün dürr-i girān-māye iken
Hāk-i zilletde qalupdur nitekim gevher-i kā
- 39 Hākden qaldur eyā dāver-i dīn-perver kim
Nuşhadur cümle ser-ā-pāy Hādīs ü Qur‘ān¹⁴⁷¹

¹⁴⁷⁰ Bākî: vaşf

¹⁴⁷¹ Bākî: Serverā devr-i felekden yine şekvāmuz var
Tapunā ‘arz idelüm ruḥşat olursa el-ān
Muḳtedā-yı ‘ulemā Hāzret-i Qādī-zāde
Ma‘din-i fażl u hüner menba‘-ı ‘ilm ü ‘irfān
Ol zamān kim birisin medrese-i ‘āliyenüñ
Eyledüñ aña kemāl-i keremünden iḥsān
Bu tarīḳuñ nice yıl künc-i medārisde yatup
Elemiñ çekmiş iken her birümüz nice zamān
Şeref-i hıdmetine yüz süre geldük gūyā
Cūylar kim olalar tālīb-i baħr-i ‘ummān
‘Arsa-i baħşe girüb cevherimüz ‘arz itdük
Tīğ-veş her birümüz şimdi qalupdur ‘uryān
Zillet ü miḥnet ile şimdi tamām üç yıldur
Yaturuz zāviye-i hücrede bī-nām u nişān
İrdiler pāye-i a‘lāya ser-ā-ser emşāl
Buldılar mertebe-i ‘āliye cümle aḳrān
Ne revādur fużalā qala kıbāb altında
Kim görüpdür k’ola deryāyı ḥabāb içre nihān
Miḥnet-i faḳr belā ğayret-i aḳrān müşkil
Fuḳarā bedenlerüñ arada deng ü ḥayrān

40 Her seher t̄a ki n̄c̄um ūzre niyām-ı ŧebden
Çıkara t̄ıĝ-i cihān-ḡirini mihr-i raḥṣān

41 Kılıcuñ ūst̄un ola niteki t̄ıĝ-i ḥurṣīd
Sāye-i salṭanatuñda ola ās̄ude cihān

Kaṣīde-i Bākī Efendi¹⁴⁷²

Fe‘ilāt̄un Fe‘ilāt̄un Fe‘ilāt̄un Fe‘il̄un

1 Zer ū gevh̄erle k̄ılub z̄iver-i efser ḥātem
Z̄īb ū z̄inetde geḫer hem-ser-i Kayser ḥātem¹⁴⁷³

2 Nāmla ṭutdı cihān m̄lkin olursa ṭān m̄ı
Mālik-i Cām-ı Cem ū t̄ac-ı Sikender ḥātem

Bir yıl emr̄üñle binā ḥıdmetine nāzır olup
Gördük ol maṣlahat-ı ḥayr̄ı bi-ḫadri’l-imkān
Bu faḫīr anda ṭurup ḥıdmete meṣĝül oldum
İtmeyüp zerrece sa’yinde ḫuṣūr u noḫṣān
Ḥāṣılı cūd u kerem vaḫti iriṣdi ṣimdi
Luṭfuña nāzırız ey Pādiṣāh-ı ‘ālī-ṣān
S̄üz-ı dilden bu ḫadar yanmaz id̄um ḥıdmetüñe
Cāna kār eylemese āteṣ-i dāĝ-ı ḫirmān
Merḫamet mevsimi iḥsān demidür sulṭānum
Luṭf k̄ıl her ne ise devletüñe lāyık olan
Bez̄l ile az ola m̄ı ni‘met-i cūd u keremüñ
Yimeden eksile mi ḥ‘ān-ı Halīl̄ü’r-Raḥmān
Ser-verā tevsen-i eyyām ḫatı ser-keṣd̄ür
Aña luṭf eyle iñen eyleme irḫā-yı ‘inān
Emr-i ‘ālī yine der-gāh-ı mu‘allāñudur
Hele biz eyleyel̄um vāḫi’-i aḫvāli beyān
Zehre-i ç̄un u çirā kimsede yoḫdur ḥāṣā
S̄üdde-i devletüñüñdür yine bākī fermān

¹⁴⁷² Bākī: Kaṣīde-i Bākī berāy-ı Destūr-ı ekrem ‘Alī Pāṣā

¹⁴⁷³ Bākī: 19. kaside.

- 3 Meş'al-i mähdur ol gevher-i şeb-tâb meger
Geçinür çenber-i gerdünla hem-ser hâtem
- 4 İdüb elmâsdan âyîne vü zerden şâne
Gösterür halka yine şive-i duhter hâtem
- 5 Faşş pîrûze ne hōş yaraşur anda seyr it
Oldı bir tūṭīye güyâ kafes-i zer hâtem
- 6 Tā ki bennā-yı kader yapıdı sa'âdet kaşrın
Oldı ol tāk-ı felek-rif'ate manzar hâtem
- 7 Halkadur devr-i kadeh la'l şarâb-ı gül-gün
Rind-i mey-h'âreye hōşdur tolu sāgar hâtem

169a

- 8 Reşk-i la'l-i leb-i dil-dâr kurutmış kanın
N'ola ger böyle naḥîf olsa vü lâgar hâtem
- 9 Cismine na'l kesüp farkına bir dâğ urmuş
Varsa sevdi meger yâr-ı sitem-ger hâtem
- 10 Vādī-i 'aşka düşüp tâze cevân sevdi meger
Bükdi kıddin nitekim pîr-i mu'ammer hâtem

- 11 H̄asret-i la‘l-i leb-i yār ile taḥṣ̄īl itmiş
Ten-i lāġar ḳad-i ḳenber ruḥ-ı aṣfer ḥātem
- 12 Nuṣḥa yazdursa ‘aceb olmaya bādām üzre
Teb-i hicrāna ‘ilāc eylemek ister ḥātem
- 13 Tavḳ-ı zerrīn ṭaḳınup yine ḳazıtmış ḳaşın
İḥtiyār eylemiş üslūb-ı Ḳalender ḥātem
- 14 Bu gül-istānda yiter ‘ārife bir gül ḳünkim
Ṭaḳınur başına¹⁴⁷⁴ bir dāne gül-i ter ḥātem
- 15 Beyza-i dāir-i¹⁴⁷⁵ devletdür o dürr-i ṣeh-vār
Āṣiyān ṣeklini baġlarsa n’ola ger ḥātem
- 16 Göz ḳulaġ oldı se-ā-ser gözedür āfāḳı
Bulalı ḳurb-i vezīr-i ṣeh-i ḳiṣvet ḥātem
- 17 Gözüñ üstinde ḳaṣuñ var dimedi kimse daḥı
İdeli ḥidmet-i Pāṣā-yı dil-āver ḥātem
- 18 Kerem-i keff-i güher-pāṣ-ı ‘Alī Pāṣādan
Buldı zerrīn-kemer ü tāc-ı mücevher ḥātem

¹⁴⁷⁴ Bākī: farkına

¹⁴⁷⁵ Bākī: ṭā’ir-i

- 19 Eli ihsān u ‘aṭā mevcin urur deryādur
Ne ‘aceb ger ola ğark-ı zer ü zīver hātem
- 20 Baħr-i elṭāf-ı keremdür keff-i gevher-baħş
N’ola gird-āb-şıfat olsa müdevver hātem
- 21 Nice deryā diyemem keff-i güher-rīzine kim
Anda ğavvāş-şıfat buldı güherler hātem

169b

*¹⁴⁷⁶

- 22 Varsa necm-i sa‘ādetdür¹⁴⁷⁷ faşş-ı rüşen
K’olur anuñlā niçe sālīke reh-ber hātem

¹⁴⁷⁶ Dekenar: Divanda 318. gazel.

Bākī

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

- 1 ‘Ālem hayāt-ı nev bulur cānlar bağışlar dem-be-dem
Enfās-ı Rūḥu’ullāhdur ğüyā nesīm-i şubḥ-dem
2 Şahn-ı felekde cilveger ṭāvūs-ı zerrīn-bāl ü per
Bāğ-ı cihān pür-nūr u fer ‘ālem gülistān-ı İrem
3 Bezm-i şafā vü reşh-i cām bu zezem olmış ol maḳām
Mey-hāneler Beytü’l-Ḥarām pīr-i muğān şeyḥü’l-ḥarem
4 Müşġīn-nesīm oldı hevā ‘anber-şemīm oldı şabā
Gülezāra gelse ğālibā urmaz Ĥutenden nāfe dem
5 Bād-ı seħerden hoş-nesīm ḥulḳ-ı ḥudāvend-i kerīm
Sultān-ı ‘ādil Hān Selīm şāhenşeh-i sāhib-kerem

¹⁴⁷⁷ Bākī: hidāyetdür

- 23 Burc-ı devletde¹⁴⁷⁸ eli eylese paydā ne ‘aceb
Hey’et-i māh-ı nev ü şüret-i aḥter ḥātem
- 24 Dür-i sīr-āb ile gör gül-bün-i engüştinde
Jāle düşmiş gül-i serābına¹⁴⁷⁹ ne beñzer ḥātem
- 25 Ser-verā mūmlayuben ism-i şerīfūñ şaḳlar
Kā’inātı ne ta‘accüb kılsa maḥşer-i ḥātem¹⁴⁸⁰
- 26 Tavḳ-ı fermāne çeküb gerden-i teslīmlerin
Nice āzādeleri eyledi çāker ḥātem
- 27 Felek engüşterī ḳadrūñe¹⁴⁸¹ pīrūze nigin
Ḳapladı nāmuñla ‘ālemi kem¹⁴⁸²-ser ḥātem
- 28 Görinür naḳş-ı nigīnde sevād-ı mührūñ
Devletūñ barmağına māh-ı münevver ḥātem
- 29 Yazdı ḥōş āyet-i Nūn ve’l-Ḳalem engüştüñde
Ne midād istedi ne ḥāme ne mıṣṣar ḥātem

¹⁴⁷⁸ Bāḳī: devletdür

¹⁴⁷⁹ Bāḳī: nestīñe ne

¹⁴⁸⁰ Bāḳī: Kā’inātı ne ‘aceb kılsa musaḥḥar ḥātem

¹⁴⁸¹ Bāḳī: ḳadrūñe

¹⁴⁸² Bāḳī: yek

- 30 Şeref-i nām-ı şerīfūnden olursa hālī
Bulmaz raġbet-i halecān kebūter hātem
- 31 Nāmuñ āfāka virür¹⁴⁸³ nefha-i ‘ūd u ‘anber
Meclis-i devletūne olalı micmer hātem
- 32 Zār u ser-geşte-i řās-ı ġam idüb düşmenūñūñ
Pençe-i bahtın ider pençe-i¹⁴⁸⁴ şeş-der hātem
- 33 Dest-i řahruñdan eger sille řoķınsa ġorinür
Dīde-i düşmenūne řalka-i ejder hātem
- 34 ġorür elřāfuñ ile maşlahat-ı řıġı şalem
Bitürür řahruñla hidmet-i hançer hātem
- 35 Var ise irdi der-i luřfuñā řey’ lillāhe
K’eylermiş kāselerini pür-zer ü gevher hātem
- 36 Feth-i bāb-ı keremi her ki řapuñdan bilmez
İřtiyācı eline şalka-i her dem hātem

¹⁴⁸³ Bākī: şalar

¹⁴⁸⁴ Bākī: beste-i

170a

- 37 Şol kadar irdi hedāyā şeref-i medhūñle
Ki benān-ı kalemüm oldu ser-ā-ser hātem
- 38 Tuḥfe-i bezmūñ için bu ğazel-i rengīnim¹⁴⁸⁵
Levh-i zerrīne yazub eylesün ez-ber hātem
- 39 Eyleyüp ‘ayş-ı hayāl leb-i dil-ber hātem
Cām-ı zerrīn ile çeksün mey-i aḥmer hātem
- 40 Şekl-i hāl ü dehenūñ hātem-i pīrūze nigīn
Dōstum görmedüm ağzuñ gibi hōş-ter hātem
- 41 Gerçi nāzüklikle ağzın arar engüştüñ
Dimez ammā dehenūñ sırrını gizler hātem
- 42 Ten-i şad-pāre ki şekl-i kafes-i zer-gerdür
Dāğlar dilde olupdur aña yir yir hātem
- 43 Ḥasret-i la‘l-i lebūñ bağrını pür-hūn itmiş
Dāğ yakmağa komış gögsine aḥger hātem
- 44 Bu beyit mecmuada yok¹⁴⁸⁶

¹⁴⁸⁵ Bākī: rengīni

- 45 Deheniñ¹⁴⁸⁷ teng-i dil-āvīzüñe beñzer bulsa
Hāl-i müşgīn ile ger h̄aṭṭ-ı mu‘anber h̄ātem
- 46 Düşse āyīnesine pertev-i nūr-ı h̄addūñ
Vire h̄urşīd-i cihān-tāb gibi fer h̄ātem
- 47 Sīnemūñ dāğı ile cism-i dü-tā-yı zerdüm
Kıldı engüş-t-i belāya¹⁴⁸⁸ beni bir zer h̄ātem
- 48 Şararup miñnetle beñzi kızarmış çeşmi
Varsa baht-ı siyeh-ķārūna¹⁴⁸⁹ ağlar h̄ātem
- 49 La‘l-i dil-dār gibi ola mı h̄andān yāķūt
Dehen-i yār gibi ķanı suhan-ver h̄ātem
- 50 Bī ‘aded h̄ātemle ile ķapuña geldi **Bāķī**
Ki nice Rūm h̄arācına¹⁴⁹⁰ deger her h̄ātem

170b

- 51 Koma ayakda bu maşnu‘u muraşsa‘ nazmı
Elde h̄ōş yaraşur ey Āşaf-ı saf-der h̄ātem

¹⁴⁸⁶ Bāķī: Anda zehr ola vü tiryāk leb-i dil-berde
Dehen-i yāre ķaçan ola ber-ā-ber h̄ātem

¹⁴⁸⁷ Bāķī: dehen-i

¹⁴⁸⁸ Bāķī: belāda

¹⁴⁸⁹ Bāķī: ķārūma

¹⁴⁹⁰ Bāķī: h̄arācını

- 52 Bulmaz dā'iresin bu güher-i nā-yābuñ
İtmesün bir dahı bu devrde zer-ger hâtem
- 53 Hâtem-i nazma bu gün kimse bu hükmi viremez
Nice müfsidler ider gerçi müzevver hâtem
- 54 Bedel olmaz buña zîrâ ki senüñ nāmuñadur
Tutamaz mühr-i Süleymân yirin âher hâtem
- 55 Tâ bu eyvân-ı muraşşâ' kemer-i 'alîde
Taça engüşt-i hilâle meh-i Enver hâtem
- 56 Mesned-i şadr-ı vezâretde ser-efrâz olasın
Kıla teslîm şehensâh-ı muzaffer hâtem

Bu beyit mecmuada yok¹⁴⁹¹

Kaşîde-i Bâkî Efendi¹⁴⁹²

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gül-şene altun varaqlar zeyn idüp bād-ı hazân
Güyyâ zer-küblar dükkânı oldı gül-sitân¹⁴⁹³

¹⁴⁹¹ Bâkî: Mûmdur mülk-i cihân saña du'âm ol ki hemân

'An-çarîb eyleye Allâh müyesser hâtem

¹⁴⁹² Bâkî: Kaşîde-i Bâkî berâ-yı Hâce-i Sulţân Selîm

¹⁴⁹³ Bâkî: 22. kaside.

- 2 Rişte-i bārān gümüş tel sīm-keş ebr-i ħarīf
İki çarĥa dōndiler gūyā zemīn ü āsmān
- 3 Berg-i bīdi bāgda āb-ı revān üzre görüb
Didiler aqımış ğılāfından bu tīg-i zer-niŝān
- 4 Reh-güzār-ı bāga ser-tā-pā dökilmiş berg-i zer
Ŗandum altun tebsiler qonmiŝ simāq-ı ĥusrevān
- 5 Bāgda gerdān ider evrākı ŝanmañ gird-bād
İndiler seyyāreler qılmağa seyr-i būstān
- 6 Perr ü bāl açmış yeŝil tūṭī iken berg-i çenār
Zerd olup ser-pençe-i şeh-bāza dönmiŝdür hemān
- 7 Rāygān aldum ŝanurđı la‘l yāqūtı velī
Ŗimdi naqd altun ŝayar tırmıŝ nihāl-i ergavān
- 8 Qanlı yaŝ dökmiŝ ruĥ-ı zerd ü gubār-ālūdına
Varsa dehrūñ fenāsın añdı mīr-i ‘āŝıqān

171a

- 9 Salṭanat tācın giyürse baht-ı¹⁴⁹⁴ mağrūr olmasun
Nice sulṭān bōrkin almışdur begüm bād-ı ḥazān
- 10 Gerçi merdāne şoyındı girdi meydāne dıraḥt
Geldi kış başdı velīkin virmedi ašlā emān
- 11 Dest-bürd-i şarşarı āḥır görüp şāḥ-ı çenār
Didi el arḳası yirde āferīnler pehlevān
- 12 Jāle vü berg-i senden¹⁴⁹⁵ pür-zer ü gevher çemen
Gül-şene varın nişār itdi meger deryā vü kār
- 13 Gevher-i sīr-āb şeb-nem gūş-vār-ı zer varaq
Şāḥn-ı būsṭān oldı güyā çār-süy-ı zer-gerān
- 14 Şöyle beñzer kim ḥaṭ-ı āyāt-ı raḥmetdür çemen
Bād-ı şubḥ itmişdür altun ḥall ile yir yir nişān
- 15 Bir yeşil ğarrā zer-efşān kāğıd olmışdur çemen
Yaraşur yazılsa ger medḥ-i edīb-i nükte-dān

¹⁴⁹⁴ Bākī: geyen ‘alemde

¹⁴⁹⁵ Bākī: ḥazāndan

- 16 H̄āce ‘ālī-naẓar ser-çeşme-i faẓl u hüner
H̄azret-i baba efendi¹⁴⁹⁶ kām-baḥş u kām-rān
- 17 Āfitāb-ı ‘ālem-ārā-yı sipihr-i faẓl o kim
Buldı re’y-i feyziyle nūr u fer rūy-ı cihān¹⁴⁹⁷
- 18 Ayağı toprağıdur kühl-i cevāhir encüme
Āsitānı ḥākidür iklīl-i fark-ı Farḩadān
- 19 Rūzgāruñ şiddetinden gül-şen-i baḩtı maşūn
Nitekim bād-ı ḩazāndan bāğ-ı¹⁴⁹⁸ gül-zār-ı cinān
- 20 Şafḩā-i āyīne-i ‘ālem-nümā-yı ṭab‘ına
Cümle-i dünyā vü mā-fīḩā muşverdür āsmān¹⁴⁹⁹
- 21 Rāh-ı bāğa berg-i zer düşmiş degüldür ser-verā
Āsitānında¹⁵⁰⁰ yüzün ferş itdi māh-ı āsmān
- 22 Eyleyüpdür feyz-i cevrinden¹⁵⁰¹ kemāl-i şun‘ ile
Zāt-i pākūñ gevherin perverde kām-ı Kün fe-kān

¹⁴⁹⁶ Bākī: dāver-i ferḩunde-aḩter

¹⁴⁹⁷ Bākī: Buldı re’y-i enveri feyziyle nūr u fer cihān

¹⁴⁹⁸ Bākī: şaḩn

¹⁴⁹⁹ Bākī: ‘ayān

¹⁵⁰⁰ Bākī: reh-güzārında

¹⁵⁰¹ Bākī: ḩūrşīd-i

- 23 Meclisüñde albi altun gibi řafĩ olmayan
al ocağından alāř olmaz iderseñ¹⁵⁰² imtiān

171b

- 24 Āfet-i bād-ı azāndan tā ebed mafūz olur
Bāğ-ı dehre hüsn-i tedbĩrũn olursa bāğ-bān
- 25 şarşar-ı ğam fikrũm evrāın perĩřān eyledi
ihre-i zerdũm belādan buldı reng-i za‘ferān
- 26 Cür‘a-i cām-ı belā-encām-ı ğam bĩ-hũř idüp
‘Āıbet kıldı humār-ı derd ü minet ser-girān
- 27 Cür‘a-veş ayakda odı sāĩ-i devrān beni
Dest-gĩr ol ey emĩr-i meclis-i devr-i zamān
- 28 Himmetũn řimřādınuñ řāh-ı bũlendi var iken
anda yapsun řāh-bāz-ı şab‘-ı Bāĩ āřiyān
- 29 Destũme alsam açan¹⁵⁰³ nazm-ı bedĩ‘ũmle benem
Nĩze-bāz-ı ‘arşa-i mũlk-i ma‘ānĩ vũ beyān

¹⁵⁰² Bāĩ: kılursañ

¹⁵⁰³ Bāĩ: alem

- 30 Ben kemend-endāz-ı meydān-ı ma‘ānī¹⁵⁰⁴ olalı
Halka-i teslīme geçmişdür ser-i gerden-keşān
- 31 Pehlevān-ı ‘arşa-i nazmem diyen ferzāneler
Bir iki zār u zebūnumdur za‘īf ü nā-tevān
- 32 Muttaşıl şi‘rüm yazarken hāme turmaz deprenür
Neydür anı gūyiyā lerzān ider āb-ı revān
- 33 Bağ u butsān içre tā ola bisāṭ-ı sebzeve
Şubḥ-dem berg-ı hazāndan kaṭre-i şeb-nem çekān
- 34 Her seher şahn-ı zümürüd gūn-ı gerdūn üstine
Āfitāb altun ṭabaḫdan ola tā gevher-feşān¹⁵⁰⁵
- 35 Mesned-i rif‘atde genc-afān-ı ihsān ol müdām
‘Ömr ü devlet pāy-dār iḳbāl ü ‘izzet cāvidān

Ḳaṣīde-i Bākī Efendi¹⁵⁰⁶

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

- 1 Gül meclisinde lāle yine kıldı āşikār
Āyīn-i bezm-i ‘işret-i Cemşīd-i kām-kār

¹⁵⁰⁴ Bākī: belāgat

¹⁵⁰⁵ Bākī: tā ola gevher-feşān

¹⁵⁰⁶ Bākī: Ḳaṣīde-i diger

172a

- 2 Gül-zāre gel ki seyr¹⁵⁰⁷ cihāndan nümūnedür
Vaqt-i¹⁵⁰⁸ çemende hāşıl olur seyr-i her diyār
- 3 Döndi diyār-ı Rūma semenlerle şahn-ı bāğ
Gūyā sevād-ı mülk-i Hābeşdür benefşe-zār
- 4 Şahrāyı kıldı lāle Bedaḥşañ vilāyeti
Gül-zārı itdi tāze çemen mülk-i sebze-zār
- 5 T̄ölāb urdı¹⁵⁰⁹ kavş-i kuzah bāğ-ı ‘āleme
Mīz-āb andı¹⁵¹⁰ her yañadan aqđı cūy-bār
- 6 Çarḥ oqlarını atdı yine gül-şene seḥāb
Altun göbeklü bir siper-i la‘l tutdı ḥār
- 7 Gösterdi āb ‘aks-i gül-i bāğı nitekim
Ruḥsār feth-i¹⁵¹¹ āyīne-i tīğ-i şehriyār
- 8 Ol kim ğubār-ı der-gehine intisāb ile
Eflāke irdi küngüre-i tāt-ı iftiḥār

¹⁵⁰⁷ Bākī: cümle

¹⁵⁰⁸ Bākī: şahn-ı

¹⁵⁰⁹ Bākī: kırdı

¹⁵¹⁰ Bākī: gibi

¹⁵¹¹ Bākī: nuşret yüzünü

- 9 Mülk-i sühanda nevbetümüz çaldı rûzgâr
Āfākı tıtdı velvele-i kūs-ı iştiḥār
- 10 Bākī ne deñlü sözlerüñ āb-ı revān ise
Aķar şu gibi yirde gerek rûy-ı i'tizār
- 11 andan gedā-yı bī-ser ü pālar senüñ gibi
andan edā-yı medḥ-i şehenşāh-ı tāc-dār
- 12 Yüz sür Cenāb-ı Ḥaķķa niyāz u tazarru 'it
Olsun mezīd 'ömr-i Ḥudāvend-i rûzgār
- 13 adr ü şerefde her gicesi Leyletü'l-berāt
Eyyām-ı 'ömr-i devleti nev-rüz u nev-bahār

Kemāl Paşa-zāde

'Aķlı yoķdur cihānda anuñ kim

aşa opraĝa ḥarc ider



*1512

*1513

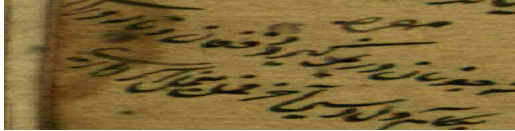
¹⁵¹² Derkenar: Divanda 118. gazel olarak verilmiş.

Şem'î

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

- 1 Görinen eflāk şanmañ dūd-ı āhumdur benüm
Pādişāh-ı ışkam ol çetr-i siyāhumdur benüm
- 2 Mülk-i ışkam almağa mihr ü mahabbet tahtını
Āteş-i āhum alem eşküm sipāhumdur benüm
- 3 Sālik-i ışkam benüm pîrüm harābāt ehlidür
Güşe-i meyhāne künc-i hānķāhumdur benüm
- 4 Kārbān-ı cān u dil gitdükce kūyuñdan yana
Kūs-ı rihlet nāle vü feryād u āhumdur benüm
- 5 **Şem'i'**yem mihrünle ey mäh-ı cihān-ārā senün
Yanduran āfākı süz-ı ŝubĥāhumdur benüm

Müfred



¹⁵¹³ Derkenar: Divanda 192. gazel olarak verilmiş.

Ġazel-i Bākî

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Fermān-ı 'aşka cān ile var inķıyādumuz
Hük-m-i każāya zerre kadar yok 'inādumuz
- 2 Biz müttekā-yı zer-keş-i cāha ŧayanmazuz
Ĥaķķuñ kemāl-i luħfınadur istinādumuz¹⁵¹³
- 3 Baş egmezüz edāniye dünyā-yı dün için
Allāhadur tevekkülümüz i'timādumuz¹⁵¹³
- 4 Meyden şafā-yı bāṭın-ı ĥumdur ġarāz hemān
Erbāb-ı zahir añlayamazlar murādumuz
- 5 Minnet Ĥudāya devlet-i dünyā fenā bulur
Bākî kalur ŝaĥife-i 'ālemde adumuz

Kaşide-i Bâkî Efendi¹⁵¹⁴**Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün**

- 1 Ey pâ-y-ı bend-i dām-geh-i kayd-ı nām u neng
Tā key hevā-yı meşgale-i dehr-i bī-direng
- 2 Añ ol günü ki āhır olup 'ömr-ı nev-bahār¹⁵¹⁵
Berg-i hazāne dönse gerek rüy-ı lāle-reng
- 3 Āhır mekānuñ olsa gerek cür'a gibi hāk
Devrān elinden irse gerek cām-ı 'ayşa seng
- 4 İnsān odur ki āyine-veş kalbi şāf ola
Sīneñde n'eyler ādem iseñ kīne-i peleng
- 5 'İbret gözinde niceye dek gaflet uyhusu
Yitmez mi saña vākı'a Şāh-ı şīr-ceng
- 6 Ol şeh-süvār-ı mülk-i sa'ādet ki rahşına
Cevlān deminde 'arşa-i 'ālem gelürdi teng

¹⁵¹⁴ Bâkî: Merşiye-i Sultān Süleymān Hān 'aleyhi'r-raḥmetü ve'l-ğufrān

¹⁵¹⁵ Bâkî: nev-bahār-ı 'ömr

7 Baş egdi āb-ı tīgina küffār-ı Üngürüs
Şemşīri gevherini pesend eyledi Freng

8 Yüz yire kodi luşf ile gül-berg-i ter gibi
Şandūka şaldı hāzin-i devrān güher gibi

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Hakkā ki zīb ü zīnet-i iķbāl ü cāh idi
Şāh-ı Sikender-efser ü Dārā-sipāh idi

2 Gerdün ayağı tozına eylerdi ser-fürü
Dünyāya hāk-i bār-gehi secde-gāh idi

3 Kem-ter gedāyı az 'ařāsı kılurdı bay
Bir luşfı çok mürüvveti çok pādişāh idi

4 Hāk-i cenāb-ı hāzreti der-gāh-ı devleti
Fazl u belāgat ehline ümmīd-gāh idi

5 Hük-m-i kazāya virdi rızāyı egerçi kim
Şāh-ı kazā-tevān u kader-dest-gāh idi

6 Gerdün-ı dūna zār u zebūn oldı şanmañuz
Maşşūdı terk-i canla ırub-i İlāh idi


173a

*1516




7 Cān u cihānı gözlerimüz görmese n'ola
Rūşen cemāli 'āleme hūrşīd ü māh idi


8 Hūrşīde bařsa gözleri halkuñ tola gelür
Zīrā görünce hātıra ol meh-liķā gelür

¹⁵¹⁶ Derkenar:

 seyri der kim kim kebāb dehr-i nīşininden


Revān olmař diler cānım vücūd-ı 

Gül  gerdenigi  var 

 uzaş yola  

Müfred

  cihān

'Işķa  eyleme ben bir an

Müfred

Muħabbet beni  başım



Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'klü Fā'ilün

- 1 Döksün şehāb addiñ añup atre atre an
İtsün nihāl-i nārveni nahl-i ergavān
- 2 Bu acılarla çeşm-i nücüm olsun eşk-bār
Āfākı tutsun āteş-i dilden ıan duhān
- 3 ılsun kebūd cāmelerin āsmān siyāh
Geysün libās-ı mātem-i Şāhı bütün cihān
- 4 Yaqsun derün-ı sīne-i ins ü perīde dāğ
Nār-ı firāk-ı Şāh Süleymān-ı kām-rān
- 5 ıldı firāz-ı küngüre-i 'arşı cilve-gāh
Lāyık degüldi şānına haā bu hāk-dān
- 6 Mürğ-i revānı göklere irdi hümā gibi
aldı ha-i hākde bir iki üstühān
- 7 āpük-süvār-ı 'arşa-i kevn ü mekān idi
İbāl ü 'izzet olmışdı yār ü hem-'inān
- 8 Ser-keşlik itdi tevsen-i baht-ı sitīze-kār
Düşdi zemīne sāye-i elāf-ı Kirdigār

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Olsun ğamuñda bencileyin zār u bī qarār
Āfāķı gezsün aĝlayuraķ ebr-i nev-bahār
- 2 ˘Tutsun cihānı nāle-i mürĝān Őubħ-dem
Güller yolınsun āh u fiĝān eylesün hezār
- 3 Sünbüllerini mātem idüp çözsün aĝlasun
Dāmāne döksün eşk-i firāvānı küh-sār

173b

- 4 Gül ĥasretüñle yollara ˘Tutsun ˘kulaĝını
Nergis gibi ˘ıyāmete dek çeksün intizār¹⁵¹⁷
- 5 Añduķça bűy-ı ĥulķıñı derdüñle lāle-veŐ
Olsun derűn-ı nāfe-i müŐĝ-i Tatār tār
- 6 Deryālar itse 'ālemi çeşm-i güher-feŐān
Gelmez vűcűda sencileyin dürr-i Őāh-vār
- 7 Ey dil bu demde sensin olan baña hem-nefes
Gel nāy gibi inleyelűm bāri zār zār

¹⁵¹⁷ Bāķı: 5. beyit olarak verilmiş.

8 Āheng-i āh u nāleleri idelüm kemend¹⁵¹⁸
Eşhāb-ı derdi cūşa getürsün bu heft bend

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Gün toğdı Şāh-ı 'ālem uyanmaz mı h'ābdan
Kılmaz mı cilve hayme-i gerdün-cenābdan

2 Yollarda kaldı gözlerümüz gelmedi haber
Hāk-i cenāb-ı südde-i devlet-me'ābdan

3 Reng-i 'izārı gitdi yatur kendü huşk-leb
Şol gül gibi ki ayru düşüpdür gül-ābdan

4 Gāhī hicāb-ı ebre girür husrevā felek
Yād eyledükçe luṭfuṅu terler hicābdan

5 Tıfl-ı sirişki yirlere girsün du'ām odur
Her kim gamuñdan ağlamaya şeyh u şābdan

Bu beyit mecmuada yok¹⁵¹⁹

¹⁵¹⁸ Bākī: bülend

¹⁵¹⁹ Bākī: Yansun yaqılsun āteş-i hecrünle āfitāb
Derdünle qara çullara girsün şehābdan

6 Yād eylesün hünelerüñi anlar alasun
Tīuñ boyınca araya batsun ırābdan

7 Derd ü amuñla āk-i girībān idüp alem
Pīrāhenini pārelesün uşadan ‘alem

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Tīuñ içürdi düşmene zam-ı zebānları
Baş itmez oldu kimse kesildi lisānları

174a

2 Gördi nihāl-i serv-i ser-efrāz-ı nīzeñi
Ser-keşlik adın añmadı bir daı bānları

3 Her anda bassa pāy-ı semendüñ nişār için
ānlar yoluñda cümle revān itdi cānları

4 Deşt-i fenāda mür-i fenāda¹⁵²⁰ durmayup¹⁵²¹ onar
Tīuñ udā yolında sebīl itdi anları

¹⁵²⁰ Bākī: mür-i hevā

¹⁵²¹ Bākī: urmayup

- 5 Şemşîr gibi rûy-ı minbere¹⁵²² taraf taraf
Şalduñ demür kuşaklu cihân pehlevânları
- 6 Alduñ hezâr büt-gedeyi mescid eyleduñ
Nâkûş¹⁵²³ yirlerinde oğutduñ ezânları
- 7 Âhır çalındı kûs-ı raḥîl itduñ irtiḥâl
Evvel konağuş oldu cinân büstânları
- 8 Minnet Hudāya iki cihānda kılup sa‘îd
Nām-ı şerîfûñ eyledi hem gâzî hem şehîd

Mef‘ülü Fā‘ilätü Mefā‘îlü Fā‘ilün

- 1 Bâķî cemāl-i Pādişeh-i dil-peżîri gör
Mir’ât-i şun‘-ı Ḥazret-i Ḥayy-i Ḳadîri gör
- 2 Pîr-i ‘Azîz-i Mışr-ı vücūd itdi intiḳâl
Mîr-i cevân-ı çâpük-i Yûsuf-nażîri gör
- 3 Gün toğdı şimdi gāyete irdi sepîde-dem
Ruḥsâr-ı ḥûb-ı ḥusrev-i rûşen-żamîri gör¹⁵²⁴

¹⁵²² Bâķî: zemîne

¹⁵²³ Bâķî: nâkûş

¹⁵²⁴ Bâķî: Divanda 3 ve 4. beyitler yer değıştirmiş.

- 4 Behrām-ı vakti gūra yitürdi bu şayd-gāh
Var işigine hıdmet-i Şāh Erdşīri gör
- 5 Ber-bād kıldı taht-ı Süleymānı rüzgār
Sultān Selīm Hān-ı Sikender-serīri
- 6 Vardı peleng-i kūh-ı veġa h'āb-ı rāhate
Kūh-sār-ı kibriyāda tūran nere şīri gör
- 7 Cevlāne gitdi ravzaya tāvūs-ı bāġ-ı kuds
Ferr-i hümā-yı evc-i sa'ādet-mesīri gör

Bu beyit mecmuada yok.¹⁵²⁵

174b

Bākī¹⁵²⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Rāyet-i fitne çeküp olkad-i dil-cū begler
Üşdiler yanına her şūh-ı cefā-hū begler

¹⁵²⁵ İkbāl ü baht-ı husrev-i āfāk müstedām
Rūh-ı revān-ı Şāha Tahıyyāt ve's-selām

¹⁵²⁶ Bākī: Tahmis-i ġazel-i Necātī

2 Bir yire geldi nice ğamzesi cādū begler
Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler

Gözi āhūlaruñ ālāyına yā Hū begler

*1527

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

1 Bize şol deñlü cefā itdi o sengīn
Dilümüz daħı güzellerden [...] ¹⁵²⁸

¹⁵²⁷ Derkenar: Bākī divanında 386. gazel.

Ġazeliyat-ı Bākī

Mef'ülü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Hergiz ne qadr u cāh u ne sīm ü zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin
2 Bāġ-ı bihişt-i kūyma yāruñ irem diyü
Ĥağdan hemīşe uçmaġa bāl ü per isterin
3 Şahrā vu kūhı geşt ü güzār itdügüm bu kim
Dīvāne göñlüm egleyecek bir yir isterin
4 Sīm-i sirişki ĥarc iderin ĥāk-i pāyüñe
İksīr-ī 'aşq tālībiyin cevher isterin
5 Rūz-ı ġamuñda ġamzeñe meyl itdügüm bu kim
Kendüm helāke qaşd iderin ĥaçer isterin
6 Meylüm cihānda bāde-i gül-günādur benüm
Ma'cün olursa bārī leb-i dil-ber isterin
7 **Bākī** gedā-yı meykede-i 'aşq olup yine
Bezm-i ġamından ol şanemüñ sāġar isterin

¹⁵²⁸ Bu kısım tahrip olduğundan okunmuyor.

2 Ğamdan āzād ideyin dimiřdüñ ħullaruñı

Ey efendi



3 Bir bölük ħařı kemān ğamzesi tūrũñ

Ğamla toğrasın mı diyeyin iki



4 řũfıyā biz meyi řāf içicek olmazuz

Āb-ı engürle yoğrılmış [...]¹⁵²⁹

5 Ezelde gelümez şalı'ı ger şüreler

Ĥařı-ı cefāsımı yāruñ āh u feryād



6 Ve ben çağıra her bir ħulumuz etdüm

Ĥarār itmez göñül bir laħza ey rũĥ-ı revān

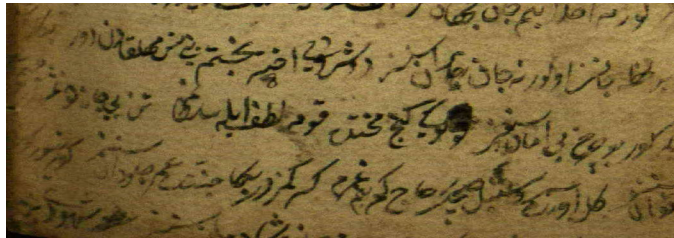
7 Gözüm



benüm can-ı cihān



Elif řaddũñle řařuñ [...]¹⁵³⁰



¹⁵²⁹ Bu kısım tahrip olduğundan okunmuyor.

¹⁵³⁰ Bu kısım tahrip olduğundan okunamadı.

175a

Ḥayretī


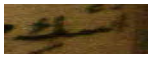
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ḳaçma benden cānuma cān ol benüm ḳardaşcuğum
 Gel medd durma dermān benüm ḳardaşcuğum
- 2 Ne umarsın şoḥbet-i nā-cinsden hey gül-rū
 Hem dem-i erbāb-ı 'irfān ol benüm ḳardaşcuğum
- 3 Ben belā gencinde giryān olayın Ya'ḳūb vār
 Sen şafā Mışırında sulṭān ol benüm ḳardaşcuğum
- 4 Ḥār-ı ğamda ben ḳo nālān olayın bülbül gibi
 Sen açıl gül gibi ḥandān ol benüm ḳardaşcuğum
- 5 **Ḥayretī** gibi dilersen olasıñ ğamdan ḥalāş
 Gāh mest ü gāh ḥayrān ol benüm ḳardaşcuğum¹⁵³¹

¹⁵³¹ Ḥayretī: Bu gazel divanda yok.

Necātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hā çeker yaşum beni tırmaz bu deryādan yaña
Seyre çıkmışdur meger dilber Qalata'dan yaña
- 2 Gözlerüm yaşı deñizler oldı hadd yalar gibi
Seyre gelmez mi deñiz dilber bu dünyādan yaña
- 3 Qandesin ey srv-i bağ-ı gül nergisleri
Göz qulağ açuvirür sen serv-i ra'nādan yaña
- 4 Ka'be haqqı ol Freng oğlanı kıblem o kimse
Kāfirem ger bir qadem başsam kilisādan yaña
- 5 İrmeden sāmī  olđıl **Necātī** haqqıla
Vaqtidür şimden girü 'azm eyle derdin yaña
- 6  şafā ile şu kim nüş ide şerbet
Āb-ı hayātla dolı bir cām-ı cem çeker

Qılmağiçün hayātı beden qal'asın harāb¹⁵³²

¹⁵³² Necātī: Bu gazel divanda yok.

175b



miḥnet yine doğmuşdurur dirsen

Nitekim sūz-ı devrile işi āh u fiġān sensiz

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bende şabr ü tākāt dilberde şefkāt yok mudur
Ya ilahī muḥite yoḥsa nihāyet yok mudur
- 2 Bu kadeḥ mi bir gedāyı 'āleme sultān ider
Cām-ı meyde zāhidā billah ḥālet yok mudur
- 3 Sañā her 'āşık olan böyle mi olur nā-murād
Yoḥsa ben olmadıġuñ başında devlet yok mudur
- 4 Miḥnet-i āfet olurmış 'āşıkūñ eglencesi
Göñlümüz eglemeye şunda bir āfet yok mudur
- 5 Pādişāhum **Ḳudsī**'yi ben bilmezem kimdür dime
Bende-i dergāhdur emr ile ḥizmet yok mudur

Mef'ülü Mefā'îlü Mefā'îlü Fe'ülün

- 1 Nāz eyleme ol serv-i semenber daḥı nāzuñ
'Uşşāka cefā itse güzeller daḥı nāzuñ
- 2 Sīmīn beden olanlara gāyet yaraşur ḥaṭṭ
Tez tutsa tırāş eylese bir daḥı nāzuñ
- 3 Ḥaṭṭı güli yürür didilerdi baña yārūñ
Gördüm o lebi gönçe daḥı ter daḥı nāzuñ
- 4 Şekker-i lebüñi bir keret öpmek bize besdür
Luṭfuñdan eger olsa mükerrer daḥı nāzuñ
- 5 Eyi Ṭāli'î gerçi eyüdür medḥ ü kaşīde
Ammā ki ḥôş-âyende gâzellere hep nāzuñ

176a

Figānî

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

- 1 Ölen 'uşşāk için zülfüñ tutar yaş
Kerem kıl tîr-i gamzeñ yāyını baş

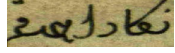
- 2 Kul oldu zülfüne dil boynı bağlu
 Gerek öldür gerek dirgür gerek aş
- 3 Müjeñ şemşirini sīnemden al kim
 Kılıç toprağda yatdıca olur pāş
- 4 ‘Aşık olsam yüzün şavkına ey şem‘
 Elimde gün olur altunlu bir taş
- 5 **Figānī** şol kadar inceldi cānā
 Anı sen zülfünüñ bir kılına aş

Figānī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fe‘ülün

- 1 Lebün kim cān u dil derdine emdür
 Anı ben ħasteye luşf eyle emdür
- 2 K̄o aqsun pāyuna eşk-i revānum
 Gözüm yaşı benüm ey servi nemdür
- 3 Belā iqliminün sulţānidur dil
 Ġam u ğuşşa aña ħayl ü ħaşemdür

4 Dehānı kāmete zülfüñden idi

 ancak elemdür

5 Seni bülbül gibi zār eyledi heb

Figānī ol yüzi gül gonce-femdür

176b

Figānī

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Gördi nihāl-i kāmētüñi sen semenberüñ

Biñ pāre oldı qalbi ḥasedden şanavberüñ

2 Dağıt efendi gel yüziñ üstine sünbülüñ

Yüzi qarası yanına qalsun ço 'anberüñ

3 Zāhid şarāb-ı la'lüñi nüş eyleyeydi ger

Hergiz cihānda ednā añmazdu kevşerüñ

4 La'lüñ nebātı virdi kesāda benim begüm

İşün bitürdi kāmēt-i mevzūnuñ 'ar'aruñ

5 Kimdür dir isen ey şeh-i hūbānı **Figānī**

Bir derd esīri 'āşık-ı şūrīde kemterüñ

Rahmî¹⁵³³

Mefā'îlün Mefā'îlün Fe'ülün

- 1 'İzāruñda bu zülf-i 'anber-ālūd
Görinür āteş üzre nitekim dūd
- 2 Dehān-ı vaşfı cānā cevher-i ferd
Sözün ketm-i 'ademden oldı mevcūd
- 3 Buḥūr it nār-ı 'ışka cism-i pākūñ
Yanınca āteşe hoş-bū olur 'ūd
- 4 'Adūlardan varılmaz kūy-ı yāra
Der-i maḫşūdumuz ḫayfa ki merdūd
- 5 Vişāl olsa n'ola **Rahmî**'ye hicrān
Ḥalīle gülşen oldı nār-ı Nemrūd¹⁵³⁴


¹⁵³³ 85a'da tekrar edilmiş.

¹⁵³⁴ Rahmî: 28. gazel.

177a

‘Ulvī

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fā‘ül

- 1 Ol dilber-i nev-haṭ seni çün firḳate şaldı
Ĝam çekme göñül kim çoĝı gitdi azı ḳaldı
- 2 Gitdikce göñül ṭālib olur künc-i vişāle
Cürm ise ziyād olmada ‘ömr ise azaldı
- 3 Ĝarḳ olacaĝın añmadı bīçāre göñülde
Gavvās şıfat ka‘rim-i firḳate ṭaldı
- 4 Ḳan  tığ-i müjeñ keştī-i tenden
Can lengerini dil deñizinden çeküb aldı
- 5 Meydān-ı muḥabbetde serin eyleyeli tob
Çevĝān-ı ḳaḳa ‘Ulvī’yi yerden yere vurdu

‘Ulvī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bulındı kūyuñ içinde efendi ḥāne baña
Maḥleñe varmaĝa bahāne baña

- 2 Hadeng-i āhımı itsem aşn̄ kemānın egüb
Kelāmını meh-i nev eyleye nişāne baña
- 3 ‘Acūz-ı dehriñ olubdur zebūnı h̄alk-ı cihān
Cefālar eyler anuñçün zen-i zemāne baña
- 4 Muīm-i künc-i ğam zār u bīkes ü tenhā
‘Aceb mi aĝlasañ ey şem‘i yana yana baña
- 5 Çemende addüm içün añlaşurlar ‘Ulvī
Meger ki mātem ider çengle çegāne baña

177b

Müseddes-i ‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 H̄alk-ı ‘alemde biraz göñlüm cüdā olsun dersin
Arzūyı cāh-ı devlet heb hebā olsun dersin
Beñden olmaĝa şehā senden rıza olsun dersin
Koluña gāhī cefā gāhī vefā olsun dersin
Göñlümü o ‘ışkıñla mübtelā olsun dersin
‘Āıbet bir şāha ul olur saña olsun dersin

- 2 Cevrüne şabr eylemezsem vaşlıña şād olmayam
Seniñ maḥbesinden kaçarsam ğamdan azād olmayam
Astāniñ terk idersem ḥayr ile yād olmayam
Öz ki şāha ḳul olursam ğamdan azād olmayam
Göñlümü ḳo ‘ışkıñla mübtelā olsun dersin
‘Āḳıbet bir şāha ḳul olur saña olsun dersin
- 3 Naḳd-ı ‘ömrüm yoluña ruḥüm revān etsem gerek
Ḥançer-i müjgān ile teslīm-i cān etsem gerek
Gizlü rāzım ‘āleme bir bir ‘ıyān etsem gerek
Ah şāhım diyü yollarda fiġān etsem gerek
Göñlümü ḳo ‘ışkıñla mübtelā olsun dersin
‘Āḳıbet bir şāha ḳul olur saña olsun dersin
- 4 Ol şehiñ eyvānına dirsem n’ola dārü’l-İslām
‘Arş u ferş serīr-i felek ḥurşīd-cām
Ḳaşrınıñ eṭrafına baḳdım bir üstād-ı benām
Şofḥa-i divārına yazmış bu malṭa‘ı tamām
Göñlümü ḳo ‘ışkıñla mübtelā olsun dersin
‘Āḳıbet bir şāha ḳul olur saña olsun dersin
- 5 ‘Ulvi’ya gülzāra ḳılmaġa def‘i melāl
Şundı bir divān elime ol gül baġ-ı cemāl
Ben tefā‘il idicek geldi bu nazm-ı pür-ḥayāl
Oḳuyub ol şah-ı ḥüsne ḳarşu etdim ḥeb ḥāl

Gönlümü ço ‘ışkıñla mübtelā olsun dersin
‘Āķıbet bir şāha ķul olur saña olsun dersin

178a


‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kaṭre kaṭre ķāñña çeşm-i ħunfeşānlar dōkdüler
Gülşen-i bezmiñde yer yer erguvānlar dōkdüler
- 2 Arayub ağızın neçe gizlü haberler çekdüler
Raḥmıma peykānlaruñ taşlu zebānlar dōkdiler
- 3 Ḥayra maķdem diyü ol servüñ ayağına düşüb
Taşlarla gözlerüm āb-ı revānlar dōkdiler
- 4 Etdiler ħün şehīd-i ‘ışķa kūh-ı dürüşti ğarķ
Şol ħarāmi gözlerüñ kim neçe ķanlar dōkdiler
- 5 Merdüm-i çeşmüm ağardı pīre döndi giryeden
Yüzümüñ şuyunu ‘Ulvī nev-cevānlar dōkdiler

'Ulvî

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ol perî olalı bezm-i meye tenhâ ʔālib
Meclisinde dedi 
- 2 Ümmî ʔılmaz 'ameliñ terk-i riyā etmeyecek
Sen eger te'yib ol ey şūfî gerekse şārib
- 3 Perdedür cān gözine ʔaşr-ı beden ma'nide
'Alem-i baʔına baʔsıñ göriniyor heb hāyib
- 4 Ah dil bād-ı seher göz yaşı nehr-i hāri
Böyledür 'ışk iliniñ āb u hevāsı gālib
- 5 Halk içinde kelimātım n'ola raġbet bulsa
'Ulvî'ya husrev-i nazm oldu sözüme rāġıb

178b

'Ulvî



Mef'ülü Fâ'ilätü Mefā'ilü Fâ'ilün

- 1 Şūfî cihānda maḥrem rindān olur mı hic
Nādān olan kimsede irfān olur mı hic

- 2 ‘Ākıl odur ki eyleye taḥsīl-i ma‘firet
Ḥayvān-ı nāṭıķ olmayan eren olur mı hic
- 3 Ey cān ṭabībī ‘ıṣķla dermānda olanıñ
Ölmekden özge derdime dermān olur mı
- 4 Revnaķ kıomaz ruḥuñda ḥaṭṭıñ ey meh-i münīr
Ebr-i siyehde mihr-i dıraḥşān olur mı hic
- 5 Ey ‘Ulvī gelmez oldu yıķık göñlüme feraḥ
Bir milket-i ḥazānda sulṭān olur mı hic

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şunma ey ḥāce nebāt  baña hic
Dehen-i yār ṭururken şekerıñ ez şuyun iç
- 2 Yāre didim ki niçün şabrımı yağma etdiñ
Nukre fāmım göricek didi ki 
- 3 Dil şad pāreme beñzetdüñçün mekānın
Kākülñ oldu bugün şāne ile piçāpiç

- 4 Sīneden gözlerümün yaşı revān oldu yine
Beñzer ol şehre ki içinden akar Tunca Meriç
- 5 Meyl iderse seni koyub dil-i ‘Ulvi ğayra
Ten-i fersüde seni tīg-i müjgle iki biç

179a


Figānī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Eşk-i çeşm sāye-veş yollarda kim üftādelər
Pāy-māl itme anı ey serv merdüm-zādedür
- 2 ‘Işksuz icrā-yı cismüm gelmedi bir araya
Mebdār-ı cem‘iyyet-i şoḥbet meger kim bādedür
- 3 Nāme-i ‘ışk oldu cismümde benüm her üstüḥān
Ḥayf-ı ‘unvān kim bugün Mecnün’la Ferhād’adur
- 4 Ey gönül şāh-ı cihāndāra şaḳın reşk eyleme
Çün gözi ‘ayyār çarḥuñ Efser Dārādatur
- 5 İrmek ister zülfine tül-ı emelle gönül
Ey **Figānī** bu perīşān dil ‘aceb sevdādatur

Figānī

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ülün

- 1 Murādı gön̄lümüñ senden vefādur
Ki ol cev̄r ile çoqdan mübtelādur
- 2 Benim her hālimi hāl-i siyāhuñ
Bilür bilmezlenür yüzi qaradur
- 3 Kimüñ kim bir büt-i sīmīn-beri yoq
Eger şāh-ı cihān ise gedādur
- 4 Mekes el açuben zār-ı milh eyler
Murādı hāl ile dilden du'ādur
- 5  gön̄lüñ **Figānī**
Ki her serde aşar gön̄ül belādur

179b

Ḥayālī¹⁵³⁵

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dilberler içre ben saña 'āşık degilmiyem
'Uşşāk içinde devlete lāyık degilmiyem
- 2 Mecnūnla bezm-i ğamda ben içdim toluyı ben
Mest oldı geçdi ben daḥi ayık degilmiyem
- 3 Bir cūybār-ı mihr ü vefāyin cihāneden¹⁵³⁶
Evvel bahār geldi bulanık degilmiyem
- 4 Dağ-ı ğamıñ yürekde iken toğdum anadan
Kān ağlamakda 'ayn-ı şeqāyık degilmiyem
- 5 Sūzumla söz çerāğını yakdım **Ḥayālī** ben
Ḥusrev gibi zemānede fayık degilmiyem

¹⁵³⁵ Ḥayālī: 374. gazel.

¹⁵³⁶ Ḥayālī: zamānede

İshāk¹⁵³⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Yine dil murğına bu zülf-i siyeh dām oldu
Uçdı rāhatlığı bī-ṭākat u ārām oldu
- 2 Ad u şan ehli geçüp ‘ışkıñu zühde değışen
Ne didi ad kodı illere bed-nām oldu
- 3 Yolımız düşer ise mescide şôfî varavuz
Ĝarazuñ da‘vet ise var yeter ibrām oldu
- 4 Bir arada iki dildār cemālin gördük
Ne mübārek güne irdük iki bayram oldu
- 5 Yine fūrkat görünür ölmege sa‘y it **İshāk**
Ne turursın iregör menzile aḥşam oldu

¹⁵³⁷ İshāk: 309. gazel.

180a


Cem

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Didim ey çok sevdüğim cevr ü cefādan vazgel
Didi kimdür kim diyen baña vefādan vazgel
- 2 Cān virem 'ışkuñ hevāsından çü benden geçem
Öldüğüm vaqtinde dirler bu hevādan vazgel
- 3 La'l-i yār için baña ulaşma igen ey raķīb
Ķan görünür gözüme ben bī-nevādan vazgel
- 4 Seyl-i eşküm haķķ geçdi āstānuñda didüm
Didi kim geçdi geçen ol mācerādan vazgel
- 5 **Cem** lebüñ hūnına irmege du'ā ider didüm
Didi bu olmaz du'ādur bu du'ādan vazgel

Hāletī


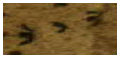




Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

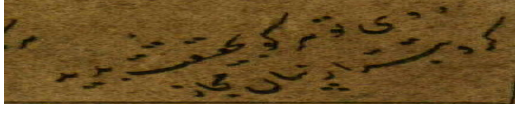
- 1 Eyle nażar  'ayn-ı zuhūrı gör
Maħv eyle ğayrı nesne-i Rabb-i gafūrı gör

- 2 Her ne gelürse cānib-i ḥaḫdan rızā virüb
Gūş eyle ḥaḫḫ kelāmını ‘abd-i şekürî gör
- 3 Kesme ümmīd-i raḫmeti vechen mine’l-vücūh
Ḳılma nazar kenārına ğāfū ğaffūrı
- 4 Daḥl itme şūfī ehl-i dilüñ içdügi meye
Ġayrı zuhūr dime şarāb-ı zuhūrı gör
- 5 Nüzl itdi cümle varını yolında **Hāletī**
Ma’ni-i remz-i ḥāşl bākī māfi’l-şudūrı gör

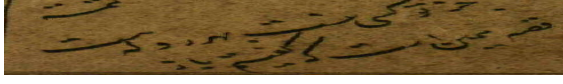
180b

Celāl u Vānī

- 1 Ey zūlf-i ḥübān-ı cihān-ı ser-firāz

- 2  cefā-cūy ü sitemkāre
 müselleḡ  ḥüsn-i nāz
- 3 ‘Āḳıbet 
- Her ki 



Temmet



181a

‘Ulvī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

- 1 Çeker hıřm ile ‘uřřāka o çeřm-i hūnfeřān hançer
Zamāne görmedi bu resme haķka bī-imān hançer
- 2 Hilāl ü hāle řandım atlas-ı gerdūnda seyr etdüm
Kuşanmuş zer-kemer ol şeh taķınmıř zer niřān hançer
- 3 Miyān-ı serv-i ra‘nāda yazulmasun re’y-i garrādur
Miyānuńda görinen ey boyı serv-i revān hançer
- 4 ‘Iyān eyler sańa āyīn-i bezm-i rezmi ey hūni
řol elde sāgar u řaę elde her dem hūn-feřān

5 Şikâf-ı sîne-i ‘Ulvî’den olmasun cüdâ ğamzeñ
Ġılâf-ı surh içinde yâre şûr olsa nihân hançer

‘Ulvî

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Geçdi ğurbet câne yârân-ı şafâdan kimse yok
Bir ‘aceb girdâba düşdüm âşinâdan kimse yok
- 2 Kanı ol düzdîde ğamze kanı ol ‘âlî nazâr
Bîkes oldum âşinâdan rûşenâdan kimse yok
- 3 Âsitâniñ itlerinden dūr olaldan âh kim
Kimse bilmez derdüm ihvân u vefâdan kimse yok
- 4 Şimdi hâletdeyüm kim geçdi ğarîb cânıma
Ger ölürsem baña ağlar âşnâdan kimse yok
- 5 Dâr-ı ğurbetde nola ‘üryân gezersem ‘Ulvî’ya
Bir zemâne gelmişüz kim aşhiyâdan kimse yok

181b

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Öpdi dil yāriñ elin ‘arz idüb āhından çok
Heb görenler dediler ‘özri günāhından çok
- 2 Ādeme tūl-ı emel ‘ömr-i kaçır oldu naşīb
‘Ālemün zilleti hōd ‘izzet ü cāhından çok
- 3 Mūy-ı jülīde degül başa kara bāzūdur
Ehl-i ‘aşkuñ nesi dār-ı dūd-ı siyāhundan çok
- 4 ‘Işk sulţānınıñ ordū-yı hümāyūnında
Görmedüm derd ü ğamu ğuşşā-i sipāhından çok
- 5 ‘Ulvī’ya hāl-i ruḥ-ı yār tıyarlar meyliñ
‘Ālemün zimdi müneccimleri kāhından çok

‘Ulvī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Halka-i zūlf-i ḥam-ender-hamı cānānemiziñ
Oldı zincir-i cününü dil-i divānemiziñ

- 2 Ğarķ-ı hūn eyleme mūjgānımı didüm dedi yār
Dişleri pençe-i mercān yaraşur şānemizūñ
- 3 ‘Ālemi rūşen ider mihr-i cihān-tāb gibi
‘Aks-i ruhsāruñla şu‘lesi peymānemiziñ
- 4 Cümle mürgān olur üftādesidir
Mürĝ-i rūḥa ruḥ-ı dilberde biten dānemizūñ
- 5 ‘Ulvī’ya hānemizi kılmadı ol mehteşrīf
Ķatı mahzunluĝı var hātır-ı vīrānemizūñ

182a

‘Ulvī

Mef‘ulü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ulün

- 1 Mest oldu ĝoñül işi hicrānıñ elinden
Çāk oldu yaķam zulm ile cānānıñ elinden
- 2 Bir an ķomaz elden tolaşur zülfüñe şāne
Lāyık mı perīşān dil olam anuñ elinden
- 3 Beñzetmiş özün dest-i mūhennā-yı nigāra
Bilmem nideyin pençe-i mercānıñ elinden

- 4 Çok sa'y-ı belîğ etdi hālāş olmağ Yūsuf
Kurtarmadı dāmānın Züleyhā'nın elinden
- 5 Murğ-ı dil 'Ulvī niçe bir eylesün efğān
Ol kıadd-i çenār afet-i devrānıñ elinden

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Beni men'eyleme bu hālka-i gisū-yı sirişkden
Gel insāf eyle ey nāşıh ne vardır geçmedik işden
- 2 Kıo zehri zāhid uşūliyle sözüñ varsa lūtf eyle
Güler yüzden güzel sözden elā gözden kıara kıaşdan
- 3 Dilerseñ menzilüñ da'im gülistān-ı cān olsun
Halīl āsā harīk-i nār-ı 'ışk ol micmer-i āteşden
- 4 Dil-i düşmen baña raħm eyledi sen cevri arturduñ
Eşer itmez gözüm yaşı saña ammā geçer taşdan
- 5 Yaraşmaz hāne-i bīşem' olsa ey 'Ulvī beden bī-rūħ
Beni yakduñ diyü şekvāyı kıo ol yār-ı meh-veşden

182b

Emrî¹⁵³⁸

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yandı söyünmedi şanemā dilde dāğumuz
Çaldı şükür ki şoñumuza bir çerāğumuz
- 2 Çekdüm elif bu sīneye 'ar'ar çadūñ añup
Bāğ-ı cihānda tā ki çala bir budağımız
- 3 Hattūñ muhibbiyüz gözümüz pür sirişk ile
Reyhāncıyuz çiçekle çoludur çanağumuz
- 4 Cismüm nihālini şemer-i ğam egerdi ger
Āhum sütünü olmasa cānā dayağumuz
- 5 **Emrî** yüzün görüp didi āyīnede nigār
Āb içre mün'akis mehe beñzer yanağumuz

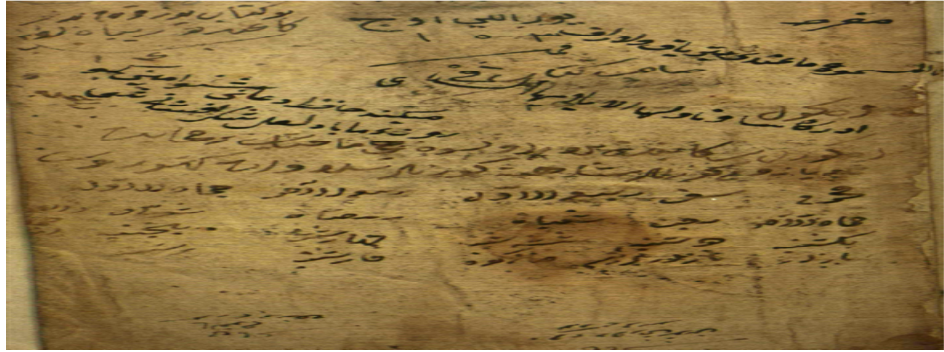
Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Dil şaçūñdan kaçuban bu ten-i şad-çāke girer
Murğ şeh-bāzuñ elinde has u hāşāke girer

¹⁵³⁸ Emrî: 205. gazel.

- 2 Zülfüñüñ girdügi gönlüme¹⁵³⁹ budur ağlayıcağ
Mār bārān olucağız şanma¹⁵⁴⁰ hāke girer
- 3 Ey melek-rūy iki cāmdur meh ü mihr anlardan¹⁵⁴¹
Pertev-i mihr-i ruḥuñ hāne-i eflāke girer
- 4 Girer ağzına anuñ gāh geḥi zülfi ucı
Ser-i ef'ī gibi kim hoşka-i tiryāka girer
- 5 Girer ol ḳal'a-i pūlāda şıyup gām ceşşin
Emrī her kim ki dil-i dilber-i çālāke girer¹⁵⁴²

183a



¹⁵³⁹ Emrī: gönlüme girdügi

¹⁵⁴⁰ Emrī: olucağ ey güzelüm

¹⁵⁴¹ Emrī: Cāmlardur meh ü Hürşīd-i felek anlardan

¹⁵⁴² Emrī: 142. gazel.

Elkâb-1 Şu‘arâ**Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fe‘ûlün**

- 1 Vefâ sitânınıñ destân-ı serâyı
Melâmet bülbüli ya‘ni **Nevâyî**
- 2 Gözi âhûlarıñ aşüfte hâli
Hevâ şürîdesi ya‘ni **Ġazâlî**
- 3 Belâlu dilleriñ dūd-ı siyâhı
Firâķ odına yanmış ya‘ni **Âhî**
- 4 Fenâ meyḥânesiniñ sîne-i çâkı
Güzellerüñ ölümlüsü **Helâkî**
- 5 Ser-küy-ı vefânıñ ḥâk-sâri
Ayağlar toprağı ya‘ni **Ġubârî**
- 6 Felâket-i tekve-gâhınıñ ferîdi
Melâmet mâliki ya‘ni **Mecîdî**
- 7 Muḥabbet ehliniñ zâr u ġarîbi
Meveddet ṭâlibi ya‘ni **Edîbî**

SONUÇ

Ankara Milli Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu'nda kayıtlı olan Mecnû'a-ı Eş'âr, toplam 182 varak, 364 sayfadan oluşmaktadır. Toplam 64 şaire ait, muhammes, musammat, tahmis, nazire, kaside ve gazel türlerini barındıran eser 647 şiirden oluşmaktadır.

Üzerinde çalışılan eser, derleyeni/derleyenleri belli olmayan birbirinden farklı şairlerin şiirlerinden oluşan bir Mecnû'a-ı Eş'âr'dır.

Mecnû'a-i eş'âr Latin harflerine aktarılırken edilirken transkripsiyon da yapılmıştır. Ayrıca mecnû'ada bulunan şiirler tezkirelerde, divanlarda ya da herhangi bir bilimsel çalışmada değerlendirilmişse o çalışmalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulaşılabilen şiirlerle, mecnû'adaki şekilleri karşılaştırılmış, varsa aralarındaki farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir

Mecnû'ada mahlası bilinen 64 şair tespit edilmiştir. Bu şairlerin biyografileri hakkında kesin bilgi sahibi olunanlar ayrı bir bölümde verilmiştir. Üzerinde çalışılan eserde, adı geçen bazı şairlerin biyografileri hakkında net bilgi edinilemediği için yine ayrı bir bölümde mecnû'anın yazıldığı düşünülen yüzyıllarda yaşamış aynı isimdeki bütün şairlerin biyografileri verilerek sorun aşılına çalışılmıştır.

Mecnû'adaki şiirlerin genelinde şairler mahlaslarını kullanmış olmalarına rağmen bazı şiirlerde mahlas kullanılmadığı görülmektedir.

Mecmû'ada dikkat çeken unsurlardan biri de bu eseri yazan kişi/ kişilerin, bazı şiirleri yeniden inşa etmesidir. İki farklı şiir, değişik yerlerinden alıntılanarak farklı bir sıralamayla yeniden oluşturulmuştur. (Ahmet Paşa'nın "Kerem" redifli 20-27. Kasideleri.)

Mecmû'alar, dönemin bilinen ünlü şairlerine yer verdiği gibi tezkirelere dahi giremeyen şairlerin şiirlerine de yer verirler. İncelenen bu eserde adı geçen ve tezkirelerde rastlamadığımız birkaç şair ise şöyle sıralanabilir: İyânî, Abîdî, Remzi Efendi, Kemal Paşa, Kemal Paşazâde Celâl u Vânî.

Mecmû'ada şairlerin divanlarına çeşitli sebeplerle giremeyen şiirler de araştırılarak belirlenmiştir. Böylece bazı şairlerin bilinmeyen şiirleri de ortaya çıkarılmıştır.¹⁵⁴³

¹⁵⁴³ Tespit edilen bu şiirler 21-31. sayfalarda detaylı olarak verilmiştir.

KAYNAKÇA

AK, Coşkun (2001), *Bağdatlı Rûhî Divanı*, Karşılaştırmalı Metin I-II, Bursa: Uludağ Ü. Yay.,

AVŞAR, Ziya (2007), *Revânî Divanı*, Konya: Kökler Yayınevi.

AYDEMİR, Yaşar (2000), *Behiştî Dîvânı*, Ankara: MEB Yay.

AYDEMİR, Yaşar (2007), “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies*, Volume 2/3, s. 122-137.

AYVERDİ, İlhan (2005), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Yay.

BANARLI, N. Sami (2001), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: MEB Devlet Kitapları.

BİLKAN, Ali Fuat (1997), *Nâbî Dîvânı* I, II, İstanbul: MEB Yay.

CANGÜLER, Sercay (2009), “Tâlib Ahmed Bosnavî Dîvânı, (İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)”, Yüksek Lisans, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

CANIM, Rıdvan(2000), *Latîfî Tezkiretu 'ş-şu'ara ve Tabsıratu'n-nuzama* (İnceleme-Metin), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

ÇAVUŞOĞLU, M., TANYERİ, M. A. (1981), Hayretî Divan Tenkidli Basım, İstanbul: İÜEF Yay.

ÇAVUŞOĞLU, M., TANYERİ, M. A. (1989), *Üsküblü İshâk Çelebi* Dîvan Tenkidli Basım, İstanbul: İÜEF Yay.

ÇETİN, İsmail (1993), “Derzi-zade Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni,)” Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

DEVELLİOĞLU, Ferit (1997), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (17. Baskı), Ankara: Aydın Kitabevi Yay.

DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.

ERÜNSAL, İsmail E., (1983), *The Life And Works Of Tâcî-Zâde Ca‘fer Çelebi*, With A Critical Edition Of His Divan, İstanbul: İÜEF Yay.

ESKİMEN, Ayşe Derya (2008), “Mehmed Mecdî Efendi’nin Gazelleri (Metin-inceleme)”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

GİBB, E. J. Wilkinson (1999), *Osmanlı Şiir Tarihi I-II* Ankara: Akçağ Yay.

GİBB, E. J. Wilkinson(1999), *Osmanlı Şiir Tarihi III-IV* Ankara: Akçağ Yay.

GÜMÜŞ, Nevin (2005), “Türk Tarih ve Edebiyatına Dair Değerlendirilmemiş Kaynaklardan Bir Mecmu’a Örneği: Tuhfe-i İsmâ’iliye”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı: 18, Güz, s.129-162, Niğde.

İPEKTEN, Haluk, İSEN, Mustafa, TOPARLI, Recep, OKÇU, Naci, KARABEY, Turgut (1988), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.: 942.

İPEKTEN, Haluk (2009) *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergah Yay.

İSEN, Mustafa (1990), *Usûlî Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.

İSEN, Mustafa (1994), *Kühû'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara : Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yay.

KABAKLI, Ahmet (1978), *Türk Edebiyatı*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yay.

KARAHAN, Abdülkadir (1966), *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi*, İstanbul: İÜEF Yay.

KARAVELİOĞLU Murat Ali (2005), *XVI. Yüzyıl Şairlerinden Prizenli Şem'inin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*, <http://ekitap.kulturizm.gov.tr> (07.02.2011).

KUT, Günay (1986), *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler, İsimler, Eserler, Terimler*. İstanbul. C. 6. İstanbul: Dergah Yay.

KÜÇÜK, Sabahattin (1994), *Bâkî Dîvânı* Tenkitli Basım, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay.

LEVEND, Agah Sırrı (1973), *Türk Edebiyatı Tarihi*, I-II, Ankara: TTK Yay.

MENGİ, Mine (1995), *Mesîhî Dîvânı*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yay.

TULUM, Mertol, TANYERİ, M. Ali (1977), *Nev'î Divanı*, İstanbul: İÜEF Yay.

Muallim NACİ (1995), *Lugat-i Naci*, İstanbul: Çağrı Yay.

ONAY, Ahmet Talat (2000), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Ankara: Akçağ Yay.

SARAÇ, M. A. Yekta (2002), *Emrî Divanı*, İstanbul: Eren Yayıncılık.

ŞENGÜN, Aişe (1990), “Helâkî Divanı'nın Tahlili” Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla (1999), *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: YKY.

ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ, KARTAL, Ahmet (2004), *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yay.

PALA, İskender (2002), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: L&M Yay.

TARLAN, Ali Nihat (1992), *Necatî Beg Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.

TARLAN, Ali Nihat (1992), *Hayâlî Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.

TARLAN, Ali Nihat (1992), *Ahmet Paşa Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.

TARLAN, A. Nihad (1948), *Şiir Mecmû'alarında XVI ve XVII. Asır Dîvan Şiiri: Ulvî-Me'âlî-Nihânî-Feyzî-Kâtibî*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. No: 356.

TDV İslâm Ansiklopedisi(2003), Ankara: C. 28.

TURGUT, Savaş (2001), “Edirmeli Nazmî, Divân-ı Turkî-i Bâsit (İnceleme-Metin-Sözlük-Adlar Dizini)”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TUNC, Semra (225), “Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmû'ası”, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 18, s. 11-87.

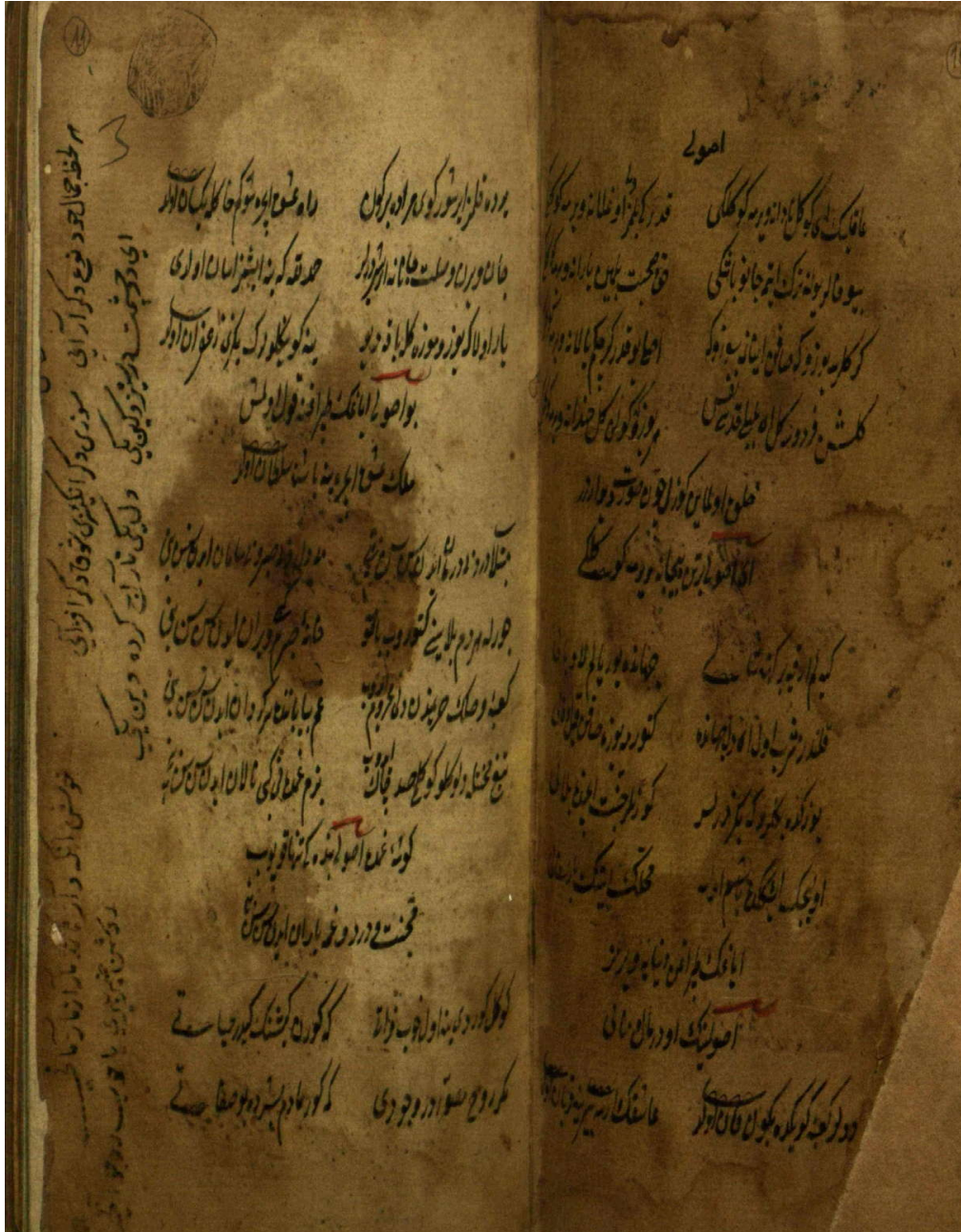
YAKAR, Halil İbrahim (2002), “Gelibolulu Sun‘î Dîvânı ve Tahlili”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

YAKŞI, Ayhan (1993), “Nihânî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni” Yüksek Lisans, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

ZAVOTÇU, Gencay (2006), *Divan Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*, Ankara: Aydın Kitabevi.

EKLER

MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR' IN TIPKI BASIM METNİNDEN ÖRNEK SAYFALAR



ح

بوزن کون که نیا جانان
 بوزن کون که نیا جانان
 اسکت زه قزده کابانه
 صحنه زه قزده کابانه
 اصوات و جود اول نور باگت
 بوزن کون که نیا جانان
 بوزن کون که نیا جانان
 اسکت زه قزده کابانه
 صحنه زه قزده کابانه
 اصوات و جود اول نور باگت
 بوزن کون که نیا جانان
 بوزن کون که نیا جانان
 اسکت زه قزده کابانه
 صحنه زه قزده کابانه
 اصوات و جود اول نور باگت

در این خسته بجز در هر چه بود
 نه برینا نلغین خاطر سوز از نهنگ
 نه غمشن نگاریده شکسته دلیگت
 بویازم چه کم کسی ایروم شادانی
 حیا یا در حاله قریب اولدی
 آه کم هر یکا دن مانع حکیم بود

علوی

اول پاره حقیق که کز آره لرند
 کجکله کجک حال خراب اولدی باشله
 قلم و کلمه سترن فاش اولدی ار
 کون کی ستم ایبار لرمتاز
 غدر ایلدی علوی فولک کز کوره غمزک
 جان قور یاریمس اوله غدره لرند

او اول بو کالده و قار اولدی
 کلنده ایتمه قور حواله نه
 در دلیق یار کلیمه قور ایلدیندی
 بزه بزدن اولکل رساله باغ غموره
 در دغدن اولدی کور اولدی
 در دغدن اولدی کور اولدی
 در دغدن اولدی کور اولدی

در این خسته بجز در هر چه بود
 نه برینا نلغین خاطر سوز از نهنگ
 نه غمشن نگاریده شکسته دلیگت
 بویازم چه کم کسی ایروم شادانی
 حیا یا در حاله قریب اولدی
 آه کم هر یکا دن مانع حکیم بود

یو کتیب با غم لعلی سیران کو تر
 نازون کو کلمه فخر اتمه یازق جان کو تر
 سخن جمله پیری روزی سخن بزرگ
 وریک لعل لیک مهر سلطان کو تر
 ایلمن سینه سنی شوق خکله بر داغ
 کبزا اول طالبه قوننده کلستان کو تر
 شمس سیرزی سرن بر در کون یو کوره
 طبله خیره تو یوب باشی اردن کو تر
 باره دیدم کوز دیک باشی سیلاب اتمه
 خشمیله دیدی که ای علوی سنان کو تر

معرض عشق در اول طایف ازین صوره
 یوهی احسنه کمال حکمی قانندن صوره
 آن حسینه قول اوله بجا زین صوره
 و عطا حدق قو صلی اول ازین صوره
 کوره کلک جلا سنجی یو کیلور مجبور
 قیمت خاکدین یو کرمان صوره
 تی بجان اول اب کسم در دو
 جزیر سیرمی یوس اولان صوره
 المکر کن ذل علوی کس ایل
 بلک استرک انوک جالی یازین صوره

بود در زرده دوشم فکله قانان سحر
 حسته جانده حالت شو ایردی جانان
 جان زخده اتنه قالدی حسنه در حیره در
 دوشدی یوسف چاه ایا سیر کفان
 هر مشوب چقدی در خسته یو با اجل
 اشیا ن سنده یاتور بلبل جانان
 کورین انشردی چشم زلفک از زرجانی
 مردی الدن جیره در چشم کرانی
 علوی غریبه قالدیم بیکس دتها الوب
 جمله یاران غفلت از زره جمله الخان سحر

نور انجمده محرم نه بر غمخوار دوشم دار
 بلا کجند ده غمخوار کالج چشم پر غم دار
 کوزم در دلمور سکه سر دلم غم اعلیان
 کجا انیمه سلطانم ازیره غم دار
 کلک مجلس غفان ساقی جامم هرگز
 محبت زبیر بویچه بچام و بچم دار
 ناست ایلمن لادن سکن سبک لالی دیر
 جسم و قامت اول دهنده اول کلام دار
 فلک جودنی طیفن کوزل اردن حکیم کلم
 بزم سرور اولم علوی بود کلمه غم دار

مسی بر سبای دیو لیکر افغانه عشق
ایقاره کورب قلعه ای باشی مشی

بزنه نونه شریف ایلی جانانه ل کورچه چیدر زنده مسماه
بن شرب لعل ادرن کرم نایه قور قرم مر لصلاح نوبه جانانه
شع بزده آهتر شویله حرارت برکم باله دینا مرد حساتی اکلر و نایله
ساقیا گلای لیک اوید کورجه آله اهل بزده کورنه قلعه یقده روز جانانه
دلر بالکلدی سور حسون مسیحی نایله
صحت خاطر اچر چون لای کلای کایله

کاشی صهی صبا کین بر سر کونک
زنده دنگ ایچون قوی جاز به یار
لعلکله ایر هیلدن کنه درانه تشبیه
اشیدوروز که یکن آب حیاتی الماز
بند فایر بن کلر افغانه سینه رک
عمر جوع اولسون اکل کز اکل کونک
قینی لیکل شکر کوششی حکم ازونک
بزق اولونلده لعلکله لیک اولونک
ای مسیحی بزلی الله کور کایله یار
حق بلورنیه دن ارضدوی جانانه بونک

تغالیو لوی کسکه عشق مده سویم قلویم کور قور سیریک
دایم امور لطفه طشیر عشق مده کل
کم سنکسار اولی شجر صیغ دار اولو
روی دلداره نظر المده داند ز مسیحی کیم یوز لطف نایله اولوسا اولو
جان بقدر سوزده کلر کور کور ای طیب دل جان سویله حکیم
اولمه هر خاره صاحب کلر کیم رنگ رو بیله یا لیش کلر چند
صغی حنکه خط کلر کونه انجمنه یغ ای دوست کور لعلکله

زخم اورده مسیحی کلور کن ترک
جانی قور قور بون دینی نه جمدری
قیده خورده قلعه کور بون
اگر چه یون لای کلیم اولونک
برکی قور بون کور کور کور بون
اگر سهر با لیدم کم کورده جمدری
در یون کور عس کور لور لور
کسکه کور بون کور ای کور بون
کسکه کور بون کور ای کور بون

تا که روز غم شب آخر اولی اوادی زاید زالم قلبی سرور داد با حسن نشسته
 سنی کلون کایش صالحه هم بر خار له دی البکره مو عا تجا ایلی الصمد
 کون با کز کربن قتل این خون کوز لک اهدیک نوا کلبین یقینی بدست
 درد عشق کن اولور سم کانه ایده صلو آیت لکنه و اهان دره در ان
 بی ترکی اتوه میگی که زاید اولور لک
 عقد امانتاه فتح یک فایده

نه خوشتر بودین انبارت قلان نرم ساق اولور
 حیرت دشمن اندام قشعی تلح اجتری طتلو جانی واد
 ایرلز سینه دن کتری رتیک کالور کافر صحنه چیر
 آنکون الیک اولور کز صبح که کتر میسر در غوغای امانت
 سنج قلدی او ش بر دوست برت
 اولیک استخوانم که وارث

من خسته با یک این اول سون سینه
 کز این خطم که کوز بر او کسرو او دور زمان بیوزنه اور آس و امانت
 موی کی قسر الی فرعون رتیک تانم ش حسنه دی رال قدر
 بحر لک کفر کسور او حسنه کم بر خطه ده بودیم شک که اولور
 صوفتقن ایسر لک کسکه مسیحی
 سن دا خاک بیوز لور او بیاید

بخیر جو اغرونا ادر لک در الفاظ روح من کوه اولور صان در الفاظ
 چون و ملک اکام کسیر لک کلامک سماع اولی اغراد لور مقبره الفاظ
 لالوزنیک نظسنی درج ایلار که سلاک سخن ایله اولور ص کفر الفاظ
 طوی رون پنجه می معلوم اولور کمر طشره سینه ایلمسیدی خیر الفاظ
 تقریر معانی بدیع ایلیجه
 شعرا چو مسی و لمریب و فر الفاظ



اصول

قوی بی ای سرور آن قدح کور سن قوی بی سنی او دمان تنه کیده
 ای سرور آن کرچیکه حشمتن پر لکر بغل سیدگی لیل روان قدح کیده
 یا مال سیاح نم او زو لرحم ایت صبر الله ایاشا وجهان قدح کیده
 در در که سنی بکلیه چای اولجه اولد مدین ای قوی یلان قدح کیده
 دل خسته اصولی پیدا سیر غمده
 جانسه قوی بی سرور روان قدح کور سن

اصول

قایدی کوکلم یوسفن کرک بجا ایتش قور نلند کز علیک ایله اسلام
 شاه خنت یورطه نم لشکر لره جاف و اول ملک آراب و اهل سلطان
 حسته یاتورغم بجایغ سنی اندر کول انتظار پله هلاک اولدم مدد جانی
 کل یوندا نم خزاننده بلو لو بلیک کوکلم ایلم کل ای تانده گلستان
 اینک طوبی داغ حقیقه اصولی سگ
 نده آذله ایله ای سرور کور امان ایتش

مسحی

دهانش او شوی چشم خزه سینه نده یوزدن کورینه یارب سینه
 قشور که کره لال او یکدی سینه سن آتیش و قافلعل کور کلکینه
 یوزو که حال و خط کلم نامکم ایکی کافر کله بر کونده دینه
 اله سن بنی المینه سینه صر ما یغی یارک سینه سینه

مسحی خط کوروب یوز که دبی

قورمک دشمن یا یلیر ایدم المینه

کالار اعرض قانت قورمینه کورنه عالی ایت الیر
 حجت قلم اولسون دو مجهران وجودم رشته سن لکی قانت الیر
 لیک دیر کوریکه جانلر دیر کن کورک قلموه هر دم بیت الیر
 بوی ایکی منک پر اقلیکه چشم قور که صوفی شویب خدت الیر

مسحی آرزوی کوی دلدار
سنی اک صولکه ایت الیر

اصول

درد و غم و اندوه و غم و اندوه و غم و اندوه
 بیدار و بیدار و بیدار و بیدار و بیدار و بیدار
 و در این حقیقت صحت و کذب و در این حقیقت
 بوطرفه و بی طرفی و بی طرفی و بی طرفی
 آنچه از حق و کمال و کمال و کمال و کمال
 آنچه یک نام و نام و نام و نام و نام و نام
 فواید آن بکار و بکار و بکار و بکار

به بوی از جهان و قوری و کانه چهره چینه و کبدر دانسته
 اولی سبب نماند چو بر آفر کار کند خنده و قصه ای بسته
 طور یور چون نمودن روی طواری و وسط المیزاد و قوری و یونیه
 اولی از چونکه بی چون جلدن مانع هاینده و هوبینه لشکر و وسط
 چونکه هسانده رفته ده بیک فلک کاسه چینی سینه و خنده
 بوجها بکلر نیک اهل کاله ریم قور تحسین ایله لاله کل
 درد و غم و غم و غم و غم و غم و غم و غم

اصول

کریه ز خیر سر زلفه خود شیرا دل کو کلام کیه یوق و غم و غم
 بددیوانه لغم طوبدی کور شیرا زلفی ز خیر دیندی کله جیسا
 در مدین لشکر غم بودی بوانه کلود بلغم فتنه قرار ایله بود کلو بلا
 کله فتنه با تور اولمور شیم آه بوبلار له اگر قالور سم او ایلا

قالدی صحرایه چنده اصول مسکین

جننت و صلواتی اکر بر و راهی اسکا

اصول

عالمده و عشقه مسانه لرزیز طغر لاله زاهد بیره دیوانه لرزیز
 دنیا اونی کله خرم لته دگشمس بوکچ فنا طالی و بیرانه لرزیز
 ایشتر نصیب اینجه جهاند در ویش لرزیز ساکن میخانه لرزیز
 چون دار لغز حریفی اوردق او ده بز بوزرعه ده مسرده پروانه لرزیز
 ریوسه سجده بزمه غم دکای دل چون عقلم کوشه میخانه لرزیز

باسمه از شسته خانه نام ایدک

اللهم بسمه تری در جهان

امری آردن چن خرایه اصمرله
جانی بر لرایه اصمرله

اول بت دکشایه اصمرله
ال کلیدن کوکل حزینه سیک

هر قانی او یون غیر لیر ان انگ

بمن بند ی بنی که نالان انگ

اندن اول مهلقایه اصمرله
رخ آینه سن جلا قفل

سکتی قوی جهانه که درم فان انگ

بدن برهون کوزل قان قوی بره

دلیر بر جفایه اصمرله
دل شعلگی او صله درین

سایه و شای یوزی که خاک کپ انگ

مهر او در شنه شترنگ افه اری

کلچون خال باین استسک

سینه جور و جهانه رفوان انگ

ایرون خور وصال ندرای قان کمان

امری باد صیایه اصمرله

برافز سوزله نجیدی سینه فران انگ

چو لولای اسرانه صور دم در پری

غزیه حمیر

بنده مقل چون او ما چه صوبه انگ

سرور اهرتیه قابل بر قو انگ

طونانگی او شسته سون او را جان
اگون سینه بن قوی سلطانیم ایزدنگ

باب غوه قوی بر رفو چه اول انگ

قوتش شعله سرحطم ایزدنگ کوکل

یاران واروک اول جمع شسته سون
آهم ایزدنگ کی بر کون جز ایزدنگ

هر نه فلک بن قوی او از شاه اول انگ

دلا شکره ایزدنگ بر نه پوسه نغم

بنون واروک اول سر خور ایزدنگ
یاد یو صالتی نگار شتر کیم لیلنگ

شاهوار در قوی صکره حور اول انگ

سنگ کوزله رو جنگ کلا کیم اول انگ

کوز کوره بن کرمسون آقا
اول دردی بی تیغ فرقیله او صالم

کوز نایبید بر قوت شنه محسوس انگ

درد کلا کیم تیار اولان عشق بار

مختار بیست و هفت در کتب که سرور در بابله شجیه و نغان سیر

بنده صبر و طاقت و دلبره و شفقت یا الهی محبت یو خسته نه بایت یو
بر قوج یی بر کدای عالمه سلطان ایدر جامع یی ده زاهد بالله حالت یو
ساکه صرعاشق اولان بویایی اولور یو خسته بن اوکا دعک با شنده دود
مخت انت اولور ش عاشقک الکلی بنی کولور کاکا کاشونده برانت یو قدر

پادشاهم قدیس بن بلنم کدریم
بنده در کایدر اسر ایله خدمت یو قدر

ناز ایسه اول سر و ستمبره فی نازک عشاق جفا ایسته کوز لرد فی نازک
یعنی بدن اولناره غایت یو شور خط تر طوشه تماش ایسه بر بره فی نازک

خطی کلپی بوردد لر دی کمال کوردم اولی غم چی غم چی نازک
شکر لیلی بر کورت او یل بنده لطف کدن اول اولسه مکرر فی نازک

ای طالعی کچم ایود مدح و قصیده
اتا که خوش اینده غم لرد فی نازک

اولن عشاق ایچون زلفه طریصا کرم قل ترغزک یانی باص
تول اولدی زلفه دایوبین غلور کون و لدر کون دیور کون کون
تر ک شیره من سیمین ال کیم فله طیر قوه یانده اولو باص
اشق اولسم یوزک شو فغانی الله کون اولور لوتول بر جاس
فغان شو قدر اینجیلدی جانا آرسن زلفه کبر قلنه اص

فغان

لیک کیم جانده در دوسه امیر لرن خیمه لطف ایله ایدر
قول قسوه پایو کیم لاشر دولام کوزیم یا شی نیم ان سوزی قدر
بلد لایقنک طایر دور غوغ غوغ لایقنک حقه
دیان قامت زلفه لایو نکادر ایسه لایقنک ایله

سنی بلدی کیم بزار اولدی هب
فغان لوله یوزی کیم غم غم

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Fatih KIRAN

Doğum tarihi ve Yeri: 1973 Osmaniye

İletişim: fkiran@kocaeli.edu.tr

ÖĞRENİM DURUMU :

Lisans: Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
1997.

Yabancı Dil: İngilizce

İŞ DENEYİMİ:

1. Şebinkarahisar İstiklal İlköğretim Okulu, Türkçe Öğretmenliği, 1997-2001.
2. Ahlat Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Türkçe Öğretmenliği 2001.(Yedeksubay Öğretmen)
3. Kocaeli Üniversitesi, Türk Dili Okutmanı 2002-...

YAYINLAR VE ÇALIŞMALARI:

KİTAP/KİTAP BÖLÜMÜ

1. **Türkçe Şiirler**, Mehmen Emin, hzl: Yrd. Doç. Dr. Hasan KOLCU- Fatih KIRAN, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007.
2. **Kutadgu Bilig'den Seçmeler**, hzl: Yrd. Doç. Dr. Gencay ZAVOTÇU- Fatih KIRAN, Bordo Siyah Yayınları, İstanbul 2007.

3. Fatih KIRAN, “**Türklerin Kullandıkları Alfabeler**” Türk Dili, Lisans Yayıncılık, İstanbul 2009. s. 36-45.

MAKALE

1. “**Toplumsal Sorunlar Karşısında Âşık Veysel**”, Motif Halk Oyunları ve Öğretim Vakfı Dergisi, yıl:12, S. 47, İstanbul 2006.
2. “**Batı Etkisinde Gelişen Türk Şiiri (Tanzimat’tan Millî Edebiyat’a)**”, Akademi Gökyüzü Dergisi, yıl 1, S. 3, Kocaeli 2007.

BİLDİRİ

1. **Divan Şiirinde Öğüt ve Ömer Fu’âdî’nin Pendiyye Kasidesi**, Kocaeli Üniversitesi Şiir Etkinlikleri Birimi, I. Ulusal Şiir Kongresi, Kocaeli 2007.
2. **Şehzâde Abdullah Mersiyesi’nde Ölümle İlgili İnanışlar**, I. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu, “Ölümünün 500. Yılında Şâir Necâtî Anısına, Kocaeli 2009.